KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

55

1942

JÄLKIMMÄINEN OSA

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON JULKAISEMA

HELSINKI 1945

Helsinki 1945. Työväen kirjapaino

SISÄLLYSLUETTELO

3. Kiinteistölautakunta

1. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat 1
2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat 6
3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat 19
4. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat 24
5. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat 25
6. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat 26
7. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat 29
8. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset 33

4. Tilastotoimisto 40
5. Verotusvalmisteluvirasto 47
6. Leski- ja orpokassa 50
7. Ulosottolaitos 54
8. Rakennustarkastuskonttori 58
9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta 59
10. Holhouslautakunta 60
11. Palotoimi 61
12. Huoltotoimi 67
13. Lastensuojelu 119
14. Oikeusaputoimisto 149
15. Työnvälitystoimisto 153
16. Urheilulautakunta 192
17. Kansanhuolto 196
18. Ammattioppilaslautakunta 201
19. Kotitalouslautakunta 202
20. Kaupunginkirjasto 205
21. Kaupunginmuseo 212
22. Musiikkilautakunta 213
23. Yleiset työt 217
24. Puhtaanapito 238
25. Satamahallinto 244
26. Teurastamo 259
27. Elintarvikekeskus 279

Hakemisto 283

3. Kiinteistölautakunta

Kiinteistölautakunnan kokoonpano. Kaupunginvaltuuston valitsemana kiinteistölautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna toimistonjohtaja Y. A. Harvia ja sen jäseninä liittosihteeri V. A. Ahde, veturinkuljettaja F. B. Gröndahl, ent. pankinjohtaja T. N. A. Grotenfelt, toimitusjohtaja K. Huhtala, varatuomari R. G. I. Kallia, toimistopäällikkö G. M. Modeen, johtaja K. T. Salmio ja toimitsija O. I. Turunen [1]). Lautakunnan valitsemana lautakunnan varapuheenjohtajana toimi johtaja Salmio [2]). Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli v.t. kiinteistöjohtaja K. Hyvärinen.

Tonttijaostoon kuuluivat puheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja jäseninä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen sekä varapuheenjohtajana johtaja Salmio ja varajäseninä ent. pankinjohtaja Grotenfelt ja liittosihteeri Ahde, maatalousjaostoon puheenjohtajana johtaja Salmio ja jäseninä ent. pankinjohtaja Grotenfelt ja varatuomari Kallia sekä varapuheenjohtajana toimistonjohtaja Harvia ja varajäseninä veturinkuljettaja Gröndahl ja toimitusjohtaja Huhtala sekä talojaostoon puheenjohtajana toimitusjohtaja Huhtala ja jäseninä veturinkuljettaja Gröndahl ja liittosihteeri Ahde ja varapuheenjohtajana varatuomari Kallia ja varajäseninä toimistopäällikkö Modeen ja toimitsija Turunen [3]).

Kiinteistölautakunnan kokoukset ja sen käsittelemät asiat. Kiinteistölautakunnalla oli vuoden aikana 45, tonttijaostolla 45, maatalousjaostolla 20 ja talojaostolla 5 kokousta. Lautakunnan pöytäkirjain pykäläluku oli 1 413 ja lähetettyjen kirjeiden luku 814. Tonttijaoston pöytäkirjain pykäläluku oli 600, maatalousjaoston 137 ja talojaoston 27. Kiinteistötoimiston kansliaosaston diaariin merkittyjen asiain luku oli 2 633, joista yleisiä asioita oli 699, kansliaosastolle kuuluvia asioita 3, tonttiosastolle kuuluvia asioita 1 044, maatalousosastolle kuuluvia asioita 227, asemakaavaosastolle kuuluvia asioita 138, maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle kuuluvia asioita 32, talo-osastolle kuuluvia asioita 313 ja kansanpuisto-osastolle kuuluvia asioita 177.

Lautakunnan kokoukset pidettiin [4]) maanantaisin klo 16, kesäkuun alusta klo 15, sekä pyhä- ja juhlapäivän sattuessa seuraavana arkipäivänä. Jaostot saivat itse päättää omien kokoustensa ajoista.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä asioista mainittakoon seuraavat:

I. Kiinteistötoimiston päällikön ja kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Ilmoitukset ja kuulutukset. Lautakunnan ilmoitukset ja kuulutukset päätettiin [5]) julkaista Ajan suunta, Arbetarbladet, Hufvudstadsbladet, Helsingin sanomat, Suomen sosialidemokraatti ja Uusi Suomi nimisissä sanomalehdissä.

Toimiston työaika. Kaupunginhallituksen päätöksen [6]) mukaisesti määrättiin [7]) kiinteistötoimiston työaika olemaan muina arkipäivinä klo 9—15.45 paitsi lauantaisin ja juhlaaattoina klo 9—14.15, neljännestunnin ruokailutauoin, sekä joulu-, uudenvuoden- ja juhannusaattoina klo 9—12 ilman ruokailutaukoa, ja että kesä— elokuun aikana työaika oli lauantaisin klo 9—13 ilman ruokailutaukoa.

Viranhaltijat. Varatuomari V. G. Vartiovaara määrättiin [8]) kiinteistötoimiston sihteerin varatuomari T. S. Törnblomin sijaiseksi tammikuun 1 p:stä lukien toistaiseksi ja

---

[1]) Kiint. lautak. 12 p. tammik. 1 §. — [2]) S:n 12 p. tammik. 2 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 3 §. — [4]) S:n 12 p. tammik. 4 § ja 5 p. lokak. 1 060 §. — [5]) S:n 12 p. tammik. 5 §. — [6]) Vrt. tämän kert. I — [7]) Kiint. lautak. 1 p. kesäk. 643 § ja 5 p. lokak. 1 059 § — [8]) S:n 9 p. helmik. 31 §.

enintään siksi, kunnes tuomari Törnblom ryhtyi virkaansa hoitamaan, 6 220 mk:n kuukausipalkoin, johon sisältyi kalliinajanlisäyksenä 420 mk. Maaliskuun 9 p:stä alkaen tuomari Vartiovaara määrättiin [1]) ylimääräiseksi apulaiseksi kansliaosastolle 2 kuukauden ajaksi 5 800 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Sihteeri Törnblom oikeutettiin [2]) oman toimensa ohella hoitamaan kansliasihteeri J. Ståhlbergin virkaa kuukauden ajan marraskuun 1 p:stä lukien. Autonkuljettaja K. Altti määrättiin [3]) kiinteistötoimiston tilapäiseksi autonkuljettaja-vahtimestariksi tammikuun 1 p:stä toistaiseksi ja enintään siksi, kunnes toimiston autonkuljettajista jompikumpi vapautui sotapalveluksesta ja ryhtyi virkaansa hoitamaan, aluksi 3 000 mk:n, sitten 3 400 mk:n ja lopuksi 3 780 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Toimistopäällikkö J. A. Savolaiselle myönnettiin [4]) hänen v:sta 1941 jäljellä oleva osa kesälomastaan elokuun 31 p:stä lukien sijaisenaan toimiston sihteeri T. S. Törnblom.

Tonttiosaston tilapäiseksi varastoalueiden tarkastajaksi määrättiin [5]) työnjohtaja A. Juutilainen edelleen maaliskuun 1 p:stä lukien toistaiseksi ja enintään siksi, kunnes rakennusneuvoja H. Jokinen vapautui sotapalveluksesta ja ryhtyi virkaansa hoitamaan, aluksi 2 750 mk:n ja elokuun 1 p:stä lukien 3 250 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Työnjohtaja A. Juutilaiselle myönnettiin [6]) sairaslomaa joulukuun 14 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi täysin palkkaeduin. Ylimääräiselle toimistoapulaiselle K. Holopaiselle myönnettiin [7]) ero virastaan lokakuun 15 p:stä lukien ja määrättiin kyseiseen toimeen ylioppilas T. Tuomi lokakuun 16 p:stä alkaen toistaiseksi, kuitenkin enintään kertomusvuoden loppuun.

Maatalousosaston apulaisagronoominvirkaan valittiin [8]) agronoomi J. Kukkonen, joka ryhtyi hoitamaan virkaansa maaliskuun 11 p:nä. Neiti S. Mustonen määrättiin [9]) edelleen osaston tilapäiseksi toimistoapulaiseksi tammikuun 1 p:stä lukien toistaiseksi entisin palkoin. Kaupunginagronoomi A. J. Tammiselle myönnettiin [10]) hänen v:sta 1941 jäljellä oleva osa kesälomastaan maaliskuun 15 p:n ja huhtikuun 14 p:n väliseksi ajaksi sijaisenaan oman toimensa ohella apulaisagronoomi Kukkonen, jonka poissaollessa kummankin agronoomin tehtäviä määrättiin hoitamaan agronoomi T. Jussila 2 857 mk:n kuukausipalkkioin. Metsänhoitaja E. A. Sammallahdelle myönnettiin [11]) ero virastaan v:n 1943 alusta lukien.

Asemakaavaosaston 29 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan valittiin [12]) maanmittaus- ja kartastotöiden osaston piirtäjä H. A. Karimo, joka ryhtyi virkaansa hoitamaan toukokuun 12 p:nä, ja 39 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan ylioppilas M. Maunu. Ylimääräinen arkkitehti C. Meuschen määrättiin [13]) edelleen hoitamaan tointaan tammikuun 1 p:stä 1943 lukien enintään toukokuun 1 p:ään entisin 3 600 mk:n kuukausipalkoin. Herra V. Paananen päätettiin [14]) palkata tilapäiseksi piirtäjäksi enintään kertomusvuoden loppuun 850 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Toimistoarkkitehti V. Tuukkanen määrättiin [15]) oman toimensa ohella ilman lisäpalkkiota hoitamaan tonttiosaston päällikön viransijaisuutta apulaispäällikkö ja v.t. osaston päällikkönä toimivan arkkitehti P. Hansteen v:sta 1941 jäljellä olevan kesäloman eli yhden kuukauden ajaksi lokakuun 28 p:stä lukien. Sairaslomaa täysin palkkaeduin myönnettiin [16]) seuraaville asemakaavaosaston viranhaltijoille: nuoremmalle arkkitehdille O. G. Steniukselle joulukuun 30 p:stä 1941 neljän viikon ajaksi, tilapäiselle arkkitehdille C. Meuschenille lokakuun 17 p:n ja marraskuun 16 p:n sekä marraskuun 30 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseksi ajaksi sekä piirtäjä J. R. Cajanderille marraskuun 25 p:n ja joulukuun 24 p:n väliseksi ajaksi. Nuoremmalle arkkitehdille A. J. Alapeusolle myönnettiin [17]) palkatonta virkalomaa lokakuun 15 p:stä alkaen toistaiseksi. Piirtäjä L. E. Sarolalle myönnettiin [18]) ero virastaan lokakuun 1 p:stä lukien.

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston avoinna olleeseen nuoremman insinöörin

---

[1]) Kiint. lautak. 2 p. maalisk. 202 §. — [2]) S:n 2 p. marrask. 1 169 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 21 §, 17 p. elok. 884 §, 9 p. marrask. 1 191 § ja 21 p. jouluk. 1 372 §. — [4]) S:n 24 p. elok. 914 §. — [5]) S:n 9 p. maalisk. 244 §, 13 p. huhtik. 379 §, 17 p. elok. 886 § ja 21 p. jouluk. 1 372 §. — [6]) S:n 14 p. jouluk. 1 321 §. — [7]) S:n 28 p. syysk. 1 024 §. — [8]) S:n 9 p. maalisk. 242 §. — [9]) S:n 13 p. huhtik. 380 §. — [10]) S:n 9 p. maalisk. 243 § ja 16 p. maalisk. 285 §. — [11]) S:n 14 p. jouluk. 1 325 §. — [12]) S:n 11 p. toukok. 520 § ja 28 p. syysk. 1 023 §. — [13]) S:n 21 p. jouluk. 1 370 §. — [14]) S:n 12 p. lokak. 1 096 §. — [15]) S:n 26 p. lokak. 1 136 §. — [16]) S:n 12 p. tammik. 15 §, 9 p. marrask. 1 213 § ja 14 p. jouluk. 1 327 ja 1 362 § — [17]) S:n 26 p. lokak. 1 138 §, 7 p. jouluk. 1 282 § ja 21 p. jouluk. 1 396 §. — [18]) S:n 10 p. elok. 851 §.

virkaan valittiin [1]) insinööri A. O. Aarnio, joka ryhtyi heti hoitamaan virkaansa. Osaston ylemmän palkkaluokan vaakitsijanvirkaan valittiin [2]) insinööri M. Nurminen. Osaston tilapäiseksi piirtäjäksi määrättiin [3]) neiti A.-M. Snell tammikuun 1 p:stä lukien vuoden loppuun 1 500 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Avoinna olleeseen 30 palkkaluokkaan kuuluvaan vaakitsijanvirkaan määrättiin [4]) V. O. Ihalainen ja avoinna olleeseen 31 palkkaluokkaan kuuluvaan vaakitsijanvirkaan T. J. Kaskinen, molemmat tammikuun 1 p:stä 1943 lukien toistaiseksi ja enintään siksi, kunnes virkoihin valitut henkilöt ryhtyivät niitä hoitamaan, virkoihin kuuluvin peruspalkoin ynnä niihin kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Tilapäiseen piirtäjänvirkaan määrättiin [5]) neiti M. Ignatius tammikuun 16 p:stä 1943 lukien toistaiseksi ja enintään kyseisen vuoden loppuun 1 500 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Piirtäjä S. N. G. Andersinille ja ylimääräiselle piirtäjälle R. Hakiolle myönnettiin [6]) ero viroistaan edelliselle marraskuun 1 p:stä ja jälkimmäiselle kesäkuun 1 p:stä lukien. Mittamiehelle A. Malmille myönnettiin [7]) sairaslomaa tammikuun 18 p:n ja helmikuun 5 p:n väliseksi ajaksi sekä ero virastaan kesäkuun 30 p:stä alkaen. Tilapäiselle piirtäjälle A.-M. Karhuselle myönnettiin [8]) virkavapautta raskauden takia joulukuun 1 p:n 1942 ja helmikuun 23 p:n 1943 väliseksi ajaksi virkasäännön edellyttämin palkkaeduin.

Talo-osaston ylimääräiseksi apulaisisännöitsijäksi määrättiin [9]) varatuomari V. Vartiovaara toukokuun 9 p:stä lukien toistaiseksi 4 400 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Toimistoapulainen M. A. Tapanaiselle myönnettiin [10]) pyynnöstä ero virastaan syyskuun 1 p:stä alkaen. Osaston ylimääräiseksi toimistoapulaiseksi valittiin [11]) ylioppilas T. M. Tuominen. Vanhemmalle toimistoapulaiselle J. Milanille myönnettiin [12]) sairaslomaa joulukuun 30 p:stä 1941 tammikuun 21 p:ään 1942 sekä edelleen tammikuun 22 p:n ja 25 p:n ja helmikuun 9 p:n ja maaliskuun 15 p:n välisiksi ajoiksi saaden hän sairasloma-ajoiltaan nauttia kaksi kolmasosaa pohjapalkastaan ja ikäkorotuksensa.

Kunnallisten työväenasuntojen toimistotöitä varten palkattiin [13]) tilapäiseen toimistoapulaisentoimeen ylioppilas T. M. Tuominen 1 700 mk:n kuukausipalkoin sekä sittemmin, ylioppilas Tuomisen tultua valituksi talo-osaston ylimääräiseksi toimistoapulaiseksi, ylioppilas E. Kiljunen, enintään kertomusvuoden loppuun 1 700 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Kauppatorin kauppahallin kaitsijan virkaan valittiin [14]) v.t. hallikaitsija V. Leikko. Pirkkolan omakotialueen tilapäiselle paikalliselle apulaisisännöitsijälle E. O. Murajalle myönnettiin [10]) yhtäjaksoisesti pidennettyä palkatonta lomaa elokuun 31 p:ään sijaisenaan rouva I. E. Muraja 1 500 mk:n kuukausipalkoin sekä vapautettiin ensiksi mainittu jatkuvan paikkakunnalta poissaolon takia kokonaan kyseisen apulaisisännöitsijäntoimen hoitamisesta syyskuun 1 p:stä lukien, josta alkaen rouva Muraja nimitettiin paikalliseksi apulaisisännöitsijäksi lokakuun 31 p:ään 1 500 mk:n kuukausipalkoin. Marraskuun 1 p:stä alkaen määrättiin herra H. M. Kivinen kyseiseen apulaisisännöitsijäntoimeen toistaiseksi 2 000 mk:n kuukausipalkoin.

Talo-osaston päällikkö S. A. Puranen päätettiin [15]) vapauttaa kansanpuisto-osaston v.t. päällikön toimesta huhtikuun 20 p:stä lukien ja määrätä viimeksi mainitun osaston tilapäinen apulaispäällikkö V. Koivula oman toimensa ohella toistaiseksi toimimaan osaston v.t. päällikkönä sekä oikeuttaa hänet tänä aikana, osaston päällikön estyneenä ollessa, hyväksymään talousarvion 11 pääluokan IV ja V lukuihin ja VI luvun 1—10 kohtiin kohdistuvat laskut. Siirtolapuutarhaneuvojan tilapäiseksi apulaiseksi valittiin [16]) puutarhaneuvoja H. Suvela huhtikuun 1 p:n ja syyskuun 30 p:n väliseksi ajaksi 1 700 mk:n kuukausipalkoin ynnä siihen kuuluvin kalliinajanlisäyksin. Kansanpuisto-osaston tilapäisen apulaispäällikön toimeen valittiin [18]) V. Koivula kertomusvuoden loppuun saakka. Korkeasaaren eläintarhan eläintenhoitajalle A. Humalalle, joka erosi toimestaan marras-

---

[1]) Kiint. lautak. 23 p. maalisk. 314. § — [2]) S:n 11 p. toukok. 519 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 12 §. — [4]) S:n 21 p. jouluk. 1 371 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 1 401 §. — [6]) S:n 26 p. lokak. 1 133 § ja 18 p. toukok. 588 §. — [7]) S:n 2 p. maalisk. 217 § ja 8 p. kesäk. 700 §. — [8]) S:n 16 p. marrask. 1 215 §. — [9]) S:n 11 p. toukok. 545 §. — [10]) S:n 24 p. elok. 926 §. — [11]) S:n 21 p. syysk. 1 005 §. — [12]) S:n 19 p. tammik. 72 §, 26 p. tammik. 101 § ja 16 p. helmik. 166 §. — [13]) S:n 13 p. huhtik. 404 §, 26 p. toukok. 634 § ja 28 p. syysk. 1 043 §. — [14]) S:n 18 p. toukok. 589 §. — [15]) S:n 12 p. tammik. 47 §, 16 p. maalisk. 302 §, 11 p. toukok. 551 §, 15 p. kesäk. 734 §, 14 p. syysk. 985 § ja 19 p. lokak. 1 127 §. — [16]) S:n 20 p. huhtik. 420 §. — [17]) S:n 23 p. helmik. 171 §. — [18]) S:n 13 p. huhtik. 378 §.

kuun 25 p:nä, myönnettiin [1]) sairaslomaa joulukuun 25 p:stä 1941 alkaen yhtäjaksoisesti lokakuun 25 p:ään 1942 virkasäännön mukaisin palkkaeduin määräten Humalan sijaiseksi neiti A. Husu huhtikuun 24 p:ään saakka sekä rouva A. Humala huhtikuun 25 p:stä alkaen. Eläintenhoitaja P. Kuikalle myönnettiin [2]) sairaslomaa maaliskuun 19 p:n ja huhtikuun 9 p:n väliseksi ajaksi. Soutustadionin vahtimestarintointa määrättiin [3]) tilapäisesti hoitamaan P. V. Granqvist ja ratsastushallin talonmiehentointa samoin tilapäisesti hoitamaan T. Lehtonen, molemmat tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen toistaiseksi toimista suoritettavin peruspalkoin ynnä niihin kuuluvin kalliinajanlisäyksin.

Seuraaviin v:n 1943 alusta lukien vakinaistettaviin virkoihin päätettiin [4]), virkoja haettavaksi julistamatta, nimittää alla mainitut virkojen nykyiset haltijat: kansliaosaston 41 palkkaluokkaan kuuluvaan vahtimestarinvirkaan P. S. Ailo, maatalousosaston 39 palkkaluokkaan kuuluvaan metsänvartijanvirkaan O. Skogman, asemakaavaosaston 41 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan I. M. Kernen, maanmittaus- ja kartastotöiden osaston 41 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan H. K. Mäkipää, saman osaston 32 palkkaluokkaan kuuluvaan piirtäjänvirkaan E. Vatanen, talo-osaston 39 palkkaluokkaan kuuluvaan nuoremman toimistoapulaisen virkaan G. Alopaeus, saman osaston 41 palkkaluokkaan kuuluvaan nuoremman toimistoapulaisen virkaan T. Tuominen sekä kansanpuisto-osaston 41 palkkaluokkaan kuuluvaan nuoremman toimistoapulaisen virkaan G. Landgren ja saman osaston 37 palkkaluokkaan kuuluvaan omakotipuutarhaneuvojan virkaan E. Hakanpää.

Alla mainitut henkilöt päätettiin [5]) määrätä hoitamaan seuraavia kiinteistötoimiston tilapäisiä toimia tammikuun 1 p:stä 1943 lukien toistaiseksi ja enintään mainitun vuoden loppuun: kansliaosastolla asiatyttö T. Kortelainen 650 mk:n kuukausipalkoin ja asiapojat P. Manssila ja L. Lindvall 600 mk:n kuukausipalkoin, asemakaavaosastolla piirtäjä R. Frankenhaeuser 2 600 mk:n kuukausipalkoin ja asiapoika M. Salmi 600 mk:n kuukausipalkoin, maanmittaus- ja kartastotöiden osastolla piirtäjä I. Auerma 1 900 mk:n kuukausipalkoin ja piirtäjät A.-M. Karhunen ja E. Kaskinen 1 500 mk:n kuukausipalkoin, talo-osastolla toimistoapulainen E. Kiljunen 1 700 mk:n kuukausipalkoin ja kansanpuisto-osastolla apulaispäällikkö V. Koivula 3 075 mk:n kuukausipalkoin, tullen kaikkiin palkkioihin lisäksi kulloinkin voimassa oleva kalliinajanlisäys.

Merkittiin [6]) tiedoksi ilmoitukset, että eräät viranhaltijat olivat vapautuneet sotapalveluksesta ja ryhtyneet hoitamaan entisiä virkojansa.

Tilapäisen työvoiman sijoittaminen palkkaluokkiin. Kaupunginvaltuuston helmikuun 18 p:nä 1942 tekemän päätöksen mukaisesti [7]) vahvistettiin [8]) kiinteistötoimiston osalta eräiden tilapäisen työvoiman ja viransijaisten määrärahoista palkattujen henkilöiden pohjapalkat maaliskuun 1 p:stä lukien, ollen niihin lisättävä kulloinkin voimassa olevat kalliinajanlisäykset.

Kesälomat. Hyväksyttiin [9]) ehdotus kiinteistötoimiston ylempien viranhaltijain v:n 1942 kesälomiksi oikeuttaen toimistopäällikkö tekemään siihen pienehköjä muutoksia. Toimiston muiden viranhaltijain kesälomien järjestäminen annettiin asianomaisten osastopäälliköiden tehtäväksi, jotka myöskin yhdessä toimistopäällikön kanssa saivat tehtäväkseen päättää tarvittavista kesälomasijaisista.

Laskujen hyväksyminen. Lautakunta päätti [10]), että toimistopäällikkö ja hänen estyneenä ollessaan sihteeri hyväksyy 11 pääluokan I lukuun, VII luvun 1, 2, 6, 9, 10, 11 ja 13 kohtiin sekä IX luvun 1 kohtaan kohdistuvat laskut, kaupunginagronoomi ja hänen estyneenä ollessaan apulaisagronoomi II lukuun ja VII luvun 12 kohtaan kohdistuvat laskut sekä allekirjoittaa osaston shekkitilin shekit, kaupungingeodeetti ja hänen estyneenä ollessaan apulaisgeodeetti hyväksyy VII luvun 15 kohtaan kohdistuvat laskut, talo-osaston päällikkö ja hänen estyneenä ollessaan apulaispäällikkö hyväksyy III luvun 1—48 kohtiin ja VII luvun 3 ja 4 kohtiin kohdistuvat laskut sekä kansanpuisto-osaston päällikkö

---

[1]) Kiint. lautak. 12 p. tammik. 48 §, 9 p. maalisk. 275 §, 1 p. kesäk. 668 §, 20 p. heinäk. 828 §, 24 p. elok. 932 § ja 12 p. lokak. 1 099 §. — [2]) S:n 30 p. maalisk. 372 §. — [3]) S:n 7 p. jouluk. 1 312 §. — [4]) S:n 23 p. marrask. 1 239 §. — [5]) S:n 21 p. jouluk. 1 370 §. — [6]) S:n 12 p. tammik. 14 ja 20 §, 9 p. helmik. 129 ja 130 §, 16 p. helmik. 153 §, 23 p. helmik. 172 §, 13 p. uhtik. 377 §, 18 p. toukok. 572 §, 26 p. toukok. 603 §, 28 p. syysk. 1 016 § ja 5 p. lokak. 1 056 §. — [7]) Vrt. tämän kert. I. — [8]) Kiint. lautak. 23 p. maalisk. 313 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 575 §. — [10]) S:n 21 p. jouluk. 1 373 §.

ja hänen estyneenä ollessaan kiinteistölautakunnan määräämä v.t. päällikkö hyväksyy IV ja V lukuihin sekä VI luvun 1—10 kohtiin kohdistuvat laskut.

Keskeneräisten asiain luettelo. Tarkistettiin [1]) kiinteistölautakunnan keskeneräisten asiain luettelo marraskuun 1 p:ltä 1941.

Erottajankadun väestönsuoja. Kaupunginhallituksen päätöksen [2]) mukaisesti lautakunta päätti [3]) suorittaa Erottajankadun väestönsuojan sisäänkäytävän lähintä ympäristöä koskevien piirustusten mallityön kustannukset, 10 000 mk, lautakunnan ja kiinteistötoimiston muovailutöitä ja karttojen painatusta varten varatuista määrärahoista.

Pitäjänmäen teollisuusalueen rakennusjärjestys. Ehdotus Pitäjänmäen teollisuusalueen rakennusjärjestykseksi hyväksyttiin [4]) pienehköin muutoksin ja päätettiin lähettää kaupunginhallitukselle.

Humallahden huvila-alueella n:o 56 b olevien rakennusten osto. Kaupunginvaltuuston päättämin [5]) ehdoin sekä eräin lisäehdoin päätettiin [6]) ostaa hammaslääkäri T. H. J. Ekmanin Humallahden huvila-alueella n:o 56 b omistamat rakennukset.

Varastoalueiden vuokrien tarkistaminen. Lautakunta päätti [7]) vahvistaa ehdotetut uudet varastoalueiden vuokrat astumaan voimaan tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen, mutta alistaa kaupunginhallituksen harkittavaksi oliko tämän päätöksen toimeenpanoon hankittava kansanhuoltoministeriön suostumus.

Joulukuusten pystyttäminen. Päätettiin [8]), ettei kertomusvuonna julkisille paikoille pystytetä joulukuusia sotatilan takia.

Talousarvio. Ehdotus kiinteistölautakunnan talousarvioksi v:ksi 1943 hyväksyttiin [9]) eräin muutoksin ja päätettiin lähettää kaupunginhallitukselle.

Käyttövarat. V:n 1941 käyttövaroista myönnettiin m.m. seuraavat määrärahat:

2 873: 20 mk velodromin ja pallokentän sähkökulujen maksamiseksi [10]);

1 652: 90 mk jakokustannusten suorittamiseksi [11]); ja

25 500 mk hiilikaasuttimen hankkimiseksi kiinteistötoimiston henkilöautoon [12]);

sekä v:n 1942 käyttövaroista m.m.:

4 724: 65 mk jakokustannusten suorittamiseksi [13]);

36 000 mk maanmittaus- ja kartastotöiden osaston käytettäväksi uusien perunapalstojen paaluttamista varten [14]);

550 mk muistomerkin hankkimiseksi mittamies A. Malmille [15]);

1 149: 25 mk sairasavun myöntämiseksi hevosmies K. Saarikolle [16]); ja

6 260 mk lisäpalkkion suorittamiseksi kunnallisten työväenasuntojen isännöitsijälle [17]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: Pirkkolan lahjatalojen myynnissä noudatettavia yleisiä ohjeita [18]); eräiden tonttiosaston virkojen siirtämistä ylempiin palkkaluokkiin [19]); eräiden tilapäisin työvoimin hoidettujen toimien vakinaistamista [20]); kaupungin halkotoimiston uudelleenjärjestelyä ja talo-osaston päällikön toimen hoitamista [21]); kaluston hankkimista kiinteistötoimiston eri osastoille [22]); kaupungille esitettyjä eräitä palstoja koskevia myyntitarjouksia [23]); lentokenttää varten tarvittavien alueiden pakkolunastamista [24]); suon vuokraamista polttoturpeen nostamista varten [25]); eräitä tontti- y.m. alueita koskevia ostotarjouksia [26]); Lauttasaaren puistoalueiden luovuttamista kaupungille [27]); ilmakuvakartan laatimista Helsingin kaupungista ja sen ympäristöstä [28]); Haagan korttelin n:o 108 tontilla n:o 11 olevien rakennusten ostamista kaupungille [29]); polttopuuhakkuiden suorittamista kaupungin metsissä [30]) ja korttelien n:ot 670 ja 671 uudelleenjärjestelyä [31]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: Vantaan-

---

[1]) Kiint. lautak. S:n 30 p. maalisk. 352 §. — [2]) Vrt. tämän kert. I. — [3]) Kiint. lautak. 16 p. helmik. 149 §. — [4]) S:n 11 p. toukok. 518 §. — [5]) Vrt. tämän kert. I. — [6]) S:n 14 p. syysk. 972 §. — [7]) S:n 14 p. jouluk. 1 326 §. — [8]) Kiint. lautak. 14 p. jouluk. 1 360 §. — [9]) S:n 24 p. elok. 934 §. — [10]) S:n 19 p. tammik. 53 §. — [11]) S:n 19 p. tammik. 54 §. — [12]) S:n 19 p. tammik. 58 §. — [13]) S:n 12 p. tammik. 13 §, 9 p. helmik. 128 §, 23 p. maalisk. 311 ja 312 §, 7 p. syysk. 938 § ja 28 p. syysk. 1 022 §. — [14]) S:n 20 p. huhtik. 456 § ja 5 p. lokak. 1 058 §. — [15]) S:n 20 p. heinäk. 782 §. — [16]) S:n 27 p. heinäk. 835 §. — [17]) S:n 28 p. syysk. 1 018 §. — [18]) S:n 2 p. maalisk. 201 §. — [19]) S:n 23 p. maalisk. 316 ja 317 § ja 7 p. syysk. 937 §. — [20]) S:n 13 p. huhtik. 376 §. — [21]) S:n 20 p. huhtik. 422 §. — [22]) S:n 20 p. huhtik. 423 §. — [23]) S:n 27 p. huhtik. 459 §, 29 p. kesäk. 747 §, 24 p. elok. 911 § ja 7 p. jouluk. 1 286 §. — [24]) S:n 26 p. toukok. 604 §. — [25]) S:n 8 p. kesäk. 677 §. — [26]) S:n 29 p. kesäk. 753 §, 17 p. elok. 885 § ja 24 p. elok. 912 §. — [27]) S:n 24 p. elok. 913 §. — [28]) S:n 12 p. lokak. 1 083 §. — [29]) S:n 16 p. marrask. 1 219 §. — [30]) S:n 16 p. marrask. 1 220 §. — [31]) S:n 14 p. jouluk. 1 323 §.

joen vesistön lauttaussäännön muuttamista [1]); korttelin n:o 283 tontin n:o 4 uudelleenjärjestelyä [2]); lisäalueen luovuttamista evankelisluterilaisten seurakuntain hautausmaata varten [3]); tontin luovuttamista raittiustaloa varten [4]); rakennussuunnitelmia, jotka koskivat Malmi—Tapanilan taajaväkistä yhdyskuntaa [5]); eräitä Leppävaaran liitosalueella olevia alueita [6]); Espoon pitäjän Suur-Huopalahden kylässä olevaa Harakan asutusaluetta [7]); lasten käyttämistä talkootöissä kaupungin mailla [8]); erästä aluevaihtoa Munkkiniemessä [9]); kortteleita n:ot 37 [10]), 451 ja 532 koskevia ostotarjouksia [11]); Pirkkolan korttelin n:o 233 tontilla n:o 7 olevan ruotsalaisen lahjatalon korjaustöitä [12]); avustuksen myöntämistä Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle [13]); maa-alueiden luovuttamista Herttoniemen salmen maantiesillan uudelleenrakentamista ja tien oikaisua varten [14]); sekä Hernesaaren vuokra-alueen n:o 6 vuokraa [15]).

2. Kiinteistötoimiston tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat

Myydyt tontit. Kiinteistölautakunta möi vuoden aikana alla mainitut tontit:

Korttelin n:o	Katu	Tontin n:o	Ostaja	Tontin pinta-ala, m²	Huutokauppahinta, mk
412b	Arkadiankatu	22	Stiftelsen svenska handelshögskolan [16])	3 601.7	5 336 000
692	Elimäenkatu	30	Oy. Kutomotuote ab. [17])	2 931.7	862 200
479a	Kammionkatu	10	Suomen punainen risti [18])	11 292.0	8 700 000
692	Kuortaneenkatu	9	Oy. Metro-auto ab. [17])	2 671.4	998 500
693	»	10	Byggnadsbyrå B. Svedlin ab. [19])	1 472.1	600 000
691	»	17	Varatuomari A. Westberg [19])	2 849.8	820 000
691	»	19	Oy. Suomen Sandvik sahat [17])	2 268.9	975 150
691	»	21	Oy. Troili ab. [17])	1 868.8	816 530
707	Mäkelänkatu	48	Oy. Hartsiteollisuus ab. ja Sähkövaruste oy.—Elektroarmatur ab. [20])	1 050.0	235 000
707	»	50	Oy. Hartsiteollisuus ab. ja Sähkövaruste oy.—Elektroarmatur ab. [20])	1 050.0	240 000
692	»	62	Kiinteistö oy. Mäkelänkatu 62 Fastighets ab. [19])	2 332.6	520 000
532	Päijänteentie	12	Asko oy. [19])	1 898.5	865 000
551	Sturenkatu	23	Asunto-oy. Sturenkatu 23 [21])	1 420.3	664 000
532	Teollisuuskatu	1 e	Kiinteistö oy. Teollisuuskatu 1e [21])	—	701 000
695	»	17	Oy. Metallivalimo Lepistö [22])	—	816 000

Myydyn tontin kauppakirjan allekirjoittaminen. Myydyn tontin kauppakirjan allekirjoittamisessa myönnettiin lykkäystä 23 tapauksessa [23]).

Tontin rakennusajan pidentäminen. Tontille määrättyä rakennusvelvollisuusaikaa pidennettiin tai puollettiin kaupunginhallitukselle pidennyksen myöntämistä m.m. 14 tapauksessa [24]).

Tontin rakennusvelvollisuuden täyttäminen. Rakenteilla olleen tontin rakennusvelvollisuus katsottiin tulleen täytetyksi m.m. 6 tapauksessa [25]).

[1]) Kiint. lautak. 19 p. tammik. 56 §. — [2]) S:n 20 p. huhtik. 421 §. — [3]) S:n 27 p. huhtik. 458 § ja 30 p. marrask. 1 265 §. — [4]) S:n 27 p. huhtik. 460 §. — [5]) S:n 11 p. toukok. 523 §. — [6]) S:n 29 p. kesäk. 750 §. — [7]) S:n 29 p. kesäk. 751 §. — [8]) S:n 26 p. toukok. 606 § ja 1 p. kesäk. 644 §. — [9]) S:n 29 p. kesäk. 752 §. — [10]) S:n 17 p. elok. 887 §. — [11]) S:n 9 p. marrask. 1 189 § ja 7 p. jouluk. 1 283 §. — [12]) S:n 28 p. syysk. 1 028 §. — [13]) S:n 26 p. lokak. 1 139 §. — [14]) S:n 23 p. marrask. 1 238 §. — [15]) S:n 7 p. jouluk. 1 287 §. — [16]) S:n 14 p. syysk. 972 §; ks. v:n 1939 kert. s. 57. — [17]) Kiint. lautak. 9 p. maalisk. 233 §. — [18]) S:n 1 p. kesäk. 640 §. — [19]) S:n 20 p. huhtik. 419 §. — [20]) S:n 20 p. huhtik. 419 § ja 29 p. kesäk. 743 §. — [21]) S:n 12 p. tammik. 19 §. — [22]) S:n 29 p. kesäk. 743 §; ks. v:n 1941 kert. s. 61. — [23]) S:n 12 p. tammik. 23, 25, 30 ja 33 §, 23 p. helmik. 179 §, 2 p. maalisk. 206 §, 9 p. maalisk. 247 §, 16 p. maalisk. 288 ja 289 §, 23 p. maalisk. 322 ja 323 §, 30 p. maalisk. 357 §, 13 p. huhtik. 381 §, 4 p. toukok. 491 §, 18 p. toukok. 579 §, 26 p. toukok. 608 §, 20 p. heinäk. 783, 788, 789 ja 791 §, 17 p. elok. 888 ja 889 § ja 14 p. syysk. 975 §. — [24]) S:n 19 p. tammik. 62 §, 26 p. tammik. 81 §, 23 p. helmik. 180 §, 27 p. huhtik. 469 ja 470 §, 4 p. toukok. 492, 493 ja 494 §, 1 p. kesäk. 655 §, 14 p. syysk. 978 §, 12 p. lokak. 1 085 §, 19 p. lokak. 1 109 ja 1 115 § ja 16 p. marrask. 1 223 §. — [25]) S:n 1 p. kesäk. 650 §, 29 p. kesäk. 779 §, 20 p. heinäk. 783 §, 27 p. heinäk. 841 §, 10 p. elok. 860 § ja 26 p. lokak. 1 140 §.

Maa-alueiden myynti. Kaupunginvaltuuston määräämin [1]) myyntihinnoin ja -ehdoin päätettiin seuraaville yhtiöille ja yksityisille henkilöille tai niiden toimesta perustettaville erityisille yhtiöille myydä alla mainitut maa-alueet Herttoniemestä: Maskin ab. E. Grönblom nimiselle yhtiölle n. 26 060 m²:n suuruinen tehdaskortteli n:o 56 [2]), G. W. Sohlberg oy:lle 36 021 m²:n suuruinen tehdaskortteli n:o 54 [3]), Helsingin säilyke oy:lle n. 5 000 m²:n suuruinen alue tehdaskorttelista n:o 60 [1]), Puutuote oy:lle n. 3 491.3 m²:n suuruinen alue tehdaskorttelista n:o 58 [4]), Oy. Ikopal ab:lle n. 6 575.1 m²:n suuruinen alue tehdaskorttelista n:o 58 [1]) ja Suomen väestönsuojelujärjestölle n. 8 796.2 m²:n suuruinen alue tehdaskorttelista n:o 57 [5]); Pitäjänmäeltä: Huolinta oy. Notraco nimiselle yhtiölle n. 2 045.6 m²:n suuruinen tehdastontti tehdaskorttelista n:o 225 [1]), E. Poutiainen oy:lle n. 3 000.2 m²:n suuruinen tehdastontti [6]), herra K. Lurkille n. 2 400 m²:n suuruinen tehdastontti [1]), Laivanvarustamo ja huolinta oy. Pohjantähti nimiselle yhtiölle n. 3 568.1 m²:n suuruinen tehdastontti [1]), johtaja E. Willbergille n. 1 514.9 m²:n suuruinen tehdastontti [1]) ja Oy. Floriol ab:lle n. 1 514.9 m²:n suuruinen tehdastontti [7]); sekä Pukinmäeltä Maanviljelyskonetehdas oy:lle Eskos nimisestä tilasta yhteensä n. 16 040 m²:n suuruinen maa-alue [8]).

Herttoniemen tehdaskorttelin n:o 57 järjestely. Herttoniemen tehdaskorttelien n:ot 57 ja 58 välisen liikennealueen leventämiseksi päätettiin [9]) pienentää korttelista n:o 57 vuokrattuja ja myytyjä alueita siten, että insinööri B. Brykille vuokratun alueen suuruus tuli olemaan 1 295 m² toukokuun 15 p:stä alkaen perusvuokran ollessa 7 770 mk, Peruna- ja juurikasvarasto oy:lle vuokratun alueen suuruus 7 888.7 m² helmikuun 16 p:stä alkaen perusvuokran ollessa 47 335 mk vuodessa sekä Suomen väestönsuojelujärjestölle myydyn alueen suuruus 8 796.2 m².

Vuokralle annetut asuntotontit ja -palstat. Kiinteistölautakunta teki seuraavat asuntotarkoituksiin käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra, mk
Marttila, kortt. n:o 2, tontit n:ot 1—9	Sotainvaliidien veljesliitto r.y. [10])	1946, jouluk. 31 1991, jouluk. 31	8 258 13 753
S:n kortt. n:o 3, tontit n:ot 5—9	Sotainvaliidien veljesliitto r.y. [10])	1946, jouluk. 31 1991, jouluk. 31	3 889 6 481
S:n kortt. n:o 5, tontit n:ot 19—33	Sotainvaliidien veljesliitto r.y. [10])	1946, jouluk. 31 1991, jouluk. 31	13 309 22 183
S:n kortt. n:o 4, tontti n:o 2	Suomen punainen risti [11])	1945, marrask. 30 1990, marrask. 30	439 731
Meilahti, huvilapalsta n:o 17	Herra T. Lemström [12])	1946, jouluk. 31	3 000
Munkkiniemi, kortt. 15, tontti n:o 4	Varatuomari H. Setkänen [13])	1967, jouluk. 31	6 400
Pirkkola, kortt. n:o 226, tontti n:o 5	Koneasentaja A. Lahtinen [14])	1947, marrask. 30 2000, jouluk. 31	1 100 1 830
S:n kortt. n:o 226, tontti n:o 10	Kokki J. Varis [15])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	940 1 560
S:n » » 226, » » 13	Insinööri T. E. Lindbäck [16])	1947, heinäk. 31 2000, jouluk. 31	1 020 1 700
S:n » » 226 » » 15	Rouva F. Ulma [17])	1947, maalisk. 14 2000, jouluk. 31	1 010 1 680
S:n » » 226 » » 24	Hieroja A. Porkka [18])	1947, tammik. 31 2000, jouluk. 31	810 1 360
S:n » » 227 » » 8	Sähköasentaja B. A. Hermans [19])	1947, heinäk. 31 2000, jouluk. 31	980 1 620

[1]) Vrt. tämän kert. I. — [2]) Kiint. lautak. 12 p. tammik. 19 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 19 § ja 2 p. maalisk. 208 §. — [4]) S:n 12 p. tammik. 19 § ja 23 p. maalisk. 318 §. — [5]) S:n 12 p. tammik. 19 § ja 16 p. helmik. 156 §. — [6]) S:n 12 p. tammik. 19 § ja 18 p. toukok. 578 §. — [7]) S:n 23 p. maalisk. 318 §. — [8]) S:n 12 p. tammik. 19 §, 26 p. toukok. 609 § ja 5 p. lokak. 1 057 §. — [9]) S:n 16 p. helmik. 156 §. — [10]) Tonttij. 23 p. maalisk. 116 §; ks. v:n 1940 kert. s. 60. — [11]) Tonttij. 17 p. elok. 400 §. — [12]) Kiint. lautak. 5 p. lokak. 1 065 §. — [13]) S:n 26 p. toukok. 617 §, 20 p. heinäk. 781 §; ks. v:n 1940 kert. s. 46 ja tämän v:n kert. s. 8. — [14]) Tonttij. 16 p. marrask. 563 §. — [15]) S:n 29 p. kesäk. 341 §. — [16]) S:n 20 p. heinäk. 361 §. — [17]) Kiint. lautak. 16 p. helmik. 160 § ja tonttij. 23 p. maalisk. 109 §. — [18]) Tonttij. 16 p. helmik. 54 §. — [19]) S:n 27 p. heinäk. 377 §.

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuosivuokra, mk
Pirkkola, kortt. n:o 227, tontti n:o 14	Ekonoomi T. A. Lahti [1])	1947, lokak. 6 2000, jouluk. 31	910 1 510
S:n kortt. n:o 227 tontti n:o 20	Maalari P. Kokkonen [2])	1947, lokak. 31 2000, jouluk. 31	850 1 420
S:n » » 227 » » 21	Vartija Hj. E. Sundholm [3])	1947, kesäk. 6 2000, jouluk. 31	770 1 280
S:n » » 227 » » 23	Ompelija A. S. Riima [4])	1947, heinäk. 31 2000, jouluk. 31	750 1 250
S:n » » 228 » » 27	Sotilasmestari E. O. Riekkola [5])	1947, lokak. 31 2000, jouluk. 31	770 1 280
S:n » » 228 » » 31	Lukkoseppä V. S. Mäkinen [6])	1947, heinäk. 31 2000, jouluk. 31	730 1 210
S:n » » 228 » » 39	Elokuvakoneen hoitaja P. O. Salonen [7])	1947, syysk. 30 2000, jouluk. 31	690 1 140
S:n » » 229 » » 32	Rouva H. A. Luotokivi [8])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	760 1 260
S:n » » 230 » » 55	Rouva A. Turunen [9])	1946, huhtik. 14 2000, jouluk. 31	870 1 440
S:n » » 230 » » 57	Rakennusmestari K. L. Puustjärvi [10])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	840 1 390
S:n » » 230 » » 59	Vartija A. Manninen [11])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	1 030 1 710
S:n » » 232 » » 4	Luutnantti V. Mäntysalo [12])	1947, kesäk. 8 2000, jouluk. 31	810 1 340
S:n » » 234 » » 18	Sähköasentaja J. J. Vuorisalo [13])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	810 1 350
S:n » » 234 » » 23	Myyjä O. V. Kortman [14])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	770 1 280
S:n » » 235 » » 4	Rouva H. Mursanow [15])	1946, jouluk. 14 2000, jouluk. 31	760 1 260
S:n » » 235 » » 24	Kirvesmies T. O. Sinkkonen [16])	1947, syysk. 14 2000, jouluk. 31	760 1 270
S:n » » 235 » » 26	Etsivä H. M. Kivinen [17])	1947, kesäk. 30 2000, jouluk. 31	760 1 270
Toukola, kortt. n:o XII, tontti n:o 5	Tukkukauppias O. Parkkisen oikeudenomistajat [18])	6 kk. irtis. jälk.	4 750

Marttilan korttelin n:o 4 tontti n:o 2 vuokrattiin lisäehdoin, että kaupungilla oli oikeus, jos alueelle järjestetään vesijohto- ja viemäriverkosto tai tie varustetaan kestopeitteellä, korottaa vuokraa 100 %.

Munkkiniemen korttelin n:o 15 tontti n:o 4 vuokrattiin ainoastaan saunan pitoa varten.

Toukolan korttelin n:o XII tontti n:o 5 vuokrattiin lisäehdoin, että vuokraajain oli ilman korvausta luovutettava tarpeelliset alueet katujen rakentamiseksi ja että maksamattomille vuokraerille suoritettiin 6 %:n korko lankeamispäivästä maksupäivään.

Vuokralle annetut tehdastontit. Kiinteistölautakunta teki seuraavat tehdastarkoituksiin käytettävää maata koskevat vuokrasopimukset:

Tontti	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Kortt. n:o 275, tontti n:o 1	Oy. Teollisuusrakenne—Industrikonstruktion ab. [19])	1952, helmik. 28	19 587 20
S:n n:o 275, tontti n:o 20	Niilo Enne oy. [20])	1967, helmik. 28	23 660 —
S:n n:o 277, tontti n:o 14	Konerasva oy. [21])	1967, elok. 15	28 000 —
Pitäjänmäki, aikaisempaan vuokra-alueeseen liitettävä lisäalue n. 900 m²	Oy. Värikomppania ab. [22])	1967, helmik. 28	5 000 —

[1]) Tonttij. 12 p. lokak. 490 §. — [2]) S:n 19 p. lokak. 502 §. — [3]) S:n 29 p. kesäk. 331 §. — [4]) S:n 27 p. heinäk. 376 §. — [5]) S:n 2 p. marrask. 541 §. — [6]) S:n 20 p. heinäk. 370 §. — [7]) S:n 14 p. syysk. 442 §. — [8]) S:n 29 p. kesäk. 333 §. — [9]) S:n 16 p. helmik. 47 §. — [10]) S:n 29 p. kesäk. 330 §. — [11]) S:n 29 p. kesäk. 332 §. — [12]) S:n 15 p. kesäk. 309 §. — [13]) S:n 29 p. kesäk. 334 §. — [14]) S:n 29 p. kesäk. 338 §. — [15]) S:n 19 p. tammik. 16 §. — [16]) S:n 21 p. syysk. 448 §. — [17]) S:n 29 p. kesäk. 339 §. — [18]) Kiint. lautak. 23 p. helmik. 178 §. — [19]) S:n 16 p. helmik. 158 §. — [20]) S:n 7 p. jouluk. 1 288 §. — [21]) S:n 10 p. elok. 859 § ja 23 p. marrask. 1 245 §. — [22]) S:n 26 p. lokak. 1 134 §; ks. v:n 1938 kert. s. 73 ja tämän kert. I.

Korttelin n:o 275 tontti n:o 20 ja korttelin n:o 277 tontti n:o 14 vuokrattiin lisäehdoin, että vuosivuokra maaliskuun 1 p:stä alkaen oli riippuvainen virallisesta elinkustannusindeksistä.

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Kiinteistölautakunta vuokrasi seuraavat viljelyspalstat alla mainituille vuokraajille:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuokramaksu, mk
Bredvikin pellot, 0.18 ha	Autola oy. [1]	1942 syksyllä	270
S:n 0.18 ha	Oy. Stockmann ab. [1]	1942 syksyllä	270
S:n 0.28 ha	Oy. Koneistus [1]	1942 syksyllä	420
S:n 0.30 ha	Finska socker ab. Tölö bruk [1]	1942 syksyllä	450
S:n 0.30 ha	Oy. Sähi [1]	1942 syksyllä	450
S:n 0.44 ha	C. E. Lindgrenin perilliset [1]	1942 syksyllä	660
S:n 0.44 ha	Vendelin & Knuutila oy [1]	1942 syksyllä	660
S:n 0.45 ha	Metallivalmiste oy. [1]	1942 syksyllä	675
S:n 0.45 ha	Pallo-paita oy. [1]	1942 syksyllä	675
S:n 0.55 ha	Enso-Gutzeit oy. [1]	1942 syksyllä	800
S:n 0.55 ha	Oy. E. M. Nordqvist ab. [1]	1942 syksyllä	800
S:n 0.55 ha	Oy. Metalliteos [1]	1942 syksyllä	800
S:n 0.55 ha	Oy. Urheilutarpeita [1]	1942 syksyllä	800
S:n 1.00 ha	Ab. F. Tilgmann oy. [1]	1942 syksyllä	1 450
Herttoniemi, 0.30 ha	Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys [2]	1942 syksyllä	400
S:n 0.35 ha	Oy. E. M. Nordqvist [3]	1942 syksyllä	175
S:n 0.35 ha	Oy. Stockmann ab. [4]	1942 syksyllä	420
S:n 0.35 ha	Oy. Stockmann ab. [5]	1943, jouluk. 31	525
S:n 0.40 ha	Suomen sokeri oy. [4]	1942 syksyllä	480
S:n 0.40 ha	Suomen sokeri oy. [5]	1943, jouluk. 31	600
S:n 0.44 ha	Toiminimi M. Saurio [4]	1942 syksyllä	530
S:n 0.44 ha	Toiminimi M. Saurio [5]	1943, jouluk. 31	660
S:n 0.45 ha	Helsingin kuuromykkäin auttajayhdistys [2]	1942 syksyllä	500
S:n 0.50 ha	Oy. Masalin & kumpp. [4]	1942 syksyllä	600
S:n 0.50 ha	Oy. Masalin & kumpp. [5]	1943, jouluk. 31	750
S:n 0.50 ha	Vapaan huollon Uudenmaan läänin keskus [6]	1942 syksyllä	250
S:n 0.90 ha	Oy. Arabia ab. [4]	1942 syksyllä	1 080
S:n 0.90 ha	Oy. Arabia ab. [5]	1943, jouluk. 31	1 350
S:n 1.20 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta r.l. [7]	1943, jouluk. 31	1 200
S:n 1.40 ha	Kustannus oy. Otava [2]	1942 syksyllä	1 400
S:n 1.50 ha	Oy. Uusi Suomi [8]	1943, jouluk. 31	1 800
S:n 1.50 ha	Oy. Uusi Suomi ja Suomalaisen kirjallisuuden seuran kirjapaino oy. [9]	1942 syksyllä	1 500
S:n 2.00 ha	Helsingin puhelinyhdistys [9]	1942 syksyllä	1 600
S:n 2.00 ha	Helsingin puhelinyhdistys [10]	1943 syksyllä	2 000
S:n 2.00 ha	Helsingin vakinaisten palomiesten yhdistys [9]	1942 syksyllä	1 600
S:n 2.80 ha	Herra A. Salden [9]	1942 syksyllä	2 800
S:n 3.00 ha	Wärtsilä-yhtymä oy. Kone ja silta [11]	1943, jouluk. 31	3 600
S:n 4.20 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta r.l. [12]	1942 syksyllä	6 000
S:n 4.50 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta r.l. [13]	1943, jouluk. 31	7 000
S:n 5.50 ha	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin alaosasto r.y. [9]	1942 syksyllä	5 000
S:n 5.50 ha	Wärtsilä-yhtymä oy. Kone ja silta [9]	1942 syksyllä	8 250
S:n 5.50 ha	Wärtsilä-yhtymä oy. Kone ja silta [11]	1943, jouluk. 31	8 250
S:n 6.00 ha	Suomen aseveljien liiton Helsingin asevelipiiri r.y. [14]	1942 syksyllä	4 800

[1] Tonttij. 11 p. toukok. 204 §. — [2] S:n 11 p. toukok. 202 §. — [3] S:n 1 p. kesäk. 266 §. — [4] S:n 18 p. toukok. 237 §. — [5] S:n 19 p. lokak. 514 §. — [6] S:n 1 p. kesäk. 266 §; peruutettu 29 p. kesäk. 323 §. — [7] S:n 2 p. marrask. 532 §. — [8] S:n 5 p. lokak. 474 §. — [9] S:n 11 p. toukok. 202 §. — [10] S:n 21 p. syysk. 453 §. — [11] S:n 9 p. marrask. 551 §. — [12] S:n 1 p. kesäk. 266 §. — [13] S:n 2 p. marrask. 532 §. — [14] S:n 11 p. toukok. 203 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuokra-maksu, mk
Herttoniemi 6.30 ha	Suomen aseveljien liiton Helsingin asevelipiiri r.y. [1]	1942 syksyllä	6 300
Kumpula, syöttömaa litt. Ö	Ajuri J. V. Majaranta [2]	1942 syksyllä	100
Lauttasaari, 0.10 ha suuruinen viljelysalue	Voinvienti-osuusliike Valio r.l. [3]	1942 syksyllä	150
Leppävaara, 0.23 ha	Laatikko oy. [4]	1942 syksyllä	460
S:n 0.25 ha	Ackumulator industri ab. [4]	1942 syksyllä	500
S:n 0.25 ha	Jäähdyttäjätehdas autokenno oy. [4]	1942 syksyllä	500
S:n 0.25 ha	Oy. Hartsiteollisuus ab. [4]	1942 syksyllä	500
S:n 0.25 ha	Oy. Nikolajeff ab. [4]	1942 syksyllä	500
S:n 0.25 ha	Oy. Nylund & Rahikainen ab. [5]	1942 syksyllä	300
S:n 0.28 ha	Oy. Veljekset Lampila ab. [4]	1942 syksyllä	560
S:n 0.32 ha	Metra oy. [6]	1942 syksyllä	470
S:n 0.36 ha	Kesko oy. [6]	1942 syksyllä	540
S:n 0.36 ha	Toiminimi Tukku-tuote [6]	1942 syksyllä	540
S:n 0.70 ha	Merenkulkuhallitus [6]	1942 syksyllä	700
S:n 0.70 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta r.l. [5]	1942 syksyllä	900
S:n 1.00 ha	Suomen kaapelitehdas oy. [6]	1942 syksyllä	1 500
S:n 1.50 ha	Kesko oy. [7]	1943, jouluk. 31	2 980
S:n 1.70 ha	Valtion laivatelakka [8]	1942 syksyllä	1 600
S:n 2.30 ha	Valtion laivatelakka [9]	1942 syksyllä	2 130
S:n alue B 0.18 ha	Autola oy. [10]	1943, jouluk. 31	300
S:n » » 0.18 ha	Oy. Stockmann ab. [10]	1943, jouluk. 31	300
S:n » » 0.28 ha	Oy. Koneiscus [10]	1943, jouluk. 31	440
S:n » » 0.30 ha	Oy. Sähi ab. [10]	1943, jouluk. 31	480
S:n » » 0.30 ha	Suomen sokeri oy. [10]	1943, jouluk. 31	480
S:n » » 0.44 ha	C. E. Lindgrenin perilliset [10]	1943, jouluk. 31	700
S:n » » 0.45 ha	Metallivalmiste oy. [10]	1943, jouluk. 31	720
S:n » » 0.45 ha	Pallo-paita oy. [10]	1943, jouluk. 31	720
S:n » » 0.55 ha	Enso-Gutzeit oy. [10]	1943, jouluk. 31	880
S:n » » 0.55 ha	Oy. Metalliteos [10]	1943, jouluk. 31	880
S:n » » 0.55 ha	Oy. Urheilutarpeita [10]	1943, jouluk. 31	880
S:n » » 1.00 ha	Ab. F. Tilgmann oy. [10]	1943, jouluk. 31	1 600
S:n » » 1.00 ha	Oy. E. M. Nordqvist ab. [10]	1943, jouluk. 31	1 600
S:n » L 0.32 ha	Metra oy. [10]	1943, jouluk. 31	580
S:n » » 0.36 ha	Autola oy. [11]	1943, jouluk. 31	650
S:n » » 0.36 ha	Toiminimi Tukkutuote [10]	1943, jouluk. 31	650
S:n » » 1.00 ha	Suomen kaapelitehdas oy. [10]	1943, jouluk. 31	1 800
S:n » L^1 4.00 ha	Valtion laivatelakka [10]	1943, jouluk. 31	4 800
S:n » L^2 0.23 ha	Laatikko oy. [10]	1943, jouluk. 31	460
S:n » » 0.25 ha	Akkumulaattoriteollisuus oy. [10]	1943, jouluk. 31	500
S:n » » 0.25 ha	Jäähdyttäjätehdas autokenno oy. [10]	1943, jouluk. 31	500
S:n » » 0.25 ha	Oy. Hartsiteollisuus ab. [10]	1943, jouluk. 31	500
S:n » » 0.25 ha	Oy. Nikolajeff ab. [10]	1943, jouluk. 31	500
S:n » » 0.28 ha	Oy. Veljekset Lampila ab. [10]	1943, jouluk. 31	560
S:n » L^3 0.70 ha	Suomen osuuskauppojen keskuskunta r. l. [12]	1943, jouluk. 31	1 100
S:n » » 0.25 ha	Oy. Nylund & Rahikainen ab. [10]	1943, jouluk. 31	400
Meilahti, Toivolan viljelysalue, n. 4.00 ha	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin alaosasto r.y. [13]	1943, jouluk. 31	5 000
S:n viljelyspalsta n:o 3	Ratamestari K. Helo [14]	1942 syksyllä	200
S:n » » 3	Ratamestari K. Helo [15]	1943, jouluk. 31	250
Munkkiniemi, 13.00 ha	Munkkiniemen yhdyskunta [16]	1942 syksyllä	15 000
Oulunkylä, Paloheinän alue, 0.22 ha	A. Heinämäki oy. [8]	1942 syksyllä	330
S:n Paloheinän alue, 0.22 ha	A. Heinämäki oy. [10]	1943, jouluk. 31	400
S:n » » 0.34 ha	Suomen höyryleipomo oy. [10]	1942 syksyllä	510
S:n » » 0.34 ha	Suomen höyryleipomo oy. [10]	1943, jouluk. 31	610
S:n » » 0.36 ha	Helsingin kutomo ja kravatti oy. [6]	1942 syksyllä	540

[1]) Tonttij. 11 p. toukok. 203 § — [2]) S:n 13 p. huhtik. 139 §. — [3]) S:n 11 p. toukok. 206 §. — [4]) S:n 26 p. toukok. 252 §. — [5]) S:n 1 p. kesäk. 266 §. — [6]) S:n 18 p. toukok. 237 §. — [7]) S:n 16 p. marrask. 566 §. — [8]) S:n 18 p. toukok. 237 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 237 § ja 1 p. kesäk. 267 §. — [10]) S:n 19 p. lokak. 514 §. — [11]) S:n 23 p. marrask. 574 §. — [12]) S:n 2 p. marrask. 532 §. — [13]) S:n 5 p. lokak. 471 §. — [14]) S:n 26 p. tammik. 26 §. — [15]) S:n 23 p. marrask. 568 §. — [16]) S:n 11 p. toukok. 205 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuokra-maksu, mk
Oulunkylä Paloheinän alue 0.36 ha	Helsingin kutomo ja kravatti oy. [1]	1943, jouluk. 31	640
S:n Paloheinän alue 0.38 ha	Helsingin villakehräämö oy. [2]	1942 syksyllä	570
S:n » » 0.38 ha	Helsingin villakehräämö oy. [1]	1943, jouluk. 31	670
S:n » » 0.45 ha	Helsingin osuuskauppa r.l. [2]	1942 syksyllä	675
S:n » » 0.45 ha	Helsingin osuuskauppojen leipomo [1]	1943, jouluk. 31	800
S:n » » 0.54 ha	Oy. Helsingin silkkikutomo [2]	1942 syksyllä	810
S:n » » 0.54 ha	Oy. Helsingin silkkikutomo [1]	1943, jouluk. 31	970
S:n » » 0.70 ha	Verotusvalmisteluviraston virkailijat [2]	1942 syksyllä	1 050
S:n Suursuon huvila-alueen n:o 6 vierestä 200 m²	Herra V. Saarisalo [3]	1942 syksyllä	35
Pakila, 2.50 ha	Rouva L. Granfelt [4]	1942 syksyllä	3 750
Pasila ent. Heinon viljelysmaa n. 2.50 ha	Sotainvaliidien veljesliiton Helsingin alaosasto r.y. [5]	1943, jouluk. 31	3 000
Pirkkola, 2.70 ha	Suomen aseveljien liiton Helsingin asevelipiiri r.y. [6]	1942 syksyllä	4 050

Pidennetyt asuntoalueiden vuokraoikeudet. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia alueita koskevat vuokrasopimukset:

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokra-maksu, mk
		mistä	mihin	
Haaga, asuntotontti Alku H_2	Herra E. Virtanen [7]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	1 800
Hermanni II, kortt. n:o XV, tontti n:o 2	Rouva E. L. Raudanpää [8]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälkeen	3 250
S:n kortt. n:o XV tontti n:o 4	Hallitussihteeri A. Relander [9]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	6 000
S:n » » XV » » 3	Rouva V. Aaltonen [10]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	2 750
S:n » » XVI » » 2	Talonomistaja A. Lindfors [11]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	2 800
S:n » » XVI » » 3	Rouva E. H. Mylly [12]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	4 000
S:n » » XVII » » 2	Talonomistaja J. V. Eliala [11]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	4 500
S:n » » XVII » » 7	Rouva A. Lindholm [12]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	1 800
S:n » » XVII » » 8	Rouva A Sipilä [11]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	4 750
S:n » » XIX » » 1	Muurari A. Raij [11]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	2 600
S:n » » XXII » » 1	Rouva E. Helén [13]	1942, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	4 250
XII kaup. osa, Hämeentien tontti n:o 61	Kaupunkilähetys [14]	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	Vuokra-vapaa
Länt. Kaivopuisto, huvila-alue n:o 1	Rouva E. Staudinger [15]	1942, kesäk. 1	1944, kesäk. 1	2 000
S:n huvila-alue n:o 1a	Neiti N. Alfthan [15]	1942, kesäk. 1	1946, kesäk. 1	4 800
S:n » » 2	Senaattori Th. Wegeliuksen kuolinpesä [15]	1942, kesäk. 1	1946, kesäk. 1	6 300
S:n » » 3	Neiti K. Lindelöf ja herra E. Lindelöf [15]	1942, kesäk. 1	1944, kesäk. 1	10 000
S:n » » 5	Rouva M. Lindstedt [15]	1942, kesäk. 1	1944, kesäk. 1	6 750
Meilahti, huvilapalsta n:o 11	Rouva I. Kilpinen [16]	1943, tammik. 1	1946, jouluk. 31	8 400
S:n huvilapalsta n:o 13	Asunto oy. Kevätkallio [17]	1943, tammik. 1	1946, jouluk. 31	6 000
S:n » » 19	Rouva E. Blomfelt [18]	1943, tammik.1	1946, jouluk. 31	8 000
S:n » » 20	Ent. asemapäällikkö G. Öller [19]	1943, tammik. 1	1946, jouluk. 31	7 500
S:n » » 27a	Kauppias A. V. Virtanen [20]	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	6 000
S:n » » 27b	Rouva O. Martikainen [21]	1943, tammik. 1	1946, jouluk. 31	3 000
S:n » » 27c	Herra K. Viklund [22]	1943, tammik. 1	1946, jouluk. 31	1 600

[1]) Tonttij. 19 p. lokak. 514 §. — [2]) S:n 18 p. toukok. 237 §. — [3]) S:n 11 p. toukok. 208 §. — [4]) S:n 11 p. toukok. 207 §. — [5]) S:n 5 p. lokak. 471 §. — [6]) S:n 11 p. lokak. 203 §. — [7]) Kiint. lautak. 15 p. kesäk. 716 §. — [8]) S:n 16 p. helmik. 159 §. — [9]) S:n 19 p. tammik. 66 §. — [10]) S:n 20 p. huhtik. 426 §. — [11]) S:n 9 p. helmik. 132 §. — [12]) S:n 23 p. helmik. 177 §. — [13]) S:n 9 p. maalisk. 249 §. — [14]) S:n 12 p. tammik. 19 §; ks. tämän kert. I. — [15]) Kiint, lautak. 9 p. maalisk. 233 § ja 20 p. heinäk. 781 §; ks. tämän kert. I. — [16]) S:n 8 p. kesäk. 681 §. — [17]) S:n 8 p. kesäk. 682 §. — [18]) S:n 11 p. toukok. 532 §. — [19]) S:n 13 p. huhtik. 385 §. — [20]) S:n 15 p. kesäk. 721 §. — [21]) S:n 27 p. huhtik. 467 §. — [22]) S:n 13 p.huhtik. 386 §.

Tontti tai palsta	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Munkkiniemi, kortt. n:o 161, tontti n:o 9	Rouva S. Johansson [1]	1942, tammik. 1	1946, jouluk. 31	1 500
IV kaup. osan kortt. n:o 215a	Auto- ja tennistalo oy. [2]	1952, helmik. 28	1957, helmik. 28	—
Oulunkylä, huvila-alue Kumpu n:o 2	Rouva A. E. Helenius [3]	1942, toukok. 1	1960, tammik. 1	1 250
S:n huvila-alue n:o 26	Rouva L. Lönnroth [4]	1942, heinäk. 15	1947, heinäk. 14	1 500
S:n It. huvilaryhmä, huvila-alue n:o 32	Autonkuljettaja A. Landén [5]	1942, syysk. 1	1943, elok. 31	500
Toukola, kortt. n:o II, tontti n:o 2	Leipurimestari J. N. Oksanen [6]	1943, tammik. 1	3 kk. irtis. jälkeen	1 250
S:n kortt. n:o III, tontti n:o 3	Rouva I. Jalasjää ja radiosähköttäjä V. Jyvä [7]	1942, tammik. 1	3 kk. irtis. jälkeen	3 000
S:n kortt. n:o V, tontti n:o 7	Kauppias J. H. Suominen [8]	1943, tammik. 1	3 kk. irtis. jälk.	3 250
S:n kortt. n:o XIII, tontti n:o 6	Neiti A. Norrlin [9]	1943, tammik. 1	6 kk. irtis. jälk.	900
Vanhakaupunki, asuntopalsta litt. E	Ent. poliisikonstaapeli K. A. Spaak [10]	1942, kesäk. 1	6 kk. irtis. jälkeen	1 500

Edellä mainitut alueet vuokrattiin seuraavin lisäehdoin: Hermannin II korttelin n:o XXII tontti n:o 1 ehdoin että ulkohuonerakennuksen vajaosa purettiin ja jäljelle jäävä hirsinen osa korjattiin ja siistittiin kesäkuun 30 p:ään 1942 mennessä; Meilahden huvilapalsta n:o 27 a ehdoin että vuokraajalla ei ollut oikeutta siirtää vuokraoikeuttaan toiselle kiinteistölautakuntaa kuulematta ja että vuokrasopimuksen mukainen vesialueen vuokraoikeus päättyi joulukuun 31 p:nä 1942; Meilahden huvilapalsta n:o 27 b, It. Pukkisaari ehdoin että Länt. Pukkisaaren huvilapalstan n:o 27 haltijalla ja asukkailla oli jalankulkuoikeus It. Pukkisaaren kautta; Oulunkylän Kumpu n:o 2 niminen huvila-alue ehdoin että vuokraaja ainoastaan kaupungin suostumuksella ja kaupungin kutakin tapausta varten määräämin ehdoin oli oikeutettu laajentamaan silloisia rakennuksiaan samoin kuin rakentamaan uusia rakennuksia, että vuokraajan oli korvauksetta suhteellista vuokranalennusta vastaan luovutettava kaupungille rakennussuunnitelman tai vastaisen asemakaavan toteuttamiseksi tarpeelliset alueet, että alueen vuosivuokra oli suoritettava kahdessa yhdensuuruisessa erässä tammikuun ja helmikuun 1 p:nä sekä että vuokraaja luopui lunastusvaatimuksestaan; Oulunkylän huvila-alue n:o 26 ehdoin että kaupungin rakennussuunnitelman toteuttamiseksi ehkä tarvitsema vuokra-alueen osa oli korvauksetta luovutettava kaupungille 6 kuukauden kuluttua irtisanomisesta; sekä Toukolan korttelin n:o II tontti n:o 2, korttelin n:o III tontti n:o 3 ja korttelin n:o V tontti n:o 7 ehdoin että vuokraajalla ei ollut oikeutta siirtää vuokraoikeuttaan toiselle kiinteistölautakuntaa kuulematta ja että vuokra oli suoritettava vuosineljänneksittäin etukäteen.

Oy. Agros ab:n ja kaupungin välistä Sörnäisten aluetta koskevaa huhtikuun 30 p:nä päättyvää vuokrasopimusta päätettiin [11] pidentää 2 vuodella mainitusta päivästä alkaen entisin ehdoin [12].

K. A. Wigg oy:n ja kaupungin välistä tehdaskorttelin n:o 178 erästä aluetta koskevaa maaliskuun 1 p:nä päättyvää vuokrasopimusta päätettiin [13] pidentää 5 vuodella mainitusta päivästä alkaen entisin ehdoin [14].

Oulunkylän evankelisluterilaiselle seurakunnalle vuokrattua 225 m²:n laajuista kellotapulialuetta koskevaa huhtikuun 1 p:nä päättyvää sopimusta päätettiin [15] pidentää maaliskuun 31 p:ään 1947 entisin ehdoin [16].

Oy. Liikenne ab:lle päätettiin [17] edelleen 5 vuodeksi tammikuun 1 p:stä 1943 lukien

---

[1]) Kiint. lautak. 2 p. helmik. 107 §. — [2]) S:n 20 p. huhtik. 419 §; ks. tämän kert. I. — [3]) Kiint. lautak. 23 p. helmik. 174 §. — [4]) S:n 20 p. heinäk. 785 §. — [5]) S:n 17 p. elok. 895 §. — [6]) S:n 21 p. syysk. 995 §. — [7]) S:n 9 p. maalisk. 248 §. — [8]) S:n 21 p. syysk. 994 §. — [9]) S:n 11 p. toukok. 530 §. — [10]) S:n 2 p. maalisk. 210 §. — [11]) S:n 19 p. tammik. 64 §. — [12]) Ks. v:n 1939 kert. s. 290. — [13]) Kiint. lautak. 2 p. helmik. 110 §. — [14]) Ks. v:n 1931 kert. s. 287 ja v:n 1936 kert. s. 25. — [15]) Kiint. lautak. 27 p. huhtik. 468 §. — [16]) Ks. v:n 1931 kert. s. 15. — [17]) Kiint. lautak. 27 p. heinäk. 840 §.

vuokrata 1 800 m²:n suuruinen alue Viikinmäen tilasta n:o 2 4 000 mk:n vuosivuokrin eräin ehdoin.

Ruokailuparakin pitäminen Eläintarhassa. Neiti A. Cederblomille päätettiin [1]) edelleen vuokrata ruokailuparakin sijoituspaikka Eläintarhantien tontin n:o 2 kohdalta vuoden ajaksi kesäkuun 15 p:stä lukien 100 mk:n vuosivuokrin.

Pidennetyt viljelysalueiden vuokraoikeudet. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Arabian tehtaan itäp. oleva ranta-alue	Puutarhuri V. Liemola [2])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	1 250
Degeröntien varrella 0.9 ha	Työntekijä V. Helander [3])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	900
Hermanni, syöttöpalstat litt. A[1]—[13]	Talonomistaja Hj. Laaksonen [4])	1942, tammik 1	1942 syksyllä	200
Herttoniemi, 1 ha	Oy. G. W. Sohlberg ab. [5])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	1 250
S:n 3.5 ha	Puutarhuri J. Henriksson [6])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	3 500
S:n 3.5 ha	Puutarhuri J. Henriksson [7])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	4 900
S:n 4.00 ha	Puutarhuri T. Nummela [8])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 000
S:n 4.00 ha	Puutarhuri T. Nummela [9])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	5 600
S:n 4.45 ha	Huvilanomistaja J. V. Löfstedt [10])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 450
S:n museon rannassa n. 3.5 ha	Rouva E. Johansson [11])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	1 800
Koskela, viljelyspalsta litt. b	Herra A. Örnmark [12])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	125
Kumpula, puutarhapalsta litt. y	Puutarhatyöntekijä J. Toivonen [13])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	300
S:n syöttöpalsta litt. b	Kauppa-apulainen J. A. Ylöstalo [14])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	200
S:n viljelyspalsta litt. l.	Kone oy. [15])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	1 000
S:n viljelyspalsta litt. m	Ajuri S. Räisänen [16])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	400
S:n viljelyspalsta litt. n	Vartija V. Packalén [17])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	800
S:n viljelyspalsta n:o 15	Rouva S. Odell [18])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	300
S:n n.s. Elannon palsta	Autonkuljettaja E. Syvänen [19])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	850
Reijola, 480 m²	Yövartija O. Mandelin [20])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	80
S:n Mansikkamäki ja Hallipelto nimiset viljelyspalstat	Herra A. Seppälä [21])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	1 000
S:n syöttöpalsta litt. g^1 ja g^2	Ajuri E. Vennola [22])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	400
S:n syöttöpalsta n:o XII ja alueet litt. f^1 ja f^2	Poliisikonstaapeli A. Aarnio [23])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	500
S:n viljelyspalsta litt. C	Rouva E. From [24])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	200
S:n viljelyspalsta litt. d	Herra J. E. Granlund [25])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	280
S:n viljelyspalstat litt. K^1, K^2 ja K^3	Poliisikonstaapeli A. Aarnio [26])	1943, tammik 1	1943, jouluk. 31	1 200
Pirkkola, 652.8 m²	Kolho oy. [27])	1941, heinäk. 24	1943, heinäk. 23	1 000
S:n omakotialueen luona 28 000 m²	Olympiakylän asukkaitten seura [28])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	3 300
Punamäki, viljelyspalsta litt. A	Ajuri J. V. Sohlman [29])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	200
Tilkan sairaalan ja Uudenpellon välissä oleva ranta-alue	Ajuri A. Palotie [30])	1942, tammik. 1	1942 syksyllä	300
Vanhakaupunki, 1.14 ha	Yhdistyneet villatehtaat [31])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	1 140

[1]) Kiint. lautak. 8 p. kesäk. 683 § ja 20 p. heinäk. 784 §; ks. v:n 1941 kert. s. 261. — [2]) Tonttij. 13 p. huhtik. 140 §. — [3]) S:n 23 p. maalisk. 111 §. — [4]) S:n 29 p. kesäk. 318 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 151 §. — [6]) S:n 13 p. huhtik. 133 §. — [7]) S:n 9 p. marrask. 547 §. — [8]) S:n 13 p. huhtik. 134 §. — [9]) S:n 9 p. marrask. 548 §. — [10]) S:n 13 p. huhtik. 132 §. — [11]) S:n 26 p. toukok. 258 § ja 1 p. kesäk. 273 §. — [12]) S:n 20 p. huhtik. 160 §. — [13]) S:n 19 p. tammik. 21 §. — [14]) S:n 4 p. toukok. 197 §. — [15]) S:n 13 p. huhtik. 141 §. — [16]) S:n 13 p. huhtik. 136 §. — [17]) S:n 9 p. maalisk. 90 §. — [18]) S:n 9 p. maalisk. 89 §. — [19]) S:n 16 p. maalisk. 96 §. — [20]) S:n 20 p. huhtik. 161 §. — [21]) S:n 5 p. lokak. 476 §. — [22]) S:n 9 p. helmik. 39 §. — [23]) S:n 5 p. lokak. 473 §. — [24]) S:n 9 p. maalisk. 88 §. — [25]) S:n 16 p. maalisk. 103 §. — [26]) S:n 5 p. lokak. 472 §. — [27]) S:n 19 p. lokak. 504 §. — [28]) S:n 23 p. helmik. 70 §. — [29]) S:n 13 p. huhtik. 135 §. — [30]) S:n 1 p. kesäk. 272 §. — [31]) S:n 23 p. helmik. 69 §.

Asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirto. Kiinteistölautakunta hyväksyi seuraavien asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirron:

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Haaga, kortt. n:o 75, tontti n:o 5	Oy. C. T. Ward ab. [1]
Hermanni I, kortt. n:o 651, tontti n:o 10	Työntekijä A. A. Nymanin oikeudenomistajat [2]
Hermanni II, kortt. n:o XV, tontti n:o 2	Rouva E. L. Raudanpää [3]
S:n » » XVI » » 3	Rouva E. H. Mylly [4]
XXII kaupunginosa, kortt. n:o 530 tontti n:o 9	Neidit I. Vänttinen ja S. Hakala [5]
S:n » » » 531 » » 20	Suomen sokeain liitto [6]
S:n » » » 531 » » 28 ja 30	Rouva A. Koskinen [7]
S:n » » » 544 » » 3	Rouvat J. E. Palander ja M.-L. Wuolle [8]
S:n » » » 549 » » 21	Rouva S. Talvio [9]
S:n » » » 550 » » 9	Rouva H. Pilkkikangas [10]
XXIII » » » 911 » » 4	Koneenhoitaja A. Kämäräinen [11]
S:n » » » 916 » » 5	Muurari F. M. ja rouva A. J. Laurila [12]
S:n » » » 982 » » 11	Autonkuljettaja J. F. Carlsson [13]
XXV » » » 823 » » 11	Tukkukauppias O. Parkkisen oikeudenomistajat [14]
S:n » » » 823 » » 17	Rouva I. Tuukkanen [15]
S:n » » » 861 » » 17	Kauppias E. Wahlberg [16]
S:n » » » 867 » » 30	Rouva A. Koskinen [17]
S:n » » » 868 » » 14	Kauppias E. Viljanen [18]
S:n » » » 874 » » 4	Vahtimestari H. Vuoristo [19]
S:n » » » 874 » » 10	Herra K. L. Ollila [20]
S:n » » » 876 » » 22	Rouva H. J. Tähtisen oikeudenomistajat [21]
S:n » » » 891 » » 12	Peltiseppä K. E. ja rouva E. J. Aromäki [22]
S:n » » » 891 » » 46	Neidit A. Reuter, V. Grönholm ja G. Malmberg [23]
S:n » » » 892 » » 13	Johtaja A. E. G. Rönkä [24]
S:n » » » 899 » » 19	Varikonpäällikkö V. V. Väre [25]
XXVI » » » 981 » » 5	Kotiteollisuusopettaja M. ja rouva H. Mäkelä [26]
S:n » » » 981 » » 5	Kauppias I. Olin [27]
S:n » » » 981 » » 11	Rouvat E. Manner ja A. Töyräskorpi [28]
S:n » » » 982 » » 7	Tehtailija O. Syreen [29]
S:n » » » 983 » » 1	Tehtailija O. Syreen [29]
S:n » » » 984 » » 20	Autoilija E. U. ja rouva I. M. Wahlberg [30]
S:n » » » 984 » » 24	Kirjaltaja K. ja rouva H. Kosonen [31]
S:n » » » 985 » » 17	Rouva S. Wiik [32]
S:n » » » 986 » » 39 puolet	Leipuri P. Liukkusen oikeudenomistajat [33]
S:n » » » 987 » » 32	Jalkineliikkeenharjoittelija E. ja rouva O. M. Bryggari [34]
S:n » » » 987 » » 36	Rouva H. L. Ahtinen [35]
S:n » » » 987 » » 38	Autonkuljettaja Y. Haltia [36]
S:n » » » 991 » » 12	Opettaja A. Collén [37]
S:n » » » 992 » » 3	Rakennusmestari M. Back [38]
S:n » » » 992 » » 9	Rakennusmestari T. Back [38]
S:n » » » 992 » » 10	Rouva L. Parkkunen [39]
S:n » » » 992 » » 11	Puuseppä A. Valtamo [40]
S:n » » » 992 » » 12	Johtaja K. Hj. Möller [41]

[1]) Tonttij. 20 p. heinäk. 354 §. — [2]) S:n 21 p. syysk. 454 §. — [3]) S:n 16 p. helmik. 61 §. — [4]) Kiint. lautak. 23. p. helmik 177 §. — [5]) Tontti 4 p. toukok. 188 §. — [6]) S:n 26 p toukok. 256 §. — [7]) S:n 13 p. huhtik. 130 §. — [8]) S:n 17 p. elok. 399 §. — [9]) S:n 19 p. tammik. 20 §. — [10]) S:n 12 p. lokak. 493 §. — [11]) S:n 11 p. toukok. 201 §. — [12]) S:n 23 p. maalisk. 104 §. — [13]) S:n 17 p. elok. 396 §. — [14]) S:n 23 p. helmik. 64 §. — [15]) S:n 18 p. toukok. 227 §. — [16]) S:n 4 p. toukok. 187 §. — [17]) S:n 16 p. marrask. 561 §. — [18]) S:n 5 p. lokak. 470 §. — [19]) S:n 12 p. tammik. 6 §. — [20]) S:n 20 p. heinäk. 349 §. — [21]) S:n 16 p. helmik. 50 §. — [22]) S:n 29 p. kesäk. 311 §. — [23]) S:n 29 p. keäsk. 312 §. — [24]) S:n 23 p. helmik. 65 §. — [25]) S:n 28 p. syysk. 459 §. — [26]) S:n 13 p. huhtik. 129 §. — [27]) S:n 15 p. kesäk. 299 §. — [28]) S:n 20 p. huhtik. 156 §. — [29]) S:n 4 p. toukok. 186 § ja 1 p. kesäk. 263 §. — [30]) S:n 27 p. huhtik. 173 §. — [31]) S:n 2 p. helmik. 32 §. — [32]) S:n 20 p. huhtik. 157 §. — [33]) S:n 11 p. toukok. 218 §. — [34]) S:n 26 p. tammik. 24 §. — [35]) S:n 8 p. kesäk. 285 §. — [36]) S:n 17 p. elok. 397 §. — [37]) S:n 7 p. syysk. 418 §. — [38]) S:n 16 p. marrask. 562 §. — [39]) S:n 20 p. heinäk. 355 §. — [40]) S:n 26 p. toukok. 242 §. — [41]) S:n 11 p. toukok. 219 §.

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
XXVI kaupunginosa, kortt. n:o 992 tontti n:o 12	Metsänhoitaja O. Laitinen [1]
S:n » » » 992 » » 14	Kauppias B. ja rouva S. Bromberg [2]
Kanasaari	Kauppias S. K. Vähätalo [3]
Kumpula, kortt. n:o 924 tontti n:o 7	Liikkeenjohtaja A. Rautala [4]
S:n » » 925 » » 79	Ompelija O. Tiitto [5]
S:n » » 926 » » 86	Talonomistaja A. Jaatinen [6]
S:n » » 927 » » 6	Autonkuljettaja A. Tapola [7]
S:n » » 927 » » 10	Autonkuljettaja R. A. Laine [8]
S:n » » 927 » » 79	Kauppias J. Lahdelma [9]
S:n » » 931 » » 40	Kersantti A. Ruohola [10]
S:n » » 931 » » 42	Johtaja F. A. Ruohola [11]
S:n » » 932 » » 55	Kauppias R. Oksanen [12]
S:n » » 937 » » 48	Talonomistaja A. ja rouva H. Mattsson [13]
S:n » » 937 » » 48	Kauppias R. Pärssinen [14]
Lauttasaaren itäranta, 1.65 ha:n alue	Työntekijä B. Lindberg [15]
Meilahti, huvilapalsta n:o 9	Talonomistaja V. Mäkelä [16]
S:n » » 13	Neiti M. Helminen [17]
S:n » » 17	Herra T. Lemström [18]
S:n » » 26 b	Vänrikki V.-P. L. Lindqvist ja rouva S.-L. Mäkisalo [19]
Ourat, itäinen saari	Maalari A. Lahdenlehto [20]
Pasila, kortt. n:o 560 tontti n:o 5	Ylikonstaapeli V. ja rouva T. Ruotsalainen [21]
S:n » » 571 » » 25	Ylikonstaapeli V. Ruotsalainen ja poliisikonstaapeli E. Häkkinen [22]
S:n » » 573 » » 32	Poliisikonstaapeli K. E. Nenonen [23]
S:n » » 573 » » 32	Metallityöntekijä V. J. ja rouva S. Kuusisto [24]
Pirkkola, » » 226 » » 6	Vänrikki N. T. Wahlroos [25]
S:n » » 226 » » 15	Autonkuljettaja A. V. ja rouva M. Kaito [26]
S:n » » 226 » » 16	Huoltoasemanhoitaja K. Puustinen [27]
S:n » » 226 » » 18	Valaja V. Forsblom [28]
S:n » » 226 » » 21	Valaja K. ja rouva A. Nyman [29]
S:n » » 226 » » 24	Verhoilija A. ja rouva B. Porkka [30]
S:n » » 227 » » 3	Ent. selluloosamestari A. Nieminen [31]
S:n » » 227 » » 10	Rouva J. Järvinen [32]
S:n » » 227 » » 25	Yliperämies V. A. Tuuli [33]
S:n » » 228 » » 32	Viilaaja L. ja rouva A. Naaramo [34]
S:n » » 228 » » 33	Kirjaltaja F. Karhula [35]
S:n » » 228 » » 34	Rouva L. Ranta [36]
S:n » » 228 » » 34	Autonkuljettaja J. V. ja rouva T.I. Valjakka [37]
S:n » » 228 » » 35	Autonkuljettaja K. Kontu [38]
S:n » » 228 » » 37	Herra T. ja rouva T. M. Honkanen [39]
S:n » » 228 » » 38	Valaja V. O. R. ja rouva D. M. Raunio [40]
S:n » » 229 » » 38	Rouva H. Dahlman [41]
S:n » » 230 » » 52	Valaja T. ja rouva M. Poikolainen [42]
S:n » » 232 » » 2	Pakkaaja U. Litmanen [43]
S:n » » 232 » » 12	Valaja H. Heinonen [44]
S:n » » 232 » » 14	Rouva E. Piiparinen [45]
S:n » » 233 » » 15	Rakennusmestari V. Lempiäinen [46]
S:n » » 233 » » 17	Kauppias L. Leimu [47]
S:n » » 233 » » 21	Myymälänhoitaja N. ja rouva V. Nygren [48]

[1]) Tonttij. 14 p. syysk. 433 §. — [2]) S:n 27 p. huhtik. 184 §. — [3]) S:n 10 p. elok. 381 §. — [4]) S:n 17 p. elok. 398 §. — [5]) S:n 4 p. toukok. 198 §. — [6]) S:n 30 p. maalisk. 120 §. — [7]) S:n 26 p. lokak. 518 §. — [8]) S:n 2 p. marrask. 529 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 228 §. — [10]) S:n 30 p. maalisk. 123 §. — [11]) S:n 30 p. maalisk. 122 §. — [12]) S:n 20 p. huhtik. 168 §. — [13]) S:n 26 p. tammik. 25 §. — [14]) S:n 28 p. syysk. 460 §. — [15]) S:n 12 p. tammik. 7 §. — [16]) S:n 29 p. kesäk. 326 §. — [17]) S:n 8 p. kesäk. 286 §. — [18]) Kiint. lautak. 5 p. lokak. 1 065 §. — [19]) Tonttij. 28 p. jouluk. 599 §. — [20]) S:n 16 p. helmik. 51 §. — [21]) S:n 12 p. tammik. 5 §. — [22]) S:n 12 p. tammik. 8 §. — [23]) S:n 12 p. tammik. 4 §. — [24]) S:n 26 p. toukok. 255 §. — [25]) S:n 5 p. lokak. 487 §. — [26]) S:n 19 p. lokak. 503 §. — [27]) S:n 20 p. heinäk. 350 §. — [28]) S:n 29 p. kesäk. 325 §. — [29]) S:n 18 p. toukok. 230 §. — [30]) S:n 29 p. kesäk. 310 §. — [31]) S:n 18 p. toukok. 232 §. — [32]) S:n 26 p. lokak. 517 §. — [33]) S:n 21 p. syysk. 455 §. — [34]) S:n 26 p. toukok. 246 §. — [35]) S:n 8 p. kesäk. 284 §. — [36]) S:n 26 p. toukok. 243 §. — [37]) S:n 7 p. jouluk. 576 §. — [38]) S:n 9 p. marrask. 556 §. — [39]) S:n 15 p. kesäk. 305 §. — [40]) S:n 15 p. kesäk. 307 §. — [41]) S:n 7 p. jouluk. 575 §. — [42]) S:n 26 p. toukok. 253 §. — [43]) S:n 15 p. kesäk. 308 §. — [44]) S:n 18 p. toukok. 231 §. — [45]) S:n 15 p. kesäk. 306 §. — [46]) S:n 1 p. kesäk. 264 §. — [47]) S:n 8 p. kesäk. 293 §. — [48]) S:n 8 p. kesäk. 283 §.

Tontti tai palsta	Uusi vuokraaja
Pirkkola, kortt. n:o 234, tontti n:o 1	Autoilijat S. ja L. Jalkanen [1]
S:n » » 234 » » 2	Uuttaaja E. J. Heikkilä [2]
S:n » » 234 » » 12	Kirjuri V. J. Kuronen [3]
S:n » » 234 » » 13	Herra T. ja rouva H. Osa [4]
S:n » » 234 » » 16	Diploomi-insinööri V. Kuuskoski [5]
S:n » » 234 » » 17	Valaja P. Siitonen [6]
S:n » » 234 » » 24	Kauppias E. Etu-Seppälä [7]
S:n » » 234 » » 25	Varastonhoitaja T. V. ja rouva L. Eloheimo [8]
S:n » » 234 » » 27	Rouva T. Nordin [9]
S:n » » 235 » » 8	Aseseppä E. V. ja rouva T. D. Lindgren [10]
S:n » » 235 » » 14	Rappari E. ja rouva H. Jokinen [11]
S:n » » 235 » » 16	Valaja O. V. ja rouva E. E. Jalava [12]
S:n » » 235 » » 20	Kauppias S. Forss [13]
S:n » » 235 » » 20	Veistonopettaja H. J. ja rouva R. R. Laine [14]
S:n » » 235 » » 22	Veistonopettaja H. J. ja rouva R. R. Laine [15]
S:n » » 235 » » 22	Kauppias S. Forss [14]
S:n » » 235 » » 28	Valaja J. ja rouva L. Alilehto [16]
S:n » » 235 » » 32	Varastonhoitaja V. Viinikka [17]
Reimars, kortt. n:o 21, tontti n:o 6	Kirjanpitäjä I. Huotinen [18]
S:n » » 26 » » 2	Neidit F. I. ja E. S. Rölin [19]
S:n » » 26 » » 9	Talonomistaja F. Hakanen ja tarjoilija E. Soini [20]
Rönnholmen	Herra E. Degerth [21]
S:n	L. A. Kovasen salkkuteollisuus oy. [22]
Sulhanen	Jalkineliikkeenharjoittelija E. Väisänen [23]
Tallbacka 57c	Suomen punainen risti [24]
Toukola, kortt. n:o I, tontti n:o 5	Liikemies T. Leiqvist [25]
S:n » » IX » » 6	Konttoristi G. W. Kullberg [26]
S:n » » XII » » 5	Tukkukauppias O. Parkkisen oikeudenomistajat [27]
Vanhakaupunki, asuntopalsta litt. E	Insinööri G. Spaak [28]

Edellä lueteltujen asuntotonttien ja huvilapalstojen vuokraoikeuden siirron yhteydessä järjestettiin useissa tapauksissa vuokraoikeuteen kiinnitetyt lainat.

Vuokramaksun alentaminen. Vuokramaksun alennuksiin, jotka koskivat m.m. telakka-alueista sovittuja vuokramaksusitoumuksia, suostuttiin 6 tapauksessa [29].

Maksunlykkäykset. Maksettaviksi erääntyneiden vuokrien ja erilaisten maksettaviksi erääntyneiden lainojen korko- ja kuoletusmaksujen y.m. maksujen suorittamisessa myönnettiin lykkäystä tai ehdotettiin kaupunginhallitukselle sellaisen myöntämistä m.m. 27 tapauksessa [30] ehdoin, että maksettaviksi erääntyneille erille suoritettiin korkoa 6 %:n mukaan vuodessa erääntymispäivän ja maksupäivän väliseltä ajalta.

Arkadiankadun katukahvila. Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle vuokrattiin [31] edelleen Arkadiankadun 23:n edustalla oleva n. 220 m²:n suuruinen nurmikkoalue toukokuun 1 p:n ja lokakuun 1 p:n väliseksi ajaksi 6 000 mk:n vuokrin entisin ehdoin.

Lammassaari. Lammassaari vuokrattiin [32] edelleen Raittiusyhdistys Koitto nimiselle

[1] Tonttij. 1 p. kesäk. 277 §. — [2] S:n 7 p. jouluk. 577 §. — [3] S:n 26 p. toukok. 260 §. — [4] S:n 18 p. toukok. 229 §. — [5] S:n 18 p. toukok. 233 §. — [6] S:n 26 p. lokak. 519 §. — [7] S:n 1 p. kesäk. 265 §. — [8] S:n 8 p. kesäk. 282 §. — [9] S:n 26 p. toukok. 247 §. — [10] S:n 15 p. kesäk. 296 §. — [11] S:n 15 p. kesäk. 297 §. — [12] S:n 26 p. toukok. 245 §. — [13] S:n 20 p. heinäk. 351 §. — [14] S:n 7 p. syysk. 431 §. — [15] S:n 26 p. toukok. 254 §. — [16] S:n 8 p. kesäk. 281 §. — [17] S:n 26 p. toukok. 244 §. — [18] S:n 15 p. kesäk. 298 §. — [19] S:n 9 p. maalisk. 95 §. — [20] S:n 30 p. maalisk. 121 §. — [21] S:n 20 p. heinäk. 352 § ja 27 p. heinäk. 373 §. — [22] S:n 10 p. elok. 395 §. — [23] S:n 29 p. kesäk. 335 §. — [24] Kiint. lautak. 10 p. elok. 857 §. — [25] Tonttij. 12 p. lokak. 492 §. — [26] S:n 12 p. lokak. 491 §. — [27] Kiint. lautak. 23 p. helmik. 178 §. — [28] Tonttij. 1 p. kesäk. 262 §. — [29] Kiint. lautak. 30 p. maalisk. 354 §, 20 p. heinäk. 786 §, 7 p. syysk. 945 §, 21 p. syysk. 997 §, 14 p. jouluk. 1 331 § ja tonttij. 29 p. kesäk. 337 §. — [30] Kiint. lautak. 12 p. tammik. 24 §, 19 p. tammik. 61 §, 26 p. tammik. 82 §, 2 p. helmik. 113 §, 23 p. helmik. 176 §, 9 p. maalisk. 250 §, 16 p. maalisk. 290 §, 23 p. maalisk. 320 ja 321 §, 30 p. maalisk. 356 §, 20 p. huhtik. 430 §, 11 p. toukok. 527 §, 15 p. kesäk. 718, 719 ja 720 §, 29 p. kesäk. 756 §, 10 p. elok. 858 §, 17 p. elok. 892 §, 28 p. syysk. 1 027 ja 1 033 §, 12 p. lokak. 1 090 §, 9 p. marrask. 1 194 §, 23 p. marrask. 1 244 §, 14 p. jouluk. 1 335 §, 21 p. jouluk. 1 374 ja 1 375 § ja 28 p. jouluk. 1 402 §. — [31] S:n 20 p. huhtik. 429 §. — [32] S:n 12 p. lokak. 1 089 §.

yhdistykselle maaliskuun 16 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi 3 500 mk:n vuosivuokrin.

Leiripaikan luovuttaminen Lauttasaaresta. Pelastusarmeijan nuoriso-osastolle luovutettiin [1]) Lauttasaaresta edelleen kesän ajaksi sillä aikaisempinakin kesinä hallussaan ollut alue partiotyttöjensä kesäleirin pitämistä varten.

Kioskinpito-oikeus. Rouva A. Karlssonille vuokrattiin [2]) n. 25 m²:n suuruinen alue Haagan raitiotien päätepysäkin kohdalta kioskin pitämistä varten kertomusvuoden heinäkuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään 1943 600 mk:n vuokrin.

Vintturikojun pystyttäminen. Oy. Shell ab:lle päätettiin [3]) vuokrata Salomonkadun huoltoaseman yhteyteen liittyvä pienehkö paikka vintturikojua varten helmikuun 1 p:stä lukien 2 viikon irtisanomisajoin 200 mk:n vuosivuokrin.

Alueen vuokraaminen vaunuhallia varten. Raitiotie ja omnibus oy:lle vuokrattiin [4]) eräin ehdoin korttelista n:o 742 2 160 m²:n suuruinen alue vaunuhallin paikaksi lokakuun 1 p:stä 1942 syyskuun 15 p:ään 1945 38 880 mk:n vuosivuokrin.

Varastoalueet. Kertomusvuoden aikana vuokrattiin lukuisia varasto- y.m. alueita, myönnettiin tällaisten alueiden vuokramaksun alennuksia, alueiden vuokraoikeuden pidennyksiä sekä hyväksyttiin niiden vuokraoikeuden siirtoja, mutta on näitä koskevat tiedot jätetty pois tästä kertomuksesta. Samoin tiedot varastoalueiden luvattomasta käytöstä sekä niitä koskevista ylimääräisistä veloituksista on jätetty pois kertomuksesta.

Bensiininjakelusasemat. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia bensiininjakeluasemien paikkoja koskevat vuokrasopimukset:

Paikka	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Hietalahdentori, kauppahallin vierusta	Bensiinin kuluttajain oy. [5])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 000
Hämeentie, Toukolan niityn vierusta	Keskusosuusliike Hankkija r.l. [6])	1942, tammik. 1	1 kk. irtis. jälk.	12 000
Kampintori	Oy. Shell ab. [7])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	5 000
Katajanokka	Oy. Nobel-Standard ab. [8])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 000
Liisantori	Suomen mineraaliöljy oy. [9])	1942, marrask. 1	1942, jouluk. 31	700 koko vuokra-ajalta
Mannerheimintien ja Kivelänkadun kulma	Bensiinin kuluttajain oy. [10])	1942, elok. 14	1942, jouluk. 31	4 000
Merikatu	Oy. Nobel-Standard ab. [8])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	5 000
Pitkänsillanranta	Oy. Nobel-Standard ab. [8])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	2 500
Puutarhakatu	Oy. Nobel-Standard ab. [11])	1942, lokak. 1	1943, syysk. 30	12 500
Sirpalesaari	Oy. Shell ab. [7])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	2 500
Sturenkatu	Oy. Nobel-Standard ab. [8])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 000
Töölöntori	Oy. Shell ab. [7])	1942, maalisk. 1	1942, jouluk. 31	4 000
Vaasankatu	Oy. Shell ab. [7])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31	4 000

Edellä olevassa taulukossa mainitut vuokrasopimukset pidennettiin ehdoin, että jakeluasemat pidettiin suljettuina Oy. Nobel-Standard ab:lle Puutarhakadun varrelta vuokrattua bensiininjakeluasemaa lukuunottamatta.

Keskusosuusliike Hankkijan kanssa tehdyssä sopimuksessa määrättiin, että vuokra maaliskuun 1 p:stä 1941 alkaen enintään v:n 1942 loppuun laskettiin 4 000 mk:n vuosivuokran mukaan ehdoin, että asema pidettiin suljettuna sekä että vuokraajan oli suoritettava kaupunginkassaan korkoa maksamattomalle vuokralle 6 %:n mukaan vuodelta erääntymispäivästä maksupäivään.

Pirkkolan omakotialueen lahjatalot. Tutustuttuaan Pirkkolan omakotialueella siellä käynnissä oleviin rakennustöihin, kiinteistölautakunta päätti [12]) ryhtyä toimenpiteisiin

[1]) Kiint. lautak. 15 p. kesäk. 714 §. — [2]) Tonttij. 28 p. jouluk. 595 §. — [3]) Kiint. lautak. 26 p. tammik. 83 §. — [4]) S:n 28 p. syysk. 1 032 §. — [5]) S:n 12 p. tammik. 26 §. — [6]) S:n 2 p. helmik. 113 §. — [7]) S:n 2 p. helmik. 111 §. — [8]) S:n 12 p. tammik. 27 §. — [9]) S:n 2 p. marrask. 1 176 §. — [10]) S:n 10 p. elok. 856 §. — [11]) S:n 2 p. marrask. 1 175 §. — [12]) S:n 26 p. toukok. 616 §.

Ruotsista saatujen lahjatalojen vastaanottotoimikunnan taloja koskevassa rakennuskertomuksessa ehdottamien rakennustöiden suorittamiseksi sekä talojen vastaanottamiseksi kaupungille määrätyin edellytyksin.

Lautakunta päätti [1]) muuttaa maaliskuun 31 p:nä 1941 tekemäänsä päätöstä [2]), joka koski Pirkkolan omakotialueen lahjatalojen myyntiehtoja eräissä tapauksissa, sikäli, että kesäkuun 1 p:nä 1941 umpeenkulunutta määräaikaa, jonka kuluessa vuokraajat, esittämällä ennakkokorvaustodistuksen, vapautettiin taloa koskevasta vähittäismaksusopimuksesta ja huoneenvuokrasopimuksesta oikeuksin tulla huoneiston ostajaksi muuttopäivästä lukien, pidennettiin kesäkuun 1 p:stä saman vuoden syyskuun 26 p:ään, sekä ilmoittaa hakijoille, että hyvitystä koskevat anomukset oli jokaisen erikseen jätettävä kiinteistölautakunnalle; päätös päätettiin alistaa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi. Päätöksen mukaisesti myönnettiin [3]) huoneenvuokramaksuissa hyvityksiä talojen ostajille 3 tapauksessa.

Kertomusvuoden aikana tehtiin joukko päätöksiä [4]), jotka koskivat kaupungin hallintaan joutuneiden Pirkkolan omakotialueen lahjatalojen myyntiä niitä haluaville henkilöille sekä asianomaisten tonttien vuokraamista heille kyseisissä tapauksissa. Aikaisemmin tehtyjä omakotirakennuksia koskevia myyntipäätöksiä peruutettiin 11 tapauksissa [5]) sopimalla eräissä tapauksissa rakennusten vuokraamisesta entisten ostajien kanssa tai jättämällä talo tonttiosaston toimesta uudelleen myytäväksi. Myyntipäätöksien peruutuksien yhteydessä ryhdyttiin myöskin toimenpiteisiin asianomaisten vuokraajien veloittamiseksi taloissa jo asumastaan ajasta ja joissakin tapauksissa heidän häätämisekseen kyseisistä taloista.

Omakotilainat. Tehtiin joukko päätöksiä [6]), jotka koskivat omakotirakennustoimintaa varten myönnettyjen omakotilainojen siirtoja sekä irtisanomisia.

Katurakennusohjelma. V:n 1943 katurakennusohjelma hyväksyttiin [7]).

Hyväksyttyjä piirustuksia. Vuoden aikana hyväksyttiin m.m. Marttilan [8]), Toukolan [9]) ja Käpylän [10]) vuokra-alueille sekä varasto- ja teollisuusalueille [11]) teetettävien uudisrakennusten piirustuksia ja sikäläisten vanhempien rakennusten muutos- ja lisärakennuspiirustuksia sekä piirustukset saunarakennusta varten Rönnholmen nimiselle huvilapalstalle Stansvikiin [12]), kellaria varten suomenkielisen kansakoulun tontille Oulunkylään [13]), varastosuojaa varten Kumpulantien varrelle [14]) ja raitiotievaunuhallia varten kortteliin n:o 742 [15]).

Syöttömaiden vuokraaminen. Tonttijaosto vuokrasi [16]) kertomusvuoden kesäksi syöttömaiksi sekä kaupungista että sen lähiympäristöstä muuhun käyttöön sopimattomia pienehköjä alueita 50—400 mk:n vuokrin.

Heinänniitto-oikeus Meilahden palstaan n:o 6 myönnettiin [17]) rouva E. Luodolle 100 mk:n korvauksin.

Lumenkaatopaikan luovuttaminen. Asunto oy. Braahe nimiselle yhtiölle luovutettiin [18]) lumenkaatopaikaksi kuluvaksi talveksi kortteli n:o 369 ehdoin, ettei paikkaa käytetty roskien kaatopaikkana.

---

[1]) Kiint. lautak.26 p. tammik. 79 § sekä tonttij. 25 p. helmik. 78 § ja 28 p. toukok. 261 §. — [2]) Vrt. v:n 1941 kert. s. 338. — [3]) Kiint. lautak. 27 p. huhtik. 462 ja 463 § ja 20 p. heinäk. 790 §. — [4]) Tonttij. 19 p. tammik. 16 §, 9 p. helmik. 42 §, 16 p. helmik. 47, 54, 55 ja 56 §, 23 p. maalisk. 109 §, 15 p. kesäk. 309 §, 29 p. kesäk. 330, 331, 332, 333, 334, 338, 339 ja 341 §, 20 p. heinäk. 361 ja 370 §, 27 p. heinäk. 376 ja 377 §, 14 p. syysk. 442 §, 21 p. syysk. 448 §, 12 p. lokak. 490 §, 19 p. lokak. 502 §, 2 p. marrask. 541 § ja 16 p. marrask. 563 §. — [5]) Kiint. lautak. 16 p. helmik. 160 § ja tonttij. 9 p. helmik. 43 §. 16 p. helmik. 58 §, 23 p. helmik. 76 §, 23 p. maalisk. 105 ja 106 §, 13 p. huhtik. 127 §, 20 p. huhtik. 169 §, 27 p. huhtik. 172 §, 11 p. toukok. 216 § ja 18 p. toukok. 224 §. — [6]) S:n 13 p. huhtik. 388 ja 389 §, 17 p. elok. 894 §, 5 p. lokak. 1 066 § ja 7 p. jouluk. 1 289 § sekä tonttij. 29 p. kesäk. 324 §, 14 p. syysk. 432 §, 12 p. lokak. 489 §, 19 p. lokak. 512 §, 26 p. lokak. 520 ja 521 §, 9 p. marrask. 554 ja 555 §, 14 p. jouluk. 586 ja 587 § ja 28 p. jouluk. 600 §. — [7]) Kiint. lautak. 26 p. toukok. 610 §. — [8]) Tonttij. 23 p. helmik. 75 § ja 10 p. elok. 393 §. — [9]) S:n 4 p. toukok. 194 §. — [10]) S:n 18 p. toukok. 234 §.— [11]) S:n 12 p. tammik. 9 §, 16 p. helmik. 49 §, 23 p. helmik. 66 §, 18 p. toukok. 235 ja 236 §, 26 p. toukok. 257 ja 259 §, 8 p. kesäk. 287 §, 29 p. kesäk. 313 §, 20 p. heinäk. 360 §, 27 p. heinäk. 372 §, 10 p. elok. 380 §, 14 p. syysk. 434, 435 ja 443 §, 12 p. lokak. 488 §, 19 p. lokak. 505 §, 16 p. marrask. 560 § ja 28 p. jouluk. 594 §. — [12]) S:n 24 p. elok. 408 §. — [13]) S:n 19 p. lokak. 513 §. — [14]) S:n 9 p. marrask. 544 §. — [15]) S:n 7 p. jouluk. 582 §. — [16]) S:n 13 p. huhtik. 137 ja 138, § 27 p. huhtik. 177 §, 11 p. toukok. 211 §, 15 p. kesäk. 302 §, 29 p. kesäk. 328 § ja 7 p. syysk. 421 §. — [17]) S:n 13 p. huhtik. 152 §. — [18]) S:n 9 p. helmik. 40 §.

Kolmivuotiskatselmukset. Kolmivuotiskatselmuksissa määrättyjen töiden suorittamisessa myönnettiin [1]) lykkäystä m.m. 8 tapauksessa.

Puistojen y.m. paikkojen käyttöoikeudet. Tehtiin joukko päätöksiä [2]), jotka koskivat luvan myöntämistä erilaisten ulkoilmajuhlien ja -kokousten pitämiseksi kesän aikana määrätyissä paikoissa.

Lupa mainoslaitteen asettamiseen myönnettiin tai puollettiin kaupunginhallitukselle sellaisen luvan myöntämistä 10 tapauksessa [3]).

Rakennusten purkaminen. Luvattomasti rakennettujen ulkohuonerakennusten purkamismääräys annettiin 2 tapauksessa [4]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: vuokraoikeuden jatkamista, vuokramaksun palautuksia y.m. vuokrasuhteesta johtuvia kysymyksiä [5]); kaupungille esitettyjä tehdas- y.m. tontteja koskevia ostotarjouksia [6]); erilaisia Pirkkolan omakotialueen lahjataloja koskevia asioita [7]); tontin vuokraamista Suomen punaiselle ristille Marttilan omakotialueelta [8]); tontin rakennusajan pidentämistä koskevia anomuksia [9]); sekä bensiininjakeluasemien vuokraoikeuksien järjestämistä vallitsevan poikkeustilan aikana [10]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: kaupungille tehtyjä tehdas- y.m. tontteja koskevia ostotarjouksia [11]); vuokramaksun alennuksia y.m. vuokrasuhteesta johtuvia kysymyksiä [12]); korkomaksun suorittamista korttelin n:o 582 Hämeentien tontin n:o 94 kauppahinnasta [13]); erilaisia tonttien rakennusaikaa koskevia kysymyksiä [14]); korttelin n:o 701 varaamista valmistavaa poikain ammattikoulua varten [15]); Pirkkolan omakotialueen lahjataloissa ilmenneiden vikojen ja puutteellisuuksien korjauskysymyksiä [16]); lainan ja takuun myöntämistä Hakan asunto-oy. Joukolantie 3 nimiselle yhtiölle [17]); Helsingin taidehallia varten varatun lisätontin edelleenvaraamista taidehallin tarvetta varten [18]); korttelin n:o 615 Kuusitien tontin n:o 12 luovuttamista koulurakennusta varten [19]); asevelikylän perustamista Munkkiniemeen [20]); jonkun Pirkkolan omakotialueen tyhjänä olevan lahjatalon vuokraamista kerhotoimintaa varten [21]); soranottoluvan myöntämistä Suomen punaisen ristin invaliidikomitean tarvetta varten [22]); korttelin n:o 516 Tavaststjernankadun tontin n:o 7 a varaamista Samfundet folkhälsan i svenska Finland nimiselle yhdistykselle [23]); Oulunkylän korttelissa n:o 101 olevan kylätien siirtoa [24]); sekä uuden kaatopaikan järjestämistä Munkkiniemen yhdyskuntaa varten [25]).

3. Kiinteistötoimiston maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat

Työntekijäin palkankorotukset. Kaupungin maatilojen työntekijäin palkankorotuk-

---

[1]) Kiint. lautak. 20 p. huhtik. 428 § ja tonttij. 16 p. maalisk. 97 §, 27 p. huhtik. 174 §, 4 p. toukok. 190 §, 18 p. toukok. 226 §, 26 p. toukok. 248 §, 29 p. kesäk. 336 § ja 10 p. elok. 379 §. — [2]) S:n 23 p. maalisk. 326 §, 13 p. huhtik. 384 §, 27 p. huhtik. 464 §, 18 p. toukok. 580 §, 26 p. toukok. 613 § ja 23 p. marrask. 1 263 § sekä tonttij. 4 p. toukok. 189 §, 18 p. toukok. 225 § ja 20 p. heinäk. 369 §. — [3]) Kiint. lautak. 11 p. toukok. 565 §, 29 p. kesäk. 760 §, 17 p. elok. 893 §, 28 p. syysk. 1 025 §, 26 p. lokak. 1 166 ja 1 167 §, 2 p. marrask. 1 177 §, 23 p. marrask. 1 246 § ja 7 p. jouluk. 1 295 § sekä tonttij. 9 p. maalisk.93 §. — [4]) Tonttij. 20 p. heinäk. 357 ja 358 §. — [5]) Kiint. lautak. 12 p. tammik. 22 §, 19 p. tammik. 63 §, 26 p. tammik. 80 §, 2 p. maalisk. 204 §, 26 p. toukok. 612 §, 29 p. kesäk. 759 §, 10 p. elok. 854 §, 9 p. marrask. 1 196 § ja 16 p. marrask. 1 222 §. — [6]) S:n 12 p. tammik. 29 ja 32 §, 9 p. helmik. 133, 134 ja 136 §, 23 p. helmik. 175 §, 16 p. maalisk. 291, 292 ja 293 §, 23 p. maalisk. 324 ja 325 §, 18 p. toukok. 576 §, 26 p. toukok. 608 §, 8 p. kesäk. 685 ja 686§, 27 p. heinäk. 838 §, 19 p. lokak. 1 116 § ja 26 p. lokak. 1 141 ja 1 143 §. — [7]) S:n 2 p. maalisk. 203 ja 209 §, 20 p. huhtik. 431 §, 11 p. toukok. 526 §, 18 p. toukok. 577 ja 581 §, 26 p. toukok. 614 §, 1 p. kesäk. 654 §, 8 p. kesäk. 679 §, 21 p. syysk. 992 §, 12 p. lokak. 1 086 § ja 14 p. jouluk. 1 334 §. — [8]) S:n 20 p. heinäk. 792 §. — [9]) S:n 7 p. syysk. 943 ja 944 § ja 5 p. lokak. 1 063 §. — [10]) S:n 9 p. marrask. 1 197 §. — [11]) S:n 12 p. tammik. 28 §, 19 p. tammik. 65 §, 26 p. tammik. 84 §, 20 p. huhtik. 432 §, 14 p. syysk. 977 §, 21 p. syysk. 991 §, 28 p. syysk. 1 030 §, 5 p. lokak. 1 061 §, 26 p. lokak. 1 142 §, 16 p. marrask. 1 221 § ja 7 p. jouluk. 1 294 §. — [12]) S:n 2 p. helmik. 108 §, 4 p. toukok. 489 §, 7 p. syysk. 949 § ja 14 p. jouluk. 1 332 §. — [13]) S:n 2 p. helmik. 112 §. — [14]) S:n 20 p. huhtik. 424 §, 7 p. syysk. 942 §, 19 p. lokak. 1 110 ja 1 111 § ja 2 p. marrask. 1 173 §. — [15]) S:n 8 p. kesäk. 687 §. — [16]) S:n 27 p. heinäk. 839 §, 28 p. syysk. 1 028 § ja 23 p. marrask. 1 247 §. — [17]) S:n 24 p. elok. 919 § ja 30 p. marrask. 1 267 §. — [18]) S:n 7 p. syysk. 940 §. — [19]) S:n 7 p. syysk. 948 §. — [20]) S:n 28 p. syysk. 1 029 §. — [21]) S:n 19 p. lokak. 1 114 §. — [22]) S:n 2 p. marrask. 1 174 §. — [23]) S:n 16 p. marrask. 1 224 §. — [24]) S:n 23 p. marrask. 1 248 §. — [25]) S:n 14 p. jouluk. 1 330 §.

sista päätettiin [1]), että korotukset suoritetaan maatalousosaston harkinnan mukaan ja kohdistuvat yksinomaan rahapalkkaan; maatilojen vakinaisten, kirjallisilla työsopimuksilla palkattujen työntekijäin (muonapalkkalaisten) palkankorotuksissa otetaan huomioon asianomaisen ikä, työkyky ja perhesuhteet, saaden rahapalkka kuukaudessa nousta enintään 100 mk:lla; sekä että päivä- ja tuntityöntekijäin palkankorotus riippuu vallitsevista olosuhteista.

Metsätyöt. Päätettiin [2]), että metsätöissä olevista työntekijöistä oli tehtävä ilmoitukset kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön tammikuun 22 p:nä 1942 tekemän päätöksen mukaisesti.

Kaupungin mailla tapahtuvat halko- ja tukkipuiden talkoohakkuut päätettiin [3]) jättää kiinteistötoimiston maatalousosaston valvonnan alaisiksi määräten halkojen hakkuupalkkioksi 30 mk m³:ltä ja tukkipuiden hakkuupalkkioksi 1 mk jm:lta.

Esitettyjen anomusten johdosta myönnettiin [4]) polttopuiden hakkuulupia kaupungin metsistä kiinteistötoimiston maatalousosaston osoituksen mukaisesti ja voimassa olevin hintasäännöstelyn alaisin hinnoin. Lisäksi maatalousosasto oikeutettiin [5]) myöntämään metsänhoidollisesti huonojen puiden hakkuulupia lähiseutujen paikallisille asukkaille asuntojensa läheisyydestä asukkaiden omaa tarvetta varten kohtuullisin korvauksin.

Björkåsin huvilan vuokraaminen Pukinmäen kansakoulua varten. Kaupunginhallituksen kehoituksesta [6]) kiinteistölautakunta päätti [7]) vuokrata Helsingin maalaiskunnalle Pukinmäen kansakoulua varten Björkåsin (Koivuharjun) asuinrakennuksen ulkohuonerakennuksineen, mikäli vuokraaja halusi viimeksi mainittuakin käyttää, sekä n. 3 000 m²:n suuruisen tonttialueen heinäkuun 1 p:stä 1942 alkaen 5 vuodeksi 3 kuukauden irtisanomisajoin ja 1 600 mk:n kuukausivuokrin ehdoin, että vuokrarakennuksia ja vuokra-aluetta käytettiin ainoastaan kansakoulutarkoituksiin; että vuokraaja mikäli halusi sai muuttaa rakennuksia omin kustannuksin koulutarkoitukseen sopiviksi edellytyksin, että ne kunnostettiin entiselleen vuokra-ajan päättyessä; että vuokraajan oli palovakuutettava rakennukset kiinteistötoimiston maatalousosaston määräämästä summasta ja luovutettava tulipalon sattuessa korvaussumma kaupungille; sekä että vuokra-ajan alkaessa ja loppuessa oli pidettävä erikoiset tulo- ja lähtökatselmukset.

Tuurholman tilan vuokraaminen. Puutarhuri T. Landénille vuokrattiin [8]) Tuurholman tilan viljelykset ja rakennukset tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen 5 vuodeksi ja sen jälkeen edelleen vuodeksi kerrallaan 2 kuukauden irtisanomisajoin kuuluen viljelyksiin n. 1.30 ha:n suuruinen tonttialue, n. 1.00 ha puutarhaa, n. 10.75 ha peltoa, n. 1.00 ha niittyä ja n. 0.95 ha piennarta sekä rakennuksiin viljamakasiini, kalustovaja, tallirakennus pieni asuinrakennus rannalla, 3 kellaria, riihirakennus ja 4 latoa. Tavanmukaisten vuokraehtojen lisäksi sovituista vuokraehdoista mainittakoon, että vuosivuokraksi määrättiin 150 hl viljaa, josta puolet oli suoritettava rukiina ja puolet rehukaurana, että vuokraaja oli velvollinen kunnostamaan vuokralle saamiaan rakennuksia kiinteistötoimiston maatalousosaston osoituksen mukaisesti maatalousosaston luovuttaessa korjauksiin tarvittavat rakennusaineet harkintansa mukaan joko leimattuina metsässä tai ostettuina liikkeissä sekä että vuokraaja oikeutettiin saamaan Degerössä olevista kaupungin metsistä maatalousosaston osoituksen mukaisesti metsään leimattuna 8 syltä halkoja vuodessa.

Albergan kartanon vuokraaminen. Espoon pitäjän Suur-Huopalahden kylässä olevan Albergan kartanon RN 2:551 ja siihen liittyvän Bredvikin yksinäistilan RN 1:5 viljelysmaat ja rakennukset päätettiin [9]) antaa maatalousosaston laatiman vuokraussuunnitelman ja määräaikoina jätettyjen vuokra-anomusten mukaisesti maatalous-, kansanpuisto- ja tonttiosaston toimesta perunapalstoina ja viljelysmaina vuokrattaviksi kertomusvuoden viljelyskaudeksi eli toukokuun 1 p:n ja lokakuun 31 p:n väliseksi ajaksi sekä edelleen marraskuun 1 p:stä 1942 joulukuun 31 p:ään 1944 2 kuukauden irtisanomisajoin tavanmukaisten vuokraehtojen lisäksi eräin määrätyin vuokrasitoumuksin.

---

[1]) Kiint. lautak. 20 p. huhtik. 433 § sekä maatalousj. 16 p. huhtik. 31 §, 29 p. toukok. 52 §, 30 p. heinäk. 67 § ja 31 p. elok. 72 §. — [2]) Kiint. lautak. 23 p. helmik. 181 §. — [3]) S:n 13 p. huhtik. 391 § ja 20 p. huhtik. 439 § sekä maatalousj. 16 p. huhtik. 39 § ja 29 p. syysk. 92 §. — [4]) Kiint. lautak. 20 p. heinäk. 795 § ja 24 p. elok. 921 § sekä maatalousj. 17 p. tammik. 15 § ja 14 p. syysk. 81 §. — [5]) Kiint. lautak. 23 p. helmik. 184 § ja 9 p. maalisk. 259 §. — [6]) Vrt. tämän kert. I — [7]) Kiint. lautak. 9 p. maalisk. 263 § ja 8 p. kesäk. 689 §. — [8]) S:n 30 p. marrask. 1269 §. — [9]) S:n 20 p. huhtik. 440 §, 11 p. toukok. 529, 566, 567 ja 568 §, 26 p. toukok. 620 §, 26 p. lokak. 1 149 § ja 16 p. marrask. 1 225 § sekä maatalousj. 16 p. huhtik. 35 § ja 8 p. toukok. 49 §.

Vuokralle annetut viljelyspalstat. Kiinteistölautakunta vuokrasi seuraavat viljelyspalstat alla mainituille vuokraajille:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Haaga, Backas, n. 0.525 ha	Haagan kauppala [1])	syksyllä 1942	1 100 koko ajalta
S:n Isoniitty, n. 1.30 ha	Haagan kauppala [2])	1942, jouluk. 31	1 300
S:n kortt. n:o 63, n. 0.264 ha	Puutarhuri E. Johansson [3])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	1 320
S:n Mäkipelto, n. 2.31 ha	Ajuri K. F. Wathén [4])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	2 000
Herttoniemi, n. 2.5 ha	Työntekijä E. K. Liukula [5])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	2 500
N.s. Holmbergin torpan pellot ja rakennukset ilman metsästysoikeutta	Neiti E. Holmberg [6])	1942, jouluk. 31	2 000
Iso Huopalahti, Leppävaara litt. H2 8 ha	Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton maatalouskerhovaliokunta [7])	syksyllä 1942	9 600
Korpas, n. 0.80 ha	Tuki ja työ, yhdistys [8])	Vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	400
S:n sekä Haaga ja Haagan Isoniitty, n. 7.55 ha	Haagan kauppalan kansanhuoltotoimisto [9])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	14 525
Käpylä, viljelyspalsta n:o 3	Herra A. Huttunen [10])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	800
Malmin kylä, 1.40 ha:n suuruinen laidun	Tehtailija K. A. Weiste [11])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	1 500
S:n Bergvikin torpan tonttimaata ja peltoa n. 0.91 ha	Herra K. Nummelin [12])	1942, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	500
S:n n.s. mäkitupa-alue	Herra J. K. Karlsson [13])	Kalenterivuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	650
Munkkiniemi, Isonsuon, Pikkusuon ja Tiilisuon viljelysalueet	Maanviljelijä E. Saarisalmi [14])	1942, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	5 325 12 325
Oulunkylä, n. 1.42 ha	Halkokauppias K. E. Berggren [15])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 500
S:n n. 2.63 ha	Koskisenveljekset kauppapuutarha [16])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	2 900
S:n n. 10 ha	Helsingin maatalouskerhoyhdistys [17])	1944, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 200
S:n ja Nybondas, n. 37.22 ha	Maanviljelijä R. Lindbäck [18])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälkeen	37 670
Pakinkylä, n. 0.3 ha	Huvilanomistaja K. Logren [19])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	350
S:n n. 1.25 ha	Huvilanomistaja N. Kilpinen [20])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 000
Puodinkylä, n. 21 ha	Helsingin maatalouskerhoyhdistys [21])	syksyllä 1942	25 200
S:n Torsäng, n. 12.5 ha	Maanvuokraaja A. Ekroos [22])	1942, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	8 000
Staffansby, n. 0.11 ha	Autonasentaja L. Siiriäinen [23])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	110
S:n n. 1.06 ha	Palstatilallinen J. E. Salmi [24])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	800

[1]) Kiint. lautak. 27 p. huhtik. 482 §. — [2]) S:n 20 p. huhtik. 438 §. — [3]) Maatalousj. 26 p. lokak. 105 §. — [4]) S:n 26 p. lokak. 111 §. — [5]) S:n 26 p. lokak. 107 §. — [6]) Kiint. lautak. 13 p. huhtik. 393 §. — [7]) S:n 20 p. huhtik. 437 §. — [8]) Maatalousj. 14 p. syysk. 83 §. — [9]) S:n 7 p. jouluk. 128 §. — [10]) S:n 9 p. marrask. 116 §. — [11]) S:n 26 p. lokak. 109 §. — [12]) S:n 8 p. kesäk. 56 §. — [13]) S:n 10 p. elok. 69 §. — [14]) Kiint. lautak. 8 p. kesäk. 690 §. — [15]) Maatalousj. 14 p. syysk. 82 §. — [16]) S:n 23 p. marrask. 121 §. — [17]) S:n 28 p. syysk. 87 §, kiint. lautak. 28 p. syysk. 1 036 § ja 12 p. lokak. 1 092 §. — [18]) Maatalousj. 7 p. jouluk. 124 §. — [19]) S:n 26 p. lokak. 102 §. — [20]) S:n 26 p. lokak. 103 §. — [21]) S:n 16 p. huhtik. 36 § ja kiint. lautak. 20 p. huhtik. 437 §. — [22]) Maatalousj. 17 p. tammik. 6 §. — [23]) S:n 26 p. lokak. 110 §. — [24]) S:n 26 p. lokak. 108 §.

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi päättyy	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Stansvik, viljelysmaat, sekä Tuurholma, osa pelloista	Agronoomi A. Miettinen [1])	1947, jouluk. 31	60 hl vilj.
Suursuo, n. 14 ha	Helsingin maatalouskerhoyhdistys [2])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 200 ha:lta
Viikinmäen tila, n. 2 ha	Herra E. Lång [3])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 500
S:n n. 1.58 ha ja 2 peltoa Viikinmäen torpan pihalta	Työntekijä K. A. Fagerström [4])	1942, jouluk. 31	1 340
Viikinmäen Reininniemi, n. 11.5 ha	Helsingin maatalouskerhoyhdistys [2])	1944, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	1 200 ha:lta
Viikinmäen torpan pellot paitsi 2 sen pihalla olevaa peltoa	Maanviljelijä Hj. Öhrnberg [4])	1942, jouluk. 31	3 500
S:n s:n 4.73 ha	Maanviljelijä Hj. Öhrnberg [5])	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	4 500

Edellä mainittuihin ehtoihin lisättiin m.m.:

että työntekijä E. K. Liukulalla oli oikeus pitää vuokra-alueellaan vajarakennus, jota ei saatu käyttää asuntotarkoituksiin ja että vuokraajan oli pidettävä vuokra-alueellaan ojat kunnossa ja kaivettava rajaojat;

että kiinteistötoimiston maatalousosasto huolehti Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle Puodinkylästä vuokratun alueen muokkaamisesta ja lannoittamisesta, sikäli kuin asianomainen hankki lannoitteen;

että tehtailija K. A. Weisteen oli siivottava tai kokonaan kaivettava vuokra-alueittensa piiriojat ja muut ojat kahden vuoden kuluessa ja ainakin puolet v. 1943;

että herra K. Nummelin sai rakentaa vuokra-alueelleen uusia rakennuksia ilman vuokranantajan lupaa ja että kertomusvuoden vuokra oli ennen vuokrasopimuksen allekirjoittamista suoritettava vanhan sopimuksen perusteella rouva V. Nummelinin tilille;

että maanviljelijä E. Saarisalmi oli velvollinen v:n 1943 loppuun mennessä siirtämään Pikkusuon lato radan pohjoispuolelle kiinteistötoimiston maatalousosaston lähemmin määräämälle paikalle sekä kunnostamaan se, mitä työtä varten maatalousosasto luovuttaa tarvikkeet suorittaen lisäksi työn tultua loppuun saatetuksi ladon siirto- ja rakennuskustannuksiin 1 000 mk sekä että vuokraaja oli oikeutettu käyttämään Isonsuon ja Pikkusuon latoja ollen samalla velvollinen pitämään molemmat ladot jatkuvasti kunnossa edellytyksin, että maatalousosasto luovuttaa kunnostamiseen tarvittavat tarveaineet;

että kiinteistötoimiston maatalousosasto huolehti Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle Hyryläntien varrelta vuokratun Oulunkylässä olevan n. 10 ha:n suuruisen viljelysalueen kyntämisestä ja kalkitsemisesta, minkä jälkeen vuokraajayhdistykselle oli luovutettava osa alueesta, jonka yhdistys puolestaan voi jakaa viljelyspalstoina 18 vuotta nuoremmille henkilöille;

että maanviljelijä R. Lindbäckillä oli oikeus käyttää kaupungin omistamaa navettarakennusta, pientä tallirakennusta, riihirakennusta, vajaa, kellaria ja 2 latoa sekä että hänen oli palovakuutettava kyseiset rakennukset kiinteistötoimiston maatalousosaston hyväksymästä määrästä ja pidettävä ne kunnossa maatalousosaston harkinnan mukaan osaston luovuttaessa hänelle kunnossapitoon tarvittavan puutavaran korvauksetta kaupungin metsistä;

että Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle luovutettavien Suursuon, Viikinmäen ja Reininniemen vuokra-alueiden lopullisten rajojen määrääminen jäi vuokraajayhdistyksen ja kiinteistötoimiston maatalousosaston tehtäväksi;

että maanviljelijä Hj. Öhrnberg oli oikeutettu laiduntamaan korvauksetta omia kotieläimiään Viikinmäen torpasta kaupunkiin päin olevalla laitumella edellytyksin, että

[1]) Kiint. lautak. 26 p. lokak. 1 146 §. — [2]) S:n 28 p. syysk. 1 036 § ja maatalousj. 28 p. syysk. 87 §. — [3]) Maatalousj. 23 p. marrask. 119 §. — [4]) S:n 27 p. maalisk. 22 §. — [5]) S:n 26 p. lokak. 104 §.

muiden eläimistä maksettiin erikseen laidunmaksu kiinteistötoimiston maatalousosastolle; sekä

että kiinteistötoimiston maatalousosasto oli oikeutettu vuokraamaan lyhyeksi ajaksi mahdollisesti vapaaksi jääviä Viikinmäen tilan peltoja tai muita alueita, joista vuokraajat K. A. Fagerström ja Hj. Öhrnberg voivat sopia mainitun osaston kanssa.

Pidennetyt viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset. Kiinteistölautakunta pidensi seuraavia viljelysalueita koskevat vuokrasopimukset:

Alue	Vuokraaja	Vuokrakausi pidennetty		Vuotuinen vuokramaksu, mk
		mistä	mihin	
Herttoniemi, n. 2.24 ha	Työntekijä W. Hägg [1])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	2 000
Munkkiniemi, n.s. Lilla Lindström	Rouva I. Nemlander [2])	1941, marrask. 1	1942, lokak. 31	500
Oulunkylä, n. 3.90 ha	Rouva E. Rosendahl [3])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31	3 500
S:n litt. a ja b	Työntekijä P. J. Rytkönen [4])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk. irtis. jälk.	2 300
S:n litt. z	Rautatieläinen E. Ekholm [5])	1943, tammik. 1	1943, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk.irtis. jälk.	5 500
Viikinmäki, n. 61 ha	Maanviljelijä G. Öhrnberg [6])	1942, tammik. 1	1942, jouluk. 31, sen jälk. vuod. kerr. 2 kk.irtis. jälk.	850

Työntekijä W. Häggin kanssa sovittiin lisäksi, että hänen oli perattava vuokra-alueensa ojat 2 vuoden aikana, puolet kumpanakin vuonna ja ettei hänellä enää ollut lupa käyttää vuokra-alueen vieressä olevaa latoa.

Vuokraoikeuden siirto. Hyväksyttiin vuokraoikeuden siirrot, joiden mukaan merkittiin poliisikonstaapeli J. F. Nummelin Helsingin pitäjän Malmin kylässä olevan Karls RN 1[3] nimiseen tilaan kuuluvan 0.07 ha:n suuruisen Kieromäentien tontin n:o 8 vuokraajaksi tammikuun 1 p:stä 1942 lukien määrätyin ehdoin [7]), herra J. K. Karlsson Malmin kylässä olevan Haaga RN 2[202] nimiseen tilaan kuuluvan mäkitupa-alueen vuokraajaksi [8]) sekä rouva A. Tiainen miehensä A. I. Tiaisen kaupungilta vuokraamien viljelyspalstojen vuokraajaksi [9]).

Kalustovajan pystyttäminen. Helsingin maatalouskerhoyhdistykselle myönnettiin [10]) lupa rakentaa Herttoniemestä vuokraamilleen viljelysalueille kaksi kalustovajaa ja kaksi käymälää sekä Leppävaarasta vuokraamilleen alueille yksi kalustovaja ehdoin, ettei niiden rakentamisesta aiheutunut kaupungille mitään kustannuksia.

Räjähdysaineiden varastointi. Rake oy:lle vuokrattiin [11]) Pukinmäen tilan maalta kaksi kallioon porattua kellaria räjähdysaineiden varastoimista varten heinäkuun 1 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 600 mk:n kuukausivuokrin.

Oy. Stockmann ab:lle vuokrattiin [12]) kertomusvuodeksi sekä sen jälkeen edelleen 1 kuukauden irtisanomisajoin Suominiityn eli Finnängenin alueella oleva kallioluola ammustarvikkeiden varastoimista varten 125 mk:n kuukausivuokrin.

Merkittiin [13]), että everstiluutnantti M. Sauriolle Helsingin pitäjän Puodinkylästä räjähdysaineiden varastoimista varten vuokratun alueen suuruus oli 6 060 m^2 maaliskuun 1 p:stä alkaen ja määrättiin alueen vuosivuokraksi 6 060 mk samasta päivästä lukien.

Oulunkylän perunakellari päätettiin [14]) vuokrata elintarvikekeskukselle marraskuun

[1]) Maatalousj. 26 p. lokak. 101 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 23 §. — [3]) S:n 9 p. marrask. 117 §. — [4]) S:n 26 p. lokak. 100 §. — [5]) S:n 9 p. marrask. 115 §. — [6]) S:n 8 p. kesäk. 55 §. — [7]) S:n 29 p. toukok. 51 §. — [8]) S:n 10 p. elok. 69 §. — [9]) S:n 21 p. jouluk. 135 §. — [10]) Kiint. lautak. 26 p. toukok. 619 §. — [11]) S:n 8 p. kesäk. 688 §. — [12]) S:n 20 p. heinäk. 794 §. — [13]) S:n 14 p. jouluk. 1 340 §. — [14]) Maatalousj. 26 p. lokak. 99 §.

15 p:stä 1941 heinäkuun 15 p:ään 1943 500 mk:n kuukausivuokrin määrätyin ehdoin, joihin kuului m.m. vuokraajan itsensä suoritettavat sähkömaksut.

Kalastusoikeudet. Kertomusvuodeksi myönnettiin kalastusoikeus edelleen kalastaja A. V. Kortelaiselle Espoon pitäjän Bredvikin tilan RN 1:5 kalavesiin 500 mk:n vuosivuokrin [1]), jolloin sopimuskirjaan oli merkittävä, ettei Kortelainen ollut oikeutettu vesialueen muuhun hyväksikäyttöön, sekä työmies J. Lindströmille Albergan tilan kalavesiin 500 mk:n vuosivuokrin [2]). Vuokramaksut oli suoritettava etukäteen. Kalastaja V. Johanssonille myönnettiin [3]) kalastusoikeus Munkkiniemen kalavesiin edelleen v:ksi 1943 jatkuen sopimus sen jälkeen vuoden kerrallaan, ellei sitä irtisanottu viimeistään kaksi kuukautta ennen vuokrakauden päättymistä, entisin 3 000 mk:n vuosivuokrin ja muutenkin entisin ehdoin

Polttoturpeen nosto. Professori A. Laitakari ja toiminnanjohtaja T. Ailio oikeutettiin [4]) kertomusvuoden aikana kuivattamaan Pukinmäen metsässä kallioiden välissä oleva n. 8 aarin suuruinen suonsilmäke ja nostamaan siitä polttoturvetta yksinomaan omaa tarvetta varten 5 mk:n maksusta m³:ltä mitattuna kuivattuna polttoturpeena.

Jään nostaminen Vantaanjoesta. Kiinteistötoimiston maatalousosasto oikeutettiin [5]) harkintansa mukaan antamaan jäännostolupia Vantaanjoesta.

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: kaupungin edustusta lähiympäristön maalaiskuntien tiekunnissa, ojanperkausyhtymissä, manttaalikunnissa y.m. [6]); anomuksia määrärahojen myöntämiseksi erilaisia tarpeita sekä tiliylityksiä varten [7]); polttopuiden hakkuuta talkootyönä sekä yksityistarvetta varten [8]); soran- ja hiekanottolupien myöntämistä [9]); kaupungin mailla olevien tarpeettomien rakennusten purkamista ja poiskuljettamista [10]); osaston ylimääräisen metsänvartijan toimen vakinaistamista [11]); eläkeanomuksia [12]); kaupungin Leppävaarassa omistamien rakennusten korjausta [13]); sekä Oulunkylän talkoonuorison anomusta luvan myöntämiseksi pihkan keräystä varten [14]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: vuokrasuhdejärjestelyjä [15]); hautausavustus- ja eläkeanomuksia [16]); eräiden kaupungin laitosten peruna- ja juurikasvitarpeen tyydyttämistä tulevana kulutuskautena [17]); sotilasmajoituksen aiheuttamia vahinkoja Talin tilalla [18]); korvauksen suorittamista Kaarelan tilalla tehdyistä sähkötöistä [19]); määrärahan myöntämistä Helsingin maatalouskerhoyhdistyksen toiminnan avustamiseksi [20]); sekä Puodinkylän kartanon vuokraamista Sörkän Gibat nimiselle yhdistykselle [21]).

4. Kiinteistötoimiston asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat

Asemakaavan- ja tonttijaonmuutokset. Lautakunta päätti kaupunginhallitukselle puoltaa seuraavia kortteleita ja tontteja koskevien asemakaavaosaston laatimien asemakaavan- ja tonttijaonmuutosehdotusten hyväksymistä: II kaupunginosan korttelin n:o 36 tontteja n:ot 3 ja 12 [22]); X kaupunginosan tehdaskorttelin n:o 291 tontteja n:ot 3 b ja 15 [23]); XI kaupunginosassa olevaa Toisen linjan ja Eläintarhanlahden välistä aluetta [24]);

---

[1]) Maatalousj 17 p. tammik. 5 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 27 §. — [3]) S:n 10 p. elok. 68§. — [4]) Kiint. lautak. 11 p. toukok. 537 § ja maatalousj. 8 p. toukok. 46 §. — [5]) Maatalousj. 17 p. tammik. 1 § ja 21 p. jouluk. 133 §. — [6]) Kiint. lautak. 26 p. tammik. 88 § ja 14 p. jouluk. 1 342 §. — [7]) S:n 26 p. tammik. 91 §, 9 p. maalisk. 254 ja 264 §, 30 p. maalisk. 370 ja 371 §, 20 p. huhtik. 433 ja 437 §, 15 p. kesäk. 724 § ja 28 p. jouluk. 1 412 §. — [8]) S:n 9 p. maalisk. 257 §, 13 p. huhtik. 392 §, 20 p. huhtik. 435 §, 24 p. elok. 922 §, 21 p. syysk. 1 002 § ja 5 p. lokak. 1 067 §. — [9]) S:n 15 p. kesäk. 725 §, 20 p. heinäk. 797 ja 798 § ja 26 p. lokak. 1 151 §. — [10]) S:n 15 p. kesäk. 726 §, 27 p. heinäk. 842 § ja 14 p. jouluk. 1 339 §, sekä maatalousj. 8 p. kesäk. 54 §, 20 p. heinäk. 65 § ja 7 p. jouluk. 127 ja 129 §. — [11]) Kiint. lautak. 27 p. heinäk. 843 §. — [12]) S:n 24 p. elok. 920 §. — [13]) S:n 5 p. lokak. 1 069 § ja maatalousj. 29 p. syysk. 93 §. — [14]) Kiint. lautak. 23 p. marrask. 1 252 §. — [15]) S:n 9 p. maalisk. 255 § ja 7 p. syysk. 952 §. — [16]) S:n 9 p. maalisk. 256 §, 26 p. toukok. 618 §, 7 p. syysk. 951 §, 28 p. syysk. 1 034 ja 1 035 § ja 9 p. marrask. 1 199 § sekä maatalousj. 28 p. syysk. 85 ja 86 §. — [17]) Kiint. lautak. 30 p. maalisk. 358 § ja 11 p. toukok. 533 ja 534 § sekä maatalousj. 27 p. maalisk. 26 § ja 8 p. toukok. 41 ja 42 §. — [18]) Kiint. lautak. 29 p. kesäk. 763 §. — [19]) S:n 10 p. elok. 863 §; vrt. myös 9 p. maalisk. 264 § ja 15 p. kesäk. 724 §. — [20]) S:n 21 p. syysk. 1 000 § ja 28 p. syysk. 1 037 § sekä maatalousj. 28 p.syysk. 88 §. — [21]) Kiint. lautak. 26 p. lokak. 1 152 §. — [22]) S:n 11 p. toukok. 539 §. — [23]) S:n 19 p. tammik. 69 §. — [24]) S:n 23 p. marrask. 1 254 §.

XIII kaupunginosan korttelin n:o 412 b tontteja n:ot 7, 10 ja 12 [1]); korttelia n:o 428 [2]) ja korttelin n:o 446 tonttia n:o 12 [3]); XIV kaupunginosan korttelia n:o 514 [4]); XV kaupunginosan kortteleita n:ot 616 ja 617 sekä korttelin n:o 620 tonttia n:o 27 [5]); Reijolan itäosaa [6]); sekä Heikinkadun ja Turuntien muuttamista Mannerheimintien nimiseksi [7]).

Eräiden korttelien korkeussuhteet. Kaupunginhallitukselle päätettiin puoltaa asemakaavaosaston laatimien seuraavia kortteleita koskevien korkeustasopiirustusten hyväksymistä: I kaupunginosan korttelia n:o 14 [8]), XI kaupunginosan korttelia n:o 334 a [8]), XIV kaupunginosan korttelia n:o 481 [8]) ja XV kaupunginosan korttelia n:o 621 [8]), XXII kaupunginosan korttelia n:o 559 [9]), XXIII kaupunginosan korttelia n:o 919 [9]) sekä XXV kaupunginosan korttelia n:o 899 [10]).

Rakennussuunnitelmat. Kaupunginhallitukselle päätettiin puoltolausein lähettää asemakaavaosaston laatimat rakennussuunnitelma- tai rakennussuunnitelmanmuutosehdotukset, jotka koskivat Herttoniemen teollisuusaluetta [11]), Herttoniemen tehdaskorttelia n:o 57 [12]) sekä Pitäjänmäen teollisuusaluetta [13]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat Herttoniemen asuntoalueen [14]) ja Villa Munksnäs nimisen alueen [15]) rakennussuunnitelmanehdotuksia.

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: Maneesikadun tontilla n:o 7 a olevan rakennuksen ullakkohuoneen sisustamista [16]); Mellunkylää, Puodinkylän Nissaksen aluetta, Malmi—Tapanilan aluetta, ja Viikinmäen tilaa koskevia rakennussuunnitelmanehdotuksia [17]); rakennuslupaa tai -kieltoa koskevia määräyksiä [18]); kiinteistöjen paloturvallisuuden tehostamista [19]); viljelystiloja koskevia lohkomislupaanomuksia [20]); linja-autoliikenteen järjestämistä linjalle Salmisaari—Ruoholahti—Marian sairaala [21]); rakennussuunnitelmantakaisten määräysten vahvistamista eräitä Espoon kunnan ja Helsingin maalaiskunnan alueita varten [22]); kahden puhelinkaapelin laskemista suuntaan postitalo— Hietaniemi—Lauttasaari [23]); luvan myöntämistä polkupyörätelineen asettamiseksi [24]); Topeliuksenkadun korttelin n:o 605 tontin n:o 6 korkeussuhteita [25]); väliaikaisen pistoraiteen rakentamista Pitkällesillalle [26]); yksiraiteisen raitiotielinjan rakentamista Kalmisto- ja Tallberginkadun väliselle Lauttasaarenkadulle [27]); suunnitelmaa päävesijohdon rakentamiseksi Koskelantieltä Mannerheimintien pohjoispäähän [28]); Katajanokan kanavan ja ranta-alueiden järjestelysuunnitelmaa [29]); Mannerheimintiellä olevia linja-autopysäkkejä koskevia muutoksia [30]); luvan myöntämistä kapearaiteisen työraiteen rakentamiseksi korttelista n:o 281 kortteliin n:o 280 Työpajankatua pitkin [31]); suoja-aidan rakentamista koulun portin eteen Kampinkadun 4:ssä [32]); rakennustoiminnan valvonnan tehostamista rakennuskiellon alaisilla alueilla [33]); sekä siirrettävien sateensuojien asettamista eräille raitiotieasemille vaihteenkääntäjiä varten [34]).

5. Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osaston toimialaan kuuluvat asiat

Tonttijakokartat. Kaupunginhallitukselle päätettiin puoltaa seuraavia kortteleita ja tontteja koskevien tonttijakokartanehdotusten hyväksymistä: II kaupunginosan kortte-

[1]) Kiint. lautak. 16 p. helmik. 161 §. — [2]) S:n11 p. toukok. 540 §. — [3]) S:n 28 p. syysk. 1 039 §. — [4]) S:n 2 p. maalisk. 213 §. — [5]) S:n 2 p. helmik. 115 §. — [6]) S:n 15 p. kesäk. 730 §. — [7]) S:n 27 p. heinäk. 844 §. — [8]) S:n 1 p. kesäk. 657 §. — [9]) S:n 8 p. kesäk. 695 §. — [10]) S:n 26 p. lokak. 1 155 §. — [11]) S:n 26 p. tammik. 86 §. — [12]) S:n 2 p. maalisk. 215 §. — [13]) S:n 4 p. toukok. 495 §, 11 p. toukok. 544 § ja 18 p. toukok. 583 §. — [14]) S:n 12 p. tammik. 37 §, 16 p. maalisk. 294 § ja 24 p. elok. 923 §. — [15]) S:n 9 p. helmik. 138 §. — [16]) S:n 26 p. tammik. 85 §. — [17]) S:n 2 p. maalisk. 216 §, 14 p. syysk. 981 §, 26 p. lokak. 1 157 §, 23 p. marrask. 1 255 §, ja 7 p. jouluk. 1 297 §. — [18]) S:n 2 p. maalisk. 216 §, 29 p. kesäk. 764 §, 5 p. lokak. 1 072 §, 9 p. marrask. 1 202 §, 16 p. marrask. 1 227 §, ja 30 p. marrask. 1 272 §. — [19]) S:n 9 p. maalisk. 267 §. — [20]) S:n 19 p. tammik. 68 §, 9 p. maalisk. 268 §, 16 p. maalisk. 295 §, 23 p. maalisk. 332, 333, 334 ja 335 §, 13 p. huhtik. 396 §, 20 p. huhtik. 442 §, 4 p. toukok. 496, 497 ja 498 §, 18 p. toukok. 585 ja 586 §, 20 p. heinäk. 799, 801, 802, 803, 804, 806, 807, 808, 809 ja 810 §, 10 p. elok. 864, 866 ja 870 §, 7 p. syysk. 955 §, 28 p. syysk. 1 040, 1 041 ja 1 042 §, 9 p. marrask. 1 201 §, 30 p. marrask. 1 273, 1 274, 1 275 ja 1 276 §, 14p. jouluk. 1 348 § ja 21 p. jouluk. 1 379 §. — [21]) S:n 23 p. maalisk. 348 §. — [22]) S:n 20 p. huhtik. 441 §, 27 p. huhtik. 472 §, 14 p. syysk. 979 ja 980 § ja 9 p. marrask. 1 202 §. — [23]) S:n 11 p. toukok. 543 §. — [24]) S:n 18 p. toukok. 584 §. — [25]) S:n 27 p. heinäk. 845 §. — [26]) S:n 5 p. lokak. 1 070 §. — [27]) S:n 5 p. lokak. 1 071 §. — [28]) S:n 12 p. lokak. 1 095 §. — [29]) S:n 19 p lokak. 1 118 §. — [30]) S:n 26 p. lokak. 1 156 §. — [31]) S:n 9 p. marrask. 1 200 §. — [32]) S:n 30 p. marrask. 1 270 §. — [33]) S:n 8 p. kesäk. 699 § ja 30 p. marrask. 1 271 §. — [34]) S:n 14 p. jouluk. 1 345§.

lin n:o 36 tontteja n:ot 3 ja 12 [1]); X kaupunginosan korttelin n:o 283 tonttia n:o 4 [2]) ja korttelia n:o 288 [3]); XIII kaupunginosan korttelin n:o 412 b tontteja n:ot 7, 10 ja 12 [4]), korttelia n:o 428 [5]) ja korttelin n:o 446 tonttia n:o 12 [6]); XIV kaupunginosan korttelia n:o 514 [7]); XV kaupunginosan korttelia n:o 616 [8]) ja korttelin n:o 634 tontteja n:ot 12 ja 14 [9]); sekä XXII kaupunginosan korttelin n:o 699 tontteja n:ot 16 ja 18 [10]), korttelin n:o 707 tontteja n:ot 3 ja 5 [11]) ja korttelin n:o 707 tontteja n:ot 48 ja 50 [12]).

Käyttövarat. V:n 1942 käyttövaroista myönnettiin m.m. 27 698: 30 mk kesä- ja sairaslomapalkkojen y.m. niihin verrattavien maksujen suorittamiseksi [13]) ja 30 000 mk uuden kaasuttimen hankkimiseksi maanmittaus- ja kartastotöiden osaston autoon [14]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat Oulunkylän rakennussuunnitelman mukaista paaluttamista [15]) sekä Helsingin kaupungin asemakaavakartan painattamista uuteen puhelinluetteloon [16]).

6. Kiinteistötoimiston talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Vuokralle otetut huoneistot. Kiinteistölautakunta otti kertomusvuoden aikana vuokralle kaupungin virastoja ja laitoksia varten seuraavat huoneistot:

Virasto tai laitos, jota varten huoneisto vuokrattiin	Vuokranantaja	Osoite	Vuokrakausi		Kuukausivuokra, mk
			alkaa	päättyy	
Poliisilaitos [17])	Oy. Matkahuolto	Simonkatu n:ot 1—3	1942, huhtik. 1	1942, kesäk. 30, sen jälk. 1942 jouluk. 31 1 kk. irtis. jälk.	525: —
Huoltovirasto [18])	Ministeri O. Talas	Siltasaarenkatu n:ot 3—5	1943, kesäk. 1	vuod. kerr. irtis. helmikuussa	4 350: —
Kansanhuoltolautakunnan ostokorttikanslia [19])	Bostadsab. Anneborg	Kammionk. n:o 11	1942, kesäk. 1	1943, toukok. 31, sen jälk. 3 kk. irtis. jälk.	1 700: —
Työvoimalautakunta ja työvoimavirasto [20])	Rouva A. Bodalew	Mikonkatu n:o 4	1942, syysk. 16	1943, kesäk. 1, sen jälk. irtis. helmikuussa	9 000: —

Kaupunginhallituksen asiamiesosastolle luovutettiin [21]) kaupungintalosta, Katariinankadun 2:sta, 2 huonetta käsittävä 42 m²:n suuruinen huoneisto valoineen ja lämpöineen syyskuun 1 p:stä lukien toistaiseksi 546 mk:n tilitysvuokrin kuukaudessa.

Kiinteistötoimiston maanmittaus- ja kartastotöiden osastolle päätettiin [21]) luovuttaa kaupungintalon Sofiankadun puoleisesta osasta ent. elintarvikekeskuksen 49 m²:n suuruinen ruoantarjoiluhuone valoineen ja lämpöineen syyskuun 1 p:stä alkaen toistaiseksi 637 mk:n tilitysvuokrin kuukaudessa.

Verotusvalmisteluviraston huoneisto. Joulukuun 9 p:nä 1941 tehtyä kaupungin ja ritarihuoneen johtokunnan välistä vuokrasopimusta huoneiden vuokraamisesta verotusvalmisteluvirastoa varten ritarihuoneelta päätettiin [22]) vuokrasopimuksen 3) kohdassa mainitun kolmen n.s. sivuhuoneen osalta jatkaa edelleen heinäkuun 15 p:stä lukien 1 kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin sisältyen huoneiden vuokra vuokrasopimuksen 1) kohdassa mainittuun 11 200 mk:n kuukausivuokraan.

---

[1]) Kiint. lautak. 11 p. toukok. 539 §. — [2]) S:n 26 p. toukok. 622 §. — [3]) S:n 21 p. syysk. 1 004 §. — [4]) S:n 16 p. helmik. 161 §. — [5]) S:n 11 p. toukok. 540 §. — [6]) S:n 28 p. syysk. 1 039 §. — [7]) S:n 2 p. maalisk. 213 §. — [8]) S:n 2 p. helmik. 115 §. — [9]) S:n 2 p. maalisk. 218 §. — [10]) S:n 18 p. toukok. 587 §. — [11]) S:n 10 p. elok. 872 §. — [12]) S:n 21 p. syysk. 1 003 §. — [13]) S:n 1 p. kesäk. 659 §, 29 p. kesäk. 765 §, 10 p. elok. 871, 873 ja 874 §, 24 p. elok. 924 §, 7 p. syysk. 957 §, 5 p. lokak. 1 073 §, 19 p. lokak. 1 120, 1 121 ja 1 122 §, 2 p. marrask. 1 179 §, 9 p. marrask. 1 204 ja 1 205 §, 16 p. marrask. 1 228 §, ja 21 p. jouluk. 1 380 ja 1 382 §. — [14]) S:n 26 p. lokak. 1 159 §. — [15]) S:n 23 p. helmik. 185 §. — [16]) S:n 20 p. heinäk. 813 §. — [17]) S:n 13 p. huhtik. 399 §. — [18]) S:n 20 p. heinäk. 815 §. — [19]) S:n 11 p. toukok. 546 §. — [20]) S:n 7 p. syysk. 961 §. — [21]) S:n 14 p. syysk. 982 ja 983 §. — [22]) S:n 9 p. marrask. 1 206 §. —

Oy. Matkahuolto ab:lle päätettiin [1]) vuokrata linja-autoasema edelleen huhtikuun 1 p:stä kesäkuun 30 p:ään 150 000 mk:n vuosivuokrin entisin vuokraehdoin [2]) jatkuen sopimus sen jälkeen vuosineljänneksittäin enintään v:n 1942 loppuun 1 kuukauden molemminpuolisin irtisanomisajoin sekä edelleen tammikuun 1 p:stä 1943 lukien 3 kuukauden irtisanomisajoin enintään v:n 1943 loppuun 200 000 mk:n vuosivuokrin ja muuten entisin voimassa olevin ehdoin.

Invaliidikoti. Suomen punaiselle ristille vuokrattiin [3]) edelleen Länt. Kaivopuiston huvila n:o 6 invaliidikodiksi kesäkuun 1 p:stä alkaen toistaiseksi 3 kuukauden irtisanomisajoin 500 mk:n kuukausivuokrin entisin ehdoin.

Kunnallisten työväenasuntojen vuokrat. Kunnallisten työväenasuntojen vuokrat päätettiin [4]) korottaa lokakuun 1 p:stä 1942 alkaen 3 %:lla pyöristettynä lähimpään 5 mk:aan alaspäin.

Osakehuoneistojen arviointi. Osakehuoneistojen hintoja koskevia arviointeja suoritettiin 4 tapauksessa [5]).

Pirkkolan omakotialueen lahjatalot. Pirkkolan omakotirakennuksia koskevia vuokratopimuksia hyväksyttiin [6]) irtisanotuiksi 4 tapauksessa jättäen tontti- ja talo-osasson tehtäväksi ryhtyä irtisanomisesta aiheutuviin toimenpiteisiin.

Puolustuslaitokselle luovutettujen huoneistojen vuokramaksut. Määrättiin [7]) puolustuslaitoksen käyttöön kesällä 1941 määrätyiksi ajoiksi pakkoluovutetuista huoneistoista velotettavat vuokramaksut. Humalluodolla olevasta Merimelojat nimiselle yhdistykselle vuokratusta paviljongista ei kuitenkaan peritty vuokraa, mutta huoneistolle aiheutetuista vahingoista päätettiin vaatia korvauksena 4 270 mk.

Takauksen hyväksyminen Alppilan vuokramaksun suorittamiseksi. Alphyddan ab:lle tammikuun 1 p:n 1942 ja joulukuun 31 p:n 1944 väliseksi ajaksi vuokratun Alppilan ravintolan vuokramaksun suorittamisen vakuudeksi hyväksyttiin [8]) 80 000 mk:n arvosta Suomen valtion obligatioita.

Kahvilarakennus Veduta. Kaivopuistossa oleva Veduta niminen kahvilarakennus vuokrattiin [9]) edelleen rouva O. Suhoselle kesän ajaksi 30 000 mk:n vuokrin entisin vuokraehdoin.

Kesämajat. Helsingin poliisiyhdistykselle myönnettiin [10]) sen tavanmukainen oikeus 12 kesämajan pystyttämiseen yhdistyksen kaupungilta vuokraamalle n.s. Åbergin huvilan alueelle Lauttasaaressa entisin ehdoin 10 mk:n kuukausivuokrin majalta kesäkuun 1 p:stä alkaen.

Juurikasvien säilytyspaikat. Talo-osasto oikeutettiin [11]) vuokraamaan Suvilahdenkadun 4:stä perunain ja juurikasvien säilytyspaikkoja lokakuun 1 p:n 1942 ja toukokuun 1 p:n 1943 väliseksi ajaksi 75 mk:n vuokrin.

Kauppatori. Hyväksyttiin [12]) talo-osaston laatimat ehdotukset Kauppatorin myyntipaikkojen uudelleenjärjestelyä varten.

Kauppatorin kiinteistä puutarhatuotteiden myyntipaikoista vuokrattiin [13]) pidetyssä huutokaupassa toukokuun 1 p:n ja lokakuun 31 p:n väliseksi ajaksi 3 yhteensä 2 250 mk:n kuukausivuokrin.

Kauppatorin 22 kiinteätä puutarhatuotteiden myyntipaikkaa ja 5 kiinteätä perunanmyyntipaikkaa varten v:ksi 1943 määrättävät vuokraehdot vahvistettiin [14]). Pidetyssä huutokaupassa vuokrattiin [15]) sittemmin mainituksi vuodeksi kaikkiaan 12 puutarhatuotteiden myyntipaikkaa kukin 500 mk:n pohjavuokrin.

Kauppahallit. Vuoden kuluessa vuokrattiin huutokaupalla 2 Kauppatorin kauppahallin myymälää yhteensä 508 mk:n kuukausivuokrin [16]), 6 Hakaniementorin kauppahallin myymälää yhteensä 2 375 mk:n kuukausivuokrin [17]), 2 Kasarmitorin kauppahallin myymälää yhteensä 600 mk:n kuukausivuokrin [18]) ja 1 Hietalahdentorin kauppahallin myymälä 170 mk:n kuukausivuokrin [19]).

---

[1]) Kiint. lautak. 13 p. huhtik. 398 § ja 28 p. jouluk. 1 406 §. — [2]) Ks. v:n 1941 kert. s. 175 ja. 364 — [3]) Kiint. lautak. 11 p. toukok. 547 §. — [4]) Taloj. 31 p. elok. 13 § ja kiint. lautak. 7 p. syysk. 960 §. — [5]) Kiint. lautak. 2 p. maalisk. 224 §, 16 p. maalisk. 300 §, 30 p. maalisk. 365 § ja 26 p. toukok. 625 §. — [6]) S:n 12 p. tammik. 40 §, 20 p. huhtik. 450 §, 11 p. toukok. 550 § ja 18 p. toukok. 592 §. — [7]) S:n 23 p. helmik. 192 § ja 18 p. toukok. 591 §. — [8]) S:n 9 p. maalisk. 270 §. — [9]) S:n 26 p. toukok. 624 §. — [10]) S:n 4 p. toukok. 507 §. — [11]) S:n 17 p. elok. 898 §. — [12]) S:n 27 p. huhtik. 477 § ja 20 p. heinäk. 822 §. — [13]) S:n 11 p. toukok. 553 §. — [14]) S:n 16 p. marrask. 1 229 ja 1 230 §. — [15]) S:n 14 p. jouluk. 1 350 §. — [16]) Taloj. 20 p. huhtik. 6 § ja 23 p. marrask. 23 §. — [17]) S:n 20 p. huhtik. 5 ja 9 § ja 31 p. elok. 17 ja 21 §. — [18]) S:n 31 p. elok. 19 §. — [19]) S:n 23 p. marrask. 25 §.

Kauppatorin kauppahallista ruokaleivän myyjille vuokrattujen hallimyymälöiden silloisista voimassa olleista vuokrista päätettiin [1]) myöntää 20 %:n lisäalennus huhtikuun 1 p:stä alkaen.

Kalastajain oy:lle myönnettiin [2]) lupa myydä puolukoita vähittäiskaupassa kertomusvuoden syksynä Kauppatorin kauppahallin myymälöissä n:ot 110—120 ehdoin, ettei marjoja ja kaloja myyty samanaikaisesti.

Hietalahdentorin kauppahalli määrättiin [3]) olemaan auki helmikuun 1 p:n ja elokuun 31 p:n välisenä aikana arkipäivisin klo 8.30—17 ja lauantaisin ja juhla-aattoina klo 8.30—16.

Hakaniementorin kauppahalli määrättiin [4]) olemaan auki kesän aikana toistaiseksi muina arkipäivinä klo 8.30—17 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 8.30—16.

Virvoitusjuomakioskit. Virvoitusjuomakioskeja varten v:ksi 1942 määrättävät pohjavuokrat sekä huutokauppaehdot vahvistettiin [5]). Pidetyssä huutokaupassa 23 vuokralle tarjotusta virvoitusjuomakioskista vuokrattiin [6]) 11 yhteensä 151 400 mk:n vuokrin ja heti huutokaupan jälkeen vuokrattiin 7 kioskia kioskeista määrätyin pohjavuokrin eli yhteensä 42 100 mk:sta; 20 virvoitusjuomakioskia vuokrattiin ennen huutokauppatilaisuutta kioskien entisille vuokraajille v:n 1941 huutokauppavuokrin eli yhteensä 294 400 mk:sta. Edellä mainituista vuokrasopimuksista hyväksyttiin muutamat kuitenkin ehdoin, että maksamattomat verot oli suoritettava kaupunginkassaan määrättyyn päivään mennessä.

Helsingin maatalouskerhoyhdistys oikeutettiin [7]) järjestämään virvoitusjuomien myyntipaikat kaupungilta vuokraamilleen kerhopalsta-alueille.

Valokuvauspaikat. Valokuvauspaikkoja varten v:ksi 1942 määrättävät huutokauppaehdot vahvistettiin [8]). Pidetyssä huutokaupassa 13 vuokralle tarjotusta valokuvauspaikasta vuokrattiin [9]) 12 yhteensä 37 750 mk:n vuokrin, eräät kuitenkin ehdoin, että maksamattomat verot oli suoritettava kaupunginkassaan määrättyyn päivään mennessä.

Valokuvaaja A. H. Mäkiselle vuokrattiin [10]) valokuvauspaikka Meilahden metsästä n. sadan metrin päästä raitiotievaunun päätepysäkistä Seurasaareen päin etukäteen suoritettavin 400 mk:n kertakaikkisin maksuin sekä muuten valokuvauspaikkoja koskevin vuokraehdoin.

Kukkien myyntipaikat. Kukkien myyntipaikkoja varten v:ksi 1942 määrättävät pohjavuokrat ja huutokauppaehdot vahvistettiin [11]). Pidetyssä huutokaupassa 13 vuokralle tarjotusta kukkien myyntipaikasta vuokrattiin [12]) 7 yhteensä 167 800 mk:n vuokrin.

Rouva I. Palmroosille päätettiin [13]) vuokrata seppeleiden ja kukkien myyntipaikka Hietaniemen kappelin luota joulukuun 1 p:stä alkaen toistaiseksi 1 kuukauden irtisanomisajoin.

Kukkien myyjien sallittiin [14]) harjoittaa kauppaa vapunaattona klo 12:een ja vappuaamuna klo 6:sta alkaen.

Sanomalehtien myyntipaikat kertomusvuotta varten määrättiin [15]).

Joulukuusien ja joulukuusenjalkojen myyntipaikat ja myyntipaikkojen vuokrat määrättiin [16]) kertomusvuotta varten.

Oikeus porsaan pitämiseen terveydenhoitoviranomaisten määräämin ehdoin myönnettiin 2 tapauksessa [17]).

Vallilan kerhokeskus. Vallilan kerhokeskukselle myönnettiin [18]) 2 026: 50 mk:n määräraha määrättyjen aikakauslehtien tilaamiseksi kerhokeskukselle v:ksi 1943.

Käyttövarat. V:n 1942 käyttövaroista myönnettiin m.m. seuraavat määrärahat:

2 307: 40 mk ylityökorvauksen suorittamiseksi eräille talo-osaston viranhaltijoille [19]);

200 mk sodassa kaatuneen talonmies V. A. Halmisen muiston kunnioittamiseksi [20]);

12 000 mk kunnallisten työväenasuntojen vuokrien kannon järjestelyä varten [21]); sekä

---

[1]) Kiint. lautak. 23 p. maalisk. 341 §. — [2]) S:n 14 p. syysk. 988 §. — [3]) S:n 2 p. helmik. 117 §. — [4]) Taloj. 20 p. huhtik. 3 § ja kiint. lautak. 21 p. syysk. 1 009 §. — [5]) Kiint. lautak. 2 p. maalisk. 219 ja 220 §. — [6]) S:n 23 p. malisk. 339 §. — [7]) S:n 8 p. kesäk. 704 §. — [8]) S:n 2 p. maalisk. 221 §. — [9]) S:n 16 p. maalisk. 297 §. — [10]) S:n 4 p. toukok. 510 §. — [11]) S:n 2 p. maalisk. 222 §. — [12]) S:n 16 p. maalisk. 298 §; vrt. 23 p. maalisk. 340 § sekä 26 p. toukok. 629, 630 ja 631 §. — [13]) S:n 23 p. marrask. 1 258 §. — [14]) S:n 27 p. huhtik. 485 §. — [15]) S:n 19 p. tammik. 71 §. — [16]) S:n 16 p. marrask. 1 235 §. — [17]) S:n 27 p. huhtik. 476 § 4 ja p. toukok. 508 §; ks. v:n 1941 kert. s. 32. — [18]) Taloj. 21 p. jouluk. 27 §. — [19]) S:n 2 p. maalisk. 228 §. — [20]) S:n 2 p. maalisk. 229 §. — [21]) S:n 13 p. huhtik. 403 §.

4 424 mk Kasarmitorin kauppahallissa suoritetun ylimääräisen vartiopalvelun korvaamiseksi[1]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: eräiden kaupungin hallinnassa olevien rakennusten palovakuuttamista[2]); anomuksia määrärahojen myöntämiseksi viransijaisten palkkaamiseksi sekä lukuisia muita tarpeita varten[3]); vuokrasuhteita koskevia asioita[4]); Kauppatorin kauppahallin kaitsijan toimen ja Sofiankadun 4:ssä olevan poliisitalon lämmittäjän toimen siirtämistä ylempään palkkaluokkaan sekä muita palkkauskysymyksiä[5]); viranhaltijoille myönnettäviä eläkkeitä[6]); viranhaltijalle myönnettävää oikeutta saada hoitaa virkaansa määrätyn ikärajan saavutettuaan[7]); kaupungin hallinnassa olevien tarpeettomien rakennusten purkamista ja poiskuljettamista[8]); viranhaltijain ikäkorotuksia[9]); sekä Tehtaankadun 21:ssä olevan talon huoneistoa n:o 37 koskevien osakkeiden n:ot 52—58 myyntitarjousta kaupungille[10]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: eräitä Humaliston huvila-alueella olevia asuinrakennuksia tarkoittavia myyntitarjouksia[11]); uuden keskuskirjastotalon rakennushanketta[12]); vuokrasuhteita koskevia asioita[13]); viranhaltijoille myönnettäviä eläkkeitä[14]); rakennuksen ostamista Nikkilän sairaalan perhehoitosiirtolan hoitajattaren virka-asunnoksi[15]); sekä n.s. kiertävien kukkakauppiaiden kukkienmyyntioikeuden lakkauttamista[16])

7. Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat

Rälläkkäniemi. Voimistelu- ja urheiluseura Helsingin Ponnistukselle vuokrattiin[17]) edelleen Kivinokan Rälläkkäniemi ja sillä oleva kalastajatorppa 1 vuodeksi huhtikuun 1 p:stä lukien 1 300 mk:n vuosivuokrin entisin ehdoin.

Lammassaari. Raittiusyhdistys Koitolle vuokrattua Lammassaarta koskevaa vuokrasopimusta täydennettiin[18]) sikäli, että yhdistys, noudattamalla kansanpuistojen käytöstä annettuja määräyksiä, oikeutettiin myöntämään lupia telttojen ja majojen pystyttämiseen saarelle sekä käyttämään siten kertyneet vuokratulot saaren siivous- ja järjestyksenpitokustannusten peittämiseksi kaupungin myöntämän avustuksen lisäksi.

Leiritoiminta. Helsingin sosialidemokraattinen raittiuspiiritoimikunta oikeutettiin[19]) määrätyin ehdoin järjestämään lastenleiri heinäkuun 20 p:n ja 27 p:n väliseksi ajaksi Lauttasaareen samalle paikalle, missä toimikunnan toimesta järjestettiin lastenleiri kesällä 1940.

Kansanpuistoissa olevat huvilat. Kesäksi 1942 vuokrattiin kansanpuistoissa olevat

---

[1]) Kiint. lautak. 28 p. syysk. 1 048 §. — [2]) S:n 12 p. tammik. 42 §, 29 p. kesäk. 767 § ja 5 p. lokak. 1 078 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 43, 44 ja 46 §, 26 p. tammik. 94, 95, 96 ja 97 §, 2 p. helmik. 120, 121 ja 122 §, 9 p. helmik. 139 ja 142 §, 16 p. helmik. 167 §, 23 p. helmik. 190 §, 16 p. maalisk. 303 ja 304 §, 23 p. maalisk. 338, 343 ja 344 §, 30 p. maalisk. 361, 362, 363 ja 366 §, 13 p. huhtik. 400, 402, 405, 406 ja 407 §, 11 p. toukok. 549 §, 18 p. toukok. 593 ja 594 §, 26 p. toukok. 627 ja 635 §, 1 p. kesäk. 661, 664 ja 665 §, 8 p. kesäk. 702 §, 20 p. heinäk. 814, 815 ja 817 §, 10 p. elok. 877 ja 878 §, 7 p. syysk. 961, 962 ja 964 §, 14 p. syysk. 982, 983 ja 986 §, 21 p. syysk. 1 006, 1 007, 1 008, 1 010 ja 1 011 §, 28 p. syysk. 1 045 ja 1 046 §, 5 p. lokak. 1 076 ja 1 077 §, 12 p. lokak. 1 098 §, 19 p. lokak. 1 126 §, 26 p. lokak. 1 161, 1 162 ja 1 163 §, 2 p. marrask. 1 182 ja 1 183 §, 9 p. marrask. 1 207 ja 1 208 §, 16 p. marrask. 1 231, 1 232, 1 233 ja 1 234 §, 23 p. marrask. 1 257 ja 1 260 §, 30 p. marrask. 1 278 ja 1 279 §, 7 p. jouluk. 1 306 §, 14 p. jouluk. 1 352, 1 354 ja 1 355 § ja 21 p. jouluk. 1 386, 1 388 ja 1 389 §. — [4]) S:n 26 p. tammik. 95 §, 2 p. helmik. 116 §, 9 p. helmik. 142 §, 23 p. helmik. 186 ja 192 §, 23 p. maalisk. 340 §, 4 p. toukok. 500, 501, 502, 503 ja 504 §, 29 p. kesäk. 770 §, 10 p. elok. 875 §, 26 p. lokak. 1 160 § ja 2 p. marrask. 1 181 § sekä taloj. 21 p. jouluk. 26 §. — [5]) Kiint. lautak. 2 p. maalisk. 223 §, 4 p. toukok. 506 §, 5 p. lokak. 1 074 §, 12 p. lokak. 1 097 § ja 19 p. lokak. 1 124 §. — [6]) S:n 23 p. maalisk. 342 § ja 21 p. syysk. 1 012 §. — [7]) S:n 16 p. helmik. 165 §, 23 p. helmik. 188 §, 13 p. huhtik. 401 §, 20 p. huhtik. 448 §, 27 p. huhtik. 474 §, 20 p. heinäk. 816 §, 19 p. lokak. 1 125 §, 7 p. jouluk. 1 304 § ja 14 p. jouluk. 1 353 §. — [8]) S:n 20 p. huhtik. 447 § ja 7 p. syysk. 965 §. — [9]) S:n 18 p. toukok. 596 §, 8 p. kesäk. 703 §, 15 p. kesäk. 732 §, 29 p. kesäk. 768 ja 769 §, 5 p. lokak. 1 075 § ja 7 p. jouluk. 1 305 §. — [10]) S:n 7 p. jouluk. 1 308 §. — [11]) S:n 19 p. tammik. 73 § ja 8 p. kesäk. 701 §. — [12]) S:n 26 p. tammik. 93 §. — [13]) S:n 16 p. helmik. 163 § ja 2 p. maalisk. 226 §. — [14]) S:n 2 p. maalisk. 225 §, 20 p. huhtik. 444 § ja 27 p. huhtik. 473 §. — [15]) S:n 29 p. kesäk. 766 §. — [16]) S:n 14 p. jouluk. 1 349 §. — [17]) S:n 13 p. huhtik. 412 §. — [18]) S:n 26 p. lokak. 1 164 §. — [19]) S:n 29 p. kesäk. 773 §.

huvilat entisin tavanmukaisin vuokraehdoin seuraavasti: Tuurholman n.s. rantahuvila teurastamon toimitusjohtajalle H. Tallqvistille 2 160 mk:n vuokrin [1]), n.s. Sylvanderin huvila rouva G. Estlanderille 1 200 mk:n vuokrin [1]), n.s. leipomotupa toimistoapulainen E. Rantaselle 720 mk:n vuokrin [1]) ja kesävartijain asunnon keittiö neiti I. Lindbergille 300 mk:n vuokrin [2]), Mustikkamaan itäisessä kärjessä oleva huvila alueineen Helsingin sosialidemokraattiselle nuorisoyhdistykselle 1 000 mk:n vuokrin [3]) ja Pihlajasaaren huvilat n:ot 2 ja 4 eli n.s. Holopaisen ja Segercrantzin huvilat Helsingin poliisien kesäkotitoimikunnalle 3 000 mk:n vuokrin [4]), huvilan n:o 1 yläkerta talo-osaston päällikölle S. Puraselle 2 400 mk:n vuokrin [5]), saunarakennus rouva G. Landgrénille 1 200 mk:n vuokrin [6]) sekä n.s. Sillmanin huvila liikemies E. Kietzille 3 240 mk:n vuokrin [7]).

Kansanpuistojen ravintolat ja kioskit. Seurasaaren ravintolarakennus ja saarella olevat kioskit uimalaitosta lukuunottamatta vuokrattiin [8]) edelleen rouva A. Axille kertomusvuodeksi 20 000 mk:n vuokrin entisin ehdoin.

Tuurholman kahvilakioski vuokrattiin [9]) edelleen rouva K. Laaksoselle 1 vuodeksi toukokuun 1 p:stä lukien 1 875 mk:n vuosivuokrin.

Samoin vuokrattiin [10]) edelleen kertomusvuoden kesäksi Pihlajasaaren ravintolarakennus rantakioskeineen rouva B. Nylundille 6 000 mk:n vuokrin ja Varsasaaren kioski liikemies V. Klefströmille 400 mk:n vuokrin.

Lauttasaaren virvoitusjuomakioski vuokrattiin [11]) samaksi ajaksi rouva E. Bergenströmille 200 mk:n vuokrin.

Elintarvikekeskukselle vuokratun Pallokentän kioskin vuokra alennettiin 500 mk:ksi kertomusvuoden kesältä [12]).

Kansanpuistoissa harjoitettu kauppa. Herra C. Lindfors oikeutettiin [13]) kertomusvuoden kesän aikana myymään Hietarannassa uimatarvikkeita 2 000 mk:n maksusta sekä samoin rouva R. Laine myymään uimatarvikkeita ja ihovoiteita Pihlajasaaressa 200 mk:n maksusta.

Liikenne kansanpuistoihin. Edellytyksin, että kulkuvuoroista sovittiin, päätettiin [14]) suostua Merenkulku oy:n tarjoukseen henkilöliikenteen ylläpitämisestä kansanpuistoihin, lukuunottamatta ehdotusta kaupungin osallistumiseksi yhtiön tappioon sekä yhtiön oikeuttamiseksi ostamaan kaupungilta halkoja. Mikäli laivaliikennettä tultiin harjoittamaan Hakaniemenrannasta, oli sopimukseen merkittävä matkustajalippujen hinnat. Muista kuin yhtiön liikennöimistä laitureista käsin saatiin myöskin harjoittaa soutuliikennettä Mustikkamaalle. Merkittiin [15]), että kaupungin suoritettava korvaus Merenkulku oy:lle edellä mainitun n.s. kevät- ja syysliikenteen harjoittamisesta Korkeasaareen oli 23 000 mk sekä hyväksyttiin tarjous samanlaisen liikenteen ylläpitämisestä v. 1943. Erikoispainamo Paragonille päätettiin [15]) suorittaa laivalippujen painattamisesta 2 700 mk.

Trafik ab. Kallvik nimisen yhtiön sallittiin [16]) sunnuntaisin välittää liikennettä reitillä Ruoholahti—Seurasaari—Mustasaari 5 mk:n maksuin yksinkertaisesta matkasta kaupungin saamatta siitä mitään osuutta.

Lupa ulkoilmajuhlan järjestämiseksi. Helsingfors svenska sångarförbund oikeutettiin [17]) järjestämään ulkoilmajuhla Seurasaaren leikkikentällä ja sen lähiympäristössä kesäkuun 14 p:nä eräin ehdoin.

Korkeasaaren eläintarha. Korkeasaaren eläintarhan eläimistössä päätettiin [18]) tehdä pienehköjä muutoksia ostamalla ja myymällä eräitä eläinyksilöitä.

Suomen kansallisteatterille päätettiin [19]) lainata eläintarhasta papukaija häkkeineen ehdoin, että teatteri vastasi kaikesta eläimelle mahdollisesti sattuvasta vahingosta.

Korkeasaaren pommitusvauriot. Elokuun 29 p:n vastaisena yönä tapahtuneen ilmapommituksen Korkeasaaressa aiheuttamat pommitusvauriot päätettiin [20]) korjata heti mahdollisuuksien mukaan.

Varasto- y.m. tilojen vuokraaminen soutustadionilta ja velodromilta y.m. Helsingin osuuskauppa nimiselle osuuskunnalle vuokrattiin varasto- y.m. tiloja määrätyin ehdoin

[1]) Kiint. lautak. 16 p. maalisk. 307 §. — [2]) S:n 18 p. toukok. 601 §. — [3]) S:n 30 p. maalisk. 368 §. — [4]) S:n 11 p. toukok. 557 §. — [5]) S:n 11 p. toukok. 558 §. — [6]) S:n 11 p. toukok. 559 §. — [7]) S:n 18 p. toukok. 600 §. — [8]) S:n 4 p. toukok. 511 §. — [9]) S:n 27 p. huhtik. 480 §. — [10]) S:n 11 p. toukok. 556 ja 1 p. kesäk. 666 §. — [11]) S:n 20 p. heinäk. 827 §. — [12]) S:n 28 p. syysk. 1 049 §. — [13]) S:n 17 p. elok. 903 § ja 29 p. kesäk. 777 §. — [14]) S:n 20 p. huhtik. 453 §. — [15]) S:n 28 p. jouluk. 1 410 §. — [16]) S:n 20 p. heinäk. 824 §. — [17]) S:n 11 p. toukok. 554 §. — [18]) S:n 12 p. tammik. 50 §, 30 p. maalisk. 373 §, 20 p. heinäk. 829 ja 830 §, 17 p. elok. 907 §, 28 p. syysk. 1 052 §, 12 p. lokak. 1 100 §, 19 p. lokak. 1 131 §, 23 p. marrask. 1 261 § ja 28 p. jouluk. 1 408 §. — [19]) S:n 21 p. jouluk. 1 395 §. — [20]) S:n 7 p. syysk. 966 §.

m.m. seuraavasti: 300 m²:n suuruinen ala uimastadionin altaita kiertävästä putkikanavasta syyskuun 7 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 1 000 mk:n kuukausivuokrin [1]) velodromin huoneet n:ot 6, 8 ja 10, yhteensä 80 m² lämmitettävää tilaa, lokakuun 7 p:stä lukien 1 kuukauden irtisanomisajoin 1 360 mk:n kuukausivuokrin [2]), ratsastushallin läntinen katsomo, pinta-alaltaan 400 m², lokakuun 15 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 4 000 mk:n kuukausivuokrin [3]), ratsastushallin ravintolan viereinen, 22 m²:n suuruinen kerhohuone marraskuun 1 p:stä lukien 1 kuukauden irtisanomisajoin 396 mk:n kuukausivuokrin [4]) sekä soutustadionin hallintorakennuksesta 60 m² lämmitettävää tilaa joulukuun 1 p:stä lukien 1 kuukauden irtisanomisajoin 1 020 mk:n kuukausivuokrin [5]).

Helsingin sotilasapteekille vuokrattiin [6]) soutustadionin katsomorakennuksen n.s. posti-, lennätin- ja lehdistöhuoneista 41 m² käsittävä varastosuoja toukokuun 16 p:stä lukien 1 kuukauden irtisanomisajoin 410 mk:n kuukausivuokrin eräin ehdoin.

Helsingin suojeluskuntapiirille vuokrattiin [7]) Helsingin sotilasapteekin käyttöä varten velodromin katsomorakennuksesta 112 m² lämmitettävää tilaa ja 92 m² kylmää tilaa heinäkuun 20 p:stä alkaen 1 kuukauden irtisanomisajoin 3 000 mk:n kuukausivuokrin määrätyin ehdoin sekä samoin sotilasmajoitusta varten velodromin katsomorakennuksesta 110 m² lämmitettävää tilaa ja 12 m² kylmää tilaa marraskuun 26 p:stä alkaen toistaiseksi 1 800 mk:n kuukausivuokrin määrätyin ehdoin.

Suomen kanoottiliitolle vuokrattiin [8]) soutustadionin hallintorakennuksessa oleva melonta-allas ja pukusuoja kesäkuun 15 p:n ja heinäkuun 31 p:n väliseksi ajaksi 500 mk:n vuokrin, oikeuttaen vuokraaja myöskin käyttämään toistaiseksi yläkerran kokoushuonetta sekä säilyttämään siellä arkistokaappinsa sekä melonta-allas pukusuojineen edelleen tammikuun 1 p:stä 1943 alkaen 3 kuukauden irtisanomisajoin 6 000 mk:n vuosivuokrin.

Velodromi vuokrattiin [9]) Suomen kunnantyöntekijäin liiton elokuun 23 p:nä vietettävää 10-vuotisjuhlaa varten 400 mk:n vuokrin.

Urheilukenttien vuokraaminen kilpailuja varten. Suomen palloliiton ja Työväen urheiluliiton Helsingin piirit oikeutettiin [10]) järjestämään jalkapallon veikkausotteluja toukokuun 2 p:n ja kesäkuun 28 p:n välisenä aikana joka lauantai ja sunnuntai aluksi Eläintarhan urheilukentällä ja sittemmin Pallokentällä. Kaikkien urheilukenttien vuokraaminen muita kuin edellä mainittuja kilpailuja varten sekä mahdollisten harjoitusvuorojen järjestäminen annettiin kansanpuisto-osaston päällikön tai hänen poissaollessaan apulaispäällikön tehtäväksi.

Eläintarhan urheilukentän pukusuojat vuokrattiin [11]) pukusuojia vuokralle haluaville urheiluseuroille entisin tavanmukaisin vuokraehdoin määräten vuokra samoin entisen suuruiseksi eli 500 mk:ksi pukusuojalta.

Pallokenttä. Kiinteistölautakunta päätti [12]) korottaa v. 1940 vahvistamansa [13]) Pallokentän ottelumaksut [14]).

Velodromi. Velodromin harjoitus- ja vuokramaksut vahvistettiin [15]).

Käpylän ravirata. Käpylän raviradan ruohokenttien harjoitus- ja vuokramaksut vahvistettiin [15]).

Uimalaitokset. Kesäksi 1942 päätettiin [16]) vuokrata edelleen Humallahden uimalaitos Helsingin uimareille, ja Mustikkamaan uimalaitos Helsingin työväen uimareille entisin tavanmukaisin ehdoin, joihin kuului m.m. maksuttoman uinninopetuksen järjestäminen koululaisille sekä samoin maksuttoman uinnin ja uinninopetuksen järjestäminen ainakin määräajoin poliisi- ja palomiehistölle.

Uunisaaren uimalaitos vuokrattiin [17]) edelleen Helsingfors simsällskap nimiselle uimaseuralle tammikuun 1 p:n 1942 ja joulukuun 31 p:n 1946 väliseksi ajaksi osittain uusituin vuokraehdoin.

Korkeasaaren uimalaitos vuokrattiin [18]) edelleen kuluvaksi kesäksi rouva T. Kanervalle 1 200 mk:n vuokrin entisin ehdoin.

---

[1]) Kiint. lautak. 7 p. syysk. 969 §. — [2]) S:n 12 p. lokak. 1 102 § ja 7 p. jouluk. 1 310 §. — [3]) S:n 12 p. lokak. 1 103 § ja 7 p. jouluk. 1 311 §. — [4]) S:n 2 p. marrask. 1 185 §. — [5]) S:n 7 p. jouluk. 1 310 §. — [6]) S:n 18 p. toukok. 599 §. — [7]) S:n 10 p. elok. 879 § ja 7 p. jouluk. 1 309 §. — [8]) S:n 15 p. kesäk. 736 § ja 14 p. jouluk. 1 359 §. — [9]) S:n 10 p. elok. 880 §. — [10]) S:n 11 p. toukok. 563 §. — [11]) S:n 11 p. toukok. 564§ ja 15 p. kesäk. 740 §. — [12]) S:n 10 p. elok. 881 §. — [13]) Ks. v:n 1940 kert. s. 359. — [14]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 141. — [15]) S:n 10 p. elok. 881 §; ks. v:n 1941 kert. s. 370 ja Kunnall. asetuskok. s. 135. — [16]) S:n 4 p. toukok. 513 §. — [17]) S:n 13 p. huhtik. 410 §. — [18]) S:n 4 p. toukok. 514 §.

Seurasaaren uimalaitoksen sisäänpääsymaksuksi määrättiin [1]) enintään 1: 50 mk henkilöltä ja pukusuojan vuokraksi arkipäivisin 3 mk ja pyhäpäivisin 5 mk. Aikuisten kuljetus- ja sisäänpääsymaksut Uunisaaren uimalaitokselle hyväksyttiin [2]) korotettaviksi 2: 50 mk:sta 3 mk:aan. Vaatteiden säilytysmaksu Hietarannassa päätettiin [3]) korottaa 2 mk:aan.

Luistinradat. Päätettiin [4]), että alla mainitut luistinseurat saivat käyttää urheilukenttiä luistelukautena 1942/43 seuraavasti: Helsingin luistelijat Kaisaniemen suurta kenttää, Työväen luistelijat sekä voimistelu- ja urheiluseurat Vesa, Kullervo ja Helsingin Ponnistus Kallion urheilukenttää, Helsingfors skridskoklubb Johanneksen kirkon kenttää sekä Idrottsföreningen Kamraterna Väinämöisenkadun kenttää. Luistinratoja ylläpitävien seurojen oli sitouduttava noudattamaan, kuten aikaisempinakin vuosina, kaupunginvaltuuston lokakuun 5 p:nä 1933 vahvistamia ehtoja, jotka koskivat urheilu- ja leikkikenttien luovuttamista luistinradoiksi.

Talviurheilukautena kunnostettaville pienoisluistinradoille päätettiin [5]) järjestää vartiointi.

Eläintarhan urheilukentän luistinradan sisäänpääsymaksuja päätettiin [6]) korottaa muuttamalla lautakunnan joulukuun 19 p:nä 1938 tekemää päätöstä siten, että sunnuntaisin ja juhlapäivisin lasten sisäänpääsymaksuksi määrättiin 1: 50 mk ja aikuisten 3 mk.

Ruskeasuon ratsastushalli. Helsingin suojeluskuntapiirin esikunnan sallittiin [7]) käyttää Ruskeasuon ratsastushallia alokaskurssien opetustilaisuuksia varten maaliskuun 1 p:n ja huhtikuun 30 p:n välisenä aikana joka sunnuntai klo 9—10 150 mk:n maksusta kerralta.

Ratsastushallin toimistohuone vuokrattiin [8]) Keskustallit oy:lle helmikuun 1 p:stä alkaen toistaiseksi 230 mk:n kuukausivuokrin.

Vuokralle annetut viljelyspalstat Talin laukkaradalta vuokrattiin kertomusvuoden kesäksi alla mainituille yhtiöille niiden henkilökuntien perunapalstoiksi seuraavan suuruiset alueet: Helvar oy:lle n. 1 ha:n suuruinen viljelyspalsta 1 500 mk:n vuosivuokrin ha:lta [9]), Valtameri oy:lle 0.2 ha:n suuruinen viljelyspalsta 1 500 mk:n vuosivuokrin ha:lta [10]) ja Kenkäteos oy:lle samoin 0.2 ha:n suuruinen viljelyspalsta 1 500 mk:n vuosivuokrin ha:lta [11]). Keski-Helsingin seurakunnalle vuokrattiin [12]) kertomusvuodeksi 0.15 ha:n suuruinen viljelyspalsta Mustasaaren ravintolarakennuksen läheisyydestä 225 mk:n vuokrin.

Tuurholman kansanpuistosta päätettiin [13]) paaluttaa niittymaata n. 2000 m² perunapalstoiksi.

Kunnantyöntekijäin liiton Helsingin osastolta päätettiin [14]) periä 900 mk sen Kivinokan kansanpuistossa kertomusvuoden kesänä viljelemän n. 8 000 m²:n suuruisen perunamaan vuokramaksuna.

V:n 1943 alusta lukien määrättiin [15]) perunapalstojen vuokra 40 mk:ksi 200 m²:ltä ja n.s. nurmikkopalstojen vuokra 30 mk:ksi 200 m²:ltä.

Siirtolapuutarhat. Vallilan siirtolapuutarhapalstojen vuokrat päätettiin [16]) pysyttää entisellään silloisen vuokrakauden loppuun eli maaliskuun 14 p:ään 1952 saakka.

Hyväksyttiin [17]) Oulunkylän siirtolapuutarhamajoja varten suunniteltu muutospiirustus, joka koski kuistien rakentamista majoihin.

Kaupunginvaltuuston hyväksymin ehdoin [18]) vuokrattiin [19]) Ruskeasuon siirtolapuutarha-alueita m.m. seuraavasti: Svenska kvinnoförbundet i Helsingfors nimiselle yhdistykselle 13 410 m²:n suuruinen alue, Helsingfors svenska Marthaförening nimiselle yhdistykselle 16 437 m²:n suuruinen alue ja Fylgias koloniträdgårdsandelslag i Helsingfors nimiselle osuuskunnalle 17 371 m²:n suuruinen alue.

Juoksuaitojen ostaminen. Urheilutarpeita oy:ltä päätettiin [20]) ostaa 60 kpl käsittävä ryhmä kansainväliset määräykset täyttäviä rautaisia juoksuaitoja yhteensä 15 600 mk:n hinnasta.

Helsingin suojeluskuntapiiriä päätettiin [21]) veloittaa kaupungin omistamien erinäisten

[1]) Kiint. lautak. 26 p. toukok. 636 §. — [2]) S:n 15 p. kesäk. 737 §. — [3]) S:n 29 p. kesäk. 778 §. — [4]) S:n 12 p. lokak. 1 101 §. — [5]) S:n 21 p. jouluk. 1 393 §. — [6]) S:n 7 p. jouluk. 1 313 §. — [7]) S:n 23 p. helmik. 198 §. — [8]) S:n 2 p. maalisk. 230 §. — [9]) S:n 11 p. toukok. 555 §. — [10]) S:n 11 p. toukok. 560 §. — [11]) S:n 11 p. toukok. 561 §. — [12]) S:n 18 p. toukok. 598 §. — [13]) S:n 27 p. huhtik. 481 §. — [14]) S:n 28 p. jouluk. 1 411 §. — [15]) S:n 21 p. jouluk. 1 394 §. — [16]) S:n 9 p. helmik. 144 §. — [17]) S:n 27 p. huhtik. 479 §. — [18]) Vrt. tämän kert. I. — [19]) Kiint. lautak. 5 p. lokak. 1 057 §. — [20]) S:n 14 p. jouluk. 1 358 §. — [21]) S:n 8 p. kesäk. 707 ja 708 §, 20 p. heinäk. 823 §, 17 p. elok. 909 §, 26 p. lokak. 1 165 §, 7 p jouluk. 1 315 § ja 21 p. jouluk. 1 391 §.

rakennusten ja huonetilojen käytöstä sekä vaatia siltä niiden hallussapidosta aiheutuneiden vahinkojen korjauskulut.

Porsaiden ja eräiden muiden kotieläinten pito [1]). Porsaiden ja eräiden muiden kotieläinten pitoon myönnyttiin [2]) eräissä tapauksissa määrätyin ehdoin.

Käyttövarat. V:n 1942 käyttövaroista myönnettiin m.m. seuraavat määrärahat:

6 008: 50 mk sairasavustuksen ja kesälomakorvauksen suorittamiseksi Korkeasaaren siivoojalle S. Hintsalle [3]);

2 600 mk hautausavun suorittamiseksi Eläintarhan urheilukentän vartijan K. Virtasen kuolinpesälle [4]);

7 100 mk korvaukseksi Hietarannan pukusuojaan säilytettäviksi jätettyjen tavaroiden katoamisesta [5]); sekä

341 mk sairasavustuksen suorittamiseksi hevosmies K. Saarikolle [6]).

Esityksiä kaupunginhallitukselle tehtiin m.m. asioista, jotka koskivat: anomuksia määrärahojen myöntämiseksi viranhaltijain sairaslomasijaisten palkkaamiseksi sekä erilaisia korjaustöitä y.m. tarpeita varten [7]); viranhaltijain palkkausasioita [8]); vuokrasuhteita käsitteleviä asioita [9]); Kulosaaren siltamaksun poistamista Kivinokan kansanpuistossa vakinaisissa majoissa asuvilta [10]); ja maksuttomien harjoitustilaisuuksien järjestämistä saksalaisille ja suomalaisille sotilaille eräillä urheilukentillä sekä eräitä muita urheilutoimintaa koskevia kysymyksiä [11]).

Lausuntoja kaupunginhallitukselle annettiin m.m. asioista, jotka koskivat: erilaisia vuokrasuhdejärjestelyjä [12]); avustuksen myöntämistä Helsingin kaupungin sairaanhoitajattarien lepokotiyhdistykselle [13]); Helsingin latu nimisen yhdistyksen ehdotusta retkeily- ja viikonlopunviettoalueen varaamiseksi kaupungin asukkaille [14]); n.s. lasten alueen luovuttamista Hietarannasta sotainvaliidien käytettäväksi [15]); erilaisia urheilutoimintaa koskevia asioita [16]); verkkopallokenttien rakentamista Käpylän raviradan alueelle [17]); sekä varastotilan luovuttamista perunoiden ja juurikasvien säilyttämistä varten [18]).

8. Erinäisten kiinteistölautakunnan alaisten viranhaltijain toimintakertomukset

Kaupungingeodeetin antama toimintakertomus v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Maanmittaus- ja kartastotöiden osaston henkilökunnan muodostivat apulaisgeodeetti, insinööri, vaakitsija, kolme miespiirtäjää ja kahdeksan naispiirtäjää. Näistä vaakitsija erosi keskellä vuotta ja osaston työskentelyä jatkettiin supistetuin voimin. Sotapalveluksessa oli kaupungingeodeetti, kaksi insinööriä, viisi vaakitsijaa, kuusi piirtäjää ja vahtimestari.

Osaston hoidossa olevan tonttikirjan pitämisestä aiheutuvien tehtävien lisäksi mainittakoon osaston kertomusvuonna suorittamista töistä seuraavat: 37 tontinmittausta, joista 1 kaupungin tarpeisiin; 23 kivijalankatselmusta; 10 rajapaalutusta; 3 korkeusmäärittelyä; 48 tonttikartan otetta; 104 karttapiirrosta ja ozalidkopiota, niistä 70 kaupungin tarpeisiin; 288 todistusta ja otetta tonttikirjasta, niistä 3 kaupungin tarpeisiin; 29 kirjelmää; 10 tonttijakokarttaa; sekä 50 rakennuspalstan paalutusta kaupungin ulkopuolella, joista palstoista 45 oli Marttilan omakotialueella, 5 Pitäjänmäellä ja 1 Kulosaaressa.

Kartoitusta mittakaavassa 1 : 500 suoritettiin Oulunkylässä n. 80 ha.

---

[1]) Ks. tämän kert. I. — [2]) Kiint. lautak. 12 p. tammik. 49 §, 9 p. helmik. 145 §, 16 p. helmik. 168 §, 15 p. kesäk. 738 §, 20 p. heinäk. 831 § ja 7 p. syysk. 970 §. — [3]) S:n 9 p. maalisk. 276 §. — [4]) S:n 16 p. maalisk. 309 §. — [5]) S:n 21 p. syysk. 1 013 § ja 5 p. lokak. 1 081 §. — [6]) S:n 28 p. jouluk. 1 407 §. — [7]) S:n 12 p. tammik. 48 §, 26 p. tammik. 103 §, 9 p. maalisk. 275 §, 30 p. maalisk. 372 §, 1 p. kesäk. 668 §, 15 p. kesäk. 739 §, 20 p. heinäk. 828 ja 833 §, 17 p. elok. 906 §, 24 p. elok. 932 §, 26 p. lokak. 1 164 §, 23 p. marrask. 1 262 §, 7 p. jouluk. 1 314 § ja 28 p. jouluk. 1 409 §. — [8]) S:n 23 p. helmik. 197 §, 1 p. kesäk. 667 §, 29 p. kesäk. 774 § ja 12 p. lokak. 1 099 §. — [9]) S:n 16 p. maalisk. 308 §, 24 p. elok. 929 §, 12 p. lokak. 1 104 §, 19 p. lokak. 1 130 § ja 9 p. marrask. 1 209 ja 1 210 §. — [10]) S:n 4 p. toukok. 515 §. — [11]) S:n 23 p. helmik. 195 §, 27 p. huhtik. 478 §, 4 p. toukok. 512 §, 8 p. kesäk. 706 § ja 29 p. kesäk. 775 §. — [12]) S:n 19 p. tammik. 74 § ja 7 p. syysk. 968 §. — [13]) S:n 30 p. maalisk. 367 §. — [14]) S:n 13 p. huhtik. 411 §. — [15]) S:n 20 p. huhtik. 455 §. — [16]) S:n 8 p. kesäk. 709 §, 29 p. kesäk. 776 §, 17 p. elok. 905 §, 24 p. elok. 930 § ja 7 p. jouluk. 1 316 §. — [17]) S:n 19 p. lokak. 1 128 §. — [18]) S:n 27 p. heinäk. 846 §, 10 p. elok. 882 § ja 9 p. marrask. 1 212 §.

Sisätöinä laskettiin 100 monikulmiopistettä. Mittakaavassa 1 : 500 olevia karttalehtiä piirrettiin 431 ha ja suoritettiin näiden töiden vaatimia laskuja.

V.s. kaupungingeodeetti oli kaupunginhallituksen edustajana 17 maanmittaustoimituksessa.

Kunnallisten työväenasuntojen hoidosta v. 1942 annettu kertomus sisälsi seuraavaa:

Kertomusvuonna asuntojen lukumäärä pysyi muuttumattomana, mutta vuokria korotettiin n. 3 % lokakuun 1 p:stä 1942 lukien.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee kaikkien kunnallisten työväenasuntojen huoneistojen ja huoneiden sekä niissä asuneiden henkilöiden lukumäärä v:n 1942 lopussa:

Asuntoryhmä	Huoneistoja	Huoneita	Niissä asuvia kaikkiaan	Henkilöitä huonetta kohden
Hietaniemenkatu	66	77	206	2.7
Kirstinkatu	39	42	134	3.2
Somerontie	155	160	513	3.2
Kangasalantie	239	240	908	3.8
Karstulantie	334	502	1 393	2.8
Sammatintie	48	72	212	2.9
Mäkelänkatu	86	173	402	2.3
Kaikki asunnot	967	1 266	3 768	3.0

Vastaava asukasluku v. 1941 oli 3 742 ja henkilöluku huonetta kohden 3.0.

Menot ja tulot. Kertomusvuoden kunnallisten työväenasuntojen menoarvioon merkityt määrärahat ja niiden käyttö ilmenee seuraavasta [1]):

	Määräraha, mk	Kustannukset tilien mukaan, mk
Sääntöpalkkaiset virat	241 792: 45	241 792: 45
Tilapäinen työvoima	48 312: —	36 816: —
Kesälomasijaiset	6 300: —	6 300: —
Vuokra	108 770: —	95 779: 05
Lämpö	32 490: —	27 908: —
Valaistus	52 000: —	53 902: 65
Siivoaminen	1 800: —	1 847: 95
Vedenkulutus	176 400: —	166 818: 60
Puhtaanapito	171 330: —	163 388: 25
Kaluston hankinta	1 600: —	—
Kaluston kunnossapito	1 800: —	851: 80
Kasvatustoiminta	10 000: —	1 460: 85
Korjaukset	251 706: —	192 613: 05
	1 104 300: 45	989 478: 65

Eri asuntoryhmien kesken kustannukset jakautuivat seuraavasti:

Asuntoryhmä	Mk	Asuntoryhmä	Mk
Hietaniemenkatu	103 321: 45	Mäkelänkatu	198 092: 65
Kirstinkatu	50 963: 10	Kangasalantie 11, isännöitsijän huoneisto	26 887: 35
Somerontie	103 824: 30	Yhteensä	930 257: 85
Kangasalantie	146 589: 25		
Karstulantie	255 187: 95	Kerhotoiminta	59 220: 80
Sammatintie	45 391: 80	Kaikkiaan	989 478: 65

[1]) Isännöitsijän palkka sekä muut yhteiset hallintokustannukset merkitään kiinteistötoimiston tilille eivätkä sisälly tähän yhdistelmään. Taulukossa olevaan vuokraerään sisältyy kerhohuoneiston vuokramenoja 36 017: 20 mk. Korjauskustannuksiin eivät sisälly rakennusten ulkokorjauksista aiheutuneet menot.

Sammatintien 6:ssa olevan lastenseimen vuokra oli siirretty lastentarhain johtokunnan huollettavaksi eikä siis enää ilmene kunnallisten työväenasuntojen toimintakertomuksessa.

Vuokrasaatavia oli edellisestä vuodesta siirretty jääminä 359 735 mk, josta 460 mk v:sta 1938, 9 637: 50 mk v:sta 1939, 57 895 mk v:sta 1940 sekä v:n 1941 jäämiä 291 742: 50 mk. Kertomusvuoden vuokrat arvioitiin 3 327 228 mk:ksi, joten talousarvioon merkittiin tuloja yhteensä 3 686 963 mk. V:n 1942 kuluessa maksettiin v:n 1939 jäämiä 150 mk, v:n 1940 jäämiä 12 166 mk sekä v:n 1941 jäämiä 208 794: 25 mk, joten siis jäämiä yhteensä maksettiin 221 110: 25 mk. V:n 1938 jäämiä poistettiin 460 mk, v:n 1939 jäämiä 800 mk, v:n 1940 jäämiä 9 875 mk ja v:n 1941 jäämiä 6 837: 50 mk. V:een 1943 siirrettiin jäämiä 261 405: 25 mk, josta 8 687: 50 mk v:sta 1939, 35 854 mk v:sta 1940, 76 110: 75 mk v:sta 1941 sekä 140 753 mk v:sta 1942. Vuokria maksettiin 3 347 165: 75 mk [1]), joista etukäteismaksuina siirrettiin v:een 1943 10 611 mk.

Kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston eri toiminta-aloihin jakautuva toimintakertomus v:lta 1942 sisälsi seuraavaa:

Urheilutoiminta. *Luistinradat.* Talvella 1941/42 kaupungilla oli 12 luistinrataa, joista Eläintarhan, Käpylän ja Vallilan urheilukentille sijoitetut olivat suuria kun taas pienoisratoja oli järjestetty Sepänkadun, Runeberginkadun, Hesperiankadun ja Niittykadun varrelle, Haapaniemen urheilukentälle, Siltavuorenrannalle, Suomenlinnan kentälle sekä jäälle Katajanokan rantaan ja Hietalahden altaaseen. Soutustadionin edustalla edellisenä talvena ollutta meriratata ei kunnostettu samoin kuin ei myöskään pienoisrataa Museo- ja Cygnaeuksenkadun kulmauksessa. Useimmat radoista olivat avoinna joulukuun 6 p:stä 1941 maaliskuun 22 p:ään 1942.

Luistinradoilla kävijöitä oli talven aikana hyvin runsaasti. Niinpä Eläintarhan kentällä kävi n. 22 000, Vallilassa n. 25 000 ja Käpylässä n. 15 000 luistelijaa. Eläintarhassa ja Käpylässä pelattiin kummassakin erikseen n. 60 jääpallo-ottelua, joista ei kannettu pääsymaksua.

Yksityisten hallussa olevia luistinratoja oli Kaisaniemen, Johanneksen, Väinämöisen ja Kallion kentillä. Stadionin rataa ja Suomen jääkiekkoliiton rataa Hesperiassa ei kunnostettu, joten Helsingissä ei näin ollen ollut yhtään varsinaista jääkiekkokenttää. Pääsymaksulliset jääpallo-ottelut pidettiin pääasiallisesti Väinämöisen kentällä.

Hyppyri- ja kelkkamäet. Hyppyrimäet olivat samat kuin edellisenä talvena. Ne avattiin tammikuun 15 p:nä ja viimeinen niistä suljettiin vasta huhtikuun 6 p:nä. Käyttö oli vain vähäistä.

Pujottelumäistä kunnostettiin ainoastaan Eläintarhan urheilukentän viereinen mäki, joka iltaharjoitusten aikana pidettiin valaistuna.

Kelkkamäet, joita oli kaikkiaan 18, saatiin kuntoon joulukuun 15 p:nä ja suljettiin maaliskuun 15 p:nä. Niitä oli 2 suurta mäkeä Kaivopuistossa sekä pienoiskelkkamäet Pasilassa, Hesperian- ja Runeberginkadun risteyksessä, Runeberginkadun kentällä, Dagmarin- ja Museokadun kulmassa, Lapinlahden puistossa, Siltavuorenrannalla (kaksoismäki), Haapaniemen ja Kallion kentillä sekä Torkkelinkujan, Hauhontien, Suvannontien, Tokankadun, Sepänkadun ja Kapteeninkadun puistoissa. Vallilan mäki ja Suomenlinnan mäki jätettiin kunnostamatta, edellinen paikalla suoritettavien Vallilan uuden kansakoulun rakennustöiden ja jälkimmäinen liikennevaikeuksien ja työvoiman puutteen takia.

Edellisenä talvena aloitettu hiihtotoiminta virallisten eli merkittyjen hiihtolatujen, hiihdon opastuksen y.m.s. muodossa oli sotatalvena 1942 miltei täysin lamassa.

Ratsastushallin käyttö rajoittui pelkästään talvikauteen, sillä syyskuun alusta lähtien oli halli olosuhteiden pakosta kokonaisuudessaan luovutettava varastotiloiksi. Samoin käytettiin osaa talleja ja niiden ullakoita varastotarkoituksiin. Ratsastusyhdistykset käyttivät hallia n. 600 tuntia (keskimäärin 7 hevosta), poliisilaitoksen ratsastava osasto n. 50 tuntia ja kotijoukkojen esikunnan upseerit n. 150 tuntia. Hevosvahvuus talleissa oli keskimäärin 70 hevosta, joista 34 hevosta oli ratsastavan osaston omistamia.

---

[1]) Tähän sisältyy isännöitsijän maksama tilitysvuokra 21 652 mk.

Urheilukentät. Kaupungin urheilukentät avattiin huhtikuun 26 p:nä ja suljettiin lokakuun 17 p:nä. Kenttien käyttö oli vähäistä eli vain noin neljäsosa tavallisesta käytöstä. Julkisia urheilukilpailuja pidettiin vain muutamia. Eläintarhan urheilukentällä pidettiin kuudet yleisurheilukilpailut ja kymmenen jalkapallo-ottelua. Maksavia katselijoita kaikissa näissä tilaisuuksissa oli 6 284, ja bruttotulot olivat 55 564 mk.

Pallokentällä pidettiin huomattavasti enemmän julkisia otteluita kuin edellisenä kesäkautena. Otteluita oli kaikkiaan 57. Katselijoita oli 23 643 henkilöä, ja bruttotulot nousivat 219 262 mk:aan. Suurin osa otteluista oli Suomen palloliiton ja Työväen urheiluliiton sotasarjaan kuuluvia sekä sotilas- ja siviilijoukkueiden välisiä pelejä.

Pallokentälle myytiin kesäkautena kaikkiaan 275 20 mk:n kausikorttia sekä 8 525 1 mk:n kertalippua.

Velodromilla pidettiin kolme pääsymaksullista jalkapallo-ottelua, yhdet pyöräilykilpailut sekä yksi Helsingin ammatillisen paikallisjärjestön järjestämä tilaisuus. Katselijoita oli kaikkiaan 4 549 henkilöä, joista 2 757 viimeksi mainitun järjestön juhlassa.

Käpylän raviradan uudet ruohokentät olivat toimintavuonna ensimmäisen kerran harjoittelijain käytössä. 15 mk:n kausikortteja myytiin 262 ja 1 mk:n kertalippuja 6 313.

Kaisaniemen verkkopallokentät olivat avoinna toukokuun 13 p:stä syyskuun 29 p:ään. Vuokrattujen tuntien lukumäärä oli 1 241 eli n. 60 % normaalimäärästä.

Soutustadionin käyttö oli vähäistä, koska varsinkin miltei kaikki soudunharjoittajat olivat rintamalla. Melojilla oli sen sijaan kohtalaisesti harjoitus- ja kilpailutoimintaa.

Kansanpuistot. Vallitsevasta sotatilasta sekä erittäin koleasta ja sateisesta säästä johtuen muodostui kesäkausi kansanpuistoissa miltei ennätyksellisen hiljaiseksi. Ainoastaan juhannuksen tienoissa oli viikon verran pysyväisesti kaunista ja lämmintä, muu osa kesää oli koleata ja epävakaista. Veden lämpö pysyi miltei säännöllisesti n. 15 asteen paikkeilla, joten uinnin harjoittaminen jäi vain vähäiseksi. Niinpä Uunisaaren merikylpylässä kävi alle 14000 kylpijää, vastaavan luvun normaalikesinä ollessa 68 000. Kaupungin suurin uimaranta, Hietaranta, avattiin kylpijöille vasta kesäkuun 7 p:nä ja suljettiin elokuun 31 p:nä. Yleisöä kävi sielläkin vähänlaisesti, n. 200 000 henkilöä eli suunnilleen puolet normaalimäärästä. Näistä käytti pukusuojaa 33 748 henkilöä, joista naisia 17 951. Alueen lastenosasto varattiin sotainvaliideja varten, ja lapsille rakennettiin uusi aitaus entisen viereen. Kylmän kesän vuoksi eivät invaliidit kuitenkaan voineet sanottavasti käyttää heille varattua aluetta. Rannalla työskenteli kesän aikana yhteensä 15 henkilöä, joista pukusuojassa 7, siivoojina 4, päivävartijoina 3 sekä yövartijana 1. Hukkumistapauksia ei sattunut.

Säännöllistä laivaliikennettä pääkansanpuistoihin [1]) käytti seuraava määrä matkustajia: Korkeasaareen lähti n. 140 900 henkilöä, Mustikkamaalle n. 65 500 henkilöä sekä Pihlaja- ja Lauttasaareen n. 18 300 henkilöä, yhteensä n. 224 700 henkilöä. Normaalikesänä 1939 vastaavat matkustajamäärät olivat 247 200, 319 913, 59 736 ja 626 807.

Höyrylaiva- ja polttoainepuutteen vuoksi ei liikennettä Seurasaareen ja Mustasaareen eikä Kivinokkaan lainkaan ylläpidetty.

Uimaseurojen toiminta kesällä 1942 käy ilmi urheilulautakunnan kertomuksesta [2]). Seurasaaren uimalaitoksella kävi toimintavuonna n. 14 000 uimaria ja auringonpalvojaa.

Leirialueet. Epäedullisista olosuhteista johtuen oli leiritoimintakin entistä hiljaisempaa. Vakinaisia eli vuokramajoja oli Kivinokassa 541, Varsasaaressa 170, Satamasaaressa 92 ja Lauttasaaressa 76. Lauantaisin ja sunnuntaisin kävi lisäksi tilapäisiä telttailijoita. Sitä paitsi oli vielä raittiusyhdistys Koitolla teltta-alueita Lammassaaressa, Helsingin kunnantyöntekijäin keskustoimikunnalla Kulosaaren kartanon lähettyvillä sekä Raitiotie ja omnibus oy:n ja poliisilaitoksen henkilökunnilla Lauttasaaressa n.s. IV patterialueella.

Eläintarha. Korkeasaaren eläintarhan toiminnasta eläintarhan valvoja antoi seuraavan kertomuksen:

Sota. Käynnissä oleva sota painoi jatkuvasti leimansa Korkeasaaren eläintarhan toimintaan. Saaressa käynti oli kuitenkin ankarasta pakkastalvesta ja kesän sateisuudesta huolimatta huomattavasti vilkkaampaa kuin edellisenä vuonna.

Ilmahyökkäyksessä Helsinkiä vastaan elokuun 29 p:n vastaisena yönä pudotettiin

[1]) Ks. tarkemmin Helsingin kaupungin tilastollista vuosikirjaa v:lta 1942/43, s. 240. — [2]) Ks. tämän kert. s. 192.

myös Korkeasaaren alueelle pommeja, jotka aiheuttivat, paitsi tuhoja sen eläintarhan eläimistössä, myöskin rakennus- y.m. vaurioita.

Henkilökunta. Korkeasaaren eläintarha työskenteli edelleen supistetuin henkilövoimin. Eläintenhoitajat E. ja V. Kanerva olivat edelleen sotapalveluksessa sekä eläintenhoitaja E. Oksa suorittamassa työpalvelua. Heidän tehtäviään hoiti, hoitoryhmien uudestijärjestelyn jälkeen, kaksi tilapäistä eläintenhoitajaa. Eläintenhoitaja August Humala tuli aivohalvauksen johdosta työkyvyttömäksi ja joutui, nautittuaan jonkun aikaa sairaslomaa, kiinteistölautakunnan päätöksestä eroamaan. Hänen sijaisenaan ja toimen tilapäisenä hoitajana toimi hänen vaimonsa Anna Humala.

Korjaustyöt. Korjaustöitä suoritettiin eläintarhassa vain supistetussa määrässä. Apinakarsinoiden verkotettu eristyskaide uusittiin. Rehumestarin asunnon luona sijaitseva susiaitaus muutettiin piikkisian aitaukseksi varustamalla se kaksinkertaisella panssariverkolla, reunuskivityksellä sekä luonnonkivistä muuratulla luolasuojalla; työ jäi keskeneräiseksi. Useat ohjelmaan sisältyvät pienehköt korjaustyöt oli edellä mainitun ilmapommituksen johdosta jätettävä suorittamatta, koska niihin varattu työvoima ja varat oli käytettävä pommitusvaurioiden korjaamiseen. Kiinteistölautakunnan päättämää akvaariorakennuksen purkamista ei ennätetty suorittaa, eikä myöskään petolintuhäkistön kunnostamista. Myöskin erinäisten muiden pienehköjen vaurioiden korjaus jäi seuraavaan vuoteen.

Ruokintavaikeudet. Elintarvikkeiden niukkuus ja osittain täydellinen puuttuminenkin vaikuttivat tuntuvasti eläintarhan toimintaan. Varsinkin lihasta ja kalasta oli puutetta. Liha oli edelleen melkein pelkkää jätelihaa sekä lahjaksi saatuja koiria. Ruokintatilannetta auttoi huomattavasti vaunulastillinen tulipalossa tuhoutuneita muuleja, joka saatiin ostaa Pohjolan suojeluskuntapiirin välityksellä. Kalansaanti oli jatkuvasti vaikeata ja sattumanvaraista, minkä vuoksi ei voitu ajatellakaan runsaammin kalaa kuluttavien eläinten, kuten hylkeitten, hankkimista. Kasvirehua saatiin kansanhuoltoviranomaisten antamilla ostoluvilla riittävästi. Samoin saatiin lupa maidon ostamiseen hirvenvasikoille.

Eläimistö. Vuoden lopussa oli eläintarhassa 92 eläinlajia, yhteensä 260 kpl, kuten seuraavasta yhdistelmästä ilmenee:

	Kpl	Eri lajeja		Kpl	Eri lajeja
Imettäväisiä	136	47	Matelijoita	3	3
Lintuja	121	42	Yhteensä	260	92

Edellisestä vuodesta väheni eläintarhan yksilöluku 146:lla eli 36.0 %:lla sekä lajiluku 40:llä eli 30.3 %:lla. Vähennys koski lähinnä pienikokoisia eläimiä, varsinkin lintuja, joiden yksilöluku ilmapommituksen johdosta väheni 89:lla eli n. 39 %:lla sekä lajiluku 33:lla eli n. 40 %:lla.

Eläimistä lopetettiin huonokuntoisuuden vuoksi 1 metsäkauriin vasikka, 1 valkohäntähirvi, 1 kotimainen hirvi, 1 leijona, 1 sinikettu ja 1 poro. Liikanaisina lopetettiin 1 pukki, 1 mäyrä, 2 nuorta sutta ja 2 hopeakettua. Näistä sudet myytiin täytettäviksi Turun biologiselle museolle ja hopeaketut turkiksiksi.

Edellä mainitussa ilmapommituksessa sai surmansa 1 amerikankrokotiili, 1 alligaattori, 1 munkkikorppikotka, 1 tunturipöllö, 3 huuhkajaa, 5 viiru- ja 5 kissapöllöä, joukko papukaijoja ja muita lintuja sekä 1 apina, joka apinalan ikkunoiden rikkoutumisen vuoksi pääsi vapauteen ja vaarallisena oli ammuttava. Myös useat pikkulinnut pääsivät häkkien rikkouduttua vapauteensa.

Tarhan eläimistä kuoli mufflonkaritsa, 1 gemssi, 1 alppikauriin karitsa, 2 kuusipeuraa, 1 metsäkauris, 1 Dybowskin-hirvi, 2 kotimaista hirveä, 1 leijonanpentu, 1 ahma, 2 mäyrää, 3 minkkiä, 3 vesikkoa, 1 sinikettu, 2 metsäketun pentua, 4 kanadalaista puupiikkisikaa, 1 alppimurmeli, 2 jänistä, 2 makakiapinaa, 3 kalasääskeä, 9 erilaatuista fasaania, 2 metsähanhea, 1 haahka, 1 kurki ja 2 merimetsoa. Valitettavinta oli Korkeasaarella syntyneen alppikauriin karitsan sekä 4 puupiikkisian menetys. Paitsi lois- y.m. tauteihin kuoli osa eläimistä häkkitoveriensa surmaamina tai tapaturmaisesti ja osa ilmeisesti ankaran pakkasen johdosta. Akvaarion pikkulintuja kuoli siten, että rottia oli päässyt tunkeu-

tumaan huoneen suurempaan häkkiin, jossa ne parina perättäisenä yönä tappoivat 21 lintua. Saaresta pääsi karkaamaan 1 mäyräemo.

Tarhasta myytiin elävinä 4 puhdasrotuista ja 1 sekarotuinen karakul-lammas, 3 mufflonlammasta, 2 kuusipeuraa sekä joukko kaniineja.

Ostamalla hankittiin eläintarhaan m.m. 1 mäyräemo kahden vastasyntyneen pentunsa kera, 2 ketunpentua, 1 pari hillerin pentuja, 1 marakatti, 3 kotimaista hirvenvasikkaa, 1 jänis ja 1 kurki. Lahjaksi saatiin 1 kalasääski, 1 kanahaukka, 1 huuhkaja ja 3 nuorta riikinkukkoa, minkä lisäksi Vaasan poliisilaitos luovutti tarhalle nuoren merikotkan. Vaihtamalla hankittiin saksalaiselta toiminimeltä Julius Mohr jr., Ulm am Donau, 1 pari itä-aasialaisia supikoiria.

Tarhassa syntyneistä eläimistä mainittakoon 1 aasi, 8 puhdas- ja sekarotuista karakulkaritsaa, 2 mufflonlammasta, 2 vuohta, 1 alppikauris, 1 gemssi, 1 kuusipeura, 2 metsäkaurista, 1 laama, 5 sutta, 2 hopeafasaania, 2 mustahaikaraa, 4 kanadanhanhea sekä 3 kyhmyjoutsenta.

Eläintarhasta poistettujen eläinten inventaarioarvoksi merkittiin 92 560 mk sekä lisääntyneen eläimistön arvoksi 76 045 mk. Vähennystä oli siis 16 515 mk. Koko eläinkannan inventaarioarvoksi merkittiin vuoden päättyessä 348 420 mk.

Leijonalinna. Vuoden varrella kävi leijonalinnassa kaikkiaan 96 787 maksavaa katsojaa, ja pääsymaksuja kertyi 179 901 mk. Pääsymaksut olivat ennallaan, nimittäin aikuisilta 2 mk sekä lapsilta ja sotilailta 1 mk.

Lasten huviajeluita ja -ratsastuksia aaseilla järjestettiin vain vähäisessä määrin kesän alkupuoliskolla. Kameliratsastuksia ei työvoiman puutteen vuoksi voitu järjestää.

Akvaariorakennus pidettiin yleisölle avoinna entiseen tapaan siihen asti kuin se ilmapommituksessa tuhoutui. Myöhäisen kesäntulon takia avattiin laitos vasta toukokuun 16 p:nä. Päivittäinen aukioloaika oli klo 13—17.

Kivennäiskokoelma oli yleisölle avoinna kesäkuun 1 p:stä syyskuun 15 p:ään. Päivittäinen aukioloaika oli klo 13—15 ja klo 17—19.

Näkötornissa kävi 12 500 henkilöä.

Siirtolapuutarhat ja omakotialueet. Siirtolapuutarhoja oli v. 1942 kuusi, nimittäin Ruskeasuon, Kumpulan, Vallilan, Herttoniemen, Talin ja Oulunkylän siirtolapuutarhat. Palstoja oli 1 226, jotka kaikki olivat viljelyksessä. Puutarhamajoja oli siirtolapuutarhoissa kaikkiaan 1 071, niistä Ruskeasuolla 114, Kumpulassa 258, Vallilassa 165, Herttoniemessä 182, Talissa 229 ja Oulunkylässä 123.

Neuvontatyö siirtolapuutarhoissa oli järjestetty samaan tapaan kuin aikaisemminkin. Kevättalvella pidettiin siirtolapuutarhayhdistysten vuosikokouksissa esitelmiä m.m. vihannesviljelyksestä ja maan lannoittamisesta. Kansanhuoltotoimiston myötävaikutuksella voitiin viljelijöille jakaa Y-lannosta ja siemenperunaa. Jakelusta huolehti siirtolapuutarhojen puutarhuri. Kesällä pidettiin kaikissa siirtolapuutarhoissa havaintoesityksiä ajankohtaisista puutarha-asioista. Sota-ajan johdosta hoitamatta jääneitä palstoja kunnostettiin ja hoidettiin talkoovoimin puutarhaneuvojan johdolla. Viljelijöitä kehoitettiin .edelleenkin kiinnittämään huomiota palstansa mahdollisimman tarkkaan viljelyyn.

Omakotialueiden puutarhaneuvontatyössä noudatettiin myös edellisen vuoden sääntöjä. Päähuomio kiinnitettiin uusien puutarhojen perustamistyöhön sekä vanhojen puutarhojen kunnostamiseen. Viljelystuotantoa pyrittiin kohottamaan hankkimalla viljelijöille lannoitteet ja tuholaistorjunta-aineet sekä pitämällä jo kevättalvesta lähtien puutarhahoidollisia luentotilaisuuksia. Kesän aikana pidettiin kullakin alueella 4,yhteensä siis 16, havaintoesitystä ajankohtaisista puutarhatöistä. Esitysten aiheina oli: hedelmäpuiden leikkaus ja kevätruiskutus; marjapensaiden ja mansikoiden hoito; naapuruussuhteet ja katuosien siisteys; sekä vihanneskasvien viljely.

Sato oli hyvä. Esim. Pirkkolan omakotialueella saatiin eräältä 650 m²:n suuruiselta palstalta seuraavanlainen sato: perunoita 5 hl, porkkanoita ½ hl, punajuuria 1 hl, lanttuja 1 hl, erilaisia maustejuuria ¼ hl, tomaatteja 8 kg ja kurkkuja 5 kg. Palsta oli raivattu viljelykseen vasta edellisenä vuonna ja maa oli siis vielä verrattain karua.

Pitäjänmäellä sijaitsevan uuden Marttilan invaliidikylän istutustyöt vaativat, var-

sinkin kevätkesällä, paljon työtä ja aikaa. Siellä pidettiin myöskin puutarhanhoitoa koskevia luentoja ja esityksiä.

Edellisenä vuonna perustettu puutarhakerho jatkoi toimintaansa vanhoilla omakotialueilla. Kerholaiset kokoontuivat kerran viikossa toistensa luona ja puutarhaharrastusta pidettiin yllä talvisaikaankin.

Vuoden aikana piirrettiin 70 omakotipuutarhapiirustusta sekä 1 pihamaapiirustus. Majapiirustuksia myytiin 23.

4. Tilastotoimisto

Tilastotoimiston toimintakertomus v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Vanhempi toimistoapulainen E. Särkisilta oli sairaslomalla vuoden alusta helmikuun 14 p:ään sijaisenaan nuorempi toimistoapulainen M. Björklund, jonka virkaa hoiti nuorempi toimistoapulainen A.-M. Erwe ja viimeksi mainitun tointa ylimääräinen toimistoapulainen I. Jauhiainen.

Ylimääräiset viranhaltijat, apulaisaktuaari S. Törnroth sekä toimistoapulaiset I. Jauhiainen, H. Suolahti ja G. Sundvall saivat jatketut virkamääräykset vuoden alusta; viimeksi mainittu erosi kuitenkin syyskuun 21 p:nä. Ylimääräinen toimistoapulainen I. Jauhiainen sai sairauden vuoksi virkavapautta joulukuun 17 p:stä lähtien.

Sotapalveluksessa olivat koko vuoden nuorempi toimistoapulainen R. Moisio ja apulaisvahtimestari A. Gröndahl sekä lottakomennuksella nuorempi toimistoapulainen M. Mielonen. Nuorempi toimistoapulainen P. A. Cavén oli sotapalveluksessa vuoden alusta helmikuun 14 p:ään. Vahtimestari E. Gröndahl oli samoin sotaväessä vuoden alusta huhtikuun 1 p:ään ja edelleen heinäkuun 15 p:stä alkaen. Varsinaisia viransijaisia ei otettu poissaolevien tilalle, mutta vahtimestarintehtäviä hoiti vuoden alusta huhtikuun 19 p:ään sotainvaliidi E. Nordström sekä toukokuun 5 p:stä alkaen sotainvaliidi O. Pettersson.

Seuraavat henkilöt toimivat vuoden aikana ylimääräisinä toimistoapulaisina saaden joko kuukausipalkkaa tai tuntipalkkaa laskun mukaan: M. O'Brien-Hitching koko vuoden, M. Vaahtervaara-Karma tammikuun 1 ja 8 p:n ja K. Krause tammikuun 1 ja 24 p:n välisinä aikoina. Entinen toimistoapulainen A. Emeléus hoiti lisäksi tarpeen vaatiessa erinäisiä tehtäviä toimistossa tammi-kesäkuun sekä elo-joulukuun aikana.

Vanhojen kunnalliskertomusten hakemistojen toimittamistyössä oli edelleen filosofianmaisteri H. Dalström. Arkisto oli ilman varsinaista hoitajaa koko vuoden ajan.

Kesälomat voitiin vuoden aikana säännöllisesti järjestää melkein kaikille viranhaltijoille. Sitä paitsi erinäiset viranhaltijat osallistuivat syksyllä sadonkorjuutöihin maaseudulla kahden viikon aikana.

Syyskuun 16 p:nä kaupunginvaltuusto päätti vakinaistaa m.m. tilastotoimiston ylimääräisen apulaisaktuaarin viran sekä kaksi ylimääräistä toimistoapulaisen virkaa, joista edellinen sijoitettiin 33 palkkaluokkaan ja jälkimmäiset 41 palkkaluokkaan. Virkoihin kaupunginhallitus valitsi niiden entiset haltijat, nimittäin marraskuun 19 p:nä apulaisaktuaari S. Törnrothin apulaisaktuaarinvirkaan, viran oltua julistettuna haettavaksi, sekä marraskuun 5 p:nä kahteen toimistoapulaisenvirkaan toimistoapulaiset I. Jauhiaisen ja H. Suolahden virkoja julistamatta avoimiksi. Apulaisaktuaari Törnroth ilmoitti sittemmin haluavansa erota virastaan vuoden lopussa, joten hän ei lainkaan astunut uuteen virkaansa.

Palkkaolot. Yhä kohonneiden elinkustannusten vuoksi kaupunginvaltuusto päätti helmikuun 18 p:nä, kesäkuun 3 p:nä ja lokakuun 14 p:nä tehdä erinäisiä muutoksia aikaisempiin kalliinajanlisäyksiä koskeviin päätöksiin.

Sotaväessä olonsa aikana nuoremmat toimistoapulaiset R. Moisio, P. A. Cavén ja vahtimestari E. Gröndahl saivat palkkansa vähentämättömänä; nuorempi toimistoapulainen M. Mielonen ja apulaisvahtimestari A. Gröndahl saivat 75 % palkastaan.

Julkaisutoiminta. Vuoden aikana ilmestyi tilastotoimiston julkaisuista seuraavat 5 teosta:

Huhtik. 15 p:nä Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Statistisk årsbok för Helsingfors stad. 33. 1940/41. XVI + 434 s.
Heinäk. 7 » Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 19. 1941. XXIII + 201 s.
» » » Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 19. 1941. XXIII + 201 s.
Marrask. 3 » Helsingin kaupungin tilasto I. Terveyden- ja sairaanhoito. 25. 1940. Edellinen osa IV + 141 s.
Jouluk. 31 » Helsingfors stads statistik VI. Undervisningsväsen. 12. 1939/40—1940/41. V + 112 + 42 s.

Kaikkien julkaisujen painatustöitä viivästytti sodan aiheuttama työvoiman puute kirjapainoissa. Vuoden päättyessä oli joukko teoksia työn alaisena.

Heinäkuun 30 p:nä kaupunginhallitus päätti, että tilastollista vuosikirjaa ei julkaista vuoden aikana eikä myöskään kunnalliskalenteria v. 1943.

Eripainoksia otettiin seuraavista asetuskokoelmassa julkaistuista asetuksista: Helsingin perheasunnot oy:n yhtiöjärjestyksestä 50 kpl, nuohousohjesäännöstä 500 kpl ja Herttoniemen tehdaskorttelien ja öljysatama-alueen rakennusjärjestyksestä 500 kpl. Uusia painoksia otettiin viranhaltijain eläkesäännöstä 300 kpl. Lisäksi painettiin rakennustoimiston laskuun 4 000 kpl uutta luetteloa kaupungin työntekijäin alimmista tuntipalkoista.

Tietojen ja selvitysten antaminen viranomaisille. Kuten aikaisempinakin vuosina tilastotoimisto sai kuukausittain sosiaaliministeriön sosiaaliselta tutkimustoimistolta tietoja elintarvikkeiden hinnoista ja elinkustannusindeksistä, joista lähetettiin jäljennökset niitä haluaville kunnallisille elimille. Tietoja laivaliikenteestä laadittiin kuukausittain käyttämällä satamaliikennekonttorin päiväkirjoja ja lähetettiin tiedot satamaviranomaisille. Sosiaaliministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle lähetettiin yhteiskunnallista huoltoa v. 1941 saaneita henkilöitä sekä irtolaisia ja alkoholisteja koskeva tilastotoimiston laatima tilasto ja kaupungin huolto- ja lastensuojeluvirastoille laadittiin niiden huollossa olevia tai avustamia hoidokkeja koskeva tilasto. Tietoja rakennustoiminnasta kaupungissa lähetettiin neljännesvuosittain sosiaaliministeriön sosiaaliselle tutkimustoimistolle sekä vastaavat tiedot niistä kaupungin ulkopuolella olevista alueista, jotka ovat kaupungin rakennustarkastajan valvonnan alaiset. Uudenmaan lääninhallitukselle lähetettiin erinäisiä sen vuosikertomustaan varten tarvitsemia taulukoita, Vakuutus oy. Pohjolalle tietoja tapaturman varalta vakuutettujen työntekijäin lukumäärästä ja heidän työpalkoistaan sekä Tukholman kaupungin tilastokonttorille Helsinkiä koskevat tiedot pohjoismaiden yhteistä, näiden tilastollisissa vuosikirjoissa julkaistavaa tilastoa varten. Tilastolliselle päätoimistolle lähetettiin elokuussa kaupungin raha-asioita v. 1940 koskeva tilasto huomattavasti myöhästyneenä, koska rahatoimiston tilinpäätöskertomuksesta, jota ei vuoden aikana saatu painetuksi, voitiin käyttää vain eräitä korjausvedoksia ja painettuja arkkeja.

Vuokratiedustelu jäi suorittamatta, koska vuokrasäännöstelyn vallitessa vuokrien ylin raja oli määrätty suhteessa v:n 1939 tasoon. Tavanmukainen tiedustelu tyhjistä huoneistoista toimitettiin entiseen tapaan tammikuussa; selostus sen tuloksista lähetettiin kaupunginhallitukselle ja julkaistiin päivälehdissä.

Tuberkuloosin vastustamisyhdistykselle lähetettiin selostus kaupungin väestötilaston laatimisessa noudatetuista menettelyistä.

Tilastollisen päätoimiston pyydettyä kaupungin finanssitilaston täydennykseksi ilmapommituksissa tuhoutuneita ja vahingoittuneita kaupungin kiinteistöjä sekä kaupungin jälleenrakennuskustannuksia v. 1941 osoittavan taulukon tilastotoimisto hankki eri kunnallisilta virastoilta ja laitoksilta näitä seikkoja valaisevia tietoja, jotka sittemmin lähetettiin tilastolliselle päätoimistolle.

Yleishyödyllisiä rahastoja koskevia tietoja keräiltiin kuten edellisenä vuonna. Useat rahastojen hoitajat olivat sotapalveluksessa, joten tietojen saanti huomattavasti vaikeutui. Uudenmaan lääninhallitus oli pyytänyt kyseisiä tietoja, kuten muitakin maaherran vuosi-

kertomusta varten tarkoitettuja tilastotietoja, maaliskuun 15 p:ään mennessä, mutta koska v. 1940 annetussa laissa määräaikaa oli pidennetty kesäkuun 1 p:ään saakka, esitti kaupunginhallitus tilastotoimiston ehdotuksesta lääninhallitukselle, että tilaston lähettämisessä myönnettäisiin lykkäystä. Lääninhallitus ilmoitti kuitenkin, ettei sillä ollut valtaa myöntää mainitunlaista lykkäystä. Olosuhteiden pakosta tiedot jäivät lääninhallitukselle lähettämättä, mutta lähetettiin ne myöhemmin suoraan tilastolliselle päätoimistolle.

Pienehköjä tietoja, ilmoituksia ja selvityksiä annettiin sitä paitsi useille muille viranomaisille.

Vuoden aikana annettiin tilastotoimiston arkistossa säilytettyjen henkikirjojen jäljennöksien perusteella 97 todistusta siitä olivatko määrätyt henkilöt Helsingin kaupungin henkikirjoihin merkityt.

Kaupungin verohuoltotoimiston toiminnan valaisemiseksi tilastotoimisto laati sitä koskevan tilaston sekä hankki vastaavia tietoja niistä muista Suomen kaupungeista, joihin vastaavia kunnallisia laitoksia oli perustettu. Saadut tiedot julkaistiin Suomen kunnallislehdessä.

Naistyöttömyyttä koskeva tutkimus. Helmikuun 14 p:nä lähetettiin kaupunginhallitukselle selostus v. 1941 toimitetun naistyöttömyyttä valaisevan tutkimuksen tuloksista. Tutkimusta selostetaan mainitun vuoden toimintakertomuksessa.

Käsittelyn alaiseksi joutui 1 222 kyselykaavaketta eli 54.7 % lähetetyistä. 133 kaavaketta palautui postin mukana löytämättä vastaanottajaansa ja 95 kaavaketta oli mennyt työpaikkoihin, joissa ei naistyövoimaa ensinkään käytetty. Kun tutkimus oli suoritettava kiireellisesti, ei aineiston perinpohjaista tarkastusta voitu suorittaa, vaan käsiteltiin saapuneet vastaukset sellaisenaan. Joitakin täydennyksiä vaillinaisiin vastauksiin hankittiin kuitenkin puhelimitse. Luotettavuuteen nähden aineisto kuitenkin täytti kohtuulliset vaatimukset.

Viralliseen teollisuustilastoon otetuissa tehtaissa ja kunnallisen ammattientarkastuksen alaisissa työpaikoissa työskenteli v. 1939 n. 42 000 naista. Niissä työpaikoissa, joista nyt saatiin tietoja, oli syyskuussa 1939 n. 32 000 naistyöntekijää, siis n. 76.2 % koko mainitusta naistyövoimasta. Tutkimuksen tulosta voidaan näin ollen pitää hyvin edustavana.

Laadittu tilasto osoitti, että vastauksia lähettäneissä työpaikoissa oli syyskuussa 1939 31 952, toukokuussa 1941 32 186 ja marraskuussa 1941 32 933 naistyöntekijää. Luvut osoittavat siis sangen vähäisiä muutoksia. Joskin muutamissa työpaikoissa naistyöntekijöiden luku oli töiden supistamisen johdosta vähentynyt, oli useassa työpaikassa sotapalvelukseen kutsuttujen miesten tilalle otettu naistyövoimaa. Niissä työpaikoissa, joissa oli näin tapahtunut, oli 9.0 % naistyövoimasta otettu miesten tilalle. Tutkimuksessa todettiin edelleen, että tapaukset, joissa työaikaa oli lyhennetty tai työntekijät lähetetty palkattomalle pakkolomalle, eivät olleet lukuisat.

Kansanhuoltoa koskeva tilasto. Syksyllä 1940 tilastotoimisto sai kaupunginhallitukselta tehtäväkseen laatia tilaston säännösteltyjen elintarvikkeiden jakelusta ja kulutuksesta säännöstelyn alkamisesta v:n 1940 loppuun. Tällöin edellytettiin, että kansanhuoltotoimisto huolehtisi tilaston jatkamisesta v:n 1941 alusta alkaen samoin kuin sen kehittämisestä paremmin tarkoitustaan vastaavaksi. Tilastotoimiston laatima tilasto saatiin aikaan, mikäli käyttökelpoista aineistoa yleensä oli käytettävissä. Kansanhuoltotoimistossa työtä ei kuitenkaan jatkettu, vaan se jäi keskeneräiseksi sodan uudestaan syttyessä kesällä 1941. Koska tärkeimpien tarvikkeiden kulutusta osoittava tilasto oli katsottava välttämättömäksi pääkaupungin elintarviketilaston arvostelemiseksi, tilastotoimisto maaliskuun 27 p:nä esitti kaupunginhallitukselle, että kansanhuoltotoimistoon kerääntynyt valtava aineisto olisi jatkuvasti käytettävä tilaston laatimiseen, koska työ muuten kävisi ylivoimaiseksi ja aineisto häviäisi. Huomauttaen, ettei tilastotoimisto voinut ilman kansanhuoltotoimiston tehokasta myötävaikutusta ryhtyä käsittelemään tämän hoidossa ja alituisessa käytössä olevaa aineistoa, toimisto erikoisesti korosti, ettei kansanhuoltotoimistossa olevasta aineistosta tai sinne saapuneista tilityksistä sellaisenaan saa tietoja kulutuksesta, m.m. sen vuoksi, että samat tavaramäärät usein tilitetään kaksi kertaa, esim. jos tavara kulkee tukkukauppiaalta vähittäismyyjälle ja sieltä kuluttajalle, sekä senkin vuoksi että samalla kupongilla on joskus jaettu vaihtoehtoisesti erilaisia tarvikkeita.

Asiasta pyydetyssä lausunnossa kansanhuoltolautakunta huomautti, että kyseisellä tilastolla ilmeisesti oli yleistä merkitystä, mutta ettei se kansanhuoltotoimiston kannalta ollut välttämätöntä. Aineistoa koottiin tosin jatkuvasti, mutta sen käsittely oli lykkääntynyt, koska tilastotyön tekijä oli kutsuttu sotapalvelukseen. Kansanhuoltotoimistossa oli kuitenkin laadittu suunnitelma säännösteltyjen tarvikkeiden laskennan aikaansaamiseksi, joka tulisi aiheuttamaan suuria muutoksia käytännössä oleviin kortistoihin, mutta jo nyt tehtiin ostolupiin laskentaa varten tarpeellinen merkintä siitä, tulevatko ostoluvilla myönnetyt tarvikkeet suoranaiseen kulutukseen vai uudelleen luovutettaviksi.

Uudessa, toukokuun 7 p:nä päivätyssä lausunnossa tilastotoimisto huomautti, että kaupungin väestön elintarvikehuolto oli niin tärkeä, että normaalinakin aikana sen valaiseminen tilastonumeroin on katsottu tarpeelliseksi. Sota-ajan poikkeuksellisissa oloissa, jolloin tärkeimmät elintarvikkeet jaetaan vain valtion viranomaisten määräämissä niukoissa annoksissa, jolloin nämäkin annokset usein jäävät saamatta, jolloin säännöstelyn ulkopuolelle jääneiden tarvikkeiden hankinta on ollut vaikeata ja niistä usein on vaadittu vahvistettuja enimmäishintoja korkeampia hintoja, kaupungin todellisen elintarviketilanteen valaiseminen täsmällisin luvuin olisi erittäin tarpeellista. Kun kansanhuoltolautakunta ilmoitti, ettei tilastotyötä ole voitu jatkaa sen vuoksi, että sitä on tehnyt yksi ainoa henkilö, tilastotoimisto huomautti, että kansanhuoltotoimistoon kerääntyneen suunnattoman aineiston jatkuva käsittely ei mitenkään ole mahdollista yhden henkilön voimin, sitä vähemmän, jos jatkuvan tilaston lisäksi yli vuoden tekemättä jäänyt työ on suoritettava. Ellei kansanhuoltotoimisto oman työvoimansa varassa kykene tilastoa laatimaan voisi se pyytää apua tilastotoimistolta, joka avustaa useita muita kunnallisia viranomaisia milloin heidän toimintaansa valaiseva tilastotyö on tarpeen. Kun kansanhuoltolautakunta ilmoitti, että oli laadittu suunnitelma säännösteltyjen tarvikkeiden kulutuksen laskennan aikaansaamiseksi, vaikka sen toteuttaminen vielä oli pitkäaikaisen harkinnan ja suuren työn takana, tilastotoimisto huomautti, että vuodet 1941 ja 1942 jo olivat jääneet vaille tilastollista valaisua ja kun kohta kolme säännöstelyvuotta oli kulunut, kävisi tilaston laatiminen niin pitkältä ajalta miltei ylivoimaiseksi. Jos kaupunginhallitus katsoisi, ettei sodan aiheuttamana kireänä aikana työvoimaa olisi käytettävä tilaston laatimiseen, olisi kuitenkin tyydyttävä siihen, koska puheena oleva tilasto kaikesta tärkeydestään huolimatta ei ollut ehdottomasti välttämätön.

Kaupunginhallitus päätti toukokuun 15 p:nä, ettei tilastotoimiston esitys toistaiseksi antanut aihetta toimenpiteisiin, mutta kehoitti samalla tilastotoimistoa aikanaan tekemään uuden esityksen asiassa.

Väestötilaston parantaminen. Tilastollisessa päätoimistossa oli laadittu muistio niistä muutoksista väestökirjanpidossa ja muista uudistuksista, jotka olivat tarpeelliset väestötilaston ajanmukaistamiseksi. Tässä huomautettiin m.m., että eri paikkakuntien väkiluvun selvittämistä vaikeutti se seikka, että seurakuntien alueet eivät enää vastanneet hallinnollisia alueita. Näin oli asianlaita Helsingissäkin Lauttasaaren tultua seurakunnallisesti liitetyksi Helsinkiin, mutta hallinnollisesti jäätyä Huopalahteen kuuluvaksi.

Tilastotoimiston toimistopäällikkö asiasta antamassaan lausunnossa yleensä yhtyi muistiossa esitettyihin näkökohtiin ja ehdotuksiin, tehden kuitenkin samalla eräitä huomautuksia. Tärkeimpänä uudistuksena oli pidettävä henkikirjojen muodostamista viralliseksi väestöluetteloksi. Jos niiden pidossa noudatettaisiin suljettua järjestelmää, s.o. ettei niistä saisi poistaa ketään ilman että asianomainen oli todistettavasti kuollut tai tullut merkityksi toisen kunnan henkikirjoihin, tulisivat ne yhtä luotettaviksi kuin kirkonkirjat. Lisäksi olisi henkikirjoittajat velvoitettava pitämään syntyneiden, kuolleiden, muuttaneiden ja poissa olevien kirjoja sekä aakkosellista hakemistoa. Näin ollen saataisiin väestöluettelo, josta yksinomaan valtion viranomaiset määräisivät.

Koska se yksityiskohtainen tilasto kaupunkiin ja sieltä muualle muuttaneista henkilöistä, jonka tilastotoimisto jo parin vuosikymmenen aikana oli laatinut käyttämällä seurakuntien muuttaneista pitämiä kirjoja, oli eräissä suhteissa osoittautunut puutteelliseksi, varsinkin sikäli, että kaupungin toisesta seurakunnasta toiseen muuttaneiden luku ei ollut sama poismuuttaneiden kuin sisäänmuuttaneiden kirjoissa, tilasi tilastotoimisto seurakunnilta nimiluetteloita kaikista muualle muuttaneista. Luetteloita verrattiin toisiinsa ja mainitussa suhteessa esiintyneet virheet oikaistiin. Korjattujen luettelojen henkilö-

tiedot siirrettiin sitten reikäkortteihin, joiden avulla tilasto saatiin täydellisemmäksi ja monipuolisemmaksi kuin entistä menettelytapaa käyttämällä.

Salassa pidettävien asiain selostaminen tilastotoimiston julkaisuissa. Valtion tiedoituslaitoksen tarkastusjaosto oli saattanut kaupunginhallituksen tietoon päämajan huoltopäällikön esikunnan ilmoituksen, että kaikkia satamatöitä, merenkulkua ja ulkomaankauppaa koskevia tietoja oli toistaiseksi käsiteltävä salaisina, joten niiden julkaisemista ei voitu sallia sellaisissa painotuotteissa, jotka voivat joutua yleisön käsiin. Tämän launnon oli lähinnä aiheuttanut kunnalliskertomukseen sisältyvä satamalautakunnan kerstomus v:lta 1941, joka vedoksena oli lähetetty asianomaisille sensuuriviranomaisille tarkastamista varten. Koska kuitenkin kyseistä julkaisua voitaisiin toistaiseksi käyttää ainoastaan kaupungin virastoissa, jolloin sitä käsiteltäisiin ehdottoman salaisena asiakirjana, oli mainittu jaosto kaupunginhallitukselta tiedustellut kumpi kahdesta julkaisemisvaihtoehdosta olisi virastojen kannalta edullisempi, nimittäin kunnalliskertomuksen painattaminen ainoastaan virastojen käyttöä varten, jolloin käyttöön jaetuista kappaleista pidettäisiin luetteloa, tai että kunnalliskertomuksesta poistettaisiin satamalautakunnan kertomus melkein kokonaan ja siitä otettava ylipainos pidettäisiin salaisena ja sallittaisiin vain virastoissa käytettäväksi.

Pyydetyssä lausunnossa satamalaitoksen toimitusjohtaja ilmoitti että hänen mielestään kunnalliskertomus oli julkaistava sellaisena kuin aikaisemminkin ja siihen otettava satamalautakunnan kertomus lyhentämättömänä, jolloin julkaisu olisi jaettava vain nimetyille henkilöille, joista pidettäisiin luetteloa sekä että samoin meneteltäisiin myös satamalautakunnan kertomuksen ylipainokseen nähden. Sodan päätyttyä voitaisiin julkaisua jakaa muillekin.

Omassa lausunnossaan tilastotoimisto täysin yhtyi satamalaitoksen toimitusjohtajan esittämään mielipiteeseen. Samalla toimisto kuitenkin huomautti, että myös kunnalliskertomukseen sisältyvissä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen toimintaa selostavissa osissa oli tietoja satamahallintoa koskevista asioista samoinkuin rakennustoimiston kunnalliskertomukseen otetussa vuosikertomuksessa; muistakin arkaluontoisista asioista oli selostuksia kunnalliskertomuksessa. V:n 1939 kertomuksesta oli kaupunginsihteerin kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti poistettu eräitä sodan aiheuttamia toimenpiteitä koskevia tietoja; nämä aiottiin sittemmin ottaa ensimmäiseen rauhanjälkeiseen kertomukseen eri osana. Tilastotoimisto korosti että kaikkiin salassa pidettäviin asioihin nähden yhtenäinen menettely olisi saatava aikaan. Jos kunnalliskertomus satamalautakunnan kertomuksen vuoksi oli sallittava vain virastojen käytettäväksi, tulisi eräiden asioiden poistaminen siitä aiheettomaksi, joten kertomukseen voitaisiin ottaa selostukset kaikista kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen käsittelemistä asioista sekä lautakuntien ja laitosten vuosikertomukset lyhentämättöminä. Lopuksi tilastotoimisto esitti luettelon niistä viranomaisista ja yksityisistä henkilöistä y.m., joille kunnalliskertomus jaetaan ja pyysi että kaupunginhallitus määräisi kenelle kertomus olisi jaettava virastojen käyttöä silmälläpitäen.

Kaupunginhallitus päätti, että kunnalliskertomukset sodan aikana jaetaan vain virastojen käyttöä varten sen vahvistaman jakeluluettelon mukaan.

Erinäiset toimenpiteet. Tilastollinen päätoimisto oli kaupunginhallitukselle marraskuussa lähettämässään kirjelmässä pyytänyt, että v:n 1941 tilasto kaupungin raha-asioista viipymättä lähetettäisiin sille, ja viittasi v. 1940 annettuun lakiin, jonka mukaan tilasto oli laadittava ennen syyskuun 1 p:ää. Tilastotoimisto huomautti antamassaan lausunnossa, että se jo v. 1940 oli kiinnittänyt kaupunginhallituksen huomion uuden lain määräyksiin sekä ilmoittanut, että raha-asiaintilaston ajoissa valmistumisen edellytyksenä oli rahatoimiston painetun tilinpäätöskertomuksen valmistuminen kesäkuun 1 p:ään mennessä. Siitä huolimatta oli mainittu, kyseiselle tilastotyölle välttämättömän v:n 1940 kertomuksen valmistuminen huomattavasti myöhästynyt, josta oli seurauksena että saman vuoden raha-asiaintilasto valmistui vasta elokuussa 1942, siis 11 kuukautta liian myöhään; vielä vuoden päättyessä kertomusta ei saatu painetuksi ja tilastotyössä oli täytynyt käyttää sen oikaisuvedoksia ja käsikirjoituksiakin. Tilastotoimisto ehdotti, että kaupunginhallitus ryhtyisi toimenpiteisiin rahatoimiston tilinpäätöskertomuksen painatustöiden jouduttamiseksi.

Kaupunginjohtajalle saapuneet kunnallisten lautakuntien pöytäkirjojen kaksoiskappaleet luovutetaan tilastotoimistolle sen arkistossa säilytettäviksi ja niitä käytetään siellä

m.m. kunnalliskalenterin ja kunnallisen asetuskokoelman toimitustöissä. Jotta voitaisiin todeta, että toimistoon saapuvat pöytäkirjat ovat täydelliset, toimisto ehdotti kaupunginjohtajalle, että kaikkien lautakuntien pöytäkirjat olisi varustettava juoksevalla numerolla ja pykälät numeroitava jatkuvasti läpi vuoden, kuten jo meneteltiin kaupunginhallituksen ja muutamien lautakuntien pöytäkirjoihin nähden. Esityksen johdosta kaupunginjohtaja kehoitti niitä lautakuntia, hallituksia ja johtokuntia, jotka eivät aikaisemmin olleet noudattaneet toimiston esittämää menettelytapaa, sen vastedes tekemään.

Koska elintarvikekeskus ei, kuten sen johtosäännössä määrätään, ollut laatinut sen toimintaa selostavaa vuosikertomusta v:lta 1939 ja 1940, tilastotoimisto, jonka tuli julkaista kunnallisten hallintoelinten vuosikertomukset kunnalliskertomuksessa, kesäkuun 3 p:nä huomautti kaupunginhallitukselle tapahtuneesta laiminlyönnistä. Kyseinen kertomus v:lta 1941 valmistui sittemmin syksyllä.

Vanhojen kunnalliskertomusten hakemistot. Keväällä ryhdyttiin painattamaan v:n 1875—1930 kunnalliskertomusten henkilöhakemistoa; se hyväksyttiin kokonaan painettavaksi joulukuussa, mutta saatiin vasta seuraavana vuonna sitomosta.

Asiahakemisto ja kiinteistöhakemisto olivat koko vuoden työnalaisina, mutta työvoiman puutteesta oli tähän käytetyt apulaiset aika ajoin siirrettävä muihin töihin.

Arkistoasiat. Kun tilastotoimisto kesällä 1939 muutti kaupungintalon sivurakennuksesta nykyiseen huoneistoonsa, jäivät mainitun rakennuksen pohjakerroksessa olevat kirjastohuoneet toimiston käyttöön. Tarkoitus oli, että sinne siirrettäisiin rahatoimiston asiakirjat v:n 1920 jälkeisiltä vuosilta, koska rahatoimiston omassa talossa ei enää ollut tilaa niiden säilyttämiseen. Kertomusvuonna kaupunginhallitus rahatoimiston esityksestä myönsi varoja hyllyjen asettamiseen mainittuihin huoneisiin ja syksyllä voitiin ryhtyä siirron toteuttamiseen.

Valtionarkiston vahvistettua ohjeet kunnallisten arkistojen huoneista ja niiden asiakirjain hoitamisesta, tilastotoimisto otti harkittavakseen, mihin toimenpiteisiin sen puolelta oli ryhdyttävä näissä ohjeissa olevien määräysten noudattamiseksi. Tilastotoimisto, jonka hoitoon on uskottu eräiden muiden viranomaisten arkistoja, varsinkin rahatoimiston asiakirjat v:een 1920 sekä eräiden lakkautettujen virastojen, viranomaisten ja laitosten arkistot, esitti kaupunginhallitukselle, että toimistopäällikkö määrättäisiin näiden vieraiden arkistojen vastuunalaiseksi hoitajaksi. Samalla toimisto ilmoitti, että sodan aikana ohjeissa määrättyä inventointia ja luetteloiden tarkistamista ei voitu toimittaa, mutta ehdotti, että seuraavan vuoden menoarvioon merkittäisiin määräraha viime vuosina lisäksi tulleiden, vielä luetteloimatta olevien asiakirjain järjestämistä ja luetteloihin merkitsemistä varten. Näihin ehdotuksiin kaupunginhallitus suostui.

Ilmoittaen, ettei rakennustoimiston arkistosuojia voitu ilman vaikeuksia saada valtionarkiston yleisohjeissaan esittämien vaatimusten edellyttämään kuntoon ja koska työvoiman ja rakennusaineiden puutteen johdosta ei ollut mahdollista ryhtyä niiden perusteellisiin muutostöihin, kaupungininsinööri oli ehdottanut, että valtionarkistolta anottaisiin määräajan pidentämistä toistaiseksi rakennustoimiston arkiston saattamiseksi kyseisten yleisohjeiden mukaiseen kuntoon. Yleisten töiden lautakunnan tehtyä sensuuntaisen esityksen, kaupunginhallitus pyysi tilastotoimistoa antamaan lausuntonsa asiassa sekä samalla selvittämään olisiko kaupungin anottava vastaavanlaista määräajan pidennystä myös muiden laitosten ja virastojen osalta sekä mitä muita toimenpiteitä valtionarkiston kiertokirje kunnallisten asiakirjain hoitamisesta voisi aiheuttaa.

Lausunnossaan joulukuun 15 p:nä tilastotoimisto ilmoitti, että sen omat ja sen huostaan uskotut asiakirjat säilytettiin sellaisissa arkistosuojissa kuin valtionarkiston yleisohjeissa määrätään tai että nämä ainakin lähitulevaisuudessa saadaan hyväksyttävään kuntoon. Sitä vastoin muiden kunnallisten virastojen ja laitosten asiakirjojen säilyttämiseen nähden yleensä oli paljon toivomisen varaa. Kun kuitenkin sota-aikana oli mahdotonta ryhtyä järjestämään kaikille kunnallisille elimille asianmukaisesti sisustettuja arkistosuojia, olisi aihetta pyytää valtionarkistolta kaikkiin kunnallisiin viranomaisiin, virastoihin ja laitoksiin nähden kaupungininsinöörin ehdottaman määräajan pidentämistä, esim. kolmeksi vuodeksi.

Tilastotoimisto katsoi kuitenkin, että siitä huolimatta olisi tutkittava, voitaisiinko jo nyt aikaansaada parannuksia arkistoaineiston hoidossa, jolloin kysymys väliaikaisen keskusarkiston järjestämisestä olisi selvitettävä. Tämä olisi tarpeellista senkin vuoksi, ettei vuokrahuoneistoihin sijoitetuille virastoille yleensä voida sisustaa määräysten mu-

kaisia arkistosuojia. Edelleen toimisto huomautti, että oikean järjestyksen aikaansaaminen asiakirjojen hoidossa edellytti järkiperäistä diaarinpitoa. Olisi suotavaa, että diaarinpito kaikissa kunnallisissa elimissä tulisi yhtenäisesti ja tehokkaasti järjestetyksi. Samoin olisi kunnallisille viranomaisille laadittava yleiset asiakirjojen hävittämisohjeet ja yhtenäiset luetteloimiskaavat. Näitä kysymyksiä selvittämään olisi asetettava erityinen komitea.

Lopuksi tilastotoimisto huomautti, että olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotta tilapäisten elinten, komiteain ja valiokuntien asiakirjat näiden hajotessa asianmukaisesti arkivoitaisiin.

Kaupunginhallitus päätti asettaa 5-miehisen komitean, jonka tehtäväksi annettiin selvittää edellä mainitut kysymykset; toimistopäällikkö määrättiin komitean jäseneksi.

Menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa missä määrin tilastotoimistolle myönnettyjä määrärahoja käytettiin.

Menoerät	Määräraha talousarvion mukaan	Siirto- ja lisämäärärahat	Yhteensä käytettävissä olevia varoja	Menot	Määrärahan säästö (+) tai ylitys (—)
Sääntöpalkkaiset virat	799 964 —	[1]) 244 290 75	1 044 254 75	1 044 254 75	— —
Tilapäistä työvoimaa	254 950 —	[2]) 28 320 —	283 270 —	277 856 55	+ 5 413 45
Vuokra	169 584 —	[3]) 4 400 —	173 984 —	173 984 —	— —
Valaistus	9 000 —	— —	9 000 —	5 978 —	+ 3 022 —
Siivoaminen	4 800 —	— —	4 800 —	4 450 40	+ 349 60
Painatus ja sidonta	410 300 —	[4]) 68 212 35	478 512 35	302 139 85	+ [5]) 176 372 50
Tarverahat	27 800 —	— —	27 800 —	26 633 90	+ 1 166 10
Yhteensä	1 676 398 —	345 223 10	2 021 621 10	1 835 297 45	+ 186 323 65

Talousarvioon merkitty määräraha oli 1 676 398 mk, johon on lisättävä edellisestä vuodesta siirretty painatusmäärärahan käyttämätön osa, 68 212: 35 mk. Lisämäärärahoja myönnettiin vuoden aikana yhteensä 17 720 mk, jota paitsi asianomaisilta tileiltä siirrettiin kaupunginhallituksen myöntämät erät sairasloma- y.m. sijaisten palkkaamista varten sekä kalliinajanlisäykset y.m., yhteensä 259 290: 75 mk. Toimiston käytettävänä oli siis kaikkiaan 2 021 621: 10 mk. Menoja oli yhteensä 1 835 297:45 mk; seuraavaan vuoteen siirrettiin töiden myöhästymisen johdosta painatusmäärärahan käyttämätön osa, 176 372: 50 mk, joten säästöä syntyi 9 951: 15 mk.

Toimiston tulot myydyistä julkaisuista olivat 3 894: 45 mk.

Talousarvioehdotus. V. 1943 talousarvioehdotus päättyi 1 883 048 mk:aan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi sen kaupunginhallituksen ehdottamin 200 mk:n vähennyksin, joten sen loppusumma oli 1 882 848 mk; tähän ei kuitenkaan sisälly sääntöpalkkaisille viranhaltijoille suoritettavat kalliinajanlisäykset ja ylimääräistenkin viranhaltijain kalliinajanlisäykset oli laskettu valtuuston hyväksymän IV asteikon mukaan, vaikka ne jo vuoden alusta oli maksettava huomattavasti korotettuina.

Lähetysten lukumäärä oli 1 947; niistä oli lähetettyjä kirjeitä 893 ja jaettuja julkaisuja 1 054.

Kirjasto lisääntyi 510 numerolla.

[1]) Siitä 217 247: 75 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen, 4 169 mk sairaslomasijaisten palkkaamiseen, 22 812: 50 mk sotapalveluksessa olevien viranhaltijain sijaisten palkkaamiseen ja 61: 50 mk menetetyn palkkaedun korvaamiseen. — [2]) Siitä 15 000 mk kalliinajanlisäysten suorittamiseen ja 13 320 mk yleishyödyllisiä rahastoja koskevien tietojen hankkimiseen. — [3]) Huoneiston vuokrankorotuksen suorittamiseen. — [4]) Siirretty v:sta 1941. — [5]) Siirrettiin v:een 1943.

5. Verotusvalmisteluvirasto

Verotusvalmisteluviraston kertomus v:lta 1942 sisälsi seuraavaa:

Viran- ja toimenhaltijain lukumäärä oli kertomusvuonna paljon suurempi kuin edellisenä vuonna sen johdosta, että osastojen lukumäärä vuoden alkupuolella korotettiin 12:sta 17:ään. Mainittu työn jouduttamisen kannalta välttämätön toimenpide oli käynyt mahdolliseksi sen johdosta, että viraston käytettäväksi oli saatu lisähuoneisto ritarihuoneen talosta. Tämän osastojen lukumäärän lisäyksen johdosta virasto sai oikeuden ottaa palvelukseensa helmikuun 16 p:stä 1942 lukien kolme liikekäsittelijää, kaksi kiinteistökäsittelijää, viisi osastonjohtajaa, viisi apulaisosastonjohtajaa ja viisi toimistoapulaista 2 100 mk:n peruspalkoin, kaksikymmentäseitsemän toimistoapulaista 1 700 mk:n kuukausipalkoin, yhden vahtimestarin 1 500 mk:n kuukausipalkoin, sekä yhden apulaisvahtimestarin 1 200 mk:n ja kaksi asiapoikaa 900 mk:n kuukausipalkoin. Sitä paitsi lisättiin viraston henkilökunnan lukumäärää talousarvion mukaan edelliseen vuoteen verrattuna kahdella käsittelijällä ja kahdellatoista toimistoapulaisella. Edelleen valtiovarainministeriö oikeutti viraston ottamaan toistaiseksi palvelukseensa syyskuun 1 p:stä lukien kuusi liikekäsittelijää, kuusi apulaissihteeriä ja kaksi asianvalvojanapulaista.

Viranhaltijoista kuoli vuoden aikana asianvalvoja B. Holmudd elokuun 25 p:nä ja liikekäsittelijä K. Nordström elokuun 3 p:nä. Sääntöpalkkaisista viranhaltijoista erosi viraston johtaja A. Linturi tammikuun 1 p:stä lukien, nuoremmat toimistoapulaiset E. Lagerberg maaliskuun 15 p:stä ja I. Stenbäck syyskuun 13 p:stä lukien sekä vahtimestarinapulainen L. Gustavsson helmikuun 28 p:stä lukien.

Viraston palvelukseen otettiin alla mainitut henkilöt seuraavasti: sääntöpalkkaisiin virkoihin: johtajaksi tammikuun 1 p:stä T. Tarjanne, sihteeriksi tammikuun 1 p:stä A. Linturi, nuoremmaksi toimistoapulaiseksi heinäkuun 1 p:stä M. Ollus ja vahtimestarinapulaiseksi toukokuun 16 p:stä E. Svahn; apulaissihteereiksi: lokakuun 1 p:stä M. A. S. Aarniala, syyskuun 1 p:stä A. Eerola, syyskuun 18 p:stä A. A. Jalanne, syyskuun 21 p:stä L. A. Lindberg, syyskuun 1 p:stä V. I. Parpola, kesäkuun 1 p:stä H. J. Pohjalainen, helmikuun 1 p:stä K. O. Rautakoski ja syyskuun16 p:stä P. V. Tuokko; asianvalvojaksi lokakuun 1 p:stä P. Tarpila; asianvalvojan apulaisiksi: lokakuun 1 p:stä C. V. Toppelius ja syyskuun 16 p:stä G. V Unonius; liikeosaston käsittelijöiksi: lokakuun 1 p:stä B. H. Ekman, syyskuun 21 p:stä J. V. Ekroos, lokakuun 1 p:stä K. E. B. Erander, maaliskuun 1 p:stä L. J. Kallio ja P. Kytömaa, lokakuun 16 p:stä A. T. Lahti ja L. A. Lindroos sekä maaliskuun 1 p:stä O. J. Salokoski; kiinteistöosaston käsittelijöiksi: maaliskuun 1 p:stä U. V. Kamppinen, heinäkuun 8 p:stä E. J. Lilja ja lokakuun 1 p:stä E. J. Lindelöf; osastonjohtajiksi: helmikuun 1 p:stä Y. Daher, maaliskuun 1 p:n ja syyskuun 1 p:n väliseksi ajaksi A. Eerola, maaliskuun 1 p:stä G. O. A. Finnberg ja E. P. Heino, lokakuun 1 p:stä K. W. Isosalo, maaliskuun 1 p:stä N. Lehtosalo ja E. P. Mäkinen, maaliskuun 1 p:n ja syyskuun 1 p:n väliseksi ajaksi V. I. Parpola sekä lokakuun 1 p:stä E. T. Pöysti ja L. K. Tiitola; käsittelijöiksi ja apulaisosastonjohtajiksi: maaliskuun 1 p:stä A. F. Ehnqvist, H. S. B. Häggström, O. P. E. Karas, P. T. Lappalainen, A. T. S. Luumi, A. J. Perttula, E. Sahlberg, H. K. Suominen ja N. M. J. af Ursin.

Viraston esityksestä suostuivat kaupunginhallitus ja valtiovarainministeriö siihen, että viraston kaikille viran- ja toimenhaltijoille saatiin suorittaa kalliinajanlisäystä samo-

jen perusteiden mukaan kuin kaupungin sääntöpalkkaisille viranhaltijoille. Samoin hyväksyttiin valtion puolelta noudatettavaksi kaupungin vahvistamat uudet perusteet ylityökorvausten suorittamista varten. Virasto antoi maaliskuun 31 p:nä kaupunginhallitukselle tämän pyytämän ehdotuksen siitä, mitkä viraston tilapäisin työvoimin hoidetut toimet olisi vakinaistettava, elokuun 29 p:nä samoin kaupunginhallitukselle lausuntonsa verotusvalmisteluviraston valtion määräämän tarkkailijan T. Sundqvistin tekemästä ehdotuksesta, että viraston ei-vakinaiset virat muutettaisiin kaupungin sääntöpalkkaisiksi viroiksi ja että viraston kaikki muutkin menot suoritettaisiin kaupungin varoista, joka sitten perisi valtiolta tämän osuuden viraston kokonaiskustannuksista, sekä syyskuun 18 p:nä valtiovarainministeriölle lausuntonsa professori J. V. Kaitilan laatimasta ehdotuksesta kirjanpitolainsäädännön uusimiseksi. Sen johdosta että joitakin viraston virkailijoita oli sotapalveluksessa, virasto teki useita anomuksia heidän lomauttamisekseen, jotta he sinä aikana voisivat ottaa osaa viraston työhön.

Asianvalvojan ja hänen apulaistensa toiminnasta mainittakoon seuraavaa:

Verokavallusten syytteeseen panoja ei ole ehditty toimittaa, varsinkin kun toinen apulaisasianvalvoja on joutunut suorittamaan apulaissihteerin tehtäviä ja toinen on sairauden takia ollut pitkähkön ajan virkavapaana. Vuosihaaste-, konkurssi-, pakkohuutokauppa- ja pesäerotapauksissa on ilmoitettu valvottavaksi n. 200 verovelvollisen verovelat. Vahingonkorvauksia on sellaisissa tapauksissa, jolloin jälkiverotusoikeutta ei ole enää ollut, peritty sekä kaupungille että valtiolle yhteensä 95 428: 80 mk. N. 100 virheellisen veroilmoituksen antajaa on kuulusteltu, jolloin on saatu selville useita miljoonia ilmoittamatonta tuloa ja omaisuutta, jälkiverotuksia on toimitettu 25 ja n. 100 virheellisen veroilmoituksen antajaa on varoitettu.

Kunnallistaksoitus valmistui huhtikuun loppuun mennessä ja taksoitusluettelo oli nähtäväksi esillepantuna kesäkuun 16 p:stä 29 p:ään .Tutkijalautakunta käsitteli sille tehdyt valitukset heinäkuun puolivälissä. Veronkanto tapahtui neljässä erässä heinä-, elo-, syys- ja lokakuun loppupuolella. Kunnallistaksoituksen tuloksesta mainittakoon seuraavaa: Verotettujen lukumäärä oli 149 665 ja veroäyrien 54 679 472. Tutkijalautakunnalle tehtyjen valitusten johdosta veroäyrimäärä aleni 54 414 912:een, joista tuli kiinteistötulojen osalle 5 623 740, elinkeinotulojen osalle 15 294 050 sekä palkka- y.m. senkaltaisten tulojen osalle 33 497 122. Veroäyrin hinnaksi vahvistettiin 8: 50 mk.

Kertomusvuonna taksoitettiin siirtoväkeen kuuluvia henkilöitä heidän aikaisempien kotikuntiensa hyväksi v:n 1941 tuloista. Viimeksi mainittuna vuonna oli Helsingin henkikirjoissa siirtoväkeä 21 048 henkilöä ja niistä 12 262 antoi tuloilmoituksensa kaupungin verotusvalmisteluvirastoon.

Kunnallistaksoituksen ohella suoritettiin kansaneläkemaksujen maksuunpano v:lta 1941. Maksuunpanoluettelo oli nähtäväksi esillepantuna samaan aikaan kuin taksoitusluettelo.

Kertomusvuoden aikana oli kaupunginhallituksen käsiteltävänä 441 kunnallistaksoitusta ja 80 kansaneläkemaksuja koskevaa lyhennysasiaa. Edellä mainittuihin 441 asiaan sisältyy sellaisia, joissa vero on poistettu 221, joissa vero on oikaistu 30, joissa vero on pysytetty muuttamatta 73 ja sellaisia, joissa veron maksuaika on pidennetty 127. Kansaneläkettä koskeviin lyhennysasioihin sisältyy sellaisia, joissa maksu on poistettu 57 ja sellaisia joissa maksu on oikaistu 23.

Kunnallistaksoituksen jälkeen toimitettiin tulo- ja omaisuusverotus v:lta 1941 ja veroluettelon lyhennysote pantiin nähtäville syyskuun 12 p:stä 29 p:ään. Sanotun verotuksen lopputuloksesta mainittakoon seuraavaa: Verotettujen lukumäärä oli 111 700. Maksuunpantu veromäärä oli 1 601 481 139: 45 mk, johon sisältyy lisäveroa tulo- ja omaisuusverosta annetun lain 23 a §:n perusteella 32 173 238: 85 mk, perushankintaveroa 265 223 204: 10 mk sekä jälkiveroa aikaisemmilta vuosilta 10 134 049: 50 mk. Verotuksen yhteydessä määrättiin vielä maksettavaksi omaisuudenluovutusveron jälkiveroa 3 311 702: 55 mk. Verotuksesta tehtiin 785 valitusta Uudenmaan läänin tarkastuslautakunnalle.

Ylimääräinen tuloverotus, metsäverotus ja säästöpankkien verotus valmistuivat niin, että veroluetteloiden lyhennysotteet voitiin panna nähtäville marraskuun 2 p:stä 16 p:ään. Näiden verotusten tuloksesta mainittakoon seuraavaa: Verotettujen lukumäärä oli tuloverotuksessa 17 011, metsäverotuksessa 788 ja säästöpankkien verotuksessa 3. Veron tuotto tuloverotuksessa oli 138 633 965 mk, metsäverotuksessa 4 596 228 mk ja säästö-

pankkien verotuksessa 6 109 644: 95 mk. Valitusten lukumäärä oli tuloverotuksessa 106 ja metsäverotuksessa 7.

Suhdanneverotuksen veroluettelon lyhennysote pantiin nähtäville joulukuun 10 p:stä 16 p:ään. Verotettujen lukumäärä oli 2 743 ja maksettavaksi pannun veron määrä 562 412 920 mk, josta tuli aikaisemmilta vuosilta maksuunpannun jälkiveron osalle 7 381 459 mk. Verotuksesta tehtiin asianomaiselle tarkastuslautakunnalle 444 valitusta.

Viraston käytettävänä oli v:n 1941 päättyessä kaupungin varoilla ostettua kalustoa 312 375 mk:n ja valtion omistamaa kalustoa 394 510: 65 mk:n arvosta. Kertomusvuoden aikana hankittiin uutta kalustoa kaupungin varoilla 94 000 mk:n ja valtion varoilla 133 900 mk:n arvosta.

Verotusvalmisteluviraston tarkkailijain kertomus v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Verotusvalmisteluviraston kuukausitilien tarkastus toimitettiin heti tilien valmistuttua ja samojen menettelytapojen ja periaatteiden mukaisesti kuin edellisinäkin vuosina. Mahdolliset huomautukset ja tilimuistutukset tehtiin tarkastuslausuntoon.

Verotusvalmisteluvirastossa oli vuoden aikana 80 kunnan ja 109 valtion palkkaamaa viranhaltijaa. Tilapäisissä töissä oli kaikkiaan 213 henkilöä.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1942 menoarvio vahvistettiin valtion puolesta maaliskuun 16 p:nä. Menoarviossa oli verotusvalmisteluviraston menot laskettu kaikkiaan 11 886 626 mk:ksi, josta valtion osuus oli 5 968 163 mk ja Helsingin kaupungin osuus 5 918 463 mk. V. 1942 aiheutui verotusvalmisteluvirastolle menoja, paitsi tavallisesta verotuksesta, myös omaisuudenluovutusverotuksen jälkiverotuksesta, siirtoväen verotuksesta, valtion ylimääräisestä tuloverotuksesta, ylimääräisestä metsäverotuksesta ja säästöpankkien ylimääräisestä tulo- ja omaisuusverotuksesta. Näitä uusia verotustehtäviä varten ja muutenkin lisääntyneiden töiden johdosta valtio asetti verotusvalmisteluviraston käytettäväksi 520 000 mk:n lisämäärärahan, josta verotusvalmisteluvirasto vuoden aikana käytti 479 733: 65 mk, millä määrällä valtion menot ylittävät kaupungin menot.

Kertomusvuonna kaupunki myönsi viran- ja toimenhaltijoilleen erinäisiä kalliinajanlisäyksiä ja palkkionkorotuksia. Näihin tulivat osallisiksi myös valtion palkkaamat verotusvalmisteluviraston virkailijat.

Verotusvalmisteluviraston v:n 1942 tilien loppuyhdistelmän mukaan valtion ja kaupungin yhteisesti suoritettavat menot nousivat 12 662 562: 20 mk:aan, josta valtion osalle tuli 6 330 515: 45 mk ja kaupungin osalle 6 332 046: 75 mk. Valtion menot olivat nimittäin 6 779 149: 10 mk minkä lisäksi valtio suoritti henkikirjan otteista 35 000 mk ja verolomakkeiden painatuksesta 130 000 mk, siis yhteensä 6 944 149: 10 mk, josta on vähennettävä edellä mainittu valtion yksin suorittama menoerä 479 733: 65 mk sekä valtion lukuun hankittujen laskukoneiden hinta 133 900 mk. Helsingin kaupunki suoritti 6 208 447: 70 mk sekä vielä taksoitusluettelon ja kunnallisverolippujen kirjoittamisesta 221 000 mk, joten sen menot nousivat 6 429 447: 70 mk:aan. Tästä summasta on kuitenkin vähennettävä valtion ja kaupungin yhteisiin menoihin kuulumattomina tutkijalautakunnan jäsenten palkkioina suoritetut 3 400 mk sekä kunnan lukuun vuoden aikana hankitun kaluston arvo 94 000: 95 mk.

---

6. Leski- ja orpokassa

Leski- ja orpokassan johtokunnan v:lta 1942 antama toimintakertomus sisälsi seuraavaa:

Kassan viidentenä toimintavuotena kuuluivat sen johtokuntaan pääjohtaja E. Rydman puheenjohtajana sekä jäseninä vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm ja rouva S. Hiisivaara kaupunginvaltuuston valitsemina sekä uuttaaja A. Iloniemi, sairaalatarkastaja M. Saarenheimo ja johtaja S. Seppälä kassan jäsenistön valitsemina. Viimeksi mainituista oli uuttaaja A. Iloniemi erovuorossa, mutta valittiin vuosikokouksessa uudelleen kuluvan vuoden alusta. Johtokunnan varapuheenjohtajana toimi johtaja S. Seppälä ja sihteerinä kansliasihteeri A. Danielson. Sääntöjen määräämässä kassan jäsenten vuosikokouksessa, joka pidettiin huhtikuun 30 p:nä valittiin v:n 1942 tilejä tarkastamaan kamreeri V. Kerkkänen ja liittosihteeri J. Kivistö sekä varalle kamreeri R. Brandt ja opettaja S. Rekola.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 11 p:nä ja lokakuun 28 p:nä tekemien päätösten [1]) mukaan korotettiin eläkkeen nauttijoille suoritettavia kalliinajanlisäyksiä tuntuvasti. Niiden suuruus vaihtelee riippuen kulloinkin vallitsevasta elinkustannusindeksistä, ja suoritetaan ne samojen perusteiden mukaan kuin kaupungin palkannauttijoillekin.

Kassan viidentenä toimintavuotena oli siihen liittyneiden uusien jäsenten lukumäärä pienempi, mutta siitä eronneiden lukumäärä suurempi kuin edellisenä vuonna. Päättyneen toimintavuoden aikana kuolleiden jäsenten lukumäärä oli 12 pienempi kuin edellisenä vuonna. Jäsenmäärä eri eläkeluokissa oli seuraava:

	Jäsenten peruspalkka kuukaudessa							Jäseniä yhteensä
	I alle 2 100 mk		II 2 100—2 899 mk		III 2 900—3 999 mk	IV 4 000—5 799 mk	V 5 800— mk	
	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia	Tunti- tai viikkopalkkaisia	Kuukausipalkkaisia			
V:sta 1941 jäljellä olevia	408	807	277	29	348	210	115	2 194
Uusia	15	18	6	2	13	6	6	66
Eronneita	22	19	8	—	1	4	1	55
Kuolleita	11	12	7	1	4	5	1	41
V:een 1943 jääneitä	378	794	274	30	361	206	121	2 164
Eläkeluokasta toiseen siirtyneitä:								
Entisen luokan mukaan	12	—	5	—	1	2	—	20
Uuden luokan mukaan	—	—	11	—	6	1	2	20

Kassan jäseniksi hyväksytyt 2 260 henkilöä jakautuivat eri virastojen, laitosten y.m. kesken seuraavasti:

[1]) Ks. tämän kert. I.

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Jäseniä kaikkiaan	Niistä naisia
Revisiotoimisto	6	1
Kaupunginhallitus	25	—
Rahatoimisto	14	3
Tilastotoimisto	5	—
Verotusvalmisteluvirasto	24	—
Maistraatti	8	—
Ulosottolaitos	79	2
Rakennustarkastuskonttori	9	—
Raastuvanoikeus	32	—
Syyttäjistö	6	—
Palolaitos	116	—
Terveydenhoito ja poliisilaitoksen sairashuolto	50	1
Sairaanhoito	116	7
Huoltotoimi[1])	92	10
Oikeusaputoimisto	2	—
Työnvälitystoimisto	19	3
Suomenkieliset kansakoulut	95	1
Ruotsinkieliset kansakoulut	23	—
Työväenopistot	4	—
Ammattikoulut	13	—
Kaupunginkirjasto	12	2
Kaupunginmuseo	1	—
Kaupunginorkesteri	56	—
Kiinteistötoimisto	85	4
Rakennustoimisto	571	2
Puhtaanapitolaitos	62	—
Satamat	63	1
Teurastamo	28	1
Elintarvikekeskus	4	—
Vesijohtolaitos	96	—
Kaasulaitos	166	1
Sähkölaitos	232	3
Raitiotie ja omnibus oy.	144	1
Kaupungin palveluksesta eronneita	2	—
Yhteensä	2 260	43

V:n 1942 kuluessa 55 henkilöä erosi kassan jäsenyydestä ja 41 henkilöä kuoli, joten jäsenten lukumäärä vuoden päättyessä oli 2 164. Ikäänsä nähden jäsenet jakautuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Jäseniä kaikkiaan	Eronneita	Kuolleita	Jäseniä vuoden päättyessä
—24	2	—	—	2
25—29	41	3	—	38
30—34	210	7	2	201
35—39	408	13	1	394
40—44	402	10	7	385
45—49	316	5	3	308
50—54	304	7	5	292
55—59	263	3	7	253
60—64	173	6	6	161
65—69	102	1	5	96
70—	39	—	5	34
Yhteensä	2 260	55	41	2 164

Kassasta eronneet jakautuivat eroamisen syyn mukaan seuraavasti:

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Kaupunginhallitus	—	1	1
Verotusvalmisteluvirasto	—	—	1
Ulosottolaitos	—	—	2
Syyttäjistö	—	—	1
Palolaitos	—	16	2
Terveydenhoito	—	—	1
Sairaanhoito	—	1	4
Huoltotoimi	2	3	—

[1]) Lukuihin sisältyvät lastensuojelunkin viranhaltijat.

Virasto, laitos tai hallinnonhaara	Omasta pyynnöstä kassasta eronneita	Omasta pyynnöstä kaupungin palveluksesta eronneita	Kuolleita
Työnvälitystoimisto	3	2	—
Suomenkieliset kansakoulut	—	1	2
Ruotsinkieliset kansakoulut	—	—	2
Kaupunginorkesteri	—	—	1
Kiinteistötoimisto	—	1	2
Rakennustoimisto	3	10	8
Puhtaanapitolaitos	—	2	1
Satamat	—	1	3
Teurastamo	1	—	—
Vesijohtolaitos	—	2	4
Kaasulaitos	—	3	3
Sähkölaitos	1	2	2
Raitiotie ja omnibus oy.	—	—	1
Yhteensä	10	45	41

Kassan 41 edesmenneen jäsenen ikä vaihteli 31 vuodesta 74 vuoteen. Heidän jälkeensä jääneet lesket, 38, ja orvot, 30, jakautuivat ikänsä mukaan seuraavasti:

Eläkeluokka	Lesket iän mukaan, vuotta									Orvot iän mukaan, vuotta															
	30—34	35—39	40—44	45—49	50—54	55—59	60—64	65—69	70—	1	4	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16	17	18	28	36
I	2	2	2	—	6	3	2	3	1	1	1	2	—	2	1	1	—	1	—	—	—	1	—	—[1]	1
II	—	—	3[2]	—	1	1	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	1[1]	—
III	—	1	2	1	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	1	1	1	—	—	—
IV	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—
V	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1[3]	—	—
Yhteensä	2	4	9	2	7	6	4	3	1	2	1	2	1	2	3	1	1	3	2	4	1	4	1	1	1

Kertomusvuoden loppuun mennessä kuoli 3 leskeä; orpoeläkkeitä päättyi yhteensä 11, joista kaksi oli v:n 1942 aikana myönnetty.

Kertomusvuoden lopussa voimassa olevien eläkkeiden edustama rahamäärä kuukautta kohden oli yhteensä 83 044 mk, jakautuen leskien ja orpojen kesken sekä eläkeluokittain seuraavasti:

Eläkeluokka	Eläkettä nauttivia leskiä	Leskieläkkeitä, mk	Eläkettä nauttivia orpoja	Orpoeläkkeitä, mk	Eläkkeitä kaikkiaan, mk
I	110	33 000	55	5 780	38 780
II	26	10 400	30	4 294	14 694
III	13	6 500	10	1 700	8 200
IV	19	13 300	7	1 680	14 980
V	6	5 400	4	990	6 390
Yhteensä	174	68 600	106	14 444	83 044

Jatkuvien jäsenmaksujen suorittamisesta johtokunta vapautti kaksi kassan jäsentä.

[1]) Mielisairas. — [2]) Yksi näistä kuoli v:n 1942 aikana. — [3]) Päättynyt v:n 1942 aikana.

Kassan tulot ja menot olivat seuraavat:

Tulot	Mk	Menot	Mk
Eläkemaksut	1 278 497: 20	Kulungit	33 084: 45
Kaupungin suorittama osuus maksetuista eläkemääristä	1 178 043: —	Suoritetut eläkkeet	1 417 711: —
Korot	173 535: 35	Kaupungille suoritettu osuus eräistä eläkemaksuista	5 712: —
		Poistot	5 994: —
		Palautetut eläkemaksut	1 830: —
Yhteensä	2 630 075: 55	Yhteensä	1 464 331: 45

Ylijäämää oli siis 1 165 744: 10 mk.

7. Ulosottolaitos

Ulosottolaitoksen tarkkaajan kertomus toimintavuodelta 1942 oli seuraava:

Helsingin kaupungin ulosottolaitoksen tarkkailuosaston päätehtävänä oli edelleenkin valvoa toisen kaupunginvoudin konttorin toimintaa, joka käsitti verojäämien pakkoperintää.

Alempana annetaan tietoja toisen kaupunginvoudin konttoriin perittäviksi jätetyistä verolipuista sekä tämän perimisen tuloksista v. 1942:

	Lukumäärä tammikuun 1 p:nä	Vuoden aikana saapuneita	Yhteensä	Näistä lipuista: Perittiin	Palautettiin	Jäi jäljelle v:een 1943	Perittyjä %:na koko lukumäärästä
Kunnallisvero	78 689	59 249	137 938	20 139	25 758	92 041	14.6
Valtion tulo- ja omaisuusvero	39 867	30 381	70 248	12 895	10 092	47 261	18.4
S:n v:n 1941 ennakkomaksut	—	4 316	4 316	239	125	3 952	5.5
Kirkollisvero	76 977	89 257	166 234	34 594	51 519	80 121	20.8
Yhteensä	195 533	183 203	378 736	67 867	87 494	223 375	17.9

Näiden verolippujen edustama rahamäärä oli seuraava:

	Kunnallisvero, mk	Valtion tulo- ja omaisuusvero, mk	Kirkollisvero, mk	Yhteensä, mk
Edellisestä vuodesta jäljellä olevien	86 732 288	38 844 998	6 426 612	132 003 898
V. 1942 perittäviksi saapuneiden	77 675 259	[1])47 796 974	6 715 606	132 187 839
Yhteensä	164 407 547	86 641 972	13 142 218	264 191 737
Perittyjen	27 719 660	[2])18 410 079	3 999 728	50 129 467
Palautettujen	23 665 716	[3])9 068 987	3 438 354	36 173 057
V:een 1943 jääneiden	113 022 171	[4])59 162 906	5 704 136	177 889 213
Yhteensä	164 407 547	86 641 972	13 142 218	264 191 737

Perittyjen verolippujen jakautuminen verolajeihin ja verotusvuosiin käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kunnallisvero vuodesta:	Verolippujen lukumäärä	Peritty veromäärä, mk	Peritty veronlisäys, mk
1938 ja aikaisemmin	2 653	2 111 240	429 036
1939	7 205	7 545 031	944 884
1940	10 281	18 012 556	956 170
1941	[5])	50 833	1 593
Yhteensä	*20 139*	*27 719 660*	*2 331 683*

[1]) Siitä 14 526 500 mk v:n 1941 ennakkomaksuja. — [2]) S:n 1 381 911 mk. — [3]) S:n 666 188 mk. — [4]) S:n 12 478 401 mk. — [5]) Verolippu siirretään seuraavaan vuoteen, koska vain osa veromäärästä on maksettu.

Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodesta:	Verolippujen lukumäärä	Peritty veromäärä, mk	Peritty veronlisäys, mk
1938 ja aikaisemmin	1 547	1 486 837	248 811
1939	6 236	6 008 560	682 187
1940	5 112	9 531 382	400 639
1941	[1]) 239	[2]) 1 383 300	6
Yhteensä	*13 134*	*18 410 079*	*1 331 643*
Kirkollisvero vuodesta:			
1938 ja aikaisemmin	3 272	378 551	—
1939	16 367	1 538 351	—
1940	14 955	2 082 826	—
Yhteensä	*34 594*	*3 999 728*	—
Kaiken kaikkiaan	67 867	50 129 467	3 663 326
Siitä vuodesta:			
1938 ja aikaisemmin	7 472	3 976 628	677 847
1939	29 808	15 091 942	1 627 071
1940	30 348	29 626 764	1 356 809
1941	[1]) 239	[2]) 1 434 133	1 599

Toimeksiantajien Helsingissä perittäviksi jättämistä verolipuista palautettiin vuoden kuluessa yhteensä 87 494 merkinnöin, ettei veromääriä voitu laillisesti periä seuraavista syistä:

	Verovelvolliset olivat:				
Kunnallisvero vuodesta:	Varattomia	Löytymättömiä	Muut esteet	Virka-aputapaukset	Yhteensä
1938 ja aikaisemmin	2 845	988	114	656	4 603
1939	5 295	3 158	367	1 736	10 556
1940	1 404	4 080	749	4 366	10 599
Yhteensä	*9 544*	*8 226*	*1 230*	*6 758*	*25 758*
Valtion tulo- ja omaisuusvero vuodesta:					
1938 ja aikaisemmin	1 383	810	84	476	2 753
1939	1 869	1 489	199	1 046	4 603
1940	398	742	219	1 377	2 736
1941 ennakkomaksut	10	20	46	49	125
Yhteensä	*3 660*	*3 061*	*548*	*2 948*	*10 217*
Kirkollisvero vuodesta:					
1938 ja aikaisemmin	5 928	2 228	159	1 193	9 508
1939	7 116	10 918	433	4 735	23 202
1940	1 762	11 032	313	5 702	18 809
Yhteensä	14 806	24 178	905	11 630	51 519
Kaiken kaikkiaan	28 010	35 465	2 683	21 336	87 494

[1]) Ennakkomaksujen veroliput. — [2]) Siitä 1 381 911 mk ennakkomaksuja.

Muist.: Aikaisemmin sanottiin määrättynä vuonna maksuunpannun kunnallisveron olevan lähinnä edellisen vuoden veroa, koska se oli määrätty verovelvollisten sen vuoden tulojen perusteella. V. 1934 tapahtuneella lainmuutoksella on säädetty, että verotusmäärä on varainhoitovuoden veroa, t.s. sen vuoden, jona maksuunpano tapahtuu. Vertailumahdollisuuksien saamiseksi muihin verolajeihin ja edellisiin verotusvuosiin ei tätä terminologiaa kuitenkaan ole noudatettu esillä olevassa toimintakertomuksessa, vaan tarkoittavat siinä mainitut vuosiluvut verotetun tulon nautintavuosia.

Edellä mainituista perittäviksi jätetyistä kunnallisverolipuista palautettiin 18.7 %, valtion tulo- ja omaisuusverolipuista 14.4 % ja saman veron ennakkomaksuista 2.9 % sekä kirkollisverolipuista 31.0 % eli kaikista 23.1 %. Koko palautusmäärästä, 87 494 verolipusta, oli kunnallisverolippuja 29.4 %, valtion tulo- ja omaisuusverolippuja 11.7 %, josta ennakkomaksulippuja 0.2 %, ja kirkollisverolippuja 58.9 %. Estelajin mukaan palautettujen verolippujen ryhmitys oli seuraava: varattomia 32.0 %, löytymättömiä 40.5 %, muita estelajeja 3.1 % ja virka-avunpyynnöin palautettuja verolippuja 24.4 %.

Nämä luvut valaisevat perintätyön kielteistä tulosta. V. 1941 palautettiin 54 931 verolippua, joten siis palautettujen verolippujen lukumäärä kertomusvuonna kasvoi 32 563:lla.

Sitä paitsi perittiin ulosottolaitoksen toimesta seuraavat sekalaiset verot ja maksut:

Vero- tai maksulaji	Perittyjen verolippujen luku	Peritty määrä, mk
Koiravero	217	45 053
Kauppayhdistyksen veloittavat maksut	2 336	36 797
Sairaalamaksut	94	55 261
Erilaiset uudisrakennusmaksut	17	20 561
Tuulaakimaksut	7	332
Radiolupamaksut (maaseutuosaston perimät)	780	93 600
Ruotsalaiselle Olaus Petrin seurakunnalle tulevia veroja	79	12 381
Venäläiselle kreikkalais-katoliselle seurakunnalle tulevat verot	1 120	90 014
Juutalaiselle seurakunnalle tulevat verot	18	11 134
Suhdannevero	329	5 506 327
Omaisuudenluovutusvero	1 535	2 361 926
Kansaneläkemaksut	897	179 130
Yhteensä	7 429	8 412 516

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, perittiin kertomusvuonna tässä verolajissa yhteensä 7 429 verolippua, joista kertyi kaikkiaan 8 412 516 mk. Tästä tuotti suhdannevero yksin 65.5 % ja omaisuudenluovutusvero 28.1 %. Kertomusvuonna sekalaisten verojen ja maksujen veroryhmässä verolippujen lukumäärä oli 181.8 %, 4 793 verolippua, suurempi ja rahallinen tulos 400.8 %, 6 732 722 mk, parempi kuin v. 1941.

Kaikkiaan perittiin v. 1942 yhteensä 75 296 verolippua, edellisenä vuonna 67 476 verolippua, toisin sanoen siis 7 820 verolippua eli 11.6 % enemmän kuin v. 1941. Näiden verolippujen edustama raha-arvo veronlisäyksineen nousi kertomusvuonna 62 205 309: 30 mk:aan, oltuaan v. 1941 53 532 840: 10 mk, joten rahallinen perintätulos kasvoi 8 672 469: 20 mk eli 16.2 %.

Kunnallisveron perintätulos muodostui v. 1942 melkoista huonommaksi kuin edellisenä vuonna, sillä perittyjen verolippujen lukumäärä väheni edellisen vuoden vastaavaan määrään verraten 5 372 kpl eli 21.1 % ja niiden raha-arvoon nähden 2 272 504: 75 mk eli 7.1 %. Tämän kunnallisverojen perintätuloksen huonontumisen aiheutti kesäkuussa 1941 uudelleen puhjennut sota ja sotapalvelukseen kutsuttujen veronmaksun suhteen myönnetystä moratooriosta aiheutuva perintätyön viivästyminen sekä verovelvollisten maksukyvyn yleinen herpaantuminen. Vuoden loppupuoliskolla perintätoiminta alkoi kuitenkin verkalleen elpyä. Kunnallisverolippujen koko tilitettävä verolippuvarasto, yhteensä 137 938 verolippua, edustaen raha-arvoltaan 164 407 547 mk, kasvoi v:n 1941 verolippujen lukumäärään verraten 9.9 % ja rahamäärään nähden 21.2 %. Koko verolippuvarastosta saatiin perityksi verolippujen lukumäärään nähden 14.6 % ja rahamäärään nähden 16.9 %, edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 20.3 % ja 22.4 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille 18.7 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 14.4 % sen edustamasta rahamäärästä, edellisen vuoden vastaavien tulosten ollessa 17.0 % ja 13.6 %. Perimättömien jäämien v:een 1943 siirtynyt jäännös nousi verolippujen lukumäärään nähden v:n 1941 62.7 %:sta 66.7 %:iin ja verolippujen edustamaan rahamäärään nähden 63.9 %:sta 68.7 %:iin, osoittaen siis loppuunsaamattomien perimistehtävien kasvamista, jota tietenkin tuntuvasti enensi

perimistoimenpiteiden suhteen vastaisuuteen lykkäytyvä sotapalvelukseen kutsuttujen verovelvollisten verolippujen yhä kasvava ruuhka.

Valtion tulo- ja omaisuusveron pakkoperinnässä eivät yllä mainitut olosuhteet vaikuttaneet yhtä häiritsevästi perinnän tuloksiin kuin kunnallisveroon nähden. V. 1942 perittiin 827 verolippua eli 6.7 % enemmän ja raha-arvoon nähden 3 737 100 mk eli 23.4 % enemmän kuin v. 1941. Tämä ilahduttava tulos johtuu siitä, että perintätoiminnassa päästiin vuoden loppupuolella hyvään vauhtiin, joten perintätulos sinä aikana kohosi noin kolminkertaiseksi saman vuoden alkupuoliskon tulokseen verrattuna. Äsken mainittu edellisen vuoden tulokseen verrattaessa edullinen perintätulos osoittautuu kuitenkin v:een 1941 verrattuna jonkin verran huonommaksi, jos se rinnastetaan tämän verolajin koko verolippuvarastoon, joka nousten yhteensä 74 564 verolippuun ja edustaen raha-arvoltaan 86 641 972 mk kasvoi v:n 1941 verolippuvarastoon verraten lukumääräisesti 26.5 % ja rahamäärältään 49.0 %. Perittyjen verolippujen lukumäärän ja raha-arvon suhde koko tulo- ja omaisuusverolippujen varastoon ja sen edustamaan raha-arvoon oli vastaavasti 17.6 % ja 21.2 %, vastaavien suhteiden v. 1941 ollessa 20.9 % ja 25.9 %. Estetodistuksin tai virka-avunpyynnöin palautettiin toimeksiantajille tässä verolajissa 13.7 % koko verolippuvaraston lukumäärästä ja 10.5 % sen raha-arvosta, v:n 1941 vastaavien lukujen ollessa 11.5 % ja 7.3 %. Saman veroryhmän perimättömien jäämien v:een 1943 siirtynyt jäännös oli verolippujen lukumäärään nähden 68.7 % vastaavan prosenttiluvun oltua 67.7 v. 1941, mutta väheni verolippujen edustamaan rahamäärään nähden v:n 1941 66.8 %:sta 68.3 %:iin, osoittaen siis loppuunsaattamattomien perimistehtävien määrän jääneen suhteellisesti samalle tasolle kuin edellisenä vuonna.

Ulosottoteitse perittiin v. 1942 7 572 kirkollisverolippua eli 28.0 % enemmän, edustaen raha-arvoltaan 477 151: 80 mk eli 13.5 % enemmän kuin v. 1941. Tämän verolajin koko verolippuvarasto, 166 234 verolippua, vastaten raha-arvoltaan 13 142 218 mk, kasvoi 27.1 % lippujen lukumäärään ja 12.0 % niiden raha-arvoon nähden suuremmaksi kuin v. 1941. Perittyjen verolippujen lukumäärän ja raha-arvon suhde koko kirkollisverolippuvarastoon ja sen edustamaan raha-arvoon oli 20.8 % ja 30.4 %. Vastaavat prosenttiluvut v. 1941 olivat 20.7 ja 30.0.

Maaseudulta virka-avunpyynnöin toisen kaupunginvoudin konttoriin saapuneita verolippuja perittiin 10 800, edustaen raha-arvoltaan 9 125 814: 60 mk, toisin sanoen 3 041 verolippua eli 39.2 % enemmän ja rahallisesti 4 409 887: 50 mk eli 93.5 % enemmän kuin v. 1941.

Toisen kaupunginvoudin konttorin perimäin verojäämien kokonaismäärä verolisäyksineen nousi v. 1942 86 096 verolippuun eli raha-arvoltaan 71 331 123: 90 mk:aan. Täydelleen perittyjen verolippujen luku oli siis 10 861 kpl eli 14.4 % suurempi ja niiden tuottama rahamäärä 13 082 356: 70 mk eli 22.5 % suurempi kuin v. 1941.

8. Rakennustarkastuskonttori

Rakennustarkastuskonttorin toiminnasta v:lta 1942 saatiin seuraavat tiedot:

Helsingissä v. 1942 harjoitettu rakennustoiminta oli normaalista pienempi. Hyväksyttyjen uudisrakennuspiirustusten lukumäärä oli 37, joista 25 oli lisärakennusten tai korotusten sekä 69 muutostöiden piirustuksia. Uudisrakennuksissa oli suunnitteilla 125 asuinhuoneistoa ja niissä 298 asuinhuonetta, joissa oli keskimäärin 2.4 huonetta huoneistoa kohden. Varasto-, myymälä-, työhuone- y.m.s. tilojen pinta-ala oli 76 803 m^2 ja kaikkien rakennusluvan saaneiden rakennusten yhteinen kuutiotilavuus 354 160 m^3.

Kertomusvuonna valmistui 99 uudisrakennusta, joista lisärakennuksia ja korotuksia oli 34; muutostöitä oli 62. Valmistuneiden asuinhuoneistojen lukumäärä oli 1 320 ja huoneiden lukumäärä 3 243. Huomioonottaen vuoden aikana puretut 301 huonetta oli varsinainen asuinhuonelisäys siis 2 942. Valmistuneet asuinhuoneistot käsittivät keskimäärin 2.5 huonetta, valmistuneiden rakennusten varasto-, myymälä-, työhuone- y.m. tilojen pinta-ala oli 76 576 m^2 ja rakennusten yhteinen kuutiotilavuus 594 432 m^3.

Vuoden aikana oli rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisena 210 työmaata, joista uudis- ja lisärakennuksia oli 142 ja muutostöitä 68. Konttorin kortiston mukaan näillä työmailla suoritettiin n. 1 000 tarkastusta.

Arvon mukaan käytettiin v. 1942 rakennustarkastuskonttorin valvonnan alaisina olleisiin uudisrakennuksiin n. 6.5 miljoonaa tiiltä, n. 14 200 tonnia sementtiä ja n. 2 800 tonnia rautaa.

Rakennustarkastuskonttorin tulot piirustusten tarkastamisesta ja rakennustöiden valvonnasta nousivat 248 678: 15 mk:aan ja rakennusaikana käytetyn katumaan vuokrat 215 172: 75 mk:aan eli siis konttorin tulot 463 850: 90 mk:aan. Rakennustarkastuksen aiheuttamat menot olivat 1 008 565 mk.

9. Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunta

Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan toiminnastaan v. 1942 antama kertomus sisälsi seuraavaa:

Toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna itseoikeutettuina jäseninä rakennustarkastaja A. Toivonen, joka samalla toimi puheenjohtajana, asemakaava-arkkitehti B. Brunila ja kaupunginarkkitehti H. Ekelund sekä kaupunginvaltuuston vuodeksi kerrallaan valitsemina jäseninä professori J. S. Sirén, joka samalla toimi varapuheenjohtajana ja konttoristi A. V. Lehtokoski. Sihteerinä toimi rakennustarkastuskonttorin toimistonhoitaja S. v. Schoultz.

Sodan aiheuttamien poikkeuksellisten olojen johdosta oli toimikunnalle jätettyjen piirustusten lukumäärä verrattuna edelliseen vuoteen varsin vähäinen. Toimikunta oli koolla 8 kertaa, ja pöytäkirjain pykäläluku oli 41, edellisenä vuonna 146. Tarkastettujen piirustusten lukumäärä jakautuu seuraavasti:

Asuin- ja liikerakennuksia	5	Julkisivunmuutoksia	6
Tehdas-, varasto- y.m. rakennuksia	7	Mainospiirustuksia	1
Korotus- ja lisärakennuksia	13	Yhteensä	32

Toimikunnan menot nousivat kertomusvuonna 8 000 mk:aan.

10. Holhouslautakunta

Holhouslautakunnan kertomus v:lta 1942 oli seuraava:

Holhouslautakuntaan kuuluivat v:n 1942 alkaessa puheenjohtajana kaupunginviskaali, varatuomari J. W. Sadeniemi sekä jäseninä varatuomari N. A. Lahtinen, esittelijäneuvos, kanslianeuvos I. W. Groundstroem ja oikeusneuvos O. Möller. Varatuomari Sadeniemen kuoltua helmikuun 8 p:nä hoiti lautakunnan jäsen Lahtinen puheenjohtajan tehtäviä siksi kunnes raastuvanoikeus saman kuukauden 23 p:nä määräsi oikeusneuvos Möllerin lautakunnan puheenjohtajaksi. Helmikuun 18 p:nä oli kaupunginvaltuusto valinnut esittelijäneuvos R. R. Lehdon lautakunnan apujäseneksi siksi kunnes lautakunta tulisi täysilukuiseksi ja seuraavan maaliskuun 11 p:nä valtuusto valitsi esittelijäneuvos Lehdon lautakunnan varsinaiseksi jäseneksi. Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari H. L. Borenius. Hänen ollessaan sotapalvelukseen kutsuttuna estyneenä hoitamasta virkaansa vuoden alusta toukokuun alkuun hoiti sihteerintointa viransijaisena varatuomari L. E. Rindell.

Lautakunta kokoontui vuoden kuluessa 46 kertaa. Sääntömääräiset kokoukset pidettiin joka tiistai, paitsi kesä-, heinä- ja elokuussa, jolloin sääntömääräisiä kokouksia oli ainoastaan kuukauden ensimmäisenä ja kolmantena maanantaina. Puheenjohtajan vastaanotto oli lisäksi joka perjantai.

Lautakunnan kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen yhteinen pykälämäärä oli 994 ja sen vuoden aikana tarkastamien holhoustilien luku oli 879. Sen ohessa lautakunta antoi holhoojille ja kasvattajille suullisia neuvoja ja tietoja holhouksenalaisten asiain hoidosta.

Lautakunnan kappaleeseen holhouskirjaa oli vuoden alussa merkittynä 1 283 holhous- ja uskotunmiehen tointa, joista edellisiä oli 1 115 ja jälkimmäisiä 168, holhoustoimista oli 453 lakimääräistä ja 662 määräykseen perustuvaa. Kertomusvuoden lopussa oli holhouskirjaan merkittyinä kaikkiaan 1 298 holhous- ja uskotunmiehen tointa, joista lakimääräisiä holhoustoimia oli 467 ja määräykseen perustuvia 617 eli yhteensä 1 084, sekä uskotunmiehen toimia 214.

11. Palotoimi

Palolautakunnan kertomus vakinaisen palokunnan toiminnasta v. 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Palolautakunnan jäsenet ja toiminta. Palolautakuntaan kuuluivat v. 1942 puheenjohtajana filosofiantohtori B. R. Nybergh, varapuheenjohtajana teknologiantohtori Y. J. Talvitie ja jäseninä autonkuljettaja J. O. Kivistö, nuohoojamestari S. K. Lindström ja ylijunailija A. M. Österlund sekä itseoikeutettuna jäsenenä rakennustarkastaja A. V. Toivonen. Varajäseninä olivat nuohoojamestari P. Lehikoinen, joka toimi koko vuoden Kivistön sijaisena lautakunnassa ja insinööri E. A. Lucander. Kaupunginhallitusta edusti lautakunnan puheenjohtaja Nybergh ja sihteerinä toimi kansliasihteeri G. V. Brotherus.

Palolautakunta kokoontui kertomusvuonna 13 kertaa ja käsitteli 77 varsinaista asiaa, jotka antoivat aihetta lausuntoihin tai esityksien tekemiseen. Pöytäkirjaan merkittiin 84 tiedonantoa. Erinäisille kaupungin viranomaisille ja yksityisille annettiin sitä paitsi palopäällikön toimesta 584 kirjallista lausuntoa, esitystä tai todistusta. Asemakaavaa koskevia lausuntoja palopäällikkö antoi 17 ja tarkasti 39 rakennuspiirustusta.

Vakinainen palokunta. *Viranhaltijat.* Kertomusvuoden aikana erosi palokunnan palveluksesta 20 sääntöpalkkaista viranhaltijaa ja palokersantti M. Yrjölä siirtyi täysin palvelleena eläkkeelle heinäkuun 1 p:nä. Vakinaiseen palvelukseen otettiin 2 sääntöpalkkaista viranhaltijaa. Insinööri T. S. Sundqvistin ollessa puolustuslaitoksen palveluksessa hoiti palotarkastajan tehtäviä koko vuoden palomestari C.-W. Åström. Vakinaisista viranhaltijoista oli lisäksi vuoden aikana 8 asepalveluksessa ja heidän tilalleen oli mahdotonta saada pätevää työvoimaa, joten oli tyydyttävä 15—17 vuotisiin nuorukaisiin.

Terveydentila. Vanhempi palokorpraali K. Äijälä kuoli helmikuun 16 p:nä lyhyen aikaa sairastettuaan. Kertomusvuoden aikana 71 miestä sairasti yhteensä 2 148 päivää.

Kalusto. Palokunnan kalustossa ei tapahtunut vuoden aikana mitään mainittavia muutoksia. Yhteen kuorma-autoon asennettiin metaanikaasutin. Palokunnan letkuvarasto käsitti yhteensä 39 685 metriä letkua.

Palokunnan miesvahvuus ja moottoriajoneuvojen luku oli seuraava:

Paloasema	Henkilökunta				Moottoriajoneuvot								Moottoriruiskuja
	Päällystöä	Alipäällystöä	Miehistöä	Kaikkiaan	Paloautoja	Vesivahinkojen suojeluautoja	Henkilöautoja	Sairaankuljetus-autoja	Linjakorjaus-autoja	Kuorma-autoja	Kalustoautoja	Kaikkiaan	
Pääpaloasema ...	4	9	78	91	13	—	5	5	1	3	—	27	12
Kallio	1	4	44	49	8	—	1	1	—	1	—	11	1
Käpylä	—	1	9	10	3	—	—	—	—	—	—	3	2
Pasila	—	—	6	6	1	1	—	—	—	—	—	2	—
Sörnäisten niemi	—	—	6	6	1	—	—	—	—	—	1	2	—
Yhteensä	5	14	[1]) 143	162	26	1	6	6	1	4	1	45	15

[1]) Näistä 25 16—17 vuotiasta nuorukaista viransijaisina.

Palokunnalla oli yksi vaahtosammutusauto, joka oli varustettu 1 000 min./litr. pumpulla, kolme letkuautoa, kaksi konetikapuuautoa, kaksi savusukellus- ja valaistusautoa ja kahdeksantoista ruiskuautoa, joista viimeksi mainituista kolme oli varustettu 500, yksi 800, neljä 1 000, kaksi 1 500 ja yksi 1 700 min./litr. pumpulla, neljä 2 000 min./litr. pumpulla sekä kolme 2 500 min./litr. pumpulla. Moottoriruiskuista, joita oli 15, oli kaksi 200, viisi 600, neljä 1 000 ja neljä 1 500 min./litr. tehoista.

Paloilmoitus. Palolennätinkeskuksia oli pääpaloasemalla sekä Kallion, Käpylän, Pasilan ja Sörnäisten niemen paloasemilla.

Käytännössä oli palokelloja kaikkiaan 284. Lennätinverkkoon kytkettyjä yksityisiä palokelloja oli kaikkiaan 26 paikassa. Automaattihälyttäjiä oli kahdeksassa paikassa. Palohälytyspuhelin oli kytkettynä puhelinkeskukseen erikoisnumerolla 500, johtoja oli kolme. Paloasemien välisiä tiedoituksia varten oli asemien välillä suoraan kulkeva puhelinjohto.

Palopostit ja muut vedenottopaikat. Vesijohdon paloposteja tuli lisää 10, kaikkiaan niitä oli 1 689. Yksityisiä, vesijohtolaitoksen hoidossa olevia paloposteja oli 45. Palokaivoja oli 6.

Palotarkastukset. Kaikkien kaupungin alueella olevien kiinteistöjen yleisen palotarkastuksen suoritti v.t. palotarkastaja C.-W. Åström. Paitsi näitä tarkastuksia piiripalomestarit suorittivat 440 tarkastusta tulen- ja henkilöturvallisuuteen nähden vaarallisissa laitoksissa kukin omassa piirissään. Näistä tarkastuksista apulaispalopäällikkö L. A. Karto suoritti 75, palomestari C.-W. Åström 181, palomestari A. A. R. Harne 160 ja palomestari A. Leskinen 24. Tämän ohella palopäällikkö toimitti tarkastuksia yleisissä kokoussaleissa, teattereissa, bensiininsäilytyspaikoissa, filmivarastoissa, suurehkoissa autovajoissa y.m. tulenaroissa paikoissa.

Turvavartio teattereissa. Teattereissa y.m.s. huoneistoissa oltiin vartiossa näytäntöjen aikana seuraavasti: Kansallisteatterissa 2 miestä 279 kertaa, Kansanteatterissa ylioppilastalossa 1—2 miestä 223 kertaa ja Koiton talossa 1 mies 180 kertaa, Ruotsalaisessa teatterissa 2 miestä 310 kertaa, Suomalaisessa oopperassa 2—3 miestä 132 kertaa, Messuhallissa 2 miestä 1 kerran, Balderin juhlahuoneistossa 1 mies 35 kertaa ja Brage yhdistyksen huoneistossa 1 mies 1 kerran. Kahdessa viimeksi mainitussa paikassa suoritti vartioinnin vapaaehtoinen palokunta.

Nuohoustoimi. Kaupunki oli nuohoustöiden suorittamista varten jaettu 14 nuohouspiiriin.

Nokivalkeiden lukumäärä v. 1931—1942 oli seuraava:

1931	31	1935	16	1939	16
1932	28	1936	29	1940	45
1933	20	1937	18	1941	30
1934	19	1938	17	1942	35

Tulipalot. Palokunta hälytettiin kertomusvuoden aikana 720 kertaa, niistä 343 kertaa todellisen tulipalon tai tulipalovaaran johdosta, 35 kertaa nokivalkean tähden, 24 kertaa käryn tai savun takia, 7 kertaa happikoje- tai pulmoottoriavustuksen antamista varten, 25 kertaa erehdyksestä, 2 kertaa yksityisen hoidossa olevassa palolennätinverkostossa esiintyneen vian takia, 154 kertaa ilkivaltaisuudesta, edellisenä vuonna 88 kertaa, 82 kertaa veden pumppuamista varten sekä 54 kertaa muista syistä. Edelliseen vuoteen verraten hälytysten lukumäärä suureni 100:lla ja tulipalojen lukumäärä 50:llä.

Tulipaloja oli Helsingissä tammikuussa 67, helmikuussa 21, maaliskuussa 26, huhtikuussa 20, toukokuussa 31, kesäkuussa 24, heinäkuussa 17, elokuussa 23, syyskuussa 19, lokakuussa 24, marraskuussa 31 ja joulukuussa 34.

Ensimmäinen tieto tulen irtipääsystä saatiin 232 tapauksessa puhelimitse, 99 tapauksessa palolennättimellä ja 6 tapauksessa suullisen sanantuojan kautta. 201 tulipaloa sattui päivällä klo 6—18 ja 136 tulipaloa yöllä klo 18—6 välisenä aikana.

Tulipalojen jakautuminen tulen irtipääsypaikan mukaan näkyy seuraavasta yhdistelmästä:

	Kivi-rakennuksia	Puu-rakennuksia	Yhteensä
Asuinrakennuksia	—	6	6
Asuinhuoneita	30	14	44
Keittiöitä	6	1	7
Kylpyhuoneita	3	—	3
Eteisiä	2	—	2
Vaatekomeroita	5	1	6
Työhuoneita	11	4	15
Konttorirakennuksia	1	1	2
Tehtaita ja työpajoja	4	5	9
Valimoita	2	—	2
Verstashuoneita	3	—	3
Varastohuoneita	6	3	9
Varastosuojia	—	5	5
Rakenteilla olevia taloja	5	—	5
Ruokailukoppeja	2	—	2
Laastikoppeja	—	2	2
Vartiokojuja	—	2	2
Elokuvateattereita	2	—	2
Teatterin katsomoita	1	—	1
Juhlasaleja	1	—	1
Sairaaloita	1	—	1
Sähkölaitoksia	2	—	2
Laboratorioita	2	—	2
Kahvipaahtimoita	7	—	7
Myymälöitä	4	—	4
Leipomoita	1	2	3
Roskakuiluja	1	—	1
Kellareita	11	2	13
Porrashuoneita	1	—	1
Ullakoita	11	2	13
Pesutupia	—	2	2
Hissimoottoreita	4	—	4
Sähkömuuntajia	2	—	2
Autovajoja	7	—	7
Raitiovaunutalleja	1	—	1
Kattilahuoneita	5	—	5
Ilmanvaihtokanavia	3	—	3
Vesikattoja	3	—	3
Muita tulen irtipääsypaikkoja	—	—	135
Yhteensä	150	52	337
Kaukoavustus	•	•	6

Taulukossa luettelemattomat muut tulen irtipääsypaikat olivat hiilivarastoja 18, hiilibunkkereita 7, moottoriveneitä 1, laitureita 2, rautatievaunuja ja -vetureita 7, autoja 25, hiilenlaskutorneja 5, laivoja 5, sähköpylväitä 2, roskalaatikoita 22, kaatopaikkoja 21, halkopinoja 3, kasvavia puita 2, raitiovaunuja 4, väestönsuojia 1, hiekkalaatikoita 1, ruohikoita 4, lauta-aitoja 4 ja tervapatoja 1.

Eri palopiirien, kaupunginosien, esikaupunkien ja kaupungin ulkopuolella sijaitsevien alueiden kesken tulipalot jakautuivat seuraavasti: I palopiiri 103, II palopiiri 86, III palopiiri 144 ja palopiirien ulkopuolella 4 oli yhteensä 337. Lisäksi annettiin kaukoavustusta 6 tapauksessa.

I	kaupunginosa	17	XV	kaupunginosa	5
II	»	20	XVI	»	13
III	»	11	XX	»	17
IV	»	24	XXI	»	4
V	»	17	XXII	»	20
VI	»	18	XXIII	»	1
VII	»	14	XXV	»	9
VIII	»	14	XXVI	»	2
IX	»	2	Uunisaari		1
X	»	50	Palopiirien ulkopuolella olevat alueet		4
XI	»	32		Yhteensä	337
XII	»	17			
XIII	»	10			
XIV	»	15	Kaukoavustus		6

Tulen irtipääsyn syyt olivat seuraavat:

Avotulen varomaton käsittely	9	Tulisijoista pudonneet kekäleet tai kipinät	7
Räjähdys	3	Tulisijan tai savujohdon liiallinen kuumeneminen	—
Lämmityskamiinan huolimaton hoito ja sijoitus	15		

Puutteellinen tulisija tai savujohto	17	Kaasuliekistä syttynyt	1
Puhalluslampun varomaton käyttö	25	Lasten leikkiminen tulella	10
Uuttauskojeen varomaton käyttö	6	Varomaton tupakointi	7
Tulensekaisen tuhkan varomaton säilytystapa	23	Veturista lentäneet kipinät	5
Tulensekaiset koksit	12	Myllykiven aiheuttamat kipinät	2
Vuotava spriikeittiö	1	Rikkihappo	1
Tulenarkojen aineiden huolimaton käsittely	6	Polttolasin sytyttämä	1
Tulenarkojen aineiden liiallinen kuumeneminen	23	Huolimaton ajo	1
Itsesytytys	32	Nuohoojien noenpoltto	3
Oikosulku	21	Uudelleensyttyminen	6
Sähkökeittokoje tai -silitysrauta	2	Tahallinen sytytys	1
Moottorin kaasuttajan, pakoputken tai jarrujen sytyttämä	—	Ilmapommitus	8
Puukaasuttimen tai siitä poistettujen hiilien sytyttämä	27	Selville saamaton syy	62
		Yhteensä	337
		Kaukoavustus	2

Kertomusvuoden aikana sattuneesta 343 tulipalosta oli 156 eli 45.48 % pientä eli sellaista, että ne sammutettiin sankoruiskulla tai muulla ensiapuruiskulla, 143 eli 41.69 % keskikokoista, jotka sammutettiin käyttämällä yhtä vesijohtoa, moottoriruiskua tai n.s. säiliöauton suihkua, sekä 38 eli 11.07 % vakavampaa laatua, jossa tarvittiin suurempi määrä vesisuihkuja tulen sammuttamiseen.

Vakavaluontoisimpiin tulipaloihin kuuluviksi voidaan lukea seuraavat tulipalot:

Tammikuun 17 p:nä pääsi tuli irti Munkkisaaressa Helsingin uuden laatikkotehtaan lautavarastossa. Lautavarasto ja osa tehtaasta paloi kokonaan. Sammutustyössä käytettiin 13 vesisuihkua. Vahingot olivat n. 900 000 mk.

Tammikuun 21 p:nä pääsi tuli irti Bulevardin 12:ssa sijaitsevassa Suomi filmin laboratoriossa. Liimauskoneesta lentänyt kipinä sytytti filmin tuleen, joten myös muut huoneessa olevat esineet syttyivät ja tuhoutuivat. Sammutustyössä käytettiin 3 vesisuihkua. Vahingot olivat n. 400 000 mk.

Maaliskuun 7 p:nä pääsi tuli irti Fabianinkadun 19:ssä olevassa uudisrakennuksessa. Rakennustarpeita ja väliaikaisia paperisuojuksia tuhoutui. Sammutustyössä käytettiin 8 vesisuihkua.

Maaliskuun 15 p:nä pääsi tuli irti Linnankujan 16:ssa sijaitsevan Helsingin verkatehdas oy:n ullakossa. Ullakko ja siellä ollut tehtaan varasto tuhoutuivat. Sammutustyössä käytettiin 6 vesisuihkua.

Kesäkuun 10 p:nä pääsi tuli irti Uudenpellon asuinrakennuksessa n:o 42. Rakennus, joka oli kaksikerroksinen, paloi osittain ja irtaimisto tuhoutui. Sammutustyössä käytettiin 9 vesisuihkua.

Kesäkuun 27 p:nä pääsi tuli irti Pengerkadun 1:ssä sijaitsevan 7-kerroksisen kivitalon ullakossa. Ullakolla oli paljon helposti syttyvää tavaraa, joten tuli sai heti suuren vallan tuhoten ullakon kokonaan. Myös vesivahinkoja aiheutui jonkin verran. Sammutustyössä käytettiin 7 vesisuihkua.

Marraskuun 17 p:nä pääsi tuli irti Nastolantien 33:ssa olevassa asuinrakennuksessa Rakennuksen, joka oli kaksikerroksinen, toinen kerros vaurioitui melko pahasti. Sammutustyössä käytettiin 8 vesisuihkua.

Joulukuun 10 p:nä pääsi tuli irti Helsingin kaupungin sähkölaitoksen muuntajahuoneessa Pikku-Roobertinkadun 1—3:ssa. Sammutuksessa käytettiin 3 vesisuihkua ja 1 vaahtosammuttajan suihkua sekä Total-sammuttajia.

Joulukuun 29 p:nä sytytti eräs Korhonen niminen mies Humallahden rannalla sijaitsevan huvila Miramarin tuleen. Rakennus, joka oli kaksikerroksinen tuhoutui irtaimistoineen melkein kokonaan. Sammutustyössä käytettiin 14 vesisuihkua.

Tapaturmat. Joulukuun 29 p:nä sai t.p. palomies E. Roth tapaturmaisesti surmansa huvila Miramarin tulipalossa jääden sortuvan savupiipun alle. Lisäksi sattui kertomusvuoden aikana pari pienempää tapaturmaa ja joitakin lieviä savumyrkytyksiä.

Siviiliväestön keskuudessa ei ollut yhtään kuolemaan johtanutta tapausta pommituksista aiheutuneista paloissa sattuneita lukuunottamatta.

Palovahingot ja niiden korvaaminen. Tulen välittömästi uhkaaman irtaimen omaisuuden arvo oli 49 184 171 mk ja kiinteän omaisuuden arvo 433 884 000 mk eli yhteensä 483 068 171 mk. Vahingon suuruus tai palovahingon korvauksen määrä irtaimistosta nousi 2 475 660: 58 mk:aan ja kiinteimistöstä 1 165 629: 80 mk:aan eli yhteensä 3 641 290: 38 mk:aan.

Palovahingonkorvauksia kotimaiset vakuutuslaitokset suorittivat 3 637 261: 88 mk ja ulkomaiset vakuutuslaitokset 4 028: 50 mk eli yhteensä 0.75 % uhatun omaisuuden arvosta.

Vertailun vuoksi on seuraavassa merkitty palovahingon korvausprosentit v:n 1931—42 väliseltä ajalta:

1931	0.6	1934	0.6	1937	1.3	1940	1.0
1932	0.9	1935	0.4	1938	0.8	1941	0.9
1933	2.3	1936	1.1	1939	0.8	1942	0.8

Sairaankuljetustoiminta. Sairaankuljetusautoja käytettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 9 489 kertaa, joista 8 746 kertaa sairaiden ja 743 kertaa tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kuljettamiseen. Vastaavat luvut v. 1941 olivat 8 329, 7 809 ja 520. Kuljetusten lukumäärä lisääntyi 1 160:lla. Ajojen lukumäärä päivää kohden oli 26.0 eli 3.2 suurempi kuin edellisenä vuonna.

Kuljetukset jakautuivat eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä	Kuukausi	Sairaustapauksia	Tapaturmia	Yhteensä
Tammikuu	1 037	96	1 133	Heinäkuu	495	41	536
Helmikuu	961	81	1 042	Elokuu	557	56	613
Maaliskuu	862	52	914	Syyskuu	599	58	657
Huhtikuu	747	50	797	Lokakuu	684	50	734
Toukokuu	579	51	630	Marraskuu	713	87	800
Kesäkuu	573	44	617	Joulukuu	939	77	1 016
				Yhteensä	8 746	743	9 489

Kuljetusmatkojen pituus oli 69 356 km, edellisenä vuonna 65 606 km. Kuljetuksista suoritettiin kaupunginkassaan yhteensä 285 140 mk, edellisenä vuonna 247 991 mk.

Palolaitoksen todelliset kustannukset v. 1942 käyvät ilmi seuraavasta taulukosta:

	Määräraha mk	Kustannukset kirjojen mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Palkkiot	30 000: —	18 305: —	+ 11 695: —
Sääntöpalkkaiset virat	[1])6 756 203: —	6 738 657: 50	+ 17 545: 50
Tilapäistä työvoimaa	26 400: —	26 400: —	—
Kesälomasijaiset	220 050: —	210 102: —	+ 9 948: —
Vuokra	890 920: —	890 920: —	—
Lämpö	696 135: —	587 114: 25	+109 020: 75
Valaistus	[2]) 82 500: —	91 625: 15	— 9 125: 15
Siivoaminen	22 600: —	17 529: 15	+ 5 070: 85
Vedenkulutus	36 200: —	31 666: 80	+ 4 533: 20
Puhtaanapito	[3]) 11 050: —	12 300: 45	— 1 250: 45
Kaluston hankinta	716 305: —	545 457: 10	+170 847: 90
Kaluston kunnossapito	428 640: —	349 112: 60	+ 79 527: 40

[1]) Tähän sisältyy vuoden aikana myönnetyt lisämäärärahat, yhteensä 1 334 046 mk [2]) Talousarvion määrärahaa ylitetty 10 000 mk. — [3]) S:n 5 000 mk.

	Määräraha mk	Kustannukset kirjojen mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—) mk
Painatus ja sidonta	6 000: —	5 448: 75	+ 551: 25
Tarverahat	[1]) 44 090: —	49 208: 45	— 5 118: 45
Vaatteiden pesu	38 500: —	36 627: 75	+ 1 872: 25
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	8 000: —	7 910: 65	+ 89: 35
Yleisten laitteiden kunnossapito	[2]) 7 960: 35	6 766: 45	+ 1 193: 90
Käyttövoima	[3]) 13 500: —	19 576: 50	— 6 076: 50
Autojen käyttö	[4])239 740: —	489 618: 70	—249 878: 70
Vakuutusmaksut	66 000: —	—	+ 66 000: —
Väestönsuojelutarvikkeet	[5])428 778: 35	155 757: 50 [6])	+273 020: 85
Yhteensä	10 769 571: 70	10 290 104: 75	+479 466: 95

Kutakin kaupungin henkikirjoissa olevaa asukasta kohden kustannukset nousivat 40 :53 mk:aan.

Avustus- ja huvirahasto. Palokunnan avustus- ja huvirahasto sai alkunsa siitä, että kaupunginvaltuusto myönsi palokunnalle määrätyn osan kertyneistä sairaankuljetusmaksuista. Pääomamäärä oli kertomusvuoden alussa 342 294: 95 mk.

Rahasto lisää ntyi vuoden aikana sairaankuljetusmaksuista 26 880 mk, koroista ja osingoista 14 109: 25 mk, lahjoista 300 mk, lainan palautuksesta 14 000 mk, uusista osakkeista 11 950 mk, omaisuudenluovutusveron palautuksesta 25 195: 90 mk eli yhteensä 92 435: 15 mk.

Menot, käsittäen tarjoilun miehistölle juhlapäivinä, palokunnan kesäkodin vuokraan ja ylläpitoon tarvittavat maksut y.m. nousivat kuittien mukaan 53 181: 80 mk:aan.

Joulukuun 31 p:nä 1942 rahaston pääoma oli 381 548: 30 mk, josta 97 500 mk oli sijoitettuna Helsingin kaupungin v:n 1934 5 %:n obligatioihin, 10 kpl litt. B., 28 350 mk pankkiosakkeissa, 25 000 mk valtion obligatioissa sekä pankissa 91 074: 20 mk talletustilillä ja 139 624: 10 mk säästötilillä.

Vapaaehtoinen palokunta. Vapaaehtoisen reservipalokunnan päällystön miesluku oli 20, alipäällystön ja miehistön 328.

Kalustoon kuului 3 ruiskuautoa ja 2 moottoriruiskua sekä 5 000 m letkua.

Vapaaehtoisen palokunnan lentävään osastoon kuului 39 miestä. Sen hälytys oli järjestetty tapahtuvaksi puhelinkeskuksen kautta kulkevalla hälytyspuhelimella. Kaupunki avusti kertomusvuonna vapaaehtoista palokuntaa 50 000 mk:lla. Vapaaehtoinen palokunta kutsuttiin vuoden aikana 27 kertaa antamaan avustusta tulipaloissa sekä kaupungissa että sen lähiympäristösssä.

---

[1]) Talousarvion määrärahaa ylitetty 10,000 mk; tähän sisältyy myös lisämäärärahaa 12 540 mk. — [2]) Tähän sisältyy lisämäärärahaa 2 960: 35 mk. — [3]) Talousarvion määrärahaa ylitetty 8 000 mk. — [4]) S:n 300 000 mk. — [5]) Tähän sisältyy v:n 1941 säästö, 223 238: 70 mk. — [6]) Siirrettiin v:een 1943.

12. Huoltotoimi

Huoltolautakunnan kertomus [1]) Helsingin kaupungin yhteiskunnallisen huollon hallinnosta v. 1942 oli seuraava:

I. Yleiskatsaus huolto-oloihin ja huoltolautakunnan toimintaan

A. Huolto-olot

Kertomusvuonna yhä jatkunut sotatila kaikilla yhteiskunnallisen elämän aloilla tuntuvine poikkeustarpeineen ja poikkeusilmiöineen on eri tavoin vaikeuttanut myös säännöllistä, lakisääteistä huoltotoimintaa. Osa lautakunnan huoltolaitoksia on osittain ollut puolustusvoimien käytössä, ja huoltoviraston viran- ja toimenhaltijoista on moni ollut jatkuvasti asepalveluksessa tahi sairaanhoito- ja lottatehtävissä. Toisaalta elintarvikesäännöstely on asettanut huoltolaitoksille erinäisiä vaikeuksia, toisaalta elinkustannusten jatkuva nousu on vaatinut huoltoviranomaisilta valppautta, jotta muuttuneissakin oloissa turvattaisiin huollon varassa oleville lain ja inhimillisyyden vaatimuksien mukainen kohtuullinen toimeentulo. Edelleen on alkoholin väärinkäytön ja naisirtolaisuuden lisääntyminen vaatinut kasvavaa huomiota.

Varsinaisten huoltolakien ja muiden niihin liittyvien lainsäännösten toimeenpanon ohella on huoltoviranomaisille kertomusvuonna annettu huomattava määrä joko kokonaan uusia tai entisestään laajennettuja, etupäässä virka-avun luontoisia tehtäviä. Niitä ovat aiheuttaneet m.m. vuoden alusta voimaantullut toukokuun 16 p:nä 1941 annettu sokeanavustuslaki siihen liittyvine valtioneuvoston toimeenpanopäätöksineen, valtioneuvoston tammikuun 29 p:nä antamat päätökset sotapalveluksessa olevien huoneenvuokravelkojen järjestelystä sekä sotapalveluksessa oleville ja heidän omaisilleen annettavasta vuokrarahasta, kansaneläkelain mukaisten työkyvyttömyyseläkkeiden jakamisen aloittaminen kertomusvuoden alusta, eläkehakemuksiin annettavien lausuntojen ja lisäeläkkeiden kunnanosuuksien suorittamisen ja niistä aiheutuvien korvausten perimisen muodossa, vain nämä esimerkit mainitaksemme.

Nämä ja monet muut jo aikaisemmissa vuosikertomuksissa mainitut tehtävät ovat aiheuttaneet tuhansissa laskettavan määrän lausuntoja, kotikäyntejä y.m. selvityksiä, joista on ollut mahdollista selviytyä vain sen vuoksi, että varsinkin köyhäinhoitolakiin perustuva huolto on erittäin huomattavasti supistunut.

Tilastonumeroiden valossa oli kertomusvuosi kaupungille sangen edullinen, mihin suuressa määrin ovat vaikuttaneet osaksi valtion rahoittamat edellä viitatut toimenpiteet, osaksi myös vapaitten huoltojärjestöjen laajaksi kehittynyt huoltotoiminta. Köyhäinhoitoavustukseen turvautuminen väheni edelliseen vuoteen verraten erittäin tuntuvasti välittömästi avustettujen henkilöiden kokonaislukumäärän alentuessa 9 554:ään, mikä merkitsi vähennystä edellisestä vuodesta 4 870 henkilöä eli 33.8 %. Varsinaisten avustuksensaajien kohdalla vähennys oli tätä pienempi, nimittäin 29.8 %, mutta sitä vastoin tilapäistä avustusta — alle 500 mk:n suuruista kotiavustusta — saaneiden osalta oli vähennys 53.0 %. Välittömästi avustettujen henkilöiden vuotuista kokonaislukumäärää silmälläpitäen on palattava ajassa taaksepäin aina v:een 1928, ennen kuin tilastossa tavataan kertomusvuotta alhaisempi avustettujen luku. Sanottu lukumäärä, joka v:sta 1928 v:een 1933 säännöllisesti kohosi ja saavutti tähänastisen korkeimman luvun viimeksi mainittuna vuonna, on sitten viimeksi kuluneiden kymmenen vuoden aikana vuosi vuodelta säännöllisesti alentunut, lukuunottamatta pientä tilapäistä nousua v. 1940. Viimeksi kuluneen kymmenvuotiskauden kehityssuunta ilmenee seuraavasta lukusarjasta, joka osoittaa välit-

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

tömästi avustettujen henkilöiden lukumäärät eri vuosina sekä nämä lukumäärät prosenteissa kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn väestöön verraten:

Vuosi	Avunsaajia Kaikkiaan	% väkiluvusta	Vuosi	Avunsaajia Kaikkiaan	% väkiluvusta
1933	35 282	13.1	1938	16 141	5.3
1934	28 166	10.3	1939	16 053	5.1
1935	25 639	9.2	1940	16 657	5.2
1936	23 499	8.3	1941	14 424	4.5
1937	18 872	6.4	1942	9 554	2.9

Niinikään olivat irtolaishuollossa olevien sekä työttömyyshuoltokortistoon otettujen kokonaislukumäärät kertomusvuonna pienemmät kuin edellisenä vuonna, kun sitä vastoin alkoholistihuoltoon otettujen määrä lisääntyi edellisestä vuodesta.

Mitä huoltotoimen aiheuttamaan taloudelliseen rasitukseen tulee, on mainittava, että bruttomenot alenivat edellisestä vuodesta n. 4.4 milj. markalla tehden kertomusvuonna 63 292 844: 45 mk.

On syytä lopuksi mainita, että huoltolautakunnan alainen huoltovirasto on omalta osaltaan sosiaaliministeriön pyynnöstä myötävaikuttanut Yhteiskunnallisen korkeakoulun yhteyteen valtion tuella perustetun huoltotyön opetusjaoston toimintaan ottamalla vastaan mainitulle osastolle oppilaiksi pyrkiviä harjoittelijoita sekä ohjaamalla heitä erilaisten huoltotehtävien tuntemiseen.

B. Hallinto ja organisatio

Lautakunnan kokoonpano. Huoltolautakuntaan kuului kertomusvuonna 10 jäsentä ja 10 lisäjäsentä; varajäseniä ja varalisäjäseniä oli vastaavat määrät. Lautakunnan kokoonpano oli seuraava:

Jäsenet:
Insinööri F. Kreander
Rakennusmestari G. Welroos
Toimistopäällikkö H. Allenius
Putkityöntekijä J. A. Kivistö
Toimittaja L. Pesonen
Toimittaja R. Paasio [1])
Rouva S. Saveri
Pastori F. E. Lilja
Pankinjohtaja V. Sipi
Varatuomari M. Olsson

Varajäsenet:
Pastori Th. af Björkstén
Tullipäällysmies A. Forsström
Taloudenhoitaja K. Wilén
Pianoteknikko J. Virtanen [2])
Rouva E. Lankinen
Varastotyöntekijä S. Laine
Myymälänhoitaja L. Pukander
Opettaja A. Kallioniemi
Johtaja A. Linko
Merenkulkuneuvos A. Viranko

Lisäjäsenet:
Lakitieteentohtori G. Palmgren
Rouva E. Östenson
Ylikonemestari G. A. Lemström
Rouva M. Paaso
Liikkeenhoitaja U. Merilinna
Rouva F. Pietikäinen
Rouva E. Stolt
Teologiantohtori V. Päivänsalo
Esittelijäneuvos A. Vehilä
Filosofianmaisteri E. Korpela

Varalisäjäsenet:
Kansakouluopettaja K. Saltzman
Aluelääkäri L. Wetterstrand
Toimitusjohtaja L. B. Liljefors
Malliveistäjä T. Kuukkanen
Kivityöntekijä O. Nuutinen
Konttoristi E. K. Kalervo
Työnjohtaja J. V. Tuomi
Kouluhoitajatar L. Hagan
Filosofianmaisteri H. Kannila
Kansakoululääkäri E. Alho

[1]) Toimittaja R. Paasion muutettua toiselle paikkakunnalle kaupunginvaltuusto kokouksessaan huhtikuun 1 p:nä valitsi hänen tilalleen varsinaiseksi jäseneksi ja samalla lautakunnan varapuheenjohtajaksi varajäsenen, pianoteknikko J. Virtasen. — [2]) Pianoteknikko Virtasen tultua valituksi varsinaiseksi jäseneksi, ei hänen tilallaan vuoden loppuun saakka ole ollut varajäsentä.

Lautakunnan puheenjohtajana toimi jäsen Kreander ja varapuheenjohtajana jäsen Paasio [1]).

Valvontapiirit. Kaupunki oli köyhäinhoitoa varten jaettu 12 valvontapiiriin. Näiden piirien valvojina toimivat seuraavat lautakunnan jäsenet ja lisäjäsenet: Piirissä I a jäsen Welroos, I b lisäjäsen Paaso, II a lisäjäsen Stolt, II b jäsen Olsson, III a jäsen Lilja, III b jäsen Pesonen, IV a jäsen Sipi, IV b lisäjäsen Pietikäinen, V a jäsen Saveri, V b lisäjäsen Lemström, VII a jäsen Kivistö ja VII b lisäjäsen Östenson.

Valvontapiirien alueet olivat seuraavat:

I a piiri käsitti: III, V, VI ja VII kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Bulevardi, Heikinkatu, Pohj. Esplanaadikatu, Eteläsatama, Vuorimiehenkatu, Kasarmikatu, Tarkk'ampujankatu, Pursimiehenkatu, Telakkakatu, Munkkisaarenkatu ja Hietalahti.

I b piiri: VI, VII ja IX kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Hietalahti, Munkkisaarenkatu, Telakkakatu, Pursimiehenkatu, Tarkk'ampujankatu, Kasarmikatu, Vuorimiehenkatu, Eteläsatama, Merisatama ja Hietalahti sekä Eteläsataman suulla olevat saaret ynnä Suomenlinnan.

II a piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Vallininkatu, Vallininkuja, Castréninkatu, Neljäs linja, Porthaninkatu, Siltasaarenkatu, Hakaniementori, Eläintarhanlahti ja Töölönlahti.

II b piiri: I, II ja VIII kaupunginosat kokonaisuudessaan sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kaisaniemenlahti, Eläintarhanlahti, Hakaniementori, Siltasaarenkatu, Porthaninkatu, Neljäs linja, Hämeentie, Näkinkuja ja Siltavuorensatama.

III a piiri: Käpylän, Vanhankaupungin, Arabian ja Toukolan kaupunginosat kokonaan sekä Vallilan kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat rautatie, Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu ja Vanhankaupunginselkä.

III b piiri: Vallilan ja Hermannin kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Kumpulantie, Mäkelänkatu, Hattulantie, Kangasalantie, Sturenkatu, Hämeentie, Oihonnankatu, Vanhankaupunginselkä, Kyläsaarenkatu, Vellamonkatu, Saarenkatu, Hämeentie ja Teollisuuskatu.

IV a piiri: asuma-alueet Reijola, Uusipelto, Ruskeasuo ja Tilkka sekä XIII, XIV, XV XVI ja XX kaupunginosat kokonaisuudessaan.

IV b piiri: IV kaupunginosan kokonaisuudessaan ja olivat rajoina siis Hietalahti, Hietalahdenranta, Bulevardi, Heikinkatu, Etel. Rautatiekatu, rautatie ja Ruoholahdenranta.

V a piiri: Pasilan sekä XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Sturenkatu, Helsinginkatu ja rautatie.

V b piiri: XII kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Teollisuuskatu, Hämeentie, Helsinginkatu ja Sturenkatu.

VII a piiri: Hermannin kaupunginosasta sekä X ja XI kaupunginosista sen alueen, jonka rajoina olivat Vanhankaupunginselkä, Sörnäistensatama, Siltavuorensatama, Näkinkuja, Hämeentie, Sakarinkatu, Pengerkatu, Helsinginkatu, Hämeentie, Saarenkatu, Vellamonkatu ja Kyläsaarenkatu, sekä Kana, Hana, Sompa, Nihti ja Mustikkamaa nimiset saaret.

VII b piiri: XI kaupunginosasta sen alueen, jonka rajoina olivat Helsinginkatu, Pengerkatu, Sakarinkatu, Hämeentie, Neljäs linja, Castréninkatu, Vallininkuja ja Vallininkatu.

Huoltolautakunnan osastot ja jaostot. Kaupungille vahvistetun huolto-ohjesäännön mukaisesti lautakunnassa jatkuvasti toimi neljä osastoa, hallinto-osasto, köyhäinhoito-osasto, irtolaishuolto-osasto ja alkoholistihuolto-osasto.

Hallinto-osasto käsittelee kaikki sellaiset yhteiskunnallisen huollon hallintoa koskevat asiat, joita ei ole määrätty muun elimen päätettäviksi, niihin luettuina myös työttömyyshuoltoon kuuluvat asiat, sikäli kuin ne on uskottu huoltotoimen toteutettaviksi, ja on hallinto-osastolla oikeus yksimielisellä päätöksellä ratkaista myös huoltolautakunnan päätösvaltaan kuuluvia asioita, jos ne ovat niin kiireellisiä, etteivät ne siedä lykkäystä lautakunnan seuraavaan kokoukseen, mutta on ratkaisusta ilmoitettava lautakunnan seuraa-

[1]) Huhtikuun 1 p:stä alkaen jäsen Virtanen.

vassa kokouksessa. Osaston käsittelemiin asioihin on kuulunut huoltoviraston virkailijoita koskevia ja muita juoksevia tai kiireellisiä tehtäviä, kuten tilapäisten virkailijoiden ja palveluskunnan ottamista, sairas- ja virkaloman myöntämistä sekä myös työttömyyshuoltoa koskevia asioita, ja kuului osastoon lautakunnan puheenjohtaja Kreander puheenjohtajana, sen varapuheenjohtaja Paasio[1]) varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä muiden kolmen osaston puheenjohtajat, nimittäin huoltotoimen toimitusjohtaja köyhäinhoito-osaston puheenjohtajan ominaisuudessa ja kolmas apulaisjohtaja irtolais- ja alkoholistihuolto-osastojen puheenjohtajan ominaisuudessa, sekä jäsenet Sipi ja Kivistö valittuina.

Köyhäinhoito-osaston asiana on:

1) valvoa, että annetaan tarpeenmukaista elatusta ja hoitoa henkilöille, joille kunta lain mukaan on velvollinen sitä hankkimaan, tai että annetaan tarkoituksenmukaista avustusta, jotta estettäisiin varaton joutumasta elatuksen tai hoidon puutteeseen;

2) päättää köyhäinhoidon hyväksi tehtyjen lahjoitusten käytöstä lahjoittajan määräysten mukaisesti;

3) täyttää ne muut tehtävät, jotka köyhäinhoitolain mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat; sekä

4) täyttää tammikuun 17 p:nä 1936 annetun lastensuojelulain 9 §:n 2 momentin a) kohdassa mainitussa tapauksessa ne lasten ja nuorten henkilöiden yhteiskunnallista huoltoa koskevat tehtävät, jotka lastensuojelulain ja lastensuojeluasetuksen mukaan kuuluvat huoltolautakunnalle.

Köyhäinhoito-osastoon kuului puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta sekä jäseninä köyhäinhoito-osaston jaostojen varapuheenjohtajat nimittäin Kivistö, Lilja, Olsson, Paasio [1]), Saveri, Sipi ja Welroos, joista Paasio [1]) osaston varapuheenjohtajana.

Huolto-ohjesäännön mukaan huoltolautakunta jakoi osaston vuoden alussa tarpeellisiin jaostoihin käsittelemään asioita jotka koskivat:

1) köyhäinhoidon antamista ja edellä mainitun 4 kohdan mukaan osastolle kuuluvaa yhteiskunnallista huoltoa sekä luopumista köyhäinhoidon korvauksesta;

2) täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuun ottamista sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen;

3) sen yhteiskunnallisen huollon korvausta, jota ulkokunnissa on annettu Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaaville; sekä

4) hoidokin ottamista kunnalliskotiin tai työlaitokseen sekä hoidokin toimittamista muuhun hoitolaitokseen tai sijoittamista yksityiskotiin.

Osasto jaettiin tämän mukaisesti 9 jaostoon. Näistä jaostot I—VII käsittelivät kaupungin alueella oleskelevien köyhäinhoitoanomuksia ollen kullakin oma rajoitettu alueensa kaupungista hoidettavanaan, lukuunottamatta VI jaostoa, joka ratkaisi laitoksiin ottamista koskevat sekä vakinaista asuntoa vailla olevien muutakin köyhäinhoitoa koskevat anomukset katsomatta siihen, missä kaupunginosassa ja piirissä asianomainen asui. Kussakin jaostossa toimi puheenjohtajana lautakunnan määräämä asianomainen apulaisjohtaja viran puolesta sekä muina jäseninä kaksi lautakunnan keskuudestaan valitsemaa jäsentä, joista toinen lisäjäsenistä valittuna, nimittäin ensimmäisessä jaostossa jäsen Welroos ja lisäjäsen Paaso, toisessa jaostossa jäsen Olsson ja lisäjäsen Stolt, kolmannessa jaostossa jäsenet Lilja ja Pesonen, neljännessä jaostossa jäsen Sipi ja lisäjäsen Pietikäinen, viidennessä jaostossa jäsen Saveri ja lisäjäsen Lemström, kuudennessa jaostossa jäsen Paasio [1]) ja lisäjäsen Palmgren ja seitsemännessä jaostossa jäsen Kivistö ja lisäjäsen Östenson.

Kahdeksas jaosto käsitteli ulkokunnissa avustettujen helsinkiläisten korvausasioita koskevat tehtävät ja kuuluivat siihen puheenjohtajana toinen apulaisjohtaja, varapuheenjohtajana Paasio ja jäsenenä Vehilä.

Yhdeksäs jaosto päätti asioista, jotka koskivat täyden köyhäinhoidon varaan joutuneen henkilön omaisuuden haltuunottoa sekä sen käyttämistä hoidon korvaamiseen, ja kuuluivat siihen puheenjohtajana huoltotoimen toimitusjohtaja viran puolesta määrättynä sekä varapuheenjohtajana jäsen Olsson ja jäsenenä lisäjäsen Päivänsalo.

Irtolaishuolto-osaston asiana on täyttää irtolaislain ja irtolaisasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät, ja ovat siihen kuuluneet puheenjohtajana kolmas

[1]) Huhtikuun 1 p:stä alkaen jäsen Virtanen.

apulaisjohtaja viran puolesta määrättynä sekä valittuina jäsenet Lilja ja Pesonen, edellinen varapuheenjohtajana, ja lautakunnan lisäjäsenet Pietikäinen ja Lemström. Irtolaishuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä ja yleisvalvojina ovat toimineet lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuina Lemström, Lilja, Pesonen ja Pietikäinen.

Alkoholistihuolto-osaston asiana on täyttää alkoholistilain ja alkoholistiasetuksen mukaan huoltolautakunnalle kuuluvat tehtävät. Siihen kuuluivat puheenjohtajana kolmas apulaisjohtaja viran puolesta määrättynä sekä jäseninä lautakunnan jäsenet Kreander ja Kivistö, edellinen varapuheenjohtajana, ja lisäjäsenet Vehilä ja Östenson. Alkoholistihuollon valvontaan nähden on kaupunki ollut yhtenä piirinä, jossa yleisvalvojina toimivat lautakunnan jäsenistä ja lisäjäsenistä valittuna Kreander, Kivistö, Vehilä ja Östenson.

Huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten johtokuntiin kuuluivat seuraavat henkilöt:

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Allenius, varapuheenjohtajana Virtanen ja jäsenenä Hagan sekä varalla Wilén, Saveri ja Lemström.

Tervalammen työlaitoksen johtokuntaan puheenjohtajana Sipi, varapuheenjohtajana Welroos ja jäsenenä Merilinna sekä varalla Linko, Forsström ja kaupunginagronoomi J. Tamminen;

Työtupien johtokuntaan puheenjohtajana Kreander, varapuheenjohtajana Allenius sekä jäseninä kaupunginvaltuuston puheenjohtaja E. Rydman, talousneuvos M. Sillanpää ja lautakunnan jäsen Saveri.

Kaupunginhallituksen edustajina huoltolautakunnassa sekä sen hallinto- ja köyhäinhoito-osastoissa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell sekä irtolais- ja alkoholistiosastossa lautakunnan jäsen J. Kivistö. Jaostoissa ja huoltolaitosten johtokunnissa edustivat kaupunginhallitusta sen seuraavat vuosijäsenet: jaostossa, joka päättää täyden köyhäinhoidon varaan joutuneiden omaisuuden haltuunottoa ja sen käyttämistä hoidon korvaamiseen koskevat asiat sekä samoin kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnassa rouva M. Salmela-Järvinen, huoltolautakunnan työtupien johtokunnassa ylikonemestari V. V. Salovaara sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnassa insinööri E. von Schantz.

C. Kokoukset ja tärkeimmät päätökset

Kokoukset. Huoltolautakunta kokonaisuudessaan piti vuoden kuluessa 3 varsinaista ja 4 ylimääräistä kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 41 asiaa. Hallinto-osastolla oli 11 varsinaista ja 1 ylimääräinen kokous, joissa käsiteltiin kaikkiaan 331 asiaa. Köyhäinhoito-osasto kokoontui 4 kertaa käsitellen 8 asiaa ja sen eri jaostot kokoontuivat seuraavasti:

Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita	Jaosto	Kokouksia	Käsiteltyjä asioita
I	19	3 180	VI	16	3 918
II	21	3 345	VII	20	3 135
III	21	3 140	VIII	16	2 561
IV	22	2 601	IX	5	161
V	21	2 792			

Irtolaishuolto-osastolla oli 25 kokousta, joissa käsiteltiin yhteensä 1 293 asiaa. Alkoholistihuolto-osasto piti 21 kokousta, joissa se käsitteli kaikkiaan 768 asiaa.

Kunnalliskodin ja sen yhteydessä olevan työlaitoksen johtokunnan kokouksia oli 12 ja niissä käsiteltyjä asioita 169.

Tervalammen työlaitoksen johtokunnalla oli 16 kokousta ja niissä käsiteltiin 203 asiaa.

Työtupien johtokunta kokoontui 16 kertaa käsitellen 237 asiaa.

Lautakunnan käsittelemät asiat. Huoltolautakunnan ja sen hallinto-osaston kertomusvuoden kuluessa käsittelemistä joko periaatteellista laatua olevista tai muuten yleisempää mielenkiintoa ansaitsevista asioista esitettäköön tässä seuraavaa:

Kokouksessaan helmikuun 2 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli pöyta-

kirjanotteella tammikuun 15 p:ltä huoltolautakunnan tietoon saatetun kaupunginhallituksen päätöksen, jossa kaupungin hallituksille sekä lauta- ja johtokunnille oli päätetty huomauttaa, että niiden alaisissa laitoksissa oli mahdollisuuksien mukaan koetettava sijoittaa sotaleskiä ja sotainvaliidien vaimoja avoimiin, heille sopiviin toimiin; ja päätti hallinto-osasto merkitä huomautuksen tiedoksi sekä saattaa sen myös kaikkien huoltolautakunnan alaisten johtokuntien tietoon.

Huoltolautakunnan kokouksessa maaliskuun 30 p:nä otettiin käsiteltäväksi ote kaupunginhallituksen pöytäkirjasta helmikuun 26 p:ltä, jossa kehoitettiin kaupungin hallituksia sekä lauta- ja johtokuntia ennen seuranneen huhtikuun 1 p:ää tekemään kaupunginhallitukselle ehdotukset siitä, mitkä niiden alaiset, tilapäisin työvoimin hoidetut toimet olisivat vakinaistettavat, sekä samalla siitäkin, mihin palkkaluokkiin uudet virat olisivat sijoitettavat. Sen jälkeen kun pöytäkirjaan oli merkitty, että Tervalammen työlaitoksen johtokunta ja työtupien johtokunta, joille huoltotoimen toimitusjohtaja oli jo ennen kokousta toimittanut kaupunginhallituksen p.o. pöytäkirjanotteen lausuntoa varten, olivat ilmoittaneet, ettei niiden alaisissa laitoksissa ollut sellaisia virkoja, joiden vakinaistamista olisi pidettävä ajankohtaisena, lautakunta päätti sellaisenaan hyväksyä huoltotoimen toimitusjohtajan laatiman ehdotuksen vakinaistettavista viroista palkkaluokkineen. Sen mukaisesti esitettiin vakinaistettaviksi seuraavat virat:

Huoltoviraston yleisen toimiston

1) keskuskanslian 1 vahtimestarin (eteisvartijan) virka;

2) rekisterikanslian 4 alemman palkkaluokan toimistoapulaisen virkaa;

3) köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden 1 kanslianesimiehen, 1 kanslianhoitajan, 1 ylemmän palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 1 alemman (40) palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 5 alemman (42) palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 10 nuoremman kodissakävijän, 1 diakonissan ja 1 vahtimestarin virka; sekä

4) irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian 1 ylemmän palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 2 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 4 vanhemman kodissakävijän ja 1 järjestysmiehen virka;

Huoltoviraston asiamiestoimiston

1) yleisen kanslian 1 ylemmän palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 2 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen, 2 järjestysmiehen, ja 1 vahtimestarin (eteisvartijan) virka;

2) A-kanslian 1 vanhemman kodissakävijän ja 1 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen virka;

3) B-kanslian 1 ylemmän palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen ja 1 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen virka;

4) D-kanslian 1 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen virka; sekä

5) L-kanslian 1 notaarin, 1 vanhemman kodissakävijän, 8 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen ja 3 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen virkaa;

Huoltoviraston kassa- ja tilitoimiston kassanhoitajan virka; sekä

Kunnalliskodin 3 yöhoitajattaren ja 1 alemman palkkaluokan nuoremman toimistoapulaisen virka.

Tämän esityksen mukaisesti, minkä kaupunginhallitus sekä myös kaupunginvaltuusto sittemmin hyväksyivät, jäivät huoltovirastossa ylimääräiselle kannalle tammikuun 1 p:stä 1943 lukien ainoastaan siivoojien sekä yhden asiapojan toimet, edelliset sen vuoksi, että ne olivat sivutoimien luontoisia, jälkimmäinen siksi, että sen hoitoon oli käytetty iältään nuoria henkilöitä, joiden aikanaan oli ollut siirryttävä heidän ikäänsä vastaaviin tehtäviin.

Huhtikuun 1 p:nä pidetyssä huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa huoltotoimen toimitusjohtaja ilmoitti osastolle, että hän oli asian erittäin kiireellisen laadun vuoksi jo maaliskuun 6 p:nä kääntynyt kaupunginhallituksen puoleen tehden yksityiskohtaisen ehdotuksen reserviläisten vuokravelka-asioiden huoltolautakunnalle aiheuttamien tehtävien hoitamisesta huoltoviraston omalla työvoimalla, sitä lisäämättä tilapäisvoimilla, noudattamalla laadittaviin lausuntoihin ja ehdotuksiin nähden kappalepalkkaa, jota suoritettaisiin virka-ajan ulkopuolella suoritettavasta työstä ja josta, normaalia työntehoa noudattaen, johtuisi, tehtyjen laskelmien mukaisesti, suunnilleen saman verran menoja, kuin minkä kaupunginhallituksen vahvistamat ylityökorvausperusteet

olisivat edellyttäneet; minkä jälkeen ja kun pöytäkirjaan lisäksi oli merkitty, että kaupunginhallitus oli otteella maaliskuun 12 p:n pöytäkirjastaan ilmoittanut hyväksyneensä huoltotoimen toimitusjohtajan ehdotuksen sekä määränneensä, että työstä suoritettavat kappalekorvaukset olivat maksettavat huoltoviraston tilapäisen työvoiman määrärahasta, johon lautakunnan oli aikanaan anottava tarpeellinen lisämääräraha, hallinto-osasto päätti hyväksyä huoltotoimen toimitusjohtajan toimenpiteet asiassa sekä merkitä kaupunginhallituksen päätöksen tiedoksi ja kassa- ja tilitoimiston tietoon saatettavaksi.

Kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä huoltolautakunta käsitteli kaupunginhallituksen lähetteen toukokuun 23 p:ltä, jossa pyydettiin huoltolautakunnan lausuntoa lähetettä seuranneesta Helsingin kaupungin tilintarkastajain kertomuksesta v:n 1941 tilintarkastuksesta sekä tähän kertomukseen liittyneestä revisiotoimiston kertomuksesta samalta vuodelta. Revisiokertomuksessaan kaupunginreviisori oli ilmoittanut, että v:n 1941 aikana suoritetuissa suuritöisissä ja pitkäaikaisissa tarkastuksissa oli jouduttu toteamaan, että huoltolautakunnan alaisissa työtuvissa oli v. 1932—37 tapahtunut vakavia väärinkäytöksiä siten, että työtupien entinen, v:n 1938 alussa eläkkeelle siirtynyt johtaja oli johtajana toimiessaan merkinnyt palkkalistoihin »mustia miehiä» ja näitä listoja muullakin tavalla väärentämällä kavaltanut kaupungin varoja yli 417,000 mk, sekä että asia oli joutunut oikeuden käsiteltäväksi. Lisäksi oli revisiokertomuksessa ilmoitettu, että mainitun vuoden kuluessa oli työtuvissa ilmennyt toinenkin valitettava tapaus. V:n 1941 tilinpäätöksen yhteydessä oli näet käynyt ilmi, että työtupien myymälän varastossa oli 44 231 mk:n suuruinen vajaus, jonka syytä toistaiseksi ei oltu saatu selvitetyksi, mutta että myymälä oli vuoden keskellä joutunut niin kiireellisesti muuttamaan huoneistoa, ettei ennen muuttoa oltu ehditty suorittaa varaston inventointia, niin myös, että kun uusi huoneisto ei muuton tapahtuessa vielä ollut ollut valmis, oli tavaroita jouduttu jonkin aikaa säilyttämään uudessa huoneistossa epätyydyttävissä olosuhteissa. Tavaroita olikin voitu todeta hävinneen muuton jälkeen uudesta huoneistosta, mutta sen sijaan oli jäänyt epätietoiseksi, kuinka paljon tavaroita oli tällöin hävinnyt, minkä vuoksi asia oli jätetty poliisin selvitettäväksi. Laitoksen taholta tapahtuneena laiminlyöntinä oli revisiotoimisto pitänyt sitä, ettei varaston tarkastusta oltu suoritettu muuton jälkeen. Kaupungin tilintarkastajat olivat sanotun revisiokertomuksen johdosta kertomuksessaan lausuneet m.m. että väärinkäytösten esiintyminen useamman vuoden aikana näytti osoittavan, ettei valvonta ollut ollut tehokas ja että organisatio oli ollut puutteellinen.

Asiassa annettavassaan lausunnossa huoltolautakunta vuorostaan päätti lausua käsityksenään, että työtupien hallinto-organisatiota oli asianomaisen lautakunnan toimenpiteestä eri aikoina pyritty kehittämään mahdollisimman tehokkaaksi ja kiinteäksi. Niinpä oli silloinen köyhäinhoitolautakunta vahvistanut marraskuun 19 p:nä 1934 huoltotoimen toimitusjohtajan valmistaman ehdotuksen työtupien ohjesäännöksi, johon oli sisältynyt tarkat määräykset työtupien johtokunnan ja virkailijakunnan tehtävistä. Ohjesääntö oli tarkistettu sen jälkeen v. 1937 ja saatettu, työtupien laajuuden vuoksi, valtuuston vahvistettavaksi, mikä oli tapahtunutkin kesäkuun 2 p:nä 1937. Samalla oli huoltotoimen toimitusjohtaja valmistanut ehdotuksen työtupien viranhaltijain tehtävien vielä entistäkin seikkaperäisemmäksi säännöstelyksi, ja oli niistä otettu määräykset huoltolautakunnan kesäkuun 17 p:nä 1937 vahvistamaan lautakunnan alaisten viranhaltijain johtosääntöön sen IV luvuksi. Lokakuun 28 p:nä 1938 oli kaupunginvaltuusto vahvistanut työtupien ohjesääntöön eräitä olosuhteiden vaatimia muutoksia, ja tammikuun 2 p:nä 1939 oli huoltolautakunta saattanut voimaan myös työtupien viranhaltijain osalta uudistetut viranhaltijain johtosäännöt, joissa oli yhä tehostettu organisatiota ja kontrollia, niin että hallinto-organisatiossa ei huoltolautakunnan mielestä pitänyt olla olemassa puutteellisuuksia. Mitä taasen tuli annettujen määräysten noudattamisen niin tehokkaaseen valvontaan, ettei väärennyksiin perustuvaa kavallusta olisi voinut päästä tapahtumaan, olisi se, huoltolautakunnan mielestä, kysynyt revisiotoimiston ja huoltoviraston kassa- ja tilitoimiston kamreerin y.m. valvonnan ohella aivan erikoisia tarkkailutoimenpiteitä erityisine tarkkailijoineen, ja näytti kysymyksenalaiselta, olisiko tällaisin kustannuksinkaan kyetty torjumaan väärennyksiin perustunutta kavallusta. Mitä taasen tuli työtupien myymälän varastossa ilmenneeseen vajaukseen, huoltolautakunta huomautti, että koska asia vielä oli poliisiviranomaisten tutkittavana, oli ollut ennenaikaista lausua käsitystä puuttuvasta valvonnasta, semminkin kun, kuten kaupunginreviisorikin oli maininnut, myymälä oli jouduttu muuttamaan ennenkuin sen uusi huoneisto oli val-

mis ja säilyttämään tavaroita huoneissa, joissa rakennus- ja sisustustöiden yhä jatkuessa oli kulkenut lukuisasti vierastakin väkeä, joten tavaran katoamismahdollisuudet olivat hyvin ymmärrettävissä. Lautakunnankin mielestä olisi kuitenkin, sen jälkeen kuin varaston inventointi oli huoneiston valmistuttua saatu toimitetuksi, sen tulosta ollut verrattava kirjanpitoon, jolloin vajaus olisi käynyt ilmi aikaisemmin kuin mitä oli ollut laita sen johdosta, että työtupien johtaja oli toimittanut vertailun vasta vuoden vaihteessa; mutta lausui lautakunta käsityksenään, että itse vajauksen syntyä olisi sitenkään meneteltäessä tuskin enää voitu välttää. Lopuksi lautakunta päätti lausunnossaan vielä huomauttaa, että heti sen jälkeen kuin työtupien johtaja oli saattanut työtupien johtokunnan puheenjohtajan ja huoltotoimen toimitusjohtajan tietoon toteamansa vajauksen, oli huoltolautakunnan lainoppinut sihteeri määrätty toimittamaan asiassa seikkaperäinen tutkimus sekä saatettu asia kaupunginreviisorin tietoon; niin myös, että huoltotoimen toimitusjohtaja oli jo ennen tutkimuksen päättymistä eli helmikuun 11 p:nä 1942 antanut alaisilleen viranhaltijoille kiertokirjeen, josta lautakunta oheisti lausuntoonsa kappaleen, terästäen siinä valvonta- y.m. velvollisuuksia ja oli työtupien johtokunta vuorostaan käsitellyt vajausasian tutkimuksen päätyttyä kokouksessaan maaliskuun 6 p:nä tehden siinä päätökset, jotka ilmenivät lautakunnan lausuntoon oheistetusta kokouksen pöytäkirjanotteesta. Esittämillään perusteilla huoltolautakunta lausunnossaan tuli siihen tulokseen, ettei ennen rikosoikeudellisen tutkimuksen päättymistä ollut aihetta enempiin toimenpiteisiin organisation ja valvonnan tehostamismielessäkään, ja lausui lautakunta toivovansa, etteivät tilintarkastajain huomautukset antaisi kaupungin päättäville viranomaisille aihetta enempään, niin vakaasti kuin tapahtumia muutoin olikin valitettava. On syytä merkitä, että molemmat asiat ovat edelleen oikeudellisen tutkimuksen varassa sekä että tilivapaus myönnettiin lautakunnalle.

Edellä mainitusta huoltotoimen toimitusjohtajan kiertokirjeestä ja työtupien johtokunnan kokouksen pöytäkirjasta merkitään tähän tarpeelliset otteet, jotka kuuluvat:

»Kiertokirje apulaisjohtajille, asiamiehelle, kamreerille, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden y.m. kanslioiden esimiehille, kunnalliskodin johtajalle, Tervalammen työlaitoksen johtajalle sekä työtupien johtajalle.

— —

Kontrollin tehostamiseksi katson tarpeelliseksi erityisesti korostaa kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistetun viranhaltijain johtosäännön asiaankuuluvia määräyksiä niihin helmikuun 2 p:nä 1938 tehtyine muutoksineen ja palauttaa asianomaisten mieleen lähinnä seuraavaa:

— —

3. Kamreerin tulee johtosääntönsä mukaan johtaa ja valvoa huolto- ja lastensuojelulautakunnan sekä niiden alaisten laitosten kassahallintoa ja tilejä sekä tehdä toimitusjohtajalle ehdotuksia kassa- ja tilitoimiston tehtävien ja toiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi; ja johtosäännön 41 §:n 14 ja 19 kohdista ilmenee, että sekä pääkassan että alitilittäjien kassojen tarkastus on toimitettava kuukausittain. — On tärkeätä, että kassantarkastuksia, milloin vähänkin aihetta ilmaantuu, toimitetaan useamminkin sekä että kamreeri niissä omistaa huomiota myös varastoille ja varastokirjanpidolle sekä huolehtii siitä, että varastot ainakin pistokokeittain, ellei kokonaankin, inventoidaan useammin kuin kerran vuodessa, mieluummin vuosineljänneksittäin. Mikäli kamreeri huomaa kassa- tai varastoliikkeessä esiintyvän kontrollin kannalta tai muutoin puutteellisuuksia, on hänen tehtävä minulle esitykset parannuksista.

— —

6. Työtupien johtaja vuorostaan valvoo työtupien koko toimintaa ja on hänen johtosäännön 84 §:n mukaan sitä varten m.m. käytävä mahdollisimman usein tarkastamassa kutakin työtupaa ja työtupien myymälää sekä ilmoitettava epäkohdista, puutteista ja virheellisyyksistä seuraavassa johtokunnan kokouksessa. Erittäinkin tulee johtajan valvoa, että työtupien ja myymälöiden hallussa olevaa omaisuutta hyvin hoidetaan, että kannetut varat kertyvät kassaan, että kaupintavarastoa hoidetaan huolella, että palkkapussit oikein lasketaan, että nimenhuutokirjat ovat kunnossa ja työpäivät korteille

oikein merkityt sekä että viranhaltijat yleensä täyttävät tehtävänsä. On erittäin tärkeätä, että työtupien johtaja kiinnittää jatkuvasti ja säännöllisesti huomiotaan siihen, että nimenhuutokirjat todella pidetään määräysten mukaisesti, niin ettei työpäivistä tule vääriä merkintöjä kortistoon; että tavarain myynnistä kertyvät varat päivittäin levereerataan kassaan; että raaka-ainevaraston kirjanpito on kunnossa ja varasto tallella, jota varten varasto on inventoitava riittävän usein; että myymälöiden valmistevarasto samoin on tallella, jota varten se on inventoitava vähintään kerran kummankin vuosipuoliskon aikana, sekä että myymälöistä myyntitulot päivittäin levereerataan toimiston kassaan; että kaupintavarastosta pidetään tarkkaa kirjanpitoa ja että tätä varastoa hoidetaan huolella, jota varten sekin on riittävän usein inventoitava; että tavarankuljetuslähetteinä käytetään luotettavia henkilöitä ja että tavarain levereerauksessa muutoinkin menetellään johtosäännön mukaan j.n.e. Myös ruoantilauksiin on kiinnitettävä huomiota ja pidettävä silmällä, että annoslukumäärät kulloinkin vastaavat hoidokkien lukua. Mitään leväperäisyyttä, laiminlyöntejä tai omavaltaisuuksia menettelytavoissa ei ole sallittava; ja huolella on katsottava, että myymälänhoitajat kuittaavat vastaanottaneensa myymälöihin toimitetun tavaran sekä etteivät he ilman lupaa alenna tai ylennä määrättyjä myyntihintoja. Varastot, niin raaka-aine kuin valmistevarastotkin, on pidettävä sivullisilta tarkoin suljettuina.

— —

Helsingissä, huoltoviraston yleisen toimiston keskuskansliassa, helmikuun 11 p:nä 1942.

Viran puolesta:

Bruno S a r l i n.»

»O t e Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten työtupien johtokunnan pöytäkirjasta 6 p:ltä maaliskuuta 1942.

— —

Sitten kun pöytäkirjaan oli merkitty, että puheenjohtaja kutsui tämän §:n kohdalla pöytäkirjaa pitämään huoltolautakunnan sihteerin, tuomari A. Asteljoen, sekä että työtupien johtaja P. E. Kiljunen ilmoitti haluavansa poistua kokouksesta, kunnes tämä pykälä oli tullut käsitellyksi, johtokunta suoritti asiassa keskustelun sekä teki seuraavan päätöksen:

Sen nojalla, mitä toimitetussa tutkinnossa ja kuulustelussa on käynyt selville, johtokunta päätti:

1. huomioonottamalla mitä Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten viranhaltijain kesäkuun 14 p:nä 1937 vahvistetun johtosäännön 84 §:ssä, sellaisena kuin se muutettuna on tammikuun 2 p:nä 1939 annetussa johtosäännössä, on työtupien johtajan velvollisuudeksi määrätty huomauttaa työtupien johtajalle, että hänen on tarkoin noudatettava mainitussa pykälässä määrättyä valvontavelvollisuuttaan sekä tällöin kiinnitettävä erityisesti huomiota työtupien myymälöiden ja varastojen hoitoon, kirjanpitoon ja tilityksiin sekä tilauskirjanpitoon, niin myös laiminlyöntejä ja virheellisyyksiä tai muita oikaistavia menettelytapoja havaittuaan ilmoitettava niistä, kuten on määrätty, johtokunnalle kulloinkin sen seuraavassa kokouksessa;

2. todeta, että sekä ylimääräinen myymäläapulainen työtupien talossa Helsinginkatu 24 nykyisin sijaitsevassa myymälässä — — — sekä varsinkin saman myymälän ylimääräinen hoitaja — — — —, joka viimeksi on toiminut myymälän kassanhoitajana, ovat virkaansa hoitaessaan tehneet virheitä ja laiminlyöntejä, jotka näyttävät antavan aihetta Helsingin kaupungin voimassa olevan virkasäännön 12 §:ssä määrättyihin toimenpiteisiin, mutta siihen nähden, että heidän menettelynsä ja toimintansa laatu voi lopullisesti selvitä vasta asiassa toimitettavan poliisitutkinnon yhteydessä, jäädä ennen kurinpidollisiin toimenpiteisiin ryhtymistä odottamaan poliisitutkinnon tuloksia, mihin mennessä työtupien johtajan kuitenkin on tarkoin pidettävä silmällä myymälän toimintaa sekä päivittäin tarkastettava sen kassa ja tilitykset ottamalla huomioon, mitä huoltotoimen toimitusjohtajan helmikuun 11 p:lle 1942 päiväämässä kiertokirjeessä n:o 509 m.m. siinä

suhteessa on määrätty, sekä määrättävä myymälän kassaa hoitamaan joku toinen kuin — — —; ja

3. lähettää huoltolautakunnan sihteerin, tuomari A. Asteljoen toimittamassa kuulustelussa kertyneet pöytäkirjat liitteineen Helsingin rikospoliisille pyynnöllä, että rikospoliisin toimesta niin pian kuin mahdollista suoritettaisiin tutkinto siitä, millaisten rikollisten tekojen kautta vajaus työtupien myyntivarastossa on syntynyt ja ketkä rikoksiin ovat syyllistyneet, sekä että kappale tutkintopöytäkirjaa heti sen valmistuttua lähetettäisiin johtokunnalle sille kuuluviin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.»

Vakuudeksi:

Felix Kreander.

P. E. Kiljunen.»

Kokouksessaan helmikuun 2 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto käsitteli sosiaaliministeriön kirjelmän tammikuun 15 p:ltä, joka koski huoltotyöntekijäin koulutusta ja jossa tiedusteltiin oliko lautakunta suostuvainen järjestämään huoltotyöntekijöiksi aikoville harjoittelumahdollisuuksia, sekä, jos vastaus oli myönteinen, antamaan vastaukset harjoittelun järjestämistä koskeviin, ministeriön kirjeessä esitettyihin kysymyksiin. Hallinto-osasto päätti vastata ministeriön tiedusteluun myöntävästi sekä samalla ilmoittaa, että harjoittelijoita voitiin ottaa yhteensä enintään 16, joista 10 avoimen huollon alalle ja 6 suljetun huollon alalle; että suljetun huollon alalle aikovista kunnalliskotiin harjoittelijoiksi otettavista kaikkien tuli olla naisia; että menestyksellisesti harjoitelleiden toimeentulomahdollisuuksia pyrittiin helpottamaan siten, että heidät määrättiin, mikäli mahdollista, kesälomasijaisiksi; että suljetun huollon alalle aikovia harjoittelijoita ei voitu majoittaa kunnalliskotiin, koska tarkoitusta varten ei ollut olemassa huoneistoa eikä määrärahaa, mutta että harjoittelijoille annettiin korvaukseksi työstään vapaa ruoka, jota varten lautakunnan menoarviossa oli määräraha; sekä että huoltotoimen toimitusjohtaja ja huoltoviraston ja -laitosten viranhaltijat olivat suostuvaiset antamaan harjoittelijoille tarpeellisen ohjauksen.

Kuten aikaisemmissa toimintakertomuksissa on mainittu, Pelastusarmeija on jo useina talvina ylläpitänyt kaupungissa kodittomien miesten lämmittelytupaa, jossa kävijöille samalla on tarpeen mukaan annettu lämmintä ruokaa. Tätä toimintaa, jonka avulla on pyritty torjumaan kerjuuta sekä toimettomien henkilöiden oleskelua rautatieaseman y.m. julkisten rakennusten eteishalleissa ja yksityisten talojen porraskäytävissä, kaupunki on, huoltolautakunnan tai sen hallinto-osaston suosituksesta, tämänkin kertomusvuoden kuluessa tukenut myöntämällä tarkoitusta varten apurahoja.

Kokouksessaan helmikuun 6 p:nä huoltolautakunta käsitteli Tervalammen työlaitoksen johtokunnan helmikuun 2 p:nä huoltolautakunnalle lähettämän kirjelmän, jossa johtokunta ilmoitti kokouksessaan tammikuun 30 p:nä hyväksyneensä kirjelmää seuranneen huoltotoimen toimitusjohtajan yksissä neuvoin sanotun työlaitoksen johtajan kanssa laatiman tammikuun 24 p:lle päivätyn promemorian sen lopussa esiintyvine ponsineen, jotka koskivat naispuolisten hoidokkien ja irtolaisuudesta työlaitokseen määrättyjen naispuolisten henkilöiden ottamista Tervalammen työlaitokseen, sekä pyysi huoltolautakuntaa myös puolestaan hyväksymään promemoriassa tehdyt esitykset ja ryhtymään niiden toimeenpanoksi ponsissa ehdotettuihin toimenpiteisiin. Mainituissa ponsissa johtokunta ehdotti, että huoltolautakunta tekisi kaupunginhallitukselle esityksen, että kaupunginhallitus oikeuttaisi huoltolautakunnan sijoittamaan Tervalammen työlaitokseen, mikäli asianomaiset valtion tarkastusviranomaiset antaisivat siihen suostumuksensa myöskin köyhäinhoitolaissa edellytettyjä naispuolisia työlaitoshoidokkeja sekä, jos sosiaaliministeriö, huoltolautakunnan anomuksesta hyväksyisi työlaitokseen tarkoitusta varten järjestettävän irtolaisosaston irtolaisten työlaitososastoksi, myös naispuolisia irtolaisia. Johtokunta ehdotti samalla, että huoltolautakunta, edellyttämällä kaupunginhallituksen suostuvan edellä mainittuun lautakunnan esitykseen, päättäisi: 1) valmistuttaa ja hyväksyä sekä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotuksen maaherran vahvistettavaksi Tervalammen työlaitoksen irtolaisosaston ohjesäännöksi; 2) anoa sosiaaliministeriöltä, että ministeriö hyväksyisi Tervalammen työlaitokseen tarkoitusta varten järjestettävän irtolaisosaston irtolaisten työlaitososastoksi sekä oikeuttaisi lautakunnan

sijoittamaan laitokseen myös köyhäinhoitolaissa edellytettyjä naispuolisia työlaitoshoidokkeja; 3) hyväksyä puolestaan sellaisen työlaitoksen vartijakunnan ja vartijakunnan palkkauksen järjestelyn kuin mainitussa promemoriassa oli esitetty ja pyytää järjestelylle kaupunginhallituksen hyväksymisen; sekä 4) jättää laitoksen johtokunnan tehtäväksi aikanaan eli sen jälkeen kuin kaikki vartijat olivat sotapalveluksesta kotiutuneet sanoa, harkintansa mukaan, irti kaksi työlaitoksen miespuolista vartijaa ja tehdä huoltolautakunnan hallinto-osastolle ehdotuksen ylimääräisen naispuolisen vartijakunnan ottamisesta niin pian kuin oli saatu tieto siitä, että naishoidokkeja voitiin laitokseen ottaa. Lautakunta päättikin hyväksyä johtokunnan edellä kerrotuin tavoin syntyneet esitykset ja jätti samalla huoltotoimen toimitusjohtajan huoleksi valmistaa ja aikanaan lautakunnan hyväksyttäväksi esittää kysymykseen tulleen ohjesääntöehdotuksen. Kokouksessaan maaliskuun 2 p:nä hallinto-osasto käsitteli otteen kaupunginhallituksen helmikuun 19 p:n pöytäkirjasta, josta havaittiin, että kaupunginhallitus puolestaan oli hyväksynyt huoltolautakunnan esityksen köyhäinhoitolaissa edellytettyjen naispuolisten hoidokkien ottamisesta työlaitokseen sekä myös irtolaisnaisten laitokseen sijoittamisesta, mikäli sosiaaliministeriöltä saatiin siihen suostumus, niin myös, että kaupunginhallitus oli samalla hyväksynyt esitetyn vartijakunnan järjestelyn. — Huoltolautakunnan kokouksessa maaliskuun 30 p:nä päätettiin sitten merkitä tiedoksi sekä Tervalammen työlaitoksen johtokunnan tietoon saatettavaksi, että sosiaaliministeriö oli huoltolautakunnalle osoittamassaan helmikuun 28 p:lle päivätyssä kirjelmässä ilmoittanut, tehdyn anomuksen johdosta, hyväksyneensä Tervalammen työlaitoksen myöskin irtolaisten työlaitokseksi siten, että laitoksessa saatiin pitää tarkoitusta varten järjestetyssä osastossa naispuolisia irtolaisia enintään 24 ehdoin, että heidät eristettiin miespuolisista työlaitoshoidokeista ja köyhäinhoitolain nojalla hoidettavista naispuolisista työlaitoshoidokeista, samoin sosiaaliministeriön toinen kirjelmä samalta päivältä, josta näkyi, että ministeriö oli oikeuttanut lautakunnan ottamaan miespuolisten hoidokkien ohella laitokseen myös naispuolisia köyhäinhoitolain edellyttämiä hoidokkeja ehdoin, että heidät eristettiin miespuolisista hoidokeista ja irtolaisista. Samassa kokouksessa käsiteltiin huoltotoimen toimitusjohtajan laatima ja Tervalammen työlaitoksen johtokunnan puoltama ehdotus Lisäyksiksi sosiaaliministeriön joulukuun 21 p:nä 1936 vahvistamaan Helsingin kaupungin huoltolautakunnan alaisten huoltolaitosten ohjesääntöön, joita lisäyksiä on noudatettava Helsingin kaupungin omistaman Tervalammen työlaitoksen toimiessa sosiaaliministeriön hyväksymänä työlaitoksena; ja lautakunta päätti hyväksyä ehdotuksen sellaisenaan sekä pyytää kaupunginhallitusta saattamaan sen valtuuston hyväksyttäväksi ja alistamaan ohjesääntöehdotuksen myös Uudenmaan lääninhallituksen vahvistettavaksi.

Huoltolautakunnan hallinto-osaston kokouksessa kesäkuun 1 p:nä käsiteltiin sen jälkeen kaupunginhallituksen huhtikuun 30 p:lle päivätty kirjelmä, jonka ohella huoltolautakunnalle oli lähetetty kaupunginvaltuuston huhtikuun 22 p:nä pidetyn kokouksen päätösluettelo, josta näkyi, että valtuusto oli hyväksynyt edellä kerrotun lisäohjesäännön sekä alistanut sen asianomaisen lääninhallituksen vahvistettavaksi; ja lautakunta päätti merkitä ilmoituksen tiedoksi. Uudenmaan lääninhallitus vahvistikin lisäohjesäännön kesäkuun 4 p:nä, joten Tervalammen työlaitos oli lopullisesti muodostunut tyyssijaksi kumpaakin sukupuolta oleville köyhäinhoitolaissa edellytetyille hoidokeille sekä samalla naispuolisille irtolaisille, joiden viimeksi mainittujen lukumäärää sosiaaliministeriö myöhemmin suostui huomattavasti lisäämään, niin että sodan johdosta supistuneesta köyhäinhoitolain mukaisten hoidokkitapausten luvusta huolimatta laitoksen laaja maatalous on saatu hoidetuksi.

Kokouksessaan kesäkuun 1 p:nä huoltolautakunta käsitteli Tervalammen työlaitoksen johtokunnan toukokuun 28 p:lle päiväämän kirjelmän, jossa johtokunta esitti, että lautakunta päättäisi tehdä eräitä muutoksia Tervalammen työlaitoksen päiväjärjestykseen; hyväksyä laitoksen naishoidokkien työnsuoritusten ja käytöksen arvostelussa noudatettavaksi lautakunnan tammikuun 31 p:nä 1938 vahvistamat arvosteluperusteet; vahvistaa naispuolisten työvelvollisten velanlyhennyspisteiden raha-arvot sekä päivittäisen huoltokorvauksen johtokunnan esittämiksi; vahvistaa samoin kuntoisuuspisteen raha-arvoksi johtokunnan esittämän arvon ja antaa Tervalammen työlaitoksen johtajalle tehtäväksi yksissä neuvoin Käpylän laitosten johtajan kanssa tehdä esityksen siitä, oliko nykyoloissa korotettava ja miten velanlyhennyspisteiden raha-arvoja ja hoidokkien päivittäistä huoltokorvausta; ja lautakunta päätti sellaisenaan hyväksyä johtokunnan ehdo-

tukset, joiden mukaisesti työaika Tervalammen työlaitoksessa tuli olemaan tammi- ja joulukuussa entisen 7 tunnin asemasta 8 tuntia sekä maalis- ja lokakuussa entisen 9 tunnin asemasta samoin 8 tuntia, köyhäinhoitokorvauksessa käytettävän velanlyhennyspisteen raha-arvo naispuolisille työvelvollisille toistaiseksi 10-tuntisena työpäivänä 3 mk ja 8-tuntisena työpäivänä 2: 50 mk, päivittäinen huoltokorvaus toistaiseksi 10 mk sekä kuntoisuuspisteen raha-arvo naispuolisten hoidokkien osalta 15 p eli sama kuin miespuolisilla hoidokeilla. Tervalammen työlaitoksen johtajan yksissä neuvoin Käpylän laitosten johtajan kanssa laadittua edellä mainitussa asiassa perustellun ehdotuksensa, jota molempien laitosten johtokunnat ja huoltotoimen toimitusjohtaja olivat yhtyneet kannattamaan, huoltolautakunta kokouksessaan marraskuun 30 p:nä päätti:

1) että velanlyhennyspisteen arvo kunnalliskodin yhteydessä olevassa työlaitoksessa, jossa työpäivän pituus oli koko vuoden 8 tuntia, oli oleva 6 mk;

2) että velanlyhennyspisteen arvo Tervalammen työlaitoksessa, jossa työpäivän pituus oli kesän aikana 10 tuntia ja talven aikana 8 tuntia, oli oleva 10-tuntisena työpäivänä miehille 6: 50 mk ja naisille 5 mk sekä 8-tuntisena työpäivänä miehille 5: 50 mk ja naisille 4 mk; sekä

3) että huoltokorvauksen arvo miehille molemmissa työlaitoksissa oli oleva 24 mk ja Tervalammen työlaitoksessa naisille 16 mk; niin myös

4) että muutokset tulivat voimaan tammikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Kokouksessaan lokakuun 5 p:nä huoltolautakunnan hallinto-osasto päätti hyväksyä huoltotoimen toimitusjohtajan ilmoituksen ja selostuksen toimenpiteistä, joihin hän oli ryhtynyt helpottaakseen Tervalammen työlaitoksen laajojen viljelysten sadonkorjuuta. Selostuksesta ilmeni, että toimitusjohtaja oli järjestänyt huoltoviraston viranhaltijain talkoot välittömästi sekä että useampina päivinä oli n. 50 viranhaltijaa kerrallaan osallistunut Tervalammen kartanon viljelyksillä sadonkorjuuseen, lähinnä perunannostoon.

Kaupunginhallituksen pyydettyä maaliskuun 13 p:lle päivätyllä lähetteellä huoltolautakunnalta lausuntoa Helsingin Vapaan huollon keskuksen anomuksesta, että keskukselle v:ksi 1942 myönnettäisiin 125 000 mk:n suuruinen apuraha toimistokulujen peittämiseksi, jotta avustustoimintaa varten lahjoitettuja varoja ei tarvitsisi käyttää hallintomenoihin, huoltolautakunta kokouksessaan maaliskuun 30 p:nä päätti lämpimästi puoltaa anomusta, koska Vapaan huollon keskuksella oli suuri merkitys pääkaupungin vapaaehtoisen avustustoiminnan keskittäjänä ja Suomen huollon paikalliselimenä sekä sodan johdosta tavalla tai toisella kärsimään joutuneiden aseman helpottajana ja koska järjestön toiminta oli samalla koitunut kaupungille taloudelliseksikin hyödyksi supistamalla lakisääteisen avustustoiminnan menoja varsinkin n.s. suoranaisten avustusten osalta. Anottu avustus myönnettiinkin.

V:n 1941 toimintakertomuksessa selostettiin huoltolautakunnan sanotun vuoden maaliskuun 26 p:nä tekemä päätös, joka koski ruoka-avustusten punnitsemisessa noudatettavia, normeeraavia ohjeita huomioonottamalla ravintofysioloogiset ja hintain kallistumisesta johtuneet vaatimukset; ja mainittiin samalla lautakunnan valtuuttaneen huoltotoimen toimitusjohtajan elintarvikkeiden hintojen kohoamisen ja siitä johtuvan ravintoindeksin nousun perusteella antamaan ohjeita hyväksyttyjen normien prosenttuaaliseksi korottamiseksi. Tämän johdosta on mainittava, että huoltotoimen toimitusjohtaja, saamansa valtuutuksen nojalla, harkitsi oikeaksi korottaa kyseistä normia tammikuun 16 p:nä n. 10 %:lla, kesäkuun 17 p:nä yhteensä alkuperäisestä normista n. 20 %:lla sekä lokakuun 29 p:nä yhteensä alkuperäisestä normista n. 30 %:lla noudattamalla ratkaisuissaan lähinnä elintarvikeindeksin nousua.

Merkittäköön vielä, että huoltotoimen toimitusjohtaja joutui kertomusvuoden kuluessa antamaan virkailijakunnalle sarjan ohjaavia kiertokirjeitä, joiden lähempi selostaminen paisuttaisi kertomuksen liian laajaksi; niin myös, että lukuisat huoltolautakunnan alaiset viranhaltijat edelleen olivat puolustusvoimien palveluksessa. Siten syntyneitä vakansseja ei huoltolautakunta kuitenkaan täyttänyt viransijaisilla kuin poikkeustapauksissa, vaan suorittivat kotirintamalle jääneet edelleenkin omien virkatehtäviensä ohella myös rintamalla olleiden virkatehtävät, joten kaupungille säästyi huomattavia rahamääriä. Tällainen järjestely kävi mahdolliseksi myös sen johdosta, että avustustapausten lukumäärä osoitti jatkuvasti hyvin huomattavaa laskusuuntaa lähinnä sen johdosta, että työmarkkinatilanne muodostui arvaamattoman hyväksi sekä että valtio ja vapaat kansalaisjärjestöt suorittivat voimaperäistä avustustoimintaa.

D. Katsaus huoltoviraston toimintaan

Virkailijat. Merkittävimpänä muutoksena viraston virkailijakunnassa on mainittava, että lautakunnan asiamies, lakitieteenkandidaatti A. Simonen erosi joulukuun 1 p:stä lukien virastaan siirtyäkseen toiseen toimeen, suoritettuaan viraston palveluksessa useiden vuosien ajan erittäin menestyksellisen virkakauden varsinkin viraston asiamiestoimiston uudelleenorganisation luomisessa. Eläkkeelle siirtyivät kertomusvuoden aikana viranhaltijoista kanslianhoitaja E. Mellberg ja kodissakävijä I. Ek.

Kansliatyö. Huoltoviraston yleisestä toimistosta lähetettiin kertomusvuonna yhteensä 7 069 kirjelmää, johon ei sisälly irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kirjeenvaihto. Niistä tuli keskuskanslian osalle 3 608, rekisterikanslian osalle 1 433, köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokanslioiden osalle 845 ja työttömyyshuoltokanslian osalle 1 183.

Köyhäinhoidon saamista koskevia anomuksia tehtiin köyhäinhoitoa varten asetettuihin huoltokanslioihin yhteensä 36 162, joita eri kansliat valmistelivat seuraavasti:

I kanslia	5 116	V kanslia	5 597
II »	4 806	VI » (laitos-)	4 547
III »	5 764	VII »	5 583
IV »	4 749	Yhteensä	36 162

Lisäksi vastaanotettiin rekisterikansliassa sairaaloiden maksusitoumusanomuksia 4 090.

Köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa käsiteltyjen asioiden kokonaislukumäärä oli yhteensä 139 334, joista I kansliassa 19 570, II:ssa 19 249, III:ssa 24 592, IV:ssä 17 272, V:ssä 18 576, VI:ssa (laitoskansliassa) 19 603 ja VII:ssä 20 472. Näiden kanslioiden kodissakävijät suorittivat yhteensä 36 526 kotikäyntiä jakautuen eri kanslioihin kuuluvien valvontapiirien kesken siten, että I kanslian osalle tuli 5 163, II:n 5 599, III:n 5 213, IV:n 4 533, V:n 5 648, VI:n (laitoskanslian) 4 643 ja VII:n 5 727. Kanslianesimiehet toimittivat edellisten lisäksi yhteensä 665 tarkistuskäyntiä avunsaajain luona. Köyhäinhoidon diakonissat suorittivat erityisissä tapauksissa avustusten jaon ja antoivat huoltoa perheissä, joissa oli alaikäisiä, sairaita tai muita sellaisia henkilöitä, jotka tarvitsivat erikoishuoltoa. Diakonissojen tekemiä kotikäyntejä oli yhteensä 20 309.

Huoltoviraston keskuskanslia sijaitsi edelleen vuokrahuoneistossa Siltasaarenkadun talossa n:ot 3—5. Köyhäinhoitoa varten asetetut huoltokansliat pidettiin avoinna arkipäivisin klo 9—14 paitsi lauantaisin ja juhla-aattoina klo 9—13.

Rekisterikansliassa hoidetun avunsaajain keskusrekisterin henkilökorttien lukumäärä lisääntyi kertomusvuonna 2 511 uudella kortilla ja sisälsi rekisteri vuoden päättyessä 125 409 korttia. Henkilöasiakirjavihkojen eli n.s. aktien luku kasvoi 3 409:llä ja oli niiden kokonaismäärä vuoden lopussa 124 440. Rekisteristä annettiin avunanojia koskevia tietoja viranomaisille, avustusjärjestöille ja yksityisille 2 795 tapauksessa. Erikseen pidetyssä sairaalahoito- ja lääkekortistossa oli kertomusvuonna n.s. eläviä kortteja 5 402. Uusia avustuskortteja annettiin kansliasta 1 425. Näiden tehtävien ohella annettiin kansliasta kirjallisesti verotusvalmisteluvirastolle sen pyytämät tiedot 6 631 avunsaajasta. Kansliassa käsiteltiin vuoden kuluessa 2 642 sairaalahoitoa koskevaa anomusta; niistä annettiin 1 066 tapauksessa maksusitoumus sairaaloihin, 785 tapauksessa varattomuustodistus, 603 anomusta evättiin ja 188 tapauksessa anomus raukesi. Kodissakävijäin käyntejä aiheutui näistä tapauksista yhteensä 2 832. Rekisterikanslian tehtäviin on lopuksi kuulunut huoltotoimintaa valaisevien tilastollisten katsausten laatiminen ja niiden aineiston kokoaminen sekä kaupungin ja valtion tilastoja varten tarpeellisten ensitietojen kerääminen ja asianomaisille viranomaisille toimittaminen.

Irtolais- ja alkoholistihuoltokanslian kansliatyön määrä selviää vain osittain tilastonumeroiden avulla. On nimittäin otettava huomioon, että ne tutkimukset, jotka kohdistetaan jokaisen kanslian tietoon tulleen henkilön elämäntapaan ja olosuhteisiin ennen kuin häneen voidaan ryhtyä soveltamaan lain edellyttämiä huoltotoimenpiteitä, ovat perusteellisempia ja suuritöisempiä kuin esim. köyhäinhoitotapauksissa.

Uusia alkoholistitapauksia ilmoitettiin kertomusvuonna kansliaan tai muuten tuli sen tietoon kaikkiaan 553 ja irtolaistapauksia 230. Kun näiden lisäksi edelliseltä vuodelta jääneitä tapauksia oli vielä tutkimatta, saivat kodissakävijät kertomusvuonna tutkittavaksi kaikkiaan 3 651 tapausta. Alkoholisteihin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 371,

valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 108, jälkivalvontapäätöksiä 14 ja huoltolaan lähettämisesityksiä 26. Irtolaisiin kohdistuvia varoituspäätöksiä tehtiin 223, valvonta- ja jatkovalvontapäätöksiä 79, jälkivalvontapäätöksiä 49, työlaitokseen lähettämispäätöksiä 113 ja pakkotyöhön määräämispäätöksiä 30. Tarkempi selvitys vuoden aikana alkoholistihuollossa olleista henkilöistä, luvultaan 543, ja irtolaishuollossa olleista, luvultaan 666, on edempänä (s. 94—106). Kansliasta lähetettiin 3 431 ja sinne saapui 3 478 kirjelmää.

Asiamiestoimiston viiden eri kanslian tehtävät on v:n 1938 kertomuksessa tarkemmin selostettu, joten tässä esitetään vain kertomusvuoteen kohdistuvia numerotietoja niiden kansliatoiminnasta. Asiamiestoimiston yleiskanslian monihaaraisista yleisluontoisista tehtävistä ei kuitenkaan asian laatuun katsoen ole esitettävissä tilastonumeroita.

Ulkokuntalaisia koskevien asiain eli A-kanslia esitti toisiin kuntiin kohdistuvia korvausvaatimuksia kaikkiaan 2 350 avunsaajapäähenkilöä koskevassa tapauksessa, joista 1 895 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta. Kokonaismäärästä oli kertomusvuonna vireillepantuja uusia tapauksia 581, joista 443 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa. Kaikista vireillä olevista tapauksista saatiin kertomusvuonna lopullisesti selvitetyiksi 837 tapausta, joista 711 huoltolautakunnan, loput lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui kirjelmiä 5 787 ja niitä lähetettiin 7 648.

Ulkokunnissa huollettuja helsinkiläisiä koskevien asiain eli B-kansliaan saapui vuoden varrella toisilta kunnilta korvausvaatimuksia, jotka huoltolautakuntien antaman hoidon osalta koskivat 1 420 eri päähenkilöä, mutta nousi laskutustapausten määrä heidän kohdaltaan 2 704:ään. Lisäksi suoritti kanslia alkoholisti- ja irtolaislakien nojalla alkoholistihuoltoloissa ja työlaitoksissa hoidettujen henkilöiden kustannusten perimisiä valtiolta. Kirjelmiä saapui kansliaan 5 443 ja niitä lähetettiin sieltä 3 032.

Valtiontapausten eli D-kanslia haki korvauksia valtiolta köyhäinhoitolain nojalla annetusta huollosta, jonka valtio lain mukaan on velvollinen korvaamaan, kaikkiaan 596 eri henkilöä koskevassa tapauksessa, ja koski niistä 484 huoltolautakunnan, 96 lastensuojelulautakunnan ja loput 16 molempien antamaa avustusta. Näiden lisäksi kanslia haki valtiolta korvausta 242 sotasiirtolaisen saamasta huollosta ja siirtokustannuksista, lautakunnan 42 henkilölle antamasta ammattiopetusavustuksesta ja 23 raajarikolle lautakunnan toimesta hankitusta proteesista; näistä hylättiin 4 ammattiopetustapausta ja 1 proteesianomus sekä 7 proteesianomusta jäi vuoden vaihteessa ratkaisemattomaksi. Kansliaan saapui 3 881 ja sieltä lähetettiin 2 625 kirjelmää.

Yksityisiin elatusvelvollisiin kohdistuvien korvausasiain eli L-kanslia velkoi yksityisiltä elatusvelvollisilta korvausta 24 534 avunsaajapäähenkilölle annetusta avusta, joista 21 612 koski huoltolautakunnan antamaa huoltoa (niistä 21 425 köyhäinhoitoa, 90 alkoholistihuoltoa ja 97 sotasiirtolaishoitoa) sekä loput 2 922 lastensuojelulautakunnan antamaa hoitoa. Uusia tapauksia oli kokonaismäärästä 2 158, joista 1 798 huoltolautakunnan ja loput lastensuojelulautakunnan. Kertomusvuonna selvitettiin lopullisesti kaikkiaan 3 261 tapausta, niistä huoltolautakunnan 3 077 ja 184 lastensuojelulautakunnan. Kansliaan saapui 13 349 kirjelmää ja sieltä lähetettiin 32 378 kirjelmää.

Työlaitokseen kanslia lähetti työllään annettua köyhäinhoitoa korvaamaan 45 miestä ja kunnalliskotiin 3 naista.

Koko asiamiestoimiston lähettämien kirjelmien yhteinen lukumäärä oli 45 683 ja saapuneiden 28 460.

II. Huoltotoimenpiteet ja huoltoa saaneet

A. Köyhäinhoitolakiin perustuva huolto

Avunsaajat

Avunsaajien lukumäärä. Varsinaisia avunsaajia oli yhteensä 8 388 henkilöä eli 2.6 % kaupungin kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkitystä asukasluvusta vuoden lopussa. Miehiä oli näistä 2 653, naisia 5 569 ja alle 16 vuotiaita lapsia 166. Edelliseen vuoteen verrattuna oli kokonaislukumäärässä vähennystä 3 554 henkilöä eli 29.8 %.

Tilapäistä avustusta eli vain kotiavustusta alle 500 mk saaneita oli 1 166 henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 1 316 henkilön eli 53.0 %:n vähennystä. Turvautuminen köyhäinhoitoapuun oli siis sekä varsinaisten että varsinkin tilapäisten avunsaajien kohdalla tuntuvasti vähentynyt. Laskemalla molemmat edellä olevat avunsaajain ryhmät yhteen, saadaan välittömästi avustettujen luvuksi 9 554 henkilöä.

Näiden lisäksi on kotiin annetuista varsinaisista kotiavustuksista välillisesti tullut osalliseksi 2 186 henkilöä, joista avunsaajain aviopuolisoita 555 ja lapsia 1 631. Laskemalla yhteen varsinaiset sekä tilapäisesti ja välillisesti avustetut, saadaan summaksi 11 740, joka henkilöluku osoittaa Helsingin kaupungin köyhäinhoidosta välittömästi tai välillisesti osallisiksi tulleiden koko määrän.

Yllä mainittuihin lukuihin sisältymättöminä ryhminä on vielä mainittava muissa kunnissa avustetut, mutta Helsingissä kotipaikkaoikeutta nauttivat henkilöt, yhteensä 1 420, sekä huoltotoimen varsinaisiin määrärahoihin kuulumattomilla lahjoitusvaroilla avustetut 181 henkilöä.

Köyhäinhoitoavustusta nauttineiden henkilöiden lukumäärän kehitystä v. 1933—42 absoluuttisesti sekä suhteessa kirkonkirjoihin ja siviilirekisteriin merkittyyn kaupungin väestöön kunkin vuoden lopussa osoittaa seuraava vertailu:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
	Absoluuttiset luvut									
Varsinaiset avunsaajat	25 343	20 612	19 174	17 753	14 994	12 853	12 249	13 021	11 942	8 388
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	35 282	28 166	25 639	23 499	18 872	16 141	16 053	16 657	14 424	9 554
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	50 939	39 346	35 555	32 446	25 420	21 019	20 425	21 527	19 236	11 740
	%:na väkiluvusta									
Varsinaiset avunsaajat	9.4	7.6	6.9	6.3	5.1	4.2	3.9	4.1	3.7	2.6
Varsinaiset + tilapäiset avunsaajat	13.1	10.3	9.2	8.3	6.4	5.3	5.1	5.2	4.5	2.9
Varsinaiset + tilapäiset + välillisesti avustetut	19.0	14.4	12.8	11.4	8.7	6.9	6.5	6.7	6.0	3.6

Kun yksityiskohtaisempia tilastotietoja kerätään vain tärkeimmästä avunsaajien ryhmästä, nimittäin varsinaisista avunsaajista, koskevat niinmuodoin kaikki seuraavat selvitykset yksinomaan näitä. Siten oli syntymäpaikkaa koskevan selvityksen perusteella kaikista varsinaisista avunsaajista 81.1 % syntynyt muulla paikkakunnalla [1]) kuin Helsingin kaupungissa. Maaseudulla oli syntynyt 62.0 %, maamme kaupungeissa 33.4 %, ulkomailla 4.4 % ja 0.2 %:n syntymäpaikka oli tuntematon. Erikseen miehistä, naisista ja alle 16 vuotiaista lapsista oli muualla kuin Helsingissä syntyneitä seuraavasti:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla [1]) kuin Helsingissä syntyneitä	2 048	4 730	22	6 800
%:na varsinaisista avunsaajista	77.2	84.9	13.3	81.1

Yli 3/4 miehistä ja runsaasti 4/5 naisista ei siis kuulunut kaupungin syntyperäiseen väestöön. Sen sijaan alle 16 vuotiaista avustetuista oli melkein 9/10 syntyisin helsinkiläisiä.

Avunsaajien kotipaikkaoikeus. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus muualla kuin Helsingin kaupungissa oli 1 767 henkilöllä eli 21.1 %:lla varsinaisista avunsaajista, ja on tähän luettu myös ne henkilöt, joiden kotipaikkaoikeus oli selvittämättä tahi riidan

[1]) Tuntematon syntymäpaikka siihen luettuna.

alainen. Erikseen miehiin, naisiin ja alle 16 vuotiaisiin lapsiin nähden oli vastaava luku seuraava:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavia	544	1 169	54	1 767
%:na varsinaisista avunsaajista	20.5	21.0	32.5	21.1

Tämän avustettavien ryhmän suuruus ja prosenteissa laskettu osuus kaikista varsinaisista avustetuista oli v. 1933—42 seuraava:

	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Muualla kuin Helsingissä kotipaikkaoikeuden omaavien luku	5 174	3 934	3 727	3 370	2 795	2 597	2 715	2 921	2 668	1 767
%:na varsinaisista avunsaajista	20.4	19.1	19.4	19.0	18.6	20.2	22.2	22.4	22.3	21.1

Kertomusvuonna siis niiden osuus, joiden kotipaikkaoikeus oli muualla kuin Helsingissä, hieman alentui.

Avuntarpeen syy. Avuntarpeen syynä 16 vuotta täyttäneillä avunsaajilla oli useimmissa tapauksissa sairaus, kivulloisuus ja muu työkyvyttömyys, joiden osuus oli 58.8 %, josta mielisairaus 19.7 %, tuberkuloosi 5.8 %, tylsä- ja vähämielisyys 1.7 %, nivelreumatismi 1.3 %, raajarikkoisuus 1.2 %, sokeus ja kuurous 0.5 % sekä muut sairaudet 28.6 %. Vanhuudenheikkous oli syynä 26.2 %:lla, huolehtiminen avioliiton ulkopuolella syntyneestä lapsesta 2.7 %:lla, riittämätön ansio 2.7 %:lla, työttömyys 2.6 %:lla, aviopuolison perheensä jättäminen 2.0 %:lla, perheen suurilukuisuus 0.8 %:lla, synnytys 0.7 %:lla ja aviopuolison kuolema 0.2 %:lla sekä tässä mainitsemattomat muut syyt 3.3 %:lla. Edelliseen vuoteen verraten on varsinkin vanhuudenheikkouden ja mielisairauden suhteellinen osuus huomattavimmin kasvanut, kun sitä vastoin työttömyyden osuus sodan seurausilmiönä on vähentynyt aivan mitättömäksi. Muiden syyryhmien osalta muutokset ovat varsin vähäisiä. Jos verrataan eri sukupuolia keskenään, niin voidaan varsinkin parin syyryhmän kohdalla havaita sangen tuntuva ero: vanhuudenheikkous esiintyi nimittäin syynä naisilla 30.4 %:lla, mutta miehillä vain 17.3 %:lla, kun taas tuberkuloosi oli miesten osalta syynä 11.4 %:lla, mutta naisten osalta vain 3.1 %:lla.

Kymmenvuotiskautena 1933—42 eri syyryhmien suhteellinen osuus prosenteissa laskettuna vaihteli seuraavasti:

Avuntarpeen syy	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
Vanhuudenheikkous	8.1	9.6	10.3	11.1	13.7	17.4	18.7	18.5	19.6	26.2
Mielisairaus ja tylsämielisyys	7.0	9.4	10.4	11.3	13.5	15.9	16.8	15.2	16.9	21.3
Muut sairaudet [1]	25.1	30.0	33.3	35.2	41.7	40.8	38.7	34.7	34.3	37.3
Aviopuolison kuolema	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	0.4	0.1	0.1	0.0	0.2
Perheen lukuisuus	0.9	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	0.8	0.7	0.7	0.8
Epäsosiaalinen elämäntapa [2]	6.3	6.7	6.5	6.5	5.4	6.3	5.9	6.5	7.3	6.5
Työttömyys	47.0	37.8	32.2	28.1	16.6	12.4	13.8	19.7	15.7	2.6
Muut syyt [3]	5.6	5.4	6.2	6.7	7.9	5.7	5.2	4.6	5.4	5.1
Yhteensä	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

[1]) Tähän on luettu erilaiset sairaudet, sekä sokeus, kuurous, raajarikkoisuus ja vähentynyt työkyky. — [2]) Tähän on luettu avunsaajan tai hänen aviopuolisonsa työhaluttomuus, huolimattomuus, juoppous ja irstas elämä, aviopuolison perheensä jättäminen ja vapausrangaistus sekä aviottoman lapsen elättäminen tai synnytys. — [3]) Tähän on luettu riittämätön ansio, aviolapsen synnytys sekä muut sekalaiset syyt.

Alle 16 vuotiaiden lasten avuntarpeen syynä oli kertomusvuonna lapsen sairaus tai viallisuus 85.5 %:lla, sekä jokin vanhemmista johtuva syy 14.6 %:lla.

Aikuisiin avunsaajiin nähden on lisäksi selvitetty avuntarpeen pääsyyn ohella vaikuttava lisäsyy, milloin se on katsottu niin merkittäväksi, että se oleellisesti vaikuttaa avuntarpeeseen. Huomioonotettava lisäsyy on tällöin esiintynyt 653 henkilön kohdalla, joista 185:lla työttömyys, 181:lla oma tai perheessä esiintynyt sairaus, kivulloisuus tai muuten vähentynyt työkyky, 91:llä riittämätön ansio, 25:lla oma tai aviopuolison juoppous sekä 21:lla muu epäsosiaalinen elämäntapa tai sen seuraus muiden lisäsyyryhmien ollessa vähäisiä.

Avustuksen muoto. Avustuksen muodon mukaan avunsaajat ovat laitoksissa olleita, yksityishoidossa olleita tai kotiavustusta saaneita, mutta osa heistä sai kertomusvuonna kahdessa muodossa annettua avustusta. Tämän mukaan jakautuvat varsinaiset avunsaajat seuraavalla tavalla:

	Miehiä	Naisia	Lapsia [1])	Yhteensä
Yksinomaan laitoksissa olleita	1 135	1 973	127	3 235
» yksityishoidossa olleita	3	1	—	4
» kotiavustusta saaneita	897	2 886	10	3 793
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	617	708	29	1 354
Yksityishoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	1	1	—	2
Yhteensä	2 653	5 569	166	8 388

Jos avunsaajat ryhmitellään Suomen virallisessa kövhäinhoitotilastossa käytännössä olevan menettelytavan mukaan vain kolmeen ryhmään, jolloin yksityishoidon katsotaan voittavan kotiavustuksen ja laitoshoidon molemmat edelliset, saadaan seuraava asetelma:

	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Laitoksissa olleita	1 752	2 681	156	4 589
Yksityishoidossa olleita	4	2	—	6
Kotiavustusta saaneita	897	2 886	[1]) 10	3 793
Yhteensä	2 653	5 569	166	8 388

Laitoshoitoa joko yksinomaan tai yksityishoidon ja kotiavustuksen ohella oli siis saanut 4 589 henkilöä eli 54.7 % varsinaisista avunsaajista (edellisenä vuonna 49.8 %), yksinomaan kotiavustusta 45.2 % (edellisenä vuonna 50.1 %), yksityishoidon osuuden ollessa vain 0.1 % (edellisenä vuonna 0.1 %).

Avustuksen säännöllisyys tai lyhytaikaisuus. Viitenä edellisenä vuonna suoritettua tutkimusta siitä, miten varsinaiset avunsaajat jakautuvat avustuksen säännöllisyyden tai lyhytaikaisuuden mukaan, on edelleen jatkettu. Säännölliseksi on tällöin katsottu avustus, jota kertomusvuonna on keskeytymättä annettu vähintään 6 kuukauden aikana, sekä avustus, joka täyttämättä keskeytymättömyyden vaatimusta on kestänyt vähintään 9 kuukautta. Lyhytaikaista on ollut kaikki muu avustus. Tämän perusteen nojalla saadaan seuraava taulukko säännöllistä ja lyhytaikaista avustusta v:n 1942 aikana saaneista henkilöistä:

Avustus	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
Säännöllinen	1 387	3 744	4	5 135
Lyhytaikainen	1 266	1 825	162	3 253
Yhteensä	2 653	5 569	166	8 388

[1]) Kotiavustusta saaneisiin lapsiin nähden huomattakoon, että kotiavustus heidän kohdallaan on etupäässä käsittänyt heille henkilökohtaisesti annettuja lääkkeitä, sairaanhoitovälineitä t.m.s.

Suurimmalla osalla eli 61.2 %:lla kaikista varsinaisista avunsaajista oli avustus ollut säännöllistä. Miehet ja naiset eroavat tässä suhteessa toisistaan siten, että miehistä 52.3 %, mutta naisista 67.2 % sai säännöllistä avustusta. Lasten saama avustus oli etupäässä lyhytaikaista vain 2.4 %:n saadessa säännöllistä köyhäinhoitoavustusta. Edelliseen vuoteen verraten nousi säännöllistä avustusta saaneiden prosenttiluku tuntuvasti.

Edellä esitettyä jakoperustetta käyttäen on lisäksi otettu selvää, miten suuri osa varsinaisista avunsaajista on köyhäinhoidon vakinaisia asiakkaita. Tiedot on tällöin rajoitettu koskemaan viisivuotiskautta 1938—42 ja havainnot ovat seuraavat: uusia ensi kerran v. 1942 avustettuja henkilöitä oli 1 141, joista 175 heti joutui saamaan säännöllistä avustusta; koko viisivuotiskauden aikana säännöllisesti avustettuja oli 3 967 eli 47.3 % kaikista varsinaisista avunsaajista, ja on tätä ryhmää pidettävä köyhäinhoidon pysyvänä rasituksena; näiden lisäksi oli koko viisivuotiskautena avustettu vielä 2 059 henkilöä, mutta olivat he saaneet eräinä vuosina säännöllistä, eräinä taas lyhytaikaista tahi myös yksinomaan lyhytaikaista avustusta. Molempien viimeksi mainittujen ryhmien yhteissumma 6 026 osoittaa niiden henkilöiden määrää, jotka viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana enemmän tai vähemmän säännöllisesti olivat joutuneet turvautumaan köyhäinhoidon varsinaiseen avustukseen.

Avunsaajien siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan varsinaiset 16 vuotta täyttäneet avunsaajat ryhmittyivät siten, että heistä oli naimattomia 50.0 %, naimisissa olevia 21.8 %, leskiä 22.5 % ja eronneita 5.6 %. Miehet ja naiset jakautuivat varsin eri tavoin siviilisäätyryhmiin: kun miehistä oli naimattomia 45.7 %, naimisissa olevien tehdessä 40.5 % ja leskien 8.3 %, oli naisista yli puolet, 52.1 % naimattomia, runsas neljäsosa eli 29.2 % leskiä ja vain 12.9 % naimisissa olevia. Eronneita oli miehistä 5.4 % ja naisista 5.7 %, yhden naisen ja yhden miehen siviilisäädyn ollessa tuntematon.

Syntyperän mukaan oli alle 16 vuotiaista avunsaajista 110 eli 66.3 % aviosyntyisiä ja loput 56 eli 33.7 % aviottomia. Isä oli kuollut 23 avustetulta lapselta ja 19:n isästä ei ollut tietoa.

Avunsaajien ikä. Varsinaisista avunsaajista oli 98.0 % 16 vuotta täyttäneitä ja vain 2.0 % alle 16 vuotiaita lapsia. 16 vuotta täyttäneiden jakautuminen eri ikäryhmiin oli alla olevan taulukon mukainen:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
16—19	48	1.8	88	1.6	136	1.6
20—29	207	7.8	513	9.2	720	8.8
30—39	510	19.2	730	13.1	1 240	15.1
40—49	563	21.2	796	14.3	1 359	16.5
50—54	251	9.5	424	7.6	675	8.2
55—59	266	10.0	497	8.9	763	9.3
60—69	455	17.2	1 224	22.0	1 679	20.4
70—	353	13.3	1 297	23.3	1 650	20.1
Yhteensä	2 653	100.0	5 569	100.0	8 222	100.0

Ikäryhmitys osoittaa, että 55 vuotta täyttäneitä ja sitä vanhempia eli siis henkilöitä, joiden köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus ei enää muutu, oli 4 092 eli 49.8 % kaikista täysikasvuisista avunsaajista; naisten kohdalla tämä ryhmä oli 54.2 %, mutta miesten kohdalla 40.5 %. Nuoremmista ikäryhmistä esiintyvät suurimpina ryhmät 40—49 ja 30—39 tehden vastaavasti 16.5 % ja 15.1 %; miehistä kuului näihin ikäryhmiin huomattavasti suurempi osa kuin naisista, nimittäin ikäryhmään 40—49 21.2 % ja 30—39 19.2 %, naisista vastaavasti vain 14.3 % ja 13.1 %.

Avunsaajien ammatti. Täysikasvuiset avunsaajat jakautuivat eri ammattiryhmiin seuraavasti:

Ammatti	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	76	2.8	94	1.7	170	2.1
Maanviljelystä ja sen sivuelinkeinoja harjoittavia	26	1.0	29	0.5	55	0.7
Itsenäisiäliikkeenharjoittajia	249	9.4	638	11.4	887	10.8
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	146	5.5	268	4.8	414	5.0
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	1 001	37.7	1 175	21.1	2 176	26.5
Muita työntekijöitä	897	33.8	1 415	25.4	2 312	28.1
Merimiehiä ja kalastajia	39	1.5	12	0.2	51	0.6
Yleisessä palveluksessa tai yksit. laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	61	2.3	77	1.4	138	1.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	1 312	23.6	1 312	16.0
Muun elinkeinon harjoittajia	47	1.8	187	3.4	234	2.8
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	111	4.2	362	6.5	473	5.7
Yhteensä	2 653	100.0	5 569	100.0	8 222	100.0

Kuten edellisinäkin vuosina esiintyivät suurimpina ryhminä tehdas- y.m. ammattityöntekijät sekä muut työntekijät, joihin luetaan ammattitaidottomat aputyöntekijät y.m.s., ja kuului näihin kumpaankin ryhmään yhteensä runsaasti puolet kaikista täysikasvuisista avunsaajista; erikseen miehistä oli näiden ryhmien osuus melkein 3/4, naisista vajaa puolet. Huomattakoon vielä naisten kohdalla yksityisten palvelijoiden suhteellisen suuri ryhmä eli lähes 1/4 kaikista naispuolisista avustetuista.

Alle 16 vuotiaat lapset on ryhmitelty vanhempiensa ammatin mukaan, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin. Näistä oli tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä 41.0 %, muita työntekijöitä 25.3 %, itsenäisiä liikkeenharjoittajia, liikeapulaisia ja työnjohtajia 16.2 % yksityisten palvelijoita 13.3 %, muiden ammattiryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen. Erikseen mainittakoon, että aviottomista lapsista oli 35.7 % yksityisten palvelijoiden lapsia.

Avunsaajien asunto-olot. Avunsaajien asunto-oloista taulukko-osaston alkuun liitetty selvitys osoittaa, että 2 708 avunsaajaa asui 1 huoneen asunnoissa, 761 2 huoneen asunnoissa sekä 144 kolme tai useampia huoneita käsittävissä asunnoissa. Asukkeina asui 1 266 ja yömajoissa 243 henkilöä; loput olivat koko vuoden laitoksissa tai olivat heidän asunto-olonsa tuntemattomia. Jos nämä laitoksissa olleet ja ne, joiden asunto-oloista ei ole ollut tietoa, jätetään laskelman ulkopuolelle, voidaan todeta, että yhden huoneen asunnoissa asui 52.9 %, kahden huoneen 14.9 %, kolmen tai useamman huoneen asunnoissa 2.8 %, asukkeina 24.7 % sekä yömajoissa 4.7 % kaikista varsinaisista avunsaajista.

Seuraavissa erikoiskatsauksissa tehdään vielä tarkemmin selkoa eri avustusmuotoja käyttäen huolletuista avunsaajista, nimittäin laitoshoitoa saaneista yleensä sekä huoltolautakunnan omissa laitoksissa olleista erikseen, yksityishoidossa olleista ja kotiavustusta saaneista.

Laitoshoito

Köyhäinhoitolain nojalla hoidettiin kaikista varsinaisista avunsaajista kertomusvuonna eri laitoksissa 1 752 miestä, 2 681 naista ja 156 alle 16-vuotiasta lasta eli kaikkiaan 4 589 eri henkilöä (edellisenä vuonna 5 948).

Laitoshuoltopäivien kokonaislukumäärä oli heidän kohdallaan 910 203 (edellisenä vuonna 1 067 902), joten henkilöä kohden tuli keskimäärin 198.3 huoltopäivää (edellisenä vuonna 179.5). Keskimääräinen huoltopäiväluku nousi miesten kohdalla 181.8 päivästä 185.1:een ja naisten kohdalla 195.6:sta 216.3:een, mutta aleni lasten kohdalla 40.5:stä 39.1:een. Seuraava taulukko osoittaa, miten hoidokit ja huoltopäivät jakautuivat erilaisten laitosten kesken:

Laitoksissa hoidettujen henkilöiden ja heidän huoltopäiviensä luku v. 1942

16 vuotta täyttäneet

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	**1 752**	**2 681**	**4 433**	**324 327**	**579 769**	**904 096**	**203.9**
Kaupungin omat laitokset	**1 568**	**2 106**	**3 674**	**300 680**	**492 746**	**793 426**	**216.0**
Huoltolautakunnan alaiset	*489*	*636*	*1 125*	*104 776*	*163 849*	*268 625*	*238.8*
Kunnalliskoti	411	635	1 046	94 061	160 152	254 213	243.0
Kunnalliskodin yhteydessä oleva työlaitos	68	—	68	3 092	—	3 092	45.5
Tervalammen työlaitos	45	22	67	7 623	3 697	11 320	169.0
Sairaalat	*573*	*619*	*1 192*	*36 879*	*43 555*	*80 434*	*67.5*
Marian sairaala	173	206	379	5 976	6 821	12 797	33.8
Kivelän sairaala	240	345	585	15 346	29 133	44 479	76.0
Tuberkuloosisairaala	169	67	236	15 344	7 305	22 649	96.0
Kulkutautisairaala	12	21	33	213	296	509	15.4
Mielisairaalat ja sieluilisesti sairaiden keskuskodit	*552*	*884*	*1 436*	*159 025*	*285 342*	*444 367*	*309.4*
Nikkilän sairaala	511	814	1 325	143 288	255 587	398 875	301.0
Kivelän sairaala	50	99	149	12 473	27 184	39 657	266.2
Keskuskodit	12	15	27	3 264	2 571	5 835	216.1
Muiden omistamat laitokset	**252**	**655**	**907**	**23 647**	**87 023**	**110 670**	**122.0**
Vanhainkodit ja turvakodit	*13*	*187*	*200*	*1 447*	*31 832*	*33 279*	*166.4*
Vanhainkoti Altenheim	—	10	10	—	3 176	3 176	317.6
» De gamlas Hem	—	6	6	—	1 687	1 687	281.2
» Eteläisen ruotsalaisen seurakunnan	—	1	1	—	365	365	365.0
» Fridhäll	1	—	1	20	—	20	20.0
» Hemgården	1	8	9	365	2 469	2 834	314.9
» Iltala	—	4	4	—	1 460	1 460	365.0
» Mariayhdistyksen	—	11	11	—	3 366	3 366	306.0
» Rouvasväenyhdistyksen	—	8	8	—	2 767	2 767	345.9
» Ruotsalaisen metodisti seurakunnan	—	10	10	—	2 666	2 666	266.6
» Vaasan	—	1	1	—	28	28	28.0
» Vaasan ukkokoti	1	—	1	365	—	365	365.0
» Venäläisten	3	16	19	459	4 718	5 177	272.5
» Vesper	—	2	2	—	516	516	258.0
Lepokoti Alisalo	1	3	4	20	118	138	34.5
» Kallioniemi	—	2	2	—	730	730	365.0
» Lepopirtti	4	9	13	126	255	381	29.3
Äitienkoti Annala	—	2	2	—	93	93	46.5
» Ensikoti	—	23	23	—	1 354	1 354	58.9
» Solhem	—	2	2	—	66	66	33.0
Pippingsköldin hoitola	—	65	65	—	3 333	3 333	51.3
Helsingin sokeainkoulu	1	—	1	56	—	56	56.0
Kuuromykkäinkoti Åvik	—	4	4	—	1 036	1 036	259.0
» Salmela	1	1	2	36	77	113	56.5
Kuhankosken tyttökoti	—	3	3	—	944	944	314.7
Lastenkoti Pisara	—	2	2	—	608	608	304.0
Työkodit ja -siirtolat	*1*	*11*	*12*	*120*	*2 569*	*2 689*	*224.1*
Rajamäen naissiirtola	—	3	3	—	552	552	184.0
» työsiirtola	1	—	1	120	—	120	120.0
Työkoti Emmaus	—	8	8	—	2 017	2 017	252.1
Sairaalat, parantolat v.m.s.	*170*	*326*	*496*	*6 436*	*12 951*	*19 387*	*39.1*
Helsingin yleisen sairaalan synnytysosasto	—	46	46	—	566	566	12.3
» » » muut osastot	56	179	235	1 436	4 877	6 313	26.9
Helsingin diakonissalaitos	—	3	3	—	775	775	258.3
Suomen punaisen ristin sairaala	97	76	173	2 439	1 871	4 310	24.9
Suomen huollon sairaala	5	7	12	408	520	928	77.3
Tammisaaren sairaala	1	—	1	147	—	147	147.0
Erilaiset keuhkotautiparantolat	7	8	15	452	662	1 114	74.3
Helsingin sairaskoti	2	10	12	375	3 619	3 994	332.8
Veikkolan parantola	—	1	1	—	61	61	61.0
Kaatumatautisten hoitolat	4	—	4	1 179	—	1 179	294.7

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	
Mielisairashoitolat	*72*	*150*	*222*	*15 644*	*39 671*	*55 315*	*249.2*
Lapinlahden sairaala	23	40	63	966	2 016	2 982	47.3
Niuvanniemen sairaala	—	3	3	—	672	672	224.0
Pitkäniemen sairaala	—	1	1	—	86	86	86.0
Kellokosken sairaala	16	51	67	4 654	17 395	22 049	329.1
Seinäjoen piirisairaalat	8	13	21	2 211	4 745	6 956	331.2
Uudenkaupungin piirimielisairaala	1	28	29	365	9 282	9 647	332.7
Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitos	3	1	4	911	365	1 276	319.0
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	14	9	23	4 225	3 285	7 510	326.5
Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekoti	5	5	10	1 582	1 825	3 407	340.7
Toivolan poikakoti	2	—	2	730	—	730	365.0

16 vuotta nuoremmat

Laitos	Hoidokit			Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	
Laitoksissa hoidettuja yhteensä	**94**	**62**	**156**	**3 374**	**2 733**	**6 107**	**39.1**
Kaupungin omat laitokset	**80**	**48**	**128**	**2 761**	**2 126**	**4 887**	**38.2**
Huoltolautakunnan alainen	*6*	*9*	*15*	*493*	*698*	*1 191*	*79.4*
Kunnalliskoti	6	9	15	493	698	1 191	79.4
Sairaalat	*74*	*39*	*113*	*2 042*	*1 428*	*3 470*	*30.7*
Marian sairaala	37	25	62	1 114	1 019	2 133	34.4
Kivelän sairaala	4	2	6	49	34	83	13.8
Tuberkuloosisairaala	—	1	1	—	29	29	29.0
Kulkutautisairaala	35	11	46	879	346	1 225	26.6
Mielisairashoitolat	*1*	—	*1*	*226*	—	*226*	*226.0*
Kivelän sairaala	—	—	—	—	—	—	—
Nikkilän sairaala	1	—	1	226	—	226	226.0
Muiden omistamat laitokset	**15**	**14**	**29**	**613**	**607**	**1 220**	**42.1**
Kesäsiirtolat	*2*	*1*	*3*	*180*	*91*	*271*	*90.3*
Turvakodit	*2*	—	*2*	*52*	—	*52*	*26.0*
Ensikoti	1	—	1	13	—	13	13.0
Lastenlinna	1	—	1	39	—	39	39.0
Sairaalat, parantolat y.m.s.	*11*	*13*	*24*	*381*	*516*	*897*	*37.4*
Helsingin yleinen sairaala	7	8	15	112	148	260	17.3
Suomen punaisen ristin sairaala	2	2	4	60	24	84	21.0
Högsandin parantola	—	1	1	—	61	61	61.0
Karkun parantola	—	1	1	—	40	40	40.0
Kiljavannummen parantola	2	—	2	209	—	209	104.5
Salpausselän parantola	—	1	1	—	243	243	243.0

Näiden taulukoiden mukaan tuli 87.7 % kaikista huoltopäivistä kaupungin omien laitosten osalle sekä 29.6 % huoltopäivistä huoltolautakunnan alaisten laitosten osalle. Eri laitosryhmistä mielisairaalat ja muut mielisairashoitolat käyttivät yksinään runsaasti puolet eli 54.9 % kaikista laitoshuoltopäivistä.

Huoltolautakunnan alaisissa laitoksissa, kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa sekä Tervalammen työlaitoksessa hoidettiin kaikista laitoshoitoa saaneista 489 miestä, 636 naista ja 15 lasta eli yhteensä 1 140 eri henkilöä, mikä edelliseen vuoteen verraten merkitsi 321 henkilön vähennystä. Näiden huoltolautakunnan omien laitosten toiminnasta tehdään tarkemmin selkoa seuraavissa katsauksissa:

Kunnalliskoti ja sen yhteydessä oleva työlaitos

Sodan jatkumisen vuoksi oli kertomusvuosi laitoksen toiminnassa edelleen monin tavoin normaalisesta poikkeava. Laitoksen sairaala oli puolustusvoimien käytössä,

samoin eräät muutkin huoneistot. Henkilökunnasta oli kaikkiaan 31 viran- ja toimenhaltijaa suorittamassa velvollisuuttaan puolustusvoimien alaisissa tehtävissä.

Sen jälkeen kuin Tervalammen työlaitokseen oli perustettu työlaitososasto naispuolisia, köyhäinhoitolaissa edellytettyjä työlaitoshoidokkeja varten sekä samoin irtolaisten työlaitososasto, siirrettiin kunnalliskodista kaikki naispuoliset velalliset sekä osa naispuolisia työlaitoshoidokkeja, yhteensä 19 henkilöä toukokuun alussa Tervalammen työlaitokseen.

Hoidokit. Kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa hoidettiin kertomusvuonna 468 miestä ja 635 naista, yhteensä 1 103 täysikasvuista henkilöä, sekä 15 lasta, joista poikia 6 ja tyttöjä 9, siis kaikkiaan 1 118 henkilöä, joista osa oli vuoden kuluessa sekä kunnalliskodissa, työlaitoksessa että Tervalammen työlaitoksessa ja eräät useampia kertoja joissakin näistä laitoksista. Samoin sisältyy yhteissummaan sotasiirtolaisia 61 miestä, 55 naista, yhteensä 116 henkilöä. Edellisestä vuodesta jäljellä olevia oli 775 henkilöä, vuoden varrella otettiin 343 ja poistettiin 431 henkilöä. V:een 1943 jäi siis jäljelle laitoksiin 687 henkilöä.

Poistetuista henkilöistä:

Siirtyi vapaaseen elämään	147	Karkasi laitoksesta	2
Lähetettiin kotikuntaansa	3	Kuoli	237
Lähetettiin muihin laitoksiin	42	Yhteensä	431

Tähän summaan sisältyy 51 sotasiirtolaista, joista 33 miestä ja 18 naista.

Uusien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku eri kuukausina käy selville seuraavasta asetelmasta:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu..	40	37	773	Heinäkuu ...	16	23	672
Helmikuu...	35	36	767	Elokuu	17	35	654
Maaliskuu ..	43	43	772	Syyskuu ...	26	27	661
Huhtikuu ..	46	39	763	Lokakuu ...	24	35	664
Toukokuu ..	17	61	725	Marraskuu .	23	28	678
Kesäkuu ...	23	30	691	Joulukuu ...	33	37	679
				Koko vuosi	343	431	708

Huoltopäiviä oli vuoden varrella 258 496, joista 255 404 kunnalliskodissa ja 3 092 työlaitoksessa. Tähän sisältyy 27 442 sotasiirtolaisten huoltopäivää, samoin muualle paitsi Tervalammen työlaitokseen siirrettyjen huoltopäivät. Huoltopäivät jakaantuivat seuraavasti:

	Huoltopäiviä kaikkiaan			Huoltopäiviä keskimäärin hoidokkia kohden	
	Kunnalliskoti	Työlaitos	Yhteensä	Kunnalliskoti	Työlaitos
Miesten	94 061	3 092	97 153	229	46
Naisten	160 152	—	160 152	252	—
Lasten	1 191	—	1 191	79	—
Kaikkiaan	255 404	3 092	258 496	241	46

Menot ja tulot. Kunnalliskodin ja työlaitoksen menot ja tulot olivat:

Menot	Mk	Tulot	Mk
Kunnalliskodin ..	10 213 588: —	Kunnalliskodin	120 492: 85
Työlaitoksen	1 663 024: 35	Työlaitoksen	124 132: —
Yhteiset menot	1 300 984: 15	Luontoisetujen korvaukset ..	817 520: 70
Yhteensä	13 177 596: 50	Yhteensä	1 062 145: 55

Jos tuloihin vielä lisätään talousarvion ulkopuolella olevana eränä puolustuslaitokselle luovutetusta irtaimistosta saatu hyvitys 5 716 mk, nousevat tulot kaikkiaan 1 067 861: 55 mk:aan.

Tuotannollisista laitoksista tuotti maanviljelys voittoa 250 415: 70 mk ja pesula 99 167: 15 mk, kun sen sijaan sikala poikkeuksellisista oloista johtuen tuotti tappiota 400 326: 25 mk. Tuotantolaitosten yhteinen tappio oli kertomusvuonna näin ollen 50 743: 40 mk sen oltua edellisenä vuonna 84 302: 15 mk.

Bruttokustannus kunnalliskodin kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden, lapset ja sotasiirtolaiset mukaan lukien, oli 51: 60 mk. Jos vähennetään kunnalliskodin ja työlaitoksen tulot, saadaan hoidokkipäivän nettokustannukseksi 47: 44 mk. Jos otetaan huomioon myös tuotantolaitosten tappio, nousee hoidokkipäivän kustannus 47: 24 mk:aan.

Hoidokkien työ. Työkykyisillä hoidokeilla teetettiin töitä laitosten taloustehtävissä ja työhuoneissa sekä maanviljelyksessä, sikalassa ja pesulaitoksessa. Hoidokeista oli 53 miestä ja 7 naista vuoden varrella korvaamassa työllään kaupungin heille antamaa köyhäinhoitoa, ja laskettiin heidän työkorvauksensa arvo 48 552: 70 mk:ksi.

Lääkärinhoito. Lääkärinhoidosta huolehtii sotapalvelusaikojaan lukuunottamatta laitosten vakinainen lääkäri. Sodan aikana ovat hänen sijaisinaan toimineet aluelääkäri J. O. Blomstedt ja tohtori Y. R. Oksanen. Poliklinikalla käyntien luku oli 1 424, ollen suurin syyskuussa (174 käyntiä) ja pienin huhtikuussa (92 käyntiä).

Kuolemantapauksia sattui kaikkiaan 237 jakautuen kuolemansyyn mukaan seuraavasti:

Kuolemansyy	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Verenkiertoelinten taudit	71	55	126
Hermoston taudit	10	10	20
Kasvaimet	5	8	13
Hengityselinten taudit	6	2	8
Aineenvaihdunnan taudit	—	2	2
Ruoansulatuselinten taudit	—	1	1
Virtsaelinten taudit	5	1	6
Luuston ja nivelten taudit	2	2	4
Itsemurha	—	1	1
Tapaturma	1	—	1
Vanhuudentaudit	12	37	49
Tartuntataudit	4	2	6
Yhteensä	116	121	237

Sielunhoito ja muu henkinen virkistystoiminta. Jumalanpalveluksia pidettiin laitoksen kirkossa ja osastoilla 71, niistä suomenkielisiä 55 ja ruotsinkielisiä 16. Kuulijoita oli yhteensä 4 183, joista suomenkielisiä 3 830 ja ruotsinkielisiä 353. Ehtoollista jaettiin kirkossa 369 henkilölle, sairaalassa yksityisesti 198 henkilölle, siis yhteensä 567 henkilölle.

Kirjaston toiminta on sodan johdosta ollut keskeytyneenä. Hoidokkien käytössä oli Helsingissä ilmestyviä päivälehtiä yhteensä 39 suomenkielistä ja 8 ruotsinkielistä vuosikertaa.

Maanviljelys ja puutarhanhoito. Maanviljelystä ja puutarhanhoitoa harjoitettiin aikaisempaan tapaan laitoksen omiksi tarpeiksi. Laitoksen hoidokkien maanviljelyksessä suorittamista hevospäivätöistä velottiin 25 mk ja hoidokkipäivätöistä 10 mk päivältä. Maanviljelyksen nettovoitto oli, kuten jo edellä on mainittu, 250 415: 70 mk.

Sikala. Sikakanta käsitti vuoden alussa 214 ja lopussa 222 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin 82 kpl elävää eläintä ja 3 330 kg sianlihaa. Laitosten omaan talouteen toimitettiin lihaa 4 053 kiloa. Sikala tuotti, poikkeuksellisista oloista johtuen, tappiota 400 326: 25 mk.

Pesulaitos. Kunnalliskodin pesulaitoksessa pestiin ja mankeloitiin yhteensä 318 236 kg (edellisenä vuonna 294 786 kg) vaatteita. Pesulaitoksessa työskenteli 2 hoitajaa, lämmittäjämekaanikko ja 17 palkattua pesuapulaista sekä keskimäärin 9 hoidokkia, joiden vii-

meksi mainittujen päivätyöstä pesulalta velottiin 10 mk. Pesulaitos tuotti voittoa 99 167: 15 mk, kun sen sijaan edellisenä vuonna oli tullut tappiota 64 435: 55 mk.

Tervalammen työlaitos

Hoidokit. Sosiaaliministeriön suostumuksella perustettiin kertomusvuonna laitokseen naisosastot sekä köyhäinhoitolain että irtolaislain edellyttämiä hoidokkeja varten. Ensimmäiset naishoidokit otettiin laitokseen toukokuun 2 p:nä. Kaikkiaan hoidettiin laitoksessa kertomusvuonna köyhäinhoitolain nojalla 67 eri henkilöä, joista 45 miestä ja 22 naista. Näistä oli laitoksessa köyhäinhoitolain 56 §:n nojalla 27 miestä ja 5 naista sekä 31 §:n nojalla 18 miestä ja 17 naista. Edellisestä vuodesta oli jäänyt jäljelle 27 mieshenkilöä, vuoden varrella otettiin 22 miestä ja 22 naista yhteensä 44 hoidokkia sekä poistettiin 33 miestä ja 12 naista, joten v:een 1943 jäi 16 miestä ja 10 naista yhteensä 26 köyhäinhoitolain nojalla huollettua hoidokkia. Poistetuista miehistä 23 siirtyi vapaaseen elämään, 6 siirrettiin muihin laitoksiin, 3 kunnalliskodista aikaisemmin evakuoitua siirrettiin takaisin kunnalliskotiin ja 1 kuoli. Poistetuista naisista 4 siirtyi vapaaseen elämään ja 8 siirrettiin muihin laitoksiin.

Paitsi mainittuja köyhäinhoitolain nojalla hoidettuja oli laitoksessa vuoden aikana irtolaislain nojalla 34 eri naista. Kun osa heistä vuoden aikana päästettiin lopulliseen tai ehdolliseen vapauteen, jäi heitä v:een 1943 26 naista.

Koko laitoksen kaikkien hoidokkien saapuminen ja entisten poistaminen sekä keskimääräinen hoidokkiluku vuorokautta kohden kuukausittain käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden	Kuukausi	Laitokseen otettuja	Laitoksesta poistettuja	Keskimääräinen hoidokkiluku päivää kohden
Tammikuu .	2	—	27	Heinäkuu ...	1	4	61
Helmikuu...	2	7	24	Elokuu ...	—	5	55
Maaliskuu ..	6	2	24	Syyskuu ...	12	3	62
Huhtikuu ..	1	3	27	Lokakuu ...	5	6	63
Toukokuu ..	35	6	46	Marraskuu	3	7	61
Kesäkuu ...	12	4	60	Joulukuu ...	1	8	56
				Koko vuosi	[1] 80	[1] 55	48

Huoltopäivien lukumäärä koko vuonna oli kaikkiaan 17 345, josta köyhäinhoitolain nojalla hoidettujen 11 320 ja irtolaislain nojalla hoidettujen 6 025.

Menot ja tulot. Bruttokustannus laitoksen kirjanpidon mukaan hoidokkia ja päivää kohden oli 77: 20 mk (rakennuskorjauksiin ja perushankintoihin käytetty 153 358: 50 mk huomioonottaen 86: 04 mk). Jos bruttokustannuksista vähennetään työlaitoksesta kertyneet tulot saadaan nettokustannukseksi 49: 09 mk (edellisenä vuonna 31: 94 mk). Jos lisäksi otetaan huomioon maatilan nettotuotto saadaan tuloa yli kustannusten 1: 12 mk huoltopäivältä (vastaava nettomeno oli edellisenä vuonna 15: 60 mk).

Hoidokkien työ. Hoidokit työskentelivät peltoviljelys-, puutarha-, navetta-, talli-, sikala-, talous-, rakennus-, metsätalous- y.m. töissä, tehden kaikkiaan 14 008 työpäivää. Tästä määrästä oli työvelvollisten työpäiviä 3 613 ja köyhäinhoitolain 31 §:n nojalla laitokseen otettujen hoidokkien työpäiviä 5 291 sekä irtolaisten työpäiviä 5 104. Työvelvollisten laskettiin työllään korvanneen joko itse saamaansa köyhäinhoitoa tai niiden henkilöiden huoltoa, joiden puolesta he lain mukaan olivat korvausvelvollisia, kaikkiaan 54 499: 70 mk:n arvosta.

Terveyden- ja sielunhoito. Sotapalveluksen vuoksi ei laitoksen lääkäriltä ole saatu vuosikertomusta. Laitoksen sielunhoitotyö oli edelleen Vihdin seurakunnan papiston huoena. Hoidokkien käytettävänä on n. 1 000 nidosta käsittävä kirjasto.

[1]) Niihin lukuihin nähden, jotka koskevat laitokseen otettujen ja sieltä poistettujen hoidokkien määriä, on otettava huomioon, etteivät ne tarkoita eri henkilöitä, sillä sama henkilö on saatettu ottaa ja poistaa laitoksesta useamman kerran vuoden aikana.

Maatila. Viljelty pinta-ala käsitti kertomusvuonna peltoa ja puutarhaa 200.42 ha sekä n. 30 ha raivattuja laidunmaita. Viljelykset jakautuivat eri kasvien kesken seuraavan taulukon osoittamalla tavalla, josta myös ilmenevät vastaavat kylvö- ja satomäärät:

Kasvi	Viljelysala ha	Kylvömäärä kg	Sato	
			Kaikkiaan kg	Hehtaaria kohden kg
Ruis	13.73	2 570	27 767	2 022.4
Syysvehnä	2.20	500	4 015	1 825.0
Kevätvehnä	14.12	3 900	22 021	1 559.6
Ohra	3.92	1 025	5 487	1 399.7
Herne	2.43	700	1 920	790.1
Kaura	30.51	7 925	48 226	1 580.7
Peruna	8.80	20 270	119 770	13 610.2
Lanttu	2.50	25	60 596	24 238.4
Porkkana	1.40	12	11 724	8 374.3
Turnipsi	2.50	23	60 000	24 000.0
Rehujuurikas	2.00	50	16 500	8 250.0
Rehuporkkana	0.70	5	10 000	14 285.7
Juurikasvien naattisato	•	•	109 200	•
Vihantarehu	0.90	300	21 600	24 000.0
Pellava	0.59	100	•	•
Heinä, kuiva	67.20	•	174 750	2 600.4
» tuore (A.I.V.)		•	145 300	2 162.2
Timotei, siemenheinä	3.58	•	800	223.5
Apila, siemenheinä	1.50	•	200	133.3
Täyskesanto	17.57	—	—	—
Puutarha	5.58	•	•	•
Laidun	18.69	—	—	—
Raivattuja laidunmaita	30.00	—	—	—

Lannoitukseen käytettiin 2 025 kuormaa karjanlantaa, 1 200 kuormaa mutaa, 8 650 kg kalkkisalpietaria, 9 700 kg ammoniumsulfaattia, 145 050 kg kalkkikivijauhoa, 18 200 kg kalisuolaa ja 4 000 kg Y-lannosta. Hevostyöpäiviä suoritettiin yhteensä 3 226. Nautakarja käsitti vuoden alussa 94 ja lopussa 110 päätä. Koko karjan (66.8 kpl) keskituotanto oli tarkastusvuonna 1941—42 2 648 kg maitoa, 112 kg rasvaa rasvaprosentin ollessa 4.2 % ja säännöllisten (21 kpl) vastaavasti 2 963 kg, 128 kg, 4.3 %. Ruokinta on ostoväkirehujen puuttumisen vuoksi perustunut kotoisiin rehuihin. Sikalassa oli vuoden alussa yhteensä 42 ja lopussa 48 eläintä. Vuoden kuluessa myytiin teuraaksi 20 sikaa.

Sijoitus yksityishoitoon

Yksityiskoteihin hoidettavaksi oli kertomusvuonna sijoitettuna 6 täysikasvuista henkilöä, joista 4 miestä ja 2 naista. Heidän huoltopäiviensä luku oli kaikkiaan 2 190.

Kotiavustukset

Kertomusvuonna jaettiin varsinaista kotiavustusta yhteensä 5 149 Helsingissä asuvalle henkilölle, joista 3 793 sai yksinomaan kotiavustusta vähintään 500 mk:n arvosta, loput olivat kotiavustuksen ohella saaneet myös laitos- tai yksityishoitoa. Tilapäistä avustusta eli kotiavustusta alle 500 mk:n arvosta sai edellisten lisäksi 1 166 henkilöä. Varsinaisille avunsaajille annetusta kotiavustuksesta tuli vielä osalliseksi 555 aviopuolisoa ja 1 631 lasta.

Seuraava taulukko osoittaa perhesuhteet ja lasten luvun niissä tapauksissa, joissa lapset olivat osallisina kotiavustuksista:

Lasten luku	Perheitä, joihin kuului			Yhteensä
	mies ja vaimo	mies	vaimo	
1	102	5	342	449
2	56	2	147	205
3	45	—	80	125
4	27	1	20	48
5	12	—	6	18
6	11	—	2	13
7	4	—	—	4
9	1	—	—	1
Yhteensä	258	8	597	863

Lapsia oli näissä varsinaista kotiavustusta saaneissa perheissä siis kaikkiaan 1 631 eli perhettä kohden keskimäärin 1.9 (edellisenä vuonna 1.9).

Laskemalla yhteen varsinaiset ja tilapäiset kotiavustusta saaneet sekä kotiavustuksista osallisiksi joutuneet saadaan summaksi 8 501, joka luku siis ilmaisee niiden Helsingissä asuvien kokonaismäärän, jotka suoraan tai välillisesti pääsivät nauttimaan kotiavustuksia.

Kotiavustukset annettiin osittain rahana, osittain ruokatavaroiden, vaatteiden, polttopuiden y.m. luontoismuodossa. Rahana annettujen avustuksien osuus oli 87.0 % ja tarveaineina annettujen osuus 13.0 %. Mitä kotiavustustasoon tulee, on sitä, niinkuin tärkeimpiä lautakunnan päätöksiä selostavassa esityksessä jo on mainittu, prosentuaalisesti korotettu elinkustannusindeksin noustessa. Tästä johtuen osoittaa tapausta kohden laskettu keskimääräinen avustus nousua edellisiin vuosiin verrattuna. Tapausta kohden kuukaudessa laskettu kotiavustus on viime vuosina ollut seuraava:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1934	257: 03	1937	306: 04	1940	350: 95
1935	282: 29	1938	317: 15	1941	405: 58
1936	295: 65	1939	321: 68	1942	435: 26

Kertomusvuoden kuluessa kuukausittain Helsingissä asuville jaettujen kotiavustusten rahamäärä käy selville seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Kotiavustukset, mk					
	Rahana	Polttopuina	Ruokana	Vaatteina	Muussa muodossa	Yhteensä
Tammikuu	1 262 072	149 709	47 053	15 327	18 265	1 492 426
Helmikuu	1 331 137	182 505	54 873	14 222	11 777	1 594 514
Maaliskuu	1 310 971	178 482	55 754	15 079	11 360	1 571 646
Huhtikuu	1 307 600	164 257	53 359	12 806	10 741	1 548 763
Toukokuu	1 248 301	67 594	47 288	15 363	8 427	1 386 973
Kesäkuu	1 109 758	33 289	28 260	20 951	7 734	1 199 992
Heinäkuu	1 035 640	17 748	18 888	12 285	6 315	1 090 876
Elokuu	997 864	14 288	16 600	10 191	7 907	1 046 850
Syyskuu	972 452	74 430	15 548	7 110	5 270	1 074 810
Lokakuu	1 015 747	185 980	15 885	8 412	4 801	1 230 825
Marraskuu	1 024 619	226 245	17 820	15 782	4 857	1 289 323
Joulukuu	1 062 613	110 557	18 920	6 913	5 605	1 204 608
Koko vuosi	13 678 774	1 405 084	390 248	154 441	103 059	15 731 606

Vastaavien avustustapauksien lukumäärää osoittaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Kotiavustus-tapauksia	Näistä uusia avustus-tapauksia	
		Kaikkiaan	Syynä työttömyys
Tammikuu	3 613	92	25
Helmikuu	3 625	108	55
Maaliskuu	3 546	116	28
Huhtikuu	3 457	92	25
Toukokuu	3 259	58	10
Kesäkuu	2 941	46	11
Heinäkuu	2 721	54	6
Elokuu	2 586	36	13
Syyskuu	2 599	31	1
Lokakuu	2 627	57	8
Marraskuu	2 557	46	5
Joulukuu	2 612	53	12
Koko vuosi	36 143	789	199
Avustuskanslia, jonka toimesta avustus on annettu			
I	6 683	123	48
II	5 715	94	—
III	5 413	77	5
IV	5 171	73	7
V	4 521	135	56
VI	3 191	225	68
VII	5 449	62	15
Yhteensä	36 143	789	199

Päiväkodeissa oleskelun muodossa avustetut alle 16-vuotiaat lapset on myös luettu kotiavustusta saaneiden lukumäärään. Näitä lapsia oli 2 poikaa ja 4 tyttöä.

Huoltolautakunnan työtuvat

Kertomusvuonna työtuvat toimivat entiseen tapaan kolmena osastona, joista:

A-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia varattomille täysikäisille henkilöille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa ja jotka vanhuuden, henkisen tai ruumiillisen sairaalloisuuden, ruumiinvamman tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ainoastaan osittain pystyivät omalla työllään hankkimaan itselleen elatusta sekä joiden työtupiin ottaminen katsottiin yhteiskunnallisen huollon tarkoitusperien mukaiseksi;

B-osaston tarkoituksena oli varata työskentelymahdollisuuksia niille alkoholisti- ja irtolaisnaisille, lähinnä valvonta-asteella oleville, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä ja joille ei ollut onnistuttu saamaan sopivaa ansiotyötä muualla; sekä

C-osaston tarkoituksena oli varata tilaisuutta ansioon ja itse-elatukseen varattomille, työttömyyden vuoksi yhteiskunnallista huoltoa tarvitseville työkykyisille, työhaluisille ja ilman omaa syytään työttömille naisille, joilla oli kotipaikkaoikeus Helsingissä.

Työskentely tapahtui A-osastolla 5 työryhmässä, joista 3 oli naisia varten, B-osastolla yhtenä ryhmänä sekä C-osastolla 3 ryhmässä. Työntekijöitä voitiin kaikille osastoille yhteisesti sijoittaa 490. C-osasto oli raaka-aineiden puutteen vuoksi suljettuna toukokuun 13 p:n ja syyskuun 2 p:n välisen ajan.

Sota-aika on eri tavoin vaikuttanut työtupienkin toimintaan. Tarveaineiden niukkuuden vuoksi on tilauksia työtupien omista tarveaineista voitu vain rajoitetussa määrässä suorittaa, ja työtupien myymälöissä, joista toinen vuoden kuluessa lakkautettiin, on ollut valmisteita niukasti myytävänä. Pääasiallisimmaksi työksi on näissä oloissa muodostunut tilaustöiden suorittaminen ostajain omista tarveaineista. Miesten työryhmissä on valmistettu yksinkertaisia huonekaluja, konttorikalustoja, talousesineitä ja lasten leikkikaluja sekä suoritettu maalaustöitä, huonekalujen korjausta sekä jossakin määrin jalkineiden

korjausta. Naisten työryhmissä on pääasiassa tehty puolustuslaitoksen, sairaaloiden ja huoltolautakunnan tilaamia vaatetusesineitä sekä myös mattoja, patjoja ja peitteitä.

Työskentelevien lukumäärä vaihteli eri kuukausina s. 65 olevasta taulukosta lähemmin ilmenevällä tavalla. Mainittakoon tässä, että sanottu lukumäärä oli pienimmillään 254, heinäkuun 23 p:n ja elokuun 18 p:n sekä suurimmillaan, 387, helmikuun 5 p:n ja maaliskuun 4 p:n välisenä aikana. Työpäivien luku koko vuonna oli 82 563.

Työtupien bruttomenot olivat 6 259 560: 60 mk ja bruttotulot 3 649 893: 45 mk, joten nettomenoiksi jää 2 609 667: 15 mk. Työntekijää ja työpäivää kohden laskettuna olivat bruttomenot 75: 82 mk (edellisenä vuonna 61: 22 mk) ja nettomenot 31: 61 mk (edellisenä vuonna 25: 54 mk). Jos laskelmassa otetaan vielä huomioon vuoden päättyessä myymättömänä olevan valmistevaraston sekä työainevaraston arvo, 689 682: 20 mk, supistuvat nettomenot 23: 25 mk:ksi (edellisenä vuonna 13: 64 mk) työntekijää ja työpäivää kohden.

N.s. ehkäisevänä huoltokeinona on työtuvilla ollut oma, joskin normaalivuosia pienempi kansantaloudellinen ja sosiaalinen merkityksensä, ja on niiden avulla melkoinen joukko pääkaupungin vakinaisia asukkaita voitu varjella joutumasta suoranaisen köyhäinhoitoavustuksen varaan. Niinikään työtupien erikoisosastot ovat jatkuvasti tarjonneet työmahdollisuuksia valvonnassa oleville naispuolisille alkoholisteille, irtolaisille sekä työttömyyshuoltokansliaan ilmoittautuneille.

On syytä lopuksi huomauttaa, että työtupien A- ja C-osastoilla työskennelleitä henkilöitä ei ole tilastollisissa selvityksissä luettu avunsaajiin, mikäli he eivät ole saaneet muuta huoltoa, sen sijaan sisältyvät B-osastolla työskennelleet irtolais- ja alkoholistinaiset asianomaisiin irtolais- ja alkoholistitilastoihin.

Lahjoitusrahastojen koroilla avustetut

Huoltotoimen hyväksi lahjoitettujen rahastojen korkoja oli kertomusvuonna tapahtuvaa jakoa varten kertynyt seuraavasti:

	Mk		Mk
Alexandras understöd-rahasto ..	341: 80	Kordelinin, Alfred, avustusrahasto	11 183: 25
Bergmanin, Maria, testamenttirahasto	499: 10	Lampan, Elsa Maria, rahasto	1 402: 35
Brobergin, Gustava Katharina, y.m. rahastot	728: 80	Mattsson-Kivilän, Isak, puolisoiden apurahasto	10 000: —
Elgin, Vilhelm, pauvres honteux rahasto	529: 05	Sierckin, Adolf Fredrik, rahasto	349: 40
Gardbergin, Lisette, rahasto	49: 90	Sierckenin, Carl, rahasto	139: 75
Grefbergin, Emma, rahasto	12 985: 70	Wavulinin, Waldemar, lahjoitusrahasto	748: 70
Gripenbergin, Hedvig Charlotta, rahasto	559: —	Westzynthiuksen, W. J. S., testamenttirahasto	1 043: 20
Hanellin, Carl Gustaf, rahasto ...	259: 55		Yhteensä 61 165: 95
Holmströmin, John, rahasto kainojen köyhien hyväksi	20 346: 40		

Näistä varoista jaettiin huoltolautakunnan toimesta avustukseksi 181 eri henkilölle yhteensä 48 957: 05 mk.

Kun näillä avustuksilla ei ole lain perusteella annetun köyhäinhoidon luonnetta, ei tätä summaa ole sisällytetty huoltotoimen varsinaisiin menoihin, eikä lahjoitusvaroja saaneita henkilöitä ole myöskään tilastollisissa selvityksissä otettu huomioon, mikäli he eivät ole saaneet avustusta myös köyhäinhoitolain nojalla.

B. Irtolaislakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Irtolaishuollossa oli kertomusvuonna kaikkiaan 666 eri henkilöä, joista 69 miestä ja 597 naista. Sinä kuusivuotiskautena, jona voimassa olevan irtolaislain mukaista irtolaishuoltoa on pääkaupungissa suoritettu, on kunakin vuonna ollut huollossa seuraavat lukumäärät henkilöitä:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1940	145	551	696
1938	132	359	491	1941	112	579	691
1939	176	466	642	1942	69	597	666

Kuten asetelmasta havaitaan, oli kertomusvuonna irtolaishuollossa ennätysmäärä naisia, kun sen sijaan miesten vastaava lukumäärä oli pienimmillään, ilmiö, joka johtui sodan aiheuttamista olosuhteista.

Kaikista kertomusvuonna huolletuista irtolaisista oli uusia, vasta kertomusvuonna ensi kerran huoltoon otettuja 222, erikseen oli miehistä uusia 20 ja naisista 202. Kuluneena viisivuotiskautena on eri vuosina näiden n.s. uusien irtolaisten luku ollut seuraava:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	118	246	364	1940	53	238	291
1938	71	171	242	1941	35	169	204
1939	79	185	264	1942	20	202	222
				Yhteensä	376	1 211	1 587

Uusien irtolaisten yhteenlaskettu määrä osoittaa niiden eri henkilöiden lukumäärän, jotka ajanjaksona 1937—42 ovat olleet irtolaishuoltotoimenpiteiden alaisina. Miehiä oli tästä kokonaisluvusta 23.7 %, joten irtolaishuolto valtaosaltaan on ollut naisten huoltoa. Mainittakoon vielä, että kertomusvuonna huollettujen 666 henkilön lisäksi käsiteltiin irtolaisina 120 miestä ja 17 naista, jotka kuitenkin vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin alkoholistihuoltoon ja jotka tilastollisessa selvittelyssä on luettu alkoholisteihin. Seuraavassa esiintyvät selvitykset koskevat yleensä, mikäli toisin ei ole mainittu, kertomusvuonna huollettujen irtolaisten kokonaismäärää. Vain niissä tapauksissa, että uusien irtolaisten kohdalla olosuhteissa on ollut merkittävä ero verrattuna näihin, on erikseen esitetty tärkeimpiä numerotietoja tästäkin ryhmästä.

Syntymäpaikan mukainen ryhmittely osoittaa, että syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kaikista irtolaisista vain 78 eli 11.7 %, erikseen miehistä 20.3 % ja naisista 10.7 %. Kaikista irtolaisista oli syntynyt, prosenteissa:

	Miehiä	Naisia	Kaikkiaan
Suomen kaupungeissa	43.5	31.3	32.6
» maalaiskunnissa	55.1	67.3	66.1
Ulkomailla	1.4	1.4	1.3

Köyhäinhoidollisen kotipaikkaoikeuden perusteella ryhmittyivät kaikki irtolaishuollossa olevat seuraavalla tavalla:

Kotipaikka	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Helsinki	49	336	385
Helsinkiä ympäröivät kunnat [1]	1	20	21
Uudenmaan läänin muut kaupungit	—	2	2
» » » maalaiskunnat	1	17	18
Suomen muut kaupungit	3	94	97
» » maalaiskunnat	5	72	77
Valtiontapaukset	3	7	10
Tuntematon	7	49	[2] 56
Yhteensä	69	597	666

Kotipaikkaoikeus Helsingin kaupungissa oli selvitetyistä siis 385:lla eli 57.8 %:lla (edellisenä vuonna 55.4 %), erikseen uusista irtolaisista 112:lla eli 50.5 %:lla (edellisenä vuonna 35.3 %). Muita kuin Suomen kansalaisia oli irtolaisissa 2 miestä ja 5 naista, minkä

[1]) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin mlk. ja Kulosaari. — [2]) Tuntemattomien suuri lukumäärä johtuu etupäässä siitä, että pakkotyöhön määrätyistä ei kotipaikkaoikeutta ole selvitetty, koska kotipaikkaoikeuskysymyksellä ei heihin nähden ole huoltolautakunnan kannalta erikoisempaa merkitystä.

lisäksi 1 naisen kansalaisuus oli tuntematon. Äidinkielenä oli suomi 611:lla eli 91.7 %:lla, ruotsi 52:lla eli 7.8 %:lla ja lopulla 3:lla jokin muu kieli.

Irtolaishuollon peruste. Ne erityiset perusteet, joiden nojalla asianomaiset henkilöt ovat lain mukaan voineet joutua irtolaishuollon alaisiksi, ovat: 1) kuljeksiva elämä, 2) tavanomainen työn vieroksuminen, 3) kerjuu, 4) ammattihaureus tai 5) jokin muu peruste. Ryhmittämällä irtolaiset tämän mukaisesti ja sitä perustetta silmälläpitäen, jota on katsottu pääperusteeksi heidän ensi kerran irtolaishuoltoon joutuessaan, saadaan seuraava asetelma:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kuljeksiva elämä	2	2.9	3	0.5	5	0.7
Työn vieroksuminen	12	17.4	1	0.2	13	2.0
Kerjuu	32	46.4	1	0.2	33	5.0
Ammattihaureus	—	—	589	98.6	589	88.4
Muu peruste	23	33.3	3	0.5	26	3.9
Yhteensä	69	100.0	597	100.0	666	100.0

Irtolaisnaisista joutui 98.7 % huoltoon ammattihaureuden perusteella ja loput kuljeksivan elämän, työn vieroksumisen, kerjuun tai jonkin muun perusteen nojalla. Miehistä suurin osa 32 eli 46.4 %, otettiin huoltoon kerjuun perusteella (edellisenä vuonna 44.6 %) sekä 23 eli 33.3 % muilla perusteilla s.o. olivat henkilöitä, jotka muulla elämäntavallaan kuin haureudella tuottivat ilmeistä vaaraa yleiselle järjestykselle, turvallisuudelle tai siveellisyydelle [1]). Loput 20.3 % oli huollossa kuljeksivan elämän tai työn vieroksumisen perusteella. Uusiin miespuolisiin irtolaisiin nähden oli »muu peruste» hallitsevana perusteena, 35.0 %, työn vieroksumisen ja kerjuun osuus oli kumpikin 30.0 %sekä kuljeksivan elämän osuus 5.0 %.

Huoltotoimenpiteet. Irtolaisten suhteen käytettäviä huoltotoimenpiteitä ovat, kuten tunnettua, varoitus ja sen ohessa mahdollinen kotikuntaan lähettäminen, irtolaisvalvonta sekä työlaitokseen tai pakkotyöhön määrääminen, minkä lisäksi työlaitoksesta ja pakkotyöstä ehdollisesti vapautuneet irtolaiset ovat määräajan n.s. jälkivalvonnan alaisina. Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee, missä määrin käytännössä on sovellettu eri huoltomuotoja, ja on taulukkoa laadittaessa otettu huomioon kunkin irtolaisen kohdalla häneen kertomusvuoden kuluessa viimeksi sovellettu huoltotoimenpide.

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	9	13.0	149	25.0	158	23.7
Kotikuntaan lähettäminen	1	1.5	3	0.5	4	0.6
Irtolaisvalvonta	10	14.5	99	16.6	109	16.4
Työlaitos	11	15.9	185	31.0	196	29.4
Pakkotyö	15	21.7	69	11.6	84	12.6
Jälkivalvonta	18	26.1	66	11.0	84	12.6
Ei toimenpidettä	5	7.3	26	4.3	31	4.7
Yhteensä	69	100.0	597	100.0	666	100.0

Vain varoitusasteelle jääneitä oli siis 23.7 % ja valvonta-asteelle 16.4 %, työlaitoksessa oli 29.4 % ja pakkotyössä 12.6 % sekä jälkivalvonnassa 12.6 %. Aivan vuoden lopussa huoltoon joutuneisiin 31 henkilöön nähden ei ehditty vielä kertomusvuonna toimenpiteitä täytäntöönpanna. Uusista irtolaisista jäi varoitusasteelle 59.9 %, valvonta-asteelle 6.3 %, työlaitoksessa oli 14.0 % ja pakkotyössä 4.5 % sekä jälkivalvonnassa 1.8 %, minkä lisäksi 12.2 % oli sellaisia vuoden lopussa tulleita, joihin ei vielä ehditty huoltotoimenpiteitä soveltaa.

Seuraavasta yhdistelmästä selviää lisäksi, missä määrin eri irtolaisiin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä

[1]) Suurin osa näistä on ollut henkilöitä, jotka ovat syyllistyneet väkijuomalainsäädäntöä vastaan tehtyihin rikoksiin, esim. väkijuomien luvattomaan myyntiin.

sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomaksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon, minkä lisäksi siitä myös ilmenee pitemmälle huollon asteelle ehtineisiin eri vaiheissa sovelletut toimenpiteet:

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	9	148	157
» kotikuntaan lähettäminen	—	—	—
» irtolaisvalvonta	10	81	91
» työlaitos	7	92	99
» pakkotyö	15	59	74
» jälkivalvonta	12	37	49
Varoitus+kotikuntaan lähettäminen	1	3	4
» +kotikuntaan lähettäminen+varoitus	—	1	1
» +irtolaisvalvonta	—	16	16
» +irtolaisvalvonta+työlaitos	—	3	3
» +työlaitos	—	16	16
» +pakkotyö	—	2	2
Irtolaisvalvonta+varoitus+irtolaisvalvonta	—	1	1
» +työlaitos	2	40	42
» +työlaitos+jälkivalvonta	—	6	6
» +työlaitos+jälkivalvonta+työlaitos	—	1	1
» +pakkotyö	—	1	1
» +pakkotyö+työlaitos	—	1	1
Työlaitos+pakkotyö	—	5	5
» +jälkivalvonta	2	22	24
» +jälkivalvonta+työlaitos	—	15	15
» +jälkivalvonta+työlaitos+pakkotyö	—	1	1
Pakkotyö+työlaitos	1	3	4
» +jälkivalvonta	4	1	5
Jälkivalvonta+irtolaisvalvonta	—	1	1
» +työlaitos	1	13	14
» +pakkotyö	—	1	1
» +pakkotyö+työlaitos	—	1	1
Ei toimenpidettä	5	26	31
Yhteensä	69	597	666

Työlaitokseen ja pakkotyöhön toimittamiseen nähden on huomattava, että poliisiviranomaiset joutuivat useasti soveltamaan irtolaislain 29 §:n 3 mom:ssa olevaa säännöstä, jonka mukaan poliisipäällikön on ilman edellä käypiä lievempiä huoltotoimenpiteitä tehtävä maaherralle irtolaisesta laitosesitys, jos tämä on kahden viimeisen vuoden kuluessa ollut työlaitoksessa, pakkotyössä tai vapausrangaistusta kärsimässä. Esitykset laitokseen lähettämiseksi teki poliisipällikkö 174 tapauksessa. Erinäisistä käytännöllisistä syistä on laitokseen lähettämisesitykset poikkeuksetta jätetty poliisiviranomaisten tehtäväksi. Ehdollisesti vapautettiin ennen vuoden päättymistä 4 pakkotyöhön toimitettua miestä ja 2 naista sekä työlaitoksiin toimitetuista 2 miestä ja 47 naista. Työlaitoksiin palautettiin 1 ehdollisesti vapautettu mies ja 31 naista sekä pakkotyöhön 2 naista. Lopullisesti vapautettiin pakkotyöstä 5 miestä ja 6 naista sekä työlaitoksista 2 miestä ja 49 naista.

Huoltopäivien luku irtolaistyölaitoksissa oli kaikkiaan 36 699, niistä 1 867 miesten ja loput naisten. Näihin lukuihin eivät sisälly pakkotyössä olleiden huoltopäivät, koska niistä ei aiheudu kunnalle mitään kustannuksia.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäädyn mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	40	58.0	397	66.5	437	65.6
Naineita, yhdessä asuvia	13	18.9	71	11.9	84	12.6
» erossa asuvia	6	8.7	64	10.7	70	10.5
Leskiä	5	7.2	22	3.7	27	4.1
Eronneita	5	7.2	43	7.2	48	7.2
Yhteensä	69	100.0	597	100.0	666	100.0

Laillistamatta yhdessä asuvia oli näistä 1 mies ja 12 naista. Aviottomina syntyneitä oli kaikista irtolaisista 77 eli 11.6 %, erikseen miehistä 5.8 % ja naisista 12.2 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu miehistä 8 ja naisista 79.

Lapsia oli kaikkiaan 150 irtolaisella yhteensä 216, joista aviottomia lapsia 112.

Ikä. Eri ikäluokkien suhteelliset osuudet prosenteissa olivat irtolaishuollossa olevien keskuudessa seuraavat:

	[1] 18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Yhteensä
Miehet	1.5	17.4	29.0	21.7	18.8	11.6	100.0
Naiset	10.0	41.2	32.2	13.7	2.7	0.2	100.0
Kaikki	9.2	38.7	31.8	14.6	4.4	1.3	100.0

Kaikkien miespuolisten irtolaisten keski-ikä oli 42 vuotta 2 kuukautta sekä naispuolisten 30 vuotta ja 4 kuukautta. Nuorin irtolaismies oli 18 vuotias ja vanhin 71 vuotias, nuorin irtolaisnainen 18 vuotias ja vanhin 75 vuotias.

Koulusivistys. Koulusivistykseltään oli irtolaisista mitään koulua käymättömiä 45 eli 6.8 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 61 eli 9.2 %, kansakoulun käyneitä oli 498 eli 74.8 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 25 eli 3.8 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 15:llä eli 2.2 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 1 eli 0.1 % sekä kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 21:llä eli 3.1 %:lla.

Ammatti. Aikaisemmin pääasiallisesti harjoittamansa ammatin mukaan ryhmittyivät irtolaiset seuraavasti:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	3	4.3	1	0.2	4	0.6
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	—	4	0.6	4	0.6
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	3	4.3	43	7.2	46	6.9
Liikehenkilökuntaa:						
a. päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	4	5.8	13	2.2	17	2.6
b. työntekijöitä	1	1.5	30	5.0	31	4.7
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	22	31.9	240	40.2	262	39.3
Muita työntekijöitä	27	39.2	71	11.9	98	14.7
Merimiehiä ja kalastajia	2	2.9	—	—	2	0.3
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	3	4.3	1	0.2	4	0.6
Yksityisten palvelijoita	—	—	181	30.3	181	27.2
Muun elinkeinon harjoittajia	3	4.3	6	1.0	9	1.3
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	1	1.5	7	1.2	8	1.2
Yhteensä	69	100.0	597	100.0	666	100.0

Mitä yksityisiin ammatteihin tulee, muodostivat aputyöntekijät luvultaan 25, suurimman ja muista selvästi erottuvan ryhmän miesten joukossa. Naisista taas oli eniten kotiapulaisia nimittäin 181, mutta myös tarjoilijat ja ravintola-apulaiset, luvultaan 105, tehdastyöntekijät, luvultaan 93, aputyöntekijät, luvultaan 43, sekä itsenäiset ompelijat, luvultaan 32, esiintyivät selvästi erottuvina ryhminä. Suurin osa irtolaisista oli tehdas- y. m. ammattityöntekijäin kodeista, kaikkiaan 183, muiden työntekijäin kodeista oli lähtöisin 166 sekä maataloutta tai sen sivuelinkeinoja harjoittavien kodeista 122. Myös uudet irtolaiset ryhmittyivät sekä oman että vanhempiensa ammatin mukaan

[1] Huomattava on, että irtolaiskäsittelyä ei voida soveltaa 18 vuotta nuorempaan henkilöön.

suurin piirtein suhteellisesti samalla tavoin kuin kaikki irtolaiset, kuitenkin niin, että suurin osa heistä oli apu-, seka- ja muiden työntekijäin sekä maataloutta harjoittavien kodeista.

Muita tietoja. Irtolaisiin nähden on edelleen selvitetty sellaisia yhteiskunnalliselta kannalta tärkeitä seikkoja kuin heidän aikaisempaa irtolaisuuttaan, rikollisuuttaan, erinäisiä tarttuvia sairauksiaan, asumisolosuhteitaan, alkoholinkäyttöään y. m. s.

Kaikista irtolaisista oli 368 eli 55.3 % sellaisia, joita ei ollut aikaisemmin käsitelty irtolaisuudesta ja kerjuusta. Ensimmäinen irtolaiskäsittely oli yleensä tapahtunut varhaisessa iässä. Kun otetaan huomioon nekin, jotka vasta kertomusvuonna ensi kerran joutuivat irtolaiskäsittelyyn, havaitaan, että miehistä oli 37.6 % ja naisista 70.9 % joutunut ensi kerran irtolaisena käsitellyksi alle 25 vuotiaina sekä vastaavasti alle 21 vuotiaina miehistä 24.6 % ja naisista 39.4 %.

Rikoksista tuomittuja oli etupäässä rikosrekisteriotteista saatujen tietojen mukaan 265 eli 39.8 % kaikista, miehistä erikseen 54 eli 78.3 %. Uusista irtolaisista oli rikoksista tuomittuja 36.5 %. Kaikista tuomituista oli 151 kaksi tai useamman kerran tuomittuja, niistä miehiä 40. Omaisuusrikokset olivat olleet irtolaisten yleisimmin tekemiä rikoksia, nimittäin 72.2 % kaikista, seuraavalla sijalla oli väkijuomalainsäädäntöön kohdistuneiden rikosten osuus 14.9 %, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 4.7 % lopun ollessa muita rikoksia. Rikoksista tuomitut irtolaiset olivat yleensä tehneet ensimmäisen rikoksensa nuorina, miehistä 38.9 % alle 21 vuotiaina ja 44.5 % alle 25 vuotiaina, naisista vastaavasti 41.7 % ja 65.9 %.

Sukupuolitautia oli aikaisemmin sairastanut miehistä 9 ja naisista 390 sekä kertomusvuonna 168 naista; miehiä koskevat tiedot perustuvat heidän omiin ilmoituksiinsa. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 6 miestä ja 9 naista sekä kertomusvuonna 5 miestä ja 1 nainen. Mielisairaalassa oli aikaisemmin hoidettu 12 miestä ja 13 naista.

Irtolaisten väkijuomien käyttöä koskeva selvitys osoitti, että vain 29 eli 4.4 % oli raittiita, 324 eli 48.6 % käytti väkijuomia jonkin verran ja 313 eli 47.0 % juopotteli.

Kertomusvuonna asuivat irtolaiset pääasiassa seuraavasti:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	9	13.0	56	9.4	65	9.8
Asukkina	7	10.2	224	37.5	231	34.7
Yömajassa	14	20.3	36	6.0	50	7.5
Muualla [1]	39	56.5	281	47.1	320	48.0
Yhteensä	69	100.0	597	100.0	666	100.0

Köyhäinhoitoa ennen kertomusvuotta oli irtolaisista saanut 221 henkilöä eli 33.2 % kaikista, erikseen miehistä 62.3 % ja naisista 29.8 %. Kertomusvuonna sai köyhäinhoidon avustusta 13 miestä ja 27 naista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli 48 148: 75 mk. Lisäksi huollettiin heitä, lukuunottamatta irtolaistyölaitoksia, köyhäinhoitotoimenpitein muissa laitoksissa yhteensä 2 270 huoltopäivää, jotka jakautuivat seuraavalla tavalla.

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	85	367	452
Työlaitokset	72	314	386
Sairaalat	226	637	863
Tuberkuloosisairaalat	95	130	225
Mielisairaalat	—	344	344
Yhteensä	478	1 792	2 270

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset irtolaishuollosta nousivat kertomusvuonna 880 888: 40 mk:aan, mistä hallintomenoja 517 163: 40 mk.

[1] Tarkoittaa lähinnä hotelleissa ja matkustajakodeissa asuvia sekä asunnottomia.

Irtolaishuollon tulokset. Irtolaishuollon tuloksia arvosteltaessa on kiinnitettävä huomiota kertomusvuoden aikana vallinneisiin ulkonaisiin olosuhteisiin. Työvoiman puutteen vuoksi on heikoimmallakin aineksella, joihin myös irtolaiset on luettava, ollut mahdollisuus saada itselleen hyvin palkattua ansiotyötä. Tästä on aiheutunut, että kertomusvuoden aikana irtolaishuoltoon joutunut aines on laadultaan vaikeampaa kuin aikaisemmin. Tämän aineksen irtolaisuuden syyt ovat ratkaisevasti sisäisiä s. o. vaikeista luonnevioista aiheutuneita. Luonnollista on, että tällaisen aineksen saattaminen avohuoltotoimenpitein yhteiskuntakelpoiseksi on sangen epäkiitollinen ja vaivalloinen tehtävä. Seurauksena onkin ollut, että laitoshuollon merkitys kertomusvuoden aikana on kasvanut, ja entistä enemmän irtolaisia on täytynyt lähettää työlaitoksiin ja pakkotyöhön. Paljon on kuitenkin kertomusvuoden aikana irtolaishuoltoon joutuneiden, ennenkaikkea naisten, joukossa sellaisia, jotka vaikeista luonnevioista vapaina, liiallisesta kevytmielisyydestä sekä nautinnon- ja huvittelunhalusta ovat joutuneet irtolaisuuteen. Tällaiseen ainekseen sovellettuina ovat avohuoltotoimenpiteet tuottaneet ilahduttavia tuloksia ja onkin heidän irtolaiskäsittelynsä useimmiten pysähtynyt jo varoitusasteelle.

C. Alkoholistilakiin perustuva huolto

Huollettujen lukumäärä. Alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisina oli kertomusvuoden aikana kaikkiaan 543 eri henkilöä, joista 493 miestä ja 50 naista. Niiden kuuden vuoden aikana, joina lakimääräistä alkoholistihuoltoa Helsingin kaupungissa on suoritettu, on vuosittain huollettu seuraavat määrät alkoholisteja.

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1940	533	14	547
1938	764	41	805	1941	426	12	438
1939	817	38	855	1942	493	50	543

Kertomusvuonna huollossa olleiden kokonaismäärästä oli jo aikaisemmin huollossa olleita 251 miestä ja 7 naista eli yhteensä 258, joihin nähden huoltotoimenpiteet siis olivat jatkohuoltoa, kun sen sijaan ensi kerran vasta kertomusvuonna alkoholistihuoltotoimenpiteiden kohteiksi joutui 242 miestä ja 43 naista eli kaikkiaan 285 henkilöä. Näitä n. s. uusia alkoholisteja on eri vuosina ollut seuraavasti:

Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Vuosi	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1937	385	36	421	1940	150	4	154
1938	484	24	508	1941	201	8	209
1939	315	8	323	1942	242	43	285
				Yhteensä	1 777	123	1 900

Uusien alkoholistien yhteissumma 1 900 osoittaa niiden eri henkilöiden määrää, jotka ovat joutuneet alkoholistihuoltotoimenpiteiden alaisiksi kuluneena kuusivuotiskautena. Naisia oli näistä kaikista vain 6.5 %. On vielä mainittava, että alussa esitetyn kokonaisluvun lisäksi alkoholisteina on käsitelty myös 16 henkilöä, jotka kuitenkin ennen pitkää vielä kertomusvuoden kuluessa siirrettiin irtolaishuoltokäsittelyyn ja on heidät tilastollisessa selvityksessä luettu irtolaisiin. Seuraavassa annettava selvitys kohdistuu yleensä kaikkiin kertomusvuoden aikana huollossa olleisiin alkoholisteihin, mutta on kuitenkin tärkeimmissä kohdin lisäksi julkaistu tietoja erikseen uusistakin alkoholisteista, varsinkin jos olosuhteet heidän kohdallaan ovat huomattavammin poikenneet yleiskatsauksesta.

Kaikista alkoholisteista oli syntyperäisiä helsinkiläisiä viidesosa eli 20.6 %, naisten joukossa suhteellisesti vähemmän kuin miesten. Kaikista alkoholisteista oli syntynyt prosenteissa laskien:

	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Suomen kaupungeissa	43.2	34.0	42.3
» maalaiskunnissa	54.4	62.0	55.1
Ulkomailla	2.4	4.0	2.6

Muita kuin Suomen kansalaisia oli alkoholisteissa 5 henkilöä. Äidinkielenä oli suomi 475:lla eli 87.5 %:lla, ruotsi 62:lla eli 11.4 %:lla ja 6:lla jokin muu kieli.

Alkoholistihuollon peruste. Perusteita, joiden nojalla alkoholistien suhteen on ryhdytty lainmukaisiin huoltotoimenpiteisiin, erotetaan tilastossa: 1) vaarallisuus, 2) häiriö tai pahennus, 3) elatusvelvollisuuden laiminlyönti, 4) joutuminen läheisen henkilön rasitukseksi, 5) köyhäinhoidon tarve, 6) juopumuspidätykset sekä 7) vapaaehtoisuus.

Alkoholistien jakautuminen eri ryhmiin sen pääperusteen mukaan, jonka nojalla heidät ensiksi on otettu alkoholistihuoltoon, selviää seuraavasta taulukosta:

Huollon peruste	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Vaarallisuus	3	0.6	—	—	3	0.6
Häiriö tai pahennus	121	24.5	12	24.0	133	24.5
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	36	7.3	—	—	36	6.6
Rasitukseksi joutuminen	24	4.9	5	10.0	29	5.3
Köyhäinhoidon tarve	2	0.4	—	—	2	0.4
Juopumuspidätykset	307	62.3	33	66.0	340	62.6
Vapaaehtoisuus	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	493	100.0	50	100.0	543	100.0

Yli 3/5 alkoholisteista, 62.6 %, oli joutunut huoltoon juopumuspidätysten perusteella, ja kasvoi tämän ryhmän osuus tuntuvasti edellisestä vuodesta. Sen perusteella, että oli ollut ilmeiseksi häiriöksi tai pahennukseksi ympäristölleen, joutui huoltoon 24.5 % (edellisenä vuonna 20.1 %). Taloudellisten seikkojen, nim. elatusvelvollisuuden laiminlyönnin, omaistensa rasitukseksi joutumisen tai köyhäinhoidon tarpeen johdosta joutui huoltoon 12.3 % (edellisenä vuonna 27.4 %).

Vaarallisuus oli perusteena vain 0.6 %:lla, edustaen tämäkin pienempää osuutta kuin edellisenä vuonna. Uusien alkoholistien kohdalla oli perusteista juopumuspidätyksillä vieläkin selvempi johtoasema tehden sen osuus 68.4 %, häiriö ja pahennus olivat perusteena 23.2 %:lla, taloudelliset seikat 7.7 %:lla ja vaarallisuus 0.7 %:lla. Vapaaehtoisena ei ollut huollossa yhtään alkoholistia [1]).

Huoltotoimenpiteet. Alkoholistien palauttamiseksi raittiiseen ja säännölliseen elämäntapaan voidaan alkoholistilain mukaan edeltävänä toimenpiteenä käyttää varoitusta ja sen yhteydessä tapahtuvaa ohjausta ja tukevaa toimintaa. Varsinaisina huoltotoimenpiteinä tulevat kysymykseen raittiusvalvonta ja hoito yleisessä alkoholistihuoltolassa. Alkoholistihuoltolasta poispäästetty henkilö on vielä sen jälkeen lain määräämän ajan raittiusvalvonnassa, jota seuraavassa nimitetään jälkivalvonnaksi. Lautakunnan alkoholistihuolto-osaston työlle on ollut edelleen avuksi, että se on saanut sijoittaa etupäässä valvonnassa olevia alkoholisteja työhön erityisesti tätä tarkoitusta varten järjestetylle kaupungin työmaalle, jossa samanaikaisesti on ollut työssä yhdessä irtolaisten kanssa alkupuolella vuotta keskimäärin 10—15 miestä ja loppupuolella vuotta 5—10 miestä. Huollossa olleiden alkoholistien ryhmittyminen heihin kertomusvuoden aikana viimeksi sovelletun toimenpiteen mukaan käy selville seuraavasta taulukosta:

Huoltotoimenpide	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Varoitus	296	60.1	40	80.0	336	61.9
Raittiusvalvonta	155	31.4	10	20.0	165	30.4
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	12	2.4	—	—	12	2.2
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	16	3.3	—	—	16	2.9
Jälkivalvonta	14	2.8	—	—	14	2.6
Yhteensä	493	100.0	50	100.0	543	100.0

[1]) Huomattava on, että vapaaehtoisina huoltoloissa hoidetuista alkoholisteista huoltolautakunta saa virallisen tiedon vasta sen jälkeen kuin asianomaiset ovat vapautuneet huoltoloista ja joutuneet n.s. jälkivalvontaan.

Huoltolahoitoa on edelleen poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi voitu soveltaa vain sangen harvoihin alkoholisteihin, ja vaikka otetaan huomioon nekin, joiden kohdalla huoltolaanlähettämispäätöstä ei syystä tai toisesta kertomusvuoden aikana pantu täytäntöön, nousi huoltolahoitoasteella olevien koko osuus vain 5.2 %:iin. Samasta syystä ei jälkivalvonnassakaan ole ollut kuin murto-osa edellisten vuosien lukumääristä. Kaikkien niiden alkoholistien osuus, jotka olivat saaneet tai joille oli suunniteltu annettavaksi huoltolahoitoa eli siis ryhmiin Huoltolahoito ja Jälkivalvonta luetut, nousi kertomusvuonna vain 7.7 %:iin kaikista huolletuista alkoholisteista, kun se vielä v. 1940 oli runsas neljännes.

Uusista alkoholisteista jäi varoitusasteelle valtaosa eli 88.1 %, raittiusvalvontaan 8.8 %, huoltolahoitoon määrättynä oli 2.8 %, kun taas jälkivalvontaan oli uusista alkoholisteista ehtinyt vain 1 mies.

Seuraava yhdistelmä osoittaa lisäksi, missä määrin eri alkoholisteihin nähden on ainoana toimenpiteenä käytetty joko lievempiä tai suoraan ankarampia toimenpiteitä sekä missä määrin lievempien toimenpiteiden osoittauduttua tehottomiksi on siirrytty ankarampaan huoltomuotoon.

Huoltotoimenpide	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Yksinomaan varoitus	294	40	334
» raittiusvalvonta	139	8	147
» huoltolahoito, täytäntöönpanematon	5	—	5
» huoltolahoito, täytäntöönpantu	5	—	5
» jälkivalvonta	3	—	3
Varoitus + raittiusvalvonta	16	2	18
» + raittiusvalvonta + huoltolahoito, täytäntöönpantu	1	—	1
» + huoltolahoito, täytäntöönpanematon	1	—	1
Raittiusvalvonta + varoitus	2	—	2
» + huoltolahoito, täytäntöön panematon	6	—	6
» + huoltolahoito, täytäntöönpantu	7	—	7
Huoltolahoito + jälkivalvonta[1]	11	—	11
» +jälkivalvonta + huoltolahoito, täytäntöönpantu	2	—	2
Jälkivalvonta + huoltolahoito, täytäntöönpantu	1	—	1
Yhteensä	493	50	543

Huoltopäivien luku alkoholistihuoltoloissa oli yhteensä 2 095, jotka kaikki olivat miesten.

Siviilisääty ja syntyperä. Siviilisäätyyn nähden ryhmittyivät alkoholistit seuraavasti:

Siviilisääty	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Naimattomia	210	42.6	10	20.0	220	40.5
Naimisissa olevia	230	46.7	29	58.0	259	47.7
Leskiä	17	3.4	7	14.0	24	4.4
Eronneita	36	7.3	4	8.0	40	7.4
Yhteensä	493	100.0	50	100.0	543	100.0

Naimisissa olevista miehistä asui kuitenkin 53 ja naisista 5 erossa aviopuolisostaan. Aviottomina syntyneitä oli alkoholisteista 7.7 %, erikseen miehistä 8.1 % ja naisista 4.0 %. Kodin ulkopuolella oli kasvatettu 6.8 % kaikista alkoholisteista.

Lapsia oli 200 alkoholistilla yhteensä 402, joista aviottomia 26 eli 6.5 %. Miehillä oli keskimäärin enemmän lapsia, 2.0, kuin naisilla, 1.7.

Ikä. Alkoholistihuoltoon joutuneiden ikäryhmitys osoittaa, kuten aikaisemminkin, että suurin osa alkoholisteja oli 30—39 vuotiaita, nimittäin 38.1 %. Myös 40—49 vuotiaita oli runsaasti, 36.1 %. Alle 21 vuotiaita oli vain 0.6 % kaikista huoltoon joutuneista ja 50 vuotta vanhempiakin oli vain 17.9 %. Eri ikäluokkien osuudet olivat seuraavat:

[1]) Näistä 2, jotka olivat vapaaehtoisesti olleet alkoholistihuoltolassa.

	Alle 18 v.	18—20 v.	21—29 v.	30—39 v.	40—49 v.	50—59 v.	60— v.	Kaikkiaan
Luku	—	3	40	207	196	81	16	543
%	—	0.6	7.4	38.1	36.1	14.9	2.9	100.0

Kaikkien alkoholistihuollossa olleiden miesten keski-ikä oli 41 vuotta ja 2 kuukautta ja naisten 41 vuotta ja 1 kuukausi sekä uusien alkoholistien vastaavasti 41 vuotta ja 3 kuukautta sekä 40 vuotta ja 1 kuukausi. Erikseen laskettuna oli alkoholistihuoltoloissa olleiden miesten keski-ikä 36 vuotta 6 kuukautta.

Koulusivistykseltään oli alkoholisteista mitään koulua käymättömiä 50 eli 9.2 %, vain osan kansakoulua oli käynyt 71 eli 13.1 %, kansakoulun käyneitä oli 344 eli 63.4 %, oppikoulua vähemmän kuin 5 luokkaa oli käynyt 17 eli 3.1 %, keskikoulu-, oppikoulun lukioluokkien tai ylioppilassivistys oli 35:llä eli 6.4 %:lla, akateemisen loppututkinnon oli suorittanut 3 eli 0.6 % ja kaupallinen tai muu ammattikoulusivistys oli 23:lla eli 4.2 %:lla

Ammatti. Ammattinsa mukaan alkoholistit jakautuivat seuraavasti:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	16	3.3	1	2.0	17	3.1
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	5	1.0	—	—	5	0.9
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	49	9.9	10	20.0	59	10.8
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	30	6.1	2	4.0	32	5.9
b) työntekijöitä	4	0.8	2	4.0	6	1.1
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	203	41.2	18	36.0	221	40.7
Muita työntekijöitä	157	31.9	11	22.0	168	30.9
Merimiehiä ja kalastajia	11	2.2	—	—	11	2.0
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	9	1.8	—	—	9	1.7
Yksityisten palvelijoita	—	—	3	6.0	3	0.6
Muun elinkeinon harjoittajia	7	1.4	2	4.0	9	1.7
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	2	0.4	1	2.0	3	0.6
Yhteensä	493	100.0	50	100.0	543	100.0

Suurimman ammattiryhmän muodostivat edelleenkin tehdas- y. m. ammattityöntekijät kuuluen siihen 40.7 % kaikista alkoholisteista. Myös muiden työntekijäin (apu-, satama- y.m. työntekijäin) osuus oli huomattava, 30.9 %. Seuraavina suuruusjärjestyksessä olivat itsenäiset liikkeenharjoittajat 10.8 %:lla, liikealan päällystö ja konttorihenkilökunta 5.9 %:lla sekä virkamiehet ja vapaiden ammattien harjoittajat 3.1 %:lla. Naisten keskuudessa olivat suurimpina ryhminä tehdas- y. m. ammattityöntekijät, muut työntekijät (aputyöntekijät, siivoojat y. m. s.) sekä itsenäiset liikkeenharjoittajat.

Vanhempiensa ammatin mukaan ryhmittyivät kaikki alkoholistihuoltoon otetut siten, että 174 oli ammattityöntekijäin, 104 maatalousammatteja harjoittavien, 90 itsenäisten liikkeenharjoittajien, 88 muiden työntekijäin, 26 liikealalla työskentelevien, 21 virkamiehien ja vapaiden ammattien harjoittajien sekä 18 yleisten tai yksityisten laitosten palveluskuntaan kuuluvien henkilöiden kodeista muiden ammattiryhmien ollessa aivan vähäisiä.

Muita tietoja. Yllä olevien selvitysten lisäksi on jatkuvasti tutkittu alkoholistien juopottelun laatua, rikollisuutta, sairauksia, niitä olosuhteita, joissa he asuvat y. m. ja esitetään seuraavassa eräitä tärkeimpiä täten saatuja tietoja.

Alkoholistihuoltoon otettujen henkilöiden juopottelun ja heidän pääasiallisesti käyttämiensä väkijuomien laatua valaisee seuraava yhdistelmä:

Väkijuomien laatu	Juopottelun laatu						Alkoholisteja kaikkiaan		
	jatkuva		kausittainen		säännötön				
	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Väkevät juomat	133	9	48	4	305	36	486	49	535
Olut	1	—	—	—	5	1	6	1	7
Viini	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Yhteensä	134	9	48	4	311	37	493	50	543

Pääasiallisesti viiniä käyttäviä oli vain yksi mies, minkä lisäksi 88 väkevien juomien ja oluen ryhmiin luetuista alkoholisteista käytti sitä lisäjuomana. Mainittakoon vielä, että lisäjuomana oli 66 alkoholistilla tapana käyttää teknillisiä juomia, s. o. denaturoitua spriitä, eau de colognea y. m. Väkijuomien käytön olivat alkoholistit aloittaneet alla olevan yhdistelmän osoittamassa iässä:

	Väkijuomien käyttö alkoi huoltoon joutuneiden ollesssa					Alkoholisteja kaikkiaan
	Alle 18 v.	18—20 v.	21—24 v.	25—29 v.	30— v.	
Miehet	108	214	105	43	23	493
Naiset	8	11	12	5	14	50
Kaikki, luku	116	225	117	48	37	543
» %	21.4	41.4	21.6	8.8	6.8	100.0

Rikoksista tuomittuja [1]) oli alkoholisteista 182 eli 33.5 %, joista 7 naista. Näistä 82 miestä kaksi tai useamman kerran tuomittuja. Omaisuusrikokset olivat olleet alkoholistien yleisimmin tekemiä rikoksia, 56.3 % kaikista, yksilöön kohdistuvia rikoksia oli 18.5 %, väkijuomalainsäädäntöön kohdistuvia 10.5 % ja loput muita rikoksia. Rikoksista tuomituista alkoholisteista oli suuri osa tehnyt ensimmäisen rikoksensa sangen nuorella iällä, nimittäin alle 21 vuotiaana miehistä 23.4 % ja naisista 28.6 %; jos tämä ikäraja korotetaan 25 vuoteen, niin nousevat vastaavat prosenttiluvut 48.6 %:iin ja 42.9 %:iin. Irtolaisina oli alkoholisteista ennen huoltoon joutumistaan käsitelty 138 eli 25.4 %, niistä 18 naista.

Sukupuolitautia oli ennen huoltoonjoutumisvuotta sairastanut 134 miestä ja 14 naista; kertomusvuonna näitä oli 3 miestä ja 2 naista. Keuhkotautia oli aikaisemmin sairastanut 29 miestä ja 2 naista, kertomusvuonna 15 miestä ja 2 naista. Mielisairaaloissa [2]) oli hoidettu 60 miestä ja 1 nainen.

Seuraava yhdistelmä osoittaa, missä alkoholistit kertomusvuonna suurimman osan vuotta asuivat:

Asui:	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Kotona	163	33.1	25	50.0	188	34.6
Asukkina	94	19.1	16	32.0	110	20.3
Yömajassa	118	23.9	4	8.0	122	22.5
Muualla	118	23.9	5	10.0	123	22.6
Yhteensä	493	100.0	50	100.0	543	100.0

Työssä oli miehistä 460 eli 93.3 % ja naisista 37 eli 74.0 %. Työttöminä oli 32 miestä ja 11 naista. Pysyväisesti työkyvyttömiksi todettiin 1 mies ja 2 naista.

Köyhäinhoitoavustusta oli ennen huoltoon joutumistaan saanut miehistä 290 ja naisalkoholisteista 24, yhteensä 314 henkilöä eli 57.8 % kaikista alkoholisteista. Kertomus-

[1]) Tiedot perustuvat pääasiallisesti asianomaisten omiin ilmoituksiin. — [2]) Hoidon syynä ei ole tarvinnut olla varsinainen mielisairaus, koska vaikeimpia alkoholisteja on aikaisemmin huoltoloiden puuttuessa täytynyt hoitaa mielisairaaloissa.

vuonna sai köyhäinhoidon avustusta 56 miestä ja 6 naista, yhteensä 62 henkilöä eli 11.4 % kaikista alkoholisteista. Heidän saamansa kotiavustuksen määrä oli kaikkiaan 74 076: 75 mk. Lisäksi hoidettiin heitä köyhäinhoitolain nojalla eri laitoksissa seuraavien lukujen lähemmin osoittamalla tavalla:

Laitosryhmä	Miesten huoltopäiviä	Naisten huoltopäiviä	Huoltopäiviä kaikkiaan
Kunnalliskoti	843	—	843
Työlaitokset	1 564	—	1 564
Sairaalat	608	35	643
Tuberkuloosisairaalat	422	16	438
Mielisairaalat	—	—	—
Yhteensä	3 437	51	3 488

Kustannukset. Kaupunkikunnan bruttokustannukset alkoholistihuollosta nousivat kertomusvuonna 540 291: 85 mk:aan, josta hallintomenoja oli 515 163: 35 mk.

Alkoholistihuollon tulokset. Kertomusvuoden poikkeukselliset olot ovat luonnollisesti vaikuttaneet myös alkoholistihuoltoon. Kun vuoden loppupuolella oli enää toiminnassa vain yksi yleinen alkoholistihuoltola, Perniön alkoholistihuoltola, pakotti laitospaikkojen vähälukuisuus turvautumaan laitoshuoltoon vain erityisen vaikeissa tapauksissa. Lievemmät laitosasteella olevat alkoholistit on pyritty yhteistoiminnassa työvoimalautakunnan kanssa sijoittamaan työhön maaseudulle, missä heillä ei ole ollut yhtä suuria mahdollisuuksia väkijuomien hankkimiseen ja nauttimiseen kuin kaupunkioloissa. Avohuoltotoimenpiteitä on koetettu soveltaa sellaisiin alkoholisteihin, joiden väkijuomien käyttö ei vielä ole ennättänyt kovin pitkälle ja joilla väkijuomien pitkäaikainen väärinkäyttö ei ole rappeuttanut luonnollisia häpeän- ja kunniantunteita. Tämä aines on suhtautunut sovellettuihin huoltotoimenpiteisiin yleensä suurella vakavuudella ja ymmärtämyksellä. Tulokset ovat sen vuoksi olleet rohkaisevia, jopa ilahduttaviakin. Kertomusvuoden alkupuolella kohdistettiin huomio alkoholistihuollon mukauttamiseen vallinneisiin olosuhteisiin ja vasta vuoden loppupuolella pääsi toiminta voimakkaampaan vauhtiin.

Juopumuspidätystilastoa Helsingissä asuvista henkilöistä. Irtolais- ja alkoholistohuoltokanslian toiminnan taustaksi esitetään edelleen eräitä selvityksiä juopumuspidätyksistä, sikäli kuin ne koskevat Helsingissä asuvia henkilöitä.

N. s. juopumuspidätyskortiston mukaan pidätettiin kertomusvuonna 7 206 eri henkilöä, joista miehiä 6 097 ja naisia 1 109. Edelliseen vuoteen verraten oli pidätettyjä 75 henkilöä enemmän. Ensi kertaa pidätettyjä oli 2 552 ja syytteeseen asetettiin 1 848 henkilöä. Pidätyskertojen luku oli kaikkiaan 15 279. Keskimääräinen pidätyskertojen luku henkilöä kohden vuoden aikana oli kutakin pidätettyä miestä kohden 2.12, kutakin naista kohden 2.14 ja kutakin henkilöä kohden 2.12. Eniten pidätyksiä sattui elo- ja heinäkuussa, vähiten tammi- ja helmikuussa.

Viikonpäivittäin jakautuivat pidätykset siten, että lauantaisin sattui niitä runsaimmin, 16.8 % kaikista pidätyksistä. Mainittakoon vielä, että kaikista juopumuspidätyskortistossa olevista oli alkoholisteina rekisteröityjä 994 sekä irtolaisina rekisteröityjä 416.

Juopumuspidätykset v. 1937—42 jakautuivat pidätettyjen asuin- ja pidätyspaikan mukaan seuraavasti:

Vuosi	Helsingissä asuvien pidätykset huoltolautakunnan tilaston mukaan			Pidätysten luku Helsingissä poliisilaitoksen tilaston mukaan	
	Helsingissä tapahtuneet	Muualla tapahtuneet	Yhteensä	Kaikkiaan	Niistä muualla asuvien pidätyksiä
1937	16 640	1 563	18 203	20 357	3 717
1938	17 464	1 604	19 068	20 155	2 691
1939	15 711	1 573	17 284	18 031	2 320
1940	13 549	1 952	15 501	16 378	2 829
1941	12 466	1 319	13 785	15 104	2 638
1942	13 795	1 484	15 279	17 922	4 127

Ammatin mukaan v. 1942 pidätetyt jakautuivat seuraavasti:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	341	5.6	—	—	341	4.7
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	27	0.4	—	—	27	0.4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	407	6.7	18	1.6	425	5.9
Liikehenkilökuntaa:						
a) päällystöä, työnjohtajia, konttorihenkilökuntaa	129	2.1	—	—	129	1.8
b) työntekijöitä	354	5.8	94	8.5	448	6.2
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	2 846	46.7	489	44.1	3 335	46.3
Muita työntekijöitä	1 437	23.6	234	21.1	1 671	23.2
Merimiehiä ja kalastajia	197	3.2	—	—	197	2.7
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	150	2.4	—	—	150	2.1
Yksityisten palvelijoita	—	—	83	7.5	83	1.1
Muun elinkeinon harjoittajia	107	1.8	149	13.4	256	3.6
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	102	1.7	42	3.8	144	2.0
Yhteensä	6 097	100.0	1 109	100.0	7 206	100.0

Yksityiskohtaisempia tietoja juopumuksesta pidätettyjen iästä, pidätyskertojen lukumäärästä, syntymäpaikasta sekä pidätyksien luvusta kunakin vuoden kuukautena ja eri viikonpäivinä on julkaistu taulukko-osastossa, taulukoissa 9 ja 10.

D. Työttömyyshuolto

Työttömyyshuoltokortistoon ottamista koskevia anomuksia jätti työttömyyshuoltokansliaan selontekovuonna kaikkiaan 549 henkilöä (edellisenä vuonna 2 556), ja sisältyy tähän lukuun myös edellisestä vuodesta kertomusvuoteen siirtyneet henkilöt, sikäli kuin he edelleen ovat ilmoittautuneet kansliaan. Kun kuitenkin anomuksista hylättiin 21 ja hyväksytyistäkin 39 jätti työttömyyskorttinsa noutamatta, supistui kortistoon lopullisesti otettujen luku 489 henkilöksi, joista miehiä oli 56 ja naisia 433. Miesten kohdalla oli vähennys edelliseen vuoteen verraten 94.9 % ja naisten kohdalla 59.1 %.

Syntyperäisiä helsinkiläisiä oli kortistossa olevista 489 henkilöstä 70 eli 14.3 %, erikseen miehistä 28.5 % ja naisista vain 12.5 %. Maalaiskunnissa syntyneitä oli kaikkiaan 68.5 %, miehistä 51.8 % ja naisista 70.7 %.

Kotipaikkaoikeus Helsingissä oli 450 henkilöllä eli 92.0 %:lla, ulkokunnissa 39 henkilöllä eli 8.0 %:lla.

Miesten työttömyyshuoltotöitä ei kertomusvuonna järjestetty lainkaan, ja naisiakin työskenteli työtuvissa huomattavammin vain vuoden ensimmäisinä kuukausina.

Seuraavasta taulukosta käy selville kunkin kuukauden lopussa työttömyyskortistossa kaikkiaan olevien, huoltotöihin osoitettujen ja ilman työtä olevien lukumäärät:

Kuukausi	Kunnan työttömyyshuoltotöissä olevia naisia			Ilman työtä olevia			Kaikkiaan kortistossa olevia		
	Luku	% kortistossa olevista naisista	% kaikista kortistossa olevista	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	119	40.9	39.7	9	172	181	9	291	300
Helmikuu	116	41.3	39.9	10	165	175	10	281	291
Maaliskuu	103	33.7	32.7	9	203	212	9	306	315
Huhtikuu	84	38.9	37.7	7	132	139	7	216	223
Toukokuu	6	7.0	6.5	6	80	86	6	86	92
Kesäkuu	3	5.5	5.3	2	52	54	2	55	57
Heinäkuu	3	7.0	6.5	3	40	43	3	43	46
Elokuu	2	6.1	5.7	2	31	33	2	33	35
Syyskuu	30	50.8	49.2	2	29	31	2	59	61
Lokakuu	40	51.3	48.8	4	38	42	4	78	82
Marraskuu	41	53.9	52.6	2	35	37	2	76	78
Joulukuu	41	65.1	64.1	1	22	23	1	63	64

Tästä taulukosta käy selville, että prosenteissa laskettuna on kuukausittain huoltotöihin sijoitettujen naisten luku verrattuna kaikkiaan kortistossa oleviin naisiin vaihdellut 5.5 %:sta 65.1 %:iin.

Niitä kortistossa olevia, joille töitä ei ole voitu tarjota, on avustettu köyhäinhoitotoimenpitein.

Kun työttömyyshuoltokortistossa olevista 210 on ollut huoltovelvollisia huolehtien paitsi itsestään myös 76 aviopuolisosta ja 343 lapsesta, on kortiston osoittama työttömyys ulottanut vaikutuksensa siis kaikkiaan 908 henkilöön. Huoltovelvollisia oli miehistä 64.3 % ja naisista 40.2 %.

Iältään oli kortistossa olevista työttömistä miehistä 1.8 % alle 26 vuotiaita, 50.0 % 26—50 vuotiaita ja loput 48.2 % 51 vuotiaita tai sitä vanhempia. Naisista oli 1.8 % alle 26 vuotiaita, 58.2 % 26—50 vuotiaita ja 40.0 % sitä vanhempia.

Ammattinsa mukaan ryhmitettyinä jakautuivat kortistoon otetut seuraavalla tavalla:

	Miehet		Naiset		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maataloustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	—	—	—	—	—	—
Maataloustyöntekijöitä, muita	—	—	18	4.2	18	3.7
Teollisuustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	7	12.5	54	12.5	61	12.5
Teollisuustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	2	3.6	23	5.3	25	5.1
Rakennustyöntekijöitä, ammattitaitoisia	29	51.8	—	—	29	5.9
Rakennustyöntekijöitä, aputyöntekijöitä ja muita	4	7.1	72	16.6	76	15.6
Liikehenkilökuntaa	1	1.8	14	3.2	15	3.1
Ravintola-alalla toimineita	—	—	30	6.9	30	6.1
Liikennelaitoksissa toimineita	1	1.8	3	0.7	4	0.8
Henkisen työn tekijöitä	—	—	4	0.9	4	0.8
Taloustoimissa olleita	—	—	118	27.3	118	24.1
Erinäisiä muita ammatteja harjoittaneita	12	21.4	97	22.4	109	22.3
Yhteensä	56	100.0	433	100.0	489	100.0

Suurimpana ryhmänä miesten joukossa esiintyivät siten rakennustyöntekijät ollen heidän osuutensa 58.9 %, teollisuustyöntekijöitä oli 16.1 %, erinäisten ammattien (partureita, vahtimestareita, talonmiehiä, vartioita y. m.) harjoittajia 21.4 %, liikehenkilökuntaa ja liikennelaitoksissa toimineita oli kumpiakin 1.8 %. Naisista oli taloustoimissa työskennelleitä 27.3 %, teollisuustyöntekijöitä 17.8 %, rakennustyöntekijöitä

16.6 %, ravintola-alalla toimineita 6.9 %, maatalous- (puutarha-) työntekijöitä 4.2 %, liikehenkilökuntaa 3.2 %, erinäisiä ammatteja harjoittaneita 22.4 % muiden ryhmien osuuden ollessa aivan vähäinen.

Työttömyyshuoltotehtävien lisäksi selvitti työttömyyshuoltokanslia kertomusvuonna 266 kotikunnan ulkopuolella työskentelevän helsinkiläisen työvelvollisen huoltosuhteet ja maksoi heidän omaisilleen työvelvollisuusmääräysten mukaisia palkanpidätys- ja paikallislisärahoja yhteensä 451 727: 70 mk.

III. Huoltotoimen kustannukset

A. Tulot ja menot

Kaupungin talousarviossa osoitettiin huoltotointa varten v:ksi 1942 varoja yhteensä 73 046 013 mk, josta määrästä kuitenkin 1 500 000 mk kaupunginvaltuuston ja 100 000 mk kaupunginhallituksen käytettäviksi osaksi erinäisten määriteltyjen, osaksi arvaamattomien tarpeiden varalta. Huoltolautakunnalle jäi siis käytettäväksi määrärahoja yhteensä 71 446 013 mk, johon sisältyi, Helsingin sokeaintalosäätiölle tuleva 50 000 mk:n suuruinen avustus, minkä lisäksi vuoden varrella kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus myönsivät lautakunnalle lisämäärärahoja yhteensä 4 431 479: 50 mk, josta määrästä 242 272: 65 mk viljelyspalstatoimintaa varten sekä [1]) 111 602: 50 mk n.s. virastovaratyöntekijäin palkkaamiseen.

Huoltolautakunnan bruttomenot nousivat kaiken kaikkiaan 63 342 844: 45 mk:aan, mutta kun siitä vähennetään Helsingin sokeaintalosäätiölle jaettu 50 000 mk:n avustus sekä viljelyspalstatoimintaan käytetyt 242 272: 65 mk ja virastovaratyöntekijäin palkkaamiseen käytetty 111 602: 50 mk, jää varsinaiseen huoltotoimintaan käytetyksi 62 938 969: 30 mk. Kun tästä huoltomenojen kokonaismäärästä vähennetään tulot 20 702 493: 40 mk, jää jäljelle 42 236 475: 90 mk, mikä summa siis osoittaa huoltolautakunnan suorittamasta varsinaisesta huoltotoiminnasta kaupunkikunnalle aiheutuneet todelliset nettomenot v. 1942. Mainittuun summaan sisältyy tällöin myös alkoholistien ja irtolaisten huollosta aiheutuneet kustannukset. Edellisestä vuodesta alenivat nettomenot 5 622 360: 85 mk:lla. Nettomenot ovat kymmenvuotiskautena 1933—42 vaihdelleet seuraavasti:

Vuosi	Mk	Vuosi	Mk
1933 [2])	57 707 653: 40	1938	37 437 812: —
1934 [3])	45 754 427: 10	1939	37 559 245: —
1935 [4])	49 109 001: 35	1940	44 656 114: 05
1936	46 409 610: 50	1941	47 858 836: 75
1937	43 319 251: 85	1942	42 236 475: 90

Seuraavat taulukot [5]) osoittavat huoltotoimen arvioitujen ja todellisten tulojen ja menojen jakautumisen eri ryhmiin v. 1942:

[1]) Virastovaratyöntekijäin palkkaamiseen myönnetty määräraha oli kokonaisuudessaan 181 312 mk, mutta kun siitä käytettiin 54 914 mk lastensuojelulautakunnassa työskentelevien virastovaratyöntekijäin palkkauksiin ja siirrettiin 14 795: 50 mk tilapäisen työvoiman menomomentille, on sanotut erät tästä jätetty pois. — [2]) Lisäksi työttömien ruoanjakelun järjestämiskustannukset 14 873 mk ja köyhäinhoitoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 15 000 mk. — [3]) Lisäksi köyhäinhoitoviraston viranhaltijain opintokurssikustannukset 2 500 mk. — [4]) S:n 3 850 mk. — [5]) Yksityiskohtaisemmat tiedot on julkaistu Helsingin kaupungin tilastossa V. 27. 1942.

Tulot	Arvioidut tulot talousarvion mukaan	Todelliset tulot tilien mukaan	Määrä, jolla todelliset tulot ylittävät (+) tai alittavat (—) lasketut
	Markkaa ja penniä		
Korvaukset annetusta huollosta	8 550 000 —	11 075 720 60	+ 2 525 720 60
Kunnalliskoti laitoksineen:			
Kunnalliskoti	194 000 —	120 492 85	— 73 507 15
Työlaitos	428 000 —	124 132 —	— 303 868 —
Maanviljelys	230 000 —	391 657 20	+ 161 657 20
Sikala	525 000 —	227 500 —	— 297 500 —
Pesulaitos	1 097 200 —	1 182 137 60	+ 84 937 60
Tervalammen työlaitos	335 000 —	487 511 —	+ 152 511 —
Tervalammen maatila	2 559 725 —	2 598 214 50	+ 38 489 50
Työtuvat	4 001 000 —	3 649 893 45	— 351 106 55
Luontoisetujen korvaukset	872 931 —	[1])817 520 70	— 55 410 30
Talousarvion ulkopuolella	—	[2]) 27 713 50	+ 27 713 50
Yhteensä	18 792 856 —	20 702 493 40	+ 1 909 637 40

Menot	Talousarvioon otetut määrärahat	Vuoden varrella myönnetyt lisämäärärahat (+) tai määrärahan vähennykset (—)	Todelliset menot tilien mukaan	Säästö (+) tai ylitys (—)
	Markkaa ja penniä			
Huoltolautakunta ja huoltoviraston yleinen toimisto	6 019 669 —	+ 1 500 999 25	7 538 311 90	— 17 643 65
Kassa- ja tilitoimisto	557 092 —	+ 155 307 75	701 136 40	+ 11 263 35
Asiamiestoimisto	1 890 036 —	+ 514 547 10	2 387 113 15	+ 17 469 95
Kunnalliskoti laitoksineen:				
Yhteiset kustannukset	1 070 056 —	+ 272 150 80	1 300 984 15	+ 41 222 65
Kunnalliskoti	9 903 791 —	+ 816 950 80	10 213 588 —	+ 507 153 80
Työlaitos	1 950 911 —	+ 205 151 —	1 663 024 35	+ 493 037 65
Maanviljelys	132 140 —	+ 9 225 —	141 241 50	+ 123 50
Sikala	469 544 —	+ 68 040 50	627 826 25	— 90 241 75
Pesulaitos	955 923 —	+ 131 562 30	1 082 970 45	+ 4 514 85
Tervalammen työlaitos	1 433 825 —	+ 187 948 80	1 339 011 25	+ 282 762 55
Tervalammen maatila	2 465 025 —	+ 21 194 30	1 727 374 40	+ 758 844 90
Työtuvat	9 673 001 —	+ 194 526 75	6 259 560 60	+ 3 607 967 15
Yksityishoito	25 000 —	—	18 450 —	+ 6 550 —
Sairaanhoito	9 980 000 —	—	8 083 919 10	+ 1 896 080 90
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	600 000 —	—	480 476 75	+ 119 523 25
Suoranaiset avustukset	24 000 000 —	— 55 000 —	19 088 182 15	+ 4 856 817 85
Päivähoitokustannukset	10 000 —	—	2 306 50	+ 7 693 50
Matkakulut	60 000 —	—	35 889 —	+ 24 111 —
Hautauskulut	200 000 —	+ 55 000 —	247 603 40	+ 7 396 60
Viljelyspalstatoiminta	—	+ 242 272 65	242 272 65	—
Virastovaratyöt	—	+ 111 602 50	111 602 50	—
Yhteensä	71 396 013 —	+ 4 431 479 50	63 292 844 45	+12 534 648 05

Yhteiskunnallisen huollon aiheuttaman kunnallisen rasituksen suhteellisen suuruuden ja siinä ilmenevän kehityssuunnan selvittämiseksi esitetään tässä huoltotoimen bruttomenot kaupungin asukasta kohden v:n 1933—42 päättyessä:

1933	273: 07	1938	178: 91
1934	220: 07	1939	181: 30
1935	224: 84	1940	191: 64
1936	216: 31	1941	210: 10
1937	196: 92	1942	194: 93

[1]) Luontoisetujen korvaussumma on saatu kokonaisuudessaan kunnalliskodissa ja sen yhteydessä olevassa työlaitoksessa. — [2]) Tästä on 53: 75 mk oikeudenkäyntien nettotuloja, 26 973: 75 mk valtiolta saatua korvausta puolustuslaitoksen käyttöön luovutetusta omaisuudesta ja 686 mk tapaturmavakuutuskorvauksia.

B. Korvaukset annetusta huollosta

Asiamiestoimiston toimesta perittiin v. 1942 rahakorvauksina annetusta huollosta 14 406 398: 90 mk, josta 11 075 720: 60 mk koski huoltolautakunnan ja 3 330 678: 30 mk lastensuojelulautakunnan antamaa huoltoa. Perimistyö jakautui seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Valtiolta peritty	3 818 666: 75	848 775: 30	4 667 442: 05
Toisilta kunnilta peritty	3 364 351: 35	801 510: 30	4 165 861: 65
Yksityisiltä peritty	3 892 702: 50	1 680 392: 70	5 573 095: 20
Yhteensä	11 075 720: 60	3 330 678: 30	14 406 398: 90

Paitsi rahassa suoritettua korvausta sai kunta hyvitystä huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta 57 mieheltä työlaitoksissa sekä 7 naiselta kunnalliskodissa ja työlaitoksessa tehdyn työn muodossa. Täten saadun työkorvauksen määrä oli vuoden aikana yhteensä 103 052: 40 mk, josta 87 198: 60 mk huoltolautakunnalta saadun ja 15 853: 80 mk lastensuojelulautakunnalta saadun hoidon hyvitystä. Kaikkiaan kertyi raha- ja työkorvausta seuraavasti:

	Korvaus huoltolautakunnan antamasta huollosta, mk	Korvaus lastensuojelulautakunnan antamasta huollosta, mk	Yhteensä, mk
Rahasuoritukset	11 075 720: 60	3 330 678: 30	14 406 398: 90
Työllä hyvitetty	87 198: 60	15 853: 80	103 052: 40
Kaikkiaan	11 162 919: 20	3 346 532: 10	14 509 451: 30

Huoltolautakuntaa koskeva rahakorvaussumma kokonaisuudessaan kohosi edellisestä vuodesta 938 090: 90 mk:lla. Erikseen laskien valtiolta saatujen korvausten määrä lisääntyi 1 624 853 mk eli 74.1 % ja yksityisiltä perittyjen 418 780: 50 mk eli 12.1 %, kun sitä vastoin toisilta kunnilta perityt korvaukset vähenivät 1 105 542: 60 mk eli 24.7 %.

Yksityisiltä perittyjen korvausten suhteellinen osuus kaikista perityistä korvauksista osoitti jälleen noususuuntaa ja oli sanottu osuus prosenteissa v. 1933—42 seuraava:

1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942
7.0	9.6	13.3	15.8	21.7	35.6	41.3	32.4	34.3	35.1

Huoltolautakuntaa koskevien perittyjen korvausten kehityssuunta on ilmaistu vertaamalla niiden määrää huoltotoimen bruttomenoihin. Julkaisemme alla sanotut suhdeluvut kymmeneltä viime vuodelta, mutta on tällöin otettava huomioon, että kunkin kalenterivuoden aikana perityt korvaukset koskevat yleensä ei ainoastaan samana vuonna vaan useina edellisinäkin vuosina annettua huoltoa. Suhdeluvut olivat seuraavat:

Vuosi	%	Vuosi	%	Vuosi	%
1933	15.3	1936	18.1	1939	18.2
1934	16.8	1937	15.6	1940	13.3
1935	15.4	1938	17.0	1941	15.0
				1942	17.5

IV. Taulukkoliitteet

1. Köyhäinhoidon avunsaajat asunto-olojensa mukaan v. 1942

Asuntomuoto	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä
1 huone	605	2 035	68	2 708
2 huonetta	254	480	27	761
3 »	44	71	4	119
4— »	9	16	—	25
Asui asukkina	297	950	19	1 266
» yömajassa	192	50	1	243
» laitoksissa koko vuoden	661	1 300	—	1 961
Tuntematon	591	667	47	1 305
Yhteensä	2 653	5 569	166	8 388

2. Köyhäinhoidon avunsaajat avustuksen säännöllisyyden ja lyhytaikaisuuden sekä huoltomuodon mukaan v. 1942

Huoltomuoto	Säännöllistä avustusta saaneet				Lyhytaikaista avustusta saaneet [1]				Avunsaajia kaikkiaan
	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Lapsia	Yhteensä	
Yksinomaan laitoksissa olleita	704	1 384	4	2 092	431	589	123	1 143	3 235
Yksinomaan yksityishoidossa olleita	3	1	—	4	—	—	—	—	4
Yksinomaan kotiavustusta saaneita	419	1 992	—	2 411	478	894	10	1 382	3 793
Laitoshoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	260	366	—	626	357	342	29	728	1 354
Yksityishoidon lisäksi kotiavustusta saaneita	1	1	—	2	—	—	—	—	2
Yhteensä	1 387	3 744	4	5 135	1 266	1 825	162	3 253	8 388

3. Kunnalliskodin yhteydessä olevan työlaitoksen työtoiminta v. 1942

Työtoiminnan haarat	Työtoiminnasta kertyneet tulot, mk				Siitä	
	Kunnalliskodille tehdyistä töistä	Työlaitokselle tehdyistä töistä	Muille laitoksille ja yksityisille tehdyistä töistä	Yhteensä	Käytettyjen työtarvikkeiden arvo, mk	Nettotulot (työpalkat), mk
Puunjalostamo	57 445	2 367	96 930	156 742	118 394	38 348
Jalkinetyöt	29 246	7 216	14 527	50 989	33 980	17 009
Sepäntyöt	23 771	3	8 484	32 258	16 369	15 889
Maalaamo	13 873	1 385	14 362	29 620	20 616	9 004
Räätälintyöt	26 013	6 041	1 436	33 490	30 405	3 085
Kirjansitomo	340	—	393	733	336	397
Sekalaistyöt	40 422	—	—	40 422	22	40 400
Yhteensä	191 110	17 012	136 132	344 254	220 122	124 132

[1]) Ks. tämän kert. s. 83.

4. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koske-

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.	
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	**1**	**60**	**5**	**137**	**7**	**109**	**6**	**115**
Pidätetty irtolaisuudesta								
0 kertaa	—	2	4	35	2	45	4	45
1 kerran	1	20	1	48	1	27	1	31
2 kertaa	—	17	—	21	3	8	1	19
3 »	—	7	—	6	1	10	—	9
4— »	—	14	—	27	—	19	—	11
Irtolaishuollon peruste								
Kuljeksiva elämä	—	—	1	1	—	—	—	2
Työn vieroksuminen	1	1	—	—	1	—	2	—
Kerjuu	—	—	1	—	3	—	4	—
Ammattihaureus	—	59	—	136	—	109	—	113
Muu peruste	—	—	3	—	3	—	—	—
Viimeisen huoltotoimenpiteen laatu								
Varoitus	—	33	—	43	3	17	1	25
Kotikuntaan lähettäminen	—	1	—	1	—	—	—	1
Irtolaisvalvonta	—	9	—	30	1	17	—	18
Työlaitos	1	13	—	39	—	43	—	38
Pakkotyö	—	—	1	3	1	12	1	16
Jälkivalvonta	—	—	3	13	1	16	4	12
Ei toimenpidettä	—	4	1	8	1	4	—	5
Syntymäpaikka								
Helsinki	1	8	1	18	1	8	2	10
Helsinkiä ympäröivät kunnat [1])	—	3	—	3	—	2	—	3
Muut Uudenmaan läänin kaupungit	—	—	—	1	—	2	—	2
» » » maalaiskunnat	—	7	1	18	2	5	—	7
» Suomen kaupungit	—	12	—	22	1	24	1	27
» » maalaiskunnat	—	30	3	73	3	67	3	65
Ulkomaat	—	—	—	2	—	1	—	1
Asui pääasiassa v. 1942								
Kotona	1	9	—	10	1	8	2	13
Asukkina	—	24	—	56	1	37	—	47
Yömajassa	—	3	—	10	1	3	—	3
Muualla	—	24	5	61	4	61	4	52
Työkyky huoltovuonna								
Työkykyisiä	1	60	5	137	7	109	6	114
Pysyvästi työkyvyttömiä	—	—	—	—	—	—	—	1
Saanut köyhäinhoitoa v. 1942	—	1	—	3	1	5	—	3
» » *ennen huoltoon joutumista*	—	9	1	18	2	36	5	35
Rikollisuus								
Tuomittu 0 kertaa	—	49	—	105	2	81	3	68
» 1 kerran	1	7	1	19	1	16	—	23
» 2 kertaa	—	2	2	5	1	5	2	12
» 3 »	—	2	—	3	1	2	—	4
» 4— »	—	—	2	5	2	5	1	8
Tuntematon	—	—	—	—	—	—	—	—
Tuomittu v. 1942	—	5	1	7	—	2	—	6
Väkijuomien käyttö								
Raitis	—	8	—	12	—	3	—	1
Käyttää jonkin verran	1	47	4	89	1	55	2	55
Juopottelee	—	5	1	36	6	51	4	59
Pidätetty juopumuksesta v. 1942								
Koko vuonna 0 kertaa	—	40	2	88	5	72	2	58
» » 1—2 »	1	17	3	37	1	23	2	34
» » 3— »	—	3	—	12	1	14	2	23
Huoltoon jouduttuaan 0 kertaa	1	52	3	110	5	81	3	82
» » 1—2 »	—	7	2	22	1	19	2	21
» » 3— »	—	1	—	5	1	9	1	12
Käsitelty myös alkoholistina v. 1942	—	1	—	—	—	2	—	3
Sairasti sukupuolitautia v. 1942	—	39	—	59	—	25	—	26
» *keuhkotautia v. 1942*	—	—	—	—	1	—	—	—

[1]) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

vien henkilötietojen mukaan ja ikäluokittain v. 1942

35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp
14	**77**	**11**	**51**	**4**	**31**	**5**	**14**	**8**	**2**	**8**	**1**	**69**	**597**	**666**
8	33	7	31	4	15	2	6	3	1	3	—	37	213	250
5	18	2	8	—	4	1	4	3	1	3	1	18	162	180
1	13	2	5	—	6	2	2	1	—	2	—	12	91	103
—	5	—	3	—	1	—	—	1	—	—	—	2	41	43
—	8	—	4	—	5	—	2	—	—	—	—	—	90	90
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	3	5
2	—	4	—	1	—	—	—	1	—	—	—	12	1	13
4	—	3	1	1	—	4	—	5	—	7	—	32	1	33
—	77	—	49	—	31	—	13	—	2	—	—	—	589	589
7	—	4	1	2	—	1	1	2	—	1	1	23	3	26
1	18	2	6	—	5	—	2	1	—	1	—	9	149	158
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3	4
3	6	—	9	1	7	1	3	1	—	3	—	10	99	109
1	26	2	12	—	9	3	3	2	1	2	1	11	185	196
6	15	2	14	2	4	1	4	1	1	—	—	15	69	84
2	10	4	8	1	5	—	2	2	—	1	—	18	66	84
—	2	1	2	—	1	—	—	1	—	1	—	5	26	31
5	9	2	4	1	5	—	2	1	—	—	—	14	64	78
—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12	12
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	5	6
1	10	3	6	—	4	—	1	1	—	1	1	9	59	68
3	14	5	11	—	7	2	—	2	1	1	—	15	118	133
5	41	1	28	2	15	3	11	3	1	6	—	29	331	360
—	2	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	1	8	9
1	4	2	7	1	3	—	1	—	—	1	1	9	56	65
3	32	1	11	—	10	—	7	1	—	1	—	7	224	231
2	7	1	6	—	4	3	—	4	—	3	—	14	36	50
8	34	7	27	3	14	2	6	3	2	3	—	39	281	320
14	77	11	51	3	31	5	14	8	2	7	1	67	596	663
—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	2	1	3
1	6	2	3	1	4	1	1	3	1	4	—	13	27	40
11	25	7	29	3	15	2	11	8	—	4	—	43	178	221
4	41	—	18	1	16	1	7	1	1	3	—	15	386	401
4	17	3	10	—	4	—	4	1	—	2	—	13	100	113
—	8	1	7	1	3	2	2	1	—	1	—	11	44	55
—	6	1	3	—	4	1	—	1	—	1	—	5	24	29
6	5	6	13	2	4	—	1	4	1	1	1	24	43	67
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
2	3	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	4	26	30
—	—	—	3	—	1	—	1	—	—	—	—	—	29	29
5	28	2	13	—	10	1	5	2	—	3	1	21	303	324
9	49	9	35	4	20	4	8	6	2	5	—	48	265	313
8	39	5	36	2	16	2	10	2	—	5	1	33	360	393
1	16	4	6	1	7	—	2	2	1	—	—	15	143	158
5	22	2	9	1	8	3	2	4	1	3	—	21	94	115
11	51	8	44	2	23	4	10	4	1	6	1	47	455	502
1	12	3	1	1	5	—	3	1	—	—	—	11	90	101
2	14	—	6	1	3	1	1	3	1	2	—	11	52	63
1	2	2	2	—	1	2	—	—	—	—	—	5	11	16
—	9	—	6	—	1	—	2	—	1	—	—	—	168	168
1	—	—	1	1	—	—	—	1	—	1	—	5	1	6

5. Irtolaishuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen ja huollon perusteen mukaan v. 1942

Huoltoon joutuneita koskevat henkilötiedot	Irtolaishuollon peruste									Huoltoon joutuneita kaikkiaan		
	Kuljeksiva elämä		Työn vieroksuminen		Kerjuu		Ammattihaureus	Muu peruste				
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M. sp.
Irtolaishuoltoon joutuneita kaikkiaan	**2**	**3**	**12**	**1**	**32**	**1**	**589**	**23**	**3**	**69**	**597**	**666**
Siviilisääty												
Naimattomia	2	2	5	1	18	—	392	15	2	40	397	437
Naineita, yhdessä asuvia	—	—	4	—	4	1	69	5	1	13	71	84
Naineita, erossa asuvia	—	—	—	—	5	—	64	1	—	6	64	70
Leskiä	—	—	2	—	2	—	22	1	—	5	22	27
Eronneita	—	1	1	—	3	—	42	1	—	5	43	48
Syntyperä ja kasvatuspaikka												
Aviosyntyisiä	1	2	10	1	31	1	517	23	3	65	524	589
kotona kasvatettuja	1	2	10	1	30	1	463	19	2	60	469	529
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	—	1	—	54	4	1	5	55	60
Aviottomia	1	1	2	—	1	—	70	—	—	4	71	75
kotona kasvatettuja	—	1	—	—	1	—	47	—	—	1	48	49
kodin ulkopuolella kasvatettuja	1	—	2	—	—	—	23	—	—	3	23	26
Syntyperä tuntematon	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2
kotona kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
kodin ulkopuolella kasvatettuja	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1
Ammattiryhmä												
Virkamiehiä y. m. s.	—	—	—	—	2	—	1	1	—	3	1	4
Maanviljelystä tai sen sivuelinkeinoja harjoittavia	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	4	4
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	—	—	1	—	1	—	42	1	1	3	43	46
Liikehenkilökuntaa:												
a) päällystöä, työnjohtajia	—	—	1	—	1	—	13	2	—	4	13	17
b) työntekijöitä	—	—	—	—	—	—	30	1	—	1	30	31
Tehdas- y. m. ammattityöntekijöitä	—	2	4	1	11	1	236	7	—	22	240	262
Muita työntekijöitä	1	1	6	—	14	—	69	6	1	27	71	98
Merimiehiä ja kalastajia	1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	2
Yleisten laitosten palveluskuntaa	—	—	—	—	—	—	1	3	—	3	1	4
Yksityisten palvelijoita	—	—	—	—	—	—	180	—	1	—	181	181
Muun elinkeinon harjoittajia	—	—	—	—	2	—	6	1	—	3	6	9
Ilman varsinaista tai tunnettua elinkeinoa olevia	—	—	—	—	1	—	7	—	—	1	7	8

6. Irtolais- tai alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt rikollisuutensa, irtolaisuutensa tai väkijuomien käytön alkamisiän mukaan v. 1942

Huoltoon joutuneiden rikollisuus, irtolaisuus tai väkijuomien käyttö alkoi heidän ollessaan	Irtolaishuoltoon joutuneet						Alkoholistihuoltoon joutuneet								
	Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Teki ensimmäisen rikoksen			Joutui ensimmäiseen irtolaiskäsittelyyn			Alkoi käyttää väkijuomia		
	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.	Mp.	Np.	M. sp.
Alle 18 v.	14	30	44	8	45	53	12	2	14	10	4	14	108	8	116
18—20 »	7	58	65	9	190	199	29	—	29	13	4	17	214	11	225
21—24 »	3	51	54	9	188	197	44	1	45	29	6	35	105	12	117
25—29 »	12	37	49	12	81	93	29	2	31	24	—	24	43	5	48
30—34 »	5	18	23	6	45	51	28	—	28	23	2	25	16	5	21
35—39 »	5	9	14	6	30	36	17	1	18	11	1	12	5	5	10
40—44 »	2	1	3	7	9	16	7	—	7	2	1	3	2	3	5
45—49 »	2	2	4	4	8	12	2	—	2	6	—	6	—	—	—
50—54 »	2	—	2	1	—	1	1	—	1	1	—	1	—	1	1
55—59 »	—	1	1	3	—	3	—	—	—	1	—	1	—	—	—
60— »	—	—	—	4	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ikä ilmoittam.	2	4	6	—	1	1	6	1	7	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	54	211	265	69	597	666	175	7	182	120	18	138	493	50	543

7. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heitä koskevien henkilötietojen mukaan ikäluokittain v. 1942

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	**2**	**1**	**4**	**1**	**29**	**6**	**79**	**6**	**117**	**5**	**108**	**7**	**65**	**16**	**44**	**6**	**30**	**1**	**15**	**1**	**493**	**50**	**543**
Alkoholistihuollon peruste																							
Vaarallisuus	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3
Häiriö tai pahennus	—	—	1	—	11	—	20	1	38	2	18	2	17	4	7	3	5	—	4	—	121	12	133
Elatusvelvollisuuden laiminlyönti	—	—	—	—	2	—	5	—	6	—	2	—	7	—	12	—	2	—	—	—	36	—	36
Läheisen henkilön rasitukseksi joutuminen	—	1	1	—	1	1	6	1	5	—	5	—	2	2	1	—	1	—	2	—	24	5	29
Köyhäinhoidon tarve	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	—	2
Juopumuspidätykset	2	—	2	1	15	5	47	4	67	3	83	5	38	10	24	3	20	1	9	1	307	33	340
Huoltotoimenpiteen laatu																							
Varoitus	1	1	2	1	14	5	46	5	64	3	72	6	42	13	24	5	22	1	9	—	296	40	336
Raittiusvalvonta	1	—	2	—	12	1	23	1	36	2	31	1	22	3	17	1	7	—	4	1	155	10	165
Huoltolahoito, täytäntöönpanematon	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	2	—	—	—	2	—	1	—	2	—	12	—	12
Huoltolahoito, täytäntöönpantu	—	—	—	—	1	—	5	—	6	—	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	16	—	16
Jälkivalvonta	—	—	—	—	[1])2	—	4	—	[1])7	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	14
Syntymäpaikka																							
Helsinki	—	—	1	—	16	1	26	2	20	—	17	1	11	1	10	—	4	—	2	—	107	5	112
Helsinkiä ympäröivät kunnat [2])	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	6	—	6
Muut Uudenmaan l:n kaupungit	1	—	1	—	—	—	—	1	2	—	3	1	2	—	—	—	—	—	—	—	9	2	11
Muut Uudenmaan l:n maalaiskunnat	—	—	—	—	—	—	7	—	16	—	14	—	3	3	8	—	6	—	2	1	56	4	60
Muut Suomen kaupungit	—	—	—	1	4	2	16	1	26	1	20	1	17	3	8	1	6	—	—	—	97	10	107
Muut Suomen maalaiskunnat	1	1	2	—	9	3	28	1	48	4	51	4	30	8	16	5	11	1	10	—	206	27	233
Ulkomaat	—	—	—	—	—	—	1	1	3	—	2	—	1	1	1	—	3	—	1	—	12	2	14

[1]) Näistä 1 vapaaehtoisena laitoksessa. — [2]) Huopalahti, Haaga, Oulunkylä, Helsingin maalaiskunta ja Kulosaari.

8. Alkoholistihuoltoon joutuneet henkilöt heidän elämäänsä koskevien tietojen mukaan ikäluokittain v. 1942

	18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40— v.		Kaikki ikäluokat		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Alkoholistihuoltoon joutuneita kaikkiaan	**2**	**1**	**4**	**1**	**29**	**6**	**79**	**6**	**117**	**5**	**262**	**31**	**493**	**50**	**543**
Asui pääasiassa v. 1942															
Kotona	1	1	1	—	5	1	26	5	44	3	86	15	163	25	188
Asukkina	—	—	—	1	8	4	15	1	17	1	54	9	94	16	110
Yömajassa	—	—	—	—	5	—	13	—	27	—	73	4	118	4	122
Muualla	1	—	3	—	11	1	25	—	29	1	49	3	118	5	123
Työsuhde huoltovuonna															
Työssä olevia	2	1	3	1	25	5	72	4	110	3	248	23	460	37	497
Työttömiä	—	—	1	—	4	1	7	2	7	2	13	6	32	11	43
Pysyvästi työkyvyttömiä...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	3
Saanut köyhäinhoitoa v. 1942	—	—	—	—	5	—	9	—	8	—	34	6	56	6	62
Saanut köyhäinhoitoa ennen huoltoon joutumistaan	1	—	1	—	17	2	36	2	68	—	167	20	290	24	314
Käsitelty irtolaisuudesta (ker. juusta) ennen v. 1942															
Ei käsitelty	2	1	4	1	25	5	67	6	85	4	190	15	373	32	405
Varoitettu	—	—	—	—	4	1	8	—	21	—	38	6	71	7	78
Toimitettu kotikuntaan	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	13	—	18	—	18
Määrätty yleiseen työhön...	—	—	—	—	—	—	4	—	6	1	21	10	31	11	42
Rikollisuus															
Tuomittu 0 kertaa	2	1	3	1	22	4	50	6	77	5	164	26	318	43	361
» 1 kerran	—	—	—	—	4	2	14	—	23	—	52	5	93	7	100
» 2 kertaa	—	—	1	—	3	—	3	—	8	—	18	—	33	—	33
» 3 »	—	—	—	—	—	—	4	—	3	—	11	—	18	—	18
» 4— »	—	—	—	—	—	—	8	—	6	—	17	—	31	—	31
Tuomittu v. 1942	—	—	1	—	7	2	29	—	40	—	98	4	175	6	181
Pidätetty juopumuksesta v. 1942															
Koko vuonna 0 kertaa	—	—	1	—	5	1	15	2	17	1	26	10	64	14	78
» » 1—2 »	—	1	1	—	6	1	7	—	15	—	27	4	56	6	62
» » 3— »	2	—	2	1	18	4	57	4	85	4	209	17	373	30	403
Huoltoon jouduttuaan															
« 0 kertaa	2	1	3	1	18	4	46	5	72	3	135	11	276	25	301
1—2 »	—	—	1	—	7	2	17	—	19	2	44	4	88	8	96
3— »	—	—	—	—	4	—	16	1	26	—	83	16	129	17	146
Sairasti sukupuolitautia v. 1942	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	2	3	2	5
Sairasti keuhkotautia v. 1942	—	—	—	—	2	—	6	—	1	—	6	2	15	2	17

9. Juopumuksesta pidätettyjen Helsingissä asuvien henkilöiden juopumuspidätykset kuukausittain ja viikonpäivittäin v. 1942

Kuukausi	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miestä kohden	Naista kohden
Tammikuu	776	159	935	1.22	1.25
Helmikuu	816	150	966	1.22	1.18
Maaliskuu	1 167	211	1 378	1.24	1.30
Huhtikuu	1 293	211	1 504	1.27	1.20
Toukokuu	862	199	1 061	1.22	1.19
Kesäkuu	1 197	257	1 454	1.26	1.30
Heinäkuu	1 275	247	1 522	1.25	1.27
Elokuu	1 488	261	1 749	1.31	1.30
Syyskuu	1 111	172	1 283	1.29	1.11
Lokakuu	1 120	173	1 293	1.34	1.24
Marraskuu	864	166	1 030	1.28	1.23
Joulukuu	941	163	1 104	1.30	1.23
Koko vuosi	12 910	2 369	15 279	2.12	2.14

Viikonpäivä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Maanantai	1 878	310	2 188
Tiistai	1 951	348	2 299
Keskiviikko	1 806	330	2 136
Torstai	1 857	377	2 234
Perjantai	2 026	378	2 404
Lauantai	2 234	327	2 561
Sunnuntai	1 158	299	1 457
Koko vuosi	12 910	2 369	15 279

10. Juopumuksesta pidätetyt Helsingissä asuvat henkilöt iän, syntymäpaikan ja pidätyskertojen lukumäärän mukaan v. 1942

	Alle 18 v.		18—20 v.		21—24 v.		25—29 v.		30—34 v.		35—39 v.		40—44 v.		45—49 v.		50—54 v.		55—59 v.		60— v.		Kaikki		
	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	Mp.	Np.	M.sp.
Pidätettyjä eri henkilöitä ...	**49**	**8**	**124**	**67**	**190**	**166**	**432**	**202**	**999**	**209**	**1 283**	**163**	**1 091**	**112**	**780**	**80**	**557**	**50**	**345**	**33**	**247**	**19**	**6 097**	**1 109**	**7 206**
Syntymäpaikka																									
Helsinki	26	1	43	15	57	28	112	31	270	30	277	20	191	12	139	11	101	6	45	3	23	1	1 284	158	1 442
Muut Suomen kaupungit ...	11	—	21	16	30	27	75	52	218	55	271	29	249	19	173	14	102	7	55	7	50	2	1 255	228	1 483
Suomen kauppalat	—	1	5	4	14	9	10	5	25	6	49	3	33	5	22	1	15	2	9	2	10	—	192	38	230
» maaseutu	11	6	55	31	83	102	219	113	466	109	643	104	600	70	432	52	319	35	224	21	151	16	3 203	659	3 862
Ulkomaat	—	—	—	—	4	—	12	1	15	7	36	6	15	6	14	2	17	—	11	—	12	—	136	22	158
Tuntematon	1	—	—	1	2	—	4	—	5	2	7	1	3	—	—	—	3	—	1	—	1	—	27	4	31
Pidätyskertojen luku 1942																									
1 kerta	44	6	92	52	148	114	325	138	678	135	827	89	662	66	488	37	359	26	216	19	160	15	3 999	697	4 696
2 kertaa	4	1	18	10	29	32	56	26	135	34	200	31	179	15	134	9	90	8	53	4	45	2	943	172	1 115
3 »	1	1	8	2	2	9	27	17	71	18	84	11	87	6	65	10	37	3	23	4	13	—	418	81	499
4 »	—	—	6	—	4	2	6	8	28	8	45	11	36	9	28	5	18	2	11	1	10	2	192	48	240
5 »	—	—	—	—	3	4	3	6	21	3	25	6	38	4	19	6	18	5	8	1	6	—	141	35	176
6—9 »	—	—	—	2	3	3	7	6	44	9	57	6	44	6	26	10	19	6	19	1	9	—	228	49	277
10— »	—	—	—	1	1	2	8	1	22	2	45	9	45	6	20	3	16	—	15	3	4	—	176	27	203
Pidätetyistä henkilöistä oli																									
Syytteeseen asetettuja	5	—	36	8	36	35	111	30	261	36	343	35	306	23	199	20	169	12	99	10	73	1	1 638	210	1 848
Ei ennen pidätettyjä	47	7	96	53	117	109	175	107	378	79	375	62	305	44	220	18	151	15	97	9	83	5	2 044	508	2 552
Alkoholisteina rekisteröityjä	—	—	2	1	4	3	45	9	123	5	231	9	210	10	132	18	99	8	52	6	24	3	922	72	994
Irtolaisina rekisteröityjä	—	1	1	20	7	62	12	66	11	80	17	47	13	25	6	16	6	8	5	6	7	—	85	331	416
Kaikkiaan pidätyskertoja ...	**55**	**11**	**176**	**103**	**272**	**278**	**733**	**357**	**2 051**	**390**	**2 830**	**405**	**2 691**	**321**	**1 635**	**251**	**1 194**	**129**	**799**	**97**	**474**	**27**	**12 910**	**2 369**	**15 279**
Näistä johti syytteeseen	5	—	40	10	39	45	129	36	353	43	464	41	462	34	271	25	237	18	122	14	101	2	2 223	268	2 491

11. Katsaus köyhäinhoitoa varten asetettujen huoltokansliain kansliatyöhön v. 1942

	Vastaanotettuja anomuksia	Evättyjen anomusten ilmoituksia	Lähetteitä huoltolautakunnan alaisiin			Maksusitoumuksia			Lääke- ja sairaanhoitotarvikemääräyksiä	Annettuja kotiavustuksia	Suoritettuja elätteelle antomaksuja	Suoritettuja laitoshoitomaksuja	Suoritettuja matka-y.m. avustuksia	Annettuja hautausavustuksia	Annettuja varattomuustodistuksia	Annettuja muita todistuksia	Muita asioita	Asioita yhteensä
			kunnallis-kotiin	työlaitokseen	työtupaan	sairaaloihin	päiväkoteihin	muihin laitoksiin										
Kansliat																		
I	5 116	160	—	—	—	120	5	—	946	9 746	—	—	—	33	888	256	2 300	19 570
II	4 806	133	—	—	—	141	—	—	1 005	10 689	—	—	—	25	181	1 162	1 107	19 249
III	5 764	337	—	—	—	164	1	—	1 067	14 266	—	—	—	31	678	976	1 308	24 592
IV	4 749	210	—	—	—	121	—	—	1 898	7 812	—	—	—	33	1 889	20	540	17 272
V	5 597	143	—	—	—	106	—	—	486	9 763	—	—	—	25	941	35	1 480	18 576
VI	4 547	378	277	29	185	344	—	187	537	9 556	11	1 931	48	100	234	—	1 239	19 603
VII	5 583	142	—	—	—	141	—	—	387	10 114	—	—	—	24	1 643	728	1 710	20 472
Yhteensä	[1] 36 162	[2] 1 503	277	29	185	[3] 1 137	6	187	6 326	71 946	11	1 931	48	271	[4] 6 454	3 177	9 684	139 334
Kuukausi																		
Tammikuu	3 150	142	26	—	32	96	1	13	647	7 664	1	178	4	31	601	191	870	13 647
Helmikuu	2 972	137	27	3	22	134	1	30	651	7 822	—	142	5	26	532	278	980	13 762
Maaliskuu	4 130	194	26	1	15	103	—	10	679	7 601	—	121	2	43	616	172	897	14 610
Huhtikuu	3 318	145	35	—	13	119	—	9	631	7 425	—	295	5	25	514	289	896	13 719
Toukokuu	2 730	107	17	15	36	92	2	20	552	6 943	—	125	5	20	526	142	921	12 253
Kesäkuu	2 598	111	25	1	3	81	—	6	468	5 646	—	116	4	30	600	84	570	10 343
Heinäkuu	2 151	145	16	1	7	82	—	19	547	5 169	—	263	4	11	383	137	601	9 536
Elokuu	2 330	70	21	1	14	87	—	15	467	4 744	—	125	5	18	346	118	616	8 977
Syyskuu	2 726	97	18	1	7	75	1	12	428	4 453	5	131	2	14	536	181	677	9 364
Lokakuu	2 740	131	22	3	11	95	—	12	462	4 930	—	168	5	16	454	261	756	10 066
Marraskuu	3 462	113	21	1	13	86	—	8	394	4 722	2	107	—	13	638	668	1 259	11 507
Joulukuu	3 855	111	23	2	12	87	1	33	400	4 827	3	160	7	24	708	656	641	11 550
Yhteensä	36 162	1 503	277	29	185	1 137	6	187	6 326	71 946	11	1 931	48	271	6 454	3 177	9 684	139 334

Muist.: Kun osa aikaisemmin köyhäinhoitoa varten asetetuissa huoltokanslioissa hoidettujen sairaaloiden maksusitoumusasioita v:n 1939 helmikuusta lukien siirrettiin rekisterikanslian tehtäväksi, on yllä olevan taulukon numeroihin — vertailuja varhaisempiin vuosiin tehtäessä — asianomaisissa viittauskohdissa lisättävä seuraavat rekisterikanslian osalta saadut numerot: [1] 2 642. — [2] 603. — [3] 1 066. — [4] 785.

13. Lastensuojelu

Lastensuojelulautakunnan v:lta 1942 antama kertomus [1]) oli seuraavan sisältöinen:

Yleiskatsaus

Edellisen vuoden kesäkuussa uudelleen alkanut sota Suomen ja Neuvostoliiton välillä sekä viimeksi mainitun liittolaisten taholta sittemmin laajentunut sotatilanne vallitsi koko kertomusvuoden alusta loppuun, mikä luonnollisesti vaikeutti myöskin lautakunnan suorittamaa lastensuojelutyötä. Tärkeitä toimihenkilöitä lastensuojeluvirastosta samoin kuin lastenhuoltolaitoksistakin oli pitkin aikaa rintamalla.

Vaikean elintarviketilanteen johdosta ja pommituksia peläten pyrittiin saamaan lapsia mahdollisimman paljon kesän ajaksi maalle, missä suhteessa myöskin sosiaaliministeriö ja maatalousjärjestöjen naiset antoivat huomattavaa apua yksissä neuvoin perustetun lasten maallesiirtotoimiston välityksellä. Kaupunkiin kesäksi jääneiden lastentarha- ja kansakouluikäisten lasten päivähuoltoa varten järjestettiin lisäksi eri puolille kaupunkia yhteensä neljä leikkikenttää, joilla käyville lapsille annettiin päivittäin kaupungin kustannuksella lämminruoka-ateria. Samoin jaettiin Lastenruokintakomitean toimesta lapsille ja imettäville äideille korttiannosten lisäksi ilmaista ruokaa, joka valmistettiin Ruotsista lahjoina saaduista ruoka-aineista kaupungin suorittaessa ruoan valmistus- ja jakelukustannukset.

Niinkuin myöhemmin esitettävistä tilastoista ilmenee, ei lastensuojelulautakunnan täysihuoltoon otettujen lasten luku ole kertomusvuoden aikana lisääntynyt, vaan päinvastoin vähentynyt. Tämä johtunee siitä, että valtion y.m. yleisillä varoilla on puutteenalaisia perheitä tuettu entistä enemmän ja että pääkaupungin lapsiakin on ollut sodan aikana melkoinen määrä Ruotsissa ja Tanskassa.

Surullisena ilmiönä on mainittava, että laajentuneesta huoltotoiminnasta huolimatta nuorison rikollisuus ja siveellinen harhautuminen on Helsingissäkin sodan aikana huomattavasti lisääntynyt ja että nämä kielteiset ominaisuudet ovat siirtymässä yhä nuorempiin ikäluokkiin. Tästä johtunut oppilasaineksen huonontuminen on raskauttanut varsinkin koulukodeissa y.m. lastenhuoltolaitoksissa toimivien työtä. Kun isät ovat rintamalla ja äiditkin päivisin ansiotyössä tai elintarvikejonoissa, jäävät lapset valvonnan puutteessa monenlaisille viettelyksille alttiiksi, mistä on seurauksena kasvatushäiriöitä, jotka ovat useinkin vaikeasti korjattavissa. Keinojen löytäminen nuorisorikollisuuden vastustamiseksi m.m. yhteistoiminnassa koulujen sekä lapsi- ja nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa onkin ollut viime aikoina lastensuojeluvirastossa pohdinnan alaisena.

Lastensuojelulautakunta

Lautakunnan kokoonpano. Lastensuojelulautakuntaan kuuluivat v. 1942 päätoimittaja E. Kilpi puheenjohtajana, teologiantohtori P. Virkkunen varapuheenjohtajana ja muina varsinaisina jäseninä rouva M. Huttunen, toimistoapulainen T. Larsson, oi-

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

keusneuvosmies T. Nilsson, kirjanpitäjä B. Tabelle ja professori A. Ylppö sekä varajäseninä ylilääkäri P. Heiniö, toimittaja K. Kukkonen, toimittaja K.-M. Rydberg, varatuomari R. V. Rönnholm ja kansakoulunopettaja K. Saltzman.

Lautakunnan varsinaiset jäsenet, jäsen Larssonia lukuunottamatta, muodostivat samalla lautakunnan alaisissa laitoksissa toimivien kansakoulujen johtokunnan, johon opettajakunnan edustajana kuului opettaja V. E. Uusivirta sekä opettajiston varaedustajana opettaja T. R. Reino.

Kaupunginhallitusta edusti sekä lautakunnassa että koulujen johtokunnassa liittosihteeri J. Kivistö.

Lastensuojeluohjesäännön 4 §:ssä säädettyyn lasten huostaanottojaostoon kuuluivat oikeusneuvosmies T. Nilsson puheenjohtajana, teologiantohtori P. Virkkunen varapuheenjohtajana ja muina varsinaisina jäseninä rouva M. Huttunen ja professori A. Ylppö sekä varajäseninä ylilääkäri P. Heiniö, päätoimittaja E. Kilpi, toimittaja K. Kukkonen ja kansakoulunopettaja K. Saltzman.

Äitiysavustusanomuksia valmistelevasti käsittelevään valiokuntaan kuuluivat päätoimittaja E. Kilpi puheenjohtajana, oikeusneuvosmies T. Nilsson varapuheenjohtajana sekä muina jäseninä neiti B. Tabelle ja professori A. Ylppö.

Opetuksen tarkastuksesta lautakunnan alaisissa kouluissa huolehti Helsingin kaupungin kansakoulujen ohjesäännön mukaisesti suomenkielisten kansakoulujen ensimmäinen tarkastaja A. Huuskonen. Ruotsinkielisiä luokkia ei lautakunnan hallintoon kuuluvissa kouluissa ole ollut sen jälkeen, kun Bengtsårin koulukoti Moskovan rauhassa menetettiin, koska verraten harvalukuiset ruotsinkieliset hoidokit ovat voineet käydä hoitopaikkojensa lähellä sijaitsevissa vieraiden kuntien ylläpitämissä ruotsinkielisissä kouluissa.

Lautakunnan sekä sen jaostojen ja koulujen johtokunnan kokoukset. Lastensuojelulautakunta kokoontui jokaisen kuukauden toisena ja neljäntenä tiistaina, paitsi kesä-, heinä- ja elokuun aikana, jolloin tarvittiin kokoontua vain kerran kuukaudessa. Ylimääräisiä kokouksia pidettiin 1 ja huostaanottojaoston kokouksia 5. Äitiysavustusanomuksia käsittelevä valiokunta kokoontui 22 kertaa. Kansakouluasioita, jolloin myöskin opettajakunnan edustaja osallistui päätöksiin, käsiteltiin 2 kokouksessa. Pöytäkirjat lautakunnan kokouksista kertomusvuoden kuluessa käsittävät yhteensä 2 161 (edellisenä vuonna 2 294) eri asiaa, joista 626 (627) yleisen kanslian, 1 149 (1 222) turvattomain lasten huoltotoimiston ja 386 (445) aviottomain lasten huoltotoimiston esittämiä. Näiden lisäksi on mainittava äitiysavustusvaliokunnan valmistelevasti käsittelemät anomukset, jotka aina kussakin lautakunnan kokouksessa merkittiin saman pykälän kohdalle ja joiden yhteinen lukumäärä oli 1 764 (2 357).

Lautakunnan käsittelemät tärkeimmät asiat. Paitsi talousarvioehdotuksen valmistelua, lasten huoltoonottamista, avustusten lakkauttamista, elatussopimusten vahvistamista, lasten koulunkäynnin ja jatko-opetuksen järjestelyä sekä äitiysavustusten myöntämistä koskevia y.m. lastensuojeluviraston ja lastenhuoltolaitosten jokapäiväisestä toiminnasta johtuvia asioita, lautakunta käsitteli kertomusvuoden aikana erinäisiä yhteiskunnallisen lastensuojelun ja nuorisonhuollon sekä alaistensa laitosten ja niihin kuuluvien maatilojen kehittämistä tarkoittavia yleisempiä kysymyksiä, joista tässä mainittakoon seuraavat:

Kulkutautisairaalan johtajan, lääketieteentohtori V. Rantasalon tehtyä esityksen lasten poliklinikka-neuvolan perustamisesta erääseen mainitussa sairaalassa tähän tarkoitukseen soveltuvaan huoneistoon, antoi lautakunta helmikuun 26 p:nä kaupunginhallitukselle asiasta puoltavan lausunnon edellyttäen, että tällekin neuvolalle, kun sen toiminta-alue sopivasti järjestetään, tulee riittämään asiakkaita. Kyseinen neuvola, joka toimii, kuten Marian sairaalassakin sijaitseva lastenhoidonneuvola, sairaalahallituksen alaisena, saatiinkin sittemmin käyntiin.

Sosiaaliministeriön lastensuojelutoimisto oli kaupunginhallitukselta tiedustellut, olisiko Helsingin kaupunki halukas osallistumaan erinäisten muiden asutuskeskuksien kanssa yhteisesti suunniteltuun lasten siirtämiseen kesäksi maalle ja siitä pääkaupungin lasten osalta aiheutuviin kustannuksiin. Kun Maatalousseurojen keskusliiton alaiset maanviljelysseurat ja maatalousnaisjärjestöt olivat ottaneet hankkiakseen maksuttomasti lapsille tarvittavat kesäkodit, toivottiin täten voitavan siirtää kaupunkilaislapsia kesäksi maalle entistä suuremmassa määrässä, mitä lautakunta asiasta maaliskuun 10

p:nä kaupunginhallitukselle antamassaan lausunnossa piti elintarvikepulasta kärsineiden lasten virkistyksen kannalta erittäin tärkeänä. Kaupunginvaltuusto myönsikin sitten lautakunnan käytettäväksi tähän tarkoitukseen helsinkiläislasten osalta 637 500 mk:n suuruisen määrärahan edellyttäen, että sosiaaliministeriö korvaisi siitä puolet sekä suorittaisi varsinaiset toimistokulut, kun taasen kaupunki antoi asiaa käytännössä hoitamaan järjestetyn lasten kesäsiirtolatoimiston käytettäväksi vuokravapaasti Siltasaarenkadun talossa n:o 11 C sijaitsevan lastentarhojen huoneiston.

Kun kansakoululasten kesäsiirtolatoimikunnan taholta tiedusteltiin, olisiko Neuvostoliitolta takaisin vallattu Bengtsårin koulukoti alueineen saatavissa seuraavaksi kesäksi mainittujen lasten kesäsiirtolaksi, ilmoitti lautakunta maaliskuun 10 p:nä antamassaan vastauksessa, ettei lautakunnan puolelta ole siihen estettä, jos vain sotilasviranomaiset katsovat tällaisen järjestelyn vallitsevissa olosuhteissa mahdolliseksi ja kaupunginhallitus siihen suostuu. Kun lasten kesäsiirtolain johtaja sittemmin Bengtsåriin tekemällään tarkastuskäynnillä havaitsi, miten perin pohjin venäläiset olivat hävittäneet siellä miltei kaikki rakennukset, vieläpä suurelta osaltaan metsätkin, raukesi tämä jo kauemmin vireillä ollut ajatus kyseisen saariryhmän käyttämisestä mainittuun tarkoitukseen ainakin toistaiseksi.

Koska Toivoniemen koulukodin yhteyteen kuuluvalta maatilalta syksyllä v. 1940 toimeenpannussa pika-asutuksessa otetuille kolmelle pikku tilalle sijoitetut karjalaisperheet olivat, Karjalan tultua valloitetuksi takaisin, ilmoittaneet muuttavansa jälleen entisille tiloilleen kotiseudulleen, anoi lautakunta asiasta asutusviranomaisten ja sosiaaliministeriön kanssa pitämäinsä neuvottelujen lisäksi kaupunginhallitukselle huhtikuun 16 p:nä lähettämässään kirjelmässä, että sekin tekisi voitavansa näiden täten vapautuneiden pika-asutustilojen saamiseksi takaisin koulukodin omistukseen. Vireillä olleiden pika-asutuslain muutosten viivästymisen takia on kysymys näiden tiluksien omistusoikeuden palauttamisesta edelleenkin ratkaisematta, vaikka lautakunta on karjalaisten pois muutettua saanut viljellä niitä vuokralla.

Kun edelleen sotilashallinnossa olevan Bengtsårin ennestään muokattuja pelto- ja puutarha-alueita ei vaikeutuneen elintarviketilanteen takia ollut sopiva jättää keväällä siementämättä, esitti lautakunta asiasta sotilasviranomaisten kanssa alustavasti neuvoteltuaan huhtikuun 16 p:nä kaupunginhallitukselle lähettämässään kirjelmässä, että se valtuuttaisi Hangon sotilashallinnon, jolla oli kulkuneuvoja ja työvoimaa käytettävissään, siemennyttämään nämä pellot kaupungin lukuun edellyttäen, että kaupunki saisi niistä tulevan sadon. Esitys hyväksyttiin. Puinti- ja kuljetusvaikeuksien takia täytyi viljat myydä syksyllä seisaallaan paikallisille ostajille.

Lastensuojelulaitoksista karkailevien poikien kurissa pitämiseksi perustettiin valtion ylläpitämän Pernasaaren kasvatuslaitoksen yhteyteen aikoinaan suljettu eristysosasto, jonne myöskin m.m. Helsingin kaupungin koulukodeista voitiin tarpeen vaatiessa lähettää pahimpia karkureita sosiaaliministeriön suostumuksella kohtuulliseksi määrättyä maksua vastaan. Kun tämän osaston ottaminen sodan aikana puolustuslaitoksen käyttöön, oli jälleen huomattavasti lisännyt oppilaiden karkailuhalua varsinkin Ryttylän koulukodissa, teki lautakunta toukokuun 26 p:nä sosiaaliministeriölle esityksen, että Pernasaaren kasvatuslaitoksen eristysosastoa saataisiin käyttää jälleen alkuperäiseen tarkoitukseensa. Tähän sittemmin suostuttiinkin, mikä on laitosoppilaiden kurinpidon kannalta kiitollisuudella mainittava.

Toukokuun 26 p:nä lautakunta teki kaupunginhallitukselle esityksen uuden perunaja juurikasvikellarin rakentamisesta Toivolan koulukotiin, mihin tarkoitukseen sittemmin myönnettiin rakennustoimiston käytettäväksi 135 000 mk:n suuruinen määräraha.

Yhdistys Koteja kodittomille lapsille oli anonut kaupungin varoista 90 000 mk:n suuruista avustusta pääasiallisesti Ruotsista saamillaan varoilla 4 kuukauden aikana 1 000 lapselle suunnittelemansa ruokinnan jakelukustannuksiin. Asiasta toukokuun 26 p:nä antamassaan lausunnossa lautakunta, yhtyen kansakoululasten kesäsiirtolain johtajan esittämään mielipiteeseen, puolestaan huomautti, että vallitsevissa oloissa oli pidettävä päätavoitteena saada mahdollisimman paljon pääkaupunkilaislapsia siirretyksi kesäksi maaseudulle virkistymään ja että nämä Ruotsista saadut elintarvikkeet voitaisiin käyttää taloudellisemmin ilman erikoisia keittiöiden vuokraamisia y.m. jakelukustannuksia luovuttamalla ne lasten kesäsiirtoloiden ruokavarastojen täydennykseksi sellaisilla

seuduilla, missä ruoka-aineiden saanti on vaikeampaa, mutta että jos yhdistys kuitenkin kustannuksista huolimatta tahtoisi mieluummin itse suorittaa mainitun jakelun, olisi sen sekaannuksen ja väärinkäytösten välttämiseksi järjestelmällisessä huolto- ja avustustoiminnassa kuitenkin ilmoitettava kyseisillä varoilla avustamansa perheet huoltolautakunnan keskusrekisteriin. Yhdistys sai anomansa määrärahan viimeksi mainituin ehdoin.

Koska irtolaiselämää harjoittavien 18 vuotta nuorempien tyttöjen luku oli varsinkin Helsinkiin asettuneen siirtoväen vaikutuksesta suuresti lisääntynyt ja kun ennestäänkin oli puutetta sijoituspaikoista tämäntapaisille hoidokeille, teki lautakunta toukokuun 22 p:nä sosiaaliministeriön lastensuojelutoimistolle esityksen, että se ryhtyisi toimeenpiteisiin uuden kasvatuslaitoksen aikaansaamiseksi siveellisesti harhautuneita tyttöjä varten. Esitys johtikin kuluvan vuoden alkupuolella avatun Yläneen tyttökodin perustamiseen.

Vuosien kuluessa oli Toivoniemen koulukodin henkilökunta esittänyt toivomuksen, että laitokseen saataisiin pieni rantasauna, joka tarvittaisiin m.m. reumaattisten tautien hoitamiseen, lääkärien ja sopivien hoitolaitosten sijaitessa kaukana hankalien matkojen takana. Kun tämän toivomuksen toteuttamiseen olisi ollut kiitollinen tilaisuus sen kautta, että pika-asutuksessa Toivoniemen tilalle asutetuilta, mutta jälleen kotiseudulleen muuttaneilta karjalaisilta oli jäänyt metsään saunahirsiksi sopivia latvuksia sekä osittain myös tuulen kaatamia puita, teki lautakunta heinäkuun 17 p:nä asiasta esityksen kaupunginhallitukselle. Valitettavasti se kuitenkin evättiin.

Kun karjakanta Toivolan ja Toivoniemen tiloilla oli puolustuslaitoksen pakko-ottoihin luovutettujen ja muiden vanhojen teuraslehmien takia entisestään vähentynyt, anoi lautakunta edellä mainittuna päivänä kaupunginhallitukselta, että kiinteistölautakunnan maatalousosaston hoitoon toistaiseksi luovutetut Bengtsårin lehmät saataisiin takaisin näiden tilojen käyttöön, jotta lastensuojelulautakunnan ei tarvitsisi anoa määrärahaa uusien lehmien ostamiseen. Asiasta käytyjen neuvottelujen jälkeen luovutettiinkin 5 lehmää Toivoniemelle, mutta 7 Bengtsårin lehmää jäi edelleenkin Puodinkylän kartanoon maatalousosaston hoitoon.

Viimeksi mainittuna päivänä teki lautakunta niinikään kaupunginhallitukselle esityksen, että se määräisi rakennustoimiston laittamaan uuden vastaanotto- ja ammattioppilaskodin pesuhuoneisiin lapsille jalkojen pesuastiat, jotka rakennusta sisustettaessa olivat jääneet laittamatta. Tarkoitukseen tarvittava määräraha merkittiinkin v:n 1943 talousarvioon.

Sofianlehdon pikkulastenkodin lastenhoitajat olivat lautakunnalle lähettämässään kirjelmässä anoneet asunto-olojensa parantamista siten, että heille kullekin järjestettäisiin yksityinen huone nykyään kahden yhdessä asuttavan asemesta. Verrattuna siihen, miten hoitajien asunnot ovat esim. uusimmissa sairaaloissa järjestetyt, piti lautakunta esitettyä toivomusta huomion arvoisena, mutta koska rakennustoimiston taholta ilmoitettiin tarkoitukseen tarvittavien lisähuoneiden järjestelyn entisessä rakennuksessa tuottavan teknillisiä vaikeuksia eikä uuden lisärakennuksen aikaansaaminen tämän takia ollut ajateltavissa, täytyi kysymyksen toistaiseksi raueta.

Vedensaannin järjestämiseksi Toivolan koulukodin puutarhaan oli kaupungin vesijohtolaitoksen laatimien laskelmien pohjalla jo v:n 1941 talousarvioon merkitty rakennustoimiston käytettäväksi 73 000 mk:n suuruinen määräraha. Töiden viipyessä ja tarveaineiden hintojen sillä aikaa kallistuessa jäi suunnitelman toteuttaminen tällä määrärahalla kesken, minkä vuoksi puuttuneiden johtoputkien hankkimiseen ja betonisen painevesisäiliön laittamiseen oli merkittävä v:n 1942 talousarvioon rakennusviranomaisten käytettäväksi 40 800 mk:n suuruinen lisä. Kun tämäkin määräraha edellä mainitusta syystä jälleen loppui kesken sikäli, että suunnitelmaan ja kustannuslaskelmiin sisältynyt painevesisäiliö jäi laittamatta, teki lautakunta kaupunginhallitukselle elokuun 26 p:nä lähettämässään talousarviokirjelmässä esityksen, että se määräisi rakennustoimiston saattamaan tämän keskeneräisen vedensaannin järjestelyn Toivolan koulukodissa päätökseen sekä että siihen tarvittava lisämääräraha merkittäisiin v:n 1943 talousarvioon. Tämä esitys ei kuitenkaan johtanut toivottuun tulokseen ja kyseiseen suunnitelmaan sisältynyt vesisäiliö jäi edelleen laittamatta.

Kun valtioneuvoston taholta oli päätetty peruuttaa aikaisemmin myönnetyt vapaakirjeoikeudet ja ottaa sellaisten myöntäminen uudelleen harkittavaksi, teki lautakunta

syyskuun 30 p:nä kaupunginhallitukselle yksityiskohtaisesti perustellun esityksen vapaakirje- ja postirahavapausoikeuksien uudelleen anomisesta paitsi lautakunnalle ja sen alaisille lastenhuoltolaitoksille myöskin lastenvalvojalle v:n 1943 alusta lukien. Nämä kaupungilta melkoisia postikuluja säästävät oikeudet myönnettiinkin sittemmin.

Kun lastensuojeluviraston henkilökunta oli nykyisessä vuokrahuoneistossa joutunut vuodesta toiseen kärsimään talvisin työskentelyä hidastuttavaa ja terveyttäkin vaarantavaa kylmyyttä sen johdosta, etteivät talon lämmityslaitteet olleet tyydyttävässä kunnossa ja että lämmitystä muutenkin talonomistajan puolelta ilmeisesti laiminlyötiin, teki lautakunta lokakuun 13 p:nä kiinteistölautakunnalle lähettämässään kirjelmässä tästä huomautuksen anoen samalla sen välityksellä toimenpiteitä lämpötilan parantamiseksi tai uuden, paremmin tarkoitustaan vastaavan huoneiston hankkimiseksi. Kirjelmän aiheuttamat neuvottelut kaupungin viranomaisten ja talonomistajan välillä saivat asiassa jonkin verran parannusta aikaan, mutta liiallisesta kylmyydestä on lastensuojeluviraston henkilökunta saanut ajoittain edelleenkin kärsiä.

Lokakuun 27 p:nä teki lautakunta kaupunginhallitukselle esityksen uuden kasvihuoneen aikaansaamisesta Toivolan koulukotiin entisen jo lahonneen ja pienuutensakin vuoksi tarkoitustaan vastaamattoman tilalle. Esitys ei sellaisenaan johtanut myönteiseen ratkaisuun, mutta on entisen kasvihuoneen korjaamiseksi ja laajentamiseksi nyttemmin päätetty ehdollisesti merkitä v:n 1944 talousarvioon 88 300 mk:n suuruinen määräraha.

Kun Toivoniemen koulukoti oli v:n 1940 syksyllä joutunut poikkeuksellisesti kärsimään sen johdosta, että pika-asutuslain toimeenpanossa sen tiluksista oli erotettu kolme pikkutilaa, yhteiseltä pinta-alaltaan 26.19 ha, ja kun näille tiloille asutetut kolme karjalaisperhettä olivat keväällä v. 1941 muuttaneet kotiseudulleen takaisin, teki lautakunta aikaisemmin kaupunginhallitukselle asiasta lähettämänsä kirjelmän lisäksi marraskuun 9 p:nä sosiaaliministeriölle esityksen, että sen taholta kiinnitettäisiin pika-asutuslain muutoksia suunnittelevien viranomaisten huomiota siihen, ettei tällaisen epäkohdan mainitussa koulukodissa tarvitsisi jäädä pysyväiseksi. Asia on edelleenkin yhtä epämääräisellä asteella.

Helsingin Lastenruokintakomitea oli kaupunginhalitukselta anonut 200 000 mk:n suuruista avustusta suunnittelemansa lastenruokinnan keitto- ja jakelukustannuksiin v:n 1943 tammikuun 2 p:n ja elokuun 15 p:n välisenä aikana. Ottaen huomioon, että entistä runsaammasta lasten maallesiirrosta ja kouluissa lukukausien aikana sekä leikkikentillä kesäisin tapahtuvasta lastenruokinnasta huolimatta Helsingissä tulisi olemaan suuri joukko sellaisia lapsia sekä raskaita ja imettäviä äitejä, joille mainituista Ruotsista saaduista elintarvikkeista valmistettu ruoka olisi niukkojen korttiannosten ohella tarpeen, lautakunta asiasta joulukuun 22 p:nä antamassaan lausunnossa puolsi anotun avustuksen myöntämistä ehdoin, että näin ruoka-avustusta saaneet perheet keskitetyn huoltotoiminnan vaatimusten mukaisesti komitean toimesta ilmoitetaan huoltolautakunnan keskusavustuskortistoon. Kaupunginvaltuusto myönsikin sittemmin komitealle tämän avustuksen.

Lastensuojeluvirasto

Virkailijat. Lastensuojelun toimitusjohtajana toimi filosofianmaisteri R. Liukkonen sekä lautakunnan ja sen valiokuntain sihteerinä hovioikeudenauskultantti A. Koskenkylä. Lautakunnan kassa- ja tiliasiat olivat edelleen yhdistettyinä huoltolautakunnan tilitoimistoon, kun taasen lastenhuoltokorvausten perimisestä huolehti huoltolautakunnan ja lastensuojelulautakunnan yhteinen asiamiestoimisto. Koulukotien, vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sekä Kullatorpan lastenkodin lääkärinä oli lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma, joka tarkasti myöskin tylsämielisten laitoksiin ja aistivialliskouluihin pyrkivät lapset sekä yleensä 7 vuotta vanhemmat lautakunnan hoidokit ja lisäksi lautakunnan kesäksi maalle toimittamat lapset. Yleisen kanslian kansliatehtäviä hoiti neiti C. Nyström neiti A. Haajasen avustamana sekä vastaanotto- ja rekisteritoimistoa neiti M. Tawaststjerna neitien H. Strählmanin ja T. Parman avustaessa toimistolle ilmoitettujen lastensuojelutapausten tutkimisessa. Edellisten lisäksi toimi rekisteritoimiston ylimääräisenä apulaisena rouva I. Aaltonen.

Lastenvalvojana oli hovioikeudenauskultantti A. E. Heiskanen, mutta hänen sotilastehtävissä ollessaan hoiti hänen virkaansa lautakunnan sihteeri A. Koskenkylä. Lastenhuollontarkastajana sekä samalla nuorisonhuoltajana oli pastori K. F. Palomäki. Lastenvalvojan ja lastenhuollontarkastajan välittömässä johdossa toimiville aviottomain ja turvattomain lasten huoltotoimistoille kuuluvain lasten hoitoa valvoi lääketieteenlisensiaatti R. Granholm naistarkastajien neiti M. Ahlbergin ja rouva A. Stegmanin avustamana, joista edellinen, joka oli virkavapaana sijaisenaan neiti L. Soini, huolehti alle 7 vuotiaiden ja jälkimmäinen sitä vanhempien lasten sijoituksista. Kaupunkiin sijoitettujen pikkulasten hoidon tarkkaajana toimi rouva I. Stenvall sekä lisäksi myöskin kunnallisten lastenhoidonneuvolain hoitajat, neidit L. Hirstiö, H. Parviala, L. Sarvi ja rouva A. Tiula. Samoin antoivat kaupungin avustamat yksityiset lastenhoidonneuvolat pikkulasten hoidon valvonnassa apuansa. Kaupunkien yksityiskoteihin sijoitettujen 7 vuotta vanhempien lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät rouvat M. Hainari ja E. Räty sekä neiti M. Ramstedt, jotka huolehtivat myöskin nuorisonhuoltojaostolle tarpeellisista kotikäynneistä. Kansliatehtäviä turvattomain lasten huoltotoimistossa hoitivat neidit G. Boldt, E. Ekholm ja A. Ahlfors sekä nuorisonhuoltojaostolla neiti E. Hirn. Lastenvalvojan perimistoimistoa hoitivat rouva A. Aminoff ja filosofianmaisteri M. Törnudd, kun taasen aviottomain lasten huoltotoimiston kansliatehtävistä huolehtivat rouvat A. Alanen ja V. Hyvärinen. Äitiysavustusten jakoa koskevien asioiden valmistelusta huolehti rouva S. Hiisivaara. Lähinnä naistarkastajien yhteisenä toimistoapulaisena toimi rouva E. Nylund.

Lautakunnan tekemäin päätösten johdosta tai muusta syystä lähetettiin lastensuojeluvirastosta kertomusvuoden kuluessa yhteensä 21 446 (edellisenä vuonna 20 877) kirjelmää tai laajempaa esitystä, joista 994 (966) lautakunnan puheenjohtajan allekirjoittamia, 1 027 (1 422) toimitusjohtajan ja sihteerin lähettämiä, 2 444 (2 939) rekisteritoimistosta, 1 540 (1 884) turvattomain lasten huolto-osastolta, 12 149 (10 013) aviottomain lasten osastolta, 617 (607) nuorisonhuoltojaostolta ja 2 675 (3 046) äitiysavustusta koskevia asioita. Näiden lisäksi lähetettiin viraston eri osastoilta lasten vanhemmille tai muille yksityisille henkilöille joukko kirjeellisiä kansliaankutsuja tai muita tiedusteluja, joita ei katsottu tarpeelliseksi rekisteröidä.

Ilmoitukset lastensuojelutoimenpiteitä kaipaavista lapsista. Lukuunottamatta lastensuojeluviraston nuorisonhuoltojaostolle ilmoitettuja 488 koulusta poisjäänyttä lasta kuin myöskin kesäksi maalle toimitettuja sekä leikkikentille ilmoittautuneita lapsia, jätettiin lautakunnan vastaanotto- ja rekisteritoimistoon kertomusvuoden kuluessa yhteensä 2 363 (edellisenä vuonna 2 362) ilmoitusta hoidon ja kasvatuksen puutteessa olevista lapsista ja nuorista henkilöistä, jakautuen nämä ilmoitukset niitä tehneisiin nähden seuraavasti:

Huoltolautakunta	41	Vanhemmat itse	516
Kansakouluntarkastaja	28	Lastensuojeluyhdistykset	51
Poliisilaitos	663	Lastensuojeluvirkailijat	274
Muut viranomaiset	192	Yksityiset henkilöt	598
		Yhteensä	2 363

Ilmoittajain tiedonantojen mukaan oli ilmoituksen aiheena:

Lain rikkominen	651	Lasten pahoinpitely tai huono hoito	66
Muut kasvatukselliset syyt	128	Vanhempain huono elämä	44
Lasten aistiviallisuus tai vähälahjaisuus	18	Sotasiirtolaisuus	21
Lasten turvattomuus	544	Muut syyt	326
Lasten avioton syntyperä	565	Yhteensä	2 363

Useimmat ilmoitetuista tapauksista siirtyivät turvattomain lasten huolto-osastolle tai osoittautuivat toimeenpannuissa tutkimuksissa sen laatuisiksi, etteivät ne aiheuttaneet asianomaisille annettuja ohjeita tai varoituksia ankarampia toimeenpiteitä. Minkä verran ilmoitetuista lapsista oli otettava lautakunnan huostaan samoin kuin muutkin heihin kohdistuneet erikoisemmat toimenpiteet ja niiden perusteena olevat syyt ilmenevät seuraavista tässä kertomuksessa esiintyvistä selostuksista.

Lastensuojelulautakunnan huostaan otetut lapset. V:n 1942 alussa oli lastensuojelulautakunnan täysihuollossa edellisestä vuodesta jäljellä kaikkiaan 2 034 lasta. Vuoden kuluessa otettiin hoidettavaksi 473 lasta (edellisenä vuonna 605), joten kertomusvuoden aikana oli lautakunnan täysihuollossa yhteensä 2 507 (2 770) lasta. Edellä mainituista 2 507 lapsesta oli lautakunnan yleisen kanslian huollettavana 380 suojelukasvatusta tarvitsevaa ja turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa 2 097 n.s. köyhäinhoidollista eli turvatonta lasta. Sitä paitsi oli 30 lasta osan vuodesta yleisen kanslian ja osan vuodesta turvattomain lasten huoltotoimiston huollossa. Lasten vaihtuminen vuoden kuluessa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huolto-osasto	Jäljellä v:sta 1941		Uusia		Yhteensä		Eronneita [1]		Jäljellä v:een 1943		V:n 1942 kuluessa poistettuja ja uudelleen hoitoon otettuja	
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä
Yleisen kanslian huollossa ...	208	102	71	29	279	131	77	43	202	88	5	2
Turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa	873	851	248	155	1 121	1 006	325	269	796	737	23	23
Yhteensä	1081	953	[2] 293	[2] 180	[2] 1 374	[2] 1 133	[2] 376	[2] 308	998	825	28	25

Kuten edellä olevasta asetelmasta ilmenee, oli kertomusvuoden kuluessa hoidetuista lapsista 53 sellaista, jotka syystä tai toisesta poistettiin lautakunnan luetteloista, mutta myöhemmin otettiin jälleen lautakunnan hoitoon, suurin osa näistä turvattomain lasten osastolla.

Edellä mainituista 2 507 lapsesta osa oli sijoitettu lautakunnan omiin laitoksiin, osa valtion ja yksityisten ylläpitämiin lastenhuoltolaitoksiin sekä yksityiskoteihin. Sitä paitsi hoidettiin aistiviallisia ja raajarikkoisia sekä tylsämielisiä heille sopivissa erikoislaitoksissa. Lisäksi 3 lasta sai vain raha-avustusta. Lasten jakaantuminen eri huoltomuotojen mukaan sekä huoltopäivien luku eri huoltopaikoissa selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä		
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Suojelukasvatusta tarvitsevia						
a) *lapsia*						
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	200	48	248	50 185	12 537	62 722
Aistiviallis- ja raajarikkoisten hoitoloissa ...	5	3	8	1 003	214	1 217
Vajaamielisten hoitoloissa	58	45	103	18 699	15 185	33 884
Ammattikoulukodeissa	—	2	2	—	669	669
Sairaaloissa	9	2	11	809	519	1 328
Muissa laitoksissa	3	5	8	611	1 386	1 997
b) *nuoria henkilöitä*						
Seimelän tyttökodissa	—	9	9	—	3 285	3 285
Vuorelan kasvatuslaitoksessa	—	1	1	—	276	276
Pohjolan poikakodissa	1	—	1	365	—	365
Lausteen poikakodissa	1	—	1	148	—	148
Rajamäen työsiirtolassa	4	14	18	868	1 887	2 755
Väinölän turvakodissa	—	2	2	—	103	103
Östensön turvakodissa	4	—	4	1 460	—	1 460
Järvilinnan vastaanottolaitoksessa	4	—	4	901	—	901
Hovin kasvatuslaitoksessa	1	—	1	—	365	365
Vain raha-avustusta saaneita	2	1	3	—	—	—
Yhteensä	*[2] 279*	*[2] 131*	*[2] 410*	*75 049*	*36 426*	*111 475*

[1] Tähän sisältyy 8 poikaa ja 11 tyttöä, jotka jo kertomusvuoden alussa poistettiin lautakunnan huostasta. — [2] Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

Huoltomuoto	Lapsia			Huoltopäiviä		
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Turvattomia						
a) *lapsia*						
Lautakunnan alaisissa laitoksissa	354	220	574	62 194	38 577	100 771
Yksityisissä lastenhuoltolaitoksissa	382	358	740	113 020	103 641	216 661
Ammattikoulukodeissa	3	1	4	714	120	834
Sairaaloissa	34	39	73	949	1 634	2 583
Yksityisissä perheissä	447	494	941	136 001	145 927	281 928
b) *nuoria henkilöitä*						
Seimelän tyttökodissa	—	5	5	—	1 527	1 527
Kaupunkilähetyksen naissiirtolassa	—	3	3	—	455	455
Lausteen poikakodissa	1	—	1	275	—	275
Yhteensä	[1])*1 121*	[1]) *1 006*	[1]) *2 127*	*313 153*	*291 881*	*605 034*
Kaikkiaan	**1 374**	**1 133**	**2 507**	**388 202**	**328 307**	**716 509**

Lautakunnan huoltoon otetuista lapsista oli avioliitossa syntyneitä 1 267 eli 50.5 % ja aviottomia 1 240 eli 49.5 %. Turvattomiin lapsiin nähden olivat vastaavat suhdeluvut 47.5 ja 52.5 sekä suojelukasvatusta tarvitseviin lapsiin nähden 66.1 ja 33.9. Kaikista aviosyntyisistä lapsista oli 723:lla eli 57.1 %:lla molemmat vanhemmat elossa, 435:llä eli 34.3 %:lla oli jompikumpi vanhemmista kuollut ja 109 eli 8.6 % oli täysin orpoja. Aviottomista lapsista 533:lla eli 43.0 %:lla oli sekä isä että äiti elossa, 651:llä eli 52.5 %:lla oli isä tai äiti kuollut tai isä tuntematon ja 56:lla eli 4.5 %:lla olivat molemmat vanhemmat kuolleet tai tuntemattomia.

Ikäänsä nähden lapset jakaantuivat seuraavasti:

Ikä vuoden päättyessä, vuotta	Suojelukasvatusta tarvitsevia lapsia		Turvattomia lapsia		Lapsia kaikkiaan	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Alle 2	—	—	237	11.1	237	9.4
2— 6	11	2.7	529	24.9	538	21.5
7—12	77	18.8	780	36.7	847	33.8
13—15	154	37.5	426	20.0	565	22.5
16—17	125	30.5	146	6.9	268	10.7
18—	43	10.5	9	0.4	52	2.1
Yhteensä	410	100.0	2 127	100.0	2 507	100.0

Suurin osa lapsista oli syntynyt Helsingissä, nim. 1 888 eli 77.4 % niistä, joiden syntymäpaikka oli tiedossa. Pääkaupunkia ympäröivissä kunnissa oli syntynyt 17 ja muualla Uudenmaan läänissä 132, joten muualla syntyneitä oli ainoastaan 401 eli 16.4 %. Köyhäinhoidollinen kotipaikkaoikeus oli 2 001:llä eli 79.8 %:lla Helsingissä, 68:lla kaupunkia ympäröivissä kunnissa sekä 47:llä muualla Uudenmaan läänissä. Vain 208:lla oli kotipaikkaoikeus jossakin muussa maan kunnassa, kun taas 76 lapsen hoitokustannukset valtio korvasi.

Jotta saataisiin selvitetyksi, mihin yhteiskuntaluokkiin lautakunnan huollossa olevat lapset kuuluvat, on heidät ryhmitetty vanhempainsa ammatin perusteella, aviosyntyiset isän ja aviottomat äidin ammatin mukaan. Sen nojalla oli m.m. tehdas- y.m. ammattityöntekijäin lapsia 958 eli 38.2 %, muiden työntekijäin 506 eli 20.2 %, palvelijoiden 426 eli 17.0 %, itsenäisten liikkeenharjoittajain 199 eli 7.9 %, liikeapulaisten ja palveluskunnan 236 eli 9.4 % sekä virkamiesten ja vapaiden ammattien harjoittajien lapsia 33 eli 1.3 %.

Kodeissa toimitettujen tutkimusten mukaan oli syynä siihen, miksi edellä mainitut lapset otettiin lautakunnan huostaan, useimmissa tapauksissa jokin vanhemmista joh-

[1]) Kahdessa tai useammassa ryhmässä esiintyvä lapsi on otettu summaan vain kerran.

tuva seikka. Ainoastaan 381:ssä eli 15.2 %:ssa tapauksista syy johtui lapsesta; 212 lasta nimittäin otettiin sairauden, vajaamielisyyden, aistiviallisuuden tai raajarikkoisuuden ja 169 lasta pahantapaisuuden vuoksi lautakunnan huostaan. Sen sijaan 2 062:ssa eli 82.2 %:ssa tapauksista syy johtui vanhemmista, 723 eli 28.8 % lapsista otettiin huollettavaksi sen vuoksi, että vanhemmilta puuttui kasvatuskyky, 422:lla eli 16.8 %:lla oli jompikumpi tai molemmat vanhemmista kuolleet, 302 lasta eli 12.0 % oli vanhempiensa hylkäämiä, 366 lapsen, 14.6 %:n, vanhemmat olivat joko sairaita tai oli heillä muuten työkyky vähentynyt ja 125 tapauksessa, 5.0 %:ssa, vanhemmat olivat joko työhaluttomia, huolimattomia tai juoppoja.

Äidinkieli oli 2 085:llä eli 83.2 %:lla suomi, 383:lla eli 15.3 %:lla ruotsi ja 39:llä eli 1.5 %:lla jokin muu kieli.

Yleisen kanslian hoidokit ja niitä varten tarkoitetut laitokset

Suojelukasvatusta tarvitsevat edellä mainituista lautakunnan huostaan otetuista lapsista olivat lastensuojeluviraston yleisen kanslian huollossa ja oli näiden huoltamiseen käytettävissä seuraavat kaupungin ylläpitämät laitokset:

Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti Sofianlehdossa. Edellinen näistä toimii havaintojen tekolaitoksena kouluikäisten lasten vastaisiin hoitopaikkoihinsa sijoittamista varten, jota paitsi käytökseltään moitteettomat lapset voivat sen koululaisosastolla asuen käydä kaupungin kansa- ja ammattikouluissa. Ammattioppilaskoti taasen tarjoaa asunnon ja hoitoa sellaisille lautakunnan alaisista laitoksista kaupunkiin käsityöläisoppiin tai tehtaiden työpajoihin siirtyville pojille, joilla ei ole kunnollista omaa kotia ja jotka eivät yksin jätettyinä voisi vielä tulla elämässä omin neuvoin toimeen. Vastaanottokodissa oli yhteensä 104 ja ammattioppilaskodissa 36 hoitopaikkaa, joista kuitenkin suurin osa oli puolustuslaitoksen käytössä. Kummankin laitoksen johtajana toimi opettaja M. Tuokko apunaan ylikatsastaja M. Pitkänen ja emännöitsijänä neiti E. Gröning. Poikaosaston hoitajana toimi neiti I. Hänninen ja tyttöosaston hoitajana neiti E. Nieminen, kummallakin apunaan hoitajaharjoittelija. Ammattioppilaskotia hoitivat neidit I. Jääskeläinen ja H. Ilvesvaara. Näiden lisäksi oli kaikilla osastoilla yhteinen keittäjä ja leipoja sekä lämmittäjä-talonmies, ompelija, 2 pesijää ja 5 palvelijaa.

Ryttylän koulukoti omine maatiloineen, joka sijaitsee Hausjärven pitäjässä, voi ottaa vastaan 120 yläkansakoulun ja jatkokoulun ikäasteella olevaa suomenkielistä poikaa. Tämän koulukodin toiminnassa on kiinnitetty erikoista huomiota mahdollisimman monipuolisen ja tehokkaan ammattiopetuksen järjestämiseen. Laitoksen johtajana oli diplomi-insinööri V. Antila. Opettajina toimivat T. R. Reino ja rintamalla olevan T. A. Mikkolan sijaisena T. A. Jokipii. Edellisen vuoden lopulla avoimeksi joutunut kolmannen opettajan virka oli oppilaiden satunnaisen vähälukuisuuden johdosta täyttämättä. Emännöitsijänä oli neiti M. Nurmi. Viidessä eri kotikunnassa asuvien oppilaiden hoitajina toimivat neidit M. Aflecht, E. Roselius, T. Roukko, A. Ohraniemi ja T. Lehmuskoski sekä ensiksi mainitun erottua toukokuun 1 p:nä hänen jälkeensä neiti E. Kotiranta. Opetusta eri ammateissa antoivat veistonopettaja L. Keinänen konepuuseppä J. Saipion avustamana, metallitöidenopettajat V. J. Manner, S. Colliander ja seppä K. Moisio, räätälimestari K. V. Laakso, suutarimestari J. A. Lampinen, puutarhuri L. Päivike, maataloustöiden johtaja V. Niittylä ja karjakko M. Koskinen. Yksi puutyömestareista, V. Pakarinen, oli edelleen rintamalla, joten ammattiopetustakin oli hoidettava supistetuin voimin. Näiden lisäksi kuului laitoksen toimihenkilöihin keittäjä, leipoja, 3 palvelijaa, 2 pesijää, lämmittäjä, tallimies, navetta-apulainen ja 3 maataloustyöntekijää.

Toivoniemen koulukoti siihen kuuluvine maatiloineen, joka sijaitsee Lohjan pitäjässä, on tarkoitettu 40 kansakoulu- ja jatkokouluiässä olevalle suomenkieliselle tytölle. Laitoksen johtajana, joka osallistui myös opetukseen, toimi neiti L. Kivekäs. Opettajana oli A. Itkonen sekä emännöitsijänä ja samalla talousaskareiden ohjaajana neiti J. Anttila. Viimeksi mainitun siirryttyä marraskuun 1 p:nä toiseen toimeen hoiti emännöitsijän virkaa väliaikaisena neiti L. Nummenkorpi. Lastenhoitajana ja samalla käsitöiden opettajana toimi käsityönopettaja V. Joukahainen. Maanviljelystehtävistä huolehti maataloustöiden johtaja J. Arola tallimiehen ja 1 maataloustyöntekijän avustamana ja navettatöistä

karjakko M. Juola käyttäen vanhempia oppilaita apunaan. Lisäksi laitoksessa oli hoitaja-harjoittelija ja palvelija, toimien viimeksi mainittu myös puutarhanhoitajana.

Tavolan koulukoti, joka sijaitsee Nummen pitäjässä, on tarkoitettu enintään 25 kehityksensä puolesta apukouluasteella olevalle suomenkieliselle pojalle. Laitoksen oppilasasuntolassa oli 15 sijaa. Osa oppilaista oli sijoitettu täysihoitoon laitoksen lähellä oleviin yksityisiin perheisiin. Koulukodin johtajana ja samalla opettajana toimi J. Jokinen sekä emännöitsijänä ja oppilasasuntolan hoitajana neiti M. Leppäniemi apunaan keittäjä ja palvelija.

Toivolan koulukoti, joka sijaitsee Helsingin pitäjän Pakinkylässä, on tarkoitettu 85 kansakouluikäiselle lapselle. Laitos on lastensuojeluviraston eri toimistoille osittain yhteinen ja mainitaan siitä lähemmin turvattomain lasten huoltotoimiston yhteydessä.

Tietopuolinen opetus koulukotien kouluissa oli järjestetty pääasiallisesti pääkaupungin kansakouluille vahvistettuja opetussuunnitelmia noudattaen. Jatko-opetukseen sisältyvillä käytännöllisillä oppiaineilla oli oma, niitä varten laadittu ohjelmansa.

Koulukotien hoidokit. V:n 1942 aikana oli kaikkiaan 186 yleisen kanslian hoidokkia sijoitettu edellä mainittuihin kaupungin ylläpitämiin koulukoteihin, Toivolaa lukuunottamatta, ja ilmenee oppilaiden vaihtuminen niissä seuraavasta yhdistelmästä:

Koulukoti	Lapsia				Huoltopäiviä
	Jäljellä v:sta 1941	Uusia	Eronneita	Jäljellä v:een 1943	
Ryttylä	76	34	37	73	28 195
Toivoniemi	33	8	13	28	11 256
Tavola	30	5	5	30	10 893
Yhteensä	139	47	55	131	50 344

Oppilaiden asianomaisten johtajain lastensuojeluvirastoon kuukausittain lähettämien arvostelujen mukaan, joissa eri arvostelijain vaatimusten mahdollinen erilaisuus on luonnollisesti otettava huomioon, käyttäytyi seuraavasta yhdistelmästä näkyvä prosenttimäärä koulukotien kaikista oppilaista v. 1942 hyvin, tyydyttävästi tai huonosti:

	Ryttylä	Toivoniemi	Tavola
Hyvin	64	44	83
Tyydyttävästi	12	54	15
Huonosti	24	2	2
Yhteensä	100	100	100

Muissa yleisen kanslian käytettävissä olleissa laitoksissa vaihtuivat hoidokit seuraavasti:

Hoitokoti	Lapsia				Huoltopäiviä
	Jäljellä v:sta 1941	Uusia	Eronneita	Jäljellä v:een 1943	
Vastaanottokoti	10	45	46	9	3 869
Ammattioppilaskoti	21	18	19	20	5 929
Toivolan koulukoti [1]	7	13	12	8	2 580
Yhteensä	38	76	77	37	12 378

Aistiviallisia, raajarikkoisia ja vajaamielisiä lapsia oli lautakunnan yleisen kanslian huollossa yhteensä 111 seuraavassa taulukossa mainituissa laitoksissa, ollen näihin nähden huomattava, että sokeain-, kuuromykkäin- ja raajarikkoisten kouluissa olleet lapset viettivät lomansa jossain muualla:

[1]) Näistä oli Toivolan koulukodin eristysosastolla yhteensä 13 lasta, kaikki uusia. Huoltopäiviä oli yhteensä 717.

Laitos	Lapsia								Huoltopäiviä
	Jäljellä v:sta 1941		Uusia		Eronneita		Jäljellä v:een 1943		
	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	
Turun kuuromykkäinkoulu	1	2	—	—	—	2	1	—	250
Jyväskylän »	1	—	—	—	1	—	—	—	244
Raajarikkoisten huoltolaitos	1	1	2	—	1	—	2	1	723
Toivolan tylsämielisten kasvatuskoti Muhoksella	5	—	2	—	1	—	6	—	1 999
Sortavalan diakonissalaitos	16	13	—	—	—	2	16	11	10 148
Helsingin diakonissalaitos	22	17	6	3	7	4	21	16	14 591
Vaajasalon langettavatautisten parantola	—	3	—	—	—	—	—	3	1 095
Oulun kaatumatautisten huoltokoti	2	—	—	—	—	—	2	—	730
Kortejoen langettavatautisten miesparantola	4	—	—	—	3	—	1	—	1 460
Seinäjoen piirisairaalat	1	1	—	1	—	—	1	2	978
Kuhankosken tyttökoti Laukaassa	—	7	—	1	—	1	—	7	2 882
Vaalialan tylsämielisten lasten hoitola	1	—	—	—	1	—	—	—	1
Yhteensä[1]	54	44	9	4	13	8	50	40	35 101

Eri *ammattikoulukodeissa* oli jäljellä 2 tyttöä, joista 1 poistettiin ja 1 jäi seuraavaan vuoteen. Huoltopäivien luku oli yhteensä 669.

Muissa laitoksissa oli kertomusvuoden aikana yhteensä 49 lasta. Näistä oli jäljellä edellisestä vuodesta 12 poikaa ja 19 tyttöä. Vuoden kuluessa sijoitettiin niihin 6 poikaa ja 12 tyttöä sekä poistettiin 4 poikaa ja 16 tyttöä, joten seuraavaan vuoteen jäi 14 poikaa ja 15 tyttöä. Huoltopäiviä oli 11 655.

Sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa 11 lasta yhteensä 1 328 päivää; näistä 8 lasta oli sitä paitsi ollut jossain muussa laitoksessa ja vain 3 oli sellaisia, joita hoidettiin yksinomaan sairaalassa, 690 päivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaalaan 1 poika ja 1 tyttö.

Alaikäisen lainrikkojat. Kuten edellä olleesta erittelystä ilmenee, oli Toivolan koulukodin eristysosastolla 13 alaikäistä lainrikkojaa huollettavana asiainsa tutkintoaikana yhteensä 717 päivää. Näiden hoidosta saatiin sosiaaliministeriöltä 15 000 mk:n suuruinen korvaus.

Lastensuojeluasetuksen 7 §:n säännöksen mukaisesti oli lautakunnan edustaja läsnä poliisikuulusteluissa ja oikeudenistunnoissa lapsia tai nuoria henkilöitä koskevissa asioissa yhteensä 450 tapauksessa, joista osa oli sellaisia, että samaa henkilöä koskenut ilmoitus vaati useampaa esiintymistä. Ilmoituksia oli kaikkiaan 475, joista osa jäi kertomusvuonna käsittelemättä, kuten alla olevista yhdistelmistä ilmenee:

Ilmoituksia tehneet:		Ilmoitettujen ikä:	
Poliisilaitos	211	Alle 15 vuotiaita	88
Kaupunginviskaali	241	15 »	140
Muu viranomainen	23	16—18 »	247
Yhteensä	475	Yhteensä	475

Näistä oli tyttöjä 99 ja poikia 376.

[1]) 1 Sortavalan diakonissalaitoksesta Seinäjoen piirimielisairaalaan siirtynyt tyttö ja samoin 1 Vaalialan tylsämielisten lasten hoitolasta Helsingin diakonissalaitoksen Rinnekotiin siirtynyt poika esiintyvät summassa vain kerran.

Hairahduksen laatu:		Rangaistus, ellei vapautettu:	
Varkaus tai näpistely	255	Ehdollinen tuomio	172
Kavallus	19	Vapausrangaistus	108
Pahoinpitely	7	Sakotettu tai vapautettu	102
Irtolaisuus tai juopottelu	89	Toteensaatava kuritus	8
Muu syy	105	Määrätty yleiseen kasvatuslaitokseen	28
		Keskeneräisiä tapauksia	57
Yhteensä	475	Yhteensä	475

Lastensuojelulain 9 §:ssä edellytettynä ensiasteisena ojennuksena lastenhuollontarkastaja nuorisonhuoltajan ominaisuudessa kutsutti 39 tapauksessa huonokäytöksisen tai lainvastaisiin tekoihin hairahtuneen lapsen tai nuoren henkilön ja 21 tapauksessa tällaisten lasten vanhemmat lastensuojeluvirastoon varoitettavakseen, minkä lisäksi myöskin lautakunnan kodissakävijät antoivat tarkastuskäynneillään tarpeen vaatiessa sekä lapsille että heidän vanhemmilleen nuorten rikollisuutta ehkäiseviä neuvoja ja ojennuksia sekä olivat mahdollisuuksien mukaan tällaisten lasten suojeluvalvojina.

Turvattomain lasten huoltotoimiston hoidokit ja lastenkodit

Kuten aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, oli turvattomain lasten huoltotoimiston hoivissa kertomusvuoden aikana yhteensä 2 127 (vuotta aikaisemmin 2 368) köyhäinhoidollista, oman kodin ulkopuolella kasvatettavaa lasta, joista suurin osa eli 1 681 (1 918) lasta oli sijoitettu yksityishoitoon, nimittäin 941 (1 115) yksityisiin perheisiin ja 740 (803) yksityisiin lastenkoteihin. Koska varsinkaan hentojen pikkulasten maaseudulle lähettäminen ei ole lastenhoidon kannalta tarkoituksenmukaista eikä kouluikäisillekään lapsille ole aina heti sopivaa kasvatuskotia saatavissa, oli toimiston käytettävissä seuraavat lastenkodit:

Sofianlehdon pikkulastenkoti, jonka eri osastoilla on yhteensä 100 hoitopaikkaa 0—2 vuoden ikäisille lapsille. Kodin johtajana toimi neiti E. Boström ja emännöitsijänä neiti E. Mäiseli. Eri osastoja hoitivat neidit T. Hamara, S. Pirkkalainen ja I. Karjalainen sekä rouva T. Palokangas, joiden apuna toimi 10 ammattitaitoista lastenhoitajaa ja 15 palkatonta hoitajaharjoittelijaa kuusi kuukautta käsittävissä vuoroissa. Lisäksi kuului tämän laitoksen henkilökuntaan ompelija, keittäjä, 5 palvelijaa, 2 pesijää ja lämmittäjätalonmies.

Reijolan lastenkoti, jossa eristysosastoineen on 35 hoitopaikkaa, on tarkoitettu pääasiallisesti lastentarhaiässä oleville normaalikykyisille lapsille. Kodin johtajana toimi rouva E. Ahlgren ja häntä avustivat lastenhoitajat, neidit A. Aaltonen, A. Carlén, K. Nyholm, T. Pertto ja E. Rehnström. Näiden lisäksi kuului lastenkodin henkilökuntaan ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa.

Kummankin edellä mainitun lastenkodin lääkärinä toimi lääketieteenlisensiaatti R.Granholm.

Kullatorpan lastenkodissa hitaammin kehittyviä ja sairaalloisia lastentarhaiässä olevia lapsia varten on niinikään 35 hoitopaikkaa. Kodin johtajana oli neiti A. Orola. Lastenhoitajina toimivat neidit K. Koivula, K. Salo ja M. Lempinen. Lisäksi oli tässäkin lastenkodissa ompelija, keittäjä ja 2 palvelijaa. Lääkärinä toimi vastaanottokodin ja koulukotien lääkäri U. Muroma.

Toivolan koulukoti Helsingin pitäjän Pakinkylässä omine maatalouksineen on tarkoitettu enintään 85 huonohoitoiselle kansakouluiässä olevalle lapselle. Laitoksessa toimii vain suomenkielinen ala- ja yläkansakoulu, koska sinne sijoitetut ruotsinkieliset lapset voivat opiskella koulukodin lähellä sijaitsevassa Oulunkylän ruotsinkielisessä kansakoulussa. Koulukodin johtajana toimi K. A. Kurkela, apunaan rouva L. Kurkela, ja opettajina V. Uusivirta ja neiti R. Honkapirtti. Tässäkin koulukodissa oli kolme eri oppilasasuntolaa, joiden hoitajina toimivat neidit A Eskola, H. Hirvonen ja L. Mäkelä sekä viimeksi mainitun erottua huhtikuun 1 p:nä neiti I. Kallio. Lisäksi oli laitoksen aitauksen ulkopuolella sijaitsevaan rakennukseen järjestetty alaikäisistä lainrikkojista heidän asiainsa tutkintoaikana huolehtiva eristysosasto, jota hoiti tilapäisesti laitoksen suutari Y. Hietanen. Koulukodin emännöitsijänä toimi rouva L. Vilkuna ja maataloustöiden joh-

tajana P. Karvia sekä puutarhurina J. E. Lindqvist. Sitä paitsi kuului laitoksen henkilökuntaan suutari, maataloustöiden johtajan apulainen, ompelija, keittäjä, karjakko ja 5 palvelijaa.

Vastaanottokodin koulaisosastolle sijoitetut köyhäinhoidolliset lapset käyvät normaalioloissa kaupungin kansakouluissa.

Lastenkotien valvonnasta huolehti lähinnä lastensuojelulautakunnan lastenhuollontarkastaja. Lasten terveydenhoidon tarkastus sekä ruokajärjestyksen määrääminen näissä kodeissa kuului lautakunnan lääkäreille aikaisemmin mainittua työnjakoa noudattaen.

Kaupungin lastenkotien hoidokkien vaihtuminen v:n 1942 aikana selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Sofianlehdon pikkulastenkoti	Reijolan lastenkoti	Kullatorpan lastenkoti	Vastaanottokodin koululaisosasto	Toivolan koulukoti	Yhteensä
V:sta 1941 hoitoon jääneitä	93	30	33	62	51	269
V. 1942 hoitoon otettuja	154	64	9	89	37	353
Yhteensä	247	94	42	151	88	622
Näistä						
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:						
sijoitettiin yksityishoitoon	6	7	1	5	1	20
siirrettiin toiseen lastenkotiin	38	22	1	33	2	96
toimitettiin sairaalaan	11	1	—	—	1	13
b) Toimiston hoidosta poistettuina:						
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	69	23	—	36	13	141
luovutettiin toisten maksuttomaan hoitoon	27	5	—	15	—	47
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	2	1	—	3	2	8
lähetettiin muihin lastenhuoltolaitoksiin	—	—	2	9	4	15
kuoli	2	—	1	—	—	3
poistettiin muista syistä	—	1	—	3	8	12
Poistettuja yhteensä	155	60	5	104	31	355
V:een 1943 jääneitä	92	34	37	47	57	267

Yksityishoitoon sijoitetut lapset. Yksityisiin lastenkoteihin ja yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten vaihtuminen näkyy seuraavista luvuista. V. 1942 hoitoon otettujen ryhmään voi sama lapsi sisältyä useampaan kertaan, jos hän vuoden aikana on ollut useammassa hoitopaikassa. Näin on asianlaita Helsingissä sijaitseviin yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 5 lapseen nähden, maaseudulla yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuun 6 lapseen nähden, Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettuun 4 lapseen nähden ja maaseudun yksityisiin perheisiin sijoitettuun 3 lapseen nähden.

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
V:sta 1941 hoitoon jääneitä	172	425	345	504	1 446
V. 1942 hoitoon otettuja	64	107	41	75	287
Yhteensä	236	532	386	579	1 733
Näistä					
a) Edelleen toimiston hoidossa ollen:					
siirrettiin toiseen sijoituspaikkaan	6	11	3	18	38
siirrettiin kunnan lastenkotiin	5	17	8	21	51
siirrettiin yksityisiin lastenkoteihin	2	5	5	6	18
siirrettiin ammattikoulukotiin	—	—	—	1	1
siirrettiin sairaalaan	3	6	3	—	12

	Yksityisiin lastenkoteihin sijoitettuja lapsia		Yksityisiin perheisiin sijoitettuja lapsia		Yhteensä
	Helsinkiin	Maaseudulle	Helsinkiin	Maaseudulle	
b) Toimiston hoidosta poistettuina:					
siirrettiin yleisen kanslian huoltoon	1	5	—	4	10
luovutettiin vanhempainsa hoitoon	20	47	21	22	110
luovutettiin toisen kunnan huoltoon	2	5	10	3	20
pääsi ottolapseksi tai luovutettiin yksityishoitoon	8	35	34	17	94
poistettiin työkykyiseksi tultuaan	1	8	48	28	85
poistettiin muista syistä	11	4	10	9	34
Poistettuja yhteensä	59	143	142	129	473
V:een 1943 jääneitä	177	389	244	450	1 260

Mitä muissa laitoksissa hoidettuihin lapsiin tulee, mainittakoon, että Överby nimisessä ammattikoulukodissa Kirkkonummella oli v:n 1942 aikana 3 poikaa yhteensä 714 päivää ja kodinhoitokoulussa Kirkkonummella 1 tyttö 120 päivää.

Yksityishoitoon annettavia lapsia koetettiin, mikäli mahdollista, sijoittaa sukulaistensa luokse. Maaseudulla sijaitsevien hoitokotien sopivuudesta hankittiin lautakunnan tiheimmille sijoitusalueilleen asettamien paikallisasiamiesten ja huoltolautakuntien välityksellä tarpeelliset tiedot. Helsinkiin yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten hoitoa ja kasvatusta valvoivat lähinnä lastensuojeluviraston kodissakävijät ja lastenhoidonneuvoloiden hoitajat, kun taasen maaseudulla tämän tehtävän suorittivat asianomaiset huoltolautakunnat osittain lautakunnan omien paikallisasiamiesten avustamina. Myöskin lastenhuollon tarkastaja apulaisineen koetti eri seuduille tekemillään tarkastusmatkoilla valvoa, että kasvatus ja hoito kasvatuskodeissa oli lasten ikä- ja kehityskautta vastaavaa. Huonoiksi näyttäytyneistä hoitopaikoista siirrettiin lapset parempiin kasvatuskoteihin tai asiallisten syiden vaatiessa myöskin kaupungin omiin lastenhuoltolaitoksiin.

Kaikki kouluiässä olevat hoitolapset saivat käydä kansakoulua, josta vieraille kunnille menevät koulumaksut lautakunta suoritti omista määrärahoistaan. Sitä paitsi toimitti lautakunta 95 kansakoulukurssin suorittaneelle yksityishoitoon sijoitetulle lapselle tilaisuuden saada taipumuksiensa mukaista ammatillista jatko-opetusta seminaareissa, kauppa-, maamies- ja talouskouluissa, konekirjoituskursseilla tai erilaisiin käsityöammatteihin valmistavissa laitoksissa, käyttäen tähän tarkoitukseen yhteensä 319 092: 55 mk, josta saatiin sosiaaliministeriöltä 112 333 mk:n suuruinen korvaus.

Maaseudulle yksityisiin perheisiin sijoitettujen lasten sijoitusalueet selviävät seuraavasta luettelosta:

Sijoitusalue	Lapsia			
	Jäljellä v:sta 1941	Uusia	Eronneita	Jäljellä v:een 1943
Espoo	19	2	8	13
Kirkkonummi	23	1	4	20
Siuntio	13	—	3	10
Vihti	48	2	9	41
Helsingin pitäjä	39	5	13	31
Tuusula	18	3	5	16
Sipoo	4	1	—	5
Nurmijärvi	58	2	13	47
Ylivieska	3	—	1	2
Somero	43	20	9	54
Nurmo	14	—	3	11
Mäntsälä	16	1	2	15
Joroinen	1	—	—	1
Sievi	1	—	1	—
Lohja	7	2	2	7
Eri kunnat	197	36	56	177
Yhteensä	504	75	129	450

Paikallisasiamiehinä toimivat neiti F. Berg Helsingin pitäjässä, rouva J. Carlberg Espoossa, neiti M. Hoffman Kirkkonummella, rouva S. Niinistö Vihdissä, neidit J. Bergström Siuntiossa, H. Savimaa Tuusulassa, M. Byman Sipoossa ja M. Kielomaa Nurmijärvellä, rouva L. Palomäki Lohjalla, opettajat L. Saarikoski Nurmossa ja I. Hyysti Mäntsälässä, kansanopiston johtaja J. Kytömäki Ylivieskassa ja kanttori H. Kantola Somerolla.

Eri sairaaloissa hoidettiin vuoden kuluessa yhteensä 73 lasta 2 583 päivää; näistä yksinomaan sairaalahoitoa saaneita oli 3 poikaa ja 2 tyttöä, 108 hoitopäivää. Seuraavaan vuoteen jäi sairaaloihin 2 poikaa ja 2 tyttöä.

Ottaen huomioon edellisestä vuodesta siirtyneet, kertomusvuoden aikana huostaanotetut ja hoidosta päästetyt jäi siis turvattomain lasten huoltotoimiston hoiviin v:een 1943, kuten jo aikaisemmin esitetystä yhdistelmästä näkyy, yhteensä 1 533 lasta.

Hoitomaksut yksityisiin perheisiin ja yksityisiin lastenkoteihin sijoitetuista lapsista vaihtelivat lasten iästä, terveydentilasta, kasvatusvanhempain sukulaisuudesta y.m. asiaan vaikuttavista seikoista johtuen 200 mk:sta 500 mk:aan kuukaudelta. Tuberkuloottisten lasten hoidosta maksettiin lastenkoti Droppenille 17 mk päivältä. Kun lisäksi otetaan huomioon vieraiden kuntien velkomat koulumaksut sekä sairashoito- ja matkakustannukset kuin myöskin hellyttävissä tapauksissa myönnetyt vaateavustukset, tulivat lautakunnan yksityishoitoon sijoittamat normaalikykyiset lapset aikaisemmin selostettuine jatko-opetuksineen maksamaan yhteensä 5 781 725: 05 mk eli keskimäärin n. 3 772 mk vuodessa kutakin lasta kohden — maksukykyisiltä vanhemmilta ja vierailta kunnilta perittyjä korvauksia sekä valtiolta ammattiopetuskustannuksiin saatua osuutta lukuunottamatta.

Nuorisonhuoltojaosto. *Lasten koulunkäynnin valvominen.* Sodan jatkuessa koko kertomusvuoden ja kun osa lapsista oli siirretty Tanskaan ja Ruotsiin, missä heille oli kaupungin kansakoulujen taholta järjestetty tilaisuus myöskin koulunkäyntiin, muodostui nuorisonhuoltojaoston tehtävä oppivelvollisten lasten säännöllisen koulunkäynnin valvonnassa jonkin verran normaalioloista poikkeavaksi. Koulusta poisjääneiksi ilmoitettujen lasten luku oli 488 (edellisenä vuonna 467). Suoritettujen tiedustelujen ja kotikäyntien sekä lastensuojeluvirastossa vanhempien kanssa pidettyjen neuvottelujen kautta, joita oli vuoden kuluessa kaikkiaan 862, saatiin 228 lasta palaamaan takaisin kansakouluun. Muut jaostolle ilmoitetuista lapsista olivat keskeyttäneet koulunkäyntinsä seuraavista syistä:

Sairauden takia	9
Esitetty otettavaksi lautakunnan huostaan	26
Siirtynyt toiseen kouluun	57
Jättäytynyt ansiotyöhön	75
Muuttanut toiselle paikkakunnalle	93
Yhteensä	260

Lasten sijoittaminen kesäksi maalle. Entiseen tapaan koetti jaosto sanomalehti-ilmoituksilla ja paikallisasiamiesten välityksellä hankkia varattomille lapsille ilmaisia kesänviettopaikkoja maaseudulta ja onnistuikin saamaan sellaisen 318 lapselle, joiden matkakustannukset suoritettiin lautakunnan talousarviossa tähän tarkoitukseen varatusta määrärahasta.

Kuten aikaisemmin on jo lyhyesti mainittu, avattiin keväällä 1942 myöskin sosiaaliministeriön aloitteesta Siltasaarenkadun talossa n:o 11 erikoinen lasten maallesiirtotoimisto, joka lastensuojelulautakunnan alaisena toimien välitti lapsia maatalousjärjestöihin kuuluvien naisten eri pitäjistä hankkimiin kesäkoteihin. Näihin saatiin sijoitetuksi 532 poikaa ja 598 tyttöä eli yhteensä 1 130 lasta syksyyn saakka ja oli näiden maksuttomien hoitopäivien kokonaisluku 101 511. Nämä lapset olivat suurimmaksi osaksi 10—14 vuoden ikäisiä; nuorempia lapsia eivät maalaiskodit hyvin ymmärrettävistä syistä yleensä tahtoneet ottaa maksuttomaan kesähoitoon. Näitä etupäässä nuorempia lapsia saatiin sijoitetuksi toimiston välityksellä lasten sukulais- ja tuttavaperheisiin edellä mainittujen lasten lisäksi yhteensä 1 890. Heidän vanhempansa joutuivat useissa tapauksissa maksamaan jonkin verran lastensa hoidosta, vaihdellen hoitomaksut 100 mk:sta700 mk:aan kuukaudessa.

Kun maalle lähetettävät lapset 7:nteen ikävuoteen saakka tarvitsivat yleensä saattajan, jouduttiin lasten maallesiirtotoimistosta antamaan kaikkiaan 2 286 vapaata rautatielippua. Paluumatkakustannukset suorittivat siihen suinkin kykenevät vanhemmat itse, joten ilmaisia paluulippuja tarvittiin antaa vain 621 eli 23 % menolippujen määrästä.

Varsinaiset toimistomenot, kaupungin vuokravapaasti luovuttamaa huoneistoa lukuun ottamatta, suoritti sosiaaliministeriö, kun sitä vastoin lasten ja heidän saattajainsa matkakustannukset jaettiin valtion kanssa tasan. Näin muodoin aiheutui tästä nimenomaan helsinkiläislasten hyväksi tulleesta lasten maallesiirtotoiminnasta kaupungille lastensuojelulautakunnan tilien ulkopuolella 246 477: 35 mk:n suuruiset menot. Näiden vastapainoksi on ilmaisten huoltopäivien ohella mainittava, että terveystarkastuksissa todettiin lasten maallaolonsa aikana suuresti vahvistuneen ja henkisestikin virkistyneen. Olipa erään tytön paino lisääntynyt kolmessa kuukaudessa kokonaista 11 kg. Useissa tapauksissa oli myös lasten vaatteet maalla korjattu, jopa osalle lapsia hankittu uusiakin vaatteita.

Lasten maallaoleskelun kasvatuksellista puolta ei voida mittayksiköissä arvioida, mutta paikallisten sijoitusvalvojien selostuksista päätellen oli sekin sangen huomattava. Paitsi sitä, että suurkaupungin ahtaissa asunnoissa kasvaneet lapset voivat liikkuessaan maalla ilmiörikkaassa luonnossa saada runsaasti erilaista havaintoaineistoa vastaiselle kouluopetukselle ja muullekin kehitykselleen, oli heillä samalla tilaisuus välittömästi tutustua maalaisväestön elintapoihin ja koko elämän kulkuun sekä vähäisin voiminsa itsekin osallistua työhön, jonka arvostaminen ja taitaminen on välttämätön edellytys kansamme jatkuvan toimentulon turvaamiseksi.

Leikkikentät. Vaikka lapsia siirrettiinkin sodan aiheuttamien poikkeuksellisten olojen ja varsinkin vaikean elintarviketilanteen vuoksi tavallista runsaammin maaseudulle, järjesti lautakunta kuitenkin edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta kesäksi kaupunkiin jääneille lapsille neljä leikkikenttää, jotka sijaitsivat Hietarannassa, Eläintarhassa Vallilassa ja Kaivopuistossa. Kullakin kentällä toimivat ammattitaitoiset leikinohjaajat, ja annettiin leikkikentillä säännöllisesti käyville lapsille päivittäin maksuttomasti kaupungin elintarvikekeskuksen keittiössä valmistettu lämminruoka-annos, josta aiheutuneet kustannukset suoritettiin lautakunnan talousarvioon tätä tarkoitusta varten merkitystä määrärahasta. Leikkikentät avattiin kesäkuun 1 p:nä ja niiden toiminta jatkui koulujen tavallista myöhemmän alkamisen takia syyskuun 15 p:ään. Leikkikentille ilmoittautuneita lapsia oli kaikkiaan 1 100, joista Hietarannassa 245, Eläintarhan kentällä 396, Vallilassa 300 ja Kaivopuiston kentällä 159. Entiseen tapaansa näiden luku kuitenkin kesän kuluessa väheni niin, että kutakin toimintapäivää kohden oli eri kentillä lapsia keskimäärin vain 52, 84, 80 ja 41. Leikkikenttien ohjelmassa oli, kuten aikaisemminkin, erilaisia laulu- ja liikuntaleikkejä, urheiluharjoituksia ja kilpailuja urheilumerkkien saamiseksi, satujen kertomista, uintimatkoja, retkeilyjä y.m. lapsille viihtyisää ajanviettoa. Edellä kerrotusta lasten maallesiirtotoiminnasta aiheutuen olivat leikkikentillä käyvät lapset tällä kertaa yleensä nuorempia kuin aikaisempinakin kesinä.

Alaikäiset katuammattlaiset Alaikäisten katuammattilaisten toiminnan järjestämiseksi oli nuorisonhuoltojaosto yhteistoiminnassa näiden vakinaisten kaitsisain kanssa. Kengänkiilloittajiksi pyrki keväällä 45 poikaa, joista hyväksyttiin 40. Ansiotoimensa ohella pojat osallistuivat kasvitarhatyöskentelyyn sekä Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen heille järjestämiin urheilukilpailuihin ja veneretkiin.

Aviottomain lasten huoltotoimisto

Lastenvalvojan välittömässä johdossa toimivan aviottomain lasten huoltotoimiston tärkeimpinä tehtävinä olivat edelleenkin aviottomain lasten tiedusteleminen ja luetteloiminen, elatusvelvollisuuden tutkiminen ja elatusopimusten tai -tuomioiden aikaansaaminen, elatusmaksujen periminen, äitien opastaminen lastenhoidossa sekä lasten sijoittaminen hoitokoteihin ja hoidon valvominen.

Lastenvalvoja itse joutui olemaan vuoden läpeensä sotatoimissa, joten hänen tehtävänsä jäivät kokonaan varamiehen hoidettaviksi. Toisaalta elatusvelvollisten joutuminen rintamalle tai työpalvelukseen teki elatusmaksujen perimisen varsinkin viimeksi mainittuun ryhmään nähden tavallista työläämmäksi asianomaisten osoitteen usein muuttuessa. Asevelvollisten puolesta sekä kaatuneiden ja invaliideiksi joutuneiden osalta haettiin ja

saatiin valtiolta huoltorahoja kertomusvuonna yhteensä 1 147 750 mk (edellisenä vuonna 698 742 mk).

Toimiston kirjoihin merkittyjen lasten luku oli seuraava:

V:sta 1941 jäljellä olevia	3 114	Luetteloista poistettuja	540
Uusia hoidokkeja	485	V:een 1943 jääneitä	3 059

Toimiston saatua tietoonsa aviottoman lapsen syntymisen tai siirtymisen kaupunkiin taikka aviottoman äidin raskauden merkittiin pääasiassa äidin ilmoituksen perusteella luetteloon tarpeelliset tiedot lapsesta, äidistä ja elatusvelvollisesta sekä ne todisteet, jotka äiti saattoi esittää elatusvelvollisuuden selvittämiseksi. Näihin tietoihin perustuvat seuraavat yhdistelmät, jotka valaisevat vuoden lopulla luetteloissa olleiden lasten äitien sekä elatusvelvollisten siviilisäätyä, ikää ja ammattia lasten syntyessä:

Äidit siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	2 850
Leskiä tai laillisesti eronneita	175
Naineita	31
Tuntematon	3
Yhteensä	3 059

Elatusvelvolliset siviilisäädyn mukaan:

Naimattomia	1 794
Leskiä tai laillisesti eronneita	163
Naineita	453
Tuntematon	649
Yhteensä	3 059

Äidit iän mukaan:

—14 vuotiaita	1
15—19 »	329
20—24 »	1 109
25—29 »	810
30—34 »	458
35—39 »	242
40— »	94
Tuntematon	16
Yhteensä	3 059

Elatusvelvolliset iän mukaan:

15—19 vuotiaita	106
20—24 »	679
25—29 »	688
30—34 »	451
35—39 »	241
40—49 »	164
50— »	138
Tuntematon	592
Yhteensä	3 059

Äidit ryhmittyivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkanaisia ja vapaiden ammattien harjoittajia	27
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	26
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	236
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	314
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	836
Muita työntekijöitä	323
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	29
Yksityisten palvelijoita	1 029
Muun elinkeinon harjoittajia	24
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	215
Yhteensä	3 059

Elatusvelvolliset ryhmittyivät ammatin mukaan seuraavasti:

Virkamiehiä ja vapaiden ammattien harjoittajia	144
Maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia	166
Itsenäisiä liikkeenharjoittajia	207
Liikeapulaisia ja työnjohtajia	227
Tehdas- y.m. ammattityöntekijöitä	1 021
Muita työntekijöitä	456
Merimiehiä ja kalastajia	107
Yleisessä palveluksessa tai yksityisissä laitoksissa toimivaa palveluskuntaa	215
Muun elinkeinon harjoittajia	17
Henkilöitä ilman varsinaista tai tunnettua ammattia	499
Yhteensä	3 059

Lasten sijoittamisessa avustivat äitejä naistarkastajat, jotka yksityisesti tiedustelemalla tai sanomalehdissä ilmoittamalla hankkivat sopivia hoitokoteja. Hoitokustannusten suorittaminen tuotti luonnollisesti varattomille äideille suuria vaikeuksia, minkä vuoksi ne useimmissa tapauksissa suoritettiin lautakunnan puolesta ja velottiin elatusvelvollisilta sopimusten tai tuomioiden sekä äideiltä maksukyvyn mukaan.

Aviottomain lasten hoitoa valvoivat kodissakävijät ja lastenhoidonneuvolain hoitajat käyden tarkastamassa nuorempien lasten hoitopaikkoja kerran kuukaudessa ja vanhempien vähintään 4 kertaa vuodessa. Tällöin seurattiin lasten ruumiillista ja henkistä kehitystä sekä annettiin äideille ohjeita lasten järkiperäisessä hoidossa ja kasvatuksessa. Milloin lapsen katsottiin olevan sairashoidon tarpeessa, käytettiin asianomaisen lääkärin apua.

Kodissakävijäin ja lastenhoidonneuvolain hoitajien esittämien tiedonantojen mukaan lasten hoito-olot olivat seuraavat:

Äitiensä luona olevista lapsista sai:

	%
Hyvän hoidon	61.7
Suhteellisen hyvän hoidon	37.2
Epätyydyttävän hoidon	1.1

Äidin koti oli:

Hyvässä kunnossa	60.5
Suhteellisen hyvässä kunnossa	34.9
Epätyydyttävässä kunnossa	4.6

Kasvatusäidin luo sijoitetuista lapsista sai:

	%
Hyvän hoidon	67.6
Suhteellisen hyvän hoidon	31.7
Epätyydyttävän hoidon	0.7

Kasvatusäidin koti oli:

Hyvässä kunnossa	70.3
Suhteellisen hyvässä kunnossa	28.3
Epätyydyttävässä kunnossa	1.4

Lastenvalvojan luetteloissa olevista lapsista kuoli v:n 1942 aikana 47, joista kuollessaan 36 oli sairaalassa, 5 lastenkodissa, 1 kotona, 1 hoitokodissa ja 4 lapsen kuolinpaikka oli tuntematon.

Kuoleman syynä oli:

Äkillinen vatsa- ja suolikatarri	14	Kurkkumätä	1
Keuhkokuume	8	Hinkuyskä	1
Ravintomyrkytys	3	Thymusrauhasen aiheuttama äkkikuolema	1
Yleinen myrkytys	2	Tapaturma	1
Verenmyrkytys	1	Sisäinen verenvuoto	1
Anginamyrkytys	1	Vastasyntyneen keltatauti	1
Aivokalvontulehdus	2	Synnynnäinen heikkous	1
Sydänhalvaus	2	Keskenmeno	2
Sydänkouristus	1	Tuntematon	2
Äkillinen kouristus	1		
Kurkkukouristus	1	Yhteensä	47

Selvitystoimenpiteet. Elatusvelvollisuuden alustavan selvityksen suoritti lastenvalvoja tavallisesti lasten äitien antamien tietojen perusteella. Asianosaisten ja lastenvalvojan keskeisissä neuvotteluissa koetettiin kussakin tapauksessa saada aikaan elatussopimus, mutta jos elatusvelvolliseksi makaajaksi ilmoitettu kieltäytyi sopimasta tai elatusavun määristä ei päästy yksimielisyyteen eikä lapsen äiti vastustanut oikeudenkäyntiä, otettiin elatusvelvollista vastaan haaste sitten, kun lastenvalvoja oli hankkinut todistusaineistoa siinä määrin, että oikeudenkäyntiin oli syytä ryhtyä.

Elatusvelvollisuus selvitettiin lopullisesti asianosaisten keskeisellä ja lautakunnan hyväksymällä sopimuksella 143 tapauksessa.

Oikeudessa oli edellisestä vuodesta siirtyneitä juttuja vireillä 22 ja uusia haasteita otettiin 131. Koska näistä 27 tapauksessa ei vastaajaa saatu laillisesti haastetuksi ja kun 19 juttua sovittiin sekä 34 siirtyi seuraavaan vuoteen, käsiteltiin siis oikeudessa lopullisesti 73 elatusapukannetta. Näistä voitettiin 51, hävittiin 10 riittämättömien todistusten vuoksi ja 12 tapauksessa oli samasta syystä tai siksi, että lapsen äiti kieltäytyi antamasta

selvitykseen tarpeellista tietoa, oikeudenkäynnistä toistaiseksi luovuttava, koska hylkäävä päätös oli selvästi odotettavissa. Kaikkiaan esiinnyttiin oikeudessa 205 kertaa.

Toimisto antoi aikaisempaan tapaan toisten kuntien lastenvalvojille ja muillekin huoltoviranomaisille pyynnöstä virka-apua lastenvalvojien toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Virka-apupyyntöjen kokonaismäärä oli 169.

Lähetettyjen kirjeiden luku oli kertomusvuonna 12 149, joista kirjeellisiä kutsuja 1 428.

Perimistoimenpiteet. Edellä on jo mainittu, että varsinkin työpalvelukseen joutuneiden elatusvelvollisten muutteleminen vaikeutti elatusmaksujen perimistä, koska se aiheutti asianomaisten alituista tiedustelua ja siitä johtuvaa kirjeenvaihtoa. Elatusmaksuja y.m. korvauksia saatiin kuitenkin kokoon tosin lisääntyneiden huoltorahojen ansiosta melkoisesti enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toimiston tiliasema oli vuoden päättyessä seuraava:

Tulot:

Säästö v:sta 1941:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk 5 494: 65		
Valvottujen säästötilien saldo	» 679 730: 90	mk	685 225: 55
Helsinkiläisten suorittamat elatusmaksut		»	2 246 042: 95
Ulkokuntalaisten suorittamat elatusmaksut		»	31 768: 25
Kunnalle suoritettavat korvaukset		»	753 576: 90
Käyttövarat oikeuskuluihin		»	23 917: 80
» tilapäisiin avustuksiin		»	1 738: 40
Oikeuskulujen korvaukset		»	13 519: 35
Tilapäisten avustusten korvaukset		»	16 102: 60
		Yhteensä mk	3 771 891: 80

Menot:

Helsinkiläisille äideille suoritettu lastenhoitoavustus		mk	2 050 671: 65
Ulkokuntien lastenvalvojille suoritetut maksut		»	27 738: 25
Kunnalle suoritetut:			
elatusmaksukorvaukset		»	753 576: 90
oikeuskulukorvaukset		»	13 519: 35
tilapäisten avustusten korvaukset		»	16 102: 60
Oikeuskulut		»	37 437: 15
Tilapäiset avustukset		»	17 841: —
Siirto v:een 1943:			
Juoksevan tilin ja kassan saldo	mk 139 993: 15		
Valvottujen säästötilien saldo	» 715 011: 75	»	855 004: 90
		Yhteensä mk	3 771 891: 80

Tilapäiset avustukset. Aviottomain lasten ja heidän äitiensä tilapäiseksi avustamiseksi sekä lastenvalvojan oikeus- y.m. kuluihin oli toimiston käytettäväksi varattu lautakunnan menoarvioon 65 000 mk:n suuruinen määräraha. Tämän käyttö ilmenee edellä olevasta tiliselvityksestä. Tilapäiset avustukset jaettiin kodissakävijäin esityksistä joko pieninä raha-avustuksina tai valmiina vaatteina lapsensa kanssa suurehkossa ahdinkotilassa oleville äideille. Tämän lisäksi jaettiin Adolf Holmgrenin lahjoitusrahaston korkovaroista yhteensä 900 mk kehoituspalkintoina lapsensa hyvin hoitaneille imettäville äideille. Helsingissä yksityisperheisiin sijoitetuille lapsille ja heidän hoitajilleen järjestettiin tavanmukainen joulujuhla, josta aiheutuneet kustannukset sisältyivät edellä mainittuun määrärahaan.

Holhoustehtävät. Erityisten holhousmääräysten perusteella oli lastenvalvojan holhouksen alaisena kertomusvuonna 35 alaikäistä. Näistä oli 10 varattomia ja 25 alaikäisellä oli holhouslautakunnalle tilitettäviä varoja.

Ottolapsiksi hyviin, lapsirakkaisiin perheisiin toimitettiin asianomaisten äitien suostumuksella 101 (65) aviotonta lasta.

Kasvattilapset

Lastensuojelulain säännösten mukaan tulee lastensuojelulautakunnan valvoa toiminta-alueellaan olevien kasvattilasten hoitoa ja kasvatusta. Näillä tarkoitetaan sellaisia lapsia, joita yksityiset ilman lastensuojelu- tai huoltolautakunnan välitystä ovat jättäneet vieraan henkilön tai jonkun sukulaisensa hoitoon joko ilman hoitomaksua tai korvausta vastaan. Lastensuojelulautakunnalle ilmoitettiin kertomusvuonna yhteensä 650 (480) kasvattilasta, joista poikia 335 (244) ja tyttöjä 315 (236). Näistä oli avioliiton ulkopuolella syntyneitä 554 (397) ja aviolapsia 96 (83). Suurin osa kasvattilapsista oli sukulaistensa luona hoidettavana ja lastensuojeluviraston kodissakävijät huolehtivat kasvattilasten hoidon ja kasvatuksen valvonnasta, kukin omassa toimintapiirissään.

Äitiysavustukset

V:n 1942 aikana kokoontui äitiysavustuksia valmistelevasti käsittelevä valiokunta 24 kertaa ja anomukset ratkaisi lopullisesti lastensuojelulautakunta kokouksissaan.

Avustuksen anojat jättivät hakemuksensa lastensuojeluvirastoon tai lastenhoidonneuvonta-asemille seuraavasti: lastensuojeluvirastoon 379 (edellisenä vuonna 1 112) ja neuvonta-asemille 1 386 (1 245), joista viimeksi mainituista lastensairaalassa olevaan neuvolaan 20 (40), Töölön 195 (60) ja Toukolan 46 (39) sekä Marian sairaalan neuvolaan 51 (59), Lastenlinnan neuvolaan 176 (162), Maitopisarayhdistyksen lastenhuoltokeskuksiin: Harjutorin 6:ssa sijaitsevaan 318 (432), Hauhontien 8:ssa olevaan 160 (227), Martankadun 1:ssä sijaitsevaan 24 (14) ja Pohjolankadun 1:ssä olevaan 25 (18) sekä kätilöopiston äitiysneuvonta-asemalle 340 (194) ja elokuussa avatulle kulkutautisairaalan lastenhoidonneuvolalle 31.

Lautakunnan käsiteltävinä oli yhteensä 1 765 (2 357) hakemusta. Hakemusten väheneminen edelliseen vuoteen verraten johtunee sekä yleisestä syntyväisyyden alenemisesta että siirtoväen paluusta Karjalaan. Anomuksista hyväksyttiin 1 722 (2 197) ja hylättiin 43 (160). Hylkäämisen syynä oli kaikissa tapauksissa se, että verotetun tulon määrä ylitti äitiysavustuslaissa säädetyn ylimmän rajan, joka Helsingin kohdalla on 210 äyriä, eivätkä anojat voineet esittää mitään äitiysavustuslain 2 §:n 2 momentissa mainittua tai muutakaan syytä anomuksensa tueksi. Lain suomaa harkintaoikeutta käytti lautakunta 116 tapauksessa, myöntäen avustuksen, vaikka verotetun tulon määrä ylitti 210 äyriä, kun anojat olivat esittäneet riittävän selvityksen taloudellisen asemansa muuttumisesta t.m.s. avustuksen myöntämiseen vaikuttavasta seikasta. Suurin osa avustuksista myönnettiin sillä perusteella, että perheen taloudellinen asema oli miehen asepalveluksessa olon takia heikentynyt.

Äitiysavustuksen hakijoita oli 1 504 (2 016) naimisissa olevaa ja 261 (341) naimatonta. 23 (26) anojaa synnytti kaksoset.

V:n 1942 loppuun mennessä suoritettiin hakijoille edellisenä vuonna nostamatta jääneitä ja vuoden aikana myönnettyjä avustuksia yhteensä 1 073 400 mk. Luontoisavustuksia annettiin yhteensä 93 248 mk:n arvosta. Luontoisavustukset olivat enimmäkseen paperisia lapsenvarusteita sisältäviä 229 ja 230 mk:n arvoisia määräeriä ja pahvisia 71 ja 70 mk:n arvoisia lapsenvuoteita. Edellisestä vuodesta jääneitä 250 mk:n arvoisia kangasvarusteita sisältäviä pakkauksia jaettiin 91 kappaletta. Lisäksi saivat pelkän rahaavustuksen saajat 5 mk:n arvoisen kirjasen »Ohjeeksi tulevalle äidille». Mainittakoon vielä, että Väestöliitto jakoi eri naisjärjestöjen vanhoista vaatteista valmistamia pakkauksia lastenhoidonneuvoloitten välityksellä yli 1 000 kpl, jotka olivat erittäin tervetulleena apuna lasten vaatepulassa.

Kuten toisessa yhteydessä on jo mainittu, lähetti lastensuojeluvirasto kertomusvuoden aikana 2 675 (3 046) äitiysavustusasioita koskevaa kirjettä.

Lastenhoidonneuvolat

Paitsi Maitopisarayhdistyksen kunnan avustuksella kaupungin eri osissa ylläpitämää 5 lastenhoidon neuvonta-asemaa sekä Mannerheimin lastensuojeluliiton lukuun Lastenlinnassa toiminutta sekä Marian sairaalan ja kulkutautisairaalan yhteydessä olevien neu-

vonta-asemia, lautakunta ylläpiti kolmea kunnallista lastenhoidonneuvolaa. Näistä toimi yksi Tehtaankadun 1:ssä sijaitsevassa lastensairaalassa ja sen toiminta-alueena oli edelleenkin Kruununhaka, Kaivopuisto, II ja III kaupunginosa sekä Suomenlinna, toinen Töölössä Savilankadun 3:ssa toiminta-alueenaan Töölö, Meilahti ja Ruskeasuo, sekä kolmas Toukolassa Intiankadun 13:ssa ollen sen toiminta-alueena Annalan, Arabian, Toukolan ja Vanhankaupungin asutusalueet. Töölössä ja lastensairaalassa sijaitsevien neuvoloiden alueet olivat jaetut kahteen piiriin, kummallakin piirillä eri hoitajansa. Toukolan neuvolan hoitaja valvoi sitä paitsi lastensuojelualutakunnan toimeksiannosta avioliiton ulkopuolella syntyneitä sekä hoitokodeissa olevia lapsia paitsi neuvolan toiminta-alueella myös Käpylässä ja Vallilassa.

Lääkäreinä toimivat lastensairaalan neuvolassa lääketieteen- ja kirurgiantohtori V. Leppo, Töölön ja Toukolan neuvoloissa lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroma sekä viimeksi mainitussa neuvolassa lisäksi lääketieteenlisensiaatti E. Holmberg äitiyshuollon neuvojana. Neuvoloitten hoitajina toimivat Lastensairaalan neuvolassa terveydenhoitaja A. Björkman ja terveydenhoitaja L. Soinin ollessa virkavapaana terveydenhoitaja A. Tiula, Töölön neuvolassa terveydenhoitajat H. Parviala ja L. Sarvi sekä Toukolan neuvolassa terveydenhoitaja L. K. Hirstiö.

Neuvoloitten kirjoissa oli lapsia seuraavasti:

Lastensairaalan neuvolassa ja sen piiriin kuuluvassa Suomenlinnan neuvolassa	1 428
Töölön neuvolassa	2 251
Toukolan neuvolassa	526
Yhteensä	4 205

Lasten vaihtuminen ilmenee seuraavasta asetelmasta:

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola	Yhteensä
V:sta 1941 siirtyneitä	909	1 470	416	2 795
Uusia	519	781	110	1 410
Poistettuja	342	891	179	1 412
V:een 1943 jääneitä	1 086	1 360	347	2 793

Kirjoihin merkityistä oli uudelleen rekisteröityjä Lastensairaalan neuvolassa 9, Töölön neuvolassa 31 ja Toukolan neuvolassa 3 lasta.

Syy lasten poistamiseen neuvolain kirjoista ilmenee seuraavasta taulukosta:

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola	Yhteensä
Lapsen kuolema	8	8	5	21
Lapsen muutto piiristä	218	210	47	475
Lapsi täyttänyt 7 vuotta	18	4	5	27
Jokin muu syy	98	669	122	889
Yhteensä	342	891	179	1 412

Kuolemantapauksia sattui eri neuvoloiden kirjoihin merkittyjen lasten keskuudessa seuraavasti:

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola	Yhteensä
Vatsa- ja suolitulehdus	3	3	1	7
Influenssa	1	2	—	3
Tuberkuloottinen aivokalvontulehdus	—	1	1	2

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola	Yhteensä
Keuhkokuume	—	1	1	2
Yleinen myrkytys	—	1	—	1
Synnynnäinen syfilis	1	—	—	1
Astma	1	—	—	1
Paratyfus	1	—	—	1
Vatsakalvontulehdus	1	—	—	1
Tuntematon	—	—	2	2
Yhteensä	8	8	5	21

Lastensairaalan neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 3 kertaa viikossa 2 vuotta nuoremmille lapsille ja kerran kuukaudessa 2—7 vuotiaita lapsia varten sekä neuvolan toiminta-alueeseen kuuluvassa Suomenlinnassa yhteensä 7 lääkärin vastaanottoa. Töölön neuvolassa oli lääkärin vastaanottoja 2 kertaa viikossa ja Toukolan neuvolassa kerran viikossa kummankin ikäisiä lapsia varten.

Lääkärin vastaanotoilla kävi:

	Alle 2 v. lapsia	2—7 v. lapsia	Muita asiakkaita	Yhteensä
Lastensairaalan neuvolassa	2 898	296	256	3 450
Töölön neuvolassa	2 164	394	296	2 854
Toukolan neuvolassa[1])	708	155	88	951
Yhteensä	5 770	845	640	7 255

Hoitajilla oli kullakin neuvolassa vastaanottoja joka arkipäivä ja näillä päivittäisillä vastaanotoilla oli kävijöitä seuraavasti:

Lastensairaalan neuvolassa	1 587
Töölön neuvolassa	10 319
Toukolan neuvolassa[1])	2 510
Yhteensä	14 416

Hoitajien tekemät kotikäynnit jakautuivat seuraavasti:

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola[1])	Yhteensä
Kirjoissa olevien 2—7 vuotiaiden lasten luona	3 068	1 553	801	5 422
alle 2 vuotiaiden lasten luona	992	41	197	1 230
Aviottomien lasten luona	784	350	788	1 922
Ensikäyntejä vastasyntyneitten lasten luona	285	436	181	902
Asiakäyntejä	329	584	342	1 255
Sairaskäyntejä	63	49	34	146
Hukkakäyntejä	1 301	824	333	2 458
Yhteensä	6 822	3 837	2 676	13 335

[1]) Tähän eivät sisälly äitiyshuoltoa koskevat tiedot; ks. s. 142.

Sairaskäyntien aihe ilmenee seuraavasta asetelmasta:

	Lastensairaalan neuvola	Töölön neuvola	Toukolan neuvola	Yhteensä
Ripuli	11	10	8	29
Angiina	5	2	1	8
Sikotauti	1	—	—	1
Katarri	1	—	4	5
Vesirokko	—	3	3	6
Vihurirokko	—	3	—	3
Kurkkutulehdus	—	3	—	3
Suutulehdus	—	1	1	2
Korvatulehdus	—	1	3	4
Ihottuma	—	4	3	7
Syyhy	—	1	—	1
Oksennukset	—	2	—	2
Tuhkarokko	—	—	1	1
Aivotärähdys	—	—	1	1
Kuume, yskä ja nuha	45	19	9	73
Yhteensä	63	49	34	146

Lastensairaalan neuvolasta toimitettiin 3 lasta lastenkotiin ja Toukolan neuvolasta 11 lasta Tanskaan ja 2 lasta Ruotsiin.

Yleisen terveydentilan vahvistamiseksi annettiin valohoitoa 135 lapselle, kuten alla olevista luvuista tarkemmin ilmenee:

Lastensairaalan neuvolassa	10
Töölön neuvolassa	87
Toukolan neuvolassa	38
Yhteensä	135

Pirquet-koe tehtiin 863 lapselle, jotka jakautuivat eri neuvoloihin seuraavasti:

Lastensairaalan neuvolassa	211
Töölön neuvolassa	568
Toukolan neuvolassa	84
Yhteensä	863

Sitä paitsi rokotettiin lastensairaalan neuvolassa 256, Töölön neuvolassa 285 ja Toukolan neuvolassa 71 lasta.

Jokaisen neuvolan toimintaa on tukenut kunkin neuvolan oma ompeluseura tai kerho, jotka ovat auttaneet neuvoloiden köyhiä pienokaisia ja heidän kotejaan vaate- ja raha-avustuksilla. Sen lisäksi on Vapaan huollon Ruotsista saamia lahjapaketteja jaettu lastensairaalan neuvolassa 61 ja Toukolan neuvolassa 85 kotiin, minkä lisäksi Töölön neuvola on Töölön sokeritehtaalta saanut 5 000 mk:n suuruisen rahalahjoituksen ja Finlands svenska Marthaförbundilta ja Lotta-Svärd-järjestöltä lahjapaketteja yhteensä 84. Toukolan neuvola sai vauvan vaatepakkauksia Lotta-Svärd-järjestön Helsingin piirijohtokunnalta ja Sosiaalidemokraattiselta työläisnaisliitolta sekä raha-avustuksena Osuusliike Elannolta 200 mk ja rouva H. Ståhlbergilta 500 mk. Kaikkien näitten järjestöjen, liikkeiden ja yksityisten henkilöiden lahjoitukset ja avustukset ovat olleet neuvoloiden toiminnalle suuriarvoiset, mikä on kiitollisuudella mainittava. Toukolan neuvola on sitä paitsi voinut toimittaa ilmaista ruokaa 52 lapselle.

Jokaisessa neuvolassa on ollut lasten vaatteita, vaunuja ja rattaita, joita on voitu lainata niitä tarvitseville pikkulapsille.

Ruotsista lahjaksi saatuja D-vitamiinitabletteja ja ascorbiinitabletteja on jokaisessa neuvolassa keväällä ja syksyllä jaettu odottaville ja imettäville äideille sekä neuvoloitten kirjoissa oleville lapsille.

Niin kuin toisessa yhteydessä on jo mainittu, on jokaisessa neuvolassa myös otettu vastaan äitiysavustushakemuksia ja toimitettu ne lastensuojeluvirastoon äitiysavustusvaliokunnan käsiteltäviksi.

Kuten alussa on mainittu, oli Toukolan neuvolassa sitä paitsi käytännöllistä äitiyshuoltoa, mistä huolehtineella erikoislääkärillä oli vastaanottoja yleensä kerran viikossa, yhteensä 43 kertaa. Näillä kävijöitten lukumäärä oli 337 ja hoitajan vastaavilla vastaanotoilla kävijöitä oli 190. Yhteensä 91 äidistä otettiin W.R. ja Kahn verinäytteet ja sitä paitsi jokaisesta ensikertalaisesta sekä jatkuvasti niistä, joiden veriprosentti oli alhainen, hemoglobini-koe.

Äitiyshuollettavien vaihtuminen ilmenee seuraavasta:

V:sta 1941 siirtyneitä	47	Poistettuja	78
Uusia	78	V:een 1943 jääneitä	47

Poistojen syynä oli 74 tapauksessa partus, 2 tapauksessa keskenmeno ja 2 tapauksessa paikkakunnalta muutto.

Läärintarkastuksia jatkettiin myös synnytyksen jälkeen.

Neuvolan hoitaja teki 250 kotikäyntiä raskaana olevien naisten luona.

Valistustarkoituksessa järjestettiin jokaisessa neuvolassa äideille kaksi pientenlastenhoitoa käsittelevää luentosarjaa.

Valtion sairaanhoitajatarkoulun, kätilöopiston ja valtion terveydenhuolto-opiston oppilaita oli sekä kevät- että syyslukukausina seuraamassa neuvoloiden työtä ja heille annettiin käytännöllistä opetusta pikkulastenhuollossa, minkä lisäksi he saivat Toukolan neuvolassa vielä ohjausta äitiyshuoltotyössä.

Terveydenhoito

Vastaanotto- ja ammattioppilaskotia, Kullatorpan lastenkotia ja koulukoteja valvovan lääketieteen- ja kirurgiantohtori U. Muroman selostus vallinneesta terveydentilasta ja terveydellisistä olosuhteista mainituissa laitoksissa v. 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Ohjesäännön mukaiset tarkastukset pidettiin yllämainituissa laitoksissa. Kaikki näihin koteihin otetut lapset tarkastettiin. Ryttylän, Toivoniemen ja Tavolan koulukodeissa sattuneissa äkillisissä sairastapauksissa turvauduttiin koulukotien etäisen aseman vuoksi Helsingistä paikallisten lääkärien apuun. Muissa tapauksissa huolehti sairaanhoidosta tohtori U. Muroma.

Tautitapaukset näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Tauti	Vastaanotto- ja ammatti-oppilaskoti	Ryttylä	Toivo-niemi	Tavola	Toivola	Kulla-torppa	Yh-teensä
Lavantauti	—	—	—	—	3	—	3
Keltatauti	—	4	—	—	—	—	4
Vesirokko	—	2	—	—	—	20	22
Influenssa	9	—	9	—	15	6	39
Angiina	5	—	—	—	5	—	10
Kurkkutulehdus	—	25	1	—	3	3	32
Keuhkokuume	—	1	—	—	—	—	1
Vatsa- ja suolitulehdus	—	14	—	6	4	—	24
Umpisuolentulehdus	1	1	—	—	—	—	2
Suolisolmu	—	—	—	1	—	—	1
Tyrä	—	1	—	—	—	—	1
Ihottuma	—	—	—	—	3	—	3
Syyhy	—	2	—	—	—	—	2
Paiseet	—	12	2	8	6	—	28
Luumätä	—	1	—	—	—	—	1
Silmätulehdus	—	1	—	—	—	—	1
Korvatulehdus	—	5	—	—	—	—	5
Yhteensä	15	69	12	15	39	29	179

Kulkutaudinluontoisena esiintyi lavantautia elokuussa, keltatautia syys—lokakuussa, vesirokkoa helmi—maaliskuussa sekä influenssaa keväällä ja syksyllä. Lavantautitapaukset hoidettiin kulkutautisairaalassa, muut kodeissa.

Tapaturmia sattui ammattioppilaskodissa 1 reisiluunmurtuma, Ryttylässä 1 käsivarrenmurtuma, pieniä vammoja raajoissa 6, vamma vatsassa 1, paleltuneet jalkapohjat 1.

1 idioottilapsi Kullatorpassa kuoli yleiseen heikkouteen.

Asunto-olot ovat vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa nyt erittäin hyvät. Puutteellisuuksia esiintyi vielä muutamissa kodeissa, joista aikaisemmin vuosikertomuksessa on mainittu, mutta niihin tuskin on syytä nykyoloissa kajota, koska olot suurin piirtein kuitenkin olivat tyydyttävät. Ryttylässä olisi kuitenkin toivottavaa, että keskuskeittiön ilmanvaihto saataisiin parannetuksi. Ja Toivoniemellä olisi niinikään tarpeellista saada suuremmat kellarit, etenkin juurikasvikellari.

Yleinen siisteys olosuhteisiin nähden eri laitoksissa oli kaikin puolin tyydyttävä.

Ruoanvalmistusmahdollisuudet olivat yleensä hyvät. Ruokakin oli hyvää ja riittävää, mikä ilmenee seuraavassa yhdistelmässä esiintyvästä hoidokkien keskimääräisestä painonlisäyksestä. Ravinnon säännöstely ei ainakaan huomattavammin ole tähän vaikuttanut muualla kuin mahdollisesti vastaanottokodissa, jossa painon lisäys oli huomattavasti pienempi kuin aikaisemmin, mutta näinkin tyydyttävä. Rajoitettu maitoannos tuntuu yleensä kuitenkin liian vähäiseltä lasten ruokinnassa.

	Painon lisäys, kg		Painon lisäys, kg
Vastaanottokoti	2.3	Toivoniemi	4.7
Ryttylä	3.3	Tavola	2.6
Toivola	3.4	Kullatorppa	1.2

Tavolassa ja Kullatorpassa on painonlisäys jo senkin vuoksi pienempi, että niissä hoidokit ovat vajaaälyisiä lapsia.

Lapsille annettiin runsaasti raakoja vihanneksia, Toivoniemessä omenoitakin syksyllä, sekä heikommille vitolia tai kalanmaksaöljyä vitamiinitarpeen tyydyttämiseksi.

Ruoan säilytys oli yleensä asiallista, paitsi mitä aikaisemmin Toivoniemen kellareiden pienuudesta esitettiin.

Yleensä on saatu kunnollista vettä. Toivoniemessäkin on tilanne tässä suhteessa nyt korjaantunut.

Peseytyminen oli kaikin puolin asiallista.

Vuodevaatteet olivat muuten hyvät ja tarkoituksen mukaiset, mutta vaatevarasto oli vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa liian pieni, kun uusia ei nykyään voida saada riittävästi. Niinpä lakanoita ja peitteitä alkaa olla liian vähän. Toivolassa taas uhkaa puute isojen poikien työvaatteista, koska mainittuun tarkoitukseen sopivia kankaita ei tätä nykyä ole saatavissa. Tavolassa taas pelätään jalkinetilanteen ensi talvena tulevan vakavaksi.

Koulukoteihin sijoitettujen lasten hampaiden hoidosta huolehti edelleen kaupungin kouluhammasklinikan johtaja T. H. J. Ekman suorittaen hampaiden korjaukset kauempana sijaitsevissa laitoksissa lautakunnan tätä tarkoitusta varten hankkimilla välineillä. Vastaanotto- ja ammattioppilaskotien hoidokit sekä Toivolan koulukodin oppilaat kävivät tarpeen vaatiessa kouluhammasklinikassa.

Sofianlehdon pikkulastenkodin sekä Reijolan lastenkodin valvontalääkäri, lääketieteenlisensiaatti R. Granholm antoi näissä laitoksissa kertomusvuonna vallinneesta terveydentilasta seuraavan sisältöisen selostuksen:

Sofianlehdossa oli v. 1942 niin kuin edellisenäkin vuonna vatsa- ja suolitulehdustapauksia ja muita ruoansulatushäiriöitä paljon. Suurin osa niistä oli kuitenkin lievää laatua, toiset kestäen vain jonkun päivän, mutta pienempien imeväisten joukkoon tuli kaksi eri kertaa vaikea tartunta aiheuttaen useita sairaus- ja kuolemantapauksia. Tammikuun kuluessa tuli laitokseen joukko aivan pieniä lapsia, m.m. 2 kuukauden vanhat kaksoset, poika ja tyttö. Näistä poika oli päässyt vasta sairaalasta, missä oli hoidettu vatsa- ja suolitulehduksen tähden ja tyttö sairastui hyvin vakavasti oltuaan vuoro-

kauden lastenkodissa, mistä siirrettiin sairaalaan. Luultavasti hän oli saannut tartunnan veljeltään ja tauti levisi pian muihin lapsiin, joita hoidettiin samalla osastolla ja joista nuorin oli 6 viikon ja vanhin ½ vuoden ikäinen. Sairaaloihin siirrettiin yhteensä 7 lasta, joista 5 kuoli ja kodissa hoidetuista kuoli 2 lasta. Kesäkuun alussa tuli laitokseen 5 kuukauden vanha lapsi, joka sairasti ripulia ja muutamaa päivää myöhemmin 2 samaan huoneeseen sijoitettua imeväistä sai tartunnan. Heidät kaikki vietiin sairaalaan, missä kuolivat. Keväällä oli lisäksi 6 viikon vanha lapsi sairastunut samaan tautiin ja kuollut sairaalassa.

Muista äkillisistä taudeista olivat nuhakuume ja influenssa sekä keuhkoputkentulehdus tavallisimmat. Keuhkokuumetta sairasti 3 lasta verraten lievässä muodossa.

Vuoden kuluessa kodissa hoidettujen lasten lukumäärä oli 247, joista 110—1 vuotiasta kuoli; kuolleisuusprosentti oli siis 4.45.

Kodissa sattuneet sekä lapsissa heidän kotiin tullessaan todetut tautitapaukset ilmenevät seuraavasta asetelmasta:

Tauti	0—1 vuotiaita lapsia	Yli 1 vuotiaita lapsia	Yhteensä	Näistä hoidettiin sairaalassa	Näistä kuoli
Vatsa- ja suolitulehdus tai muut ruoansulatushäiriöt	44	19	63	11	11
Angiina	—	1	1	—	—
Suun limakalvontulehdus	—	4	4	—	—
Nuhakuume ja influenssa	11	15	26	—	—
Keuhkoputkentulehdus	12	22	34	—	—
Keuhkotulehdus	—	3	3	—	—
Korvatulehdus	6	9	15	—	—
Imurauhastulehdus	1	3	4	—	—
Virtsatiehyeiden tulehdus	—	3	3	—	—
Tuberkuloosi	1	—	1	1	—
Syfilis	1	—	1	1	—
Ihottuma	3	5	8	—	—
Paise	—	2	2	—	—
Riisitauti	20	9	29	—	—
Kouristus	2	1	3	—	—
Verenheikkous	—	5	5	—	—
Vajaakykyisyys	2	3	5	—	—
Muut synnynnäiset viat	2	—	2	—	—
Tyrä	2	—	2	2	—
Yhteensä	107	104	211	15	11

Reijolan lastenkodissa oli terveydentila yleensä hyvä. Sattuneet tautitapaukset olivat lieviä ja varsinaisia kulkutauteja oli vähän. Eräässä lapsessa todettiin keuhkotuberkuloosia hänen oltuaan kodissa muutaman viikon ja hänet siirrettiin sairaalaan. Hänen kaksoisveljellään samoin kuin osaston muillakin lapsilla oli tuberkuliinikoe negatiivinen. Kahdella lapsella oli kotiin tullessaan rakkulainen sidekalvontulehdus, minkä tähden heidät lähetettiin sairaalaan. Eräs lapsi sairasti laitokseen tullessaan vaikeaa pitkällistä suolitulehdusta, minkä tähden häntäkin samoinkuin paisetta sairastavaa lasta hoidettiin jonkin aikaa sairaalassa.

Kuolemantapauksia ei ollut. Hoidettujen lasten lukumäärä oli 94.

Sattuneet tautitapaukset on tarkemmin lueteltu seuraavassa yhdistelmässä:

Tauti		Tauti	
Vatsa- ja suolitulehdus	6	Keuhkotauti	1
Angiina	2	Rakkulainen sidekalvontulehdus	2
Nuhakuume ja influenssa	3	Suurentuneet nielurisat	3
Keuhkoputkentulehdus	3	Paise	2
Sikotauti	8	Vajaakykyisyys	1
Vihurirokko	2	Tyrä	1
Keltatauti	2	Yhteensä	36

Menot ja tulot

Lastensuojelutoiminnan aiheuttamat bruttomenot olivat v. 1942 lautakunnan tilinpäätöksen mukaan 21 522 269: 90 mk, jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk
Lastensuojelulautakunta	1 769 217: 90
Lastenkodit	3 546 308: 35
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	2 016 777: 40
Toivolan koulukoti	1 252 462: 35
Kasvatuksellisesti laiminlyötyjen lasten koulukodit	2 916 158: 85
Lastenhoidonneuvolat	350 614: 15
Sijoitus yksityishoitoon ja jatko-opetus	5 138 707: 05
Keuhkotautisten lasten hoito	643 018: —
Tylsämielisten, aistiviallisten ja raajarikkoisten lasten erikoishoito ja opetus	585 844: —
Lasten hammashoito, kesävirkistystoiminta sekä matkakulut	219 329: 05
Lastenvalvojan kansliamenot sekä aviottomain lasten avustaminen	30 620: 35
Koulukotien maatilat	2 282 212: 45
Yksityisille lastensuojeluyhdistyksille myönnetyt avustukset	771 000: —
Yhteensä [1]	21 522 269: 90

Näiden menojen lisäksi oli rakennustoimiston tilille viety alla mainittujen lastenhuoltolaitosten huoneistojen korjauskustannuksia seuraavat määrät:

	Mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	17 113: 75
Reijolan lastenkoti	36 398: 85
Kullatorpan lastenkoti	16 725: 10
Vastaanotto- ja ammattioppilaskoti	91 780: 30
Ryttylän koulukoti	393 723: 35
Toivoniemen koulukoti	36 772: 15
Toivolan koulukoti	320 204: 85
Yhteensä	912 718: 35

Lastensuojelutoiminnasta saadut tulot nousivat v. 1942 9 145 037: 15 mk:aan jakautuen seuraaviin eriin:

	Mk	Mk
Lastenhoidosta saatu korvaus:		
valtiolta	848 775: 30	
vierailta kunnilta	801 510: 30	
yksityisiltä korvausvelvollisilta	1 680 392: 70	3 330 678: 30
Koulukotien valtionapu		1 820 971: 25
Koulukotien oppilastöistä saadut tulot		102 010: 10
Ammattioppilaskodin hoidokkien suorittama korvaus		58 350: —
Maatilojen tilittämät tulot:		
Ryttylän ja Siltalan tilojen	1 450 318: 50	
Toivoniemen tilan	532 361: 75	
Toivolan tilan	709 440: 90	2 692 121: 15
Laitosten ja maatilojen henkilökunnan suorittamat luontoisetujen korvaukset		1 138 906: 35
Lastenhoidonneuvolain valohoitomaksut		2 000: —
Yhteensä		9 145 037: 15

[1]) Tähän eivät sisälly lasten maallesiirtotoiminnasta aiheutuneet ylimääräiset kustannukset 246 477: 35 mk, vrt. s. 134, eivätkä myöskään Bengtsårin karjan kuljetuskustannukset, 1 572 mk, vrt. s. 122.

Kun nämä tulot vähennetään edellä mainiittujen kustannusten yhteissummasta 22 434 988: 25 mk:sta, jää kaupunginkassaa rasittaviksi nettomenoiksi 13 289 951: 10 mk eli 641 461: 75 mk enemmän kuin edellisenä vuonna.

Koulukoteihin kuuluvien tilojen maatalouskirjanpidossa, jossa on huomioitu myöskin vuoden lopussa olevat maatalousvarastot, tehtiin tilinpäätös siten, että laitosten ääyttämistään rakennuksista maatiloille suorittamat vuosivuokrat, Toivoniemessä 53 100 mk, Ryttylässä 359 350 mk ja Toivolassa 96 600 mk eli yhteensä 509 050 mk, joista laitostdn tuloihin sisältyy 30 %:n valtionapu, siirrettiin kaupunginkassaan kaupungin näihin kiinteistöihin sijoittamien pääomien korkohyvitykseksi. Näiden suorituksien sekä erinäisten maanparannus- ja maatalousrakennuskustannusten kuoletusten jälkeen osoitti maataloustilien päätös voittoa Toivoniemessä 24 971: 20 mk, Ryttylässä 15 990: 70 mk ja Toivolassa 15 876: 30 mk eli yhteensä 56 838: 20 mk. Kunkin tilan nettotuotto otettiin vähennyksenä huomioon koulukotien valtionavun lopputilityksessä.

Eri laitosten varsinaiset nettomenot, yksityishoitoon lähetettyjen lasten vaatetus sekä henkilökunnan luontoiseduistaan suorittama korvaus toimihenkilöiden palkoista vähennettynä, nousivat v. 1942 seuraaviin määriin:

	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Lasta ja vuotta kohden, mk
Sofianlehdon pikkulastenkoti	2 006 574: 65	55: 50	20 256: 66
Reijolan lastenkoti	556 074: 20	44: 55	16 259: 48
Kullatorpan lastenkoti	458 315: 35	37: 79	13 793: 30
Vastaanottokoti	1 469 738: 35	52: 66	19 220: 18
Ammattioppilaskoti	335 658: 75	45: —	16 425: 18
Ryttylän koulukoti	1 910 096: 40	65: 54	23 923: 72
Toivoniemen koulukoti	451 240: 45	39: 89	14 558: 72
Tavolan koulukoti	267 139: 10	24: 71	9 020: 79
Toivolan koulukoti	1 114 533: 25	47: 18	17 220: 70
Yhteensä	8 569 370: 50	50: 11	18 288: 78

Edellä mainitut päiväkustannukset jakautuivat eri laitoksissa seuraavalla tavalla

Menoerä	Lastenkodit			Vastaanottokoti	Ammattioppilaskoti	Koulukodit				Kaikkiaan
	Sofianlehto	Reijola	Kullatorppa			Ryttylä	Toivoniemi	Tavola	Toivola	
	Markkaa ja penniä									
Palkkaukset	26 38	26 36	22 35	20 73	13 16	33 67	20 77	14 64	28 52	25 02
Vuokra, lämpö ja valo	17 41	7 95	4 96	19 27	17 55	19 74	4 47	2 42	5 58	13 11
Ruokinta	6 46	6 03	5 44	9 —	10 65	6 44	9 78	4 63	9 —	7 40
Vaatetus ja kalusto	2 57	2 61	3 68	1 63	1 51	3 27	3 12	2 02	2 10	2 51
Muut menot	2 68	1 60	1 36	2 03	2 13	2 42	1 75	1 —	1 98	2 07
Yhteensä	55 50	44 55	37 79	52 66	45 —	65 54	39 89	24 71	47 18	50 11

Edelliseen vuoteen verraten kohosivat lasten varsinaiset hoitokustannukset kaikissa muissa laitoksissa paitsi vastaanotto- ja ammattioppilaskodissa, mikä johtui paitsi entistä suuremmista korjausmenoista ja yleisestä hintojen kallistumisesta myöskin siitä, ettei kaikissa laitoksissa ollut pitkin vuotta täyttä määrää hoidokkeja. Keskimääräinen hoitokustannusten lisäys oli 3 mk 38 p kutakin hoitopäivää kohden.

Yksityisen lastensuojelutoiminnan tukeminen

Niinkuin edellä olevasta menojen luettelosta ilmenee, jaettiin lastensuojelulautakunnan v. 1942 menoarvioon merkittyinä avustuksina yksityisille lastensuojelujärjestöille yhteensä 771 000 mk. Tästä saivat *Lastentyökotiyhdistys* kouluikäisten lasten päiväkotien ylläpitoa varten 125 000 mk; *Yhdistys koteja kodittomille lapsille* Haagassa ylläpitämänsä lasten vastaanottokodin avustamiseksi 16 000 mk ja lasten ruokinnan jakelukustannuksiin 90 000 mk; *Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliitto* lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpitämiseksi 35 000 mk sekä *saman liiton Helsingin osasto* yksinäisiä naisia ja heidän lapsiaan varten ylläpitämänsä Sophie Mannerheimin kodin tukemiseksi 40 000 mk; *Suomen lastenhoitoyhdistys* lastenkotiensa avustamiseksi 120 000 mk; *Helsingin kaupunkilähetys* ylläpitämiensä Korson poikakodin, Kilon tyttökodin ja Pasilan lastenhuoltolan avustamiseksi 30 000 mk; *Maitopisarayhdistys* avunannosta äitiysavustuksien jakamisessa ja lastenhuoltoasemien ylläpitoa varten 200 000 mk; ja *Pelastusarmeija* sen ylläpitämien lastenkotien ja lastenseimien tukemiseksi 15 000 mk sekä tyttöjen turvakodin perustamiseksi Kauniaisiin 100 000 mk.

Näiden avustuksien lisäksi jakoi kaupunginhallitus lautakunnan tilien ulkopuolella yleishyödyllisten yritysten ja laitosten määrärahasta lastensuojelutarkoituksiin yhteensä 103 000 mk. Näistä varoista saivat *Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys* sekä sen Sörnäisissä, Vallilassa, Toukolassa, Pasilassa ja Käpylässä toimivat osastot suorittamansa nuoriso- ja poikatyön tukemiseksi yhteensä 20 000 mk; *Svenska kristliga föreningen av unga män* kasvatussosiaalisen työnsä tukemiseksi ja vähävaraisten poikain kesävirkistystoimintaa varten 4 000 mk; *Helsingin nuorten naisten kristillinen yhdistys* ylläpitämäänsä tyttökotia ja kasvatussosiaalista työtänsä varten 15 000 mk; *Helsingin poikakotiyhdistys* kahden ylläpitämänsä poikakodin tukemiseksi 15 000 mk; *sairaanhoitajatar H. Kivimäki* Leppävaarassa sijaitsevan pikkulastenkotinsa avustamiseksi 7 000 mk; *Caritas niminen lasten kesäsiirtola* toimintansa tukemiseksi 3 000 mk; *Kalliolan kannatusyhdistys* poika- ja tyttökerhotyön avustamiseksi 12 000 mk; *Lastenkoti Bethel* Haagassa 4 000 mk; *Kotlby privata svenska barnträdgård* 3 000 mk; sekä *Helsingin kaupunkilähetys* vapaan lasten- ja nuorisotyön sekä lasten kesäsiirtola- ja puutarhatoiminnan tukemiseksi 20 000 mk.

Kaupungin avustamain yksityisten lastenhuoltolaitosten toiminnan valvominen oli lähinnä lautakunnan lastenhuollontarkastajan tehtävänä, ja on hän antanut tässä suhteessa tekemistään havainnoista kaupunginhallitukselle eri selostuksen.

Lahjoitusrahastot

Lastensuojelulautakunnalle kuului muutamia varattomien lasten hyväksi lahjoitettuja rahatoimiston hoidossa olevia rahastoja. Ottaen huomioon sen lapsensa itse imettäville äideille kehoituspalkkioina jaetun 900 mk:n erän, mistä on jo mainittu toisessa yhteydessä, oli näiden rahastojen pääomat ja käytettävissä olevat korkovarat joulukuun 31 p:nä 1942 seuraavan suuruiset:

	Pääoma, mk	Korot, mk
Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomille äideille ja lapsille	39 000: —	8 430: 55
L. A. Grönholmin Helsingin orpolasten rahasto	8 664: 15	1 532: 50
Bergman-puolisoiden lahjoitusrahasto jatko-opetuksen hankkimiseksi turvattomille lapsille	59 055: —	9 834: —
M. Kotschakin lastenvaatetusrahasto	51 258: 05	5 566: 90
Aina ja Ivar Gordien lahjoitusrahasto	41 864: 45	—
Johan Gustaf Rosenbergin rahasto	11 877: 90	3 091: 80
Lasten kesäsiirtolain rahasto	20 350: 35	5 297: 20
Yhteensä	232 069: 90	33 752: 95

Hyvösen lastenkoti

Lastensuojelurahastoihin kuuluu myöskin aviopuolisoiden G. ja M. Hyvösen kaupungille lahjoittama omaisuus, jonka pääoma oli kertomusvuoden lopussa 2 075 559: 80 mk sekä käytettävissä olevat korot 1 958: 80 mk. Tämän rahaston korkovaroilla on ylläpidetty Kotkankadun talossa n:o 14 n. 30 hoitopaikkaa käsittävää lastenkotia puutteenalaisille suomea tai ruotsia puhuville eri ikäisille lapsille. Laitoksen hoidokeilla on myöskin oma Hyvölä niminen kesäkoti Vihdin pitäjässä Enäjärven rannalla. Lastenkodin hallintoa hoitaa lastensuojelulautakunnan kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsema johtokunta, johon kertomusvuonna kuuluivat talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana sekä muina jäseninä lastentarhaintarkastaja E. Borenius, varatuomari M. Mustakallio, taloustirehtööri S. Ojanne ja professori A. Ylppö.

Lastenkodin johtajan sekä samalla johtokunnan sihteerin neiti I. Siiralan ollessa toisen tehtävän takia koko vuoden virkavapaana hoiti hänen virkaansa neiti I. Suominen. Lääkärinä toimi lääketieteenlisensiaatti R. Granholm. Lisäksi kuului laitoksen henkilökuntaan 3 lastenhoitajaa, keittäjä, siivooja ja ompelija.

Lapsia oli kodissa kaikkiaan 34, joista poikia oli 16 ja tyttöjä 18. Edellisestä vuodesta oli jäljellä 30 lasta ja vuoden aikana otettiin kotiin 4 uutta lasta. Kodista muutti pois 4 lasta ja 30 lasta jäi kodin hoitoon v:ksi 1943. Lasten ikä vaihteli 3 vuodesta 17 vuoteen. Huoltopäiviä oli kaikkiaan 10 950.

Kodissa sattui vuoden aikana pari tapausta influenssaa, samoin kurkkukatarria ja vatsahäiriöitä.

Lastenkodin menot v. 1942 olivat seuraavat:

Menoerä	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk	Menoerä	Kaikkiaan, mk	Lasta ja päivää kohden, mk
Palkat	200 856: —	18: 34	Lämpö ja valo	8 681: 45	0: 79
Talous	132 038: —	12: 06	Vuokra	50 000: —	4: 57
Vaatetus	31 833: 60	2: 91	Kulungit	38 033: 85	3: 47
Kalusto	5 522: 60	0: 51	Yhteensä	466 965: 50	42: 65

Tuloja oli kaikkiaan 477 991: 55 mk, josta säästöä edellisestä vuodesta 17 955: 65 mk, lasten elatusmaksuja 105 766 mk, henkilökunnan suorittamia luontoisetujen korvauksia 49 572 mk, säätiön varoja [1]) 300 000 mk, sosiaaliministeriön avustus ammattiopetuksesta 4 550 mk sekä Kansallis-osake-pankin juoksevan tilin korkoja 147: 90 mk. Säästöä jäi v:een 1943 11 026: 05 mk.

[1]) Tähän sisältyy arvioitu vuokra 50 000 mk.

14. Oikeusaputoimisto

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin oikeusaputoimiston toiminnasta v. 1942 oli seuraava:

Joulukuun 17 p:nä 1941 pitämässään kokouksessa kaupunginvaltuusto valitsi oikeusaputoimiston johtokuntaan v:ksi 1942 seuraavat jäsenet: oikeusneuvosmies G. Nyberghin, varatuomarit E. Tulenheimon ja R. Nybomin, asianajaja N. Arosen sekä liittosihteeri A. Sumun. Näistä johtokunta valitsi puheenjohtajaksi oikeusneuvosmies Nyberghin ja varapuheenjohtajaksi asianajaja Arosen. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli varatuomari E. Tulenheimo.

Johtokunnalla oli vuoden aikana neljä kokousta, joissa käsiteltiin pääasiassa juoksevia asioita.

Oikeusavustajan tointa hoiti edelleen varatuomari N. Lindegrén ja apulaisoikeusavustajan tointa varatuomari Y. Hämesalo. Toimistoapulaisena oli lakitieteenylioppilas S. Lindegrén, joka maaliskuun 24 p:stä toukokuun 3 p:ään nautti sairaslomaa sijaisenaan konttoristi H. Näntö. Kesälomasijaisina toimistossa olivat varatuomari H. Miilunmäki ja neiti T. Miilunmäki.

Toimiston menosääntö nousi kertomusvuonna 227 092 mk:aan edellisenä vuonna oltuaan 224 312 mk. Vuoden aikana saatiin lisämäärärahaa 361: 20 mk valaistusmäärärahaan sekä yleiseltä kalustotililtä 846: 70 mk tuolien hankkimiseksi toimiston huoneistoon.

Oikeusaputoimisto sai kertomusvuonna entiseen tapaan toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusaputoimistolta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt). Sitä paitsi oltiin molemminpuolisessa yhteydessä erinäisten kotimaassa toimivien oikeusaputoimistojen kanssa.

Muuten oikeusaputoimiston toiminta jatkui entiseen tapaan. Sota-aika vaikutti edelleen jossain määrin toimiston toimintaan. Asiakkaiden ja asiain luku on koko sota-aikana ollut jonkin verran normaalia vähäisempi. Sotilasasiat, etenkin sotilasvuokrat, aiheuttivat lisäyksiä kirjallisiin tehtäviin. Työpalkkariidat vähentyivät vallitsevista hyvistä työoloista johtuen. Jäljempänä seuraavat numerotiedot valaisevat tarkemmin oikeusaputoimiston toimintaa kertomusvuonna.

Käyntien luku oli 8 952, v. 1941 10 064, v. 1940 11 609 ja v. 1939 12 369.

Eri kuukausien osalle käynnit jakaantuivat seuraavasti:

Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden	Kuukausi	Vastaanotto-päiviä	Käyntejä kaikkiaan	Käyntejä päivää kohden
Tammikuu	25	862	34.5	Heinäkuu	27	919	34.0
Helmikuu.....	24	664	27.7	Elokuu	26	757	29.1
Maaliskuu	25	774	31.0	Syyskuu	26	791	30.4
Huhtikuu	24	870	36.3	Lokakuu	27	685	25.4
Toukokuu	25	720	28.8	Marraskuu	25	602	24.1
Kesäkuu	25	811	32.4	Joulukuu	25	497	19.9
				Yhteensä	304	8 952	29.4

Kuten edellä olevasta yhdistelmästä ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden aikana avoinna 304 päivää. Käyntien luku päivää kohden oli 29.4 niiden edellisenä vuonna ollessa 33.9 ja v. 1940 38.8.

Suurin käyntien luku samana päivänä oli 69 ja pienin 6.

Alempana olevat tilastotiedot osoittavat rekisteröityjen asioiden luvun ja rekisteröityjen asiakkaiden säädyn, ammatin y.m. niissä asioissa, joissa toimisto ryhtyi oikeudenkäyntiin, kirjallisiin tehtäviin tai pitempiin suullisiin neuvotteluihin.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 1 425, joista 1 404 oli kertomusvuonna tulleita ja 21 edellisestä vuodesta ratkaisematta olevia. Kirjallisia toimituksia oli 1 647, niistä hakemuskirjoja 929.

Säätynsä tai ammattinsa ja sukupuolensa mukaan kävijät ryhmittyivät seuraavasti:

Ammatti	Mp	Np	Yht.
Ajomiehiä	3	—	3
Asentajia	10	—	10
Asiapoikia	4	—	4
Autonkuljettajia	40	—	40
Edustajia	5	—	5
Ent. kauppiaita	2	—	2
Ent. kelloseppiä	1	—	1
Ent. talollisia	4	1	5
Farmaseutteja	1	—	1
Hierojia	—	4	4
Hiojia	4	—	4
Hitsaajia	3	—	3
Kaapelineristäjiä	2	—	2
Kampaajia	—	4	4
Keittäjiä	1	6	7
Kiillottajia	1	—	1
Kirjaltajia	4	1	5
Kirjapainotyöntekijöitä	4	3	7
Kirjeenkantajia	1	—	1
Kirvesmiehiä	19	—	19
Kivityöntekijöitä	10	—	10
Koneenkäyttäjiä	3	—	3
Konttoristeja	2	8	10
Kulkukauppiaita	11	4	15
Kutojia	—	2	2
Kylvettäjiä	—	2	2
Laitosmiehiä	2	—	2
Laivureita	1	—	1
Lasinleikkaajia	1	—	1
Leipureita	1	5	6
Levyseppiä	4	—	4
Liikeapulaisia	5	9	14
Liikemiehiä	1	—	1
Lämmittäjiä	1	—	1
Lääkäreitä	1	—	1
Maalareita	15	—	15
Merimiehiä	5	—	5
Metallityöntekijöitä	6	—	6
Modisteja	—	1	1
Musiikkereita	3	—	3
Muurareita	13	—	13
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	738	738
Neitejä	—	7	7
Näyttelijöitä	—	1	1
Ompelijoita	—	16	16
Palvelijoita	—	19	19
Partureita	—	2	2
Peltiseppiä	4	—	4
Pesijöitä	—	5	5
Poliisikonstaapeleita	2	—	2
Putkityöntekijöitä	10	—	10
Puuseppiä	16	—	16
Raitiotievaunun rahast.	—	3	3
Rakennusmestareita	1	—	1
Rakennustyöntekijöitä	11	1	12
Rautatieläisiä	2	—	2
Ravintola-apulaisia	—	13	13
Sairaanhoitajattaria	—	4	4
Sanomalehdenmyyjiä	—	4	4
Sementtityöntekijöitä	4	—	4
Siivoojia	—	20	20
Silittäjiä	—	1	1
Sorvaajia	2	—	2
Sotamiehiä	5	—	5
Suutareita	7	—	7
Sähkötyöntekijöitä	9	—	9
Taidepiirtäjiä	1	—	1
Talonmiehiä	6	3	9
Tarjoilijoita	1	4	5
Tehdastyöntekijöitä	5	17	22
Työntekijöitä (edell. mainitsemattomia)	96	41	137
Vaattureita	4	1	5
Vahtimestareita	8	—	8
Valimotyöntekijöitä	9	—	9
Valokuvaajia	2	1	3
Varastoapulaisia	8	—	8
Verhoilijoita	3	—	3
Viilaajia	9	—	9
Yövartijoita	6	—	6
Yhteensä	425	951	1 376

Vuoden aikana käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan selviää seuraavasta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:	
vuokrariitoja	41
työ- ja palkkariitoja	108
muita velkomisjuttuja	30
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	16
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:	
avioriitoja	12
avioeroja	121
perheen elatusasioita	133
kuolleeksi julistamisia	6
Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	57
Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	8
Yleisiä veroja koskevia asioita	103
Holhousasioita	12
Vähäpätöisiä rikosasioita	2
Toimeksiantoja	13
Sotilasavustuksia	446
Sotilashuoltoeläkkeitä koskevia asioita	72
Tapaturma-asioita	17
Tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y.m.	228
Yhteensä	1 425

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteistä riippui, vuoden aikana lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 1 404 kuten näkyy seuraavista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	283
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	131
Erinäisistä syistä jätetty sillensä	40
Annettu eri viranomaisille	920
Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut loppuun	30
Yhteensä	1 404

Edellä mainitut eri virastoille jätetyt 920 asiaa, joihin ei sisälly Helsingin raastuvanoikeuteen ja muualle otettuja haasteita, jakautuivat eri viranomaisten kesken seuraavasti:

Tasavallan presidentti	19
Valtioneuvosto	4
Valtiovarainministeriö	5
Sisäasiainministeriö	2
Kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö	5
Oikeusministeriö	1
Puolustusministeriö	6
Sosiaaliministeriö	274
Kansanhuoltoministeriö	1
Korkein oikeus	19
Korkein hallinto-oikeus	40
Turun hovioikeus	9
Uudenmaan läänin maaherra	262
Hämeen läänin maaherra	3
Viipurin läänin maaherra	1
Uudenmaan läänin kansanhuoltopiirin piiritoimisto	5
Uudenmaan läänin tulo- ja omaisuusverotuksen tarkastuslautakunta	1
Rautatiehallitus	2
Posti- ja lennätinhallitus	1
Kansaneläkelaitos	1
Vakuutusneuvosto	41
Valtion tapaturmatoimisto	31
Liikevaihtoverokonttori	1
Helsingin kaupungin:	
kaupunginhallitus	25
maistraatti	16
tutkijalautakunta	32
ensimmäinen kaupunginvouti	8
raastuvanoikeus	35
poliisilaitos	1
huoltolautakunta	3
kansakoulujen johtokunnat	2
kansanhuoltolautakunta	1
huoneenvuokralautakunta	2
vuokrantarkastuslautakunta	2
työvoimalautakunta	10
Helsingin suojeluskuntapiirin esikunta	1
Kutsuntalaitoksen keskuslautakunta	1
Kotijoukkojen esikunta	29
Helsingin pitäjän:	
kihlakunnan kruununvouti	1
kihlakunnan oikeus	6
tuomiokunnan tuomari	3
Raaseporin tuomiokunnan tuomari	1
Tuusulan tuomiokunnan tuomari	1
Espoon kunnallislautakunta	1
Keravan kauppalanhallitus	2
Korpilahden kunnallislautakunta	1
Maaningan kunnallislautakunta	1
Irtaimiston sotavahinkoyhdistys	1
Yhteensä	920

Se seikka, että 40 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen eikä sopimusta voitu saada aikaan, enää palanneet, mutta myöskin siitä ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää asian edelleen ajamiseen tarvittavaa varattomuustodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut perille 30 edellä mainittua asiaa, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella oleviin tuomioistuimiin, joissa toimiston virkamiehet toimiston johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain, ettei vastaajia oltu haasteella tavattu tai että asia oli järjestetty ennen oikeuden istuntoa.

Oikeudenkäyntiin ryhdyttiin kertomusvuonna 177 asiassa. Näistä toimisto ajoi vuoden aikana loppuun 131 asiaa, joista 125 juttua voitettiin ja 6 hävittiin. Helsingin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin toimiston puolesta 260 kertaa 145 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 304:ään, esiinnyttiin niin muodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.

15. Työnvälitystoimisto

Helsingin kaupungin työnvälitystoimiston toimintakertomus[1]) v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Hallinnolliset muutokset ja työmarkkinat. Kertomusvuonna työnvälitystoimiston, joka hallinnollisesti edelleen, erikoisasetuksen nojalla, kuului kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisuuteen, toiminta oleellisesti muuttui luonteeltaan. Sen sijaan, että sen piiriin aikaisemmin oli kuulunut ainoastaan vapaaehtoisella pohjalla tapahtunut työvoiman kysynnän tyydyttäminen, laajennettiin toiminta maaliskuun 1 p:stä lukien käsittämään myös työvelvollisuuslain kunnan täytettäväksi määräämien tehtävien suorittaminen. Siihen mennessä erillisenä virastona toiminut työvelvollisuusvirasto liitettiin työnvälitystoimistoon työvoimaosastona, joka yhdessä kuntaan asetetun valtion palkkaaman työvoimapäällikön kanssa vastasi mainittujen tehtävien hoidosta. Työvelvollisuusasioita valvovana kunnan elimenä oli edelleen työvoimalautakunta, jona toimi työnvälityslautakunta siten vahvistettuna kuin alempana selostetaan.

Yhä jatkunut sota aiheutti edelleen kertomusvuonna työvoimatilanteessa kärjistymistä. Työnhakijoitten luku aleni huomattavasti. Varsinkin miesten kohdalla lasku oli silmiinpistävä, nim. 63.3 %. Kun sitä vastoin työpaikkatarjoukset supistuivat ainoastaan 20.5 %:lla, aleni n.s. yleinen rasitusluku, työnhakemukset sataa työpaikkatarjousta kohden, 148.0:sta 109.7:ään. Vaikein oli tilanne maatalousosastolla, jossa työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden oli ainoastaan 51.5. Maataloustuotannon turvaamiseksi olikin työvoimaviranomaisten — nimenomaan sadonkorjuuaikana — ryhdyttävä työvelvollisuuslakia soveltaen toimenpiteisiin pääasiassa naispuolisen sijaistyövoiman hankkimiseksi maatalouteen. Kun myöskin teollisuuden palvelukseen jatkuvasti tilattiin runsaasti naisia sekä kun puolustuslaitoksen palvelukseen ja valtion työmaille siirtyneen miespuolisen työvoiman tilalle kysyttiin yhtämittaisesti nuorta työvoimaa, oli työnhakijoitten puute naisosastolla ja nuoriso-osastolla erittäin tuntuva. Merimiehiin nähden oli ryhdyttävä soveltamaan työvelvollisuutta, koska muuten ei ollut takeita maalle välttämättömän merenkulun työvoiman tarpeen tyydyttämisestä.

Työnvälityslautakunta. Lautakunnan puheenjohtajana toimi kertomusvuonna edelleen varatuomari E. Tulenheimo ja varapuheenjohtajana työnjohtaja K. Hiltunen. Jäseninä olivat johtaja W. Korhonen ja talousneuvos O. Wilamo työnantajien edustajina sekä toimitsija E. Härmä ja eristäjä K. Saarnijärvi työntekijäin edustajina. Työnantajain edustajien varajäseninä olivat insinööri W. J. Hintikka ja varatuomari H. Hallberg. Työntekijäin edustajain varajäseninä olivat edelleen toimittaja T. Bryggari ja pianoteknikko J. Virtanen. Kaupunginhallituksen edustajana työnvälityslautakunnassa oli kaupunginhallituksen vuosijäsen, varatuomari E. Tulenheimo.

Lautakunnan kokoukset. Työnvälityslautakunnalla oli kertomusvuonna 11 (edellisenä vuonna 7) kokousta. Kokouksissaan lautakunta käsitteli yhteensä 209 (184) asiaa. Lautakunnan kokouksissaan käsittelemistä tärkeimmistä asioista mainittakoon seuraavat:

Vuoden ensimmäisessä kokouksessa helmikuun 27 p:nä ilmoitettiin lautakunnlale tiedoksi, että kaupunginhallitus oli päättänyt vapauttaa Suomen elintarvetyöläisten liitto r.y:n sen velan suorittamisesta, joka oli syntynyt, kun kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön välityksellä oli lähetetty 42 kaupungin rakennustoimiston varustamaa liiton jäsentä liiton edustamalla alalla esiintyneen työttömyyden johdosta yhtenäisenä ryhmänä linnoitustöihin.

Maaliskuun 2 p:nä pidetyssä kokouksessa esitettiin lautakunnalle työvoimalauta-

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

Maaliskuun 2 p:nä pidetyssä kokouksessa esitettiin lautakunnalle työvoimalautakunnan puheenjohtajan varatuomari E. Tulenheimon helmikuun 28 p:lle päivätty, työnvälitystoimistolle osoitettu kirje, jolla tuomari Tulenheimo kaupungin väliaikaisena työvoimapäällikkönä toistaiseksi määräsi työvelvollisuuden käytännöllisen toimeenpanon työnvälitystoimistolle maaliskuun 1 p:stä alkaen. Toimenpide aiheutui yleisestä työvelvollisuudesta sodan aikana annetun lain soveltamisesta helmikuun 13 p:nä 1942 annetun asetuksen määräyksistä, joiden mukaan työvelvollisuuden soveltamisesta aiheutuvia paikallisia tehtäviä suorittamaan asetettu, valtion palkkaama kunnan työvoimapäällikkö oli oikeutettu antamaan työvelvollisuuden käytännöllisen toimeenpanon kunnan alueella työnvälitystoimistolle, milloin sellainen kunnassa on. Kunnes vakinainen työvoimapäällikkö kuntaan määrättiin, tuli työvoimalautakunnan puheenjohtajan toimia väliaikaisena työvoimapäällikkönä. Tästä oli seurauksena, että siihenastinen työvoimalautakunnan alainen työvelvollisuusvirasto tuli toimimaan työnvälitystoimiston erikoisosastona. Koska tämä järjestely, joka edelleen jatkui vakinaisen työvoimapäällikön J. W. Maulon tultua määrätyksi kuntaan, merkitsi ylitystä työnvälitystoimiston tileihin, lautakunta päätti alistaa järjestelytoimenpiteet kaupunginhallituksen vahvistettaviksi.

Virkojen vakinaistamista koskevan kaupunginhallituksen helmikuun 26 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti lautakunta päätti maaliskuun 28 p:nä pitämässään kokouksessa henkisen työn osaston ja nuoriso-osaston toimikuntien ehdotusten mukaisesti esittää kaupunginhallitukselle, että työnvälitystoimistoon perustettaisiin sääntöpalkkainen 21 palkkaluokkaan kuuluva ammatinvalinnan ohjaajan toimi sekä kolme 33 palkkaluokkaan kuuluvaa toimentajan tointa. Lisäksi lautakunta päätti ehdottaa, että keskusvirastoon perustettaisiin kaksi sääntöpalkkaista siivoojan tointa sekä yksi sääntöpalkkainen lähetin toimi. Kaupunginvaltuusto päättikin syyskuun 16 p:nä perustaa ehdotetut sääntöpalkkaiset virat v:n 1943 alusta lukien. Samassa kokouksessa ilmoitettiin, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriössä oli maaliskuun 24 p:nä pidetty neuvottelukokous, jossa olivat olleet edustettuina ministeriö, kotijoukkojen esikunta, Suomen aseveljien liitto ja työnvälitystoimisto. Kun neuvottelukokouksessa oli päätetty ensi tilassa toteuttaa sosiaaliministeriön lokakuun 10 p:lle 1940 päivätyllä kiertokirjeellä määräämä yhteistoiminta työnvälitystoimiston ja Suomen aseveljien liiton välillä, oli sanotun kiertokirjeen mukaan liiton edustajalle varattava mahdollisuus työskennellä työnvälitystoimistossa.

Huhtikuun 18 p:nä pidetyssä kokouksessa ilmoitettiin lautakunnalle, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoima-asiain osasto oli huhtikuun 10 p:lle päivätyllä kirjelmällä tiedoittanut toimeenpanevansa maataloudellisia valmennuskursseja työttömille naisille. Kirjelmän mukaisesti oli työnvälitystoimiston maatalousosasto ryhtynyt sanomalehti-ilmoittelua käyttäen toimenpiteisiin työttömien naisten välittämiseksi kyseisille kursseille ja kurssin suorittaneiden sijoittamiseksi maataloustyöhön.

Toukokuun 12 p:nä pidetyssä kokouksessa esitettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön huhtikuun 18 p:lle päivätty kirjelmä, jossa m.m. ilmoitettiin, että ministeriön toimesta naisia oli sanomalehdissä ja radiossa kehoitettu vapaaehtoisesti ilmoittautumaan joko työnvälitystoimistoihin tai naisten työvalmiustoimistoihin kesän maataloustöitä varten. Samassa kokouksessa hyväksyttiin työnvälitystoimiston ja Suomen aseveljien liiton Helsingin aseveliplirri r.y:n välinen sopimus sosiaaliministeriön lokakuun 28 p:lle 1940 päivätyn kiertokirjeen tarkoittaman yhteistoiminnan aloittamisesta työnvälityksessä.

Kokouksessa heinäkuun 30 p:nä lautakunta hyväksyi talvisodan aikaisen työvelvollisuuslautakunnan ja sen alaisen työvelvollisuusviraston toimintakertomuksen, jonka työvelvollisuuslautakunta oli, lopettaessaan toimintansa, määrännyt sihteerinsä aikanaan esittelemään työnvälityslautakunnan käsiteltäväksi.

Lausunnot yksityisten yhdistysten työnvälityslupaa koskevista anomuksista. Kun työnvälityslain mukaan sosiaaliministeriön on asianomaisen kunnan valtuustolta hankittava lausunto yksityisten yhdistysten hakiessa toimilupaa työnvälityksen harjoittamiseen, työnvälityslautakunta edelleen kertomusvuonnakin käsitteli tällaisia anomuksia lausunnon antamista varten kaupunginvaltuuston käsittelyn pohjaksi.

Kokouksessaan helmikuun 27 p:nä lautakunta antoi puoltavan lausunnon Vankeusyhdistys r.y:n anomuksesta saada maksuttomasti välittää työtä vankiloista vapautuneille ja ehdollisesti tuomituille rikollisille. Lautakunta perusteli lausuntoansa sillä että

kyseisen työnhakijaryhmän työnvälitystä tuskin voidaan pysyttää vapaana huoltonäkökohdista sekä sillä, ettei missään tapauksessa voida harjoittaa propagandaa työpaikkojen saamiseksi tämänlaatuiselle työvoimalle voimassa olevan lainsäädännön kieltäessä työnvälitystoimistoilta työttömyyshuoltoon kuuluvat ja muut työnvälitykselle vieraat tehtävät. Kaupunginvaltuuston annettua työnvälityslautakunnan ehdotuksen mukaisen lausunnon asiassa, kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö maaliskuun 27 p:nä päätti myöntää Vankeusyhdistys r.y:lle toimiluvan viiden vuoden ajaksi v:n 1942 alusta lukien harjoittaa vankiloista vapautuneitten ja ehdollisesti tuomittujen rikollisten maksutonta työnvälitystä kaikilla työaloilla koko valtakunnassa. Samassa kokouksessa lautakunta päätti antaa myönteiset lausunnot Suomen sairaanhoitajataryhdistys r.y. ja Suomen sairaanhoitajatarliitto r.y. nimisten yhdistysten anomuksista saada maksua vastaan välittää työpaikkoja jäsenilleen, perustellen kantaansa asiassa sillä, että kummassakin tapauksessa oli kysymyksessä erikoistyönvälitys, jonka harjoittaminen sairaanhoitajattarien omien järjestöjen toimesta tehokkaasti hoidettuna vastaa tarkoitustaan. Kaupunginvaltuuston yhdyttyä lautakunnan kantaan kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö maaliskuun 27 p:nä myönsi kummallekin yhdistykselle anotut toimiluvat viiden vuoden ajaksi v:n 1942 alusta lukien. Samassa kokouksessa lautakunta niinikään antoi puoltavan lausunnon sotatilanteen ajaksi Naisten työvalmiusliitto r.y:n työnvälitystoiminta-anomuksesta sen perusteella, että anomus tarkoitti ainoastaan jo vallinneen käytännön muodollista laillistamista. Huhtikuun 7 p:nä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö myönsi yhdistykselle anotun luvan toistaiseksi ja enintään v:n 1942 loppuun sijoittaa naistyövoimaa maksuttomasti maan talous- ja tuotantoelämän tehtäviin.

Heinäkuun 30 p:nä pitämässään kokouksessa lautakunta puolsi toimiluvan antamista v:n 1943 ajaksi Suomen ravintoloitsijain liitolle ehdoin, että ellei kyseistä välitystoimintaa voitaisi määrätä täysin maksuttomaksi, palkkioiden korotuksia ei sallittaisi. Puoltavan lausunnon lautakunta katsoi voivansa antaa sillä perusteella, että kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö oli lykännyt työnvälitystoimistoon suunnitellun ravintola-alan erikoisosaston perustamisen sodan loppuun.

Työvoimalautakunta. Kuntien työvoimalautakunnista tammikuun 17 p:nä 1941 annetun asetuksen mukaan oli jokaiseen kuntaan asetettava kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön alainen työvoimalautakunta niiden paikallisten tehtävien suorittamista varten, jotka koskevat työvoiman hankintaa ja jakelua tai sen käytön muuta sellaista säännöstelyä, yleisen työvelvollisuuden toimeenpanoa, työnvälitystä sekä työttömyyden torjumista tai lieventämistä. Asetuksen mukaan toimii niissä kunnissa, joissa on kunnan työnvälitystoimisto, työvoimalautakuntana työnvälityslautakunta, ei kuitenkaan työttömyyshuoltoa koskevissa asioissa, jotka tällaisissa kunnissa kuuluvat huoltolautakunnalle tai muulle kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön määräämälle kunnan elimelle. Käsiteltäessä naispuolisia työttömiä tai työvelvollisia koskevia asioita tulee työvoimalautakunnassa, mikäli siinä ei ole naisjäsentä, olla saapuvilla valtuuston valitsema naispuolinen lisäjäsen, jolla on kokouksessa puhe- mutta ei äänivaltaa.

Työvoima-asiain piiri- ja paikallishallinnosta helmikuun 13 p:nä 1942 annettu asetus, jonka mukaan maa jaettiin työvoimapiireihin ja työvoima-asiain paikallisten tehtävien suorittaminen annettiin piiritoimiston alaiselle, valtion palkkaamalle kunnan työvoimapäällikölle sekä työvoimalautakunnalle, jätti edellä selostetut määräykset työvoimalautakunnan kokoonpanosta edelleen voimaan. Tämän asetuksen perusteella valtuusto voi tarpeen mukaan valita lisäjäseniksi muitakin asiantuntijoita, joiden oikeudet ovat äsken mainitulla tavalla rajoitetut.

Näiden määräysten perusteella työvoimalautakunnan kokoonpano oli kertomusvuonna seuraava: puheenjohtajana toimi varatuomari E. Tulenheimo, varapuheenjohtajana työnjohtaja K. Hiltunen, varsinaisina jäseninä toimitsija E. Härmä, johtaja W. Korhonen, eristäjä K. Saarnijärvi ja talousneuvos O. Vilamo sekä naispuolisena lisäjäsenenä insinööri G. Orrenoja. Varsinaisten jäsenten varajäseninä toimivat kivityöntekijä T. Bryggari, varatuomari H. Hallberg, insinööri V. J. Hintikka ja pianoteknikko J. Virtanen sekä naispuolisen lisäjäsenen varajäsenenä arkkitehti E. Ruuth. Lisäjäseninä toimivat lisäksi v:n 1941 loppupuoliskon ajan pastori A. A. Palmgren Suomen nuorison iskujoukot nimisen työliikkeen Helsingin osaston johtajana sekä kertomusvuoden maaliskuusta lähtien kansakouluntarkastaja, filosofiantohtori A. Huuskonen paikallisena nuorten talkoopäällikkönä.

Työvoimalautakunta kokoontui v. 1941 34 kertaa käsitellen yhteensä 391 asiaa. V. 1942 piti lautakunta 48 kokousta käsiteltyjen asioiden lukumäärän ollessa 1 288.

Työnvälitystoimisto. *Osastojako.* Maaliskuun 1 p:nä perustettiin työnvälitystoimistoon aikaisemmin mainittu työvoimaosasto. Entuudestaan oli toimistossa neljä erikoisosastoa, nim. henkisen työn osasto, nuoriso-osasto, maatalousosasto ja merimiesosasto, sekä yleisinä osastoina miesosasto ja naisosasto. Yleiset osastot jakaantuivat kumpainenkin kolmeen alaosastoon, nim. miesosasto rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastoon, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastoon ja sekatyömiesten alaosastoon sekä naisosasto kotiapulaisten alaosastoon, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijöiden alaosastoon, ynnä puhdistus- ja aputyöläisten alaosastoon.

Toimiston henkilökunta. Sääntöpalkkaiset viranhaltijat olivat seuraavat:

Työnvälitystoimiston johtajana oli filosofianmaisteri S. Seppälä, joka toimi myös työvelvollisuusviraston johtajana, kunnes tästä virastosta maaliskuun 1 p:nä muodostettiin työnvälitystoimiston työvoimaosasto. Mainitusta päivästä lukien johtaja Seppälä toimi työvoimalautakunnan sihteerinä. Erikoisosastojen osastonjohtajina olivat henkisen työn osastolla filosofianmaisteri Y. Vuorjoki, nuoriso-osastolla filosofianmaisteri W. Mattlar, merimiesosastolla diploomimerikapteeni F. Huhtala ja maatalousosastolla agrologi Å. von Schoultz. Alaosastojen osastonhoitajina olivat rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla herra V. Jyrkänne, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla konemestari V. Landén, kotiapulaisten alaosastolla neiti E. Sundström, ravintola-, tehdas- y.m. työntekijäin alaosastolla rouva R. Hänninen sekä puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla neiti L. Ahkia. Merimiesosaston naisasiakkaitten työnvälityksessä oli osastonhoitajana neiti A. Bruun. Sekatyömiesten alaosaston osastonhoitajan virka oli koko vuoden täyttämättä. Toimentajina olivat filosofianmaisterit K. Sihvonen ja T. Virtanen, neidit A. Ahovaara, T. Melanen, S. Rechardt, A. Vallinheimo ja rouva A. Veteli sekä herrat T. Linnajoki, R. Ryöti ja M. Turunen. Kirjaajana oli rouva L. Penttilä, vahtimestareina herrat V. Kauhanen, T. Leander ja G. A. Leemloch sekä ovenvartijana rouva I. Ohlström. V.t. toimentajina olivat herrat U. Aro ja U. Virtanen.

Kertomusvuonna erosi työnvälitystoimiston palveluksesta osastonhoitaja neiti E. Sundström. Osastonhoitaja R. Hänninen, joka tammikuun 15 p:stä 1918 lähtien oli ollut työnvälitystoimiston palveluksessa, kuoli heinäkuun 14 p:nä 1942. V.t. toimentaja U. Virtanen, joka oli tullut työnvälitystoimiston palvelukseen huhtikuun 1 p:nä 1940, kuoli marraskuun 9 p:nä vaikeasti sairastuttuaan sotapalveluksessa ollessaan. Työnvälitystoimisto menetti osastonhoitaja Hännisessä ja toimentaja Virtasessa erittäin tunnolliset ja uutterat virkailijat; kiitollisuuden ja kaipauksen osoituksena laskettiin viraston puolesta seppeleet heidän haudoilleen.

Työnvälityslautakunnan kokouksessa marraskuun 27 p:nä valittiin kotiapulaisten alaosaston osastonhoitajaksi neiti S. Rechardt ja ravintola-, tehdas- y.m. työntekijäin alaosaston osastonhoitajaksi filosofianmaisteri K. Sihvonen, molemmat tammikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Ylimääräisinä virkailijoina toimivat toimiston vanhoilla osastoilla ammatinvalinnan ohjaajana filosofianmaisteri N. Mäki sekä toimistoapulaisina neiti H. Koski, herra N. Mattsson, rouva A.-L. Ingman ja rouva V. Salminen. Äsken mainitussa lautakunnan kokouksessa valittiin sääntöpalkkaiseksi ammatinvalinnan ohjaajaksi filosofianmaisteri N. Mäki sekä sääntöpalkkaisiksi toimentajiksi neiti H. Koski, herra N. Mattsson ja rouva V. Salminen.

Työvelvollisuusvirastossa ja työvoimaosastolla toimivat toimiston vanhoista virkailijoista herrat U. Aro ja U. Virtanen sekä rouvat A.-L. Ingman, I. Ohlström ja V. Salminen, viimeksi mainittu kanslianhoitajana. Lisäksi mainittakoon rouvat A. D. Ekroth ja P. Porkka. V. 1941 toimi työvelvollisuusvirastossa kaikkiaan 45 ylimääräistä virkailijaa. Kertomusvuonna virkailijoiden lukumäärä työvelvollisuusvirastossa ja työvoimaosastolla oli korkeimmillaan n. 90. Osaksi työnpaljouden, osaksi tilanahtauden takia työt oli järjestettävä kaksi vuoroa käsittäviksi. Työvoimaosaston iltavuorolla työskenteli kertomusvuonna edellä mainittujen lisäksi 32 henkilöä.

Sotapalvelukseen kutsuttuina olivat edelleen kertomusvuonna osastonjohtaja Y. Vuorjoki, ammatinvalinnan ohjaaja N. Mäki, joka kuitenkin saattoi osittain hoitaa virkaansa, osastonhoitaja V. Landén, toimistoapulainen N. Mattsson ja vahtimestari V. Kauhanen.

Kustannukset. Työnvälitystoimiston kokonaismenot nousivat kertomusvuonna 3 624 246: 90 mk:aan (edellisenä vuonna 2 016 079 mk:aan). Kustannusten suureneminen aiheutui miltei yksinomaan työnvälitystoimistoon perustetusta uudesta työvoimaosastosta. Ne menot, joihin anotaan valtion osallistumista työnvälityslain mukaan, olivat 3 617 172: 80 mk (2 009 369 mk). Nämä määrät jakaantuivat osastoittain seuraavasti:

Osasto	Kokonaismenot, mk	Menot, joihin valtio osallistuu, mk
Yleiset osastot	914 980: 25	912 934: 50
Henkisen työn osasto	434 531: 80	433 140: 85
Nuoriso-osasto	344 632: 65	343 844: 10
Merimiesosasto	199 660: 60	198 748: 65
Maatalousosasto	162 478: 55	161 981: 05
Työvoimaosasto	1 567 963: 05	1 566 523: 65
Kaikkiaan	3 624 246: 90	3 617 172: 80

V:n 1941 menoista 2 009 369 mk:sta valtio suoritti korvausta 943 736: 65 mk seuraavan asetelman mukaan:

Yleisten osastojen	menoista	40 % eli		409 155: 60
Henkisen työn osaston	»	50	» »	192 269: 35
Nuoriso-osaston	»	50	» »	134 635: 50
Merimiesosaston	»	50	» »	83 741: 95
Maatalousosaston	»	75	» »	123 934: 25
		Kaikkiaan		943 736: 65

Työvelvollisuusviraston menot v. 1941 olivat 827 162: 90 mk sekä v. 1942 helmikuun 28 p:ään mennessä 98 114: 65 mk. Kysymys valtion osallistumisesta näihin menoihin oli vuoden vaihteessa vielä ratkaisematta.

Toimiston kirjeenvaihto. Työnvälitystoimiston vanhoille osastoille saapui kertomusvuonna 5 993 kirjelmää. V. 1941 vastaava luku oli 8 308 ja v. 1940 10 543.

Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 6 875. Edellisenä vuonna lähetettiin 9 778 ja v. 1940 13 234 kirjelmää.

Työvelvollisuusvirastoon saapui v. 1941 5 421 kirjelmää. Lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli vastaavasti 3 789.

Työvelvollisuusvirastoon [1]) ja työnvälitystoimiston [1]) työvoimaosastolle saapui kertomusvuonna 25 910 kirjelmää. Samana vuonna lähetettiin yhteensä 8 808 kirjelmää.

Työvoimalautakunnan postikirjaan merkittiin lisäksi maaliskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana 1 479 saapunutta kirjettä sekä 991 lähetettyä kirjelmää.

Työnhakemukset. Työnhakemus on voimassa, mikäli työhön sijoittamista ei tapahdu, ilmoittautumisviikkoa seuraavan viikon loppuun saakka. Jos anomus tämän ajan umpeenkuluttua, mutta saman kalenterikuukauden aikana, uudistetaan, merkitään kuukausitilastoon uusi työnhakemus saman henkilön kohdalle. Samoin menetellään niissä tapauksissa, joissa työnhakija on osoitettu työhön, mikä on niin lyhytaikaista, että hän jo saman kalenterikuukauden sisällä tulee uudistamaan työnhakemuksensa. Jos työnhakemus on voimassa kuukauden taitteessa, merkitään se siirtona seuraavan kuukauden tilastoon.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten määrää kuvaa seuraava taulukko:

[1]) Ks. tämän kert. s. 153.

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	1 329	2 071	3 400	1 329	2 071	3 400
Helmikuu	227	275	502	1 455	1 998	3 453	1 682	2 273	3 955
Maaliskuu	272	358	630	1 387	2 060	3 447	1 659	2 418	4 077
Huhtikuu	319	374	693	1 162	2 339	3 501	1 481	2 713	4 194
Toukokuu	338	719	1 057	1 177	2 211	3 388	1 515	2 930	4 445
Kesäkuu	236	388	624	1 068	1 830	2 898	1 304	2 218	3 522
Heinäkuu	193	243	436	990	1 571	2 561	1 183	1 814	2 997
Elokuu	278	287	565	830	1 587	2 417	1 108	1 874	2 982
Syyskuu	181	267	448	813	1 213	2 026	994	1 480	2 474
Lokakuu	129	176	305	926	1 186	2 112	1 055	1 362	2 417
Marraskuu	139	169	308	913	1 223	2 136	1 052	1 392	2 444
Joulukuu	140	149	289	915	870	1 785	1 055	1 019	2 074
Kaikkiaan	—	—	—	12 965	20 159	33 124	—	—	—
%	—	—	—	39.1	60.9	100.0	—	—	—

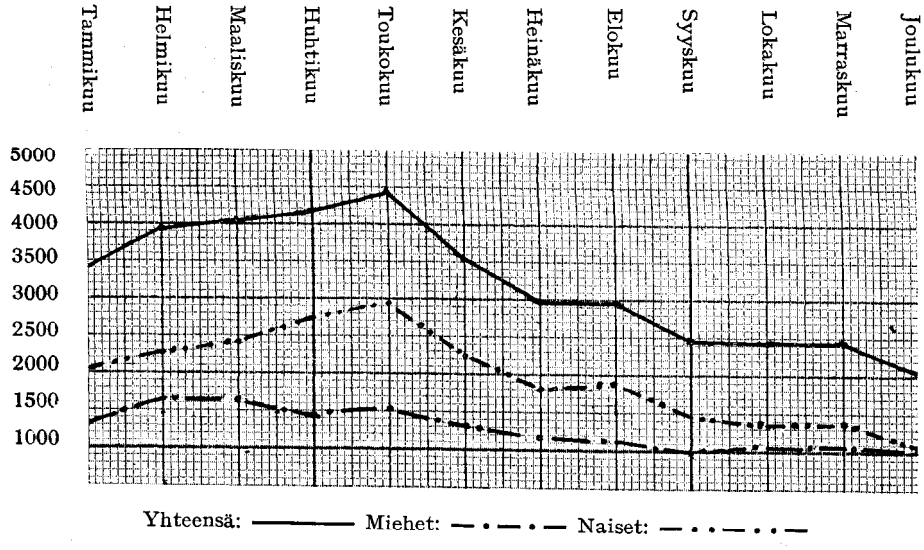
Taulukosta ilmenee, että työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 33 124, josta miesten tekemiä 12 965 eli 39.1 % ja naisten tekemiä 20 159 eli 60.9 %. V. 1941 työnhakemusten määrä oli 56 198, josta miesten tekemiä 27 362 eli 48.7 % ja naisten tekemiä 28 836 eli 51.3 %. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	12 965	39.1	27 362	48.7	—14 397	—52.6
Naisten työnhakemukset	20 159	60.9	28 836	51.3	— 8 677	—30.1
Yhteensä	33 124	100.0	56 198	100.0	—23 074	—41.1

Miesten työnhakemukset olivat edellisestä vuodesta vähentyneet 14 397 eli 52.6 % ja naisten työnhakemukset 8 677 eli 30.1 %. Työnhakemusten kokonaismäärä oli vähentynyt 23 074 eli 41.1 %. V. 1941 oli vastaavasti tapahtunut vähentymistä miesten kohdalla 7 283 eli 21.0 %, naisten kohdalla 168 eli 0.6 % ja kaikkiaan 7 451 eli 11.7 %.

Seuraava graafillinen esitys antaa kuvan työnhakemusten vaihteluista eri kuukausina. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten saadaan käsitys kuukausittain voimassa olleiden työnhakemusten määrästä.

TYÖNHAKEMUKSET KUUKAUSITTAIN V. 1942

Yhteensä: ——— Miehet: — • — • — Naiset: — • • — • • —

Ammattialoittain työnhakemukset ryhmittyivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	303	2.3	382	1.9	685	2.1
Metalliteollisuus	864	6.7	171	0.8	1 035	3.1
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	9	0.1	12	0.1	21	0.1
Kemiallinen teollisuus	3	0.0	23	0.1	26	0.1
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	32	0.2	42	0.2	74	0.2
Kehruu- ja kutomateollisuus	1	0.0	79	0.4	80	0.3
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	16	0.1	256	1.3	272	0.8
Paperiteollisuus	2	0.0	35	0.2	37	0.1
Puuteollisuus	47	0.4	21	0.1	68	0.2
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	134	1.0	71	0.3	205	0.6
Valaistuslaitokset	116	0.9	16	0.1	132	0.4
Graafillinen teollisuus	8	0.1	31	0.2	39	0.1
Rakennusteollisuus	2 629	20.3	183	0.9	2 812	8.5
Luokittamattomat teknilliset toimet	259	2.0	52	0.3	311	0.9
Liikeala	910	7.0	4 990	24.7	5 900	17.8
Ravintola- ja hotelliliike	15	0.1	1 160	5.8	1 175	3.6
Meriliikenne	1 551	12.0	346	1.7	1 897	5.7
Lastaus ja purkaminen	373	2.9	—	—	373	1.1
Maaliikennelaitokset	101	0.8	3	0.0	104	0.3
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	205	1.6	343	1.7	548	1.7
Taloustoimet	—	—	5 568	27.6	5 568	16.8
Erinäiset toimet	5 387	41.5	6 375	31.6	11 762	35.5
Kaikkiaan	12 965	100.0	20 159	100.0	33 124	100.0

Kun työnhakemukset kaikissa ryhmissä vähentyivät, säilyi suhteellinen jakaantuminen suurin piirtein samanlaisena kuin edellisenä vuonna. Maininnan ansaitsee kuitenkin, että naisten työnhakemukset liikealalla vähentyivät ainoastaan 5 176:sta 4 990:een, minkä johdosta näiden työnhakemusten suhdeluku nousi 18.0 %:sta 24.7 %:iin.

Edellä oleva taulukko ei kuvaa työnhakemuksia osastojaon pohjalla, koska saman ammattialan työntekijät voivat jakaantua useammalle eri osastolle. Niinpä kuuluvat esim. rakennusteollisuuden aputyömiehet sekatyömiesten alaosastolle ja naispuoliset rakennussiivoojat puhdistus- ja aputyöntekijäin alaosastolle.

Seuraavasta taulukosta ilmenee työnhakemusten jakaantuminen työnvälitystoimiston eri osastoille:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	1 408	10.9	—	—	1 408	4.2
Metalli- y.m. ammattimiesten »	923	7.1	—	—	923	2.8
Sekatyömiesten »	6 707	51.7	—	—	6 707	20.2
Kotiapulaisten »	—	—	1 031	5.1	1 031	3.1
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin »	—	—	1 809	9.0	1 809	5.5
Puhdistus- ja aputyöläisten »	—	—	10 329	51.2	10 329	31.2
Henkisen työn osasto	1 023	7.9	4 538	22.5	5 561	16.8
Nuoriso-osasto	1 360	10.5	1 754	8.7	3 114	9.4
Merimiesosasto	1 311	10.1	346	1.7	1 657	5.0
Maatalousosasto	233	1.8	352	1.8	585	1.8
Koko toimisto	12 965	100.0	20 159	100.0	33 124	100.0

Työtä hakeneet henkilöt. Työnvälitystoimiston asiakkaina oli kertomusvuonna 11 467 eri henkilöä, josta miehiä 4 384 eli 38.2 % ja naisia 7 083 eli 61.8 %.

Huomioonottaen, että sama henkilö esiintyy useissa tapauksissa työnhakijana eri kuukausina, esitetään seuraavassa taulukossa työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärä, kuukausittain:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	812	1 282	2 094	268	356	624	33.0	27.8	29.8
Helmikuu	1 042	1 386	2 428	354	453	807	34.0	32.7	33.2
Maaliskuu	997	1 359	2 356	351	407	758	35.2	29.9	32.2
Huhtikuu	1 055	1 754	2 809	381	396	777	36.1	22.6	27.7
Toukokuu	999	1 911	2 910	369	394	763	36.9	20.6	26.2
Kesäkuu	726	1 318	2 044	274	381	655	37.7	28.9	32.0
Heinäkuu	732	1 069	1 801	264	233	497	36.1	21.8	27.6
Elokuu	661	1 115	1 776	237	246	483	35.9	22.1	27.2
Syyskuu	487	865	1 352	176	267	443	36.1	30.9	32.8
Lokakuu	450	810	1 260	160	251	411	35.6	31.0	32.6
Marraskuu	422	744	1 166	159	175	334	37.7	23.5	28.6
Joulukuu	450	586	1 036	149	142	291	33.1	24.2	28.1

Työnhakijoitten lukumäärä oli huomattavasti pienempi kuin v. 1941. Varsin ilmeinen on tämä sodan aiheuttama lasku miesten kohdalla v:n 1941 alkupuoliskoon verrattaessa. Esim. oli toukokuun miespuolisten työnhakijoitten lukumäärä, 999, ainoastaan 24.4 % edellisen vuoden vastaavasta luvusta. Elokuusta lähtien voidaan selvästi huomata työnhakijoiden vähentyneen, mikä johtui valtioneuvoston silloin voimaantulleesta työvoiman siirtymistä rajoittavasta päätöksestä. Vieraskuntalaisia oli edelleen runsaasti työnvälitystoimiston työnhakijoina, keskimäärin 29.9 % kaikista työnhakijoista.

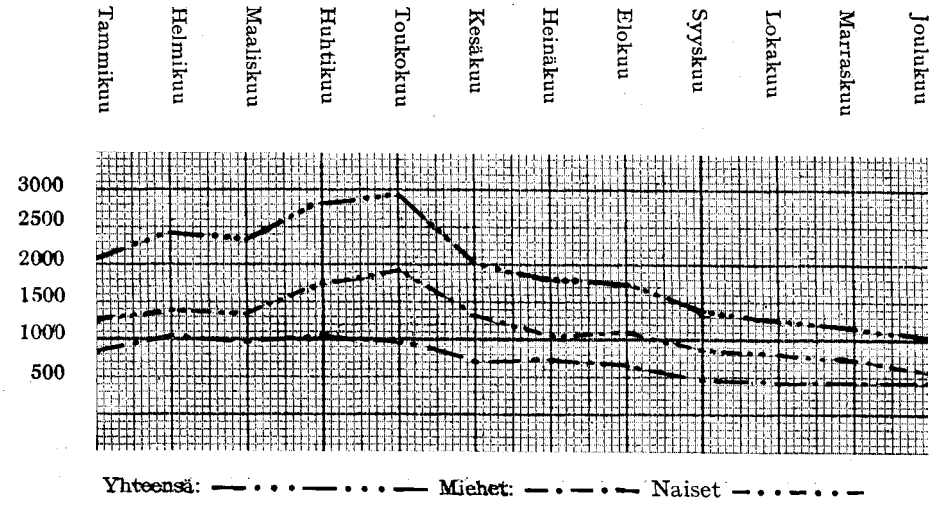
Kokonaisluvussa tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	4 384	38.2	11 954	52.6	— 7 570	—63.3
Naiset	7 083	61.8	10 776	47.4	— 3 693	—34.3
Yhteensä	11 467	100.0	22 730	100.0	—11 263	—49.6

Miesten lukumäärä oli laskenut 7 570 eli 63.3 % ja naisten lukumäärä 3 693 eli 34.3 %. Koko toimiston osalta oli työtä hakeneitten henkilöitten lukumäärä laskenut 11 263 eli 49.6 %. Edellisenä vuonna oli laskua 18.3 %.

Seuraavat käyrät osoittavat työtä hakeneiden henkilöiden jakautumisen kuukausittain.

TYÖTÄ HAKENEET HENKILÖT KUUKAUSITTAIN V. 1942

Työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	221	5.0	306	4.3	527	4.6
Metalliteollisuus	525	12.0	131	1.8	656	5.7
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	6	0.1	9	0.1	15	0.1
Kemiallinen teollisuus	3	0.1	15	0.2	18	0.2
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	25	0.6	26	0.4	51	0.5
Kehruu- ja kutomateollisuus	1	0.0	56	0.8	57	0.5
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	15	0.3	123	1.7	138	1.2
Paperiteollisuus	2	0.1	25	0.4	27	0.2
Puuteollisuus	19	0.4	15	0.2	34	0.3
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	20	0.5	36	0.5	56	0.5
Valaistuslaitokset	76	1.7	15	0.2	91	0.8
Graafillinen teollisuus	7	0.2	20	0.3	27	0.2
Rakennusteollisuus	694	15.8	11	0.2	705	6.2
Luokittamattomat tekniliset toimet	157	3.6	27	0.4	184	1.6
Liikeala	468	10.7	2 839	40.1	3 307	28.8
Ravintola- ja hotelliliike	13	0.3	794	11.2	807	7.0
Meriliikenne	1 038	23.7	193	2.7	1 231	10.7
Lastaus ja purkaminen	49	1.1	—	—	49	0.4
Maaliikennelaitokset	62	1.4	1	0.0	63	0.6
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	122	2.8	170	2.4	292	2.6
Taloustoimet	—	—	870	12.3	870	7.6
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	861	19.6	1 401	19.8	2 262	19.7
Kaikkiaan	4 384	100.0	7 083	100.0	11 467	100.0

Taulukkoon on otettu kukin eri henkilö ainoastaan yhden kerran riippumatta siitä, että hän ehkä on esiintynyt työnhakijana useita kertoja vuoden kuluessa. Tästä johtuukin, että jakaantuminen eri ammattialoille ei ole aivan sama kuin työnhakemusten kohdalla. Mainittakoon, että liikealan työnhakijoiden määrä on suhteellisesti noussut 27.1 %:sta 40.1 %:iin naisten kohdalla.

Työnvälitystoimiston eri osastoille jakaantuivat työtä hakeneet henkilöt seuraavasti:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	571	13.0	—	—	571	5.0
Metalli- y.m. ammattimiesten »	460	10.5	—	—	460	4.0
Sekatyömiesten »	819	18.7	—	—	819	7.1
Kotiapulaisten »	—	—	671	9.5	671	5.9
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin »	—	—	1 263	17.8	1 263	11.0
Puhdistus- ja aputyöläisten »	—	—	943	13.3	943	8.2
Henkisen työn osasto	562	12.8	2 467	34.8	3 029	26.4
Nuoriso-osasto	931	21.2	1 266	17.9	2 197	19.2
Merimiesosasto	866	19.8	193	2.7	1 059	9.2
Maatalousosasto	175	4.0	280	4.0	455	4.0
Koko toimisto	4 384	100.0	7 083	100.0	11 467	100.0

Työnhakijoitten lukumäärä aleni kaikilla osastoilla. Suhteellisesti suurin lasku oli rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla, jonka työnhakijat vähenivät 2 497:stä 571:een eli 77.1 %. Metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla lasku oli 1 489 eli 76.4 %, sekatyömiesten alaosastolla 2 236 eli 73.2 %, kotiapulaisten alaosastolla 622 eli 48.1 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 1 500 eli 54.3 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 722 eli 43.4 %, henkisen työn osastolla 1 175 eli 27.9 %, nuoriso-osastolla 729 eli 24.9 %, merimiesosastolla 567 eli 34.9 % sekä maatalousosastolla 297 eli 39.5 %.

Kuvan työnvälitystoimiston työnhakija-asiakkaiden määrästä viikoittain v. 1942 antaa kertomuksen taulukko-osassa oleva yhdistelmä, josta ilmenee työnhakijoitten

lukumäärä kunkin viikon lauantaina klo 11.00 sekä erikseen paljonko työnhakijoista oli työssä olevia ja paljonko vieraskuntalaisia.

Tarjotut työpaikat. Sellaisilla työaloilla, joilla esiintyy työvoiman puutetta, työpaikkatarjoukset voivat olla voimassa verraten pitkän ajan, siirtyen tällöin, niinkuin työnhakemukset, kuukaudesta toiseen. Työpaikkatarjouksien jakaantuminen eri kuukausille käy, kyseiset siirrot huomioituna ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	1 004	1 932	2 936	1 004	1 932	2 936
Helmikuu	105	328	433	1 199	1 691	2 890	1 304	2 019	3 323
Maaliskuu	104	296	400	920	1 833	2 753	1 024	2 129	3 153
Huhtikuu	74	412	486	905	1 931	2 836	979	2 343	3 322
Toukokuu	157	452	609	1 022	2 097	3 119	1 179	2 549	3 728
Kesäkuu	109	494	603	899	1 853	2 752	1 008	2 347	3 355
Heinäkuu	95	314	409	835	1 607	2 442	930	1 921	2 851
Elokuu	108	350	458	695	1 510	2 205	803	1 860	2 663
Syyskuu	85	416	501	859	1 439	2 298	944	1 855	2 799
Lokakuu	179	417	596	847	1 276	2 123	1 026	1 693	2 719
Marraskuu	103	380	483	839	1 167	2 006	942	1 547	2 489
Joulukuu	84	284	368	884	952	1 836	968	1 236	2 204
Kaikkiaan	—	—	—	10 908	19 288	30 196	—	—	—
%	—	—	—	36.1	63.9	100.0	—	—	—

Toimiston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 30 196 työpaikkaa, joista miesten paikkoja 10 908 eli 36.1 % ja naisten paikkoja 19 288 eli 63.9 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

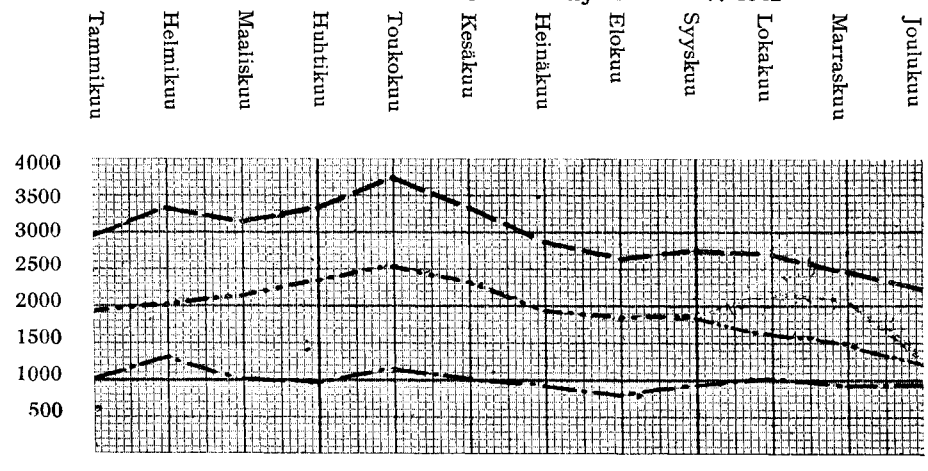
	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	10 908	36.1	15 305	40.3	—4 397	—28.7
Naisten paikat	19 288	63.9	22 662	59.7	—3 374	—14.9
Yhteensä	30 196	100.0	37 967	100.0	—7 771	—20.5

Miehille tarjottujen paikkojen luku vähentyi 4 397 eli 28.7 %, naisille tarjottujen luku 3 374 eli 14.9 %. Työpaikkatarjousten kokonaisluku vähentyi 7 771 eli 20.5 %. Vastaavat prosenttiluvut olivat edellisenä vuonna —17.7, +23.4 ja +2.7.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 109.7 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli v. 1941 148.0 ja v. 1940 172.1.

Alla olevista käyristä nähdään työpaikkatarjousten jakautuminen kuukausittain. Taulukossa on huomioitu siirrotkin, koska ainoastaan täten voidaan saada käsitys kuukausittain voimassa olleiden tarjousten määrästä.

VOIMASSA OLLEET TYÖPAIKKATARJOUKSET V. 1942

Yhteensä: — — — — Miehiä: —•—•— Naisia: —••—••—

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	399	3.7	865	4.5	1 264	4.2
Metalliteollisuus	472	4.3	325	1.7	797	2.6
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	11	0.1	24	0.1	35	0.1
Kemiallinen teollisuus	5	0.0	43	0.2	48	0.2
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	21	0.2	81	0.4	102	0.3
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	49	0.3	49	0.2
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	13	0.1	542	2.8	555	1.8
Paperiteollisuus	8	0.1	144	0.8	152	0.5
Puuteollisuus	102	0.9	37	0.2	139	0.5
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	5	0.0	85	0.4	90	0.3
Valaistuslaitokset	64	0.6	30	0.2	94	0.3
Graafillinen teollisuus	27	0.3	58	0.3	85	0.3
Rakennusteollisuus	1 199	11.0	83	0.4	1 282	4.2
Luokittamattomat teknilliset toimet	134	1.2	32	0.2	166	0.6
Liikeala	423	3.9	1 878	9.7	2 301	7.6
Ravintola- ja hotelliliike	8	0.1	2 183	11.3	2 191	7.3
Meriliikenne	935	8.6	106	0.6	1 041	3.4
Lastaus ja purkaminen	58	0.5	—	—	58	0.2
Maaliikennelaitokset	101	0.9	—	—	101	0.3
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	42	0.4	99	0.5	141	0.5
Taloustoimet	—	—	7 121	36.9	7 121	23.6
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	6 881	63.1	5 503	28.5	12 384	41.0
Kaikkiaan	10 908	100.0	19 288	100.0	30 196	100.0

Työpaikkatarjoukset vähentyivät jokseenkin kaikilla aloilla samassa suhteessa, joten eri ammattialojen väliset suhdeluvut pysyivät suurin piirtein muuttumattomina sekä miesten että naisten kohdalla. Ainoastaan merialan työpaikat ja erinäiset toimet sekä naisten kohdalla metalliteollisuuden toimet osoittavat osaksi suhteellista, osaksi absoluuttistakin nousua.

Osastoittain jakaantuivat työpaikkatarjoukset seuraavan taulukon mukaan:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	668	6.1	—	—	668	2.2
Metalli- y.m. ammattimiesten »	584	5.4	—	—	584	1.9
Sekatyömiesten »	6 985	64.0	—	—	6 985	23.1
Kotiapulaisten »	—	—	2 679	13.9	2 679	8.9
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	3 152	16.3	3 152	10.4
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	9 248	47.9	9 248	30.6
Henkisen työn osasto	221	2.0	1 215	6.3	1 436	4.8
Nuoriso-osasto	1 354	12.4	2 101	10.9	3 455	11.5
Merimiesosasto	748	6.9	106	0.6	854	2.8
Maatalousosasto	348	3.2	787	4.1	1 135	3.8
Koko toimisto	10 908	100.0	19 288	100.0	30 196	100.0

Edelliseen vuoteen verrattuna työpaikkatarjoukset vähentyivät rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla 1 361:stä 668:aan eli 50.9 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 1 120:stä 584:ään eli 47.9 % ja sekatyömiesten osastolla 9 137:stä 6 985:een eli 23.6 %. Yleisillä naisosastoilla tapahtui kaikilla osastoilla vähentymistä, kotiapulaisten alaosastolla 4 083:sta 2 679:ään eli 34.4 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityönteki-

jäin alaosastolla 4 316:sta 3 152:een eli 27.0 % sekä puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 9 720:stä 9 248:aan eli 4.9 %. Erikoisosastoilla vähentyivät työpaikkatarjoukset henkisen työn osastolla 1 559:stä 1 436:een eli 7.9 %, nuoriso-osastolla 4 263:sta 3 455:een eli 19.0 %, maatalousosastolla 1 652:sta 1 135:een eli 31.3 % lisääntyen sen sijaan merimiesosastolla 756:sta 854:ään eli 13.0 %.

Työnvälitykset. Työnvälitystoimiston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee alla olevasta taulukosta, jossa välitykset on jaettu kuukausittain, huomioonottaen myös muihin kuntiin toimitetut välitykset:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	824	1 251	2 075	91	85	176	11.0	6.8	8.5
Helmikuu	1 128	1 309	2 437	309	74	383	27.4	5.7	15.7
Maaliskuu	879	1 398	2 277	225	91	316	25.6	6.5	13.9
Huhtikuu	721	1 401	2 122	171	90	261	23.7	6.4	12.3
Toukokuu	846	1 378	2 224	154	88	242	18.2	6.4	10.9
Kesäkuu	797	1 436	2 233	111	73	184	13.9	5.1	8.2
Heinäkuu	705	1 127	1 832	129	95	224	18.3	8.4	12.2
Elokuu	589	1 016	1 605	94	61	155	16.0	6.0	9.7
Syyskuu	636	905	1 541	57	70	127	9.0	7.7	8.2
Lokakuu	724	821	1 545	62	54	116	8.6	6.6	7.5
Marraskuu	740	877	1 617	33	59	92	4.5	6.7	5.7
Joulukuu	811	667	1 478	48	35	83	5.9	5.2	5.6
Kaikkiaan	9 400	13 586	22 986	1 484	875	2 359	15.8	6.4	10.3
%	40.9	59.1	100.0	62.9	37.1	100.0	—	—	—

Työnvälitysten kokonaisluku oli 22 986, josta miesten paikkoja 9 400 eli 40.9 % ja naisten paikkoja 13 586 eli 59.1 %. Muihin kuntiin toimitettiin 2 359 välitystä eli 10.3 % välitysten kokonaismäärästä. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 4 518 eli 14.8 % sen vuoden välitysten kokonaismäärästä. Välityksiä tilapäisiin töihin oli kertomusvuonna 14 272 eli 62.1 % kaikista välityksistä (edellisenä vuonna 15 778 eli 51.7 %). Miesten kohdalla oli tällaisia välityksiä 6 167 eli 65.6 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 8 105 eli 59.7 % naisten välityksistä.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

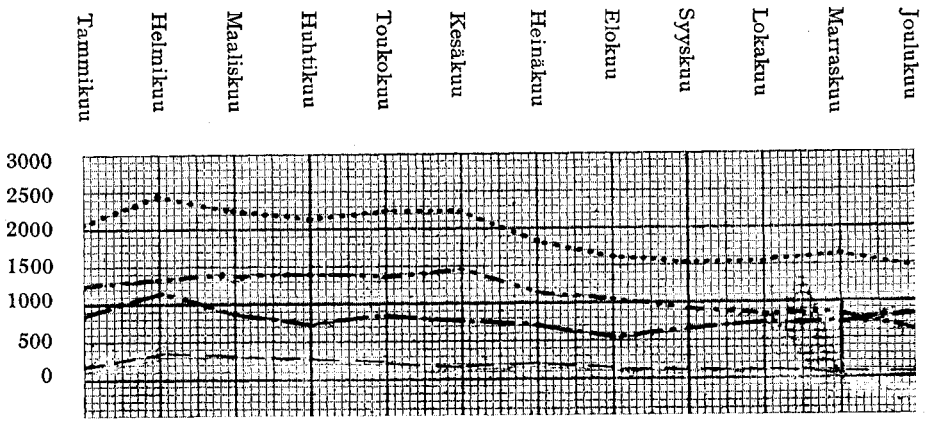
	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	9 400	40.9	13 463	44.1	—4 063	—30.2
Naisten välitykset	13 586	59.1	17 065	55.9	—3 479	—20.4
Yhteensä	22 986	100.0	30 528	100.0	—7 542	—24.7

Työnvälitysten lukumäärässä oli tapahtunut huomattavaa laskua, miesten kohdalla 4 063 välitystä eli 30.2 %, naisten kohdalla 3 479 eli 20.4 %. Välitysten kokonaismäärä oli vähentynyt edelliseen vuoteen verrattuna 7 542 eli 24.7 %. V. 1941 miehille välitettyjen määrä aleni v:een 1940 verrattuna 20.9 %, naisille välitettyjen työpaikkojen määrän noustessa 15.4 %. Kokonaisluku laski 4.0 %.

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 69.4 välitystä (edellisenä vuonna 54.3) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 76.1 (80.4).

Havainnollisen kuvan työnvälitystoiminnasta saa seuraavasta graafillisesta taulukosta, joka esittää työnvälitysten jakaantumisen eri kuukausille sekä mies- ja naispaikkojen keskinäisen suhteen.

VÄLITYKSET KUUKAUSITTAIN V. 1942

Yhteensä: • • • • • • Miehet: — • — • — Naiset: — — — Muihin kuntiin toimitetut: — — — —

Eri ammattialoille työnvälitykset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	216	2.3	358	2.6	574	2.5
Metalliteollisuus	408	4.3	241	1.8	649	2.8
Kivi-, savi-, lasi- ja turveteollisuus	5	0.1	18	0.1	23	0.1
Kemiallinen teollisuus	4	0.0	33	0.3	37	0.2
Nahka-, kumi- ja karvateollisuus	18	0.2	59	0.4	77	0.3
Kehruu- ja kutomateollisuus	—	—	20	0.1	20	0.1
Pukutavara- ja puhdistusteollisuus	12	0.1	369	2.7	381	1.7
Paperiteollisuus	8	0.1	68	0.5	76	0.3
Puuteollisuus	53	0.6	30	0.2	83	0.4
Ravinto- ja nautintoaineteollisuus	2	0.0	63	0.5	65	0.3
Valaistuslaitokset	54	0.6	20	0.1	74	0.3
Graafillinen teollisuus	14	0.2	35	0.3	49	0.2
Rakennusteollisuus	1 048	11.2	78	0.6	1 126	4.9
Luokittamattomat tekniliset toimet	111	1.2	24	0.2	135	0.6
Liikeala	330	3.5	1 516	11.2	1 846	8.0
Ravintola- ja hotelliliike	1	0.0	1 087	8.0	1 088	4.7
Meriliikenne	564	6.0	98	0.7	662	2.9
Lastaus ja purkaminen	58	0.6	—	—	58	0.3
Maaliikennelaitokset	78	0.8	—	—	78	0.3
Opettajat ja muihin ryhmiin kuulumaton henkinen työ	29	0.3	38	0.3	67	0.3
Taloustoimet	—	—	4 631	34.1	4 631	20.1
Erinäiset toimet (sekatyöt, lähetintoimet y.m.)	6 387	67.9	4 800	35.3	11 187	48.7
Kaikkiaan	9 400	100.0	13 586	100.0	22 986	100.0

Työnvälitysten lukumäärä vähentyi yleensä kaikilla aloilla. Erikoisen huomattava tämä vähennys oli rakennusteollisuuden miesten välitysten kohdalla, jossa työnvälitykset vähentyivät 3 013:sta 1 048:aan eli 65.2 %, pukutavara- ja puhdistusteollisuuden naisvälitysten kohdalla, jotka vähenivät 849:stä 369:ään eli 56.5 % ja ravintola- ja hotelliliikkeen naisten välitysten kohdalla, jossa oli vähennystä 2 238:sta 1 087:ään eli 51.4 %. Meriliikenteeseen kuuluvat välitykset lisääntyivät miesten kohdalla 500:sta 564:ään eli 12.8 % ja naisten kohdalla 70:stä 98:aan eli 40.0 %.

Työnvälitysten jakaantumisen toimiston eri osastoille kuvaa alla oleva taulukko:

Alaosasto tai erikoisosasto	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Rakennus- y.m. ammattimiesten alaosasto	569	6.1	—	—	569	2.5
Metalli- y.m. ammattimiesten »	517	5.5	—	—	517	2.2
Sekatyömiesten »	6 798	72.3	—	—	6 798	29.6
Kotiapulaisten »	—	—	573	4.2	573	2.5
Ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosasto	—	—	1 751	12.9	1 751	7.6
Puhdistus- ja aputyöläisten alaosasto	—	—	8 984	66.1	8 984	39.1
Henkisen työn osasto	172	1.8	949	7.0	1 121	4.9
Nuoriso-osasto	736	7.8	904	6.7	1 640	7.1
Merimiesosasto	436	4.7	98	0.7	534	2.3
Maatalousosasto	172	1.8	327	2.4	499	2.2
Koko toimisto	9 400	100.0	13 586	100.0	22 986	100.0

Työnvälitykset vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna kaikilla osastoilla. Vähennystä oli rakennus- y.m. ammattimiesten alaosastolla 1 261:stä 569:ään eli 54.9 %, metalli- y.m. ammattimiesten alaosastolla 981:stä 517:ään eli 47.3 %, sekatyömiesten alaosastolla 8 918:sta 6 798:aan eli 23.8 %, kotiapulaisten alaosastolla 1 139:stä 573:een eli 49.7 %, ravintola-, tehdas- y.m. ammattityöntekijäin alaosastolla 3 442:sta 1 751:een eli 49.1 %, puhdistus- ja aputyöläisten alaosastolla 9 610:stä 8 984:ään eli 6.5 %, henkisen työn osastolla 1 311:stä 1 121:een eli 14.5 %, nuoriso-osastolla 2 314:stä 1 640:een eli 29.1 %, merimiesosastolla 546:sta 534:ään eli 2.2 % ja maatalousosastolla 1 006:sta 499:ään eli 50.4 %.

Erikoisosastot. Erikoisosastojen toimintaa valvovat työnvälityslain ja työnvälitystoimiston ohjesäännön mukaan erityiset toimikunnat, puheenjohtajanaan lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtajanaan lautakunnan varapuheenjohtaja.

Henkisen työn osasto. Henkisen työn osaston toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajien edustajina everstiluutnantti V. A. M. Karikoski ja toimitusjohtaja, kauppatieteidenkandidaatti A. Kauppinen sekä työntekijäin edustajina toimitsija J. Hakulinen ja tarkastaja E. Laine. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina ekonoomit G. A. Hannén ja A. E. Monnberg sekä työntekijäin edustajina myymälänhoitaja V. Järvinen ja konttoristi L. Lehto.

Koko vuoden jatkunut puolustussotamme rajoitti suuresti osaston toimintamahdollisuuksia, varsinkin miespuolisen työvoiman suhteen. Jo ennestään kireä työnvälitystilanne vaikeutui yhä valtioneuvoston elokuun 13 p:nä 1942 ja marraskuun 19 p:nä 1942 tekemien työvoiman aiheetonta siirtymistä estävien päätösten johdosta. Määräykset aiheuttivat työssä olevien työnhakijoitten lukumäärän jyrkän alenemisen. Pätevin, työssä oleva työvoima menetti käytännöllisesti katsottuna mahdollisuuden julkisen työnvälityksen kautta hakeutua uusiin paremmin palkattuihin toimiin, ja osaston toiminnan oli kohdistuttava enenevässä määrässä vapaana olevan, suhteellisesti heikommin kvalifisoidun työvoiman sijoitteluun. Mitä erikoisesti miespuoliseen työvoimaan tulee, oli työnantajien taholla havaittavissa määrätynlainen pidättyväisyys työpaikkatarjouksissa, mikä ainakin osaksi johtui pelosta, että palvelukseen otettu joutuisi asevelvollisuutta tai työvelvollisuutta suorittamaan. Kun lisäksi kunnollista, vapaata miespuolista työvoimaa tuskin lainkaan oli tarjolla, jäivät miesten välitykset suhteellisen vähäisiksi. Tottuneesta naispuolisestakin konttorityövoimasta oli jatkuvasti puute.

Kaikesta huolimatta ei työnvälitysten lukumäärä kovinkaan jyrkästi laskenut (1 311:stä 1 121:een). Osaksi tämä lienee aiheutunut siitä, että työnantajien oli turvauduttava entistä enemmän naispuoliseen, suureksi osaksi epäpätevään työvoimaan, josta kertomusvuonnakaan ei ollut sanottavaa puutetta. Vertailun vuoksi mainittakoon, että n.s. yleinen rasitusluku, työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden, joka henkisen työn osaston kohdalla v. 1940 oli 612.0 ja v. 1941 479.6, kertomusvuonna laski 387.3:een.

Osaston lähettämien kirje- y.m. lähetysten lukumäärä oli kertomusvuonna 2 979 ja osastolle saapui 1 747 postilähetystä (edellisenä vuonna vastaavat luvut olivat 3 276 ja 1 744). Osaston tilaamia ulkolinjapuheluita oli 287 (613).

Työnhakemuksia tehtiin osastolle seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	91	491	582	91	491	582
Helmikuu	29	160	189	143	401	544	172	561	733
Maaliskuu	56	229	285	114	379	493	170	608	778
Huhtikuu	64	204	268	126	515	641	190	719	909
Toukokuu	68	289	357	94	596	690	162	885	1 047
Kesäkuu	41	237	278	71	323	394	112	560	672
Heinäkuu	34	125	159	96	374	470	130	499	629
Elokuu	57	192	249	64	482	546	121	674	795
Syyskuu	46	206	252	61	266	327	107	472	579
Lokakuu	34	123	157	70	305	375	104	428	532
Marraskuu	23	113	136	53	240	293	76	353	429
Joulukuu	27	104	131	40	166	206	67	270	337
Kaikkiaan	—	—	—	1 023	4 538	5 561	—	—	—
%	—	—	—	18.4	81.6	100.0	—	—	—

Työnhakemusten kokonaismäärä oli 5 561, joista miesten työnhakemuksia 1 023 eli 18.4 % ja naisten 4 538 eli 81.6 %. Sotatilasta johtuen naisten työnhakemukset olivat säännöllisesti joka kuukausi miesten työnhakemuksia melkoisesti lukuisammat. Syyskuusta lähtien työnhakemusten lukumäärä aleni huomattavasti, mikä johtui silloin voimaan tulleista työvoiman siirtymistä rajoittavista valtioneuvoston määräyksistä.

V:n 1941 työnhakemuksiin verrattuna oli työnhakemusten määrä kertomusvuonna alentunut, miesten kohdalla tuntuvasti. Vähennykset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	1 023	18.4	2 506	33.5	—1 483	—59.2
Naisten työnhakemukset	4 538	81.6	4 971	66.5	— 433	— 8.7
Yhteensä	5 561	100.0	7 477	100.0	—1 916	—25.6

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	7	0.7	1	0.0	8	0.1
Teknikot ja piirtäjät	17	1.7	45	1.0	62	1.1
Työnjohtajat	55	5.4	—	—	55	1.0
Rakennusmestarit	29	2.8	—	—	29	0.5
Varastonhoitajat	14	1.4	3	0.1	17	0.3
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	1	0.1	2	0.0	3	0.1
Konttoripäälliköt	35	3.4	3	0.1	38	0.7
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	25	2.4	176	3.9	201	3.6
Kirjeenvaihtajat	5	0.5	54	1.2	59	1.1
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	54	1.2	54	1.0
Konttoriapulaiset	297	29.0	3 179	70.0	3 476	62.5
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	77	7.5	3	0.1	80	1.4
Myymälän- ja varastonhoitajat	131	12.8	46	1.0	177	3.2
Myymäläapulaiset	46	4.5	561	12.4	607	10.9
Muut liikealan työntekijät	70	6.8	71	1.6	141	2.5
Opettajat ja kääntäjät	44	4.3	186	4.1	230	4.1
Sairaanhoitajattaret	—	—	24	0.5	24	0.4
Muusikerit	9	0.9	5	0.1	14	0.3
Vahtimestarit	9	0.9	—	—	9	0.2
Muut, luettelematta jääneet ammatit	152	14.9	125	2.7	277	5.0
Kaikkiaan	1 023	100.0	4 538	100.0	5 561	100.0

Työnhakemuksista oli eniten konttoriapulaisten tekemiä, nim. 3 476 eli 62.5 % (edellisenä vuonna 3 772 eli 50.5 %). Suhteellinen kasvu riippunee pääasiassa siitä, että osaston kirjoihin kertomusvuonna pyrki runsaasti erilaisten konttoriopistojen lyhytaikaisia kursseja suorittaneita naisia, joiden pohjakoulutuksena useimmiten oli kansakoulu ja joiden sijoittaminen yleisestä työvoiman puutteesta huolimatta tuotti osastolle melkoisia vaikeuksia. Naisten työnhakemukset tässä ryhmässä lisääntyivät v:een 1941 verrattuna 3 016:sta 3 179:ään. Lähinnä konttoriapulaisia olivat myymäläapulaiset, 607 työnhakemusta eli 10.9 % (1 127 eli 15.1 %), muut henkisen työn tekijät, jotka eivät pätevyytensä tai ammattinsa puolesta sovi taulukon muihin ryhmiin, 277 työnhakemusta eli 5.0 % (503 eli 6.7 %) sekä opettajat 230 työnhakemusta eli 4.1 % (388 eli 5.2 %). Konttorialaa kokonaisuudessaan edusti 3 828 työnhakemusta eli 68.8 % (4 218 eli 56.4 %), teollisuuden aloja yhteensä 174 työnhakemusta eli 3.1 % (444 eli 5.9 %) ja myymäläalaa 1 005 työnhakemusta eli 18.1 % (1 854 eli 24.8 %).

Osaston työnhakijoina oli kertomusvuonna 3 029 henkilöä (edellisenä vuonna 4 204), joista miehiä 562 eli 18.6 % (1 455 eli 34.6 %) ja naisia 2 467 eli 81.4 % (2 749 eli 65.4 %).

Työnhakijain lukumäärä kuukausittain ilmenee seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Työssä			Ilman työtä			Yhteensä työnhakijoita		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	12	118	130	64	322	386	76	440	516
Helmikuu	18	208	226	127	278	405	145	486	631
Maaliskuu	29	231	260	115	260	375	144	491	635
Huhtikuu	25	229	254	127	333	460	152	562	714
Toukokuu	24	258	282	115	405	520	139	663	802
Kesäkuu	22	195	217	69	285	354	91	480	571
Heinäkuu	42	227	269	74	163	237	116	390	506
Elokuu	41	308	349	58	210	268	99	518	617
Syyskuu	24	166	190	62	239	301	86	405	491
Lokakuu	5	82	87	70	275	345	75	357	432
Marraskuu	8	85	93	47	210	257	55	295	350
Joulukuu	11	75	86	43	154	197	54	229	283

Työssä olevia työnhakijoita oli keskimäärin 37.3 % kaikista työnhakijoista (edellisenä vuonna 21.1 ja v. 1940 n. 7 %). Suhteellisesti suurin oli työssä olevien lukumäärä elokuussa, jolloin kyseinen luku oli 56.6 %.

Muutokset työnhakijoitten kokonaismäärässä edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	562	18.6	1 455	34.6	— 893	—61.4
Naiset	2 467	81.4	2 749	65.4	— 282	—10.3
Yhteensä	3 029	100.0	4 204	100.0	—1 175	—27.9

Vieraskuntalaisten osuus koko työnhakijamäärästä, oli vuoden aikana keskimäärin 29.2 % (42.9 %). Siirtoväkeen kuuluvien työnhakijoiden lukumäärä aleni huomattavasti, ollen keskimäärin 7.4 % (17.5 %) koko työnhakijamäärästä. Kuvan vieraspaikkakuntalaisten ja siirtoväen osuudesta osaston työnhakijamäärään antaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Hakijoista vieraskuntalaisia						Hakijoista siirtoväkeä					
	Kaikkiaan			%			Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	22	76	98	28.9	17.3	19.0	8	28	36	10.5	6.4	7.0
Helmikuu	33	168	201	22.8	34.6	31.9	15	44	59	10.3	9.1	9.4
Maaliskuu	75	157	232	52.1	32.0	36.5	15	41	56	10.4	8.4	8.8
Huhtikuu	64	130	194	42.1	23.1	27.2	21	45	66	13.8	8.0	9.2
Toukokuu	66	108	174	47.5	16.3	21.7	21	57	78	15.1	8.6	9.7
Kesäkuu	47	183	230	51.6	38.1	40.3	9	19	28	9.9	4.0	4.9
Heinäkuu	56	85	141	48.3	21.8	27.9	9	28	37	7.8	7.2	7.3
Elokuu	38	114	152	38.4	22.0	24.6	6	33	39	6.1	6.4	6.3
Syyskuu	32	150	182	37.2	37.0	37.1	11	29	40	12.8	7.2	8.1
Lokakuu	14	124	138	18.7	34.7	31.9	12	16	28	16.0	4.5	6.5
Marraskuu	29	51	80	52.7	17.3	22.9	8	15	23	14.5	5.1	6.6
Joulukuu	28	60	88	51.9	26.2	31.1	5	8	13	9.3	3.5	4.6

Työnhakijat jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	4	0.7	1	0.0	5	0.2
Teknikot ja piirtäjät	12	2.1	22	0.9	34	1.1
Työnjohtajat	36	6.4	—	—	36	1.2
Rakennusmestarit	22	3.9	—	—	22	0.7
Varastonhoitajat	9	1.6	1	0.0	10	0.3
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	1	0.2	2	0.1	3	0.1
Konttoripäälliköt	14	2.5	2	0.1	16	0.5
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	12	2.1	79	3.2	91	3.0
Kirjeenvaihtajat	2	0.4	34	1.4	36	1.2
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	30	1.2	30	1.0
Konttoriapulaiset	137	24.4	1 772	71.8	1 909	63.0
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	41	7.3	2	0.1	43	1.4
Myymälän- ja varastonhoitajat	82	14.6	30	1.2	112	3.7
Myymäläapulaiset	30	5.4	283	11.5	313	10.3
Muut liikealan työntekijät	35	6.2	39	1.6	74	2.5
Opettajat ja kääntäjät	26	4.6	98	4.0	124	4.1
Sairaanhoitajattaret	—	—	9	0.3	9	0.3
Muusikerit	7	1.3	2	0.1	9	0.3
Vahtimestarit	3	0.5	—	—	3	0.1
Muut, luettelematta jääneet ammatit	89	15.8	61	2.5	150	5.0
Kaikkiaan	562	100.0	2 467	100.0	3 029	100.0

Kuten työnhakemuksista muodostivat työnhakijoistakin suurimman ryhmän konttoriapulaiset, joita oli 1 909 eli 63.0 % (edellisenä vuonna 2 087 eli 49.6 %). Lähinnä seurasivat myymäläapulaiset, 313 eli 10.3 % (660 eli 15.7 %) ja luettelematta jääneet 150 eli 5.0 % (297 eli 7.1 %) sekä opettajat 124 eli 4.1 % (225 eli 5.4 %). Konttorialan työnhakijoita oli yhteensä 2 082 eli 68.7 % (2 306 eli 54.9 %), myymäläalan 542 eli 17.9 % (1 050 eli 25.0 %) ja teollisuuden alojen 110 eli 3.6 % (288 eli 6.9 %).

Työpaikkatarjouksien jakautuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	5	124	129	5	124	129
Helmikuu	—	14	14	70	79	149	70	93	163
Maaliskuu	7	21	28	14	77	91	21	98	119
Huhtikuu	5	12	17	20	111	131	25	123	148
Toukokuu	7	27	34	18	110	128	25	137	162
Kesäkuu	6	25	31	19	133	152	25	158	183
Heinäkuu	5	21	26	19	105	124	24	126	150
Elokuu	3	15	18	19	107	126	22	122	144
Syyskuu	8	44	52	18	107	125	26	151	177
Lokakuu	9	37	46	4	105	109	13	142	155
Marraskuu	1	29	30	9	80	89	10	109	119
Joulukuu	6	27	33	6	77	83	12	104	116
Kaikkiaan	—	—	—	221	1 215	1 436	—	—	—
%	—	—	—	15.4	84.6	100.0	—	—	—

Osastolle tarjottujen työpaikkojen yhteissumma oli 1 436, josta miehille 221 eli 15.4 % ja naisille 1 215 eli 84.6 %. Muutokset työpaikkatarjousten luvussa edelliseen vuoteen verraten käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	221	15.4	412	26.4	— 191	—46.4
Naisten paikat	1 215	84.6	1 147	73.6	+ 68	+ 5.9
Yhteensä	1 436	100.0	1 559	100.0	— 123	— 7.9

Miesten kohdalla osoittivat työpaikkatarjoukset laskua 46.4 %. Sen sijaan työpaikkatarjoukset naisten kohdalla lisääntyivät 5.9 %. Tämä johtui miltei yksinomaan naispuolisten konttoriapulaisten vilkkaasta kysynnästä. Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 387.8 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli v. 1941 479.6 ja v. 1940 612.0.

Työpaikkatarjouksia tehtiin eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	—
Teknikot ja piirtäjät	6	2.7	2	0.2	8	0.6
Työnjohtajat	10	4.5	—	—	10	0.7
Rakennusmestarit	5	2.3	—	—	5	0.3
Varastonhoitajat	1	0.4	—	—	1	0.1
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	—	—	—	—	—	—
Konttoripäälliköt	4	1.8	—	—	4	0.3
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	13	5.9	43	3.5	56	3.9
Kirjeenvaihtajat	—	—	16	1.3	16	1.1
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	129	10.6	129	9.0
Konttoriapulaiset	55	24.9	788	64.9	843	58.7
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	—	—	—	—	—	—
Myymälän- ja varastonhoitajat	55	24.9	6	0.5	61	4.2
Myymäläapulaiset	9	4.1	96	7.9	105	7.3
Muut liikealan työntekijät	19	8.6	37	3.1	56	3.9
Opettajat ja kääntäjät	14	6.3	89	7.3	103	7.2
Sairaanhoitajattaret	—	—	—	—	—	—
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	6	2.7	—	—	6	0.4
Muut, luettelematta jääneet ammatit	24	10.9	9	0.7	33	2.3
Kaikkiaan	221	100.0	1 215	100.0	1 436	100.0

Työvoiman kysyntä oli suurin konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 843 avointa työpaikkaa eli 58.7 % (edellisenä vuonna 786 eli 50.4 %), sen jälkeen kone- ja pikakirjoittajien ryhmässä 129 avointa työpaikkaa eli 9.0 % (135 eli 8.7 %), myymäläapulaisten ryhmässä

105 työpaikkatarjousta eli 7.3 % (125 eli 8.0 %) ja opettajien ryhmässä 103 työpaikkatarjousta eli 7.2 % (99 eli 6.3 %). Koko konttorialan työpaikkoja tarjottiin 1 048 eli 73.0 % (1 012 eli 64.9 %), myymäläalan paikkoja 222 eli 15.5 % (284 eli 18.2 %) ja teollisuuden työpaikkoja 24 eli 1.7 % (92 eli 5.9 %).

Osaston aikaansaamien työnvälitysten määrä ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta yhdistelmästä:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	5	107	112	—	26	26	—	24.3	23.2
Helmikuu	63	55	118	58	5	63	92.1	9.1	53.4
Maaliskuu	10	74	84	9	14	23	90.0	18.9	27.4
Huhtikuu	16	80	96	14	18	32	87.5	22.5	33.3
Toukokuu	15	87	102	6	3	9	40.0	3.4	8.8
Kesäkuu	13	110	123	9	7	16	69.2	6.4	13.0
Heinäkuu	18	86	104	9	6	15	50.0	7.0	14.4
Elokuu	11	61	72	5	8	13	45.5	13.1	18.1
Syyskuu	8	75	83	6	16	22	75.0	21.3	26.5
Lokakuu	6	88	94	2	15	17	33.3	17.0	18.1
Marraskuu	3	63	66	1	5	6	33.3	7.9	9.1
Joulukuu	4	63	67	—	3	3	—	4.8	4.5
Kaikkiaan	172	949	1 121	119	126	245	69.2	13.3	21.9
%	15.3	84.7	100.0	48.6	51.4	100.0	—	—	—

Osaston täyttämistä 1 121 työpaikasta oli miehille välitettyjä 172 eli 15.3 % ja naisille välitettyjä 949 eli 84.7 %.

Ulkopuolelle Helsingin toimitettuja välityksiä oli 245 eli 21.9 % (edellisenä vuonna 254 eli 19.4 %). Välityksiä tilapäisiin toimiin oli yhteensä 30 eli 2.7 % kokonaismäärästä (160 eli 12.2 %). Miesten kohdalla oli tällaisia välityksiä 2 eli 1.2 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 28 eli 3.0 % naisille toimitetuista työpaikoista. Edelliseen vuoteen verrattuna oli työnvälitysten määrässä tapahtunut muutoksia seuraavasti:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	172	15.3	352	26.8	— 180	—51.1
Naisten välitykset	949	84.7	959	73.2	— 10	— 1.0
Yhteensä	1 121	100.0	1 311	100.0	— 190	—14.5

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 78.1 (edellisenä vuonna 84.1) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 20.2 (17.5) välitystä.

Välitykset jakaantuivat ammattialoittain seuraavasti:

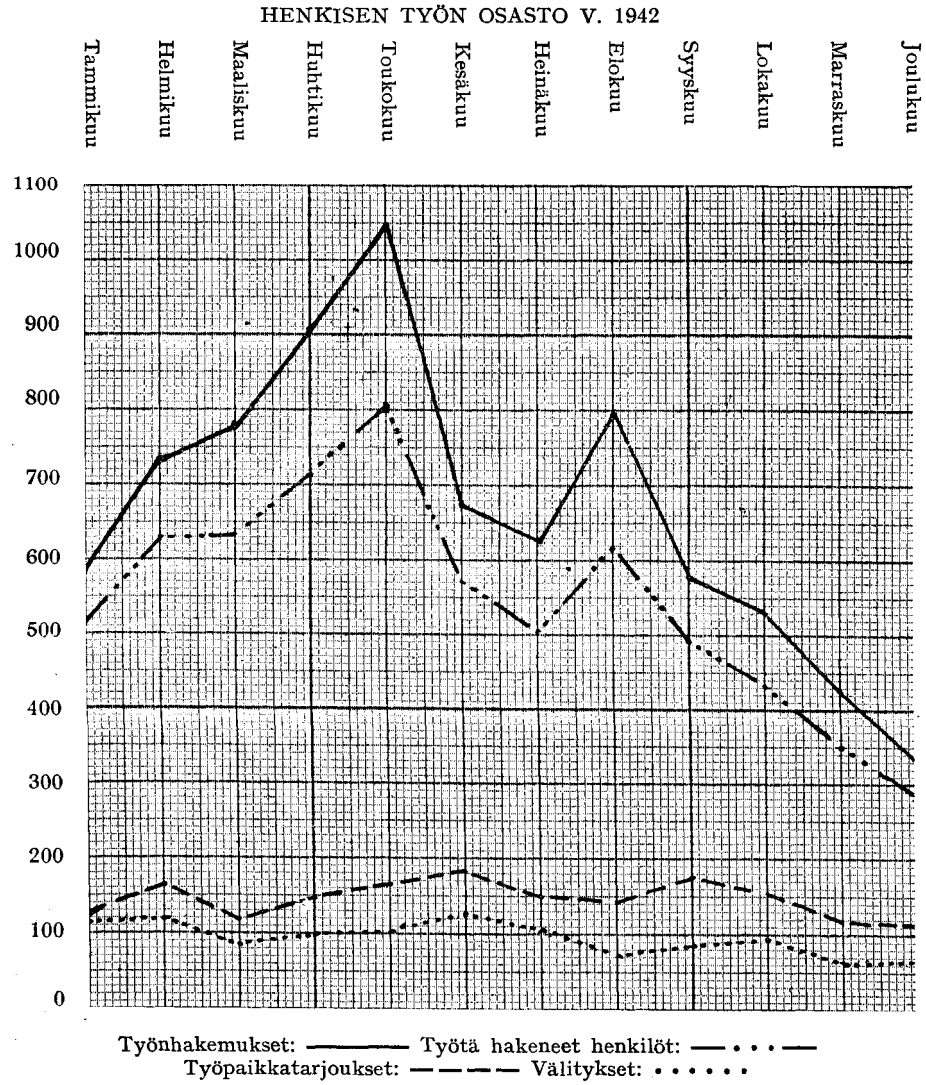
Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Insinöörit ja arkkitehdit	—	—	—	—	—	
Teknikot ja piirtäjät	4	2.3	1	0.1	5	0.4
Työnjohtajat	7	4.1	—	—	7	0.6
Rakennusmestarit	4	2.3	—	—	4	0.4
Varastonhoitajat	—	—	—	—	—	—
Muut teollisuuden ja käsityön aloilla työskentelevät	—	—	—	—	—	—
Konttoripäälliköt	4	2.3	—	—	4	0.4
Kirjanpitäjät ja kassanhoitajat	8	4.6	31	3.3	39	3.5
Kirjeenvaihtajat	—	—	10	1.0	10	0.9
Kone- ja pikakirjoittajat	—	—	97	10.2	97	8.7
Konttoriapulaiset	46	26.8	683	72.0	729	65.0
Kauppamatkustajat ja asiamiehet	—	—	—	—	—	—
Myymälän- ja varastonhoitajat	46	26.8	5	0.5	51	4.6
Myymäläapulaiset	6	3.5	55	5.8	61	5.4
Muut liikealan työntekijät	16	9.3	30	3.2	46	4.1

Ammattiala	Naisten		Miesten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Opettajat ja kääntäjät	4	2.3	29	3.1	33	2.9
Sairaanhoitajattaret	—	—	—	—	—	—
Muusikerit	—	—	—	—	—	—
Vahtimestarit	5	2.9	—	—	5	0.4
Muut, luettelematta jääneet ammatit	22	12.8	8	0.8	30	2.7
Kaikkiaan	172	100.0	949	100.0	1 121	100.0

Eniten välityksiä tapahtui konttoriapulaisten ryhmässä, nim. 729 eli 65.0 % (edellisenä vuonna 702 eli 53.6 %). Lähinnä seurasivat kone- ja pikakirjoittajat 97 eli 8.7 % (113 eli 8.6 %), sekä myymäläapulaiset 61 eli 5.4 % (85 eli 6.5 %). Konttorialan välityksiä toimitettiin 879 eli 78.4 % (887 eli 67.7 %), myymäläalan 158 eli 14.1 % (228 eli 17.4 %) ja teollisuuden 16 eli 1.4 % (83 eli 6.3 %).

Mainittakoon vielä, että sodanaikaisille virastoille ja laitoksille välitettiin suhteellisen paljon työvoimaa. Tähän luokkaan kuuluvia välityksiä oli 513 eli 45.8 % välitysten kokonaismäärästä. Miesten kohdalla näitä välityksiä oli 141 eli 82.0 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 372 eli 39.2 kaikista naisten työnvälityksistä.

Seuraavat käyrät esittävät kokonaiskuvan osaston toiminnasta kertomusvuonna:

Nuoriso-osasto. Nuoriso-osaston toimikunnan kokoonpanossa ei v. 1942 tapahtunut muutoksia. Toimikunnan varsinaisina jäseninä olivat työnantajain edustajina insinööri M. Burmeister ja kauppatieteidenkandidaatti E. Varanko, työntekijäin edustajina sosiaaliministeri K.-A. Fagerholm ja järjestösihteeri A. Sumu sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana pastori N. Visapää. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina dastori A. A. Palmgren ja rehtori A. Salojoki, työntekijäin edustajina toimittaja K. Kukkonen ja toimittaja R. Paasio sekä koululaitoksen ja vapaan nuorisotyön edustajana filosofiantohtori J. Teljo.

Nuoriso-osaston asiakkaat olivat kaikki alle 18 vuotiaita poikia ja tyttöjä. Osasto oli kertomusvuonnakin edelleen kiinteässä yhteistyössä koulujen, lähinnä kansakoulujen ja ammattikoulujen kanssa.

Nuoriso-osaston toiminnalle antoivat kuluneena vuonna leimansa sodasta johtunut työvoiman puute ja uusi työvelvollisuuslaki. Täysi-ikäisen miespuolisen työvoiman ollessa puolustusvoimien tehtävissä nuorison oli tuotantoelämässä yhä enemmän astuttava sen tilalle. Uusi työvelvollisuuslaki, joka tuli voimaan toukokuun 22 p:nä määräsi 15—17 vuotiselle nuorisolle rajoitetun työvelvollisuuden. Lain mukaan tässä iässä oleva nuoriso saatettiin määrätä työvelvollisuuslain mukaiseen työhön kotipaikkakunnalla tai kuluklaitosten ja yleisten töiden ministeriön alaisiin nuorten työkeskuksiin kotipaikkakunnan ulkopuolelle. Rajoitetun työvelvollisuuden alaisen nuorison, lähinnä koulunuorison sijoittamista varten työvelvollisuuslain alaiseen työhön, perustettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön välittömään alaisuuteen Nuorten työkeskus niminen toimisto, jonka toimesta pojat oli sijoitettava uitto- ja metsätyöhön, tytöt maataloustyöhön. Nuoriso-osasto ei näin ollen ollut oikeutettu välittämään työtä 15 vuotta täyttäneille koululaisille. Valtioneuvoston elokuun 13 p:nä ja marraskuun 19 p:nä tekemät päätökset [1]) vähensivät nekin huomattavasti osaston jo muutenkin supistunutta työnhakijamäärää.

Nuoresta työvoimasta vallinnutta puutetta kuvaa n.s. yleinen rasitusluku. Tämä luku, joka vielä v. 1941 oli 104.8 ja v. 1940 141.0, oli kertomusvuonna laskenut 90.1:een.

Heinä—syyskuun aikana nuoriso-osasto joutui suorittamaan eräitä työvoimapäällikölle kuuluvia tehtäviä, työvoimapäällikön siirrettyä osaston käsiteltäviksi Nuorten työkeskuksen hänelle antamat nuorisoa koskevat kontrollitehtävät.

Osastolle saapui kertomusvuonna 1 044 kirjettä ja lähetettyjen kirjelmien lukumäärä oli 1 681. V. 1941 oli saapuneita kirjeitä 1 044 ja lähetettyjä 1 768.

Annettujen määräysten mukaisesti merkittiin nuoriso-osaston diaariin lisäksi Helsingin nuorten talkootoimikunnan kirjelähetykset, joita oli saapuneita kirjeitä 77 ja lähetettyjä 1 064.

Nuoriso-osaston työnhakemusten lukumäärää kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki	Poikien	Tyttöjen	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	170	173	343	170	173	343
Helmikuu	47	25	72	109	170	279	156	195	351
Maaliskuu	17	37	54	100	119	219	117	156	273
Huhtikuu	27	32	59	173	363	536	200	395	595
Toukokuu	70	218	288	137	230	367	207	448	655
Kesäkuu	17	35	52	113	179	292	130	214	344
Heinäkuu	14	21	35	135	119	254	149	140	289
Elokuu	31	38	69	98	119	217	129	157	286
Syyskuu	20	20	40	76	75	151	96	95	191
Lokakuu	15	13	28	76	74	150	91	87	178
Marraskuu	11	7	18	76	43	119	87	50	137
Joulukuu	14	7	21	97	90	187	111	97	208
Kaikkiaan	—	—	—	1 360	1 754	3 114	—	—	—
%	—	—	—	43.7	56.3	100.0	—	—	—

[1]) Ks. tämän kert. s. 166.

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 3 114, josta poikien tekemiä 1 360 eli 43.7 % ja tyttöjen tekemiä 1 754 eli 56.3 %. Syyskuusta lähtien, jolloin alkoi vaikuttaa valtioneuvoston päätös työsuhteiden päättymisen ja eräiden työsopimusten tekemisen säännöstelystä, työnhakemusten lukumäärä huomattavasti laski. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna käyvät ilmi alla olevasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien työnhakemukset	1 360	43.7	1 783	39.9	— 423	—23.7
Tyttöjen työnhakemus	1 754	56.3	2 684	60.1	— 930	—34.6
Yhteensä	3 114	100.0	4 467	100.0	—1 353	—30.3

Poikien työnhakemukset olivat edellisestä vuodesta vähentyneet 423 eli 23.7 %, tyttöjen 930 eli 34.6 %. Työnhakemusten kokonaismäärä oli vähentynyt 1 353 eli 30.3 %. Edellisenä vuonna vastaava vähennys oli 14.7 %.

Ammattialoittain työnhakemukset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	76	5.6	30	1.7	106	3.3
Teollisuus ja käsityö	593	43.6	38	2.2	631	18.8
Kauppa ja liikenne	346	25.5	706	40.2	1 052	33.1
Taloustoimet	—	—	67	3.8	67	2.2
Asiapojat ja -tytöt	195	14.3	412	23.5	607	22.2
Muut	150	11.0	501	28.6	651	20.4
Kaikkiaan	1 360	100.0	1 754	100.0	3 114	100.0

Ryhmään Muuton pääasiallisesti merkitty kaikki ne työnhakijat, jotka eivät ole voineet lausua mielipidettä haluamastaan työalasta. Niin poikien kuin tyttöjen kohdalla tämä ryhmä oli kertomusvuonnakin huomattavan suuri, vaikka se edelliseen vuoteen verrattuna oli suhteellisesti vähentynyt. Poikien tähän ryhmään kuuluvia työnhakemuksia oli 150 eli 11.0 % poikien tekemistä kaikista työnhakemuksista (edellisenä vuonna 311 eli 17.4 %) ja tyttöjen 501 eli 28.6 % kaikista tyttöjen työnhakemuksista (1 078 eli 40.2 %) Poikien työnhakemukset kohdistuivat suuressa määrin teollisuusammatteihin, kun sen sijaan tytöt suuntautuivat etupäässä liikealoille. Varsin huomattava oli kertomusvuonnakin tyttöjen pyrkimys konttorialalle.

Työtä hakeneita henkilöitä oli nuoriso-osastolla kertomusvuoden aikana 2 197, joista poikia 931 eli 42.4 % ja tyttöjä 1 266 eli 57.6 %. Huomioonottaen, että sama henkilö voi esiintyä työnhakijana eri kuukausina, työtä hakeneet henkilöt jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä
Tammikuu	156	164	320	61	71	132	39.1	43.3	41.3
Helmikuu	147	185	332	49	73	122	33.3	39.5	36.7
Maaliskuu	111	144	255	39	61	100	35.1	42.4	39.2
Huhtikuu	180	382	562	48	87	135	26.7	22.8	24.0
Toukokuu	196	426	622	65	111	176	33.2	26.1	28.3
Kesäkuu	120	185	305	40	61	101	33.3	33.0	33.1
Heinäkuu	140	133	273	57	40	97	40.7	30.1	35.5
Elokuu	120	146	266	42	51	93	35.0	34.9	35.0
Syyskuu	92	89	181	31	28	59	33.7	31.5	32.6
Lokakuu	83	77	160	39	28	67	47.0	36.4	41.9
Marraskuu	85	48	133	30	24	54	35.3	50.0	40.6
Joulukuu	104	94	198	23	28	51	22.1	29.8	25.8

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 32.9 % osaston työnhakijoista (edellisenä vuonna 38.6 %). Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pojat	931	42.4	1 187	40.6	—256	—21.6
Tytöt	1 266	57.6	1 739	59.4	—473	—27.2
Yhteensä	2 197	100.0	2 926	100.0	—729	—24.9

Poikien lukumäärä oli vähentynyt 256 eli 21.6 %, tyttöjen 473 eli 27.2 % ja kokonaismäärä 729 eli 24.9 %. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat poikien kohdalla —393 ja —24.9 %, tyttöjen kohdalla +51 ja +3.0 % sekä kaikkiaan —342 ja —10.5 %.

Työnhakijoiden pyrkimyksen eri ammattialoille näyttää seuraava yhdistelmä:

Ammattiala	Pojat		Tytöt		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	46	4.9	26	2.1	72	3.3
Teollisuus ja käsityö	383	41.1	31	2.4	414	18.8
Kauppa ja liikenne	238	25.6	489	38.6	727	33.1
Taloustoimet	—	—	49	3.9	49	2.2
Asiapojat ja -tytöt	162	17.4	325	25.7	487	22.2
Muut	102	11.0	346	27.3	448	20.4
Kaikkiaan	931	100.0	1 266	100.0	2 197	100.0

Taulukossa on suhde eri ammattialojen välillä sama kuin työnhakemuksia esittävässä taulukossa. Maininnan ansaitsee, että lähetintoimiin pyrkivien luku suhteellisesti aleni 27.9 %:sta 22.2 %:iin.

Nuoriso-osaston täytettäväksi tarjottujen työpaikkojen luku ja jakaantuminen eri kuukausille käy ilmi seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Pojille	Tytöille	Kaikki	Pojille	Tytöille	Kaikki	Pojille	Tytöille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	178	292	470	178	292	470
Helmikuu	78	118	196	86	153	239	164	271	435
Maaliskuu	60	75	135	66	155	221	126	230	356
Huhtikuu	51	79	130	154	228	382	205	307	512
Toukokuu	87	101	188	129	245	374	216	346	562
Kesäkuu	48	107	155	112	177	289	160	284	444
Heinäkuu	58	85	143	138	163	301	196	248	444
Elokuu	71	90	161	109	180	289	180	270	450
Syyskuu	62	120	182	128	157	285	190	277	467
Lokakuu	88	115	203	98	165	263	186	280	466
Marraskuu	68	117	185	77	80	157	145	197	342
Joulukuu	57	71	128	79	106	185	136	177	313
Kaikkiaan	—	—	—	1 354	2 101	3 455	—	—	—
%	—	—	—	39.2	60.8	100.0	—	—	—

Kertomusvuonna tarjottujen työpaikkojen kokonaisluku oli 3 455, joista pojille tarjottuja 1 354 eli 39.2 % ja tytöille tarjottuja 2 101 eli 60.8 %. Muutokset kokonaisluvussa edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien paikat	1 354	39.2	1 860	43.6	—506	—27.2
Tyttöjen paikat	2 101	60.8	2 403	56.4	—302	—12.6
Yhteensä	3 455	100.0	4 263	100.0	—808	—19.0

Työpaikkatarjousten vähentymiseen (edellisestä vuodesta 19.0 %) vaikutti osaksi osaston mainostamiskielto, mutta osaksi myös kaikilla liike-elämän aloilla vallinnut tavaranpuute, minkä johdosta varsinkin asiapoikia tilattiin huomattavasti vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 90.1 työnhakemusta. Tämä n.s. yleinen rasitusluku oli edellisenä vuonna 104.8.

Työpaikkatarjoukset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Pojille		Tytöille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	79	5.8	78	3.7	157	4.5
Teollisuus ja käsityö	421	31.1	334	15.9	755	21.9
Kauppa ja liikenne	325	24.0	401	19.1	726	21.0
Taloustoimet	—	—	370	17.6	370	10.7
Asiapojat ja -tytöt	493	36.4	876	41.7	1 369	39.6
Muut	36	2.7	42	2.0	78	2.3
Kaikkiaan	1 354	100.0	2 101	100.0	3 455	100.0

Erikoisen huomion ansaitsee asiapoikien vähentynyt kysyntä. Kun asiapoikia vuonna 1941 tilattiin 1 044 eli 56.1 % kaikista pojille tarjotuista paikoista, olivat vastaavat luvut kertomusvuonna 493 ja 36.4 %. Myös talousapulaisille tarjotut paikat olivat vähentyneet 714:stä 370:een eli 29.7 %:stä 17.6 %:iin kunkin vuoden tytöille tarjotuista työpaikoista.

Nuoriso-osaston toimittamat työnvälitykset selviävät seuraavasta erittelystä:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu	72	80	152	19	1	20	26.4	1.3	13.2
Helmikuu	58	93	151	12	4	16	20.7	4.3	10.6
Maaliskuu	41	70	111	3	3	6	7.3	4.3	5.4
Huhtikuu	69	137	206	5	6	11	7.2	4.4	5.3
Toukokuu	87	132	219	19	17	36	21.8	12.9	16.4
Kesäkuu	67	103	170	11	5	16	16.4	4.9	9.4
Heinäkuu	72	65	137	28	6	34	38.9	9.2	24.8
Elokuu	63	67	130	12	7	19	19.0	10.4	14.6
Syyskuu	46	43	89	6	1	7	13.0	2.3	7.9
Lokakuu	47	41	88	8	—	8	17.0	—	9.1
Marraskuu	45	19	64	5	—	5	11.1	—	7.8
Joulukuu	69	54	123	2	—	2	2.9	—	1.6
Kaikkiaan	736	904	1 640	130	50	180	17.7	5.5	11.0
%	44.9	55.1	100.0	72.2	27.8	100.0			

Työnvälitysten yhteissumma oli 1 640, josta poikien välityksiä 736 eli 44.9 % ja tyttöjen 904 eli 55.1 %. Muihin kuntiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 130 ja tyttöjen kohdalla 50 eli yhteensä 180 välitystä, mikä on 11.0 % kokonaismäärästä. V. 1941 oli muihin kuntiin toimitettuja välityksiä 96 eli 4.1 %. Tilapäisiin toimiin toimitettuja välityksiä oli poikien kohdalla 33 eli 4.5 % poikien kaikista välityksistä ja tyttöjen kohdalla 36 eli 4.0 % tyttöjen kaikista välityksistä, yhteensä 69 eli 4.2 % kokonaismäärästä (edellisenä vuonna 76 eli 3.8 %). Välitysten määrässä oli edelliseen vuoteen verrattuna tapahtunut muutoksia seuraavan yhdistelmän mukaisesti:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Poikien välitykset	736	44.9	974	42.1	—238	—24.4
Tyttöjen välitykset	904	55.1	1 340	57.9	—436	—32.5
Yhteensä	1 640	100.0	2 314	100.0	—674	—29.1

Välitysten kokonaismäärä oli vähentynyt samassa suhteessa kuin työnhakemuksetkin. Sataa työpaikkatarjousta kohden oli kertomusvuonna 47.5 (edellisenä vuonna 54.3) välitystä ja sataa työnhakemusta kohden 52.7 (51.8) välitystä.

Ammattiryhmittäin välitykset jakaantuivat seuraavasti:

Ammattiala	Poikien		Tyttöjen		Yhteensä	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Maatalous	51	6.9	31	3.4	82	5.0
Teollisuus ja käsityö	306	41.6	196	21.7	502	30.6
Kauppa ja liikenne	209	28.4	276	30.5	485	29.6
Taloustoimet	—	—	41	4.6	41	2.5
Asiapojat ja -tytöt	149	20.2	340	37.6	489	29.8
Muut	21	2.9	20	2.2	41	2.5
Kaikkiaan	736	100.0	904	100.0	1 640	100.0

Käsityksen saamiseksi siitä, missä määrin työhön välitetyt pojat ja tytöt saavat työpaikoissaan käytännöllistä oppia tulevaa ammattia varten, osastolla laadittiin tilastoa n.s. oppilaspaikoista. Näiden määritteleminen ei ole aina itsestään selvä. Usein liittyy työsopimukseen varaus, että ammattioppia ryhdytään antamaan vasta kun on todettu, että työhön otettu on jonkin aikaa palveltuaan osoittautunut sopivaksi kyseiselle alalle. Kun käytännöllinen ammattikasvatus toiselta puolen hyvin monella alalla on kehittämätöntä ja laiminlyötyä jääden yksinomaan nuoren työntekijän oman tarmokkuuden ja yritteliäisyyden varaan, on ilmeistä, että monasti on vaikea ratkaista, onko työpaikka katsottava oppilaspaikaksi vai eikö. Valinnassa on kuitenkin noudatettu suurta varovaisuutta. Niinpä maatalouden ja taloustointen alalta ei ole merkitty yhtään oppilaspaikkoja. Lähettitoimista on tällaisiksi merkitty ainoastaan ne tapaukset, joista nimenomaan on sanottu, että lähettinä olo on ammattiopin saamisen edellytyksenä. Lähettitointen kautta varsinkin tytöt kuitenkin hankkivat itselleen ammattitaitoa eri aloilla, joten on ilmeistä, että osaston antamat tiedot osoittavat mieluummin liian alhaisia lukuja kuin päinvastoin.

Seuraava taulukko näyttää työnvälitysten ja oppilaspaikkojen välisen suhteen kuukausittain:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu	72	80	152	35	29	64	48.6	36.3	42.1
Helmikuu	58	93	151	34	32	66	58.6	34.4	43.7
Maaliskuu	41	70	111	26	18	44	63.4	25.7	39.6
Huhtikuu	69	137	206	38	26	64	55.1	19.0	31.1
Toukokuu	87	132	219	31	24	55	35.6	18.2	25.1
Kesäkuu	67	103	170	30	18	48	44.8	17.5	28.2
Heinäkuu	72	65	137	47	22	69	65.3	33.8	50.4
Elokuu	63	67	130	36	18	54	57.1	26.9	41.5
Syyskuu	46	43	89	25	14	39	54.3	32.6	43.8
Lokakuu	47	41	88	34	10	44	72.3	24.4	50.0
Marraskuu	45	19	64	35	8	43	77.8	42.1	67.2
Joulukuu	69	54	123	18	5	23	26.1	9.3	18.7
Kaikkiaan	736	904	1 640	389	224	613	52.9	24.8	37.4

Oppilaspaikkoja oli poikien kohdalla 389 eli 52.9 % poikien välityksistä (edellisenä vuonna 429 eli 44.0 %), tyttöjen kohdalla 224 eli 24.8 % tyttöjen välityksistä (311 eli 23.2 %). Yhteensä oli 613 oppilaspaikkaa, mikä on 37.4 % kaikista osaston välityksistä (740 ja 32.0 %).

Alla oleva yhdistelmä osoittaa välityksien kaikkiaan ja oppilaspaikkojen jakautumisen ammattialoittain suhteessa työnvälityksiin:

Ammattiala	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä oppilaspaikkoihin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Maatalous	51	31	82	—	1	1	—	3.2	1.2
Teollisuus ja käsityö	306	196	502	256	80	336	83.7	40.8	66.9
Kauppa ja liikenne	209	276	485	129	121	250	61.7	43.8	51.5
Taloustoimet	—	41	41	—	—	—	—	—	—
Asiapojat ja -tytöt	149	340	489	4	22	26	2.7	6.5	5.3
Muut	21	20	41	—	—	—	—	—	—
Kaikkiaan	736	904	1 640	389	224	613	52.9	24.8	37.4

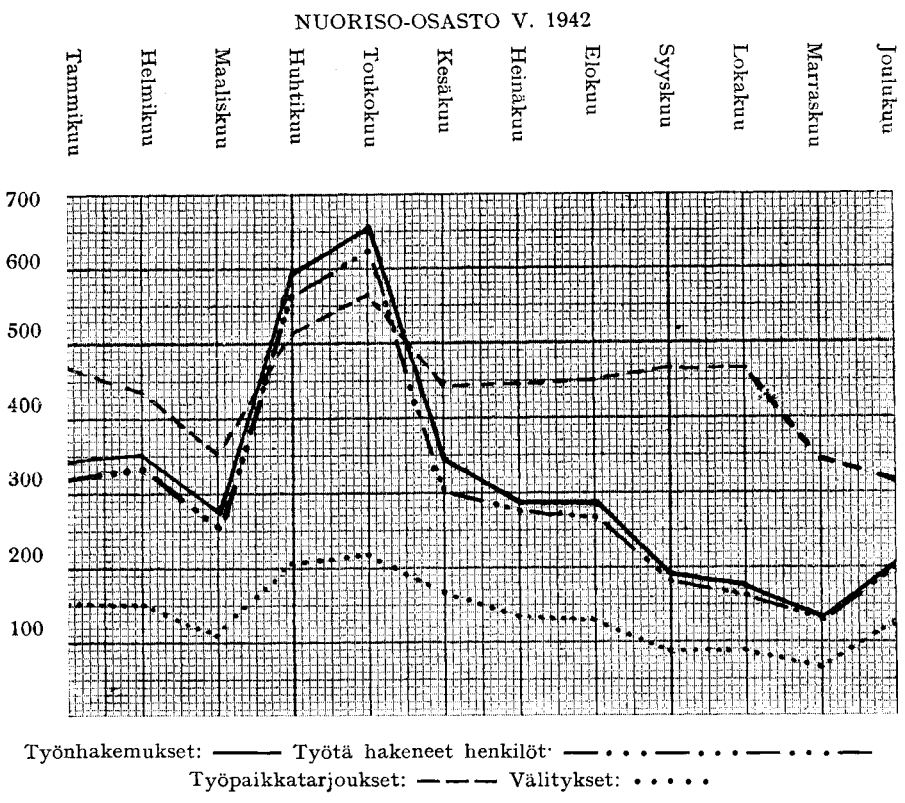
Vaikkakin, kuten jo mainittiin, asiapoikien kysyntä kertomusvuonna suuresti väheni, oli kuitenkin läheteistä melkoinen puute. Alla oleva taulukko antaa kuvan lähettien työnvälityksestä:

Kuukausi	Voimassa olleet työnhakemukset			Voimassa olleet työpaikkatarjoukset			Työnvälitykset		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu	15	33	48	88	143	231	18	29	47
Helmikuu	7	40	47	78	136	214	8	32	40
Maaliskuu	1	24	25	56	95	151	—	17	17
Huhtikuu	28	101	129	92	120	212	10	65	75
Toukokuu	58	97	155	96	110	206	33	55	88
Kesäkuu	26	59	85	58	73	131	21	41	62
Heinäkuu	20	31	51	61	80	141	8	18	26
Elokuu	12	25	37	62	97	159	7	10	17
Syyskuu	5	21	26	86	132	218	5	16	21
Lokakuu	2	24	26	79	144	223	1	13	14
Marraskuu	7	6	13	47	112	159	1	5	6
Joulukuu	42	40	82	64	102	166	37	39	76
Kaikkiaan	195	412	607	493	876	1 369	149	340	489

Työnhakemuksia oli yhteensä 607, työpaikkatarjouksia 1 369 ja työnvälityksiä 489. Varsinkin poikien kohdalla työvoiman puute oli ilmeinen. Suhteellisen niukkuuden osoittaa seuraava taulukko, jossa esitetään n.s. yleinen rasitusluku kultakin kalenterikuukaudelta ja koko vuodelta sekä välitysten suhde työpaikkatarjouksiin:

Kuukausi	Työnhakemuksia 100 työpaikkatarjousta kohden			Välityksiä 100 työpaikkatarjousta kohden		
	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä	Poikien	Tyttöjen	Yhteensä
Tammikuu	17.0	23.1	20.8	20.5	20.3	20.3
Helmikuu	9.0	29.4	22.0	10.3	23.5	18.7
Maaliskuu	1.8	25.3	16.6	—	17.9	11.3
Huhtikuu	30.4	84.2	60.8	10.9	54.2	35.4
Toukokuu	60.4	88.2	75.2	34.4	50.0	42.7
Kesäkuu	44.8	80.8	64.9	36.2	56.2	47.3
Heinäkuu	32.8	38.8	36.2	13.1	22.5	18.4
Elokuu	19.4	25.8	23.3	11.3	10.3	10.7
Syyskuu	5.8	15.9	11.9	5.8	12.1	9.6
Lokakuu	2.5	16.7	11.7	1.3	9.0	6.3
Marraskuu	14.9	5.4	8.2	2.1	4.5	3.8
Joulukuu	65.6	39.2	49.4	57.8	38.2	45.8
Koko vuosi	39.6	47.0	44.3	30.2	38.8	35.7

Yleiskuvan nuoriso-osaston toiminnasta v. 1942 antaa alla oleva graafillinen esitys:

Ammatinvalinnan ohjaus. Yleisten olosuhteiden takia ja ammatinvalinnan ohjaajan, filosofianmaisteri N. Mäen ollessa koko vuoden sotapalveluksessa oli ammatinvalinnan ohjaustoiminta ulkonaisesti melko vähäistä, mutta jatkui kuitenkin entisellä pohjalla. Tammikuun lopussa voitiin jälleen aloittaa säännölliset vastaanotot kahtena viikonpäivänä, sen jälkeen kun ammatinvalinnan ohjaaja oli sotilasviranomaisten luvalla saanut tilaisuuden osittaiseen viranhoitoon armeijapalveluksensa ohessa. Elokuun 1 p:stä lähtien ammatinvalinnan ohjauksella oli lisäksi käytettävänään apulainen, jonka tehtävänä oli lähinnä tyttöjen vastaanoton ja ohjauksen avustaminen ja hoitaminen. Tätä tehtävää hoiti filosofianmaisteri M. Voionmaa-Joutsen.

Vastaanotoilla käsiteltyjen yksityistapausten lisäksi ammattikortistoa täydennettiin mahdollisuuksien mukaan ja tarkistettiin ajanmukaisesti. Yhteyttä eri oppilaitoksiin kehitettiin edelleen. Keväällä 1942 hankittiin Helsingin suomenkielisten kansakoulujen VI—VIII luokkien oppilailta jälleen kansakouluntarkastajien myötävaikutuksella kirjoitus »Mille alalle aiot ja miksi?». Tämä aineisto, jota on samalla tavalla kerätty aikaisemmin v. 1939 ja v. 1941, muodostaa nykyisillään jo arvokkaan ja ammatinvalinnan ohjauksen tehtäviä valaisevan psykologisen läpileikkauksen Helsingin kansakouluista pääsevän nuorison ammatintoiveista ja -käsityksistä. Poikkeusolojen takia ei aineiston käsittelyä ehditty vuoden aikana suorittaa loppuun, joten tulosten erittely ja julkaisu siirtyi soveliaampaan ajankohtaan. Helsingin kaupunginhallituksen helmikuun 20 p:nä 1941 asettaman ammatinvalintakomitean kanssa läheinen yhteistyö jatkui edelleen. Ammatinvalinnan ohjaus suoritti kertomusvuonnakin komitean kansakoulujen VI luokan oppilaille ja heidän vanhemmilleen julkaiseman ohjevihkosen uuden painoksen toimitustyön.

Toimintavuoden aikana ammatinvalinnan ohjaaja laati kouluhallituksen ylijohtajan pyynnöstä kouluhallitukselle keskikoulusta pääsevän nuorison ammatinvalinnan ohjausta koskevan esityksen, jonka johdosta kouluhallitus ryhtyi eräisiin käytännöllisiin toimenpiteisiin. Samassa yhteydessä yleisradio ammatinvalinnan ohjaajan aloitteesta ja hänen

laatimansa suunnitelman mukaisesti otti ohjelmaansa syyskuusta 1942 toukokuuhun 1943 kestävän esitelmäsarjan, jossa kerran kuukaudessa käsitellään keskikoulusta pääsevien ammatinvalintakysymyksiä. Ohjaustoimintaan kohdistuvan mielenkiinnon osoituksena voidaan edelleen mainita ne sanomalehtihaastattelut, joita ammatinvalinnan ohjaaja on vuoden kuluessa joutunut pyynnöstä antamaan, samoin eräät pyydetyt julkiset esitelmät.

Säännölliset vastaanotot olivat tiistaisin ja perjantaisin, muulloin sopimuksen mukaan.

Merimiesosasto. Merimiesosaston toimikuntaan kuuluivat kertomusvuonna seuraavat varsinaiset jäsenet: työnantajien edustajina merikapteeni, varatuomari H. A. Andersson ja merikapteeni K. T. Päiviö sekä työntekijäin edustajina Suomen merimiesten ja lämmittäjäin unioonin asiamies K. R. Tuomikoski ja merimies A. Kangasmaa. Varajäseninä olivat työnantajien edustajina osastopäällikkö A. Heikkinen ja konemestari, tarkastaja K. A. Höök sekä työntekijäin edustajina laivakirvesmies E. V. Långström ja alikonemestari V. R. Syrjänen.

Merimiesosaston toimintaa haittasivat edelleen kertomusvuonna poikkeukselliset olot. Valtameriliikenteessä oleviin laivoihin ei voitu lainkaan toimittaa työvoimaa. Työpaikkatarjousten lukumäärä nousi kuitenkin v:een 1941 verrattuna 13.0 %. Sen sijaan työnhakijoitten luku edelleen laski 34.9 %. N. s. yleinen rasitusluku aleni 329.4:stä 194.0:aan. Näistä luvuista kuvastuva työvoiman puute pakotti työvoimaviranomaisia ryhtymään erikoisiin toimenpiteisiin työvoiman turvaamiseksi merenkululle. Joulukuun 7 p:lle 1942 päivätyllä kiertokirjeellä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö antoi määräyksen työvelvollisuuslain soveltamisesta merimiehiin nähden. Tästä määräyksestä aiheutuvat tehtävät annettiin Helsingissä merimiesosaston suoritettaviksi. Uusi järjestely ei kuitenkaan kertomusvuonna ennättänyt sanottavasti vaikuttaa osaston toimintaan.

Merimiesosastolta lähetettiin kertomusvuonna 310 kirjelmää ja 17 sähkösanomaa. Osastolle saapui kirjeitä ja sähkösanomia yhteensä 500.

Kertomusvuoden aikana tehtiin osastolle työnhakemuksia seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	166	46	212	166	46	212
Helmikuu	89	24	113	72	19	91	161	43	204
Maaliskuu	104	29	133	76	28	104	180	57	237
Huhtikuu	107	34	141	151	44	195	258	78	336
Toukokuu	134	48	182	168	46	214	302	94	396
Kesäkuu	123	46	169	121	39	160	244	85	329
Heinäkuu	78	29	107	122	22	144	200	51	251
Elokuu	88	17	105	107	28	135	195	45	240
Syyskuu	59	13	72	94	31	125	153	44	197
Lokakuu	31	17	48	81	21	102	112	38	150
Marraskuu	32	14	46	72	14	86	104	28	132
Joulukuu	31	8	39	81	8	89	112	16	128
Kaikkiaan	—	—	—	1 311	346	1 657	—	—	—
%	—	—	—	79.1	20.9	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 1 657, josta oli miesten tekemiä 1 311 eli 79.1 % ja naisten tekemiä 346 eli 20.9 %. Edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat muutokset tapahtuneet:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	1 311	79.1	2 069	83.1	—758	—36.6
Naisten työnhakemukset	346	20.9	421	16.9	— 75	—17.8
Yhteensä	1 657	100.0	2 490	100.0	—833	—33.5

Miesten työnhakemukset vähentyivät 758 eli 36.6 % ja naisten työnhakemukset 75 eli 17.8 %. Kokonaismäärä oli vähentynyt 833 eli 33.5 %. V. 1941 oli vastaavasti laskua 268 eli 9.7 %.

Työnhakemukset jakaantuivat eri ammattialoille seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	171	13.0	—	—	171	10.3
Koneenkäyttäjät	252	19.2	—	—	252	15.2
Lämmittäjät	331	25.2	—	—	331	20.0
Muut konemiehet	204	15.6	—	—	204	12.3
Kansimiehet	253	19.3	—	—	253	15.3
Keittiöhenkilökunta	98	7.5	346	100.0	444	26.8
Muut	2	0.2	—	—	2	0.1
Kaikkiaan	1 311	100.0	346	100.0	1 657	100.0

Vähentymistä edelliseen vuoteen verrattuna huomataan kaikissa ryhmissä. Erikoisen suuri oli lasku kansimiesten ryhmässä, joka väheni 566:sta 253:een.

Työtä hakeneita henkilöitä merimiesosastolla oli kertomusvuonna 1 059, joista miehiä 866 eli 81.8 % ja naisia 193 eli 18.2 %. Työnhakijat jakaantuivat eri kuukausille seuraavasti:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	159	41	200	84	6	90	52.8	14.6	45.0
Helmikuu	148	39	187	86	4	90	58.1	10.3	48.1
Maaliskuu	169	51	220	95	6	101	56.2	11.8	45.9
Huhtikuu	250	69	319	141	12	153	56.4	17.4	48.0
Toukokuu	294	84	378	145	18	163	49.3	21.4	43.1
Kesäkuu	237	74	311	129	17	146	54.4	23.0	46.9
Heinäkuu	193	47	240	105	8	113	54.4	17.0	47.1
Elokuu	190	45	235	103	—	103	54.2	—	43.8
Syyskuu	144	41	185	78	11	89	54.2	26.8	48.1
Lokakuu	108	35	143	65	5	70	60.2	14.3	49.0
Marraskuu	103	27	130	60	7	67	58.3	25.9	51.5
Joulukuu	107	16	123	55	2	57	51.4	12.5	46.3

Vieraskuntalaisia oli keskimäärin 46.5 % työnhakijoista.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	866	81.8	1 424	87.6	—558	—39.2
Naiset	193	18.2	202	12.4	— 9	— 4.5
Yhteensä	1 059	100.0	1 626	100.0	—567	—34.9

Miesten lukumäärä laski 39.2 %, naisten 4.5 % ja yhteissumma 34.9 %. V. 1941 oli yhteissumman lasku 4.0 %.

Seuraavasta taulukosta käy ilmi työnhakijoiden jakautuminen eri ammattialoille:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	131	15.1	—	—	131	12.4
Koneenkäyttäjät	177	20.4	—	—	177	16.7
Lämmittäjät	193	22.3	—	—	193	18.2
Muut konemiehet	136	15.7	—	—	136	12.9
Kansimiehet	172	19.9	—	—	172	16.2
Keittiöhenkilökunta	55	6.4	193	100.0	248	23.4
Muut	2	0.2	—	—	2	0.2
Kaikkiaan	866	100.0	193	100.0	1 059	100.0

Merimiesosaston täytettäväksi tarjottiin kertomusvuonna 854 työpaikkaa, josta miesten paikkoja oli 748 eli 87.6 % ja naisten paikkoja 106 eli 12.4 %. Eri kuukausille työpaikkatarjoukset jakaantuivat seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	24	3	27	24	3	27
Helmikuu	—	—	—	9	2	11	9	2	11
Maaliskuu	—	—	—	25	3	28	25	3	28
Huhtikuu	—	—	—	69	2	71	69	2	71
Toukokuu	4	—	4	100	18	118	104	18	122
Kesäkuu	3	—	3	60	12	72	63	12	75
Heinäkuu	6	—	6	81	13	94	87	13	100
Elokuu	11	—	11	70	16	86	81	16	97
Syyskuu	—	—	—	85	15	100	85	15	100
Lokakuu	5	1	6	73	8	81	78	9	87
Marraskuu	8	1	9	77	8	85	85	9	94
Joulukuu	—	—	—	75	6	81	75	6	81
Kaikkiaan	—	—	—	748	106	854	—	—	—
%	—	—	—	87.6	12.4	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	748	87.6	679	89.8	+ 69	+10.2
Naisten paikat	106	12.4	77	10.2	+ 29	+37.7
Yhteensä	854	100.0	756	100.0	+ 98	+13.0

Miesten kohdalla työpaikkatarjousten lukumäärä lisääntyi 69 eli 10.2 % ja naisten kohdalla 29 eli 37.7 %. Kokonaismäärä lisääntyi 98 eli 13.0 %. Yleinen rasitusluku, työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden, oli 194.0 (edellisenä vuonna 329.4). Kertomusvuonna oli työpaikkatarjouksia eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	33	4.4	—	—	33	3.9
Koneenkäyttäjät	97	13.0	—	—	97	11.4
Lämmittäjät	248	33.2	—	—	248	29.0
Muut konemiehet	90	12.0	—	—	90	10.5
Kansimiehet	233	31.1	—	—	233	27.3
Keittiöhenkilökunta	44	5.9	106	100.0	150	17.6
Muut	3	0.4	—	—	3	0.3
Kaikkiaan	748	100.0	106	100.0	854	100.0

Osaston kertomusvuonna aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä oli 534, josta miesten välityksiä 436 eli 81.6 % ja naisten välityksiä 98 eli 18.4 %. Kuukausittain jakaantuivat välitykset seuraavasti:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	19	3	22	3	—	3	15.8	—	13.6
Helmikuu	9	2	11	—	—	—	—	—	—
Maaliskuu	25	3	28	5	—	5	20.0	—	17.9
Huhtikuu	48	2	50	10	1	11	20.8	50.0	22.0
Toukokuu	64	16	80	27	3	30	42.2	18.8	37.5
Kesäkuu	31	12	43	13	1	14	41.9	8.3	32.6
Heinäkuu	43	13	56	21	3	24	48.8	23.1	42.9
Elokuu	40	13	53	21	7	28	52.5	53.8	52.8
Syyskuu	52	14	66	24	8	32	46.2	57.1	48.5
Lokakuu	30	8	38	11	3	14	36.7	37.5	36.8
Marraskuu	48	7	55	13	1	14	27.1	14.3	25.5
Joulukuu	27	5	32	13	1	14	48.1	20.0	43.8
Kaikkiaan	436	98	534	161	28	189	36.9	28.6	35.4
%	81.6	18.4	100.0	85.2	14.8	100.0	—	—	—

Vieraille paikkakunnille toimitettiin 189 välitystä, mikä luku on 35.4 % välitysten yhteissummasta. Vastaava luku edellisenä vuonna oli 329 vastaten 60.3 % sen vuoden välityksistä. Tilapäisiin töihin toimitettuja välityksiä oli miesten kohdalla 8 eli 1.8 % miesten välityksistä ja naisten kohdalla 2 eli 2.0 % naisten välityksistä. Yhteensä oli tällaisia välityksiä 10 eli 1.9 % kaikista välityksistä. Välitysten lukumäärässä edelliseen vuoteen verrattuna tapahtuneet muutokset ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

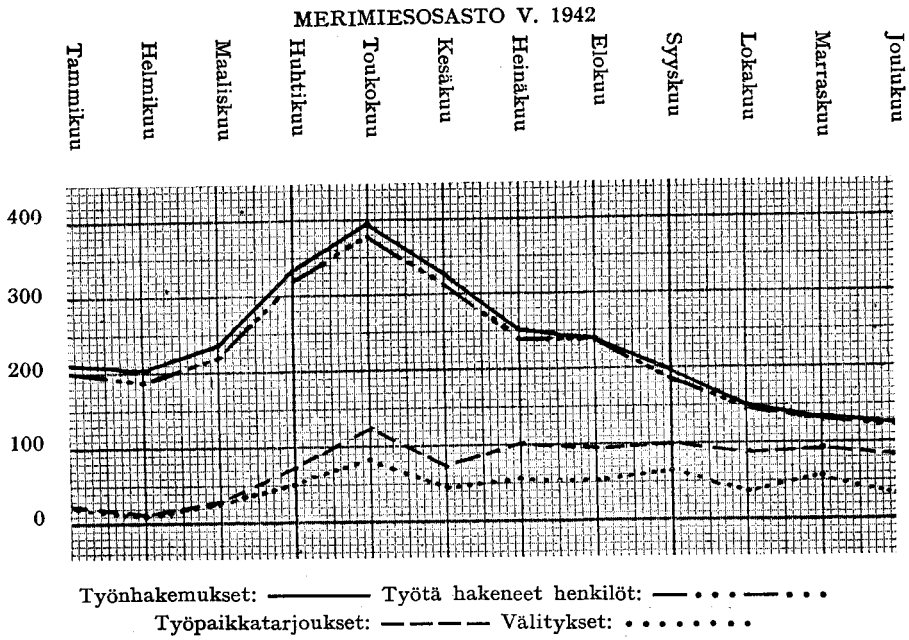
	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	436	81.6	476	87.2	— 40	— 8.4
Naisten välitykset	98	18.4	70	12.8	+ 28	+40.0
Yhteensä	534	100.0	546	100.0	— 12	— 2.2

Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 32.2 välitystä (edellisenä vuonna 21.9) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 62.5 (72.2) välitystä.

Ryhmittäin välitykset jakaantuivat seuraavan asetelman mukaan:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Laivanpäälliköt ja perämiehet	22	5.1	—	—	22	4.1
Koneenkäyttäjät	54	12.4	—	—	54	10.1
Lämmittäjät	154	35.3	—	—	154	28.8
Muut konemiehet	59	13.5	—	—	59	11.1
Kansimiehet	115	26.4	—	—	115	21.5
Keittiöhenkilökunta	31	7.1	98	100.0	129	24.2
Muut	1	0.2	—	—	1	0.2
Kaikkiaan	436	100.0	98	100.0	534	100.0

Yleiskuvan merimiesosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

Maatalousosasto. Kertomusvuonna toimivat maatalousosaston toimikunnassa varsinaisina jäseninä työnantajain edustajina filosofianmaisteri, agronoomi G. C. Karlberg ja filosofianmaisteri, agronoomi H. Lindeberg sekä työntekijäin edustajina agronoomi R. Karlsson ja toimittaja H Lehti. Varajäseninä toimivat työnantajain edustajina toimitusjohtaja, agronoomi C. Neovius ja maatalousteknikko L. Suoja sekä työntekijäin edustajina toimitsija J. Saveri ja toimittaja E. Kerman. Toimikunnan jäsen H. Lindeberg kuoli syksyllä 1942.

Maatalousosaston toiminta joutui kertomusvuonna suuresti kärsimään sodasta ja yleisestä työvoiman puutteesta. Työvoimaviranomaisten olikin kertomusvuonna ryhdyttävä erikoistoimenpiteisiin työvoiman turvaamiseksi maataloudelle. Valtioneuvoston päätös vapaassa työsuhteessa toimivien, työvelvollisuuslain alaisten työntekijäin ilmoittautumisvelvollisuudesta työsuhteen päättyessä oli nimenomaan tarkoitettu estämään työvoiman tarpeetonta liikehtimistä ja siirtymistä maaseudulta kaupunkiin. Työvoiman hankinta maatalouteen tapahtui kertomusvuonna suureksi osaksi työvelvollisuuslain puitteissa, kesällä ja syksyllä myös talkoojärjestöjen avulla. Keväällä järjesti kuten jo mainittiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriö erikoiskursseja työvoiman kouluttamista varten maataloudelle. Näille kursseille oli tarkoitus sàada asutuskeskuksista vapaana olevaa naistyövoimaa, joka sittemmin sijoitettaisiin maataloustyöhön. Yksissä neuvoin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön työvoimaosaston kanssa työnvälityslautakunta päätti ryhtyä välittämään oppilaita näille kursseille sekä välittämään kurssinkäyneitä maataloustyöhön. Suhteellisen vilkkaasta sanomalehti-ilmoittelusta huolimatta toiminta supistui mitättömän vähäiseksi, koska vastoin odotuksia vapaaehtoista naistyövoimaa ei näille kursseille ilmoittautunut muuta kuin aivan pieni lukumäärä.

Vuoden aikana osastolle saapui 319 kirjettä ja lähetettiin 352 kirjettä. Edellisen vuoden määrät olivat 655 ja 835.

Kertomusvuoden aikana tehtyjen työnhakemusten lukumäärää kuukausittain kuvaa seuraava taulukko:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	19	30	49	19	30	49
Helmikuu	2	3	5	20	37	57	22	40	62
Maaliskuu	8	7	15	31	39	70	39	46	85

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tehdyt			Yhteensä voimassa olleet		
	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki	Miesten	Naisten	Kaikki
Huhtikuu	7	8	15	40	57	97	47	65	112
Toukokuu	4	8	12	26	44	70	30	52	82
Kesäkuu	2	4	6	12	23	35	14	27	41
Heinäkuu	—	1	1	14	31	45	14	32	46
Elokuu	—	—	—	20	12	32	20	12	32
Syyskuu	3	—	3	10	20	30	13	20	33
Lokakuu	5	6	11	16	24	40	21	30	51
Marraskuu	4	3	7	10	25	35	14	28	42
Joulukuu	—	—	—	15	10	25	15	10	25
Kaikkiaan	—	—	—	233	352	585	—	—	—
%	—	—	—	39.8	60.2	100.0	—	—	—

Työnhakemusten yhteinen lukumäärä oli 585, josta miesten tekemiä 233 eli 39.8 % ja naisten tekemiä 352 eli 60.2 %.

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten työnhakemukset	233	39.8	586	53.3	—353	—60.2
Naisten työnhakemukset	352	60.2	513	46.7	—161	—31.4
Yhteensä	585	100.0	1 099	100.0	—514	—46.8

Miesten työnhakemukset vähentyivät edellisestä vuodesta 353 eli 60.2 % ja naisten 161 eli 31.4 % ja kokonaismäärä 514 eli 46.8 %.

Ammattialoittain työnhakemukset ryhmittyivät seuraavasti:

Ammattiala	Miesten		Naisten		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	18	7.7	—	—	18	3.1
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	21	9.0	18	5.1	39	6.7
Karjakot	2	0.9	69	19.6	71	12.1
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	186	79.8	265	75.3	451	77.1
Metsätyönjohtajat	1	0.4	—	—	1	0.2
Metsätyöntekijät	5	2.2	—	—	5	0.8
Kaikkiaan	233	100.0	352	100.0	585	100.0

Maatalousosaston asiakkaina oli kertomusvuonna 455 eri henkilöä, joista miehiä 175 eli 38.5 % ja naisia 280 eli 61.5 %. Eri kuukausina esiintyi työtä hakeneita henkilöitä alla olevan asetelman mukaan:

Kuukausi	Työnhakijoita kaikkiaan			Hakijoista vieraskuntalaisia					
				Kaikkiaan			%		
	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
Tammikuu	19	29	48	17	26	43	89.5	89.7	89.6
Helmikuu	22	38	60	20	36	56	90.9	94.7	93.3
Maaliskuu	35	41	76	29	37	66	82.9	90.2	86.8
Huhtikuu	41	55	96	35	47	82	85.4	85.5	85.4
Toukokuu	28	45	73	21	33	54	75.0	73.3	74.0
Kesäkuu	13	24	37	7	16	23	53.8	66.7	62.2
Heinäkuu	14	29	43	8	10	18	57.1	34.5	41.9
Elokuu	19	12	31	11	9	20	57.9	75.0	64.5
Syyskuu	12	19	31	11	13	24	91.7	68.4	77.4
Lokakuu	16	21	37	10	18	28	62.5	85.7	75.7
Marraskuu	14	24	38	12	21	33	85.7	87.5	86.8
Joulukuu	11	10	21	10	9	19	90.9	90.0	90.5

Työnhakijoista oli vieraskuntalaisia keskimäärin 79.6 %.

Työtä hakeneiden henkilöiden lukumäärässä tapahtuneet muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miehet	175	38.5	387	51.5	—212	—54.8
Naiset	280	61.5	365	48.5	— 85	—23.3
Yhteensä	455	100.0	752	100.0	—297	—39.5

Miesten lukumäärä laski 212 eli 54.8 %, naisten 85 eli 23.3 % ja kokonaismäärä 297 eli 39.5 %.

Työnhakijoita oli eri ammattiryhmissä seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	11	6.3	—	—	11	2.4
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	12	6.8	13	4.7	25	5.5
Karjakot	2	1.1	53	18.9	55	12.1
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	145	82.9	214	76.4	359	78.9
Metsätyönjohtajat	1	0.6	—	—	1	0.2
Metsätyöntekijät	4	2.3	—	—	4	0.9
Kaikkiaan	175	100.0	280	100.0	455	100.0

Kertomusvuoden aikana tarjottiin osaston täytettäväksi 1 135 työpaikkaa, josta miesten paikkoja 348 eli 30.7 % ja naisten paikkoja 787 eli 69.3 %. Eri kuukausille ryhmittyivät työpaikkatarjoukset seuraavasti:

Kuukausi	Edellisestä kuukaudesta siirretyt			Kuukauden aikana tarjotut			Yhteensä voimassa olleet		
	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki	Miehille	Naisille	Kaikki
Tammikuu	—	—	—	27	58	85	27	58	85
Helmikuu	9	13	22	22	45	67	31	58	89
Maaliskuu	13	24	37	36	74	110	49	98	147
Huhtikuu	17	46	63	83	118	201	100	164	264
Toukokuu	53	79	132	58	118	176	111	197	308
Kesäkuu	37	74	111	21	59	80	58	133	191
Heinäkuu	18	34	52	30	100	130	48	134	182
Elokuu	19	46	65	17	54	71	36	100	136
Syyskuu	6	58	64	16	58	74	22	116	138
Lokakuu	13	63	76	20	45	65	33	108	141
Marraskuu	22	30	52	10	38	48	32	68	100
Joulukuu	14	32	46	8	20	28	22	52	74
Kaikkiaan	—	—	—	348	787	1 135	—	—	—
%	—	—	—	30.7	69.3	100.0	—	—	—

Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten paikat	348	30.7	736	44.6	—388	—52.7
Naisten paikat	787	69.3	916	55.4	—129	—14.1
Yhteensä	1 135	100.0	1 652	100.0	—517	—31.3

Miehille tarjottujen työpaikkojen lukumäärä vähentyi 388 eli 52.7 % ja naisille 129 eli 14.1 %. Työpaikkojen kokonaismäärä vähentyi 517 eli 31.3 %. Yleinen rasitusluku, työnhakemuksia sataa työpaikkatarjousta kohden, oli 51.5 (edellisenä vuonna 66.5).

Ammattialojen mukaan ryhmiteltyinä tarjotut työpaikat jakaantuivat seuraavan taulukon mukaan:

Ammattiala	Miehille		Naisille		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	11	3.2	—	—	11	1.0
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	41	11.8	94	11.9	135	11.9
Karjakot	—	—	91	11.6	91	8.0
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	268	77.0	602	76.5	870	76.6
Metsätyönjohtajat	1	0.3	—	—	1	0.1
Metsätyöntekijät	27	7.7	—	—	27	2.4
Kaikkiaan	348	100.0	787	100.0	1 135	100.0

Maatalousosaston aikaansaamien työnvälitysten lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä, jossa työnvälitykset on jaettu kuukausittain:

Kuukausi	Välityksiä kaikkiaan			Välityksistä muihin kuntiin toimitettuja					
				Kaikkiaan			%		
	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä	Miesten	Naisten	Yhteensä
Tammikuu	10	29	39	9	29	38	90.0	100.0	97.4
Helmikuu	15	26	41	13	26	39	86.7	100.0	95.1
Maaliskuu	17	28	45	17	28	45	100.0	100.0	100.0
Huhtikuu	28	43	71	27	39	66	96.4	90.7	93.0
Toukokuu	28	41	69	25	36	61	89.3	87.8	88.4
Kesäkuu	12	28	40	12	28	40	100.0	100.0	100.0
Heinäkuu	17	55	72	15	48	63	88.2	87.3	87.5
Elokuu	16	15	31	16	13	29	100.0	86.7	93.5
Syyskuu	5	20	25	5	20	25	100.0	100.0	100.0
Lokakuu	10	17	27	9	17	26	90.0	100.0	96.3
Marraskuu	7	18	25	7	18	25	100.0	100.0	100.0
Joulukuu	7	7	14	7	7	14	100.0	100.0	100.0
Kaikkiaan	172	327	499	162	309	471	94.2	94.5	94.4
%	34.5	65.5	100.0	34.4	65.6	100.0	—	—	—

Taulukosta ilmenee, että työnvälitysten kokonaisluku oli 499, josta miesten paikkoja 172 eli 34.5 % ja naisten paikkoja 327 eli 65.6 %. Muihin kuntiin toimitettiin 471 välitystä, mikä luku on 94.4 % välitysten yhteissummasta. Muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat:

	1942		1941		Muutos	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Miesten välitykset	172	34.5	501	49.8	—329	—65.7
Naisten välitykset	327	65.5	505	50.2	—178	—35.2
Yhteensä	499	100.0	1 006	100.0	—507	—50.4

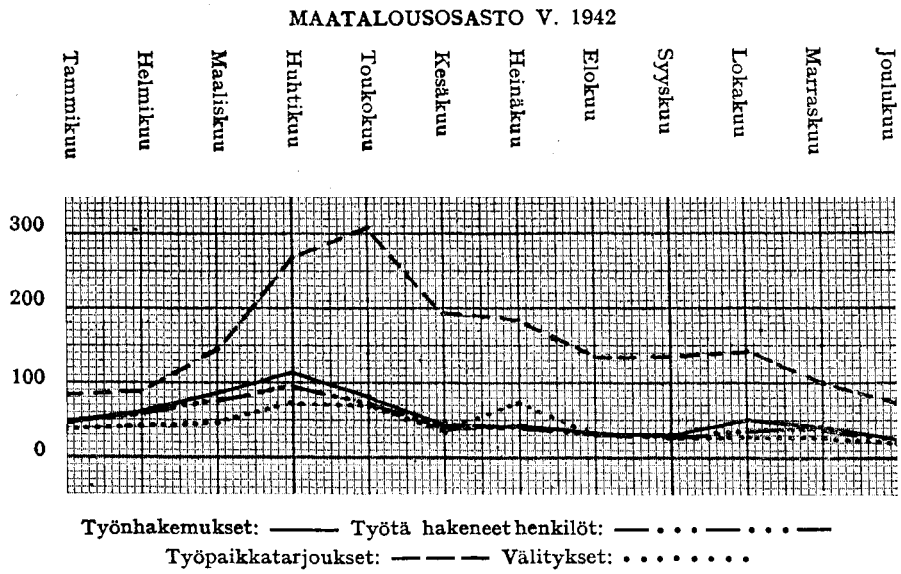
Miesten työnvälitykset olivat edellisestä vuodesta vähentyneet 329 eli 65.7 %, naisten työnvälitykset 178 eli 35.2 % ja kokonaismäärä 507 eli 50.4 %. Sataa työnhakemusta kohden oli kertomusvuonna 85.3 välitystä (edellisenä vuonna 91.5) ja sataa työpaikkatarjousta kohden 44.0 (60.9) välitystä.

Välitykset jakaantuivat ammattiryhmittäin seuraavasti:

Ammattiala	Miehet		Naiset		Kaikki	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Tilanhoitajat ja työnjohtajat	6	3.5	—	—	6	1.2
Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät	20	11.6	46	14.1	66	13.2
Karjakot	—	—	37	11.3	37	7.4
Meijeriköt	—	—	—	—	—	—
Muut maataloustyöntekijät	139	80.8	244	74.6	383	76.8
Metsätyönjohtajat	1	0.6	—	—	1	0.2
Metsätyöntekijät	6	3.5	—	—	6	1.2
Kaikkiaan	172	100.0	327	100.0	499	100.0

Eniten välityksiä oli ryhmässä Muut maataloustyöntekijät nim. 383 eli 76.8 % kokonaismäärästä. Lähinnä oli ryhmä Puutarhurit ja puutarhatyöntekijät 66 välitystä eli 13.2 %.

Yleiskuvan maatalousosaston toiminnasta saa seuraavasta graafillisesta esityksestä:

Työvelvollisuusvirasto ja työvoimaosasto. Työvoimalautakunnan alaisena virastona toimi heinäkuun 1 p:stä 1941 helmikuun 28 p:ään 1942 työvelvollisuusvirasto, josta kertomusvuoden maaliskuun 1 p:stä lukien muodostettiin työnvälitystoimiston työvoimaosasto. Työvelvollisuusviraston ja työvoimaosaston hoidettaviksi kuuluivat kaikki työvelvollisuuslain kunnalle määräämät tehtävät.

Tärkeimpinä tehtävinä olivat työvoiman turvaaminen pääkaupungin alueella toimiville elintärkeille liike- ja teollisuuslaitoksille sekä työvoiman hankkiminen valtion töihin kunnan ulkopuolelle ja maatalouteen.

Työvoiman pysyttämiseksi elintärkeässä työssä kaupungin alueella työvoimalautakunta antoi työkirjoja liikkeiden ja tehtaiden palveluksessa oleville työntekijöille maaliskuun 1 p:stä 1942 lähtien työvoimapäällikön ensin hyväksyttyä työvoiman sitomista koskevat anomukset. Anomuksia työvoiman sitomisesta työmääräyksellä tehtiin v. 1941 kaikkiaan 1 307, joissa anottiin 10 539 eri henkilön määräämistä työnantajansa palvelukseen. Näiden anomusten perusteella annettiin työkirja 5 457 henkilölle. Kertomusvuoden kahtena ensimmäisenä kuukautena jätettiin työvelvollisuusvirastolle 177 työvoiman sitomista koskevaa anomusta, joissa pyydettiin työkirjat 644 eri henkilölle, lautakunnan hyväksyessä työkirjat annettaviksi 447 työntekijälle. Vastaavat luvut maaliskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n väliseltä ajalta olivat 673 anomusta, koskien 7 219 henkilöä, ja 3 584 hyväksyttyä työkirjaa.

Työvelvollisten toimittamista varten kaupungin alueella toimiviin laitoksiin kutsuttiin työvoimaosastolle heinäkuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana 1 254 miestä, joista määrättiin työhön 242 eli 19.3 % kutsutuista.

Suurimpana työvoiman tilaajana esiintyi valtio. Valtion työvelvollisia koskevien tilausten täyttämiseksi kutsuttiin tarkastukseen elokuun 3 p:n ja joulukuun 31 p:n 1941 välisenä aikana 13 608 miestä, joista 5 589 eli 41.1 % lähetettiin valtion työmaille. Tammikuun 1 p:n ja helmikuun 28 p:n 1942 välisenä aikana olivat vastaavat luvut kutsuttuja 873 ja lähetettyjä 584 eli 66.9 % ja maaliskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n 1942 välisenä aikana kutsuttuja 10 878 sekä lähetettyjä 2 806 eli 25.8 %. Yhteensä kutsuttiin v. 1942 11 751 miestä, joista 3 390 eli 28.8 % lähetettin valtion työmaille.

Työvelvollisen työvoiman toimittamiseksi maatalouteen v. 1942 lähetettiin kutsu 5 803 naiselle ja 323 miehelle. Näistä toimitettiin maataloustyöhön naisten työvalmiusliiton välityksellä 1 170 naista ja 47 miestä, Uudenmaan läänin I työvoimapiirin välityksellä 2 991 naista, Uudenmaan läänin II työvoimapiirin välityksellä 395 naista ja 23 miestä sekä suoraan työvoimaosastolta 726 naista ja 75 miestä. Kaikkiaan lähetettiin maataloustöihin heinäkuun 14 p:n ja lokakuun 28 p:n välisenä aikana 5 282 naista ja 145 miestä, yhteensä 5 427 henkilöä eli 88.6 % kutsun saaneista. Näiden lisäksi lähetettiin maataloustyöhön naisten työvalmiusliiton ja Uudenmaan I työvoimapiirin toimesta 1 248 henkilöä, joille ei työvoimaosasto ollut lähettänyt kutsua.

Edellä selostettujen suurten työvoimatilausten lisäksi työvoimaosasto joutui täyttämään myös eräitä pienempiä tilauksia kaupungin ulkopuolelle. Niinpä m.m. toimitettiin Viipuriin 30 kirvesmiestä ja puolustuslaitoksen palvelukseen 22 pyykinpesijää.

Kertomuksen tarkoittamana aikana työvelvollisuusvirasto ja työvoimaosasto joutuivat käsittelemään lukuisia asioita, joista työvoimalautakunnan oli annettava lausunnot kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle tai kotijoukkojen esikunnalle. Näitä työvoiman käyttöä, kotiuttamista tai lomauttamista koskevia lausuntoja annettiin kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriölle v. 1941 7, kertomusvuoden kahtena ensimmäisenä kuukautena 2 ja maaliskuun 1 p:n ja joulukuun 31 p:n välisenä aikana 29 sekä kotijoukkojen esikunnalle vastaavina aikoina 85, 78 ja 582. Palkkasuhteita koskevia työvelvollisten anomuksia lähetettiin kotijoukkojen esikunnalle vastaavasti 46, 83 ja 190

1. Kaupungin työnvälitystoimiston menot ja tulot vuosina 1938—42

	1938	1939	1940	1941	1942
	Kokonaismenot [1], *mk*				
Yleiset osastot	782 965	832 175	859 428	1 027 007	914 980
Henkisen työn osasto	183 754	242 341	314 493	386 266	434 532
Nuoriso-osasto	176 668	224 671	213 592	269 964	344 633
Merimiesosasto	171 278	192 590	168 721	167 514	199 661
Maatalousosasto	99 459	138 672	157 667	165 328	162 478
Työvoimaosasto	—	—	—	—	1 567 963
Koko toimisto	1 414 124	1 630 449	1 713 901	2 016 079	3 624 247
	Menot joihin valtio osallistuu, mk				
Yleiset osastot	768 819	828 016	853 094	1 022 889	912 934
Henkisen työn osasto	181 205	235 194	310 624	384 479	433 141
Nuoriso-osasto	171 256	213 626	211 881	269 271	343 844
Merimiesosasto	167 114	192 360	168 506	167 484	198 749
Maatalousosasto	98 703	138 452	157 618	165 246	161 981
Työvoimaosasto	—	—	—	—	1 566 524
Koko toimisto	1 387 097	1 607 648	1 701 723	2 009 369	3 617 173
	Valtion suorittama korvaus, mk				
Yleiset osastot	307 527	331 206	341 237	409 156	•
Henkisen työn osasto	108 723	117 596	186 375	192 269	•
Nuoriso-osasto	102 753	106 812	105 941	134 636	•
Merimiesosasto	83 557	96 180	84 253	83 742	•
Maatalousosasto	74 027	103 839	118 213	123 934	•
Koko toimisto	676 587	755 633	836 019	943 737	•
	Valtion suorittama korvaus, %				
Yleiset osastot	40.0	40.0	40.0	40.0	•
Henkisen työn osasto	60.0	50.0	60.0	50.0	•
Nuoriso-osasto	60.0	50.0	50.0	50.0	•
Merimiesosasto	50.0	50.0	50.0	50.0	•
Maatalousosasto	75.0	75.0	75.0	75.0	•
Koko toimisto	48.8	47.0	49.1	47.0	•

[1]) Kokonaismenoihin sisältyvät yleisellä kaluston hankinta- ja korjausmäärärahalla suoritetut kustannukset.

Työnhakijain luku kaupungin työnvälitystoimistossa kunkin viikon päättyessä (lauantaina klo 11.oo) v. 1942

Viikko n:o	Päivämäärä	Työnhakijoita kaikkiaan			Niistä					
					Työssä olevia			Vieraskuntalaisia		
		Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Yhteensä
1	3/1	186	237	423	14	64	78	74	91	165
2	10/1	222	319	541	12	54	66	85	105	190
3	17/1	204	462	666	14	74	88	75	112	187
4	24/1	217	334	551	17	79	96	75	121	196
5	31/1	224	302	526	20	76	96	92	66	158
6	7/2	231	381	612	18	107	125	79	98	177
7	14/2	248	319	567	30	106	136	114	104	218
8	21/2	241	331	572	26	127	153	102	92	194
9	28/2	265	373	638	28	156	184	112	140	252
10	7/3	266	331	597	28	131	159	113	118	231
11	14/3	267	323	590	35	118	153	114	98	212
12	21/3	280	333	613	37	123	160	110	100	210
13	28/3	269	305	574	44	119	163	122	95	217
14	2/4	256	229	485	37	69	106	127	68	195
15	11/4	320	435	755	49	86	135	142	116	258
16	18/4	293	562	855	51	104	155	127	125	252
17	25/4	320	582	902	59	132	191	153	162	315
18	2/5	316	493	809	50	100	150	144	137	281
19	9/5	319	591	910	54	133	187	148	176	324
20	16/5	284	537	821	49	121	170	127	185	312
21	23/5	272	380	652	37	126	163	122	136	258
22	30/5	239	382	621	35	124	159	107	127	234
23	6/6	252	330	582	39	105	144	114	121	235
24	13/6	233	295	528	38	111	149	107	79	186
25	20/6	219	285	504	27	110	137	102	114	216
26	27/6	173	217	390	21	56	77	71	76	147
27	4/7	176	285	461	24	84	108	66	74	140
28	11/7	206	268	474	34	100	134	72	77	149
29	18/7	206	296	502	26	116	142	75	101	176
30	25/7	211	285	496	36	121	157	76	87	163
31	1/8	216	238	454	43	107	150	88	79	167
32	8/8	208	286	494	44	130	174	85	68	153
33	15/8	175	284	459	32	145	177	75	82	157
34	22/8	186	325	511	28	156	184	80	104	184
35	29/8	176	273	449	33	133	166	63	78	141
36	5/9	112	160	272	6	22	28	34	40	74
37	12/9	122	153	275	14	29	43	40	63	103
38	19/9	111	154	265	11	34	45	51	63	114
39	26/9	109	154	263	15	44	59	48	56	104
40	3/10	119	154	273	14	42	56	50	56	106
41	10/10	136	176	312	15	40	55	57	62	119
42	17/10	135	147	282	12	33	45	51	61	112
43	24/10	127	185	312	14	38	52	44	46	90
44	31/10	139	170	309	14	41	55	51	63	114
45	7/11	147	201	348	14	43	57	53	74	127
46	14/11	126	189	315	9	41	50	40	61	101
47	21/11	135	161	296	5	36	41	42	52	94
48	28/11	122	152	274	8	29	37	44	49	93
49	5/12	111	136	247	9	41	50	43	44	87
50	12/12	115	122	237	7	47	54	40	35	75
51	19/12	118	106	224	8	25	33	44	38	82
52	24/12	89	59	148	10	22	32	30	28	58
53	30/12	86	76	162	7	26	33	28	25	53

16. Urheilulautakunta

Urheilulautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Urheilulautakuntaan kuuluivat v. 1942 puheenjohtajana jaostosihteeri V. Koivula, varapuheenjohtajana toimittaja E. Mannerla sekä jäseninä varatuomari B. Planting, tarkastaja U. Siivonen ja lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli rahatoimenjohtaja E. von Frenckell ja sihteerinä toimi kansanpuistojen isännöitsijä K. Soinio.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 8 kertaa ja sen kokouksissa laadittujen pöytäkirjojen pykäläluku oli 41. Lautakunnan toiminnasta v. 1942 mainittakoon seuraavaa:

Kesäurheilukausi. Urheilun ja ulkoilun kannalta oli v:n 1942 kesä laimea. Siihen vaikutti tietysti sotatilanne, mutta myöskin hyvin epäedulliset sääsuhteet. Veden kylmyyden takia oli uintikausi miltei olematon. V:n 1928 jälkeen ei Helsingissä ole ollut niin kylmää uintikautta. Muunkin urheilun alalla oli toiminta hyvin vaatimatonta. Harjoittelijain lukumäärä Helsingin pääharjoituskentällä Eläintarhassa oli tuskin neljäsosa normaalista. Yleisurheilukilpailuja pidettiin vain muutamia. Palloilussa, varsinkin jalkapalloilussa, oli toiminta kuitenkin vilkkaampaa, ja huomattavana piirteenä on mainittava rintama- ja kotijoukkueitten väliset monet ottelut.

Uimalaitokset vuokrattiin samoille yhdistyksille kuin edellisenäkin vuonna. Käyttö oli tietysti normaalia huomattavasti pienempi. Niinpä kaupungin suurimmassa uimalaitoksessa kävi vajaa 14 000 kylpijää, kun siellä esim. kesällä 1940 oli 68 000 kylpyvierasta. Uimaseuroilla oli näissä olosuhteissa, joita vaikeutti vielä lasten ja nuorison huomattava poismuutto kaupungista, hyvin tukalaa ylläpitää tavanmukaista uimakoulua. Vain Helsingin uimarit saattoi järjestää julkiset uimavihkiäiset. Helsingfors simsällskap vihki oppilaansa Marjaniemessä tilapäisen uimanäytöksen yhteydessä. Helsingin työväen uimarit ei voinut lainkaan järjestää uimavihkiäisiä, osaksi siksi, että laivaliikenne Mustikkamaalle päättyi jo elokuun puolivälissä.

Uimaseurat antoivat seuraavat tilastotiedot hallussaan olevien uimalaitosten käytöstä:

Uimalaitos	Kävijöitä suunnilleen			Uimakoulun oppilaita			
	Maksavia	Maksutta käyneitä	Yhteensä	Kaikkiaan	Uimakandidaatti- ja -maisteritutkinnon suorittaneita		
					Mp	Np	Yht.
Humallahti	19 232	5 944	25 176	199	39	29	68
Mustikkamaa	7 500	3 700	11 200	262	—	3	3
Uunisaari	9 595	4 171	13 766	38	2	4	6
Yhteensä	36 327	13 815	50 142	499	41	36	77

Uimakoulujen apumaksuja varten kertomusvuoden talousarvioon otettu 52 000 mk:n suuruinen määräraha käytettiin siten, että Helsingin uimarit sai 14 334 mk, Helsingin työväen uimarit 14 833 mk ja Helsingfors simsällskap 21 248 mk, josta 7 915 mk kor-

vauksena moottoriveneliikenteen ylläpitämisestä kaupungin ja Uunisaaren välillä. Oy. Merenkulku-Sjötrafik ab:lle annettiin sopimuksen mukaisesti 1 585 mk uimakouluoppilaitten maksuttomasta kuljetuksesta Mustikkamaalle ja sieltä takaisin.

Uudistuksista Helsingin urheilukentillä mainittakoon, että Haapaniemen urheilukentälle pystytettiin kaupungin toiset koripallotelineet.

Talviurheilukausi. Talvella 1942 oli kunnalla samat luistinradat kuin edellisenäkin talvena, paitsi merirata soutustadionin luona ja pienoisrata Museo- ja Cygnaeuksenkadun kulmauksessa. Sota-ajasta johtuen ei edellisenä talvena melkoista huomiota herättänyttä Stadionin luistinrataa liioin kunnostettu. Hyppyrimäet olivat samat kuin ennenkin, mutta kelkkamäistä poistettiin Pasilan, Suomenlinnan ja Siltavuorenrannan mäet. Talviurheilutoiminta oli tietysti olosuhteista riippuen tavallista hiljaisempaa, ja kilpailutilaisuudet miltei tyystin nuorten toimintaa, jossa paikoittain saattoi havaita elpymistäkin. Koripallopeli talvisena eli sisäurheilumuotona oli jo syksyllä 1941 päässyt hyvään vauhtiin ja jatkui yhä voimakkaampana talvella ja syksyllä 1942. Siinä oli nuorten ja naisten panos silmäänpistävä.

Kaupungin talousarvioon oli otettu 100 000 mk yksityisiä luistinratoja ylläpitävien seurojen avustamiseksi. Luistelukautta 1941/42 varten ei lautakunta jakanut monena vuonna käytännössä olleita alennuskortteja, jotka oikeuttivat kansa- ja oppikoululaiset saamaan 12 mk:n alennuksen luistinratojen vuosimerkkejä ostettaessa. Luistelukausi muodostui pimennysmääräysten ja kovien pakkasten vuoksi luistinradoille taloudellisesti raskaaksi. Tämän vuoksi päätti lautakunta osittain luopua entisestä jakotavasta ja pitää yhtenä periaatteena tappioiden korvaamista. Toiminnassa olleiden yksityisten ratojen omistajat ilmoittivat tappioeränsä seuraaviksi:

Urheiluseura	Mk
Helsingfors skridskoklubb	25 462
Helsingin luistelijat	21 780
Helsingin työväen luistelijat	6 468
Idrottsföreningen Kamraterna	28 162
Yhteensä	81 872

Ottaen huomioon sekä aikaisemmin noudatettu jakotapa että kertomusvuoden tappioiden suuruudet jaettiin v:n 1942 määräraha seuraavasti:

Urheiluseura	Mk
Helsingfors skridskoklubb	20 000
Helsingin luistelijat	24 500
Helsingin työväen luistelijat	32 000
Idrottsföreningen Kamraterna	23 500
Yhteensä	100 000

Maksuttomaan luokkaluisteluun olivat Helsingin kansa- ja oppikoulut käyttäneet eri ratoja seuraavasti:

Luistinrata	Luokkia	Oppilaita
Johanneksen kenttä	177	3 920
Suomalainen luistinrata	443	10 480
Kallion luistinrata	1 141	29 918
Väinämöisen kenttä	812	10 890
Yhteensä	2 573	55 208

Kertomusvuoden talousarvioon oli merkitty lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi 60 000 mk ja voimisteluseurojen työn tukemiseksi 100 000 mk. Lautakunta päätti yksimielisesti jakaa määrärahat hakijayhdistysten kesken seuraavasti:

Voimistelu- tai urheiluseura	Voimistelu-seurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi, mk	Yhteensä, mk
Helsingin naisvoimistelijat	5 100	2 500	7 600
Helsingin Kisatoverit	3 700	3 300	7 000
Helsingin Tarmo	3 800	3 000	6 800
Helsingin työväen naisvoimistelijat	6 600	—	6 600
Idrottsföreningen Kamraterna	4 200	2 400	6 600
Työväen voimistelijat	5 000	1 400	6 400
Idrottsklubben 32	3 800	2 400	6 200
Kronohagens idrottsförening	3 800	2 400	6 200
Voimistelu- ja urheiluseura Kullervo	3 000	2 900	5 900
Helsingin Ponnistus	3 500	2 000	5 500
Voimistelu- ja urheiluseura Kotkat	2 700	2 300	5 000
Gymnastikföreningen i Helsingfors	4 800	—	4 800
Helsingfors gymnastikklubb	4 800	—	4 800
Raittiusyhdistys Koiton voimistelu- ja urheiluseura Visa	2 800	2 000	4 800
Helsingfors svenska scoutdistrikt	—	4 700	4 700
Helsingin Kisaveikot	2 200	2 200	4 400
Helsingin Toverit	1 900	2 400	4 300
Helsingin voimistelijat	2 800	1 200	4 000
Suomalainen naisvoimisteluseura	2 700	1 300	4 000
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän Kunto	2 200	1 400	3 600
Helsingin voimailijat	1 800	1 400	3 200
Toukolan voimistelu- ja urheiluseura Teräs	2 000	1 100	3 100
Helsingin painimiehet	1 800	1 100	2 900
Helsingin nyrkkeilyseura	1 100	1 000	2 100
Töölön voimistelu- ja urheiluseura Vesa	1 000	950	1 950
Idrottsföreningen Union	1 150	700	1 850
Naisvoimisteluseura Säkenet	1 800	—	1 800
Työväen mailapojat	850	800	1 650
Helsingin jalkapalloklubi	800	800	1 600
Helsingin työväen hiihtäjät	—	1 600	1 600
Helsingin työväen luistelijat	950	650	1 600
Helsingin työväen nyrkkeilijät	1 000	600	1 600
Kenttäurheilijat	900	700	1 600
Helsingin atleettiklubi	1 500	—	1 500
Helsingin palloseura	700	800	1 500
Kallion naisvoimistelijat	1 500	—	1 500
Voimistelu- ja urheiluseura Käpylän urheiluveikot	700	800	1 500
Idrottsklubben Örnen	1 450	—	1 450
Töölön naisvoimistelijat	1 400	—	1 400
Helsingin hiihtäjät	—	1 300	1 300
Jukolan pojat	800	500	1 300
Viipurin reipas, naisosasto	1 300	—	1 300
Voimistelu- ja urheiluseura Katajaiset	800	400	1 200
Helsingin naisurheilijat	600	500	1 100
Helsingin nuorten miesten kristillinen yhdistys	600	500	1 100
Käpylän naisvoimistelijat	1 100	—	1 100
Voimistelu- ja urheiluseura Arsenal	500	500	1 000
Lek- och idrottsutskottet av Svenskt förbund för fysisk fostran för Finlands kvinnor	—	1 000	1 000
Voimistelu- ja urheiluseura Vauhti-Veikot	900	—	900
Helsingin oppikoulujen urheiluliitto	—	600	600
Helsingin Pallo-Toverit	600	—	600
Svenska kristliga föreningen av unga män i Helsingfors	—	600	600
Eiran Kisa-Veikot	—	500	500

Voimistelu- tai urheiluseura	Voimisteluseurain työn tukemiseksi, mk	Lasten ja varhaisnuorison voimistelu- ja leikkityön edistämiseksi, mk	Yhteensä, mk
Helsingin Jousi	500	—	500
Helsingin kuuromykkäin voimistelu- ja urheiluseura	500	—	500
Kilven urheilijat	—	400	400
Kiri-Veikot	—	400	400
Yhteensä	100 000	60 000	160 000

17. Kansanhuolto

Kansanhuoltolautakunnan kertomus toiminnastaan v. 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Elintarviketilanne. V. 1942 maamme elintarviketilanne oli tuntuvasti huonompi kuin edellisenä vuonna. Omat elintarvikevarastomme, joiden merkittävänä kuluttajana oli sodassa oleva armeijamme, olivat vähentymistään vähentyneet eikä niiden täydentämiseen Saksasta, jonka varassa ulkomainen tuontimme miltei täydellisesti oli, ollut kuin rajoitettuja mahdollisuuksia. Tästä johtuen oli myöskin elintarvikeannoksia supistettava. Niinpä henkistä ja kevyttä ruumiillista työtä tekevän henkilön vuotuinen viljatuoteannos oli 75 kg, ravintorasva-annos 4.7 kg ja sokeriannos 11 kg annoksien oltua edellisenä vuonna vastaavasti 79.5, 8.8 ja 14 kg. Myöskin liha- ja maitotilanne oli entistä kireämpi.

Tarvikkeiden niukkuus, joka erityisesti tunnettiin maamme suurimmassa kuluttajakeskuksessa, Helsingin kaupungissa, aiheutti kansanhuoltolautakunnalle, sen kertomusvuoden aikana jatkaessa paikalliseen kansanhuoltohallintoon kuuluvien tehtävien hoitamista, vaikeasti ratkaistavia kysymyksiä. Koska kansanhuoltolautakunnalla ei kuitenkaan ollut mahdollisuuksia toimittaa elintarvikehankintoja eikä myöskään ohjata tarvikkeiden jakaantumista maassa, nämä tehtävät kun kuuluivat yksinomaan kansanhuoltoministeriölle, saattoi kansanhuoltolautakunta vain esityksiä tekemällä yrittää helpottaa pääkaupungin elintarvikehuoltoa.

Säännöstely laajeni kertomusvuonnakin käsittämään uusia tarvikkeita. Helsingin kaupungissa tulivat jakelusäännöstelyn alaisiksi kala helmikuun 16 p:stä sekä peruna ja ruokajuurikasvit lokakuun 1 p:stä lukien. Tupakan säännöstely alkoi koko maassa samoin lokakuun 1 p:stä. Ruokajuurikasveista voitiin kuitenkin jo joulukuun 1 p:stä varastojen osoittauduttua riittäviksi ja tarvikkeiden huonon säilyväisyyden vuoksi vapauttaa jakelusäännöstelystä porkkana, lanttu ja ruokanauris. Kalan sekä perunan ja ruokajuurikasvien jakelun säännöstely jäi kansanhuoltolautakunnan hoidettavaksi kansanhuoltoministeriön asiasta antamien yleisten määräysten pohjalla. Kalan jakelun säännöstelystä annettiin elokuun 24 p:nä kansanhuoltolautakunnan päätös, joka sisälsi tarkemmat kyseisessä säännöstelyssä noudatettavat määräykset.

Kansanhuoltolautakunta. Joulukuun 17 p:nä 1941 kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1942 lautakunnan puheenjohtajaksi osastonhoitaja F. J. Laakson, varapuheenjohtajaksi kauppaneuvos V. Mattisen sekä muiksi jäseniksi toimittaja Y. Kaarneen, agronoomi R. E. Karlssonin, arkkitehti S. Lagerborg-Steniuksen, rovasti F. E. Liljan, toimitsija U. L. Nurmisen, toimittaja R. Paasion, toimitusjohtaja B. G. W. Sarlinin, professori P. H. Schybergsonin ja johtaja G. G. Wickströmin. Huhtikuun 1 p:nä paikkakunnalta muuton takia eronneen toimittaja Paasion tilalle valittiin liikenneneuvoja O. H. Träskvik ja kesäkuun 4 p:nä kuolleen johtaja Wickströmin tilalle kaupungineläinlääkäri eläinlääketieteentohtori O. W. Ehrström. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sosiaalija opetusasiain johtaja J. W. Keto.

Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana yhteensä 17 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin kaikkiaan 172 asiaa.

Vuoden aikana kävivät lautakunnan tarkoituksia varten valitsemat lähetystöt neuvottelemassa kansanhuoltoministeri H. Ramsayn luona kalan Ahvenanmaalta Helsinkiin kuljettamisen tehostamisesta, kansanhuoltoministeriössä saattamassa sen tietoon lautakunnan kannan perunansäännöstelystä ja esittämässä toivomuksia toimenpiteiksi Helsingin elintarviketilanteen turvaamiseksi sekä rautatiehallituksessa kuin myös kulkulaitos- ja kansanhuoltoministerien luona tekemässä elintarvikkeiden kuljetusten helpottamista tarkoittavia esityksiä.

Marraskuun 11 p:nä lautakunta asetti toimikunnan suunnittelemaan Helsingin kaupungin kansanhuoltohallinnon uudelleenjärjestelyä. Toimikuntaan valittiin jäsenet Ehrström, ja Sarlin sekä varatuomari I. Rauhanen.

Lautakunta antoi lausuntoja ja teki esityksiä kansanhuoltoalaa koskevista kysymyksistä yhteensä 17 kertaa; sen kirjeenvaihto käsitti 23 422 saapunutta ja 39 574 lähetettyä kirjettä.

Lautakunnan keskuudestaan valitsemaan keskusjaostoon kuuluivat puheenjohtajana lautakunnan puheenjohtaja Laakso, varapuheenjohtajana lautakunnan varapuheenjohtaja Mattinen, molemmat itseoikeutettuina jäseninä, sekä valittuina jäseninä lautakunnan jäsenet Paasio, Sarlin ja Wickström. Paasion sittemmin erottua lautakunnasta ja Wickströmin kuoltua valittiin heidän tilalleen jäsenet Ehrström ja Nurminen.

Keskusjaosto kokoontui vuoden aikana yhteensä 41 kertaa ja käsitteli kaikkiaan 307 asiaa.

Polttoainejaostoa ei kertomusvuoden aikana asetettu. Sen sijaan polttoainekysymyksissä avusti lautakuntaa kaupunginhallituksen asettama polttoainetoimikunta. Sen puheenjohtajana oli toimitsija U. Nurminen kesäkuun 20 p:ään saakka ja sen jälkeen pääjohtaja E. Rydman sekä muina jäseninä kamreeri R. Estlander, kaupunginsihteeri E. Mantere, isännöitsijä S. Puranen, johtaja T. Salmio ja toimittaja J. A. Savola. Kaupunginsihteeri Mantereen erottua virastaan valittiin hänen tilalleen toimistopäällikkö T. Aura elokuun 1 p:stä lukien.

Kansanhuoltotoimisto. *Johtosääntö.* Lokakuun 28 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi kansanhuoltotoimiston johtosäännön, joka jätettiin kansanhuoltoministeriön vahvistettavaksi, mutta asia oli vielä vuoden päättyessä ratkaisematta.

Henkilökunta. Kansanhuoltotoimiston toimistopäällikön virka oli avoinna tammikuun 1 p:stä helmikuun 17 p:ään, jolloin sitä hoiti apulaistoimistopäällikkö varatuomari J. Hartio; helmikuun 17 p:n ja marraskuun 1 p:n välisenä aikana varatuomari T. Aura toimi vakinaisena toimistopäällikkönä, marraskuun ajan varatuomarit L. Ikonen ja I. Rauhanen hoitivat taas avoimeksi joutunutta virkaa ja joulukuun 1 p:stä alkaen varatuomari I. Rauhanen valittiin sen vakinaiseksi haltijaksi. Apulaistoimistopäällikkönä toimivat varatuomarit J. Hartio tammikuun 1 p:stä maaliskuun 31 p:ään, I. Rauhanen huhtikuun 1 p:stä syyskuun 15 p:ään ja L. Ikonen syyskuun 7 p:stä vuoden loppuun. Sihteerinä oli varatuomari I. Rauhanen vuoden alusta maaliskuun 27 p:ään saakka. Viimeksi mainitusta päivästä alkaen hoiti avoinna olevaa virkaa varatuomari E. Sirviö toukokuun 1 p:ään saakka. Apulaissihteerinä toimivat varatuomari E. Sirviö tammikuun 1 p:stä toukokuun 1 p:ään ja hovioikeudenauskultantti L.-O. Hemming toukokuun 1 p:stä joulukuun 31 p:ään. Kaupungin polttoainepäällikkönä toimi pääjohtaja E. Rydman vuoden alusta kesäkuun 10 p:ään ja siitä lähtien metsänhoitaja H. Willman. Polttoainepäällikön varamiehenä toimi metsänhoitaja H. Willman polttoainepäälliköksi nimittämiseensä asti ja elokuun 4 p:stä lukien metsänhoitaja P. Mansner.

Kansanhuoltotoimiston muodostivat kanslia-, tili-, kahvila-, kala-, laitos-, maatalous-, maataloustuote-, ostokortti-, pesuaine-, polttoaine- ja kuljetus-, ravintola-, siirtomaatavara-, tarkkailu- ja vaatetusosastot sekä polttoainepäällikön kanslia. Kalaosasto perustettiin huhtikuun 1 p:nä. Maataloustuoteosaston nimenä oli syyskuun 1 p:ään saakka teollisuusosasto. Ostokorttiosastoon kuuluivat alaosastoina Töölön ja Sörnäisten ostokorttikansliat.

Kertomusvuoden alussa ja lopussa toimiston palveluksessa olleen henkilökunnan lukumäärä ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Osasto	Tammikuussa	Joulukuussa
Johtajisto	3	4
Kanslia	7	7
Tiliosasto	2	2
Kahvilaosasto	6	6
Kalaosasto	—	3
Laitososasto	7	7
Maatalousosasto	2	3
Maataloustuoteosasto	12	12
Ostokorttiosasto	45	62
Pesuaineosasto	7	6
Polttoaine- ja kuljetusosasto	13	10
Ravintolaosasto	11	9
Siirtomaatavaraosasto	9	8
Tarkkailuosasto	9	13
Vaatetusosasto	8	11
Polttoainepäällikön kanslia	5	6
Vahtimestarit, siivoojat, lähetit	15	15
Yhteensä	161	184
Näistä vakinaisia	149	165
» tilapäisiä	12	19

Lisäksi käytettiin tilapäistä henkilökuntaa ostokorttien yleisissä jakeluissa ja elokuun 1 p:stä lähtien toimi polttoainepäällikön kansliassa 10 polttoainetarkastajaa.

Ostokorttien jakelu. Yleisiä ostokorttien jakeluja suoritettiin kaksi, nimittäin huhtikuun 1 p:nä ja lokakuun 1 p:nä voimaan tulleiden korttien jakelut, joista edellinen tapahtui helmikuun 25 p:n ja huhtikuun 11 p:n sekä jälkimmäinen elokuun 27 p:n ja lokakuun 7 p:n välisenä aikana. Kaikkiaan jaettiin 3 364 740 erilaista ostokorttia, kuten seuraavasta yhdistelmästä tarkemmin selviää:

Korttilaji [1]	25/2—11/4 jaettuja kortteja, kpl	27/8—7/10 jaettuja kortteja, kpl	Korttilaji [1]	25/2—11/4 jaettuja kortteja, kpl	27/8—7/10 jaettuja kortteja, kpl
A_1	12 037	12 208	N_2	—	128 467
A_2	13 199	11 533	M_1	192 153	182 736
B	148 020	128 200	M_2	50 792	46 733
C	40 625	42 536	M_3	4 646	3 495
D	26 339	26 267	M_4	7 532	2 210
E_1	10 767	12 176	O	243 776	—
E_2	10 737	12 139	O_{1-2}	—	231 211
F	157 584	146 325	O_{3-4}	—	229 577
G_1	81 553	80 716	R	246 597	232 077
G_2	7 607	5 073	T_1	—	94 649
G_3	13	6	T_2	—	136 925
K_1	—	16 450	Y_1	242 893	—
K_2	—	53 464	Y_2	81	—
L	—	14 505	Yhteensä	1 496 951	1 867 789
N_1	—	18 111			

Ensimmäisen jakelun kustannukset nousivat 384 959: 30 mk:aan ja toisen jakelun kustannukset 496 116: 95 mk:aan.

[1]) A_1, A_2, B, C, D, E_1 ja E_2 tarkoittavat viljatuotteiden hankkimiseen oikeuttavat ostokortit ja niistä A_1-kortti annettiin v. 1939 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; A_2-kortti v. 1933—38 syntyneille lapsille; B-kortti henkistä tai keveää ruumiillista työtä tekeville henkilöille; C-kortti a) raskaanpuoleista ruumiillista työtä tekeville miehille sekä sanotunlaista tai raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille, b) vuorotyössä oleville kevyttä ruumiillista työtä tekeville henkilöille, joilla ei ole tilaisuutta ruokailuloman aikana lämpimän ruoan saantiin ja c) v. 1926—29 syntyneille lapsille; D-kortti raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille ja erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville naisille sekä raskaana oleville naisille; sekä E_1- ja E_2-kortti erittäin raskasta ruumiillista työtä tekeville miehille.

Ravintorasvojen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin F-kortti yleensä ostokortin saantiin oikeutetuille henkilöille; G_1-kortti a) sellaisille raskaan tai erittäin raskaan työn tekijöille, joilla oli oikeus saada D- tai E-leipäkortti ja b) v. 1925 tai sen jälkeen syntyneille lapsille; G_2-kortti a) raskaana oleville tai imettäville naisille ja b) sairaille henkilöille, joilla lääkärintodistuksen perusteella oli oikeus saada ylimääräinen ravintorasva-annos; sekä G_3-kortti karjanhaltijan omavaraisruokakuntaan kuuluville henkilöille.

Maidon hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin M_1-kortti yleensä ostokortin saantiin oikeutetuille henkilöille; M_2-kortti a) v. 1925 tai sen jälkeen syntyneille lapsille, heidän täytettyään ensimmäisen ikävuotensa, b) raskaana oleville naisille ja c) imettäville naisille; M_3-kortti ensimmäisellä ikävuodella oleville lapsille; sekä M_4-kortti sairaille henkilöille lääkärintodistuksen nojalla M_1- ja M_2-kortin lisäksi.

Kalan ja perunan hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin O_{1-2}-kortti (kalakortti) kaikille ostokortin saantiin oikeutetuille henkilöille ja O_{3-4}-kortti henkilöille, jotka eivät olleet perunaan ja ruokajuurikasveihin nähden omavaraisia.

Lihan- ja lihajalosteiden hankkimiseen oikeuttava R-ostokortti annettiin kaikille ostokortin saantiin oikeutetuille henkilöille.

Yleisostokorteista annettiin Y_1-kortti henkilöille, joilla oli oikeus saada viljan ja viljatuotteiden, lihan, maidon sekä ravintorasvojen hankkimiseen oikeuttavat ostokortit; sekä Y_2-kortti muille kuin niille, joilla oli oikeus saada Y_1-kortti.

Vaatetustarvikkeiden ja jalkineiden hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin K_1-kortti v. 1924—37 syntyneille pojille; K_2-kortti v. 1923 tai sitä ennen syntyneille miehille; N_1-kortti v. 1924—37 syntyneille tytöille; N_2-kortti v. 1923 tai sitä ennen syntyneille naisille; sekä L-kortti v. 1938 tai sen jälkeen syntyneille lapsille.

Tupakan ja lisäsokeriannoksen hankkimiseen oikeuttavista ostokorteista annettiin T_1- eli tupakkakortti sitä haluaville v. 1922 tai sitä ennen syntyneille miehille ja v. 1918 tai sitä ennen syntyneille naisille; sekä T_2- eli lisäsokerikortti kaikille muille henkilöille.

Ostoluvat. Eri osastoilta annettiin tarvikkeiden ostolupia yhteensä seuraavasti:

Kahvilaosastolta:		
Kahvinkorviketta ...	149 288.70	kg
Kahvinvastiketta	52 048.10	»
Keinomehuja	202.00	ltr
Lihaa	339 369.00	mk
Maitoa	1 193 206.80	ltr
Makeisia	53.30	kg
Perunaa ja ruokajuurikasveja	796 837.00	»
Ravintorasvaa	548.60	»
Ruokarasvaa	179.60	»
Sokeria	45 877.70	»
Teetä	106.23	»
Viljatuotteita	101 540.40	»
Laitososastolta:		
Hedelmiä	478.75	»
Juustoa	12 176.62	»
Kahvia	64.25	»
Kahvinkorviketta	21 244.45	»
Kahvinvastiketta	4 413.00	»
Kalaa.....	14 336.10	»
Lihaa	4 363 231.70	mk
Maitoa	1 710 563.65	ltr
Makeisia	254.00	kg
Margariinia	17 048.45	»
Marmelaadia.....	10 013.55	»
Perunajauhoja	3 007.00	»
Perunoita	1 575 702.00	»
Saippuaa	16 542.21	»
Sokeria	237 177.44	»
Teetä	775.47	»
Tupakkaa	7 981.00	pistettä
Viljatuotteita	1 246 974.60	kg
Voita	59 239.37	»
Maatalousosastolta:		
Betonirautaa	1 520.00	»
Galvanoitua levyä	3 575.00	»
Heiniä	51 720.00	»
Leseitä	4 403.50	»
Lihaa	396.00	»
Maaliöljyä	15 992.25	»
Maitoa	528.00	ltr
Mustaa levyä	1 823.00	kg
Rehukauraa	44 544.00	»
Seissiä	7 357.00	»
Sinkkilevyä	493.00	»
Suopaa	483.00	»
Tärpättiä	3 849.75	»
Vehnäjauhoja	34.00	»
Maataloustuoteosastolta:		
Juustoa	10 523.00	»
Lihaa	1 356 919.00	mk
Maitoa	8 779 738.91	ltr
Margariinia	16 381.00	kg
Marmelaadia.....	80 058.00	kg
Munia	4 734.05	»
Perunoita ja ruokajuurikasveja	47 583 651.00	»
Ruokarasvaa	11 880.00	»
Sipulia	39 450.00	»
Sokeria ja siirappia ...	166 454.00	»
Viljatuotteita	20 098 606.00	»
Voita	836 911.00	»
Pesuaineosastolta:		
Nestesaippuaa	4 885.00	»
Pesupulveria.....	3 528.00	»
Saippuaa	102 665.00	»
Suopaa	24 500.00	»
Polttoaine- ja kuljetusosastolta:		
Antrasiittia	1 351.00	hl
Bensiiniä	169 309.00	ltr
Hiilimurskaa	3 453.00	tonnia
Kivihiiltä	7 552.00	»
Koksia	85 483.00	»
Koksimurskaa	7 823.00	»
Polkupyörärenkaita .	1 274.00	kpl
Saippuaa	6 862.00	kg
Suodatinpusseja	12 504.00	pistettä
Valopetroolia	8 883.00	ltr
Ravintolaosastolta:		
Juustoa	13.00	kg
Kahvinkorviketta	240 391.00	»
Kahvinvastiketta	84 253.00	»
Keinomehuja	2 521.00	ltr
Lihaa	8 063 609.00	mk
Maitoa	4 308 890.00	ltr
Margariinia	6 736.00	kg
Perunaa ja ruokajuurikasveja	6 639 385.00	»
Ruokarasvaa	36 253.00	»
Sokeria	180 633.00	»
Teetä	504.00	»
Tupakkaa	552 193.00	pistettä
Viljatuotteita	1 193 690.00	kg
Voita	3 392.00	»
Siirtomaatavaraosastolta:		
Juustoa	200.00	»
Kahvia	143.00	»
Kahvinkorviketta ja teetä	546 902.00	»
Kahvinvastiketta	149 887.00	»
Margariinia	6 330.00	»
Perunajauhoja	3 295.00	»
Saippuavalmisteita ...	167 374.00	»
Sokeria ja siirappia ...	3 300 191.00	»
Viljatuotteita	9 261 945.00	»

Vaatetusosastolta myönnettiin vaatetustarvikkeiden ostolupia kuluttajille 30 942 kappaleen ja elinkeinonharjoittajille 10 605 kappaleen, yhteensä 41 547 kappaleen hankkimiseen. Edelliset hankinnat vastasivat 921 438 pistettä ja jälkimmäiset 1 513 911 pistettä, yhteensä 2 435 349 pistettä.

Yhteensä myönnettiin ostolupia seuraavasti:

Antrasiittia	1 351.00	hl
Bensiiniä	169 309.00	ltr
Betonirautaa	1 520.00	kg
Galvanoitua levyä	3 575.00	kg
Hedelmiä	478.00	»
Heiniä	51 720.00	»

Hiilimurskaa	3 453.00	tonnia	
Juustoa	22 912.62	kg	
Kahvia	207.25	»	
Kahvinkorviketta	719 838.56	»	
Kahvinvastiketta	290 601.10	»	
Kalaa	14 336.10	»	
Keinomehua	2 723.00	ltr	
Kivihiiltä	7 552.00	tonnia	
Koksia	85 483.00	»	
Koksimurskaa	7 823.00	»	
Leseitä	4 403.50	kg	
Lihaa	14 130 256.70	mk	
Maaliöljyä	15 992.25	kg	
Maitoa	15 992 927.36	ltr	
Makeisia	307.30	kg	
Marmelaadia ja mehua.	90 071.55	»	
Munia	4 734.05	»	
Mustaa levyä	1 823.00	»	
Perunaa ja ruokajuurikasveja	56 595 575.00	»	
Perunajauhoja	6 302.00	kg	
Pesupulveria	3 528.00	»	
Ravintorasvaa	946 584.82	»	
Rehukauraa	44 544.00	»	
Ruokarasvaa	48 312.00	»	
Saippuavalmisteita	293 443.21	»	
Seissiä	7 357.00	»	
Sinkkilevyä	493.00	»	
Sipulia	39 450.00	»	
Sokeria ja siirappia	3 751 506.47	»	
Suodatinpusseja	12 504.00	pistettä	
Suopaa	24 989.00	kg	
Teetä	1 385.70	»	
Tupakkaa	560 174.00	pistettä	
Tärpättiä	3 849.75	kg	
Vaatetustarvikkeita	2 435 349.00	pistettä	
Valopetroolia	8 883.00	kg	
Viljatuotteita	31 902 756.34	»	

Tarkkailuosasto teki vuoden aikana poliisilaitokselle 355 ilmoitusta säännöstelymääräysten rikkomisista. Niiden johdosta raastuvanoikeus tuomitsi 124 henkilöä erilaisiin rangaistuksiin. Vapauttava päätös annettiin 27 tapauksessa.

Toiminnasta johtuneet kustannukset. Kertomusvuoden aikana lautakunnan toiminnasta aiheutuneet kustannukset nousivat yhteensä 9 527 388: 50 mk:aan. Kaupungin myöntämä määräraha käytettiin seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) ja ylitys (—), mk
Palkkiot	125 000: —	81 000: —	+ 44 000: —
Tilapäinen työvoima	3 788 501: —	6 123 995: 30	—2 335 494: 30
Kesälomasijaiset	75 000: —	74 790: 95	+ 209: 05
Ylimääräinen työ	[1])2 650: —	2 650: —	—
Vuokra	460 520: —	460 520: —	—
Valaistus	30 000: —	39 482: 55	— 9 482: 55
Siivoaminen	18 000: —	18 007: 85	— 7: 85
Kaluston hankinta	75 000: —	81 920: 10	— 6 920: 10
Painatus ja sidonta	130 000: —	163 167: 50	— 33 167: 50
Tarveaineet	350 000: —	380 925: 70	— 30 925: 70
Ostokorttien jakelu	500 000: —	1 098 476: 55	— 598 476: 55
Ostokorttien säilytysvaraston hälytyslaitteiden hoito	[1])8 194: 30	8 194: 30	—
Kaupunginhallituksen käyttövarat	100 000: —	—	+ 100 000: —
Elintarvikkeiden hankinta	2 700 000: —	994 257: 70	+ 1 705 742: 30
Saksasta tuotujen perunain kaupasta aiheutunut tappio	—	494 257: 70	—
Nautaeläinten tuonnista aiheutunut tappio	—	500 000: —	—
Yhteensä	8 362 865: 30	9 527 388: 50	—1 164 523: 20

[1]) Vuoden varrella myönnetty lisämääräraha.

18. Ammattioppilaslautakunta

Ammattioppilaslautakunnan toiminnasta v. 1942 saatiin seuraavat tiedot:

Lautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna insinööri E. E. Söderman puheenjohtajana sekä jäseninä kultaseppämestari F. O. Lindroos, joka samalla toimi varapuheenjohtajana, ja toimitusjohtaja U. E. Perkko työnantajain edustajina ja ilmajarrutarkastaja J. V. Laine ja kirjansitoja F. E. Merikoski työntekijäin edustajina. Edellisen ryhmän varamiehinä olivat insinööri K. F. Kreander ja kirjapainonjohtaja J. K. V. Paasio ja jälkimmäisen rouva L. M. Ahmala ja vaatturi R. Virta. Sihteerinä toimi varatuomari T. S. Törnblom ja kanslistina rouva T. Törnblom.

Vuoden aikana pidettiin 4 kokousta. Arvostelulautakunnalla oli kaikkiaan 11 kokousta.

Kertomusvuonna luetteloitiin 187 oppisopimusta ja edellisiltä vuosilta oli jäljellä 570 sopimusta. Vuoden kuluessa päättyi 90 sopimusta ja eri syistä purettiin 32 sopimusta [1]) Luetteloituja, voimassa olevia oppisopimuksia oli vuoden lopussa kaikkiaan 757. Ammattikokeissa hyväksyttiin kaikki kokeisiin osallistuneet 35 henkilöä. Kertomusvuoden aikana luetteloidut oppisopimukset jakautuivat ammateittain seuraavasti:

Valajia	1	Turkkureita	2
Kursoojia	3	Modisteja	1
Viilaajia	31	Latojia	17
Rautasorvaajia	23	Painajia	3
Muita konetyöntekijöitä	3	Kemigraafeja	1
Läkki- ja levyseppiä	3	Kivipainajia	3
Kupariseppiä	1	Kirjansitojia	4
Käämijöitä	3	Valokuvaajia	1
Sähköteknikoita	1	Konepuuseppiä	6
Sähkömonttööreja	32	Partureita	5
Mallipuuseppiä	7	Kampaajia	18
Veturinlämmittäjiä	18	Yhteensä	187

Luetteloiduista oppisopimuksista oli 159 miesten oppisopimuksia ja 28 naisten, joista viimeksi mainituista 1 kuului turkkurin, 1 modistin, 3 latojan, 5 parturin ja 18 kampaajan ammattialaan. 27 miesoppilasta ja 24 naisoppilasta teki sopimuksen 3 vuodeksi ja 132 miesoppilasta ja 4 naisoppilasta teki sopimuksen 4 vuodeksi. Oppilaskodissa asui ja kodin ruoassa oli 63 miesoppilasta ja 96 miesoppilaalla ja kaikilla 28 naisoppilaalla oli oma asunto ja talous.

[1]) 1 kursoojan, 8 viilaajan, 3 rautasorvaajan, 3 sähkömonttöörin, 2 veturinlämmittäjän, 4 latojan, 1 kehystäjän ja kultaajan, 2 parturin ja 8 kampaajan sopimusta.

19. Kotitalouslautakunta

Kotitalouslautakunta antoi toiminnastaan v. 1942 seuraavan selostuksen:

Kokoonpano. Lautakuntaan kuuluivat v. 1942 talousneuvos M. Sillanpää puheenjohtajana, talousneuvos H. Gebhard varapuheenjohtajana ja rouva H. Brander, arkkitehti S. Lagerborg-Stenius ja rouva M. Mutikainen jäseninä. Kaupunginhallitusta edusti kokouksissa rouva M. Salmela-Järvinen ja sihteerinä toimi kotitalousneuvoja I. Grotenfelt. Lautakunta kokoontui vuoden aikana 9 kertaa. Lähetettyjen kirjeiden ja kirjelmien luku oli 75, saapuneiden 78.

Toimihenkilöt. Lautakunnan vakinaisista kotitalousneuvojista toimivat käsityönopettaja I. Grotenfelt ja talousopettaja L. Virki kotitalouskerholassa Mäkelänkadun 45:ssä, talousopettaja M. Koivisto opetuskeittiössä Helsinginkadun 26:ssa ja talousopettaja K. Vöry opetuskeittiössä Fredrikinkadun 16:ssa. Ylimääräisinä käsityöneuvojina toimivat neiti A. Kautonen, rouva L. Lehtonen ja käsityönopettaja H. Löfgrén. Apuopettajana talouskursseilla toimi talousopettaja T. Lindroos. Tyttökerhojen ohjaajana toimi rouva S. Salo ja laulun opetusta ohjasi rouva R. Hangasjärvi.

Toiminta. Lautakunnan opetustoiminta tapahtui seuraavissa huoneistoissa: Helsinginkadun 26:ssa olevassa opetuskeittiössä, Mäkelänkadun 45:ssä olevassa kotitalouskerholassa ja Fredrikinkadun 16:ssa olevassa opetuskeittiössä. Koska ensiksi mainitussa ei ollut erityistä käsityöhuonetta, lautakunta kaupunginhallituksen luvalla sai käyttää suomenkielisen työväenopiston käsityösalia käsityönopetukseensa.

Huhtikuun 17 p:n ja 20 p:n välisenä aikana järjestettiin työväentalossa kotitalouskeskuksen toimesta pulantorjunta-näyttely, johon lautakunta osallistui eri toimintamuotojaan esittäen. Talouspuolella näytettiin pula-ajan pesu- ja puhdistusaineita sekä -välineitä ja esitettiin villivihannesten käyttöä taloudessa. Sitä paitsi pitivät talousopettajat useita havainto-esityksiä omalta alaltaan. Käsityöopetuksessa sovellettiin etupäässä periaatetta vanhasta uutta, jolloin pikkulasten vaatteet ja peitteet herättivät erikoista huomiota.

Huhtikuussa toimeenpannun, sosialisen tutkimustoimiston järjestämän ruoankulutustutkimuksen Helsingissä antoi kaupunginhallitus kotitalouslautakunnan hoidettavaksi. Siihen osallistui 136 perhettä ja lautakunnan opettajat toimivat perheiden opastajina, samoin kuin samanlaisessa, marraskuussa toimeenpannussa tutkimuksessa, jonka sosiaalinen tutkimustoimisto itse hoiti.

Vaatetustilanteen yhä huonontuessa toimeenpantiin keväällä koko maassa yleinen pikkulastenvaatekeräys. Kaupunginhallituksen luvalla otettiin lautakunnan opetushuoneistoissa vastaan vaatteita, joista sitten kerhoissa valmistettiin runsaasti pikkupakkauksia työläisnaisliiton välityksellä tarvitseville jaettaviksi.

Huolimatta jatkuvasta sodasta on lautakunnan toiminta voinut jatkua koko vuoden suunnitellussa laajuudessa, vaikkakin pula-aika tuntuu yhä enemmän painavan leimansa työhön sekä kurssien laatuun että oppilasmäärään katsoen. Toiselta puolen esiintyy kiitettävää harrastusta saada neuvoja ja ohjausta, jotta paraiten selviydyttäisiin vaikeuksista, toiselta puolen on kuin moni ei enää jaksaisi oman ankaran jokapäiväisen ansio- tai kotityönsä lisäksi harrastaa mitään muuta. Näissä oloissa on vaativaa ja vaikeata keksiä sellaisia työmuotoja, jotka kaikesta huolimatta herättäisivät mielenkiintoa ja innostusta sekä ajankohtaisuudellaan auttaisivat perheenemäntiä. Soveltamalla toimintansa sota- ja pula-ajan vaatimuksia vastaavaksi on kotitalouslautakunta parhaansa mukaan koettanut olla rakentavassa kotirintamatyössä mukana.

Talousopetuksessa järjestettiin yhteensä 53 kurssia käsittäen ne n. 524 eri opetustilaisuutta, joihin osallistui kaikkiaan 486 oppilasta, kuten selviää seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Pula-ajan ruoanlaitto	38	5—12	324
Säilöönpano ja kasviruokien valmistus	9	5	83
Havainto-opetus	3	1	39
Talousopetus kerho- ja koulutytöille	1	5	10
Jouluruokien valmistus	1	3	16
Talousopetus työvalmiusnaisille	1	12	14
Yhteensä	53	—	486

Havainto-opetusta ja neuvontaa ruoanlaitossa, säilöönpanossa ja kodinhoidossa annettiin eri keittiöissä yhteensä 98 kertaa ja oli näissä tilaisuuksissa läsnä kaikkiaan 1 743 henkilöä. Suullisen neuvonnan lisäksi on yleisöllä ollut tilaisuus määrättyinä aikoina puhelimitse tiedustella ohjeita, mikä on ollutkin hyvin yleistä. Ruotsinkieliset kurssit pidettiin Fredrikinkadun 16:n opetuskeittiössä. Ruotsinkielisiä kursseja oli kaikkiaan 4 ja niillä 41 osanottajaa.

Käsityönopetuksessa järjestettiin 41 kurssia käsittäen ne 519 opetustilaisuutta, joihin osallistui 853 oppilasta, kuten ilmenee seuraavasta:

Opetusaine	Kursseja	Kurssiin sisältyviä opetustilaisuuksia	Oppilaita
Käsityöneuvonta aikuisille	24	16	612
Käsityöneuvonta tytöille	2	30	60
Hattujen valmistus	6	5	72
Peitteiden valmistus	2	5	6
Tallukoiden valmistus	5	5	83
Kaavapiirustus	2	5	20
Yhteensä	41	—	853

Kerran kuukaudessa järjestettiin kurssilaisille yhteisiä ohjelmallisia tilaisuuksia, koti-iltoja, joihin oli vapaa pääsy. Ohjelma käsitti esitelmiä kodin- ja terveydenhoidon, kasvatuksen ja huoltokysymysten alalta, soittoa, laulua y.m. Koti-iltoja pidettiin kaikkiaan 5 ja osallistui niihin n. 380 henkilöä.

Kurssitoiminnan ohella ja lisäksi harjoitettiin kerhotyötä lasten, nuorten tyttöjen ja äitien keskuudessa. Lasten ja tyttöjen kerhot toimivat Mäkelänkadun 45:ssä ja mainittakoon niiden toiminnasta seuraavaa: Iän perusteella tytöt jaettiin eri ryhmiin, kaikkiaan 8:aan, joihin kuului 116 tyttöä. Nuorempia ohjattiin askartelussa ja laululeikeissä, vanhempia käsitöissä ja taloustoimissa. Sitä paitsi harrastettiin urheilua ja retkeilyä. Aikuisille järjestettiin eri opetuskeittiöissä kerhoja, jotka kokoontuivat kerran viikossa ja joissa harrastettiin kodinhoito- ja kasvatuskysymyksiä, kirjallisuutta ja laulua. Myös on kotitalouslautakunta Käpylän olympiakylän asukkaiden seuran pyynnöstä ja kaupunginhallituksen suostumuksella aloittanut kerhotoiminnan Käpylän kansakoulussa, mikä näyttää saavuttaneen suurta suosiota. Kerhot järjestivät opettajiensa johdolla juhlia, sekä tekivät retkiä ja kävivät näyttelyissä. Kerhojen jäsenmäärä oli n. 200.

Menot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin lautakunnan käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerä	Määräraha	Todelliset menot	Säästetty (+ tai ylitetty) määrä (—)
	Markkaa ja penniä		
Palkkiot	9,000 —	5,800 —	+3,200 —
Sääntöpalkkaiset virat	[1])191,599 —	191,599 —	— —
Tilapäistä työvoimaa	[2])183,702 —	174,702 —	+9,000 —
Vuokra	[3])88,560 —	86,640 —	+1,920 —
Lämpö	19,000 —	14,127 —	+4,873 —
Valaistus	4,000 —	2,257 20	+1,742 80
Siivoaminen	2,500 —	2,331 75	+ 168 25
Kaluston kunnossapito	3,000 —	2,617 50	+ 382 50
Painatus ja sidonta	1,000 —	573 10	+ 426 90
Tarverahat	10 000 —	11,167 05	—1,167 05
Tarveaineet kurssitoimintaa ja havainto-opetusta varten	80,000 —	33,865 05	+46,134 95
Yhteensä	592,361 —	525,679 65	+66,681 35

Tulot. Erilaisista kursseista oli tuloja 18 506 mk.

[1]) Tähän sisältyy 42,199 mk lisämäärärahoja. — [2]) S:n 39,462 mk. — [3]) S:n 960 mk.

20. Kaupunginkirjasto

Kaupunginkirjaston johtokunnan kertomus [1]) v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Johtokunta. Johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana filosofiantohtori A. H. Bergholm, varapuheenjohtajana toimistopäällikkö G. Modeen tammikuun 28 p:ään asti ja sen jälkeen levikkipäällikkö V. Aronen sekä muina jäseninä rouva E. Peräläinen ja valtionsyyttäjä A. Planting sekä uutena jäsenenä toimistopäällikkö Modeenin tilalla filosofiantohtori R. Meinander. Kaupunginhallituksen edustajana kirjaston johtokunnassa oli filosofianmaisteri P. Railo. Johtokunta kokoontui kertomusvuonna 9 kertaa.

Henkilökunta. Vuoden aikana vakinaistettiin 19 tilapäisen kirjastoapulaisen virkaa, joihin valittiin marraskuun 3 p:nä filosofianmaisteri H. Kinos sekä filosofiankandidaatit A. Laurila, E. Oksanen ja E. Wirla; joulukuun 19 p:nä filosofianmaisterit S.-L. Meri, G. Sandström ja K. Viitasaari, filosofiankandidaatit S. Groundstroem, S. Oksanen, K. Sariola, ylioppilaat A.-M. Castrén, A. Laurikainen, M. Railo, E. Seppänen, E. Vekara, I. Vesikari ja A. Viranoja sekä neiti S. Tukiainen; sekä joulukuun 28 p:nä ylioppilas T. Vihersalo.

Sairaslomaa myönnettiin 37 virkailijalle 62 eri tapauksessa yhteensä 3 639 työtuntia. V. 1941 vastaavat luvut olivat 29, 45 ja 1 740.

Aukioloajat olivat aikaisemmin seuraavat: Pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa aikuisten ja lasten lainausosastot arkisin klo 13—20, opintosali klo 12—21 ja lukusalit klo 14—21. Töölön, Vallilan ja Eteläisen haarakirjastojen lainausosastot olivat auki klo 15—20 sekä Käpylän ja Pasilan klo 17—20. Sunnuntaisin lainausosastot olivat auki klo 16—19 ja opinto- sekä lukusalit klo 16—20. Vuoden alusta pidennettiin aukioloajat niin, että Pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa aikuisten lainausosastot olivat auki klo 10—20 ja lasten osastot klo 12—20. Opintosali ja lukusalit olivat auki arkisin ja sunnuntaisin klo 10—22. Pyhä- ja juhlapäivinä kirjasto oli auki seuraavasti: uudenvuodenpäivänä, pitkäperjantaina, pääsiäispäivänä ja helluntaipäivänä lukusalit klo 15—20, vappuna ja itsenäisyyspäivänä lukusalit klo 10—20, juhannusaattona ja juhannuspäivänä sekä jouluaattona ja joulupäivänä kiinni, muina pyhinä niinkuin sunnuntaisin.

Lainaus. Kirjalainojen lukumäärä v. 1942 ja 1941 oli seuraava:

	1942		1941	
	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden	Kaikkiaan	Keskimäärin lainauspäivää kohden
Pääkirjasto	422 478	1 235	473 241	1 392
Kallion haarakirjasto	237 888	696	277 136	815
Töölön »	66 485	195	69 988	206
Vallilan »	58 901	173	67 642	200
Käpylän »	27 095	79	29 031	96
Pasilan »	11 681	34	13 640	45
Eteläinen »	22 037	65	28 940	85
Yhteensä	846 565	2 477	959 618	2 839

Lainauspäivien lukumäärä oli pääkirjastossa ja Kallion haarakirjastossa 342, muissa haarakirjastoissa 341.

Suurin määrä päivässä annettuja kirjalainoja oli 4 309 oltuaan v. 1941 6 964.

Aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen kirjalainojen välinen suhde käy ilmi seuraavasta taulukosta:

---

[1]) Kertomukseen liittyvät taulukkotiedot lainausliikkeestä sekä käynneistä lukusaleissa on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

	Aikuisten kirjalainat		Lasten ja nuorison kirjalainat		Kirjalainat kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	341 283	80.8	81 195	19.2	422 478
Kallion haarakirjasto	150 817	63.4	87 071	36.6	237 888
Töölön »	45 122	67.9	21 363	32.1	66 485
Vallilan »	34 911	59.3	23 990	40.7	58 901
Käpylän »	13 025	48.1	14 070	51.9	27 095
Pasilan »	5 381	46.1	6 300	53.9	11 681
Eteläinen »	11 006	49.9	11 031	50.1	22 037
Yhteensä	601 545	71.1	245 020	28.9	846 565

V. 1941 lainattiin aikuisille 664 744 nidosta eli 69.3 % sekä lapsille ja nuorisolle 294 874 eli 30.7 %.

Kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde selviää seuraavasta taulukosta, jossa myöskin on otettu huomioon aikuisille sekä lapsille ja nuorisolle annettujen lainain välinen ero:

	Aikuisten kirjalainat				Lasten ja nuorison kirjalainat				Kirjalainat kaikkiaan			
	Kauno-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus		Kertoma-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus		Kauno- ja kertoma-kirjallisuus		Tieto-kirjallisuus	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
Pääkirjasto	219 095	64.2	122 188	35.8	57 691	71.1	23 504	28.9	276 786	65.5	145 692	34.5
Kallion haarakirjasto	109 348	72.5	41 469	27.5	65 244	74.9	21 827	25.1	174 592	73.4	63 296	26.6
Töölön »	31 731	70.3	13 391	29.7	15 509	72.6	5 854	27.4	47 240	71.1	19 245	28.9
Vallilan »	24 373	69.8	10 538	30.2	19 478	81.2	4 512	18.8	43 851	74.4	15 050	25.6
Käpylän »	9 252	71.0	3 773	29.0	11 071	78.7	2 999	21.3	20 323	75.0	6 772	25.0
Pasilan »	3 412	63.4	1 969	36.6	5 014	79.6	1 286	20.4	8 426	72.1	3 255	27.9
Eteläinen »	7 133	64.8	3 873	35.2	8 341	75.6	2 690	24.4	15 474	70.2	6 563	29.8
Yhteensä	404 344	67.2	197 201	32.8	182 348	74.4	62 672	25.6	586 692	69.3	259 873	30.7

V. 1941 lainattiin kaikkiaan 631 876 nidosta eli 65.8 % kaunokirjallisuutta sekä 327 742 eli 34.2 % tietokirjallisuutta. Lainatun kaunokirjallisuuden ja tietokirjallisuuden välinen suhde muuttui siten kertomusvuonna jonkin verran edellisen eduksi. Kun otetaan huomioon, että romaani luetaan muutamassa päivässä, kun sen sijaan tietokirjan lukemiseen menee viikkoja ja sitä luetaan kertaillenkin, ei tämä prosenttiluku tietenkään ilmaise tieto- ja kaunokirjallisuuden harrastuksen välistä todellista suhdetta.

Erikielisen kirjallisuuden lainausta valaisee seuraava taulukko:

	Suomenkielinen kirjallisuus		Skandinaavinen kirjallisuus		Muunkielinen kirjallisuus		Kirjalainat kaikkiaan
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	
Pääkirjasto	254 090	60.1	146 982	34.8	21 406	5.1	422 478
Kallion haarakirjasto	214 021	90.0	23 723	10.0	144	0.0	237 888
Töölön »	43 343	65.2	23 114	34.8	28	0.0	66 485
Vallilan »	52 130	88.5	6 732	11.4	39	0.1	58 901
Käpylän »	23 191	85.6	3 904	14.4	—	—	27 095
Pasilan »	10 631	91.0	1 050	9.0	—	—	11 681
Eteläinen »	16 898	76.7	5 137	23.3	2	0.0	22 037
Yhteensä	614 304	72.6	210 642	24.9	21 619	2.5	846 565

Kaikilta lainausosastoilta lainattiin v. 1941 suomenkielistä kirjallisuutta 698 122 nidosta eli 72.8 %, skandinaavista kirjallisuutta 238 040 nidosta eli 24.8 % ja muunkielistä kirjallisuutta 23 456 eli 2.4 %.

Kirjavaraston eri kirjallisuusluokista lainattujen nidosten luku ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Kirjallisuusluokka	Pääkirjasto	Kallion haarakirjasto	Töölön haarakirjasto	Vallilan haarakirjasto	Käpylän haarakirjasto	Pasilan haarakirjasto	Eteläinen haarakirjasto	Kirjalainat kaikkiaan	%
000. Ensyklopedia	6 687	6 358	1 584	1 312	673	546	477	17 637	2.1
100. Filosofia, kulttuuri, kasvatustiede	9 922	2 028	990	414	148	35	174	13 711	1.6
200. Uskonnot, mytologia	4 736	954	346	222	62	45	130	6 495	0.8
300. Yhteiskuntatieto	8 725	2 485	1 514	1 411	387	332	534	15 388	1.8
400. Maantiede, matkat, kansatiede	23 254	12 402	3 491	2 691	1 530	573	1 206	45 147	5.3
500. Matematiikka, luonnontieteet	13 480	5 602	1 427	1 029	498	159	424	22 619	2.7
600. Lääketiede, tekniikka, talous	15 872	6 525	1 408	1 048	671	219	348	26 091	3.1
700. Taide, liikuntakasvatus	9 674	4 116	1 625	839	362	70	382	17 068	2.0
800. Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	14 002	4 272	1 478	816	276	199	278	21 321	2.5
900. Historia, elämäkerrat, sukututkimus	39 340	18 554	5 382	5 268	2 165	1 077	2 610	74 396	8.8
0—9. Kaunokirjallisuus	276 786	174 592	47 240	43 851	20 323	8 426	15 474	586 692	69.3
Yhteensä	422 478	237 888	66 485	58 901	27 095	11 681	22 037	846 565	100.0

Lainaajat. Kotilainoja sai kaikkiaan 42 888 henkilöä, joista 7 791 oli uusia lainaajia. Seuraavassa taulukossa on lainaajia koskevia tietoja:

	Aikuiset					Lapset ja nuoriso					Kaiken kaikkiaan
	Miehiä	%	Naisia	%	Yhteensä	Poikia	%	Tyttöjä	%	Yhteensä	
Lainaajia, joiden äidinkieli oli suomi											
Pääkirjasto	4 698	38.2	7 593	61.8	12 291	1 296	62.1	792	37.9	2 088	14 379
Kallion haarakirjasto	2 905	39.3	4 484	60.7	7 389	1 379	60.1	915	39.9	2 294	9 683
Töölön »	466	37.3	782	62.7	1 248	444	63.9	251	36.1	695	1 943
Vallilan »	612	42.5	829	57.5	1 441	505	52.4	458	47.6	963	2 404
Käpylän »	310	43.4	405	56.6	715	311	51.3	295	48.7	606	1 321
Pasilan »	96	43.0	127	57.0	223	70	47.9	76	52.1	146	369
Eteläinen »	141	32.3	295	67.7	436	120	51.3	114	48.7	234	670
Yhteensä	9 228	38.9	14 515	61.1	23 743	4 125	58.7	2 901	41.3	7 026	30 769
Lainaajia, joiden äidinkieli oli ruotsi											
Pääkirjasto	3 042	38.6	4 833	61.4	7 875	660	56.6	506	43.4	1 166	9 041
Kallion haarakirjasto	286	42.5	387	57.5	673	82	52.6	74	47.4	156	829
Töölön »	254	36.1	450	63.9	704	184	49.3	189	50.7	373	1 077
Vallilan »	97	41.6	136	58.4	233	97	57.4	72	42.6	169	402
Käpylän »	70	42.4	95	57.6	165	26	41.3	37	58.7	63	228
Pasilan »	21	45.7	25	54.3	46	5	45.5	6	54.5	11	57
Eteläinen »	49	31.4	107	68.6	156	37	44.6	46	55.4	83	239
Yhteensä	3 819	38.8	6 033	61.2	9 852	1 091	54.0	930	46.0	2 021	11 873
Lainaajia, joiden äidinkieli oli jokin muu kieli											
Pääkirjasto	126	53.4	110	46.6	236	5	50.0	5	50.0	10	246
Lainaajia kaikkiaan											
Pääkirjasto	7 866	38.6	12 536	61.4	20 402	1 961	60.1	1 303	39.9	3 264	23 666
Kallion haarakirjasto	3 191	39.6	4 871	60.4	8 062	1 461	59.6	989	40.4	2 450	10 512
Töölön »	720	36.9	1 232	63.1	1 952	628	58.8	440	41.2	1 068	3 020
Vallilan »	709	42.4	965	57.6	1 674	602	53.2	530	46.8	1 132	2 806
Käpylän »	380	43.2	500	56.8	880	337	50.4	332	49.6	669	1 549
Pasilan »	117	43.5	152	56.5	269	75	47.8	82	52.2	157	426
Eteläinen »	190	32.1	402	67.9	592	157	49.5	160	50.5	317	909
Kaikkiaan	13 173	38.9	20 658	61.1	33 831	5 221	57.6	3 836	42.4	9 057	42 888

V. 1941 oli lainaajien lukumäärä 45 910, joista 32 634:llä eli 71.1 %:lla oli äidinkielenä suomi, 12 994:llä eli 28.3 %:lla ruotsi ja 282:lla eli 0.6 %:lla jokin muu kieli. Vastaavat kertomusvuotta koskevat prosenttiluvut ovat 71.7, 27.7 ja 0.6. Suomenkielisten lainaajien lukumäärä lisääntyi siis 0.6 % ruotsinkielisten vähentyessä 0.6 %. Aikuisten ja nuorten lainaajien suhdeluku muuttui nuorten eduksi; aikuisten prosenttiluku oli 78.9 (81.3 v. 1941) ja nuorten 21.1 (18.7 v. 1941). Miesten ja naisten lukumäärää osoittavat prosenttiluvut olivat edellisten 38.9 (43.6 v. 1941) ja jälkimmäisten 61.1 (56.4 v. 1941). Nuorista lainaajista oli 57.6 % (57.7 % v. 1941) poikia ja 42.4 % (42.3 % v. 1941) tyttöjä.

Lukusalit. Pääkirjaston opintosali, yleinen lukusali, sanomalehtisali ja lasten lukusali olivat avoinna 358 päivänä. Kallion haarakirjastossa oli aikuisten lukusali, sanomalehtisali ja lasten lukusali avoinna 358 päivänä. Töölön haarakirjastossa oli sanomalehtisali avoinna 358 päivänä ja lasten lukusali 357 päivänä. Vastaavat aukiolopäivät olivat Vallilassa 358 ja 357. Käpylässä 358 ja 357, Pasilassa 358 ja 357 ja Eteläisessä haarakirjastossa 358 ja 357.

Lukusalikäyntien lukumäärä v. 1942 ja v. 1941 käy ilmi seuraavasta taulukosta:

	Opintosali		Aikuisten lukusalit		Sanomalehtisalit		Lasten lukusalit		Käyntejä kaikkiaan	
	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941	1942	1941
Pääkirjasto	21 603	24 757	29 172	35 711	150 756	235 021	43 262	56 249	244 793	351 738
Haarakirjastot:										
Kallion	—	—	17 755	23 381	129 116	203 725	54 851	50 787	201 722	277 893
Töölön	—	—	—	—	33 073	47 712	13 079	14 196	46 152	61 908
Vallilan	—	—	—	—	116 055	144 770	24 204	28 356	140 259	173 126
Käpylän	—	—	—	—	105 797	113 363	6 634	4 857	112 431	118 220
Pasilan	—	—	—	—	9 709	13 059	5 331	5 437	15 040	18 496
Eteläinen	—	—	—	—	53 146	96 882	1 877	3 699	55 023	100 581
Yhteensä	21 603	24 757	46 927	59 092	597 652	854 532	149 238	163 581	815 420	1 101 962

Lukusalikäyntien päivittäinen keskimäärä oli seuraava:

	1942	1941
Pääkirjasto	685	994
Kallion haarakirjasto	563	791
Töölön »	129	175
Vallilan »	392	489
Käpylän »	314	339
Pasilan »	42	52
Eteläinen »	153	284
Yhteensä	2 278	3 124

Vuoden kuluessa ilmestyneitä aikakaus- ja sanomalehtiä oli lukusaleissa yleisön käytettävinä seuraava määrä:

	Aikakauslehtiä		Sanomalehtiä	
	luku	kpl	luku	kpl
Pääkirjasto	267	301	72	93
Kallion haarakirjasto	211	238	33	54
Töölön »	75	76	26	30
Vallilan »	87	88	24	37
Käpylän »	58	58	20	24
Pasilan »	55	55	20	20
Eteläinen »	56	57	17	32

Kirjavarasto. Kirjaston luetteloista poistettiin 5 171 loppuunkulunutta nidosta, joista 2 600 oli kuulunut pääkirjastoon, 2 400 Kallion haarakirjastoon, 89 Vallilan haarakirjastoon, 79 Käpylän haarakirjastoon ja 3 Eteläiseen haarakirjastoon.

Kirjastoon luetteloitiin ja hankittiin 12 315 uutta nidosta. Luetteloitu kirjavarasto käsitti kertomusvuoden alussa 274 992 nidosta ja vuoden lopussa 282 136 nidosta. Viimeksi mainituista oli 155 311 eli 55.0 % suomenkielistä, 114 745 eli 40.7 % skandinaavista ja 12 080 eli 4.3 % muunkielistä kirjallisuutta.

Kertomusvuoden päättyessä kirjavarasto jakaantui eri luokkiin seuraavasti:

		Nidoksia	%
000.	Ensyklopedia	1 052	0.4
100.	Filosofia, kulttuurihistoria, kasvatustiede	801	0.3
200.	Uskonnot, mytologia	738	0.2
300.	Yhteiskuntatieto	2 376	0.8
400.	Maantiede, matkat, kansatiede	938	0.3
500.	Matematiikka, luonnontieteet	766	0.3
600.	Lääketiede, tekniikka, talous	1 867	0.7
700.	Taide, liikuntakasvatus	1 058	0.4
800.	Kirjallisuudenhistoria, kielitiede	1 022	0.4
900.	Historia, elämäkerrat, sukututkimus	2 020	0.7
0—9.	Kaunokirjallisuus	10 585	3.7
I.	Uskonnot	9 031	3.2
II.	Historia, arkeologia ja elämäkerrat	26 561	9.4
III.	Maantiede, kansatiede, antropologia ja matkakertomukset	14 876	5.3
IV.	Romaanit, kertomukset ja sadut	94 509	33.5
V.	Runot, näytelmät, albumit sekä kirjallisuudenhistoria ja taide	29 423	10.4
VI.	Luonnontiede, matematiikka, lääketiede ja teknologia	15 769	5.6
VII.	Oikeus- ja valtiotiede, yhteiskunnalliset kysymykset ja talous	16 875	6.0
VIII.	Kielitiede	4 581	1.6
IX.	Filosofia, siveysoppi, kasvatus, kirja- ja kirjastotiede, urheilu sekä muut sekalaiset aineet	16 873	6.0
X.	Lukusaleihin sijoitettu kirjallisuus (hakuteokset, sidotut aikakaus- ja sanomalehdet y.m.)	30 415	10.8
	Yhteensä	282 136	100.0

Pääkirjaston ja haarakirjastojen kesken kirjavarasto jakaantui v:n 1942 ja 1941 päättyessä seuraavasti:

	1942		1941	
	Nidoksia	%	Nidoksia	%
Pääkirjasto	157 554	55.8	153 789	55.9
Kallion haarakirjasto	66 231	23.5	65 459	23.8
Töölön »	21 092	7.5	20 385	7.4
Vallilan »	17 163	6.1	16 479	6.0
Käpylän »	9 452	3 3	9 070	3.3
Pasilan »	6 087	2.2	5 854	2.1
Eteläinen »	4 557	1.6	3 956	1.5
Yhteensä	282 136	100.0	274 992	100.0

Kirjavaraston arvo arvioitiin kertomusvuoden alkaessa 6 967 450 mk:ksi ja vuoden päättyessä 7 162 080 mk:ksi.

Kirjalahjat. Kertomusvuonna merkittiin kirjalahjoituksia seuraavilta henkilöiltä ja laitoksilta: neiti G. Ahnger; P. H. Bäckman Oy.; herra J. Cajanus; filosofianmaisteri E. Grönroos; neiti E. Iversen; insinööri E. M. Leino; kirjastonhoitaja Hj. Lenning; H. Liljeroos Oy.; Lundin yliopisto; Ministerul propagandei nationale, Bucaresti, Romania; Skövde stadsbibliotek ja Turun kaupunginhallitus.

Tulot. Kirjaston tulot olivat 161 200: 45 mk oltuaan v. 1941 150 489: 50 mk.

Pääkirjaston ja haarakirjastojen v:n 1942 tulojen jakautuminen eri kuukausiin ja tuloeriin selviää seuraavasta taulukosta:

	Pääkirjasto	Kallion haarakirjasto	Töölön haarakirjasto	Vallilan haarakirjasto	Käpylän haarakirjasto	Pasilan haarakirjasto	Eteläinen haarakirjasto	Yhteensä
	Markkaa ja penniä							
Kuukausi								
Tammikuu	8 635:50	3 002:25	455:—	572:50	398:50	290:—	363:50	13 717:25
Helmikuu	6 898:—	1 979:50	423:50	440:50	168:50	228:50	143:50	10 282:—
Maaliskuu	11 366:30	2 969:—	444:50	475:50	292:—	256:50	387:—	16 190:80
Huhtikuu	8 135:50	2 799:—	329:50	532:—	196:—	238:—	330:—	12 560:—
Toukokuu	8 726:50	2 819:—	337:50	717:50	283:50	299:50	237:—	13 420:50
Kesäkuu	7 589:—	2 564:—	254:50	506:—	285:—	261:50	259:50	11 719:50
Heinäkuu	8 090:—	3 122:90	357:—	527:50	316:50	271:—	193:—	12 877:90
Elokuu	7 068:50	2 050:50	508:50	431:50	273:50	250:50	237:—	10 820:—
Syyskuu	8 114:—	2 720:—	365:—	580:50	151:50	276:50	265:—	12 472:50
Lokakuu	9 182:50	3 080:50	428:—	539:50	217:50	262:—	205:—	13 915:—
Marraskuu	7 883:50	3 144:—	326:50	591:50	200:50	312:—	240:—	12 698:—
Joulukuu	14 243:50	4 310:—	373:50	641:—	351:50	311:—	296:50	20 527:—
Yhteensä	105 932:80	34 560:65	4 603:—	6 555:50	3 134:50	3 257:—	3 157:—	161 200:45
Tuloerä								
Sakkoja	95 580:—	31 714:—	4 416:50	5 683:—	2 764:50	803:—	2 805:50	143 766:50
Erääntyneitä vakuuksia	3 993:—	370:—	—:—	—:—	50:—	—:—	—:—	4 413:—
Sekalaisia tuloja	6 359:80	2 476:65	186:50	872:50	320:—	2 454:—	351:50	13 020:95
Yhteensä	105 932:80	34 560:65	4 603:—	6 555:50	3 134:50	3 257:—	3 157:—	161 200:45

Kadonneitten ja vahingoittuneiden kirjojen korvausrahoja kertyi 2 242: 55 mk.

Menot [1]) ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä, johon myös on otettu kirjastolle myönnetyt lisämäärärahat:

	Määräraha, mk	Menot, mk
Palkat, palkkiot ja sairausapu	3 523 560: 35	[2])3 510 795: 35
Vuokrat	603 758: 50	603 246: 50
Lämpö	192 251: —	191 835: 10
Valaistus	99 500: —	85 310: 25
Siivous	18 000: —	17 998: 65
Vedenkulutus	2 644: —	2 040: 80
Puhtaanapito	15 197: —	9 918: —
Kalusto	35 000: —	35 000: —
Sidonta ja painatuskulut	303 000: —	[3]) 303 007: 50
Tarverahat	21 500: —	21 485: 20
Kirjallisuus	700 000: —	699 989: 30
Yhteensä	5 514 410: 85	5 480 626: 65

Kaupungin avustamat yhdistykset. Kaupunginhallitukselta avustusta saaneiden Kirjoja sokeille ja Brage nimisten yhdistysten sekä Suomen työväen arkiston ja Kasvatusopillisen kirjaston ja lukusalin apurahojen käyttö oli kirjaston johtokunnan valvonnan alainen.

Opintokerhotyö. Kirjaston yhteydessä toimi filosofinen kirjastokerho, joka vuoden aikana kokoontui viisi kertaa, sekä sen kolme opintopiiriä: logistinen, matemaattinen ja psykologinen, jotka kokoontuivat viikoittain. Jäseniä oli kerhoissa kaikkiaan 125. Kokouksia pidettiin yhteensä 76. Keskimäärin oli kokouksissa läsnä 15 jäsentä.

Filosofisen kerhon viidessä pääkokouksessa filosofiantohtori U. Saarnio esitelmöi helmikuun 27 p:nä aiheesta Mitä on filosofia?, maaliskuun 27 p:nä aiheesta Mitä on metafysiikka?, huhtikuun 25 p:nä aiheesta Psykologian peruskäsitteitä ja toukokuun 22 p:nä

[1]) Tähän eivät sisälly kirjastorakennusten kunnossapidosta ja palovakuutuksesta aiheutuneet kulut. — [2]) Tähän sisältyvät myös kalliinajanlisäykset. — [3]) Sidontaan käytettiin 267 381: 45 mk ja painatuksiin 35 626: 05 mk.

Logistiikasta ja sen merkityksestä ajattelussa, sekä filosofianmaisteri H. Kinos marraskuun 6 p:nä aiheesta Tieteen suhde todellisuuteen. Kussakin kokouksessa valitsivat kerholaiset keskuudestaan puheenjohtajan ja sihteerin. Ohjelmassa oli paitsi esitelmää ja siihen liittyvää usein vilkasta keskustelua myöskin kerhon lehti Symposion, johon kerholaiset kirjoittivat. Lehden toimittajana oli filosofianmaisteri S.-L. Meri, toimitussihteerinä ylioppilas K. Soura, ja lehden ulkoasusta huolehti taiteilija E. Seppänen.

Opintopiireissä, jotka kokoontuivat viikoittain, tutustuttiin erilaisiin filosofian kysymyksiin lähemmin ja yksityiskohtaisemmin. Logistiikan opintopiirissä luettiin E. Kailan teosta Inhimillinen tieto ja keskusteltiin luetun johdosta. Psykologian opintopiirissä seurattiin samalla tavoin E. Kailan Persoonallisuus-kirjaa. Matematiikan opintopiirissä käytettiin P. Myrbergin Differentiali- ja integralilaskennan oppikirjaa, jonka pohjalla tutkittiin matematiikan filosofiaa sekä matematiikan asemaa tieteessä ja filosofiassa.

21. Kaupunginmuseo

Kaupunginmuseon johtokunnan kertomus v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Museon johtokunnan muodostivat professori A. Hämäläinen puheenjohtajana, professori V. Voionmaa varapuheenjohtajana sekä filosofiantohtori T. Stjernschantz. Kaupunginhallituksen edustajana johtokunnassa oli rouva M. Salmela-Järvinen. Museon johtaja arkkitehti A. W. Rancken toimi johtokunnan sihteerinä.

Lautakunta kokoontui vain yhteen varsinaiseen istuntoon toukokuun 18 p:nä, jolloin päätettiin, että museo edelleenkin oli pidettävä suljettuna. Jo silloin keskusteltiin myös museon meno- ja tuloarviota koskevista palkka- y.m. asioista, ja arvio jätettiin kaupunginhallitukselle määrättynä aikana elokuussa. Muista asioista lautakunnan jäsenet neuvottelivat ja päättivät puhelimitse.

Museo oli v. 1942 poikkeuksellisten olojen vuoksi suljettuna, mutta varsinkin runsas kuvakokoelma oli tutkijain käytettävissä ja myös Taideteollisuuskoulun oppilaat kävivät museossa harjoittelemassa ja tutustumassa kaupungin rakennusvaiheisiin.

Aikaisemmin museossa vain muutamat ikkunat alakerroksessa olivat sisäpuolella varustetut puuluukuilla. Sodan aikana oli suojaksi lyöty lautoja ulkopuolelle alakerroksen ikkunoita vastaan. Koska nämät yleensä ehkäisivät työskentelyä päivänvalossa, valmistettiin helposti avattavat sisäluukut kaikkiin allakerroksen ikkunoihin.

Museon kokoelmat lisääntyivät yhteensä 291 numerolla, joista työkaluja ja taloustarpeita 41, lasia ja posliinia 4, muistorahoja ja -merkkejä 4, pommien sirpaleita 5, sekalaisia koristeita 20, kirjallisuutta 15, taideteoksia ja muotokuvia 15, valokuvia ja levyjä 171, kipsikuvia 2 ja arkistoaineistoa 14, yhteensä 291 eri numeroa.

Taidehallista ostettiin J. Vikaisen valmistama muistoraha Suomen urhoolliselle armeijalle, lisäksi hankittiin sotamarsalkka C. G. Mannerheimin mitali sekä muotokuva kehyksineen sotainvaliidien naistoimistosta, kupariastioita kaupungin romukeräyksestä, taideteoksia y.m. Museon johtaja kopioi Ateneumiin järjestetystä Marttayhdistyksen näyttelystä kolme yliarkkitehti Jac. Ahrenbergin maalaamaa pientä kuvaa Kaivopuistosta ja Alppilasta.

Lahjakirjoilla museo sai johtaja F. Backmanin perillisiltä kaksi komeaa lasimaljakkoa, taiteilija A. Paischeffin kuolinpesästä kaksi kävelykeppiä sekä neiti H. Cederholmin kuolinpesästä kolme muotokuvamaalausta.

Seuraavat henkilöt ja laitokset tekivät lahjoituksia museolle: neiti S. Branderin perilliset, pankinjohtaja A. Ehrnrooth, rouva Th. Hanemann, senaattorinrouva L. Hjelt, presidentinrouva M. Ignatius, herra J. Kenttämaa, vapaaherra E. G. Palménin perilliset, herra V. Pettersson, professori A. Saarisalo, arkkitehti M. af Schultén, filosofianmaisteri H. A. Turja ja arkkitehti N. Wasastjerna sekä Ab. Svenska gården ja Helsingin kaupungin rakennustoimisto.

22. Musiikkilautakunta

Musiikkilautakunnan toiminnastaan v. 1942 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Musiikkilautakunnan kokoonpano ja toiminta. Kaupunginvaltuusto valitsi v:ksi 1942 musiikkilautakunnan puheenjohtajaksi professori E. Suolahden sekä muiksi jäseniksi filosofiantohtori V. Annalan, rouva E. von. Frenckellin, vaatturi T. Hiekkarannan, kirjaltaja S. Leinon, toimittaja E. Meriluodon ja toimitusjohtaja H. Ramsayn. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sähköteknikko V. Salovaara. Lautakunta valitsi varapuheenjohtajakseen v:ksi 1942 toimitusjohtaja Ramsayn. Sihteerinä toimi vanhempi oikeusneuvosmies K. Furuhjelm.

Lautakunta kokoontui kertomusvuoden aikana 9 kertaa. Kokouksissa pidettyjen pöytäkirjain pykäläluku oli yhteensä 183 ja lähetettyjen kirjeiden lukumäärä 153.

Puheenjohtaja joutui edelleen v:n 1942 aikana puolustusvoimien ylilääkärinä oleskelemaan toisella paikkakunnalla, jonka vuoksi hän oli estynyt osallistumasta lautakunnan toimintaan. Puheenjohtajan tehtävistä huolehti tänä aikana lautakunnan varapuheenjohtaja.

Kaupunginorkesterin toiminta. Orkesterin vakinainen miesluku oli 71. Orkesterin taiteellisena johtajana toimi kapellimestari T. Hannikainen.

Vuoden aikana toimeenpantiin 18 varsinaista sinfoniakonserttia, yksi juhlakonsertti ja Ernest Pingoudin muistokonsertti, joista Armas Järnefelt johti 9, Georg Schnéevoigt kaksi, Toivo Haapanen kaksi, Selim Palmgren yhden, Helmuth Tierfelder yhden, di Bella yhden, Ole Edgren yhden ja Leo Funtek yhden. Juhlakonsertin johti Toivo Haapanen ja Ernest Pingoudin muistokonsertin johti N. Gilse van der Pals. Lisäksi annettiin 13 kansansinfoniakonserttia ja 20 kansankonserttia. Kansansinfoniakonsertteja johti Armas Järnefelt 7 (yhteen näistä osallistui myös Selim Palmgren johtaen osan kosertista), Georg Schnéevoigt kaksi, Leo Funtek yhden, N. Gilse van der Pals yhden, Jussi Blomstedt yhden ja Toivo Haapanen yhden. Kansankonsertteja johti Armas Järnefelt 5, Martti Similä 4, N. Gilse van der Pals kaksi, Erik Cronvall yhden, Sulho Ranta yhden, Nils-Erik Fougstedt kaksi, Jussi Blomstedt yhden, Ossian Fohström yhden, Ole Edgren yhden, Kalervo Tuukkanen yhden ja Eero Kosonen yhden. Vappumatinea annettiin Yrjö Similän johdolla.

Orkesteri avusti 127 oopperanäytännössä ja 12 yksityisessä konsertissa.

Edellä mainituissa sinfoniakonserteissa ja ylimääräisissä konserteissa esiintyivät seuraavat solistit: Kai Kajanus, Irma Nissinen, Jorma Kärkkäinen ja Anja Ignatius (viulu), Aino Elenius, Sylvelin Långholm, Aune Antti, Irja Aholainen ja Lea Piltti (laulu), Kerttu Bernhard, Tor Ahlberg, Ernst Linko, Julian von Karolyi, Melita Lorcovic ja Merete Söderhjelm (piano). Yrjö Selin ja Tibor de Machula (sello) ja Väinö Hannikainen (harppu). Juhlakonsertissa esiintyi Oiva Soini (laulu) ja Anja Ignatius (viulu). Ernest Pingoudin muistokonsertissa esiintyi Kurt Walldén (piano).

Sinfoniakonserteissa esitettiin seuraavat sävellykset:

a) kotimaisia sävellyksiä: Jean Sibelius: Satu, Sinfonia VII c-duuri, Sinfonia II d-duuri, Pohjolan tytöt, Tapiola, Sinfonia IV a-molli, kuusi humoreskia viululle ja orkesterille, Luonnotar, Syysilta, Sinfonia I c-molli, Metsästys, Aallottaret, Lemminkäinen palaa

kotitienoille, Viulukonsertti ja Finlandia; Selim Palmgren: Pianokonsertti V a-duuri, Kehtolaulu jousiorkesterille ja Huvinäytelmämusiikkia; Nils Lerche: S.O.S. ja Sinfoninen runo; Leevi Madetoja: Sinfonia III ja Lento Misterioso; Oskar Bergman: Sarja jousiorkesterille; Nils-Erik Fougstedt: Passacaglia suurelle orkesterille; Lauri Ikonen: Sinfonia III ja Lemmin poika; Väinö Raitio: Fantasia sellolle ja harpulle; Bengt von Törne: Patria; Ernest Pingoud: Sinfonia III, Pianokonsertti III, Profeetta ja Avaruuden laulu; Toivo Kuula: Juhlamarssi; ja Uuno Klami: kolme kuvaelmaa Kalevalasta;

b) ulkomaalaisia sävellyksiä: Beethoven: Sinfonia III, V, VI, VII ja VIII sekä alkusoitto Leonore III ja Pianokonsertti; Brahms: Viulukonsertti, Sinfonia I ja Pianokonsertti d-molli; Wagner: alkusoitto oopperasta Mestarilaulajat, Brünhilden loppukohtaus oppperasta Valkyria, Götterdämmerung sekä alkusoitto ja Isolden lemmenkuolo oopperasta Tristan ja Isolde; Schubert: Sinfonia IX; Debussy: aaria kantaatista L'enfant prodigue; Bizet: aaria oopperasta Carmen; Joaquin Nin: kaksi espanjalaista laulua; Gram: Alkusoitto c-duuri; Viklund: Pianokonsertti I e-molli; Mozart: kaksi aariaa oopperasta Ryöstö Seraljista, Sinfonia c-duuri (Jupiter) ja Viulukonsertti d-duuri; Weber: alkusoitto Euryanthe; Liszt: Pianokonsertti II a-duuri; Berlioz: Symphonie fantastique ja Roomalainen karnevaali; Rossini: alkusoitto oopperasta Sevillan parturi; Corelli: Sarabande — Giga — Badinerie; Leif Kayser: Sinfonia II; Chopin: Pianokonsertti II e-molli; Franck: Sinfonia d-molli; Schumann: Sellokonsertti a-molli; Bruckner: Sinfonia I e-molli; Lalo: Espanjalainen sinfonia viululle ja orkesterille; Chedini: Partita suurelle orkesterille; R. Strauss: neljä laulua sarjasta Brentano Lieder; sekä Dvorak: Sinfonia IV g-duuri.

Sinfoniakonsertissa kävi kaikkiaan 7 930 henkilöä eli keskimäärin 440.8 henkilöä konserttia kohden, kansansinfonia- ja kansankonserteissa 9 946 henkilöä eli keskimäärin 301.4 henkilöä konserttia kohden ja ylimääräisissä konserteissa 714 henkilöä eli keskimäärin 238.0 henkilöä konserttia kohden. Sitä paitsi jaettiin 1 500 maksutonta sotilaslippua. Konserttiyleisön kokonaismäärä v. 1942 oli 20 090 oltuaan v. 1941 21 551, v. 1940 17 722, v. 1939 17 541 ja v. 1938 19 641.

Taloudelliset tulokset. Kaupunginorkesterin taloudellisista tuloksista esitetään seuraavat tiedot:

Tulot kaupunginorkesterin työstä v. 1942 olivat 775 541: 50 mk, josta 390 994 mk oli tuloja orkesterin omista konserteista ja 384 547: 50 mk tuloja avustamisesta oopperanäytännöissä ja konserteissa sekä nuottien vuokraamisesta. Talousarviossa tulot arvioitiin 760 000 mk:ksi. Kaupunginorkesterin valtionapu oli 450 000 mk. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että orkesterin tulot lähinnä edellisinä vuosina olivat v. 1941 669 307: 75 mk, v. 1940 560 884 mk, v. 1939 733 511: 50 mk ja v. 1938 815 289 mk.

Menot nousivat v. 1942 4 732 406: 20 mk:aan, josta palkkauksia 4 256 496 mk, konserttikuluja 353 877: 45 mk ja muita kuluja 122 032: 75 mk. Talousarviossa menot oli arvioitu seuraavasti: palkkaukset 3 552 854 mk:aan konserttikulut 297 000 mk:aan ja muut kulut 124 800 mk:aan.

Tilintarkastukset. Musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimiston voimassa olevan johtosäännön 6 §:n mukaan orkesterin taloudenhoitaja on velvollinen kuukausittain laatimaan yhdistelmän kertyneistä tuloista ja maksettaviksi hyväksytyistä menoista sekä ennen seuraavan kuukauden 7 päivää antamaan sen musiikkilautakunnalle. Jokaisen kuukauden alussa toimitettiin tilintarkastus ja havaittiin näissä tarkastuksissa tilien aina olevan kunnossa ja kassan aseman pitävän yhtä tilikirjojen kanssa.

Kaupungin avustamien laitosten valvonta. Musiikkilautakunnan asiana olevan kaupungin avustamien taidelaitosten työn valvonnan lautakunta järjesti samalla tavoin kuin edellisinäkin vuosina.

Helmikuun 18 p:nä kaupunginvaltuusto myönsi seuraaville taidelaitoksille ylimääräistä avustusta, nimittäin: Helsingin kansanteatterille 100 000 mk, Svenska teaternille 75 000 mk ja Helsingin työväenteatterille 30 000 mk. Elokuun 26 p:nä valtuusto myönsi Työväentalon näyttämölle ylimääräistä avustusta 10 000 mk Mustikkamaan kesäteatterin toiminnan tukemiseksi v. 1942.

Teoston ja lautakunnan välinen sopimus. Säveltäjäin tekijäinoikeustoimisto Teoston ja lautakunnan välillä tehtiin edelleen kalenterivuodeksi 1942 sopimus, jonka mukaan Teosto myönsi lautakunnalle oikeuden 15 000 mk:n korvausta vastaan sallia kaupunginorkesterin konserteissa v. 1942 rajoittamattomassa määrässä esitettävän kaikkia sävel-

teoksia, joiden esittämisoikeutta Teosto edusti tai sopimusaikana tuli edustamaan, lukuunottamatta sopimuksessa lähemmin selostettuja sävellyksiä.

Kaupunginorkesterin kokoonpano. Kaupunginorkesterissa oli v:n 1942 aikana edelleen 71 soittajanvirkaa, mutta kevätkauden umpeen mennessä oli viisi soittajanpaikkaa joutunut avoimeksi ja syyskauden aikana siirtyi lisäksi kaksi orkesterin jäsentä eläkkeelle, joten tällöin kaikkiaan seitsemän paikkaa orkesterissa oli vailla vakinaista hoitajaa. Olosuhteista johtuen musiikkilautakunta alussa tarpeen vaatiessa turvautui tilapäiseen työvoimaan, mutta kun orkesterin yhtenäisen työn katsottiin tästä kärsivän, musiikkilautakunta päätti syyskauden alusta pysyväisemmin sijoittaa soittajia avoinna oleville paikoille ottamalla mahdollisimman päteviä viransijaisia toistaiseksi v:n 1943 kevätkauden loppuun saakka. Tämä menettely olikin sopusoinnussa kaupunginhallituksen toukokuun 15 p:nä tekemän valtiovallan taholta lausuttuun toivomukseen nojautuvan, virkojen täyttämistä sota-aikana koskevan päätöksen kanssa. Kun yli kaksikymmentä orkesterin jäsentä oli edelleen kutsuttu sotapalvelukseen, oli orkesteria tuon tuosta tämänkin vuoksi etenkin sinfoniakonsertteja annettaessa ja orkesterin oopperatyötä silmälläpitäen täydennettävä orkesterin ulkopuolelta palkatulla tilapäisellä työvoimalla. Kaikesta tästä huolimatta ja vaikka orkesteri oli vailla vakinaista johtajaa, kuten alempana olevasta ilmenee, se suoriutui kiitosta ansaitsevalla tavalla raskaasta työstään sodan aiheuttamana vaikeana aikana.

Kaupunginorkesterin johtajanvirka. Musiikkilautakunnan esityksestä kaupunginhallitus tammikuun 8 p:nä nimitti professori A. Järnefeltin kaupunginorkesterin väliaikaiseksi johtajaksi tammikuun 15 p:n ja huhtikuun 15 p:n väliseksi ajaksi samalla oikeuttaen lautakunnan jatkamaan tätä viransijaisuutta tarpeen mukaan kevätkauden loppuun. Professori Järnefeltin suostumuksella lautakunta sittemmin jatkoikin hänen viransijaisuuttaan huhtikuun 30 p:ään saakka. Kun professori Järnefeltin kiinnittämisestä orkesterin johtajaksi myös syyskauden ajaksi ei ollut toiveita sekä kaupunginorkesteri ilmeisesti olisi jäänyt epämääräiseksi ajaksi vaille yhtenäistä johtoa, koska kapellimestari T. Hannikainen edelleen oleskeli Amerikan Yhdysvalloissa, musiikkilautakunta kesäkuussa esitti kaupunginhallitukselle, että hallitus harkitsisi kysymystä edellä mainitun viran uudelleen täyttämisestä v:n 1943 alusta lukien joko vakinaisesti taikka vaihtoehtoisesti viransijaisella määräajaksi. Tämä esitys ei kaupunginhallituksen puolelta antanut aihetta muihin toimenpiteisiin kuin että lautakuntaa kehoitettiin tarvittaessa tekemään aikanaan esitys kaupunginorkesterin johtajan viransijaisen määräämisestä v:n 1943 alusta lukien. Vuoden lopussa lautakunta uudelleen kääntyi asiassa kaupunginhallituksen puoleen esittäen, että johtajanviran hoitaminen kesäkuun 1 p:stä lähtien uskottaisiin määräajaksi viransijaiselle sopimuspalkkaa vastaan. Viransijaisuuskysymys ratkaistiin sittemmin kaupunginhallituksessa v:n 1943 maaliskuussa.

Kaupunginorkesterin intendentinvirka. Orkesterin intendentti säveltäjä E. Pingoud oli koko kevätkauden sairauden takia estynyt hoitamasta virkaansa. Intendentti Pingoud kuoli kesäkuun 1 p:nä oltuaan 18 vuotta orkesterin intendenttinä. Luovana taiteilijana Pingoud suosi etupäässä soittimellista säveltaidetta ja ennen kaikkea orkesterimusiikkia. Pingoudille säveltäjänä on tunnusomaista harvinaisen elävä vaisto orkestrisointiin ja väritykseen nähden ja soitinpuvun alta löytää taiteellisesti vakuuttavan alkuvoiman.

Intendentin- ja kirjastonhoitajanvirkojen yhdistäminen. Lokakuun 28 p:nä kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupunginhallituksen esityksen mainittujen virkojen uudelleen järjestelystä siten, että nämä virat yhdistettäisiin intendentinviraksi. Samalla valtuusto hyväksyi tästä aiheutuvat muutosehdotukset musiikkilautakunnan ja kaupunginorkesterin toimiston johtosääntöön [1]). Täten uudelleen järjestetty virka julistettiin sittemmin haettavaksi, minkä jälkeen lautakunta esitti kaupunginhallitukselle, että virkaan nimitettäisiin orkesterin kirjastonhoitajana toiminut filosofiankandidaatti N.-E. Ringbom, joka intendentti Pingoudin sairauden aikana ja hänen kuoltuaan oli oman toimensa ohella hoitanut myös intendentinvirkaa. Kaupunginhallitus nimittikin filosofiankandidaatti N.-E. Ringbomin v:n 1943 alusta lukien uudesti järjestettyyn intendentinvirkaan.

[1]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 157.

Ulkoilmakonsertit. Ulkoilmakonserttien järjestämiseksi v. 1942 myönnetty 35 000 mk:n määräraha jaettiin kuten edellisenäkin vuotena Helsingin työväenyhdistyksen soittokunnan ja Helsingin suojeluskuntapiirin soittokunnan kesken. Ensiksi mainittu soittokunta antoi konsertteja Hermannissa, Käpylässä, Vallilassa, Kalliossa, Mustikkamaalla ja Paasivuorenpuistikossa sekä suojeluskuntapiirin soittokunta Pihlajasaaressa, Hesperian puistossa, Topeliuksenpuistikossa, Pasilassa ja Kaivopuistossa.

Konserttien ohjelmaselostukset. Sinfoniakonserttien ja kansansinfoniakonserttien ohjelmia selostettiin myös v:n 1942 aikana painetuissa liitelehtisissä. Selostuksista huolehti edelleen filosofiankandidaatti N.-E. Ringbom.

Konserttiohjelmien julkaisuoikeuden musiikkilautakunta antoi vuodeksi syyskuun 1 p:stä lukien oopperalaulaja S. Räikköselle 6 000 mk:n maksua vastaan.

Kaupunginorkesterin vuokraustariffi. Maaliskuun 6 p:nä musiikkilautakunta hyväksyi uuden ajanmukaisen orkesterin vuokraustariffin [1]).

Lipunhinnat. Kysymys konserttien lipunhintojen korottamisesta oli vuoden kuluessa musiikkilautakunnassa vireillä. Lautakunta ei kuitenkaan katsonut syytä olevan yleiseen lipunhintojen korotukseen, vaan tyytyi sinfoniakonserttien 22 mk:n lippujen hinnan korottamiseen 25 mk:aan. Muut lipunhinnat jäivät siis ennalleen.

Orkesterin luovuttaminen eri tarkoituksiin. Musiikkilautakunnan esityksestä kaupunginhallitus antoi lautakunnalle yleisvaltuutuksen v:n 1942 aikana harkintansa mukaan luovuttaa orkesterin maksutta sodan johdosta tavalla tai toisella avun tarpeessa olevien hyväksi järjestettäviin hyväntekeväisyysjuhliin ja konsertteihin.

Orkesterin valtuuskunta. Orkesterin uuden järjestyssäännön mukaan orkesterin jäsenten on kunkin soittokauden alussa valittava luottamusmiehistö, n.s. valtuuskunta, johon kuului kolme varsinaista ja kaksi varajäsentä ja jonka tehtävänä on tarpeen tullen edustaa orkesterin jäsenistöä, sovitella orkesterin jäsenten keskuudessa mahdolliset erimielisyydet ja olla välittävänä elimenä musiikkilautakunnan ja orkesterin jäsenten kesken. Valtuuskunnan varsinaisiksi jäseniksi valittiin soittokaudeksi 1942/43 orkesterin jäsenet M. Orlando, E. Rautasuo ja Y. Selin sekä varajäseniksi L. Nissinen ja V. Pynnönen.

Kaupunginorkesterin järjestysmiehenä toimi orkesterin jäsen H. Aure.

---

[1]) Ks. Kunnall. asetuskok. s. 142.

23. Yleiset työt

Kaupungin yleisten töiden lautakunnan v:lta 1942 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Edellisen vuoden kesäkuussa puhjennut sota jatkui koko kertomusvuoden ajan. Tästä johtuen yleisten töiden lautakunnan ja rakennustoimiston toiminta oli nytkin monessa suhteessa poikkeuksellista. Suuren määrän viranhaltijoita ja työntekijöitä ollessa edelleenkin sota- ja työpalveluksessa oli moninaisten töiden ja tehtävien suorittaminen täten vähentyneellä työvoimalla useinkin varsin vaikeata.

Yleisten töiden lautakuntaan kuuluivat v. 1942 puheenjohtajana johtaja E. Huttunen ja varapuheenjohtajana oikeusneuvosmies K. Furuhjelm maaliskuun 31 p:ään saakka, jolloin hänet omasta pyynnöstään vapautettiin tästä tehtävästä. Kokouksessaan viimemainittuna päivänä valitsi lautakunta varapuheenjohtajakseen vuoden loppuun insinööri T. Vähäkallion. Muina jäseninä kuuluivat lautakuntaan pankinjohtaja T. Grotenfelt, toimitsija E. Härmä, sähkötyöntekijä O. Oksanen ja professori O. Tarjanne. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaupungin teknillinen johtaja, insinööri E. Moring. Lautakunnan sihteerinä toimi varatuomari H. Arvidson.

Joulukuun 12 p:nä kuoli lautakunnan monivuotinen jäsen T. Grotenfelt.

Johtaja Huttunen, joka sairauden vuoksi toukokuun puolivälistä lukien oli ollut estynyt hoitamasta puheenjohtajan tehtäviä, luopui v:n 1942 päättyessä monivuotisesta toiminnastaan yleisten töiden lautakunnan jäsenenä ja puheenjohtajana.

Lautakunta kokoontui 45 kertaa ja käsitteli kokouksissaan 1 021 asiaa. Lähetettyjen kirjelmien luku oli 391.

Lautakunnan alaisena toimi rakennustoimisto kaupungininsinöörin johdolla jakautuen kansliaosastoon, satamarakennusosastoon, katurakennusosastoon, talorakennusosastoon, puisto-osastoon, varasto-osastoon sekä tilivirastoon, joka viimeksi mainittu hoiti toimiston tilejä. Rakennustoimiston lähettämien kirjelmien luku oli 200.

Lautakunnan vuoden aikana käsittelemistä työ- y.m. asioista ja kertomusvuoden aikana teetetyistä uudis- ja korjaustöistä tehdään selkoa rakennustoimiston eri osastojen toimintaa koskevissa selostuksissa. Mainittakoon tässä kuitenkin eräitä lautakunnassa suoranaisesti esillä olleita huomattavia asioita:

Katajanokan järjestelysuunnitelma. Kaupunginhallitus oli jo v. 1938 pyytänyt yleisten töiden lautakunnalta lausuntoa kiinteistölautakunnan laatimasta Katajanokan ranta-aluetta koskevasta järjestelysuunnitelmasta, jonka pääasiallisena tarkoituksena oli sanotun kaupunginosan puistokysymyksen selvittäminen ja uuden rantaviivan vahvistaminen. Joutuessaan kertomusvuonna käsittelemään tätä asiaa lautakunta totesi, että siihen liittyy monia Katajanokan ja sen asemakaavan kehitykselle tärkeitä järjestelykysymyksiä, joista tärkein oli kysymys Katajanokan kanavan säilyttämisestä tai täyttämisestä. Lausunnossaan lautakunta esitti sitten syyt, jotka puhuvat kanavan täyttämisen puolesta ja sitä vastaan, päätyen lopuksi siihen, että ratkaisevaa kannanottoa asiassa ei vielä voida tehdä, vaan kysymystä on koko laajuudessaan edelleen valmisteltava.

Lautakunnan ja rakennustoimiston arkistokysymys. Rakennustoimiston arkistotilat ovat kovin hajallaan, mikä johtuu siitä, että toimiston eri osastot sijaitsevat eri puolilla kaupunkia. Arkistokysymystä ei kuitenkaan voida lopullisesti järjestää, ennenkuin uuden huoneiston hankkiminen on tullut ratkaistuksi, eikä sodan vielä jatkuessa voida ryhtyä nykyistenkään arkistojen suhteen sellaisiin muutostöihin, mitkä voimassaoleva, julkisia arkistoja koskeva asetus edellyttää suoritettaviksi viimeistään v:n 1942 loppuun mennessä. Tämän johdosta lautakunta päätti ehdottaa kaupunginhallitukselle, että valtionarkistolta pyydettäisiin pidennystä toistaiseksi lautakunnan ja rakennustoimiston arkistotilojen saattamiseksi asetuksen edellyttämään kuntoon.

Asuntorakennustoiminnan ohjaaminen. Kaupunginarkkitehti oli jättänyt yleisten töiden lautakunnan käsiteltäväksi kaupunginhallitukselle osoittamansa esityksen, että kaupunki ryhtyisi entistä tehokkaammin johtamaan asuntotuotantoa ja ohjaamaan myöskin yksityisten toimintaa tällä alalla nykyistä terveempään suuntaan, missä tarkoituksessa aloitteentekijä ehdotti erityisen toimikunnan asettamista asiaa valmistelemaan. Aloite edellytti melkoisen suurta yksityisen rakennusyritteliäisyyden säännöstelyä, ei ainoastaan vähävaraisten vaan myöskin kaikkien muiden rakennuttajien osalta, minkä vuoksi sen toteuttamisella katsottiin olevan laajoja sosiaalisia ja asemakaavallisia sekä työttömyyskysymyksenkin järjestelyä koskevia seurauksia. Kun kuitenkin asian ei katsottu kuuluvan lautakunnan varsinaiseen toimialaan, vaan lähinnä kiinteistöhallintoon, lautakunta ei halunnut käsitellä tätä laajakantoista aloitetta asian tässä vaiheessa, vaan jätti sen kaupunginhallituksen harkittavaksi samalla pyytäen saada myöhemmin palata siihen siltä osalta, mikä koskee lautakunnan toimialaa.

Työvelvollisuus ja rakennusluontoisten töiden suorittaminen. Kertomusvuonna tuli voimaan uusittu työvelvollisuuslaki, asetukset työvelvollisuuslain soveltamisesta ja työvelvollisuuden voimaansaattamisesta sekä kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön päätös rakennusluontoisten töiden teettämisen säännöstelystä. Näiden lainsäädäntötoimenpiteiden seurauksena joutui suurehko määrä rakennustoimiston työntekijöitä työvelvollisina muihin töihin, vaikka melkoinen määrä vapautettiinkin työvelvollisuudesta lääkärintarkastuksen perusteella. Samoin tulivat uudet rakennusluontoiset työt säännöstelyn alaisiksi siten, että niiden aloittamiseen on sen jälkeen täytynyt hankkia kulkulaitosten ja yleisten töiden ministeriön lupa.

Tilapäisten virkain vakinaistaminen. Kertomusvuoden syyskuussa kaupunginvaltuusto vakinaisti joukon tilapäisiä virkoja, jolloin m. m. rakennustoimiston eri osastoille tuli perustetuksi 23 uutta virkaa. Kaikki täten perustetut virat, nimittäin 1 apulaisinsinöörin, 1 piirtäjän, 9 konemestarin, 2 puutarhurin, 1 työnjohtajain esimiehen, 1 talonmiehen ja 8 toimistoapulaisen virkaa, täytettiin kertomusvuoden kuluessa, osittain siirtämällä niihin vastaavien tilapäisten virkojen hoitajat, osittain julistamalla virat julkisesti haettaviksi.

Viranhaltijain osallistuminen n. s. mottitalkoisiin. Kaupunginhallituksen kehoituksesta rakennustoimiston henkilökunnasta osallistui 114 henkilöä talkootöinä suoritettuun halonhakkuuseen kaupungin metsissä. Samoin oli toimiston henkilökuntaa runsaasti mukana perunannostossa kaupungin tiluksilla sekä sadonkorjuussa eräillä muilla paikkakunnillla.

Sota- ja työpalveluksessa oli v. 1942 rakennustoimiston työntekijöistä samanaikaisesti eniten yhteensä 1 268 miestä, joista 976 oli sotapalveluksessa ja 292 työpalveluksessa olevia. Toimenhaltijoista taas oli eri osastoilta sotapalveluksessa yhteensä 28. Sotapalveluksessa olevista työntekijöistä kaatui sodassa kertomusvuoden aikana yhteensä 11.

Kaatuneiden työntekijäin muistoa lautakunta on kunnioittanut laskemalla rakennustoimiston asianomaisen osaston toimesta seppeleen kaatuneen haudalle tai eräissä tapauksissa suorittamalla rahamäärän johonkin invaliidirahastoon.

Työntekijät ja työpalkat. Seuraava taulukko osoittaa rakennustoimiston eri osastojen työntekijäin lukumäärän kunkin kuukauden lopussa:

Kuukausi	Satama-rakennus-osasto	Katu-rakennus-osasto	Talo-rakennus-osasto	Puisto-osasto	Varasto-osasto	Kaikki osastot
Tammikuu	610	1 741	329	105	174	2 959
Helmikuu	608	1 728	327	103	173	2 939
Maaliskuu	600	1 705	304	101	170	2 880
Huhtikuu	605	1 703	314	271	167	3 060
Toukokuu	594	1 707	313	334	168	3 116
Kesäkuu	598	1 670	309	279	168	3 024
Heinäkuu	600	1 658	324	259	167	3 008
Elokuu	590	1 639	332	242	166	2 969
Syyskuu	578	1 626	323	220	165	2 912
Lokakuu	575	1 630	317	161	165	2 848
Marraskuu	574	1 617	305	127	165	2 788
Joulukuu	569	1 607	306	104	163	2 749

Työntekijäin, samoin kuin viranhaltijainkin, palkat olivat edellisen vuoden heinäkuun 1 p:stä alkaen riippuvaisia elinkustannusindeksistä. Kertomusvuoden alussa palkat kohosivat sen mukaisesti I:stä II:een indeksiluokkaan, jolloin työntekijäin tuntipalkat nousivat 40 p:llä. Maaliskuun 1 p:nä tuli voimaan uusi kalliinajanlisäystaulukko, joka sekin oli sidottu elinkustannusindeksiin ja merkitsi työntekijäin tuntipalkkoihin 40—185 p:n lisäystä. Heinäkuun 1 p:nä palkat nousivat II:sta IV:een indeksiluokkaan, eli 90—120 p tunnilta. Kertomusvuoden lokakuun 1 p:stä alkaen tuli lopuksi voimaan V indeksiluokan mukaiset palkat korotettuna 8 %:lla mikä merkitsi 135—265 p:n korotusta tuntipalkkoihin. Palkat olivat siis kertomusvuoden aikana monien vaihteluiden alaisia ja nousivat tällöin yhteensä 305—610 p tunnilta, jolloin on otettu huomioon vain ne palkat, jotka vastaavat pohjatuntipalkkoja 7: 50 mk—21 mk.

Kesälomia myönnettiin vuoden aikana seuraavasti:

Loma kesti	Katu-rakennus-osasto		Satama-rakennus-osasto		Talo-rakennus-osasto		Puisto-osasto		Varasto-osasto		Kaikki osastot	
	Työntekijöitä	Lomapäiviä	Työntekijöitä	Lomapäiviä	Työntekijöitä	Lomapäiviä	Työntekijöitä	Lomapäiviä	Työntekijöitä	Lomapäiviä	Työntekijöitä	Lomapäiviä
2 päivää	—	—	7	14	3	6	2	4	—	—	12	24
3 »	3	9	—	—	2	6	107	321	—	—	112	336
4 »	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4
5 »	29	145	3	15	14	70	34	170	1	5	81	405
6 »	13	78	—	—	—	—	—	—	1	6	14	84
7 »	2	14	—	—	—	—	—	—	—	—	2	14
9 »	155	1 395	17	153	58	522	70	630	28	252	328	2 952
10 »	2	20	—	—	—	—	—	—	—	—	2	20
11 »	3	33	—	—	—	—	—	—	—	—	3	33
12 »	563	6 756	184	2 208	107	1 284	54	648	30	360	938	11 256
14 »	4	56	—	—	—	—	—	—	2	28	6	84
15 »	3	45	—	—	—	—	—	—	—	—	3	45
16 »	2	32	—	—	—	—	—	—	—	—	2	32
18 »	87	1 566	32	576	46	828	18	324	27	486	210	3 780
21 »	284	5 964	161	3 381	31	651	11	231	47	987	534	11 214
24 »	5	120	—	—	—	—	—	—	—	—	5	120
28 »	120	3 360	61	1 708	17	476	9	252	15	420	222	6 216
30 »	2	60	—	—	—	—	—	—	—	—	2	60
33 »	1	33	—	—	—	—	—	—	—	—	1	33
36 »	1	36	—	—	—	—	—	—	—	—	1	36
39 »	1	39	—	—	—	—	—	—	—	—	1	39
42 »	9	378	—	—	—	—	—	—	—	—	9	378
Yhteensä	1 290	20 143	465	8 055	278	3 843	305	2 580	151	2 544	2 489	37 165

Tapaturmaisesti vahingoittui 272 työntekijää, joille tämän perusteella suoritettiin vahingonkorvausta yhteensä 306 801: 95 mk. Invaliideiksi joutuneiden 10 työntekijän puolesta maksettiin elinkorkorahastoon yhteensä 378 142: 45 mk. Tapaturmista aiheutuneet kustannukset olivat yhteensä 684 944: 40 mk. Työntekijät olivat vakuutetut Vakuutus oy. Pohjolassa siten, että kaupunki on lopuksi vastannut kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoista.

Kansliaosasto. Rakennustoimiston kansliaosaston henkilökunnan muodostivat sihteeri, kirjaaja ja 3 toimistoapulaista.

Satamarakennusosasto. Satamarakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat satamarakennuspäällikkö, apulaissatamarakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 12 apulaisinsinööriä, 2 vaakitsijaa ja 5 piirtäjää. Vuoden aikana otettiin palvelukseen 1 insinööri. Palveluksesta erosi toimistoinsinööri ja 1 vanhempi insinööri kuoli. Kirjanpidosta ja kirjaamistyöstä huolehti vuoden alusta alikamreeri ja 5 toimistoapulaista, joista 1 erosi. Lähettejä oli 2 ja 1 lähetti erosi. Sotapalveluksessa oli osaston henkilökunnasta 6 insinööriä, 1 vaakitsija ja 3 piirtäjää. Toimistoinsinööri ja 3 muuta insinööriä saivat virkavapautta julkisen tehtävän suorittamista varten.

Suoranaisesta työnjohdosta satamarakennusosaston työmailla huolehti 19 rakennusmestaria, 13 apulaistyönjohtajaa, 1 nosturinkäyttäjien esimies ja 1 varastokirjuri. 5—9 työnjohtajaa oli sotapalveluksessa ja 5 sai virkavapautta julkisen tehtävän suorittamista varten.

Satamarakennusosaston kirjoissa olevien työntekijäin lukumäärä oli vuoden alussa 600 ja vuoden lopussa 570. Sotapalveluksessa oli 114—120 ja työpalveluksessa 70—84 työntekijää, joista 40 osallistui ilmasuojelutehtäviin. Luvalla oli poissa vuoden aikana 4—10 työntekijää. Sodassa kaatui 2 työntekijää. 3 muuta työntekijää kuoli ja 5 siirtyi eläkkeelle.

Yleisten töiden lautakunnalle esitettiin 163 asiaa, joista 34 koski uudistuksia tai rakennustöitä ja 129 hallinnollisia tai henkilö- ja palkka-asioita. Lausuntoja annettiin m.m. Seurasaaren sillan korjaamisesta, posti- ja lennätinlaitoksen kaapelin vetämisestä Hietaniemestä Lauttasaaren pohjoispuolelle Jorvaksen tielle, Köydenpunojankadun ja Ruoholahdenrannan katukorkeuksista, raitiotien rakentamisesta Salmisaareen, Suomen kaapelitehdas oy:n raiteen rakentamisesta kortteliin n:o 784, Wärtsilä-yhtymä oy:n Hietalahdentelakan varustuslaiturista, Oy. Ford ab:n Hernesaaren tontin täyttämisestä, korttelissa n:o 178 olevan tontin vuokra-ajan jatkamisesta, Katajanokan kanavan täyttämisestä, valtion uivan telakan paikan ruoppaamisesta, Kulosaaren sillan vartiokoppien korjaamisesta, Herttoniementien ja Degeröntien risteyskohtaan suunnitellusta alikäytävästä, Herttoniemen itäisen teollisuusalueen rakennussuunnitelmasta, Oy. Ikopal ab:n Herttoniemen korttelissa n:o 58 olevan tontin rakennusrajasta, käynnissä olevien töiden jatkamisesta ja traktorinosturin n:o 6 vuokraamisesta. Esitykset koskivat m. m. Lauttasaaren sillan käyttö- ja kunnossapitokustannuksia, Katajanokan satama-alueen uudelleenjärjestelyä, pommitusvaurioita syyskuun 28 p:nä 1941 ja elokuun 28 p:nä 1942, Kalliolinnan entisen laiturin rauta-aitaa, työntekijäin kuljettamista Herttoniemen työmaalle, venelaiturien purkamista kunnossapitokustannusten pienentämiseksi, vesiproomun n:o 25 takavarikointia, ruopparin ja proomujen telakointia sekä eräitä määrärahoja ja lisämäärärahoja.

Satamalautakunnalle annettiin 45 lausuntoa, joista 37 koski vuokrausasioita tai rakennusten piirustuksia ja 8 satamien rakentamista ja kunnossapitoa. Kaupunginhallitukselle, rakennustoimistolle, kiinteistötoimistolle ja muille viranomaisille annettiin useita lausuntoja.

Sota-aika vaikeutti huomattavasti töiden suorittamista. Osaston paras työvoima oli sota- tai työpalveluksessa ja koska rakennusaineista ja kuljetusneuvoistakin oli puutetta, ei useita menosääntöön merkittyjä töitä voitu aloittaa. Varsinaisena työaikana sattuneet ilmahälytykset häiritsivät myöskin melkoisesti töiden suorittamista.

Lauttasaaren sillan kunnossapitokustannukset ja läppäsillan käyttökustannukset olivat 101 195: 50 mk, mistä puolet maksoi valtio. Purjehduskausi kesti toukokuun 23 p:stä joulukuun 4 p:ään.

Satamien korjaus ja kunnossapito suoritettiin työvoiman ja rakennusaineiden puutteen vuoksi tavallista suppeamman ohjelman mukaan, joten monet korjaukset piti siirtää. Menosääntöön oli merkitty 5 860 008 mk:n määräraha, kalliinajanlisäysten johdosta saatiin kaupunginhallituksen käyttövaroista palkankorotuksia varten kuudelle työtilille yhteensä 204 645 mk ja työtiliä Rautatieraiteet kaupunginvaltuusto salli ylittää 522 000 mk. Korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat 5 943 567 mk ja säästöä jäi 643 086 mk.

Laiturien korjaamiseen kuului kunnossapidon lisäksi halkolaiturin maanpuoleisen osan pohjoisosan uudistaminen sekä Sörnäisten sataman läntisen pistolaiturin, hiilipistolaiturin ja uuden pistolaiturin lahojen osien uudistaminen.

Katujen kunnossapitotyöt supistuivat tänäkin vuonna vain kiveysten korjaamiseen. Katajanokan varastorakennuksen n:o 12 lähellä sijaitsevan uuden työläisruokalan viereinen aukio päällystettiin vesisepellyksellä.

Viemäriveden puhdistus- ja kunnossapitotöiden lisäksi suoritettiin eräitä täydennyksiä Katajanokan satama-alueella. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 12 467 mk.

Nosturien kunnossapitokustannukset suurenivat melkoisesti tarvikkeiden hintojen nousun johdosta. Supistamalla kunnossapito vähimmäismääräänsä ja käyttämällä ennen hankittuja varaosia päästiin kuitenkin siihen, että tarvittiin vain 5 487 mk:n lisämääräraha, joka saatiin kalliinajanlisäysten määrärahasta.

Tilapäisten purkauslaiturien korjaaminen supistettiin myöskin aivan välttämättömimpään. Vahvat jäät vahingoittivat etenkin kevyenlaisia höyrypursilaitureita ja niiden korjaaminen oli kallista. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 13 706 mk.

Satamaradan sekä Hietalahden, Merisataman, Eteläsataman ja Katajanokan raiteiden sekä Sörnäisten rantatien raiteiden kunnossapito, pääasiallisesti kiveyksen ja vaihteensiltojen korjaaminen, maksoi kaupungille 27 989 mk. Kaupungin alueella olevien muiden raiteiden kunnossapito, joka kuuluu kokonaan kaupungille, maksoi 1 302 740 mk. Tästä määrästä kului 1 065 329 mk varsinaisten satama-alueilla olevien raiteiden korjaamiseen. Herttoniemen radan, öljysataman raiteiden ja aseman rakennusten kunnossapito maksoi 205 854 mk. Herttoniemen radan liikennöimiskustannukset olivat 169 882 mk. Malmin entisen kalkkihiekkatiilitehtaan raiteen kunnossapito maksoi 535 mk. Kustannukset olivat yhteensä 1 707 000 mk. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 135 000 mk ja talousarvion määrärahaa saatiin ylittää 522 000 mk.

Venelaiturien kunnossapito tuli kalliiksi ankaran talven takia. Jättämällä lievänlaiset vauriot korjaamatta saatiin kustannukset kuitenkin supistumaan 487 255 mk:aan. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 27 255 mk. Venepaikkoja oli 2 065, joista 1 669 ulkopaalullista tai aituuksellista. Vuokrattuna oli 1 166 venepaikkaa.

Tavaralavoja tarvittiin varastorakennukseen n:o 11. Niitä tehtiin keväällä 150. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 10 731 mk.

Jäälleajosiltoja rakennettiin 4. Lautakäytävä ja ajotie jäitse Suomenlinnaan tehtiin komendantin pyynnöstä Kaivopuistosta alkavaksi. Käytävä oli käytössä tammikuun 19 p:stä huhtikuun 25 p:ään.

Ruopparilla ruopattiin tavanomaisesti kaikkien suurten viemäreiden suiden edustat. Kustannukset tästä työstä olivat 110 870 mk. Lumenkaatopaikkojen tienoot voitiin edelleen jättää ruoppaamatta lumen tuonnin vähyyden vuoksi. Valkosaaren länsipuolelta ruopattiin vanhalta lumenkaatopaikalta, jota ei ole käytetty 15 vuoteen, melkoinen määrä likaa ja jätteitä. Kustannukset tästä ruoppaamisesta olivat 77 381 mk. Sitä paitsi ruopattiin Meilahden huvilain n:ot 9 ja 11 rannassa olevat palolaitoksen vedenottopaikat, Munkkisaaren pohjoisrantaa, Munkkisaaren rannan eteläpuolta, korttelin n:o 292 viertä ja Verkkosaaren kalasataman paikka. Nämä ruoppaamiset maksoivat 154 524 mk. Ruopparilla ruopattiin sitä paitsi Kaivopuiston ja Valkosaarten välistä väyläsalmea ja Rahapajanrannan viertä varastorakennusten n:ot 10 ja 11 kohdalta; kustannukset suoritettiin asiainomaisten uudisrakennusten määrärahoista. Laskuun ruopattiin valtion uivan telakan paikkaa Katajanokan pohjoispuolella ja Wärtsiläyhtymä oy:n Kone ja sillan telakan paikkaa korttelin n:o 292 luona. Mammut-pumpulla ruopattiin Rahapajanrannan itäkulman vieri ja Munkkisaarenrannan väylää Liuskasaarenkadun pohjoispuolelta. Saukonrannan länsipään varrella olevan pohjakallion louhimista jatkettiin. Ruoppari oli käytännössä toukokuun 18 p:stä marraskuun 24 p:ään eli 160 työpäivää. Kaikkiaan 160 työvuorossa ruopattiin sillä 87 000 m^3 eli 544 m^3 työvuoroa kohden. Ruoppa vietiin Suomenlinnan ulkopuolelle.

Mittauksia ja tutkimuksia tehtiin Munkkisaarenrannan varrella, kaasulaitoksen korttelissa n:o 252 olevan alueen varrella sekä Herttoniemen teollisuusalueella.

Ruoppari, hinauslaiva ja rautaiset proomut olivat talven telakoituina Wärtsiläyhtymä oy:n Kone ja sillan telakalla. Nosturialukset ja puiset proomut korjattiin kaupungin telakalla Jätkäsaaressa. Proomun n:o 7 kansi ja laidat uusittiin. Puisten proomujen n:ot 3 ja 6 tultua myydyiksi v. 1941 rakennettiin pieni kuljetusproomu n:o 3. 100 m^3:n vesiproomu oli kesällä puolustusvoimain käytössä.

Satamien uudisrakennuksiin käytettäväksi oli menosääntöön merkitty 12 831 500 mk, mistä määrästä v. 1941 oli käytetty 390 011 mk. V:sta 1941 siirtyi määrärahoja 25 573 311 mk, lisämäärärahoja saatiin 196 981 mk ja v:n 1943 määrärahasta käytettiin 130 000 mk. Käytettävinä olleista varoista, jotka olivat 38 341 781 mk, käytettiin 9 797 730 mk, v:een 1943 siirrettiin 28 315 486 mk ja kaupunginkassaan palautettiin 228 565 mk.

Länsisataman uudisrakennustyöt supistuivat sodan johdosta täytteen ottamiseen Hietasaarenkadun eteläpään varrelle sekä työmaarakennusten kunnossapitoon ja työmaiden vartiointiin. Kustannukset olivat 166 231 mk.

Humallahden jaalasataman rakennustyöt oli suoritettu suureksi osaksi jo v. 1941 ja supistuivat nyt vain välttämättömiin vähäisiin töihin ja vartiointiin, kunnes työmaa huhtikuussa kokonaan suljettiin. Kustannukset olivat 44 644 mk.

Eteläsataman Makasiinirannan työt supistuivat Eteläisen rantatien ja Kaivopuiston rantatien yhdystien töihin, joina suoritettiin louhimista ja tien erään osan sepelöiminen. Työmaa tyhjennettiin osittain, jotta vartiointi helpottuisi. Kustannukset olivat 697 093 mk. Näiden töiden yhteydessä valmistettiin sepeliä ja muurikiveä.

Katajanokan vuota- ja öljyvarastorakennuksen perustustöiden jäljellä olevaa osaa ei saatu suoritetuksi. Edelliseltä vuodelta peräisin olevia laskuja maksettiin 20 517 mk.

Tehdaskorttelien n:o 272—278 ja Verkkosaaren alueella pengerrettiin kalasatamaan vievä tie ja rakennusten pohjoisenpuoleinen katu. Jälkimmäinen päällystettiin vesisepellyksellä. Rakennusten etelänpuoleiseen katuun laskettiin viemäri. Kustannukset olivat 288 207 mk. Näiden töiden yhteydessä asennettiin vesi- ja puhelinjohdot kalasatamaan.

Herttoniemen rakennustöitä jatkettiin mahdollisuuksien mukaan. Ensi sijassa rakennettiin liikenneväyliä ja johtoja niiden tonttien varrella, joilla oli rakenteilla maanpuolustuksen tai kansanhuollon kannalta tärkeitä laitoksia. Läntisellä teollisuusalueella pengerrettiin Lämmittäjänkatu kauttaaltaan, siihen rakennettiin viemäri ja katu sepelöitiin. Konemestarinkatu pengerrettiin Herttoniementien ja Raidekadun väliseltä osalta ja sen tukimuurit ja viemäri rakennettiin. Lämmittäjänkujaan tehtiin viemäri. Näiden töiden yhteydessä jatkettiin Raidekadun vesijohtoa Konemestarinkadulle ja tätä katua ja Lämmittäjänkatua pitkin Lämmittäjänkujalle. Mainittuihin katuihin asennettiin kaasujohto Degeröntiestä Lämmittäjänkujaan. Ratapihan itäpuolella olevalla teollisuusalueella jatkettiin Puusepänkadun ja Halkokadun korttelin n:o 57 varrella olevien osien pengertämistä. Kirvesmiehenkatua alettiin pengertää korttelin n:o 58 varrella olevalta osalta. Puusepänkatuun alettiin rakentaa viemäriä Degeröntieltä päin ja asennettiin samalla vesi- ja kaasujohtoja. Halkokadun läntisin raide rakennettiin korttelin n:o 57 eteläosan varrella olevalta osaltaan. Korttelin n:o 57 pohjoisosan tultua luovutetuksi siirrettiin osa siellä olleesta sepelivarastosta Puusepänkadun pohjoispuolella, ratapihan varrella olevalle aukiolle. Kaikki nämä työt maksoivat 2 152 198 mk.

Täytettä otettiin Hernesaaren pohjoispuolelle Sirpalesaarenkadun penkereeksi sekä Verkkosaarten rantaan.

Katajanokan aallonmurtajan rakentamiseksi suoritettiin pohjatutkimuksia. Kustannukset olivat 6 192 mk.

Etelärannan laiturin osittaista uusimista ei saatu suoritetuksi. Laiturin pohjoispää täytyi kuitenkin korjata, mikä maksoi 78 343 mk.

Eteläsataman pohjoisen venealtaan ulko-osan eteläisen laiturin uusiminen ja rautatiesillan maatuen korjaaminen siirtyi.

Pohjoissataman halkolaiturin itäsivun pohjoisosan, Sörnäisten painolastilaiturin keskiosan ja Sörnäisten proomulaiturin uudistamiset suoritettiin.

Kahden uuden proomun hankkiminen oli siirrettävä.

Hernesaaren rautatieraiteet jäivät rakentamatta rakennusaineiden puutteessa. Niiden rakentamiseen v. 1938 myönnetty määräraha siirrettiin kaupunginhallituksen luvalla edelleen seuraavaan vuoteen.

Salmisaaren tehdaskorttelin n:o 784 tasoittaminen suoritettiin loppuun. Kustannukset olivat 156 366 mk ja kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 101 831 mk.

Lauttasaarenrannan tasoittamista ja sepelöimistä ei saatu suoritetuksi, kun korttelin n:o 784 rakennustyöt olivat vielä käynnissä. Pääasiallisesti vartioinnista aiheutuneet kustannukset olivat 113 428 mk.

Oy. Ford ab:n Hernesaaren tonttia koskevien töiden suorittamista jatkettiin. Tontin lounaiskulma täytettiin uraseinän varassa ja korjattiin syysmyrskyjen siinä aiheuttamat vauriot. Laiturin väylää ruopattiin laiturin eteläpuolelta mammutpumpulla. Tontti tasoitettiin ja työmaalta vietiin pois työmaarakennukset, -johdot y.m.s. Työ- ja vartiointikustannukset olivat 420 407 mk. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 45 150 mk ja v:n 1943 määrärahasta myönnettiin, 130 000 mk, josta käytettiin 125 150: 25 mk.

Eteläsataman, Kaivopuiston ja Valkosaarten välitse johtava väylä ruopattiin 8.3 m:n syvyiseksi. Jäljelle jäi enää Makasiinirannan paaluille perustetun osan vierustan ruoppaaminen, jonne hiekkatäyte jätettiin tasolle — 6.5 m. Pohjakalliota on vielä louhit-

tava kahdesta kohdasta Luodon eteläpuolelta, minkä lisäksi kalliopohja on puhdistettava väylän haraamisen yhteydessä. Kustannukset olivat 202 692 mk. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 50 000 mk.

Makasiinirannan pohjoisen varastorakennuksen suunnittelutöitä jatkettiin. Työkustannuksia ei ollut. Rakennusten perustamiseen hankittua paaluvarastoa hoidettiin latomalla paalut osittain uudelleen.

Katajanokan uudisrakennustyöt keskittyivät Rahapajanrannan varastorakennusten n:ot 10 ja 11 varrella olevan laiturin uusimiseen. Työhön oli ryhdytty elokuussa 1941 ja siihen kuului vanhojen, v:lta 1899 peräisin olevien laituriarkkujen purkaminen, uuden laiturin paikan ja vierustan ruoppaaminen ja louhiminen 8.3 m:n syvyiseksi sekä uusien arkkujen veistäminen. Veistettiin arkut n:ot 1, 2, 3 ja 6 sekä laskettiin näistä arkut n:ot 1 ja 2, joiden kivellä täytettävät osat ja taka-alue myös täytettiin. Katajanokan itäpäässä suoritettiin joitakin vähäisiä täyttämisiä. SH/oy:n hiilitarhasta lounaaseen oleva kuormausaukio sepelöitiin. Kustannukset olivat 3 130 628 mk.

Pitkänsillanrannan järjestäminen tehdaskorttelin n:o 300 eteläsivulla olevalta osalta siirtyi edelleen.

Munkkisaaren laiturin pohjoispuolella olevan karin louhimista jatkettiin talvikuukausina. Kustannukset olivat 451 564 mk.

Uusien mukavuuslaitosten rakentaminen satama-alueella siirtyi edelleen.

Uusien katujen ja teiden rakentamiseen myönnettyjä määrärahoja siirtyi v:sta 1941 1 269 694 mk. Lisämäärärahoja saatiin 3 000 mk. Varoja käytettiin 189 937 mk ja v:een 1943 siirtyi 1 082 757 mk.

Kulosaaren siltaan kuuluvan Kuoresaaren ja Kulosaaren välisen penkereen rakentaminen edistyi täytteen puutteen vuoksi vain sikäli, että katurakennusosaston toimesta saatiin jonkin verran Herttoniemen vesijohdon kaivannon louhimisesta saatua kiveä. Määrärahasta kului 60 mk.

Kahden vedenottopaikan järjestämistä palokunnalle Seurasaarentien varrella jatkettiin. Paikat tasoitettiin ja tarpeelliset ruoppaukset suoritettiin. Kustannukset olivat 44 250 mk. Kalliinajanlisäysten määrärahasta saatiin lisämäärärahaa 3 000 mk.

Kaivopuiston rantatien rakentaminen oli muuten keskeytyksissä, paitsi että rakennettiin viemäri Porrastien kohdalle ja eteläpuolelle. Kustannukset olivat 145 627 mk.

Kertomusvuoden aikana suoritettiin lisäksi seuraavaa:

Sodassa kaatuneiden omaisille maksettiin avustusta 4 tapauksessa yhteensä 9 620 mk.

Ilmasuojelutöihin käytettiin 96 486 mk.

Herttoniemenradan varrelle rakennettiin pistoraide perunakellarin tarpeisiin talorakennusosaston laskuun. Pengertämisineen, laskuojan ja ajotien siirtoineen ja turvalaitteineen raiteen rakentamiseen käytettiin 538 930 mk.

Seurasaaren sillan korjaamiseksi suoritettiin tutkimuksia. Niiden perusteella ilmeni, että myönnetty määräraha ei olisi riittänyt. Lisäksi todettiin, että työt oli suoritettava talvella, jolloin liikenne saareen saattoi tapahtua jäitse. Näistä syistä töiden suorittaminen siirtyi. Kustannukset olivat 4 533 mk.

Rahapajanrannan itäpäähän, varastorakennuksen n:o 12 taakse edellisenä vuonna rakennetun puisen ruokailurakennuksen sisustamiseen käytettiin 27 092 mk. Työt suoritti talorakennusosasto.

Katajanokan satama-alue eristettiin piikkilanka-aidalla puolustusvoimien aloitteesta. Aidan ja kaksi vartiokoppia rakensi urakalla Rakennusliike Oskari Vilamo ja rakennustoimiston satamarakennusosasto antoi lainaksi kaksi vartiokoppia. Piikkilanka saatiin maksutta lainaksi. Kustannukset olivat 74 570 mk.

Muiden viranomaisten sekä yksityisten laskuun suoritettiin töitä 2 557 918 mk:n arvosta. Niistä mainittakoon Keisarinkarinlaiturin viemärin rakentaminen rakennustoimiston katurakennusosaston laskuun, satamanosturien käyttö satamahallintotoimiston satamaliikenneosaston laskuun, Herttoniemen Raidekadun, Konemestarinkadun, Lämmittäjänkadun ja Puusepänkadun sekä Verkkosaaren kalasataman vesijohdon kaivantotyöt ja Naurissaaren salmessa ja sen rannoilla Herttoniemen päävesijohdon johtamiseksi salmen poikki suoritetut työt vesijohtolaitoksen laskuun, Raidekadun ja Konemestarinkadun kaasujohdon kaivantotyöt sekä kaasujohtojen asentamiseksi Kulosaaren sillan kääntösillan kohdalle meren pohjaan ja Naurissaaren sillalle tarpeelliset työt kaasulaitoksen laskuun, muuntajan perustuksen rakentaminen Lämmittäjänkujalla sähkölaitoksen laskuun, Kulo-

saaren sillan kunnossapito ja vartiokoppien korjaaminen kaupunginhallituksen laskuun, teurastamon raiteiden kunnossapito teurastamon laskuun ja lumenluonti satama-alueilla puhtaanapitolaitoksen laskuun Korvauksina laitureille, silloille ja rautateille aiheutettujen vaurioiden korjaamisesta saatiin 68 778 mk. Wärtsilä-yhtymä oy:n laskuun jatkettiin ruoppaamisia Munkkisaarelle rakenteilla olleiden liukutelakoiden tähden ja tarkastettiin telakan paikka, metsähallituksen laskuun korjattiin Itämerenkadun varrella olevan tontin raiteet, Wärtsilä-yhtymä oy:n Kone ja sillan laskuun suoritettiin ruoppaamisia samoin kuin valtion laskuun uivan telakan paikalla; Puhelinyhdistyksen laskuun tehtiin Verkkosaaren kalasataman puhelinjohdon kaivanto, tie- ja vesirakennushallituksen laskuun korjattiin sille vuokrattuina olleet proomut ja kaivuri ja Raitiotie ja omnibus oy:n laskuun siirrettiin rakennettavan raitiotien paikalta työmaan koneita ja rakennuksia.

Satamarakennusosaston yleiskulut olivat 1 765 084 mk, josta sääntöpalkkaisten virkojen palkkaukset tekivät 1 436 743 mk, tilapäisen työvoiman palkkaukset 180 521 mk, vuokra 117 000 mk, valaistus 944 mk, siivous 3 192 mk, painatus ja sidonta 760 mk ja tarverahat 25 924 mk.

Työntekijäin erinäisinä etuina suoritettiin tapaturmamaksuja lukuunottamatta 4 564 989 mk, josta kesälomapalkkoja 991 335 mk, sairasapua 729 275 mk, hautausapua 11 900 mk ja sotapalvelukseen kutsuttujen palkkauksia 2 832 479 mk. Yleisten töiden lautakunnan käyttövaroista saatiin 550 mk kaatuneiden työntekijäin haudalle lasketttavien seppeleiden hankkimiseen.

Laskuun suoritettujen töiden yleiskulujen korvauksena laskutettiin 156 730 mk. Lauttasaaren sillan kustannuksista valtio suoritti 50 598 mk. Sekalaiset tulot olivat 53 374 mk.

Osaston kokonaismenot olivat 24 100 342 mk, josta virkailijain ja työnjohtajien palkkoja 3 316 358 mk, työntekijäin palkkoja 15 894 510 mk, laskuun tehtyjä töitä 153 256 mk, urakalla suoritettuja töitä 298 969 mk, varaston laskutuksia 2 806 113 mk, rakennustoimiston muiden osastojen laskutuksia 144 147 mk, kaupungin muiden laitosten laskutuksia 456 613 mk ja muita laskutuksia 1 030 376 mk. Tuloja oli kaikkiaan 3 594 422 mk.

Katurakennusosasto. Katurakennusosaston henkilökuntaan kuuluivat katurakennuspäällikkö, apulaiskaturakennuspäällikkö, toimistoinsinööri, 7 vanhempaa insinööriä, 4 nuorempaa insinööriä, 2 apulaisinsinööriä, 4 ylimääräistä apulaisinsinööriä, 3 vakinaista ja 1 ylimääräinen vaakitsija, 5 piirtäjää, 2 kemistiä, 2 laboranttia, alikamreeri sekä 9 vakinaista ja 4 ylimääräistä toimistoapulaista.

Sotapalvelukseen kutsuttujen palkkaus- y. m. ylimääräisten töiden suorittamista varten oli osaston palveluksessa samoin kuin edellisenäkin vuonna vielä 3 naispuolista toimistoapulaista. Lisäksi oli osaston töissä naispuolinen virastovaratyöntekijä, joka suoritti erilaisia kansliatehtäviä.

Edellä mainituista toimista vakinaistettiin v:n 1942 ja 1943 vaihteessa 1 ylimääräinen apulaisinsinöörin- ja 3 ylimääräisen toimistoapulaisen tointa. Toimista oli avoinna vuoden vaihteessa 2 ylimääräisen apulaisinsinöörintointa sekä 1 piirtäjän- ja 1 laborantintoimi. Lisäksi edellä mainittu naispuolinen virastovaratyöntekijä jäi pois, tultuaan valituksi vakinaiseen virkaan.

Välitöntä työnjohtoa varten osaston työmailla ja puhdistuslaitoksissa oli osaston palveluksessa 77 rakennusmestaria ja 5 apulaistyönjohtajaa sekä 9 konemestaria ja 2 koneenkäyttäjää. V:n 1942 ja 1943 vaihteessa vakinaistettiin näistä 9 konemestarintointa.

Vakinaisissa töissä olleiden työntekijäin lukumäärä oli suurin, 1 755, tammikuun alkupuoliskolla ja pienin, 1 606, joulukuun puolivälissä, sisältyen näihin lukuihin myöskin sota- ja työpalveluksessa olleet työntekijät. Varatöitä ei ollut.

Osaston insinööreistä oli 4 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, 6 oli sotapalveluksessa ja 3 suoritti koko vuoden ajan ilmasuojelutehtäviä oman toimensa ohella, joten siis vain 5 insinööriä suoritti vakinaisia tehtäviään.

Rakennusmestareista ja työnjohtajista oli 8 virkavapaana maanpuolustuksen yhteydessä olevan julkisen tehtävän suorittamista varten, jonka lisäksi 3 oli kutsuttu työpallukseen samaa tarkoitusta varten. Vuoden alussa oli 36 rakennusmestaria ja työnjohta-

jaa sotapalveluksessa ja vuoden lopulla 21 rakennusmestaria. Lisäksi toimi 15 rakennusmestaria ilmasuojelutehtävissä vakinaisten töidensä ohella.

Osaston työntekijöistä oli sotapalveluksessa suurin määrä, 595, tammikuun puolivälissä ja pienin määrä, 385, heinäkuun alussa. Työpalveluksessa oli eniten, 318, elokuun alussa ja vähiten, 172, helmikuun alussa. Katurakennustöissä oli työntekijöitä suurin määrä, 1 080, toukokuun lopulla ja pienin määrä, 925, marraskuun puolivälissä.

Koska täten suuri osa nuorimmista työntekijöistä oli sota- tai työpalveluksessa, oli jäljelle jääneiden työntekijäin keski-ikä edelleenkin hyvin korkea, n. 50 vuotta. Työpalvelukseen kutsuttujen keski-ikä oli 41 vuotta. Edellisestä johtuen ei työteho osaston töissä ollut erittäin korkea. Tähän vaikutti lisäksi osaston töihin jääneiden työntekijäin sairaalloisuus, minkä vuoksi heitä ei oltu kutsuttu työpalvelukseen. Työssä olleiden työntekijäin lukumäärästä oli sairaustapauksia keskimäärin 6.63 %. Vertauksen vuoksi mainittakoon, että sairausprosentti v:n 1941 alkupuoliskolla oli 4.08 % ja loppupuoliskolla 5.23 %.

Tapaturmaprosentti oli sitä vastoin pienentynyt. V:n 1941 alkupuoliskolla oli se 0.49 % työssä olleiden työntekijäin luvusta, laskien vuoden loppupuolella 0.41 %:iin. V:n 1942 aikana laski tapaturmaprosentti edelleen 0.29 %:iin. Tämä aiheutunee vanhemman ja heikomman työntekijäkunnan hitaammasta työtahdista ja suuremmasta varovaisuudesta.

Osastolle tuli kaikkiaan 654 ja osastolta lähti 647 kirjelmää. Tulleista kirjelmistä oli 374 yleisten töiden lautakunnalta, 40 kaupunginhallituksen lähetettä, 9 maistraatin lähetettä, 22 kirjelmää kaupungininsinööriltä tai rakennustoimiston muilta osastoilta, 79 kirjelmää kaupungin eri laitoksilta, 45 kirjelmää valtion virastoilta, 5 kirjelmää vierailta kunnilta ja 80 kirjelmää yksityisiltä liikkeiltä tai henkilöiltä.

Lähteneet kirjelmät jakautuivat seuraavasti: 170 lausuntoa tai esitystä yleisten töiden lautakunnalle, 127 kirjelmää kaupungininsinöörille tai rakennustoimiston muille osastoille, 100 lausuntoa ja kirjelmää kaupungin muille laitoksille, 3 kirjelmää vieraille kunnille, 62 lausuntoa ja kirjelmää valtion virastoille ja 185 kirjelmää tai lausuntoa yksityisille henkilöille tai liikkeille.

Saapuneita laskuja oli 3 530 ja lähetettyjä laskuja 319. Lisäksi vietiin kirjoihin 52 päivätyölistojen viikkoyhdistelmää ja 52 tarveainevaraston laskua sekä tehtiin kuukausittain laskut katurakennusosaston varastostaan ottamista tarveaineista.

Sairasavustusten maksumääräyksiä oli 1 431, lopputilejä 530, vuosilomia 1 377, sotapalvelukseen kutsuttujen palkkoja 5 681, hautausavustuksia 36 ja muita ylimääräisiä maksuja 27. Tapaturmailmoituksia oli 149 ja eläkeselvityksiä 20.

Toimistossa laadittiin yhteensä 87 piirustusta, joista 46 käsitteli erilaisia ilmasuojelujärjestelyjä. Muualta tulleita piirustuksia oli 183. Tonttikarttoja varten tarvittavia viemäritietoja kaupungingeodeetille annettiin 36 ja kirjallisia viemärinkorkeusilmoituksia vesijohtolaitosta varten tehtiin 29.

Menoarvioon otettujen töiden piirustusten ja kustannusarvioiden lisäksi tehtiin m.m. ehdotus uuden päävesijohdon rakentamiseksi Käpylästä Reijolaan. Myöskin tehtiin erikoispiirustuksia rakenteilla oleviin väestönsuojiin.

Kadut ja yleiset paikat olivat kovien pakkastalvien johdosta kärsineet pahoja vaurioita ja kunnossapitoa vaikeutti suuressa määrin tierakennusaineiden ja työvoiman puute. Myöskin sateinen kesä oli omiaan vaikeuttamaan kunnossapitoa. Edellä mainitut seikat tulevat lähimpinä vuosina vaikuttamaan kunnossapitoon alentamalla teiden ja katujen kuntoa ja kohottamalla kunnossapitokustannuksia. Katujen ja yleisten paikkojen korjauksiin ja kunnossapitoon oli menoarvioon varattu 1 500 000 mk. Kohonneiden työpalkkojen takia olivat kustannukset kuitenkin 1 640 050: 50 mk, jakautuen seuraaviin eriin: kiveämiset 1 361 070: 80 mk, sepelöimiset 7 373: 50 mk, käytävät 195 224: 90 mk, tasoitukset ja painuneiden katujen kohotukset 1 641: 60 mk sekä työnjohto ja sekalaiset menot 74 739: 70 mk.

Teiden korjaukseen oli myönnetty 2 000 000 mk:n määräraha. Kustannukset olivat kuitenkin työpalkkojen kohoamisen johdosta 2 135 259: 70 mk. Teiden korjausta sekä uudelleen päällystämistä asfalttisepellyksellä ja asfaltilla suoritettiin yhteensä n. 9 700 m².

Maantienjatkeiden vuotuisiin kustannuksiin, joihin valtio osallistuu määrätyllä erällä, oli myönnetty 100 000 mk, mikä kuitenkin ylitettiin ja kokonaiskustannukset olivat kohonneet palkkatason johdosta 106 683: 60 mk:aan.

Sopimuksiin perustuvaa yksityisten katuosuuksien kunnossapitoa Hämeentiellä ei vuoden aikana suoritettu, joten koko määräraha 27 000 mk palautui kaupunginkassaan. Kaupungin katuosain viereisten kaiteiden kunnossapitoon varattu määräraha oli 200 000 mk ja kustannukset 121 310: 20 mk. Katukilpien uudistamiseen käytettiin 9 185 mk ja mittauksiin ja tutkimuksiin, joihin varattu määräraha oli 180 000 mk, käytettiin 185 860: 65 mk. Kaupunginhallituksen päätöksen nojalla suoritettaviin liikennejärjestelyihin varattu määräraha oli ainoastaan 1 000 mk, mutta myönnetyn lisäämärärahan turvin käytettiin siihen kaikkiaan 16 360: 35 mk. Kaupunginhallituksen päätöksen nojalla suoritettaviin katupäällysteiden uusimisiin käytettiin 38 621: 10 mk ja säästö 1 356 872: 20 mk siirrettiin v:een 1943. Teiden varustamista kestopäällysteellä ei kaupunginhallituksen päätöksen nojalla vuoden aikana suoritettu. Täytemaan vastaanottoon käytettiin ainoastaan 11 777: 80 mk, koska rakennustoiminta kaupungissa oli suureksi osaksi lamassa, ja säästö, 288 222: 20 mk, palautui kaupunginkassaan.

Katurakennusosaston tielaboratorion toiminta oli koko vuoden pysähdyksissä, koska laitoksen kemisti oli kutsuttuna sotapalvelukseen ja laborantintoimi oli avoinna.

Katujen, teiden ja yleisten paikkojen puhtaanapitokustannukset olivat 7 658 340 mk. Katuvalaistuksen kustannukset olivat kaasuvalaistuksesta 546 637: 55 mk ja sähkövalaistuksesta 2 146 917: 55 mk. Kustannusten alhaisuus johtui pimennyksestä sodan aikana. Yleisten vesipostien kustannukset olivat 171 242: 15 mk.

Menoarvioon sisältyvistä katu- ja tieuudistustöistä suoritettiin m. m. seuraavat: Kauppatorin uudelleenjärjestelyn jatkaminen, 392 627: 55 mk; Mäntytien tasoitus (aloitettiin), 623 903: 05 mk; Kuusitien tasoitus, 607 115: 75 mk; Pihlajatien osittainen tasoitus Kuusitien ja Turuntien väliseltä osalta, 442 747: 50 mk; sekä Pitäjänmäen teollisuusalueen tasoitustyöt (aloitettiin), 1 153 954: 85 mk. Vanhalta Turuntieltä invaliidisäätiön tontille Ruskeasuolla johtavan tien tasoitustöitä, jotka oli aloitettu edellisenä vuonna, jatkettiin ja kustannukset olivat 63 336: 40 mk.

Länsitien ja Haapalahdentien kunnostaminen Munkkiniemessä aloitettiin, mutta työt keskeytettiin työvoimaviranomaisten määräyksestä. Kustannukset olivat 76 175: 10 mk.

Suoritettujen, menoarvioon sisältyvien katu- ja tieuudistöiden kustannukset olivat yhteensä 3 377 716: 80 mk ja korjaukset ja kunnossapito 14 788 246: 15 mk eli siis yhteensä 18 165 962: 95 mk.

Viemäreiden kunnossapito- ja korjauskustannukset olivat 1 075 216: 80 mk, jakautuen seuraavasti: johdot 431 700: 65 mk, kaivot 510 773: 45 mk, ojat 6 424 mk sekä työnjohto ja sekalaiset menot 126 318: 70 mk. Välttämättömiä viemäriverkoston täydennystöitä suoritettiin useissa eri paikoissa kaupunkia ja niiden kustannukset olivat yhteensä 293 046: 55 mk. Viemäreiden huuhteluveden kustannukset olivat yhteensä 6 343: 80 mk.

Alppilan puhdistuslaitoksen käyttö- ja hoitokustannukset olivat 53 643: 80 mk, Savilan pumppuaseman 394 829: 85 mk, Nikkilän sairaalan puhdistuslaitoksen 46 470: 20 mk, Rajasaaren puhdistuslaitoksen 1 198 301: 15 mk ja Kyläsaaren puhdistuslaitoksen 1 375 041: 60 mk. Tulot kaasun myymisestä Kyläsaaren ja Rajasaaren puhdistuslaitoksista sekä lietteen myynnistä olivat yhteensä 772 175: 25 mk, vaikka vastaava määrä menoarviossa oli 1 500 000 mk. Tulojen pienuus johtui siitä, että autoihin käytettävän kaasun myyntiä Rajasaaresta ei saatu myöhästyneiden hankintojen vuoksi käyntiin koko vuonna, vaan vasta maaliskuussa 1943. Lietteen myynti oli kuljetusvaikeuksien takia vähäistä. Täydennystöiden sekä Rajasaaren, Kyläsaaren ja Alppilan puhdistuslaitosten määrärahojen ylittämiset aiheutuivat työpalkkojen noususta.

Alppilan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli hyvä. Koska puhdistuslaitoksen kemisti oli kutsuttuna sotapalvelukseen, voitiin ainoastaan mekaaninen puhdistusteho määrätä. Se oli saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä keskimäärin 89 % saostuvista aineista.

Nikkilän sairaalan puhdistuslaitoksen puhdistusteho oli samoin hyvä. Sielläkin määrättiin ainoastaan mekaaninen puhdistusteho, joka saostuskaivoista ulosvirtaavassa vedessä oli keskimäärin 98 %.

Savilan pumppuasemalta pumpattiin vuoden aikana Rajasaaren puhdistuslaitokseen 3 179 650 m³ viemärivettä ja Töölönlahteen sadevesisäiliön kautta 79 740 m³ eli yhteensä 3 259 390 m³. Sähkövirran kokonaiskulutus laitoksessa oli 244 236 kWh. Hiekanerottimesta poistettiin 72 m³ hiekkaa ja välpistä 78 m³ välppäjätteitä.

Rajasaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 4 584 840 m³ viemärivettä, mistä määrästä 1 405 190 m³ tuli laitokseen gravitatiojohdoissa ja pumpattiin Rajasaarelle ja loput pumpattiin suoraan Savilasta. Saostuvien aineiden määrä oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 4.4 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.22 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Mekaaninen puhdistusteho oli siis n. 95 %. Mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan oli mekaaninen puhdistusteho 11 kuukauden aikana keskimäärin 29 %. Maaliskuussa ei tutkimuksia suoritettu.

Biologisesti puhdistettiin kaikkiaan 2 525 350 m³ viemärivettä. Biologinen kokonaispuhdistusteho mitattuna 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan oli keskimäärin 95 %. Paras kokonaispuhdistusteho vuoden aikana, 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna, oli 99.8 % ja paras puhdistustulos 1 mg litraa kohden 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan puhdistetussa vedessä. Puhdistetun veden 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus oli 9 mg litraa kohden.

Laitoksen kaasuntuotanto oli vuoden aikana 215 226 m³ metaanikaasua. Tästä toimitettiin kaasulaitokselle 177 579 m³ ja loput käytettiin laitoksen lämmitykseen ja laboratorion tarpeisiin. Laitoksen lämmitykseen käytettiin lisäksi 28 tonnia kivihiiltä ja 290 syltä halkoja. Voiteluöljyä käytettiin 730 kg. Moottoreiden tilapäiseen käyttöön käytettiin 90 kg naftaa, ja tällöin saatiin sähkövirtaa 225 kWh. Kaupungin sähkölaitokselta saatiin 493 603 kWh sähkövirtaa, joten sähkövirran kokonaiskulutus oli 493 828 kWh. Lietelavoille johdettiin 10 565 m³ lietettä. Kuivuessa sen tilavuus supistui 6 591 m³:iin, mikä lukuunottamatta 125 m³:n erää, joka myytiin, ajettiin Taivallahden eri istutusalueille. Hiekanerottimesta poistettiin 64 m³ hiekkaa ja välpistä 95 m³ välppäjätteitä. Kokonaiskäyttökustannukset, korot ja kuoletukset poisluettuina, mutta laborantin palkka ja gravitatiojohtoa myöten tulevan viemäriveden pumppauskustannukset mukaanluettuina, olivat 25 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, mikä vastaa 15: 75 mk henkeä kohden vuodessa, kun puhdistuslaitoksen viemäröimisalueella arvioidaan asuvan n. 72 000 henkilöä. Kustannusten nousu johtui pääasiassa käytön uudelleenjärjestelystä, nimittäin sähkövirran ostamisesta kaupungin sähkölaitokselta ja kaasun myynnistä kaupungin kaasulaitokselle halvempaan hintaan kuin mitä sähkön hinta olisi vaatinut, samoin kuin myös palkkojen ja polttoainehintojen kohoamisesta.

Kyläsaaren puhdistuslaitoksessa puhdistettiin vuoden aikana 2 921 045 m³ viemärivettä, josta bioloogisesti 1 684 105 m³ ja loput vain mekaanisesti. Biologisen kokonaispuhdistuksen teho 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan mitattuna 11 kuukauden aikana, jolloin tutkimuksia suoritettiin, oli n. 95 %. Maaliskuussa ei tutkimuksia suoritettu. Mekaaninen puhdistusteho 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksèn mukaan mitattuna oli n. 41 %. Saostuvia aineita oli laitokseen tulevassa vedessä keskimäärin 8.5 cm³ litraa kohden 2 tunnissa ja mekaanisesti puhdistetussa vedessä keskimäärin 0.4 cm³ litraa kohden 2 tunnissa. Saostuviin aineisiin nähden oli mekaaninen puhdistusteho siis keskimäärin 95 %. Vuoden paras biologinen puhdistusteho oli 99.8 % 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan ja puhdistustulos 1 mg litraa kohden 5 vuorokauden biokemiallisen hapenkulutuksen mukaan puhdistetussa vedessä. Keskimäärin oli 5 vuorokauden biokemiallinen hapenkulutus puhdistetussa vedessä 13 mg litraa kohden. Laitoksen kaasuntuotanto oli vuoden aikana 203 295 m³ metaanikaasua. Tästä määrästä myytiin 174 452 m³ autojen käyttöaineeksi ja 28 843 m³ kaupungin kaasulaitokselle. Lietelavoille johdettiin 3 643 m³ lietettä, mistä määrästä ajettiin pois 1 137 m³. Tästä myytiin 366 m³ ja ajettiin kaupungin omia istutuksia varten 771 m³. Hiekanerottimesta poistettiin 40 m³ hiekkaa ja välpistä 40 m³ välppäjätteitä. Laitoksen voimankulutus oli kaikkiaan 586 908 kWh. Laitoksen kokonaiskäyttökustannukset, viemäriveden pumppaus sekä laborantin ja koko vuoden sotapalveluksessa olleen kemistin palkat mukaanluettuina, mutta korot ja kuoletus poisluettuina, olivat 27 p puhdistettua likavesikuutiometriä kohden, mikä vastaa 12: 10 mk henkilöä kohden vuodessa, kun laitoksen viemäröimisalueella asui n. 65 000 henkilöä. Tällöin on teollisuuslaitosten likavesimäärä myös jaettu henkilömäärällä.

Huomattava käyttökustannusten vähennys, vaikka palkat ja polttoainekustannukset olivatkin kohonneet, aiheutui siitä, että suurin osa tuotetusta kaasusta myytiin autojen käyttöaineeksi kuten ylempänä on mainittu, eikä kuten aikaisemmin tehtiin, myyty alihintaan kaupungin kaasulaitokselle.

Sodan johdosta ei puhdistuslaitosten viemäröimisalueiden asukaslukua ole voitu tarkoin arvioida, samoin ei tuleva vesimäärä eikä vuositulokset ole joka suhteessa verrattavissa aikaisempien vuosien tuloksiin. Tämä johtuu myös epäsäännöllisesti suoritetuista tutkimuksista kemistin ollessa sotapalveluksessa.

Vuoden aikana suoritetuista menoarvioon sisältyvistä suurehkoista viemäriverkon uusimis- ja täydennystöistä mainittakoon seuraavat: Tilkan sillan luota Stenbäckinkadulle johtavan viemäritunnelin louhimistyötä jatkettiin suurimmaksi osaksi edellisestä vuodesta siirtyneellä määrärahalla ja kustannukset olivat 5 054 574: 25 mk; Nordenskiöldinkadulta Länt. Rantatielle johtavan viemäritunnelin louhimistöitä jatkettiin kustannusten ollessa 1 665 442: 50 mk; Tervasaaren puhdistuslaitoksen rakennustyöt aloitettiin ja varoja käytettiin 982 604: 70 mk. Sekalaisiin viemäreiden uusimis- ja täydennystöihin eri osissa kaupunkia käytettiin 2 572 521: 90 mk.

Uusien katujen rakentamisen yhteydessä rakennettiin viemäreitä seuraaviin katuihin: Mäntytiehen 783 221: 45 mk:n, Kuusitiehen 274 640: 95 mk:n, Pihlajatiehen Kuusitieltä Turuntielle 464 966: 20 mk:n ja Pitäjänmäen teollisuusalueelle 3 071 741: 95 mk:n kustannuksin. Useimpia yllämainittuja töitä varten myönnettiin lisämääräraha työpalkkojen kohoamisen johdosta.

Kustannukset vuoden aikana suoritetuista menoarvioon sisältyvistä uusista viemäreistä ja viemäreiden uusimisista olivat yhteensä 14 871 005: 85 mk ja viemäriverkoston korjauksesta ja kunnossapidosta, pienemmistä täydennystöistä sekä puhdistuslaitosten käytöstä ja hoidosta yhteensä 4 442 893: 75 mk. Puhdistuslaitosten ja putkivalimon vuokrat olivat yhteensä 125 010 mk, joten viemäreiden ja puhdistuslaitosten kokonaiskustannukset olivat yhteensä 19 438 909: 60 mk.

Putkivalimossa, jossa työskentely suuren osan vuodesta oli keskeytyksissä, valmistettiin kaikkiaan 349 betonista uurreputkea, halkaisijan vaihdellessa 60—130 cm sekä 60 sadevesikaivoa.

Urheilukenttien korjaus- ja kunnossapitotyöt supistettiin mahdollisimman vähäisiksi. Koska kuitenkin kilpailuja oli runsaasti ja koulut tarvitsivat urheilupaikkoja, osoittautuivat niukat määrärahat riittämättömiksi ja lisämäärärahoja myönnettiin kohonneiden työpalkkojen takia. Kustannukset olivat seuraavat: Eläintarhan, Kallion, Haapaniemen, Käpylän, Väinämöisenkadun, Kaisaniemen, Annalan, Pasilan ja Kangasalantien urheilukenttien kunnossapito 343 555: 95 mk; Töölön pallokenttien kunnossapito 162 578: 25 mk; Käpylän raviradan urheilu- ja pallokenttien kunnossapito 80 043: 60 mk; velodromin radan ja kentän kunnossapito 47 781: 45 mk; maratonradan kunnossapito 5 461: 80 mk; Herttoniemen hiihtomäen kunnossapito 18 347: 55 mk; hiihtomäkien rakentaminen ja kunnossapito 49 139: 50 mk; kelkkamäkien rakentaminen ja kunnossapito 199 545: 85 mk; Kaisaniemen verkkopallokenttien kunnossapito 19 920: 40 mk; luistinratojen kuntoonpano ja kunnossapito 420 720: 80 mk; Mustikkamaan juhlakentän kunnossapito 6 984: 75 mk; pesäpallokenttien kunnossapito 11 856: 05 mk; Laakson ja Ruskeasuon ratsastusratojen sekä ratsastusteiden kunnossapito 29 322: 10 mk; sekä Talin laukkaradan kunnossapito 4 299: 30 mk. Kenttien kasteluun ja kahlaamoon käytetty vesi maksoi 22 684: 20 mk.

Menoarvioon sisältyvistä uudistöistä suoritettiin Haapaniemen urheilukentän koripallotelineiden ja pienten luistinratojen lämmitettävien suojien rakentaminen. Kustannukset olivat 9 724: 70 mk ja 136 000 mk.

Katurakennusosaston uusia urheilulaitteita varten suorittamien töiden kokonaiskustannukset olivat siis 145 724: 70 mk ja urheilulaitteiden kunnossapitokustannukset 1 422 241: 55 mk eli yhteensä 1 567 966: 25 mk.

Erottajan yleisen väestönsuojan ja sen yhteydessä olevan mukavuuslaitoksen rakentamistyötä, joka oli aloitettu edellisen vuoden aikana, jatkettiin kustannusten ollessa 4 108 566: 25 mk. Samoin jatkettiin Senaatintorin väestönsuojan rakennustöitä 4 986 557: 55 mk:n kustannuksin. Rakennustoimiston korjauspajan suojan rakentamiseen käytettiin 676 710: 65 mk, johon myönnettiin vielä 150 000 mk:n lisämääräraha palkkojen kohoamisen vuoksi myönnetyn lisämäärärahan lisäksi. Myöskin kahden ensiksi mainitun suojan rakentamiseen myönnettiin palkkatason kohoamisen takia lisämääräraha. Menoarvioon sisältyvien väestönsuojien kokonaiskustannukset olivat 9 924 717: 65 mk.

V:sta 1941 siirretyillä määrärahoilla suoritettiin alla mainitut työt seuraavin kustannuksin: Mäkelänkadun tasoituksen jatkaminen Koskelantieltä Pohjolankadulle,

134 484: 95 mk; kokoojajohdosta Kauppatorista Liisankatuun Kauppatoriin tulevan osan loppuunrakentaminen, 570 207: 90 mk; Rajasaaren puhdistuslaitoksen viimeistelytyöt, 296 758: 05 mk; putkivalimon eristysosaston rakennustyöt, 72 611: 20 mk; Annalan urheilukentän pintakerroksen uusiminen, 94 395: 40 mk; kokoojajohdon rakentaminen Hakaniementorin n:on 1 kohdalta Näkinkujaan 254 030: 50 mk sekä kokoojajohdon rakentaminen Siltasaaresta viemäriin n:o 33 541 628: 95 mk. Länt. Rantatien täyttämistä Stenbäckinkadulta etelään päin jatkettiin 79 487 mk:n, ja Kuortaneenkadun tasoitus korttelin n:o 691 kohdalla aloitettiin 866 049: 95 mk:n kustannuksin. Kokoojajohto viemäristä n:o 41 a Näkinkujaan rakennettiin suurimmalta osaltaan valmiiksi ja kustannukset olivat 1 730 721: 95 mk.

Siirretyillä määrärahoilla suoritettujen töiden kustannukset olivat yhteensä 5 132 720: 25 mk. Työpalkkojen kohoamisen johdosta myönnettiin näitä töitä varten lisämäärärahoja yhteensä 862 503: 55 mk.

Käyttövaroista myönnetyillä määrärahoilla suoritetuista töistä mainittakoon seuraavat: lohko- ja lohkoryhmäsuojiin käytettiin 355 999: 20 mk; yleisen väestönsuojan sisäänkäynti vesijohtotunneliin Kalliossa rakennettiin valmiiksi ja kustannukset olivat 176 008: 70 mk; Vallilan lohkosuojan rakentamiseen, jota toistaiseksi käytetään yleisenä suojana, käytettiin 2 045 547: 80 mk; lisäksi suoritettiin sekalaisia väestönsuojelutöitä, raivauksia y.m., joiden kustannukset olivat yhteensä 367 707: 25 mk. Käyttövaroista myönnetyillä määrärahoilla tai myönnetyillä ennakkovaroilla suoritettujen töiden kustannukset olivat yhteensä 3 014 219: 85 mk.

Paitsi edellä mainittuja menoarvioon sisältyvillä tai myöhemmin myönnetyillä määrärahoilla suoritettuja töitä, suoritettiin myös tilauksesta töitä kaupungin muille laitoksille, Puhelinyhdistykselle ja yksityisille talonomistajille sekä valtion virastoille. Näiden tilaustöiden yhteiset kustannukset olivat 11 817 881: 10 mk.

Katurakennusosaston suorittamien töiden kustannukset olivat vuoden aikana, menoarvioon otetut palkat poisluettuina, 90 116 181: 80 mk.

Sota-ajasta johtuvat poikkeukselliset olot, välttämättömien rakennusaineiden puute sekä henkilökunnan huomattava supistuminen, mikä johtui sotapalvelukseen kutsumisesta, vaikeutti suuresti osaston tehtävien suorittamista. Etenkin oli puute korkeamman teknillisen sivistyksen saaneesta henkilökunnasta, mikä ilmeni uusien töiden suunnittelussa ja työpiirustusten laatimisessa samoin kuin työn johdossa.

Talorakennusosasto. V. 1942 oli talorakennusosaston palveluksessa kaupunginarkkitehti, apulaiskaupunginarkkitehti, lämpöteknikko, toimistoarkkitehti, 4 vanhempaa arkkitehtia, apulaisarkkitehti, 2 piirtäjää, alikamreeri sekä 5 toimistoapulaista. Sen lisäksi oli osaston palveluksessa koko vuoden 3 ylimääräistä arkkitehtia, jotka palkattiin työmäärärahoista. Suoranaisesta työnjohdosta osaston työmailla huolehti 19 rakennusmestaria. Myös kertomusvuonna tuottivat sotapalvelus- ja työvelvollisuuskutsunnat jonkun verran haittaa osaston toiminnalle. Toimistohenkilökunnasta oli 4 arkkitehtia sotapalveluksessa yhteensä 618 p:ää ja 8 rakennusmestaria sota- tai työpalveluksessa yhteensä 2 362 p:ää. Toiminnan supistamisesta sekä toimistossa että työmaalla oli kuitenkin seurauksena, etteivät osaston työt sanottavassa määrässä joutuneet kärsimään kutsunnoista. Useilla työmailla oli työ vallitsevan pula-ajan vuoksi keskeytettynä, ja vain rajoitettu määrä uusia töitä pantiin käyntiin.

Työntekijäin lukumäärä vaihteli, ollen 183 tammikuun ensimmäisellä viikolla ja 173 joulukuun viimeisellä viikolla sekä suurin viikoilla maaliskuun 6 p:stä 12 p:ään ja maaliskuun 20 p:stä huhtikuun 2 p:ään eli 201 työntekijää. Työntekijäin viikkokeskimäärä oli koko vuoden aikana 178 (v. 1941 272).

Kaupungin omistamien rakennusten korjausta ja kunnossapitoa varten oli menoarviossa yhteensä 5 267 250 mk:n suuruinen määräraha. Määrärahaan lisättiin 25 645: 25 mk työntekijäin palkkojen korottamista varten, joten käytettävät määrärahat nousivat 5 292 895: 25 mk:aan. Menoarvion lukuun Korjaus ja kunnossapito merkittyjen töiden kustannukset nousivat 5 269 859: 30 mk:aan ja lumenluonti katoilta nimistä määrärahaa ylitettiin 144 048: 10 mk. Valtuuston päätöksen mukaan ylitettiin sairaalain korjausmäärärahaa tuberkuloosisairaalan ullakkovuoliaiskerroksen eristämistöiden johdosta 309 166 mk. Jos ylitetyt määrät vähennetään 476 250: 05 mk:n suuruisesta säästöstä, jää jäljelle 23 035: 95 mk, joka säästönä palautettiin kaupunginkassaan.

Uudis- ja muutosrakennustöitä varten oli menoarviossa yhteensä 16 151 847 mk:n suuruinen määräraha, johon lisättiin v:sta 1941 siirretyt 10 587 716: 35 mk, 463 129: 60 mk työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta sekä v:n 1943 menoarvioon merkityt 50 300 mk. Käytettävänä oleva määräraha nousi siis yhteensä 27 252 992: 95 mk:aan. Kustannukset nousivat 8 924 947: 10 mk:aan. Pirkkolan omakotialueen rakennustöitä varten myönnettyä määrärahaa ylitettiin 240 991: 60 mk. Kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen mukaan suoritettiin eräitä ylimääräisiä töitä lastentarhan sisustamisen yhteydessä Leppäsuon huvilaan, joihin myönnettyä määrärahaa ylitettiin 35 000 mk. Suorittamatta jääneitä töitä varten siirrettiin 18 489 712: 50 mk v:een 1943.

V:sta 1941 siirrettiin sen lisäksi määrärahoja yhteensä 30 287 310: 40 mk. Määrärahasummaan lisättiin 56 592: 80 mk työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta sekä 107 274 mk hyvityksenä muille työpaikoille siirretyistä rakennusaineista, joten käytettävä määräraha nousi 30 451 177: 20 mk:aan. Suoritettujen töiden kustannukset nousivat 928 908: 70 mk:aan. 29 522 268: 50 mk:n suuruisesta määrärahasäästöstä 29 441 161: 70 mk siirrettiin v:een 1943. Jäännös, 81 106: 80 mk, palautettiin säästönä kaupunginkassaan.

Vuoden aikana suoritettiin lisäksi töitä, joita varten varat oli myönnetty ennakolta v:n 1943 menoarviosta, osaksi kaupunginvaltuuston tai kaupunginhallituksen käyttövaroilla, yhteensä 6 981 849: 45 mk:lla. Näitä töitä varten käytettävänä oleva määräraha nousi 7 089 276: 30 mk:aan, joten säästö, joka palautui kaupunginkassaan, oli 107 426: 85 mk.

Paitsi edellämainittuja töitä suoritettiin lisäksi töitä laskua vastaan yhteensä 1 276 086: 25 mk:lla, joista toimistolle kertyi voittoa 23 165: 05 mk.

Talorakennusosaston v. 1942 suorittamien töiden kokonaiskustannukset nousivat 22 380 260: 70 mk:aan (v. 1941 27 478 596: 35 mk).

49 023 129: 55 mk:n suuruisesta säästöstä siirrettiin v:een 1943 47 930 874: 20 mk. Kun yhteenlaskettu vajaus, 1 019 187: 35 mk, vähennetään 1 092 255: 35 mk:n suuruisesta säästöstä, jää jäljelle 73 068 mk, joka palautettiin kaupunginkassaan.

Vuoden aikana suoritettiin loppuun seuraavat suurehkot uudisrakennustyöt:

Työtupien ja elintarvikekeskuksen uudisrakennusta varten tontilla n:o 24 Helsinginkadun varrella oli myönnetty 14 290 000 määräraha, johon lisättiin 300 000 mk työntekijäin palkkojen korottamiseen varatusta määrärahasta, joten se nousi 14 590 000 mk:aan; kustannukset olivat 14 702 123: 70 mk ja ylittivät siis käytettävän määrärahan 112 123: 70 mk. Kun rakennuksen kuutiosisältö on 32 690 m³, ovat kustannukset 449: 74 mk m³:ltä.

Talorakennusosastolla käsiteltiin 601 diaariin vietyä asiaa, joista annettiin lausuntoja osaksi yleisten töiden lautakunnalle, osaksi kaupunginhallitukselle ja muille kunnallisille laitoksille. Lisäksi laadittiin lukuisia uudis- ja muutosrakennuspiirustuksia, joista mainittakoon: piirustusehdotukset Leppävaaran kartanon päärakennuksen muutostöiksi, perunakellariksi, leipomoksi y.m. Marian sairaalaan, muutos- ja lisärakennustöiksi kansakoulussa Töölönkatu 41—45, erinäisiksi sisustus- ja muutostöiksi kulkutautisairaalassa ja Nikkilän sairaalassa, perunavarastorakennukseksi Herttoniemeen, Erottajan maanalaiseksi mukavuuslaitokseksi y.m., useiksi suojahuoneiden sisäänkäytäviksi, lapsirikkaiden perheiden asuinrakennuksiksi (joukko vaihtoehdotuksia), pukusuojaksi Kallion urheilukentälle ja Helsinginkadun kiinteistön n:o 24 muutostöiksi. Paljon työtä uhrattiin myös useiden tällä hetkellä vähemmän tärkeiden tehtävien ratkaisemiseen, joiden suorittamiseen ei aikaisemmin ollut aikaa tai jotka oli käsiteltävä uudelleen. Näistä mainittakoon: ruotsinkielisen työväenopiston ja Töölön haarakirjaston uudisrakennukset, satamavarastorakennus telakka-alueelle, suomenkielisen työväenopiston lisärakennus, poikain ammattikoulutalo, Tervalammen uudisrakennukset, desinfioimislaitos y.m.

Pää- ja työpiirustuksia laadittiin niitä rakennuksia varten, jotka vuoden aikana olivat rakenteilla, pääasiassa Herttoniemen perunavarastoa, kalan tukkumyyntipaikan rakennuksia, kortteliin n:o 559 rakennettavaa kansakoulua, Erottajan maanalaista mukavuuslaitosta y. m. varten.

Kustannukset työntekijäin kesälomista nousivat 456 642: 45 mk:aan, (489 377: 40 v. 1941) ja sairasavustuksista 440 144: 15 mk:aan (296 759: 40 v. 1941). Hautausapuna maksettiin 5 040 mk (17 300 v. 1941). Kustannukset itsenäisyydenpäivän viettämisestä nousivat 779: 45 mk:aan (12 891: 65 v. 1941) ja sotapalvelukseen kutsuttujen palkkauksesta 1 726 857: 90 mk:aan (1 206 936: 70 v. 1941).

Kustannukset sääntöpalkkaisten toimenhaltijain ja tilapäisen työvoiman palkkauksesta nousivat 1 311 626 mk:aan jakautuen seuraavasti: sääntöpalkkaiset virat, arkkitehdit 806 967 mk,lämpöteknikko 109 684 mk, piirtäjät 129 129 mk, alikamreeri 62 952 mk ja toimistoapulaiset 143 566 mk, yhteensä 1 252 298 mk; sekä tilapäiset virat, 1 toimistoapulainen, vahtimestarinapulaiset ja siivooja, 59 328 mk.

Ylimääräiset arkkitehdit sekä rakennusmestarit palkattiin työmäärärahoista.

Lämpöteknikon valvontaan kuului v. 1942 kaikkiaan 213 kattilaa, joiden tulipinta oli yhteensä 4 723 m². Sekä lukumäärä että tulipinta ovat huomattavasti nousseet, mikä johtuu siitä, että luetteloon on otettu erinäisten urheilutalojen ja viime vuosina rakennettujen suojahuoneiden kattilalaitokset. Laatunsa ja suuruutensa puolesta ne jakautuivat seuraavasti:

Höyrykattilat	Luku	Tulipinta, m² yhteensä	Tulipinta, m² keskimäärin kattilaa kohden
Korkeapainekattilat > 0.5 kg/cm²	18	1 253	69.6
Matalapainekattilat < 0.5 kg/cm²	84	1 641	19.5
Yhteensä	*102*	*2 894*	—
Lämminvesikattilat	*111*	*1 829*	*16.5*
Kaikkiaan	213	4 723	—

Kertomusvuonna oli kunnossapitoa ja korjausta varten käytettävänä kaksi 354 500 mk:n ja 75 500 mk:n suuruista määrärahaa, joista jäi säästöä vastaavasti 25 480: 15 mk ja 1 203: 65 mk eli yhteensä 26 683: 80 mk.

Vuoden aikana suoritetuista suurehkoista töistä mainittakoon seuraavat: kalasataman saniteettilaitteita ja jäähdyttämöä koskevat työselitykset, työn valvonta ja lopputarkastus; Ryttylän koulukodin asuinrakennuksen keskuslämmitystöiden valvonta ja lopputarkastus; Marian sairaalan leipomon uusinta ja työn valvonta sekä höyrykattilaa koskeva työselitys ja tarjouksen tarkastus; kulkutautisairaalan syöttöveden esilämmitintä koskeva työselitys ja tarjousten tarkastus; Herttoniemen perunakellarin lämmitys- ja tuuletuslaitetöiden ja Korkeasaaren työpajarakennustöiden valvonta ja lopputarkastus; sekä Vallilan suojahuoneen ja Erottajan mukavuuslaitoksen saniteettilaitteiden tarjousten tarkastus ja työn valvonta.

Lisäksi suoritettiin joukko alustavia suunnitelmia ja kustannuslaskelmia.

V. 1942 kulutettiin kaupungin omistamien talojen keskuslämmityslaitoksissa 78 262 m³ halkoja, 841.5 tonnia kivihiiltä ja 2 490.8 tonnia koksia eli yhteensä koksiksi redusoituna 14 716.5 tonnia. Tämä summa on n. 1 160 tonnia pienempi kuin v. 1941. Aleneminen aiheutuu osaksi siitä, että kalenterivuosi 1942 on ollut jonkunverran leudompi kuin v. 1941 ja osaksi siitä, että useissa tapauksissa on tyydytty alhaisempiin huonelämpötiloihin.

Puisto-osasto. Puisto-osaston henkilökuntaan kuuluivat apulaiskaupunginpuutarhuri, joka koko kertomusvuoden ajan hoiti kaupunginpuutarhurin tehtäviä, toimistoapulainen ja ylimääräinen toimistoapulainen.

Kaupungin puistoista ja istutuksista v. 1935 tehtyä piirijakoa, siihen myöhemmin tehtyine lisäyksineen, noudatettiin edelleen. Piirejä oli 7, ja jokaisessa piirissä toimi puutarhuri piirityönjohtajana. Piirityönjohtajat olivat yhtä lukuunottamatta kuukausipalkalla palvelevia. Kaupunginpuutarhan alueella ja kasvihuoneissa toimi työnjohtajana kasvihuonepuutarhuri, Talin ja Reijolan taimistoissa taimistopuutarhuri. Puutarhaharjoittelijoina oli vuoden kuluessa 6 henkilöä yhteensä 33 kuukautta. Puistovartioita oli 18, kaikki viikkopalkalla.

Työssä olleiden työntekijäin lukumäärä oli suurimmillaan toukokuun kolmannella viikolla, jolloin työntekijöitä oli 268 (v. 1941 371) ja pienimmillään joulukuun viimeisellä viikolla, jolloin työssä oli 35 työntekijää (v. 1941 39). Työntekijäin keskimääräinen viikoittainen lukumäärä oli 121.5. V. 1941 vastaavasti 151.5, v. 1940 180 ja v. 1939 205 työntekijää.

Työntekijäin työtuntien määrä oli jälleen vähentynyt edellisestä vuodesta, vähennyksen ollessa yli 17.5 % eli 58 921.5 tuntia. Työtunneista tekivät miehet 44.6 %, naiset

50.3 % ja ajurit 5.1 %. Useimpien miesten ollessa sota- ja työpalveluksessa, oli kertomusvuonna, ensimmäisen kerran osaston toiminnan aikana, naisten suorittama työtuntimäärä yli puolet koko työtuntimäärästä.

Talven aikana suoritettiin lavaikkunain, paperikorien, työkalujen ja lasten hiekkalaatikkojen korjaamista ja kunnostamista ja valmistettiin uusia hiekkalaatikoita. Puiden leikkaamista suoritettiin etupäässä talvityönä. Teiden aukipito kaupunginpuutarhan alueella, samoin kuin läntisellä hautausmaalla osaston hoidossa olevien hautakumpujen puhtaanapito lumisateiden jälkeen kuuluivat osaston työntekijäin tehtäviin, kuten myös kasvihuoneissa talvehtivien kasvien hoitokin.

Kevättyöt käsittivät kasvihuoneissa puistojen kukkaryhmiin tarvittavien taimien monistamisen, johon kuuluu siementen kylväminen, pistokkaiden leikkaaminen, juurruttaminen ja ruukkuihin istuttaminen. Ruukuissa talvehtineiden kasvien uudestiistutus, taimilavojen laskeminen ja taimien siirtäminen lavoihin sekä taimien hoitaminen lavoissa kuuluivat edelleen kevätkauden tehtäviin, hoidon jatkuessa kuitenkin läpi kesän. Maan tultua sulaksi alkoi puistojen ja istutusten kevätpuhdistus sekä sen yhteydessä nurmikenttien kunnostaminen.

Myöhempiä tehtäviä oli nurmikenttien niittäminen, pensasaitojen leikkaaminen, puiden tukeminen, kukkaryhmien istuttaminen ja hoitaminen sekä puistokäytävien hiekoittaminen ja kunnossapito. Naistyöntekijäin suuri koko kesän ja syksyn kestävä jokapäiväinen työ oli puistojen käytävien ja hiekkakenttien puhtaanapito. Syystöihin kuuluivat puiden, pensaiden ja perennain täydennysistutukset, sekä taimilavoissa olleiden, ruukuissa kasvatettujen emätaimien siirtäminen kasvihuoneisiin talvehtimaan sekä lisäksi lavatarhan tyhjentäminen.

Putkilavoista pantiin keskimmäinen ryhmä lämpenemään huhtikuun 8 p:nä ja toinen ryhmä otettiin käytäntöön saman kuukauden 22 p:nä. Lantalavojen laskeminen alkoi maaliskuun 26 p:nä ja päättyi toukokuun 23 p:nä. Käytössä oli kesän kuluessa 426 ikkunaa lantalavoja, putkilavoja 171 ja kylmiä lavoja 137 ikkunaa. Talin taimistossa oli lisäksi 262 ikkunanalaa käsittävä lavatarha.

Puistojen puhdistus alkoi huhtikuun loppupäivinä. Sitä mukaa kuin puistojen ja puistikoiden puhdistus edistyi, siirrettiin niihin penkkejä, paperikoreja ja hiekkalaatikoita. Näiden siirtäminen suoritettiin etupäässä hevosajoneuvoilla.

Puistoissa oli kesällä 1 792 penkkiä ja 61 kiintonaista istuinta, joissa oli istumatilaa yhteensä n. 9 500 henkilölle. Eri väestönsuojissa oli lainassa 266 penkkiä. Lasten hiekkalaatikoita oli puistoissa 92. 30 lastenkiikkua asetettiin paikoilleen huhtikuun lopussa, jolloin puistovartijat järjestettiin piireihinsä.

Kukkaryhmissä ei ollut lainkaan kukkasipuleita. Niiden asemesta oli useissa ryhmissä ensimmäisinä kukkina orvokkeja, lemmikkejä ja belliksiä. Kesäkukkia ja niihin verrattavia taimia istutettiin ryhmiin yhteensä 31 997. Monivuotisia kukkia istutettiin 15 puistikkoon yhteensä 1 880 täydennykseksi vanhoihin perennaryhmiin. Koristepuita ja -pensaita istutettiin 28 paikkaan yhteensä 1 205. Edellä mainittujen istutettujen kasvien hinta arvioitiin 140 275 mk:ksi. Kuluneen kolmen pakkastalven aikana paleltuneiden ja kuolleiden puiden ja pensaiden tilalle ryhdyttiin vain osittain istuttamaan uusia.

Puistojen ruohon annettiin kasvaa pitemmäksi, eräissä suuremmissa puistoissa täyteen mittaansa, ennen niittämistä. Ainoastaan muutamat, etupäässä kuvapatsaiden äärellä olevat nurmikot niitettiin ruohonleikkuukoneella, muut kaikki viikatteella. Kostean kasvukauden ansiosta oli ruohonkasvu edellisten kesien kasvua runsaampi. Kaikki niitetty heinä ja ruoho myytiin kaupunkilaisille.

Perunan y. m. viljelemistä varten vuokrattiin yhden ja kahden aarin palstoja yli kahdestakymmenestä eri puistosta yhteensä 483 aaria.

Jatkuvan poikkeuksellisen ajan johdosta kaupunginpuutarhassa, jossa kukkaviljelysten vähennyttyä oli joutilasta tilaa, viljeltiin vihanneksia. Pienessä kasvihuoneryhmässä, huoneissa n:ot 8 ja 9, joiden pinta-ala on 202 m², kasvatettiin aikaista persiljaa, pinaattia, retiisiä, salaattia ja tomaattia. 105 ikkunanalaa lämpölavoja oli, sen jälkeen kuin kukantaimet oli niistä poistettu, kasvamassa pinaattia sekä lava- ja avomaan kurkkua. Avomaalla kasvatettiin kaalia, lanttua, selleriä, purjoa, tilliä ja tomaattia. Kaalia, lanttua ja perunaa oli myös taimistoissa kasvamassa.

Ilmapommituksissa maaliskuun 7 ja 8 p:nä, elokuun 29 p:nä, ja marraskuun 21 ja 23

p:nä tuhoutui puistoissa 97 puuta ja vioittui 120 puuta ja pieni määrä pensaita. Tuhoutuneista puista tuli polttopuita 54 m³.

Istutuksiin kohdistuneet vahingonteot ja näpistelyt lisääntyivät huomattavasti edellisiin vuosiin verrattuna Edellisen vuoden 43 tapausta vastasi kertomusvuonna 180 tapausta. Autot aiheuttivat vahinkoja 32 tapauksissa. Vahingonkorvauksia perittiin 3 777 mk. Suuri määrä pensaita vahingoittui niiden päälle katukäytäviltä, toisin paikoin myös talojen katoilta heitetyn lumen painosta.

Kasvituholaisten torjunnassa tuotti vaikeuksia nikotiinipitoisten myrkkyaineiden puute. Kasvitautien ja tuholaisten torjunta rajoittui kasvihuonekasveihin ja joihinkin avomaalle istutettuihin ryhmäkukkiin. Talvipuutarha oli yleisölle avoinna entiseen tapaan marraskuun 22 p:ään saakka, jonka jälkeen se ilmapommituksen aiheuttamien lasivauroiden korjaamisen vuoksi oli suljettuna seuraavan vuoden helmikuun loppuun.

Runebergin ja Lönnrotin patsaiden tavanmukaisesta koristelusta helmikuun 5 p:nä ja 28 p:nä oli sota-ajan johdosta luovuttava, ainoastaan tarpeelliset käytävät luotiin auki. Sitä vastoin oli Snellmanin patsas toukokuun 12 p:nä kaunistettu entiseen tapaan ruukkuhortensioilla. Sankaripatsaille Vanhan kirkon puistoissa ei myöskään pystytetty joulukuusia, koska niitä ei olisi voitu valaista pimentämismääräysten takia.

Vedenkulutus oli vesilaskujen mukaan 19 660 m³, vähentyminen edellisen vuoden kulutuksesta, joka oli 37 171 m³, oli yli 47.1 %.

Rakennustoimiston konepajalla korjautettiin ja maalautettiin 162 puistopenkkiä. Uusia puistopenkkejä teetettiin 70. Penkkimäärä nousi kalustoluettelon mukaan 2 493:een.

Varsinaisiin menoihin kuuluvia puistomäärärahoja oli 4 934 344 mk ja uudistyömäärärahoja 1 207 200 mk, yhteensä 6 141 544 mk eli 0.56 % kaupungin talousarvion loppusummasta. Kaupungin kokonaismenot olivat v:n 1942 talousarvion mukaan kutakin edellisen vuoden alussa henkikirjoissa olevaa asukasta (277 995) kohden 3 895: 40 mk. Siitä oli puistoja ja istutuksia varten 22: 09 mk kun otetaan mukaan myös puisto-osaston viranhaltijain palkat.

Puisto-osaston varsinaiset menot olivat 5 108 669: 30 mk, josta puistojen ja istutusten kunnossapitokustannukset olivat 2 760 815: 30 mk. Kaupunginvaltuusto oikeutti tammikuun 27 p:nä yleisten töiden lautakunnan ylittämään mainitun määrärahan 160 000 mk. Puistojen ja istutusten kunnossapitokustannukset jakautuivat osaston kirjanpidossa seuraaviin alaeriin:

	Mk		Mk
Agricolankujan puistikko	2 183: —	Eiran puistikko	29 092: 95
Agricolanpuistikko	4 558: —	Eläintarha	95 138: 70
Aleksis Kiven kadun istutukset	8 426: —	Eläintarhanlahden ranta	5 908: 15
Alli Tryggin puistikko	15 818: —	Engelinaukio Merikatuun saakka	54 513: 40
Alppilan lammikkopuisto	23 303: 40	Ensinpuistikko	10 113: 40
Ammattienedistämislaitoksen istutukset	507: 30	Esplanaadit	102 671: 35
Annalan urheilukentän istutukset	2 807: —	Etelärannan lehmukset	825: —
Apollon- ja Runeberginkadun kulma	6 236: 50	Franzéninkadun istutus	4 458: —
Apollonpuistikko	4 865: 40	Fredrikinkadun pohjoispään istutukset	8 103: —
Arkadian- ja Pohj.Rautatiekadun kulma	113: —	Fredrikintorin istutukset	1 293: 60
Arkadiankadun lehmukset ...	5 498: —	Haapaniemen urheilukentän istutukset	9 344: —
Ateneumin puistikot	7 083: 20	Hakaniemen hallin vierusta...	1 085: —
Auroran kadun ja Mannerheimintien välinen istutus ...	13 686: —	Hakasalmi ja Hesperia	78 112: 30
Bulevardin puut	7 393: 40	Hankkijan edusta	2 883: 20
Caloniuksen- ja Runeberginkadun kulma	2 196: 80	Haudat länt. hautausmaalla	25 328: 60
Dagmarinkadun leikkikenttä	5 316: 70	Hauhontien puistikot	18 853: 45
Edelfeltintien istutus	877: 80	Helsingin- ja Fleminginkadun kulma	2 355: —
		Helsingin- ja Sturenkadun kulma	1 150: —

	Mk
Hernesaarenkadun istutus	1 165: —
Hesperianesplanaadi	93 194: —
Hietalahdentorin kolmio	2 374: —
Hietaniemen puistoalueen valmis osa	35 546: 55
Hietaniemenkadun kolmio	10 257: 10
Hietaniemenkadun varsi	23 750: 60
Hietarannan istutukset	38 630: 05
Humallahden puisto	28 776: 55
Hämeentien lehmukset	5 721: —
It. Vaihdekadun istutus	1 595: —
Johanneksen kirkon istutukset	17 881: 70
Kaisaniemi	174 442: 60
Kaivopuisto	143 761: —
Kallion kirjastotalon viereiset istutukset	7 537: —
Kallion kirkon istutukset	18 344: —
Kallion urheilukentän istutukset	20 224: 90
Kammionkadun lehmukset	1 004: 25
Kangasalantien leikkikenttä	2 941: —
Kapteeninpuistikko	8 101: 70
Kasarmitorin istutukset	4 143: 70
Kasvihuoneet	214 994: 35
Katajanokan puistikot	21 573: —
Kaupunginpuutarha	129 591: 90
Kaupunginpuutarhan lavatarhat	149 579: 55
Keuruuntien istutus	4 710: —
Kirurgisen sairaalan istutukset	12 874: 50
Konservatorion idänpuoleinen rinne	1 163: —
Koskelantien istutukset	21 597: 50
Kotkankadun koivut	349: —
Koulupuistikko	6 121: —
Käpylän kortteli n:o 875	3 311: —
Käpylän urheilukentän istutukset	15 412: 60
Laivurinkadun rinne	1 279: —
Lapinlahdenpuistikko	9 128: —
Liisanpuistikko	13 115: 80
Linnankoskenkadun lehmukset	1 018: —
Lönnrotinpuistikko	5 211: —
Mannerheimintien istutukset	20 520: 70
Mannerheimintien ja Arkadiankadun kulma	4 801: —
Mannerheimintien runkopuut	3 471: 25
Maurinkadun pohjoispään istutus	295: —
Mechelininkadun istutukset	16 177: 70
Merisataman istutukset	9 512: —
Meritullinkadun pohjoispään istutus	976: —
Munkkiniemen puistikot	33 389: 80
Museokadun leikkikenttä	4 400: —
Myllyrinne	3 788: —
Mäkelänkadun istutukset	25 220: 05
Mäkelänkadun tontin n:o 33 istutukset	2 320: —
Neitsytpolun kolmio	3 390: —
Nervanderinpuistikko	11 569: —
Niittykadun puistikko	14 890: —
Oikokadun kallioistutukset	4 375: —
Osuuskassojen keskuslainarahasto oy:n talon edusta	1 725: —
Paasivuorenpuistikko	14 137: —
Pallokentän rinnekatsomo	1 870: 35
Pasilan torin istutukset	3 056: —
Paulantien leikkikenttä	3 456: —
Pengerkadun rinne	5 697: —
Perhonkadun leikkikenttä	1 417: —
Perämiehenkadun eteläpään istutus	868: —
Pietarinkadun kastanjat	575: —
Pitkänsillan ääreiset istutukset	7 387: —
Pitkänsillanrannan tontti n:o 3	3 161: —
Pitkänsillanranta	4 606: —
Pohjoisrannan lehmukset	967: 80
Pohjolankatu	7 007: —
Porthaninkadun rinne	11 815: —
Porvoonkadun puistikot	2 649: —
Postikadun istutukset	4 491: —
Puijonkadun puistikko	8 920: —
Punanotko	27 000: —
Puutarhakadun puistikko	7 087: 10
Pyöräilyradan istutukset	2 850: —
Pääskylänpuistikko	9 622: 10
Rautatientorin istutukset	9 573: —
Ritaritalonpuistikko	11 012: —
Runeberginkadun leikkikenttä	7 188: 50
Runebergin patsaan istutukset	2 944: —
Ruoholahdenpuistikko	8 221: —
Ruusula	27 287: 50
Saksalaisen kirkon istutukset	2 631: —
Siltavuorenranta	8 203: —
Simonkadun kujanne	11 134: 50
Snellmanin patsaan koristelu	105: —
Snellmaninpuistikko	12 192: 30
Soutustadionin istutukset	8 276: —
Stadionin etelänpuoleiset istutukset	5 188: —
Sähköteknillisen laitoksen istutukset	1 638: —
Säätytalonpuistikko	12 976: 80
Tehtaanpuisto	40 571: 80
Teknillisen korkeakoulun puistikko	1 424: —

	Mk		Mk
Telakanpuistikko	5 821: —	Vallilan puistikko	11 430: —
Teollisuuskoulun edusta	2 025: —	Vanhankaupungin kirkkomaa	5 000: —
Topeliuksenkadun lehmukset	1 134: 25	Vanhan kirkon puisto	70 224: 85
Topeliuksenpuisto	37 495: 20	Vilhonvuoren valmis osa	15 564: —
Torkkelinpuistikko	8 136: 10	Vuorimiehenpuistikko	8 805: 50
Tähtitorninmäki	163 395: 80	Väinämöisenkadun urheilukentän vierustat	8 293: 70
Töölön kortteli n:o 509	2 139: —	Yhteiskunnallisen korkeakoulun viereiset istutukset	11 765: —
Töölöntorin istutus	1 668: —	Sekalaiset menot	122 603: 75
Ullanpuistikko	5 076: —		
Urheilukadun puistikot	4 154: 40		
Vaasanpuistikko	3 538: —		
		Yhteensä	2 760 815: 30

Yleisten töiden pääluokan luvun Istutukset määräraha Erinäiset kaupungin laitosten istutukset jakautui seuraavasti:

	Mk		Mk
Aleksis Kiven koulun istutukset	14 231: —	Mariankadun 3:n poliisiaseman istutukset	1 305: —
Annankadun, Käpylän, Snellmanin, Tehtaankadun ja Vallilan suomenkielisen kansakoulun istutukset	6 453: —	Palolaitoksen istutukset	1 746: —
Desinfioimismajalan istutukset	2 445: —	Pauligin huvilan alue	540: —
Kampin sähköaseman istutukset	578: —	Puhtaanapitolaitoksen ja Töölön haarakirjaston istutukset	1 600: —
Kivelän sairaalan istutukset	8 529: —	Sofianlehdon ammattioppilas- ja vastaanottokodin istutukset	2 064: —
Kulkutautisairaalan istutukset	11 070: 35	Sofianlehdon lastenkodin istutukset	11 665: 60
Käpylän kirjaston istutukset	2 819: —	Teurastamon istutukset	4 780: —
Käpylän poliisiaseman istutukset	2 480: —	Topeliuksenkadun kansakoulun istutukset	3 552: —
Lapinlahden kansakoulun istukset	3 063: —	Tuberkuloosisairaalan istutukset	18 859: 35
Loviisankadun tuberkuloottisten asuntotalon istutukset	8 045: —	Vallilan ruotsinkielisen kansakoulun istutukset	1 391: —
Marian sairaalan istutukset	75 291: 60	Vesilinnojen ympäristöt	10 074: 40
		Yhteensä	192 582: 30

Tuloa tuottamattomiin pääomamenoihin kuuluvia puistojen uudistöitä varten oli merkitty yhteensä 1 207 200 mk. Uudistöitä voitiin suorittaa työntekijäin ja kuljetusneuvojen puutteessa vain nimeksi. Niittykadun puistikon länsiosan käytävät pohjattiin vuoden viimeisellä neljänneksellä ja Rajasaaren puhdistuslaitokselta ajettiin sinne täytteeksi lietettä n. 500 m³. Varoja käytettiin 63 895 mk. Puistoalueelle Mechelinin- ja Kesäkadun kulmaan ajettiin vähäinen määrä ruokamultaa ja täytteeksi Rajasaaren puhdistuslaitokselta lietettä kustannusten ollessa 3 913: 50 mk. Töölönlahden rantaan Eläintarhan huvilan n:o 9 kohdalle aikaisemmin ajetut kivi- ja täytemaakasat tasoitettiin ja muutama autokuorma multaa hankittiin. Kustannukset nousivat 9 019: 85 mk:aan.

V:een 1943 siirtyi uudistyömäärärahoja v:sta 1940 1 379 831: 15 mk, v:sta 1941 197 764: 30 mk ja v:sta 1942 995 390: 30 mk.

Taivaskallion istutuksia varten kaupunginvaltuusto myönsi toukokuun 15 p:nä 20 000 mk, josta käytettiin 12 087: 40 mk. Alkoholistien ja irtolaisten sijoittamiseksi työhön kaupunginhallitus myönsi huhtikuun 30 p:nä 112 500 mk ja lokakuun 1 p:nä 150 000 mk. Nämä työntekijät siivosivat kenttiä Kaivopuistossa ja soutustadionin luona sekä käänsivät ja seuloivat kompostikasoja osaston multatarhassa. Varoja käytettiin 149 798: 30 mk.

Katurakennusosaston laskuun suoritettiin pieniä istutusten korjauksia viidessä paikassa, kustannusten ollessa 6 036: 15 mk ja varasto-osaston laskuun tehtiin pari koristelua, 1 837: 60 mk:n kustannuksin.

Vesijohtolaitoksen tiliin hoidettiin uuden vesilinnan kattoistutukset 3 638: 80 mk:n kustannuksin, sähkölaitoksen laskuun karsittiin sähkölinjojen tieltä puita, 2 585: 40 mk:n kustannuksin; ja maatalousosastolle luovutettiin työntekijöitä sadonkorjuuseen, josta oli kustannuksia 10 024: 60 mk.

Sairaustapauksia ja pieniä loukkaantumisia sattui osaston työntekijöille vuoden aikana 64, joiden johdosta yleisten töiden lautakunta myönsi avustuksia 79 erässä 42 miehelle ja 22 naiselle yhteensä 103 388: 20 mk.

Hautausapuna maksettiin 4 perikunnalle yhteensä 10 360 mk, ja ylimääräistä hautausapua yhdessä tapauksessa 2 160 mk.

Osastolta oli sotapalveluksessa koko vuoden tahi osan vuotta 6 työnjohtajaa, 6 puutarhaharjoittelijaa ja 42 työntekijää. Sotapalvelukseen kutsutuille maksettiin palkkoja yhteensä 754 090: 15 mk.

Varsinaisina työpalkkoina maksettiin työntekijöille 3 665 637: 55 mk ja erinäisinä etuina, kansaneläkemaksuja huomioimatta, 1 112 888: 95 mk, mikä on 30.4 % maksetuista palkoista.

Kaupunginpuutarhasta ja taimistosta myydyistä koristekasveista ja niiden taimista saatiin tuloja 247 299: 25 mk, vihanneksista ja vihanneskasvien taimista 125 788: 35 mk, kompostimullasta 26 737 mk, kasvien vuokrauksista juhlatilaisuuksiin 15 242 mk, sekä puistonurmikkojen heinistä ja ruohoista 85 398 mk. Muita tuloja oli 13 971: 25 mk, joten tulot olivat yhteensä 514 435: 85 mk.

Vuoden lopussa oli kasvipuutarhassa 3 617 kasvia toista sataa eri lajia ja laatua, kasvihuoneissa 19 338, kellarissa, kylmissä kaitioissa ja lavoissa 15 092 ja taimistoissa 73 239 istutuskelpoista ja 39 781 edelleen kehitettävää tainta.

Varasto-osasto. Varasto-osaston toimiston henkilökunnan muodostivat varastopäällikkö, varastokirjanpitäjä, inventtaaja, 3 vakinaista ja 4 ylimääräistä toimistoapulaista sekä lähetti. Sodassa v. 1941 kaatuneen vanhemman toimistoapulaisen virka oli täyttämättä. Varastokirjanpitäjä, 2 vakinaista ja 1 ylimääräinen toimistoapulainen olivat koko vuoden sotapalveluksessa ja heidän tehtäviään samoin kuin avoinna olleen vanhemman toimistoapulaisen virkaan kuuluvia tehtäviä hoitivat toimissaan olleet virkailijat, minkä lisäksi oli palkattava jonkun verran tilapäistä työvoimaa sekä suoritettava ylityötä. Päävarastossa, Malminkadun 5:ssä, oli varastonhoitaja, apulaisvarastonhoitaja, varastoesimies ja yksi toimistoapulainen, joka kuitenkin oli koko vuoden sotapalveluksessa. Hänen tehtäviään hoitivat tilapäiset apulaiset. Eri varastoilla oli kullakin varastoesimies sekä tarpeellinen määrä varastoapulaisia. Korjauspajassa oli insinööri, 2 piirtäjää ja 4 toimistoapulaista sekä 2 työnjohtajaa ja tarpeellinen määrä työntekijöitä. Toinen piirtäjä oli koko vuoden ja 2 toimistoapulaista osan vuotta sotapalveluksessa. Samoin oli huomattava osa varastoapulaisista sekä korjauspajan työntekijöistä sota- tai työpalveluksessa.

Osaston tehtävänä oli hoitaa ja pitää kunnossa rakennustoimistolle kuuluvien tarveaineiden, työkoneiden ja työkalujen varastoja sekä korjauspajaa. Paitsi edellämainittua Malminkadun 5:ssä sijaitsevaa päävarastoa oli varastoja Ruoholahdessa, Hakaniemessä ja Toukolassa, jossa myöskin korjauspaja sijaitsee. Osasto huolehti myöskin rakennustoimiston tarveaineiden, työkoneiden ja -välineiden sekä kaluston hankinnasta.

Varastossa oli tammikuun 1 p:nä 1942 rakennustarpeita ja muita tarvikkeita 12 250 748: 75 mk:n arvosta. Vuoden aikana niitä ostettiin 18 233 488: 75 mk:n arvosta ja annettiin käytettäväksi 20 300 778 :20 mk:n arvosta. V:een 1943 siirtyneen varaston arvo oli 10 183 459: 30 mk. Eri vuosilta kertynyttä hinnoittelueroa siirrettiin tilinpäätöksessä tuloihin 983 303: 25 mk.

Kertomusvuoden aikana rakennustoimiston eri osastot, kaupungin muut virastot, yksityiset henkilöt sekä valtio käyttivät korjauspajaa ja saivat varastosta tarveaineita rahassa arvioituna seuraavasti:

	Korjauspajatöidenraha-arvo, mk	Varastosta luovutettujen tarveaineiden raha-arvo, mk
Kansliaosasto	7 415: 60	57 117: 50
Katurakennusosasto	1 224 721: 85	11 152 196: 65
Satamarakennusosasto	533 114: 80	2 251 915: 95
Talorakennusosasto	717 952: 95	3 921 508: 75
Puisto-osasto	208 812: 90	73 385: 35
Varasto-osasto	2 060 419: 30	629 912: 65
Korjauspaja	—	1 753 345: 60
Muut kaupungin laitokset	329 621: 45	269 824: 05
Yksityiset ja valtio	101 057: 50	191 571: 70
Yhteensä	5 183 116: 35	20 300 778: 20

Kertomusvuoden aikana samoin kuin edellisenäkin vuonna jouduttiin luovuttamaan rakennustoimiston työkoneita, työkaluja ja -välineitä puolustuslaitoksen käytettäväksi. Niistä sekä muista tilapäisistä vuokrauksista oli vuokratuloja 871 680: 40 mk. Koneiden ja työkalujen satunnaisista myynneistä, erinäisistä korvauksista, maksujen palautuksista y.m.s. oli osastolla tuloja 82 925: 90 mk.

Tilivirasto. Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, kassanhoitaja ja 6 toimistoapulaista.

Tilitodistuksia oli v:n 1942 aikana 30 001, laskutuksia 1 946 ja lähetettyjä kirjelmiä 1 570.

Tiliviraston toiminnan laajuus selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Debet, mk	Kredit, mk
Työmäärärahat edellisiltä vuosilta	48 591 355: 87	105 406 301: 22
Vuoden talousarviotyöt	129 249 015: 40	186 084 835: 32
Kaupunginkassan tilit	274 464 706: 07	169 346 435: 50
Kaupungin muiden laitosten tilit	27 868 699: 80	27 868 699: 80
Ylimääräiset työt	52 323 561: 05	49 273 539: 30
Tarveaineet ja korjauspaja	35 669 773: 65	25 486 314: 35
Verohuoltotoimisto	2 609 154: 65	2 609 154: 65
Leski- ja orpokassa	217 693: 50	217 693: 50
Kansaneläkelaitos	355 205: —	355 205: —
Työn ja taistelun laina	66 581: —	66 581: —
Menojäämät	13 831 167: 65	19 109 058: —
Tulojäämät	4 292 015: 05	1 691 400: 80
Rakennustoimiston tulot	6 594 038: 10	8 617 748: 35
Yhteensä mk	596 132 966: 79	596 132 966: 79

Tiliviraston käsikassan rahanvaihto oli kertomusvuoden aikana 34 198 576: 70 mk. Viraston määrärahat olivat 447 216: 50 ja menot 445 620: 55 mk. Nimikkeitä Painatus ja sidonta, Tarverahat ja Korvaus kannannasta varten varatuista määrärahoista kertyi säästöä vastaavasti 327: 95 mk, 248: 50 mk ja 1 019: 50 mk eli yhteensä 1 595: 95 mk.

24. Puhtaanapito

Puhtaanapitolaitoksen kertomusv:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Puhtaanapitolautakunta. Kaupungin puhtaanapitotoimen ylin johto kuuluu voimassa olevan johtosäännön mukaan puhtaanapitolautakunnalle. Puhtaanapitolautakuntaan kuuluivat kertomusvuonna seuraavat henkilöt: toimitsija A. Valta puheenjohtajana, varatuomari A. V. I. Linturi varapuheenjohtajana sekä jäseninä insinööri A. I. Kahma, kirvesmies O. J. Leskinen, pankintaloudenhoitaja A. E. Monnberg, kivityöntekijä O. Nuutinen ja varatuomari R. V. Rönnholm. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli kaupungin teknillinen johtaja A. E. Moring. Sihteerinä toimi varatuomari E. K. Uski. Tammi—helmikuun aikana, jolloin tuomari Uski oli puolustuslaitoksen palveluksessa, hoiti varatuomari H. Arvidson kaupunginhallituksen määräyksestä sihteerin tehtäviä. Esittelijänä toimi puhtaanapitolaitoksen toimitusjohtaja B. W. Ax.

Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 14 kertaa. Sen pöytäkirjain pykäläluku oli 235, diaariin vietyjen asiain luku 630 ja lähetettyjen kirjeiden luku 56.

Vuoden kuluessa lautakunta anoi lisämäärärahoja kaikkiaan 8 812 983: 80 mk, josta määrästä 4 399 194: 30 mk kalliinajanlisäyksiä varten ja 1 755 000 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoja varten.

Kertomusvuoden aikana käsiteltiin 2 viranhaltijain eroanomusta, 1 virkaloma-anomus, 10 sairasloma-anomusta, käsittäen viimeksi mainitut yhteensä 494 sairaspäivää, 406 työntekijäin sairas-, 36 tapaturma- ja 9 hautausapuanomusta, 7 työntekijäin eläkeanomusta sekä 3 ylimääräistä eläkettä koskevaa anomusta.

Puhtaanapitolaitos. Puhtaanapitolaitoksen toiminta jakaantui seuraaviin osastoihin: hallinto, katujen puhtaanapito, kiinteistöjen ja mukavuuslaitosten puhtaanapito, Malmin kaatopaikka ja korjauspaja, työvälineiden ja autojen korjaamot sekä hevostalli ja varasto.

Hallinto. Puhtaanapitolaitoksen henkilökunnan muodostivat toimitusjohtaja, apulaisjohtaja, joka samalla toimi tarkastajana, nuorempi insinööri, katujen ja kiinteistöjen puhtaanapidon esimies, toimentaja sekä kolme toimistoapulaista, joista yksi toimi varastokirjanpitäjänä, toinen konekirjoittajana ja kolmas työntekijäkortiston hoitajana.

Sekä puhtaanapitolautakunnan että puhtaanapitolaitoksen tilejä hoiti puhtaanapitolaitoksen tilivirasto. Sen kassavirastona oli rahatoimisto.

Tiliviraston henkilökunnan muodostivat kamreeri, kirjanpitäjä, neljä toimistoapulaista, joista yksi toimi avustavana kirjanpitäjänä, kaksi veloittajina ja yksi kassanhoitajana, sekä vahtimestari. Tiliviraston kamreeri toimi samalla koko toimiston konttoripäällikkönä.

Puhtaanapitolaitoksen toimistosta lähetettiin kertomusvuoden aikana 1 399 kirjettä ja annettiin 8 806 laskua suoritetuista töistä.

Laitoksen henkilökunnan kokoonpanossa tapahtui vuoden aikana se muutos, että maaliskuun 1 p:nä erosi omasta pyynnöstään nuorempi toimistoapulainen S. E. Sjöblom, joka oli ollut laitoksen palveluksessa elokuun 1 p:stä 1926 alkaen. Avoimeksi joutuneeseen virkaan lautakunta valitsi maaliskuun 9 p:nä rouva M. Niku-Paavolan.

Katujen puhtaanapito. Kertomusvuonna kaupungin alue oli jaettu kahdeksaan puhtaanapitopiiriin siten, että XIII, XIV, XV ja XVI kaupunginosat sekä Pasila kuuluivat ensimmäiseen piiriin, IV ja XX kaupunginosat Jätkäsaarta lukuunottamatta toiseen

piiriin, V ja VI kaupunginosat sekä puolet VII kaupunginosasta kolmanteen piiriin, III kaupunginosa, puolet VII kaupunginosasta ja IX kaupunginosa neljänteen piiriin, I, II ja VIII kaupunginosat viidenteen piiriin, X, XI ja XII kaupunginosat kuudenteen piiriin ja XXI, XXII, XXIII, XXV ja XXVI kaupunginosat seitsemänteen piiriin sekä Jätkäsaari kahdeksanteen piiriin.

Katuosaston henkilökunnasta oli vuoden päättyessä yksi työnjohtaja ja 20 työntekijää sotapalveluksessa.

Erilaatuisten työntekijäin keskimääräinen luku viikkoa kohden ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

	Kesätöissä	Talvitöissä
Puhtaanapitotyöntekijöitä, miehiä	107	287
» naisia	9	187
Autonkuljettajia, laitoksen autoin	4	7
» omine autoineen	—	—
Ajomiehiä, laitoksen hevosin	1	1
» omine hevosineen	—	18
Yhteensä	121	500

Katujen puhtaanapitoon kului henkilöpäivätöissä 556 535 työtuntia, hevospäivätöissä 39 007 työtuntia ja autopäivätöissä 9 545 työtuntia kuten seuraavista luvuista lähemmin ilmenee:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja
Lakaisu	118 129	3 485	4 512
Lumenluonti	416 297	—	—
Lumenauraus	241	343	852
Lumenkuljetus	—	33 626	1 640
Lumenkaatopaikkojen hoito	14 743	—	—
Hiekoitus	5 293	1 553	2 541
Sekalaiset työt	1 832	—	—
Yhteensä	556 535	39 007	9 545

Kun laitoksen automaattisesti kerääviä lakaisukoneita ei oltu varustettu hiilikaasuttimilla, joten niitä bensiininpuutteen takia ei voitu käyttää, suoritettiin puhdistustyöt kertomusvuonna yksinomaan käsivoimin. Samasta syystä ei myöskään käytetty kasteluautoja. Rikkaruohojen poistamiseen käytettiin erinäisiä suoloja yhteensä 1 050 kg. Katurikkoja kerättiin ja kuljetettiin kaatopaikoille yhteensä 10 845 m³.

Aikaisempina talvina seurattua katupuhtaanapito-ohjelmaa ei kertomusvuoden talvella voitu noudattaa, vaan seurattiin kaupunginhallituksen joulukuussa 1940 vahvistamaa supistettua ohjelmaa talvipuhtaanapitoa varten. Tässä ohjelmassa luovuttiin aikaisemmin käytetystä katujen luokittelusta, joten kaupungin keskustassakin lumi oli luotava kinoksiin jalkakäytävän ulkoreunalle. Ainoastaan sellaisista paikoista, missä kinokset tulivat häiritsemään liikennettä, kuljetettiin lumi kaatopaikoille. Lunta kuljetettiin pääasiassa satamista, autoilla 2 244 m³, hevosilla 38 441 m³, raitiotievaunuilla 592 m³ ja rautateiltä vuokratulla lumijunalla 9 435 m³, eli yhteensä 50 712 m³. Käytävien hiekoittamiseen käytettiin 740 m³ hiekkaa.

Puhtaanapidetty katupinta-ala oli yhteensä n. 2 500 000 m², josta kustannukset nousivat kaikkiaan 16 548 558: 35 mk:aan eli 6: 62 mk:aan m²:ltä.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito. Kiinteistöjen puhtaanapito oli jaettu kahteen piiriin kuormausasemineen, joista toinen oli Länsisataman korttelissa n:o 263 ja toinen Kyläsaaren luona. Puhtaanapidettävien kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten lukumäärä käy ilmi seuraavasta:

Kaupungin kiinteistöt:		Yksityiset kiinteistöt:	
Talot	108	Vuosisopimukselliset	1 934
Yleiset käymälät	28	Ylimääräiset	39
Yleiset vedenheittopaikat	61	Uudisrakennukset	22

Jätteiden kuljetukseen käytettiin keskimäärin 20 autoa ja 22 hevosta. Vaikka autot ajoivatkin kahdessa vuorossa tuotti jätteiden säännöllinen poiskuljettaminen vaikeuksia, sillä jätemäärä oli suurempi kuin koskaan aikaisemmin vuotta 1939 lukuunottamatta, jolloin käytettiin 55 bensiiniautoa ja 12 hevosta.

Seuraavasta yhdistelmästä ilmenee jätteiden kuljetus:

Jätteiden laatu	Kuljetettu maan täytteeksi	Siitä Huopalahden kaatopaikalle	Kuljetettu myytäväksi					Kuljetettu kaikkiaan
			Tilanomistajille kaupungin läheisyyteen	Länsisataman kuormauspaikalta lähetettäväksi	Kyläsaaren kuormauspaikalta lähetettäväksi	Yhteensä	Siitä Malmin kaatopaikalle	
	m³							
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	127 197	55 245	1 869	3 244	1 025	9 138	2 849	136 335
Makkilantaa	—	—	—	1 014	1 980	2 994	2 659	2 994
Hajoituskaivojätteitä	—	—	—	1 367	616	1 983	1 983	1 983
Tuhkaa	13 594	5 876	—	—	—	—	—	13 594
Rakennus- y.m. jätteitä	—	—	648	—	—	648	—	648
Yhteensä	140 791	61 121	2 517	5 625	6 621	14 763	7 491	155 554

Kuormausasemilla kuormattu määrä jakaantui seuraavasti:

Jätteiden laatu	Länsisataman asemalla kuormattu			Kyläsaaren asemalla kuormattu			Kaikkiaan
	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	rautatievaunuihin lähetettäväksi		ostajien ajoneuvoihin	
	Malmin kaatopaikalle	muille asemille		Malmin kaatopaikalle	muille asemille		
	m³						
Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	1 548	1 696	—	1 301	2 724	—	7 269
Makkilantaa	876	106	32	1 783	107	90	2 994
Hajoituskaivojätteitä	1 367	—	—	616	—	—	1 983
Yhteensä	3 791	1 802	32	3 700	2 831	90	12 246

Kaupungista lähetettiin seuraava vaunukuorma määrä jätteitä suoraan alla mainituille asemille:

Rautatieasema	Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	Makkilantaa	Yhteensä
Espoo	—	3	3
Herttoniemi	—	2	2
Jorvas	3	1	4
Kauklahti	1	1	2
Kauniainen	—	1	1
Kerava	—	2	2
Kirkkonummi	2	4	6
Kirkniemi	—	1	1
Lohja	—	1	1
Malmi	117	3	120
Masala	16	1	17
Mellilä	1	1	2
Mommila	—	1	1
Muijala	—	1	1
Nikkilä	1	—	1

Rautatieasema	Rikkoja, talous- ja paperijätteitä	Makkilantaa	Yhteensä
Oitti	—	1	1
Ojakkala	—	1	1
Oulunkylä	6	—	6
Pitäjänmäki	—	1	1
Tikkurila	1	—	1
Yhteensä	148	26	174

Malmin kaatopaikalle lähetettiin makkilantaa 241, rikkoja, talous- ja paperijätteitä 104 ja hajoituskaivojätteitä 201 rautatievaunullista eli yhteensä 546 rautatievaunullista. Rautateitse lähetettyjä jätteitä kertyi siis kaiken kaikkiaan 720 rautatievaunullista.

Hajoituskaivojen tyhjentäminen, joka v:sta 1927 alkaen annettiin urakkatyönä kahdelle urakoitsijalle, siirrettiin v:n 1942 alusta lukien laitoksen välittömään hoitoon, koska talonomistajien taholta tehtiin vuosien kuluessa runsaasti valituksia työn suorittamisesta. Työhön käytettiin 4 autoa ja 661 talossa suoritettiin normaalityhjennys. Perinpohjainen tyhjennys korjausta varten suoritettiin 81 talossa. Sitä paitsi tyhjennettiin 55 sade- ja likavesikaivoa.

Osaston eri työntekijäin keskimäärä viikkoa kohden ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

Ajomiehiä	22	Vaunumiehiä	5
Autonkuljettajia	40	Siivoojia	7
Autonapumiehiä	82	Yhteensä	156

Vuoden päättyessä oli osaston työntekijöistä 50 sotapalveluksessa.

Kiinteistöjen puhtaanapitoon käytettiin seuraava määrä työtunteja:

Työn laatu	Henkilöpäivätyöt, työtunteja	Hevospäivätyöt, työtunteja	Autopäivätyöt, työtunteja	Yhteensä työtunteja
Kiinteistöjen jätteiden kuljetus ja kuormaus	146 988	43 976	83 653	274 617
Mukavuuslaitosten puhtaanapito	15 785	—	2 544	18 329
Hajoituskaivojen tyhjennys	17 998	—	8 999	26 997
Yhteensä	180 771	43 976	95 196	319 943

Malmin kaatopaikka ja korjauspaja. Malmin kaatopaikalla työskenteli yksi työnjohtaja ja 14 työntekijää, joista 6 miestä työskenteli jätteiden purkaus- ja kuormaustöissä, 2 miestä kaatopaikan hoidossa, 2 miestä levyastioiden korjaustöissä ja 1 nainen astioiden puhdistuksessa 3 miehen huolehtiessa vartioinnista.

Sotapalveluksessa oli vuoden päättyessä 1 työntekijä.

Työtuntien lukumäärä eri töissä oli vuoden aikana 27 730.

Polttouunissa poltettiin kertomusvuonna 134 koiraa ja 69 kissaa sekä 4 033 kg pilaantunutta lihaa.

Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapidosta oli kustannuksia kaikkiaan 10 003 051: 50 mk.

Työvälineiden ja autojen korjaamot. Työvälineiden ja autojen korjaamot käsittivät lisäksi pajan ja maalaamon. Henkilökuntaan kuului 1 työnjohtaja, 1 apulaistyönjohtaja ja 28 työntekijää, joista 20 oli ammattimiehiä, 5 aputyöntekijöitä ja naisia 3. Työtuntien lukumäärä oli 58 083. Korjaamojen työntekijöistä oli vuoden päättyessä 13 sotapalveluksessa. Helmikuun 15 p:nä kuoli sotasairaalassa aputyöntekijä M. Vuoristo ja kesäkuun 3 p:nä kaatui rintamalla maalari M. Hukie.

Laitoksen autokanta käsitti 85 moottoriajoneuvoa, joihin kuului 61 kuorma-autoa, 10 kasteluautoa, 5 lakaisuautoa, 6 tiehöylää, 1 kaivontyhjennysauto, 1 henkilöauto ja 1 moottoripyörä. 39 kuorma-autoa ja 2 tiehöylää oli varustettu puu- tai hiilikaasuttimilla. Näistäkin oli vuoden lopussa puolustuslaitoksen käytössä vielä 11 kuorma-autoa, 2 kasteluautoa ja 3 tiehöylää. Muita jäljellä olevia ajoneuvoja ei polttoaineen puutteen takia voitu käyttää.

Kuorma-autojen työtuntimäärä eri töissä oli yhteensä 102 564 ja tiehöylien työtuntimäärä 852.

Hevostalli. Laitoksen hevosten lukumäärä oli vuoden alussa 8. Vuoden kuluessa kuoli 2 hevosta, joten lukumäärä vuoden lopussa oli 6. Hevosten hoidosta huolehti tallimies, jonka työtuntimäärä oli yhteensä 2 485. Hevosten ruokintaan käytettiin 32 928 kg heiniä ja 1 832 kg kauroja. Hevosten sairaspäivien lukumäärä oli 14. Hevosten suorittama työtuntimäärä oli yhteensä 16 486, josta 4 060 tuntia kului katujen puhtaanapitoon, 12 179 tuntia kiinteistöjen puhtaanapitoon ja 247 tuntia raatojen kuljetukseen.

Varasto. Varaston arvo arvioitiin tammikuun 1 p:nä 571 120: 25 mk:ksi, vuoden aikana ostettiin tavaroita 1 662 172: 75 mk:n arvosta ja käytettiin 1 690 616: 80 mk:n arvosta, joten varaston arvo arvioitiin joulukuun 31 p:nä 542 676: 20 mk:ksi.

Menot ja tulot. Puhtaanapitolaitoksen liiketilinpäätös joulukuun 31 p:nä osoitti menot seuraaviksi:

Menoerät	Katujen puhtaanapito			Kiinteistöjen ja yleisten mukavuuslaitosten puhtaanapito			Kaikkiaan
	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	Yleinen	Sopimusten mukainen	Yhteensä	
	Markkaa						
Hallintokulungit	730 893	156 611	887 504	169 622	247 968	417 590	1 305 094
Vuokra	235 728	21 175	256 903	11 075	36 815	47 890	304 793
Lämpö	141 492	23 128	164 620	70 645	47 619	118 264	282 884
Valaistus	22 553	3 560	26 113	4 889	6 353	11 242	37 355
Vedenkulutus	1 152	147	1 299	4 627	114	4 741	6 040
Kaluston hankinta	16 754	1 531	18 285	9 836	18 346	28 182	46 467
Kaluston kunnossapito	517 950	111 028	628 978	277 684	709 853	987 537	1 616 515
Tarverahat	34 157	2 413	36 570	25 312	148 291	173 603	210 173
Lääkkeet ja sairaanhoitotarvikkeet	815	133	948	184	340	524	1 472
Työpalkat	10 284 949	1 870 422	12 155 371	1 064 223	3 942 538	5 006 761	17 162 132
Työntekijäin erinäiset edut	1 388 964	144 324	1 533 288	1 771 978	389 561	2 161 539	3 694 827
Tarveaineet	538 941	36 240	575 181	238 944	609 910	848 854	1 424 035
Yleisten laitteiden kunnossapito	20 518	14 886	35 404	92 826	20 961	113 787	149 191
Käyttövoima	6 260	1 043	7 303	1 729	2 087	3 816	11 119
Hevosten elatus	45 603	7 601	53 204	7 601	15 204	22 805	76 009
Vakuutusmaksut	58 963	9 824	68 787	9 824	19 628	29 452	98 239
Uudishankinnat	98 800	—	98 800	—	26 465	26 465	125 265
Yhteensä	14 144 492	2 404 066	16 548 558	3 760 999	6 242 053	10 003 052	26 551 610

Sopimusten mukaisen puhtaanapidon tappio nousi kertomusvuonna 155 723 mk:aan.

Tuloja oli kaikkiaan 26 395 887 mk, josta yleisen puhtaanapidon osalle tuli 17 905 491 mk ja sopimusten mukaisen puhtaanapidon osalle 8 490 396 mk, kuten seuraavasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

Tuloerät	Mk
Yleinen puhtaanapito	
Valtion tieosuudet	53 983
Yleiset kadut, torit ja paikat [1]	10 125 163
Satama-alueet [2]	3 130 305
Lumenkaatopaikat	383 115
Sekalaiset työt	30 554
Maksut mukavuuslaitosten käyttämisestä	1 456
Kuormausasemien kustannukset	739 431
Kaatopaikkojen kustannukset	717 310
Mukavuuslaitosten kustannukset	698 627
Sotapalvelukseen kutsuttujen palkat	1 993 271
Ilmasuojelukursseihin osallistuvien palkat	32 276
Yhteensä	17 905 491
Sopimusten mukainen puhtaanapito:	
Yksityisten katuosuudet	1 740 037
Kaupungin katuosuudet	677 304
Yksityisten kiinteistöt	5 191 174
Kaupungin kiinteistöt	351 434
Lannan myynti	172 888
Sekalaiset tulot	357 559
Yhteensä	8 490 396
Kaikkiaan	26 395 887

[1]) Tästä myönnettyjä lisämäärärahoja 2 466 823: 25 mk. — [2]) S:n 577 505: 40 mk.

Hallinnollisen kirjanpidon mukaan menot nousivat 26 538 508: 85 mk:aan ja tulot 18 756 975: 40 mk:aan talousarvioon merkittyjen määrien ollessa vastaavasti 24 592 729: 80 mk ja 18 634 210 mk.

Työntekijäin erinäiset edut. Seuraava taulukko osoittaa puhtaanapitolaitoksen työntekijöille myönnetyt erinäiset edut v. 1938—42:

Vuosi	Kesälomat										Sairasavut		Tapaturma-avut		Hautausapua saaneita kuolinpesiä
	2	3	5	9	12	18	21	28	Yhteensä	Lomatunteja yhteensä	Apua saaneita	Sairastunteja	Apua saaneita	Sairastunteja	
	lomapäivää saaneita														
1938	60				105	158	—	—	323	34 154	198	19 361	26	2 230	3
1939	10	—	15	45	93	181	—	—	344	37 388	188	25 156	24	2 125	8
1940	19	31	50	46	44	39	105	76	410	48 406	238	28 294	24	3 019	8
1941	55	99	41	41	39	25	102	76	478	46 480	405	39 100	32	3 267	13
1942	[1]	[1]	67	90	50	42	99	68	416	48 735	406	36 992	36	3 828	9

Työntekijöille suoritettiin palkkoina kaikkiaan 17 422 297: 75 mk ja erinäisinä etuina 3 694 826: 55 mk, josta 868 448 mk kesälomapalkkoina, 482 647: 80 mk sairasavustuksina, 29 160 mk hautausapuna, 70 686: 20 mk tapaturmavakuutusmaksuina, 83 306 mk vakuutusmaksuina kansaneläkelaitokselle, 119 610: 85 mk vaatetusapuna, 47 697: 20 mk sunnuntaityöstä suoritettuina palkkoina ja 1 993 270: 50 mk sotapalvelukseen kutsuttujen työntekijäin palkkoina.

[1]) V:sta 1942 alkaen suoritetaan 2 ja 3 päivän kesäloman asemesta kausityöntekijöille 3.6 % heidän palkastaan.

25. Satamahallinto

Satamalautakunta. *Kokoonpano.* Satamalautakuntaan kuuluivat v. 1942 kauppaneuvos I. Lindfors puheenjohtajana, filosofiantohtori P. Korpisaari varapuheenjohtajana sekä jäseninä insinööri V. Castrén, osastopäällikkö J. Ekebom, vahtimestari U. Ilmanen, johtaja W. Korhonen ja satamatyöntekijä I. Säilä. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli teknillinen johtaja E. Moring.

Kokoukset y. m. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna 17 kertaa. Pöytäkirjain pykäläluku oli 531, diaariin merkittyjen asioiden luku 703 ja lähetettyjen kirjeiden luku 516; pöytäkirjanotteita annettiin 674.

Satamahallintotoimiston ja sen osastojen päälliköt. Satamalaitosta ja satamahallintotoimistoa johti satamalaitoksen toimitusjohtaja K. W. Hoppu ja osastopäällikköinä toimivat satamaliikenneosastolla satamakapteeni J. A. Lehtonen ja satamakannantaosastolla satamakamreeri E. Candolin.

Satamahallintotoimiston viranhaltijat. Tammikuun 20 p:nä määrättiin satamahallintotoimiston v.t. vahtimestari P. Wäistö ylimääräiseksi toimistoapulaiseksi satamakannantaosastolle sekä satamakannantaosaston vahtimestari S. Grönholm satamahallintotoimiston v.t. vahtimestariksi huhtikuun 1 p:stä lukien. Lautakunnan sotapalveluksessa oleva sihteeri filosofiankandidaatti T. Teräs komennettiin satamalaitoksen toimitusjohtajan tekemästä esityksestä kahdeksi kuukaudeksi kesäkuun 15 p:n ja elokuun 15 p:n väliseksi ajaksi hoitamaan virkaansa satamalaitoksessa. Joulukuun 29 p:nä määrättiin satamakannantaosaston laskuttaja V. Mielonen tammikuun 1 p:stä 1943 lukien hoitamaan satamahallintotoimiston sihteerin virkaa sinä aikana kun sihteeri Teräs on sotapalveluksessa.

Satamaliikenneosaston viranhaltijat. Ilmoitusosaston esimies N. Nyberg kuoli elokuun 22 p:nä ja satamakonstaapeli H. Malmberg joulukuun 13 p:nä. Vedenantomies V. Helinille myönnettiin pyynnöstä ero helmikuun 17 p:nä helmikuun 28 p:stä lukien.

Huhtikuun 21 p:nä määrättiin tilapäinen tarkastuskonstaapeli L. Salmi oman virkansa ohella toimimaan satamakatsantomiehenä. Toukokuun 18 p:nä peruutettiin määräys, jolla merikapteeni I. Saarinen oli määrätty satamajäänsärkijä Otson päälliköksi kesäkuun 30 p:stä lukien sekä satamakonstaapeli A. Wassin määräys toimia Otson perämiehenä toukokuun 31 p:stä lukien. Merikapteeni I. Saarinen määrättiin satamahinaaja Herculeksen tilapäiseksi perämieheksi heinäkuun 1 p:stä lukien. Parmaaja E. Salmisen eläkeanomuksen johdosta tehtiin esitys kaupunginhallitukselle.

Kesäkuun 1 p:nä määrättiin ilmoitusosaston esimiehen N. Nybergin sairasloman ajaksi kesäkuun 1 p:n ja elokuun 1 p:n välisenä aikana ilmoitusosaston esimiehen virkaa hoitamaan apulaisesimies D. Kaukonen sekä viimeksi mainitun virkaa hoitamaan satamakonstaapeli L. Makkonen. Kesäkuun 9 p:nä otettiin satamakonstaapelien kesälomasijaisiksi merimiehet A. Martell, T. Syrjälä ja K. Vaitoja. Kesäkuun 30 p:nä nimitettiin moottoriveneenkuljettaja A. Bäckström ja tilapäinen satamakonstaapeli U. Kokkonen vedenantomiehen virkoihin heinäkuun 1 p:stä lukien. Elokuun 18 p:nä nimitettiin merikapteeni V. Niemelä jäänsärkijä Otson päälliköksi lokakuun 1 p:stä lukien. Syyskuun 1 p:nä määrättiin ilmoitusosaston esimiehen N. Nybergin kuoleman johdosta avoimeksi tullutta

virkaa hoitamaan apulaisesimies D. Kaukonen ja apulaisesimiehen virkaa hoitamaan L. Makkonen elokuun 23 p:stä lukien. Aliperämies A. Rapeli määrättiin tilapäiseksi satamakonstaapeliksi syyskuun 1 p:stä lukien.

Syyskuun 16 p:nä kaupunginvaltuusto päätti satamalautakunnan maaliskuun 17 p:nä tekemän esityksen mukaisesti vakinaistaa 30 palkkaluokkaan kuuluvan satamahinaaja Herculeksen perämiehen viran, 37 palkkaluokkaan kuuluvan tarkastuskonstaapelin viran, 37 palkkaluokkaan kuuluvan jäänsärkijä Otson pursimiehen viran sekä neljä 39 palkkaluokkaan kuuluvaa satamakonstaapelin virkaa.

Marraskuun 3 p:nä nimitettiin tilapäiset satamakonstaapelit B. Krook ja T. Toivokoski satamakonstaapelin virkoihin, tilapäinen tarkastuskonstaapeli L. Salmi tarkastuskonstaapelin virkaan sekä pursimies J. Mäkeläinen jäänsärkijä Otson pursimiehen virkaan tammikuun 1 p:stä 1943 lukien. Joulukuun 8 p:nä nimitettiin tilapäiset satamakonstaapelit L. Aholainen ja A. Rapeli satamakonstaapelin virkoihin sekä määrättiin merikapteeni I. Saarinen hoitamaan satamahinaaja Herculeksen perämiehen virkaa tammikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Satamakannantaosaston viranhaltijat. Toimentaja R. Lindberg kuoli helmikuun 5 p:nä, laskuttaja J. Gummerus ja talonmies E. Cedervall lokakuun 11 p:nä. Tammikuun 20 p:nä myönnettiin säädetyn eroamisiän johdosta pyynnöstä ero maaliskuun 18 p:stä lukien nuoremmalle kirjanpitäjälle E. Höckerstedtille, jolle kaupunginhallitus tammikuun 29 p:nä myönsi 1 304 mk:n osaeläkkeen kuukaudessa huhtikuun 1 p:stä lukien. Keskuskauppakamari myönsi satamalautakunnan esityksestä kirjanpitäjä Höckerstedtille 20-vuotisansiomerkin. Toukokuun 18 p:nä myönnettiin pyynnöstä ero talonmies-lämmittäjä A. Huhtaselle kesäkuun 1 p:stä lukien sekä joulukuun 29 p:nä siivooja E. Lehdolle huhtikuun 1 p:stä 1943 lukien. Kesäkuun 30 p:nä päätettiin erottaa virastaan lämpöjohtojen koneenkäyttäjä V. Turén heinäkuun 1 p:stä lukien.

Tammikuun 20 p:nä määrättiin ylimääräinen toimistoapulainen T. Tarvonen v.t. nuoremmaksi toimistoapulaiseksi sekä vahtimestari P. Wäistö ylimääräiseksi toimistoapulaiseksi huhtikuun 1 p:stä lukien. Helmikuun 17 p:nä määrättiin toimistoapulainen M. Ståhlberg v.t. laskuttajaksi, toimistoapulaiset T. Tarvonen ja T. Porkka v.t. toimentajiksi ja rouva E. Ekebom v.t. nuoremmaksi toimistoapulaiseksi maaliskuun 1 p:stä lukien sekä toimistoapulainen H. Sergelius v.t. nuoremmaksi kirjanpitäjäksi ja toimistoapulainen H. Hytönen v.t. nuoremmaksi kassanhoitajaksi huhtikuun 1 p:stä lukien. Siivooja A. Happoselle myönnettiin säädetyn eroamisiän johdosta ero maaliskuun 9 p:stä lukien sekä tehtiin esitys kaupunginhallitukselle hänen pysyttämisestään v.t. siivoojana v:n 1942 loppuun, mihin esitykseen kaupunginhallitus suostui helmikuun 26 p:nä.

Toukokuun 18 p:nä määrättiin opiskelija C. Candolin ja ylioppilas B. Lilieros tilapäisiksi toimistoapulaisiksi kesäkuun 1 p:n ja elokuun 31 p:n väliseksi ajaksi. Autonkuljettaja S. Salonleivo määrättiin Munkkisaaren tehdasrakennuksen talonmies-lämmittäjäksi kesäkuun 1 p:stä lukien. Ylimääräinen lämmittäjä M. Koivisto määrättiin v.t. lämpöjohtojen koneenkäyttäjäksi sekä ylimääräinen lämmittäjä A. Sirén v.t. apulaishissikoneenkäyttäjäksi toukokuun 1 p:stä lukien.

Kesäkuun 30 p:nä määrättiin konemestari O. Paronen v.t. lämpöjohtojen koneenkäyttäjäksi ja apulaishissikoneenkäyttäjä F. Numfelt v.t. hissikoneenkäyttäjäksi kesäkuun 13 p:stä lukien sekä työntekijä K. Lindholm v.t. apulaishissikoneenkäyttäjäksi heinäkuun 1 p:stä lukien.

Elokuun 18 p:nä myönnettiin pyynnöstä ero v.t. toimentaja T. Porkalle elokuun 15 p:stä lukien sekä määrättiin toimistoapulainen C. Enckell v.t. toimentajaksi ja neiti K. Heinonen v.t. nuoremmaksi toimistoapulaiseksi elokuun 16 p:stä lukien.

Syyskuun 1 p:nä määrättiin laskuttaja V. Mielonen v.t. haaraosaston esimieheksi, v.t. toimentaja T. Tarvonen v.t. laskuttajaksi, toimistoapulainen O. Ruin v.t. toimentajaksi ja ylioppilas B. Lilieros v.t. nuoremmaksi toimistoapulaiseksi.

Marraskuun 3 p:nä määrättiin toimistoapulainen H. Sergelius v.t. laskuttajaksi ja toimistoapulainen O. Ruin v.t. nuoremmaksi kirjanpitäjäksi marraskuun 1 p:stä lukien. Siivooja A. Happosen pysyttämisestä v.t. siivoojana v:n 1943 loppuun tehtiin esitys, mihin kaupunginhallitus suostui marraskuun 12 p:nä.

Joulukuun 29 p:nä peruutettiin laskuttaja V. Mielosen määräys toimia v.t. haaraosaston esimiehenä. Rouva E. Syrjälä nimitettiin siivoojaksi huhtikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Virkavapaudet. Satamalaitoksen henkilökunnasta oli sotapalveluksessa v:n 1942 päättyessä yhteensä 14 viran- ja toimenhaltijaa. Sairauden takia nauttivat virkavapautta täysin palkkaeduin seuraavat viranhaltijat: toimistoapulainen O. Ruin helmikuun 1 p:stä maaliskuun 15 p:ään, vahtimestari J. Cedervall helmikuun 11 p:stä maaliskuun 9 p:ään, satamakonstaapeli K. Pettersson huhtikuun 1 p:stä huhtikuun 30 p:ään, toimistoapulainen P. Wäistö huhtikuun 16 p:stä kesäkuun 16 p:ään, apulaissatamakapteeni C. Nygrén toukokuun 30 p:stä kesäkuun 20 p:ään ja joulukuun 17 p:stä joulukuun 31 p:ään, talonmies E. Cedervall kesäkuun 3 p:stä kesäkuun 6 p:ään ja heinäkuun 1 p:stä elokuun 26 p:ään, v.t. nuorempi kassanhoitaja H. Hytönen elokuun 1 p:stä elokuun 31 p:ään, laskuttaja J. Gummerus syyskuun 10 p:stä syyskuun 24 p:ään sekä satamakonstaapeli H. Malmberg lokakuun 7 p:stä joulukuun 7 p:ään.

Virkavapautta sairauden vuoksi oikeudella nauttia kaksi kolmasosaa peruspalkasta ja ikäkorotukset myönnettiin lisäksi seuraaville viranhaltijoille: toimistoapulainen P. Wäistölle maaliskuun 16 p:stä huhtikuun 15 p:ään ja kesäkuun 17 p:stä heinäkuun 16 p:ään, ilmoitusosaston esimiehelle N. Nybergille toukokuun 25 p:stä elokuun 22 p:ään, talonmies E. Cedervallille elokuun 27 p:stä lokakuun 11 p:ään sekä satamakonstaapeli H. Malmbergille joulukuun 8 p:stä joulukuun 13 p:ään.

Lausuntoja annettiin kertomusvuoden aikana yhteensä 26, joista 16 kaupunginhallitukselle, 8 kiinteistölautakunnalle, 1 maistraatille ja 1 Suomen satamaliitolle.

Kaupunginhallitukselle annettiin seuraavat lausunnot: Helmikuun 24 p:nä Wärtsilä-yhtymä oy:n Hietalahden telakan anomuksesta saada rakentaa paalulaituri Hietalahdessa sijaitsevalle vuokra-alueelleen; huhtikuun 21 p:nä Oy. Ford ab:n Munkkisaaresta vuokraaman tehdasrakennuksen vuokra-ajan pidentämistä koskevasta anomuksesta ja Suomen kaapelitehdas oy:n anomuksesta saada rakentaa rautatieraide vuokratontilleen Salmisaareen; toukokuun 18 p:nä posti- ja lennätinhallituksen anomuksesta saada laskea kaapeli Salmisaaresta Lauttasaareen, Suomen laivanpäällystöliiton satamaluotsien pätevyysvaatimusten korottamista koskevasta esityksestä ja Suomen speditööriyhdistyksen esityksestä liikennöitsijäin vapauttamisesta tullivalvontakustannusten suorittamisesta; kesäkuun 6 p:nä päämajan kaupallisen osaston ja sotatalousesikunnan sataman aitaamista koskevista esityksistä; kesäkuun 30 p:nä Katajanokan satama-osan aitaamista koskevasta kaupunginhallituksen esityksestä ja Suomen satamaliiton esityksestä jäsenkaupunkien liitolle suorittaman vuosimaksun korottamisesta; elokuun 18 p:nä tullihallituksen esityksestä meriliikenteen keskittämisestä Katajanokalle ja Länsisatamaan; syyskuun 1 p:nä kiinteistölautakunnan ehdotuksesta Katajanokan asemakaavaksi ja rakennustoimiston satamarakennusosaston Katajanokan satama-alueen järjestelysuunnitelmaa koskevasta ehdotuksesta; lokakuun 13 p:nä posti- ja lennätinhallituksen postitullikamarin vuokran korottamista koskevasta esityksestä ja päämajan huoltopäällikön esikunnan Katajanokan satamaosan aitaamista koskevasta ehdotuksesta; lokakuun 17 p:nä Suomen laivanpäällystöliiton satamahallintotoimiston johtosäännön muuttamista koskevasta esityksestä; sekä joulukuun 8 p:nä Merivoimien esikunnan valituksesta puolustuslaitoksen käyttöön otettujen yksityisten omistamien alusten satamamaksujen veloituksesta.

Kiinteistölautakunnalle annettiin seuraavat lausunnot: Tammikuun 20 p:nä Oy. K. A. Wigg ab:n Munkkisaaresta vuokraamansa alueen vuokra-ajan pidentämistä koskevasta anomuksesta; huhtikuun 21 p:nä Halko ja puu oy:n anomuksesta yhtiön Herttoniemestä vuokratun alueen vuokramaksujen peruuttamisesta ja Huolinta oy. Notraco nimisen yhtiön Kyläsaaren täytemaa-alueelta vuokraaman varastoalueen vuokra-ajan pidentämistä koskevasta anomuksesta; toukokuun 18 p:nä Oy. F. Tilgmann ab:n anomuksesta saada vuokrata varastoalue Kyläsaaren täytemaa-alueelta; kesäkuun 9 p:nä S. W. Laakson anomuksesta Herttoniemestä vuokraamansa alueen siirtämisestä Herttoniemen Lautatarha oy:lle; marraskuun 17 p:nä Niilo Enne oy:n tehdaskorttelin n:o 275 tonttia n:o 20 koskevasta vuokra-anomuksesta; joulukuun 8 p:nä sähkölaitoksen Sörnäisten rantatien varrella olevaa aluetta koskevasta vuokra-anomuksesta; sekä joulukuun 29 p:nä Suomalainen Gulf Oil Company oy:n Herttoniemestä vuokraaman alueen vuokramaksun järjestelyä koskevasta anomuksesta.

Maistraatille annettiin kesäkuun 9 p:nä lausunto vuokravenesoutajien anomuksesta toukokuun 26 p:nä 1925 vahvistetun soututaksan korottamisesta 50 %:lla.

Suomen satamaliitolle annettiin lokakuun 13 p:nä lausunto alumiiniohkolehden liikennemaksun alentamista koskevasta esityksestä.

Hyväksytyt piirustukset. Tammikuun 20 p:nä hyväksyttiin Yleinen huolinta oy:n Rahapajanrannalle rakennettavan konttorikojun piirustukset. Huhtikuun 21 p:nä hyväksyttiin Laatikko oy:n Ruoholahden varastoalueelle n:ot 29—30 rakennettavan varastorakennuksen piirustukset, Vaasan höyrymylly oy:n Munkkisaaren myllyn lisärakennuksen piirustukset sekä yhtiön myllyn viereen rakennettavan viljanimulaitoksen piirustukset. Toukokuun 18 p:nä hyväksyttiin Rake oy:n Länsisatamassa Helsingin makasiini oy:ltä vuokratulla alueella olevan varastorakennuksen muutospiirustukset. Kesäkuun 1 p:nä hyväksyttiin Laatikko oy:n Ruoholahden varastoalueen n:ot 29—30 rakennuksen muutospiirustukset. Elokuun 18 p:nä hyväksyttiin Merikiito oy:n Rahapajanrannalta vuokratulle alueelle rakennettavan toimistokopin piirustukset sekä Oy. F. O. Åkerman ab:n Länsisataman korttelin n:o 270 tontille rakentaman rakennuksen muutospiirustukset. Syyskuun 1 p:nä hyväksyttiin Suomen kaapelitehdas oy:n Salmisaaren tehdaskorttelin n:o 784 rakennettavan lisärakennuksen piirustukset sekä Veljekset Lampila oy:n piirustukset Ruoholahden varastoalueen n:o 25 rakennusta varten. Lokakuun 13 p:nä hyväksyttiin Konetuote oy:n Helsingin makasiini oy:ltä vuokraaman Länsisataman korttelin n:o 249 tontille suunnitellun varastorakennuksen piirustukset. Joulukuun 29 p:nä hyväksyttiin Huolintakeskus oy:n Rahapajanrannalle rakennettavan toimistorakennuksen piirustukset sekä Jalokoivu oy:n Ruoholahden varastoalueen n:o 31 rakennuksen muutospiirustukset.

Maa-alueiden vuokraukset. Kertomusvuoden aikana satamalautakunta teki seuraavat vuokrasopimukset:

Vuokraaja	Alue	Pinta-ala, m²	Vuokrakausi	Vuotuinen vuokramaksu, mk
Ahtaustoimi oy. [1])	Sörnäisten sataman toimistorakennuksen alue	90	1/11 1942 alk. 3 kk. irtis.	2 250
Björklund, Edv. oy. [2])	Kuten edellä	140	1/1 1943 alk. 3 kk. irtis.	3 400
Huolintakeskus oy. [3])	Katajanokalla, Rahapajanrannalla oleva alue	105	1/1 1943 alk. 3 kk. irtis.	4 600
Konetuote oy. [4])	Länsisatamassa, Ahtaajankadun varrella oleva alue	25	1/11 1942 alk. 3 kk. irtis.	625
Puunvälitys oy. [5])	Sörnäisten varastoalue n:o 5	1 190	1/9 1942 alk. 3 kk. irtis.	14 280
Suomen kaapelitehdas oy. [6])	Munkkisaaren varastoalue	2 400	1/1 1943—31/12 1947	60 000
Sähkölaitos [7])	Vilhonvuorenrannan venelaituri	[9])	1/1 1943—31/12 1945	3 000
Viipurin valssimylly oy. [8])	Hernesaaren varastoalue	650	1/5 1942—31/12 1942	13 000

Päättyneet maa-alueiden vuokraukset. Ab. Victor Ek oy. irtisanoi marraskuun 3 p:nä Länsisatamassa Saukon- ja 4:nnen Poikkikadun kulmauksessa sijaitsevaa 77 m²:n suuruista aluetta koskevan vuokrasopimuksensa päättyväksi tammikuun 31 p:nä 1943. Fastighets ab. Fabiansgatan 27 irtisanoi helmikuun 17 p:nä Katajanokalta vuokraamaansa 180 m²:n suuruista varastoaluetta koskevan vuokrasopimuksensa päättyväksi toukokuun 31 p:nä. Kaasulaitos irtisanoi maaliskuun 17 p:nä Katajanokan 2 500 m²:n suuruista varastoaluetta koskevan vuokrasopimuksensa päättyväksi huhtikuun 31 p:nä. Toukokuun 18 p:nä päätettiin siirtää Maakauppiaitten oy:lle vuokrattu 1 440 m²:n suuruinen Katajanokan varastoalue Kesko oy:lle heinäkuun 1 p:stä lukien. Joulukuun 29 p:nä siirrettiin John Nurminen oy:lle vuokrattu 44 m²:n alue Rahapajanrannasta Huolintakeskus oy:lle tammikuun 1 p:stä 1943 lukien. Peko oy:lle Hakaniemenrannasta vuokrattua 300 m²:n suuruista aluetta koskeva vuokrasopimus irtisanottiin joulukuun

[1]) Sat. lautak. 3 p. tammik. 424 §. — [2]) S:n 8 p. jouluk. 460 §. — [3]) S:n 29 p. jouluk. 524 §. — [4]) S:n 13 p. lokak. 390 §. — [5]) S:n 1 p. syysk. 335 §. — [6]) S:n 1 p. syysk. 309 §. — [7]) S:n 3 p. marrask. 425 §. — [8]) S:n 18 p. toukok. 185 §. — [9]) 16 venepaikkaa.

29 p:nä päättyväksi tammikuun 31 p:nä 1943. Vallilan puutavara oy. irtisanoi tammikuun 20 p:nä Sörnäisten varastoalueita n:ot 5 ja 6 koskevan vuokrasopimuksensa päättyväksi tammikuun 30 p:nä sekä Sörnäisten satama-alueelta vuokraamaansa konttorikopin aluetta koskevan sopimuksen päättyväksi kesäkuun 30 p:nä.

Huoneistovuokraukset. Helmikuun 17 p:nä päätettiin pidentää maaliskuun 15 p:nä 1942 päättyneet Helsingin säilyke oy:lle Munkkisaaresta vuokrattujen tehdasrakennusten vuokrasopimukset 3 kuukauden irtisanomisajoin ja muuten entisin ehdoin. Ab. Stevedoring oy:lle vuokrattiin toistaiseksi Katajanokan makasiinin n:o 10:n vieressä oleva satamahallintotoimiston satamaliikenneosaston entinen päivystyskoju maaliskuun 1 p:stä lukien 300 mk:n kuukausivuokrin ja 3 kuukauden irtisanomisajoin. Lokakuun 13 p:nä vuokrattiin valtionrautateille Eteläsataman makasiinit n:ot 1 ja 2 lokakuun 2 p:n ja 31 p:n väliseksi ajaksi 15 mk:n kuukausivuokrasta m²:ltä sekä Katajanokan makasiini n:o 10 lokakuun 5 p:stä lukien lyhyeksi ajaksi vuokran ollessa 50 p m²:ltä päivässä. Joulukuun 29 p:nä päätettiin irtisanoa Helsingin säilyke oy:n, Marmorihiomo oy:n, Panu oy:n ja Suomi-Filmi oy:n Munkkisaaresta vuokraamia tehdashuoneistoja koskevat sopimukset vuokrajärjestelyjä varten sopimusten ehtojen mukaisesti.

Vesialueen vuokraus. Aug. Eklöf ab. nimiselle yhtiölle vuokrattiin maaliskuun 17 p:nä 10 000 m²:n suuruinen vesialue Vanhankaupunginselältä purjehduskausiksi 1 000 mk:n vuosivuokrin, ollen vuokrasopimus irtisanottava ennen helmikuun 1 p:ää.

Kalantukkumyyntipaikat. Eteläsataman altaan reunalla olevia kalantukkumyyntipaikkoja vuokrattiin Kesko oy:lle, Kontio & Kontio oy:lle ja J. G. Wickström nimiselle toiminimelle. Kalastajain oy. ja Kalaliike A. Vainio irtisanoivat kalantukkumyyntipaikkojaan koskevat vuokrasopimuksensa.

Bensiininjakeluasemien vuokrat. Kaupunginvaltuusto oikeutti helmikuun 26 p:nä 1941 m.m. satamalautakunnan, niin kauan kuin bensiinin säännöstely jatkuu, kuitenkin enintään v:n 1942 loppuun, pidentäessään päättyneitä bensiininjakeluasemien vuokrasopimuksia määräämään vuokran vähintään kolmanneksi normaalivuokrasta ehdoin, että asemat pidetään suljettuina, valtuuttaen samalla lautakunnan myöntämään lupia bensiininjakeluasemien sulkemiseen vastaavana aikana. Satamalautakunta teki marraskuun 17 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle edellä mainitun valtuuden voimassaoloajan pidentämisestä v:n 1944 loppuun. Esityksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti joulukuun 16 p:nä 1942 bensiininjakeluasemien vuokrasuhteiden järjestelyä edelleenkin jatkettavaksi, niin kauan kuin bensiinin säännöstely jatkuu, kuitenkin enintään v:n 1944 loppuun.

Ruokailukojut. Rouva S. Lindénin anomuksen johdosta saada vapautus Eteläsataman satamatyöntekijäin ruokailukojun paikan v:n 1942 vuokran suorittamisesta tehtiin esitys kaupunginhallitukselle toukokuun 18 p:nä, mihin esitykseen kaupunginhallitus suostui toukokuun 28 p:nä.

Taksojen korotukset. Lautakunta teki joulukuun 30 p:nä 1941 esityksen kaupunginhallitukselle, että kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi ja sisäasiainministeriön vahvistettavaksi jätettäisiin esitys liikennemaksujen väliaikaisesta korottamisesta v:n 1942 loppuun 50 %:lla. Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä tammikuun 28 p:nä taksan maksujen korottamisesta, sisäasiainministeriö vahvisti päätöksen helmikuun 23 p:nä.

Marraskuun 3 p:nä teki lautakunta esityksen kaupunginhallitukselle liikenne- ja satamamaksujen korottamisesta edelleen 50 %:lla v:ksi 1943—44. Kaupunginvaltuuston marraskuun 18 p:nä tekemän maksujen korottamista koskevan päätöksen sisäasiainministeriö vahvisti joulukuun 14 p:nä.

Huhtikuun 21 p:nä lautakunta päätti paikanvuokrasta, että tullipakkahuoneissa saadaan vuokravapaasti säilyttää tavaraa tullisäännön 137 §:ssä määrätyn tullivapaan ajan, jonka yli menevältä ajalta oli suoritettava kaupungin tavarasuojille määrätty paikanvuokra. Joulukuun 8 p:nä vahvistettiin uudet taksat tavaravajoissa ja satama-alueella säilytetyn tavaran paikanvuokrista. Taksoja noudatetaan kansanhuoltoministeriön tammikuun 12 p:nä 1943 antamalla suostumuksella tammikuun 1 p:stä 1943 lukien.

Tammikuun 20 p:nä muutettiin pakkahuoneen ulkopuolella punnituksia ja mittauksia toimittavan vaakamestarin taksaa siten, että tuntipalkkio oli 26 mk, vähimmän maksun ollessa 30 mk. Joulukuun 29 p:nä korotettiin kyseinen taksa kansanhuoltoministeriön joulukuun 8 p:nä tekemän päätöksen mukaisesti 30 mk:ksi jokaiselta alkavalta tunnilta, vähimmän maksun ollessa 35 mk, sekä todistusten lunastusmaksu 5 mk:ksi kappaleelta.

Satama- ja liikennemaksut. Kesäkuun 30 p:nä lautakunta päätti Suomen satamaliiton esityksen mukaisesti, että ulkomaisilta osittainkin siviilirahteja kuljettavilta sekä joukkokuljetusaluksilta ja sotilastavaraa kuljettavilta aluksilta, joilla on n.s. Reichsdienstflagge kannetaan säädetyt satamamaksut.

Ulkomaisen sotilastavaran liikennemaksuista lautakunta päätti, että noudatetaan voimassa olevaa liikennemaksutaksaa.

Kesäkuun 30 p:nä lautakunta päätti liikennemaksutaksan 4 §:n a kohdan mukaisesti, että valtionrautateiden Helsingin sataman kautta tuomista tullivapaista tavaroista on kannettava voimassa olevan taksan mukaiset liikennemaksut.

Hangon, Mikkelin ja Viipurin kaupunkien kanssa sovittiin, että mainitut kaupungit kantavat Helsingin kaupungille tulevan 30 %:n osuuden Helsingin kautta lähetettävän kauttakulkutavaran liikennemaksuista.

Suomen satamaliiton esityksen mukaisesti lautakunta teki marraskuun 3 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle alumiiniohkolehtien liikennemaksujen alentamisesta. Kaupunginvaltuusto päätti marraskuun 18 p:nä, että toukokuun 24 p:nä 1939 vahvistetun liikennemaksutaksan A-taulukon nimikkeen 66/3, alumiiniohkolehdet, liikennemaksun perusmaksu alennetaan 100 mk:ksi 100 kg:lta joulukuun 1 p:stä 1942 lukien.

Laiturihuoltotariffin korotus. Helsingin makasiini oy:n tekemästä esityksestä kaupunginhallitus päätti toukokuun 15 p:nä, että yhtiön laiturihuoltotariffia saadaan korottaa 10 %:lla toukokuun 18 p:stä lukien.

Helsingin palkkasoutajien ja koneella kulkevien vuokraveneiden toukokuun 26 p:nä 1923 vahvistetun taksan maistraatti päätti kesäkuun 18 p:nä korottaa 50 %:lla.

Suomen satamaliiton vuosimaksu. Satamalautakunta antoi kesäkuun 30 p:nä lausunnon kaupunginhallitukselle satamaliiton esityksestä jäsenkaupunkien liitolle suorittaman vuosimaksun korottamisesta. Kaupunginvaltuusto päätti elokuun 26 p:nä esitykseen suostuen, että sen vuosimaksun korkein määrä, jonka kaupunki suorittaa Suomen satamaliitolle, vahvistetaan v:n 1943 alusta lukien 2 p:ksi kaupungin satamaa kolmena lähinnä edellisenä vuotena käyttäneiden alusten nettorekisteritonnimäärän keskiarvosta.

Uuden satamahinaaja-aluksen hankinta. Kun Helsingin kaupungin omistama satamahinaaja Hercules oli osoittautunut liian heikoksi kasvavan liikenteen tarpeita varten, teki lautakunta kesäkuun 1 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle uuden satamahinaaja-aluksen hankkimisesta. Kaupunginvaltuusto päätti kesäkuun 17 p:nä oikeuttaa satamalautakunnan tilaamaan Wärtsilä-yhtymä oy:n Hietalahden telakalta uuden satamahinaajan ja -jäänsärkijän. Heinäkuun 16 p:nä telakan kanssa allekirjoitetun hankintasopimuksen mukaan tulee uuden aluksen suurin pituus olemaan 35.3 m, pituus vesilinjassa 32.6 m, suurin leveys 8.8 m, leveys vesilinjassa 8.4 m ja konevoima 750 ind. hevosvoimaa. Aluksen hankintahinta oli 16 300 000 mk, josta puolet oli suoritettava sopimuksen tultua allekirjoitetuksi, 25 % kun alus on laskettu vesille ja 25 % aluksen valmistuttua. Maksamattomana olevan hankintahinnan 2/3 lasketaan Suomen metalliteollisuuden työnantajaliiton laskeman indeksin korotus niiden ammattiryhmien osalta, jotka tässä työssä tulevat kysymykseen, kuitenkin niin, että indeksin perusteet eivät saa muuttua sopimusaikana ja että alkuindeksinä pidetään v:n 1942 toisen neljänneksen tilastoa. Aluksen toimitus tapahtuu marraskuussa 1943.

Katajanokan sataman aitaus. Puolustusviranomaisten määräyksestä aidattiin vuoden lopulla Katajanokan satama-alue. Joulukuun 10 p:nä annetulla Uudenmaan lääninhallituksen kuulutuksella kiellettiin saman kuukauden 20 p:stä lukien liikkuminen ja oleskeleminen ilman erityistä lupaa Katajanokan aidatulla alueella. Aidatun alueen raja kulkee Katajanokan kääntösillalta Kruunuvuorenkadun päähän ja sieltä kiertäen meren rantaan.

Helsingin makasiini oy:n toimiluvan päättyminen. Lautakunnan puheenjohtajan, kauppaneuvos I. Lindforsin esityksestä lautakunta päätti joulukuun 29 p:nä antaa satamalaitoksen toimitusjohtajan tehtäväksi selvityksen laatimisen siitä, onko Helsingin makasiini oy:n heinäkuun 1 p:nä 1944 päättyvää toimilupaa edelleenkin jatkettava vai onko yhtiön harjoittama toiminta kokonaisuudessaan taikka osittain liitettävä kaupungin satamahallintoon. Lautakunta päätti lähettää satamalaitoksen toimitusjohtajan Skandinaavian maihin tutustumaan siellä toimivien sekä kunnallisten yhtiöiden muodossa että kaupunkikuntain toimesta välittömästi hoidettujen vastaavien laitosten toimintaan ja saavuttamiin kokemuksiin sekä myönsi toimitusjohtajalle matkarahoiksi 10 000 mk.

Rautateitse saapuvan kauttakulkutavaran purkaminen tullimakasiineihin. Rautateitse Helsingin sataman tullimakasiineihin saapuvan kauttakulkutavaran purkamisen ja makasiineihin sijoittamisen on rautatiehallitus luovuttanut eräälle ahtausliikkeelle. Tämä liike on ansaitakseen tehtävästä mahdollisimman paljon purkanut tavarat mahdollisimman nopeasti, jättänyt ne hyvin laajalle alalle eikä ole pinonut jäännöseriä aikaisemmin puretusta tavarasta. Myöskin tavarat on usein sijoitettu aluksista purettavalle lastille varatulle paikalle. Tällöin ei rautatielaitoksen urakoitsijan henkilökunta ole myöskään suostunut muuttamaan tavaraa toiseen paikkaan, kun sitä on vaadittu, joten tavarat on täytynyt siirtää laiturihuollon toimesta, mistä laiturihuollolle on aiheutunut sille kuulumattomia kustannuksia. Autojen ja rautatievaunujen puute aiheuttaa sen, että tavaraa kertyy ja jää makasiineihin pitemmäksi ajaksi, joten makasiinitila olisi tarkoituksenmukaisesti käytettävä. Satamalaitoksen toimitusjohtaja teki helmikuun 27 p:nä esityksen rautatiehallitukselle, että myöskin rautateitse saapuvan tavaran purkaus annettaisiin Helsingin makasiini oy:n laiturihuollolle, joka hoitaa aluksista purettavan tavaran vastaanoton ja makasiineihin sijoittamisen. Tähän esitykseen ei rautatiehallitus suostunut. Tullilaitoksen taholta oli myöskin kiinnitetty huomiota rautateitse saapuvan kauttakulkutavaran purkamisen aiheuttamiin epäkohtiin. Tullihallitus esitti marraskuun 11 p:nä kaupunginhallitukselle, että rautateitse saapuvain tavarain purkaminen uskottaisiin laiturihuollolle. Esityksestä antoi satamalaitoksen toimitusjohtaja marraskuun 30 p:nä pyydetyn lausunnon esittäen, että tullilain 32 §:n toisen kohdan mukaan tullihallitus määräisi vaunujen purkamisen tapahtuvaksi laiturihuollon toimesta sekä että rautatiehallituksella pitäisi olla mahdollisuus yhtyä tätä määräystä noudattamaan ja liikennesäännön 82 §:n perusteella antaa purkaminen laiturihuollolle, joka olisi katsottava rautateiden edustajaksi tavaran kuljettamisessa vastaanottajalle tullimakasiiniin.

Tavaravajatilanne. Autojen ja rautatievaunujen puutteen vuoksi ovat sataman tuontimakasiinit olleet aivan täynnä tavaroita ja suuria vaikeuksia on ollut tavarain sijoittamisessa. Tilaa olisi voitu säästää, jos tavaravajoissa olisi valvottu tavarain sijoittamista. Siitä ei kuitenkaan kukaan ole huolehtinut. Kun tilanne oli käynyt kestämättömäksi, päätti lautakunta joulukuun 29 p:nä määrätä vaakamestari K. O. Ahosen huolehtimaan tavaran sijoittamisesta ja siitä, että tavarat ajoissa otetaan pois vajoista sekä vaakamestarin apulaisiksi satamakannantaosaston vahtimestarit M. Parosen ja I. Nordmanin, joiden kaikkien on oltava virantoimituksessa klo 8—17 sekä myöskin sunnuntaisin ja pyhäpäivisin.

Tullikamarien aukioloajan pidentäminen. Tullihallitus päätti sotilasviranomaisten vaatimuksesta toukokuun 1 p:stä 1942 lukien pidentää pakkahuoneiden aukioloaikaa 2 ½ tunnilla siten, että pakkahuoneet tulivat olemaan avoinna klo 8—17. Tämän vuoksi satamalaitoksen oli pakko pitää satamakannantaosaston hissikoneenkäyttäjät työssä saman verran eli 9 tuntia. Lautakunta teki toukokuun 18 p:nä esityksen kaupunginhallitukselle, että tästä ylityöstä johtuvien ylityöpalkkioiden vuoksi satamakannantaosaston määrärahaa Tilapäistä työvoimaa saataisiin ylittää 56 000 mk, mihin esitykseen kaupunginvaltuusto suostui kesäkuun 3 p:nä.

Sataman mainostaminen. Kertomusvuoden aikana mainostettiin Helsingin satamaa saksalaisessa merenkulkulehdessä Hansassa, tanskalaisessa Scandinavian Shipping Gazette nimisessä aikakauslehdessä, tanskalaisessa kalenterissa Kraks Vejviser sekä Suomen Paperi- ja Puutavaralehdessä. Helsingin Satama käsikirjaan julkaistiin Lisävihko II, joka sisälsi käsikirjan ilmestymisen jälkeen muuttuneita taksoja ja määräyksiä, sekä vastaavan ruotsinkielisen käsikirjan lisävihko.

Tampereen kauppaseurassa toukokuun 8 p:nä 1942 pitämässään esitelmässä kuljetuskysymyksestä oli satamalaitoksen toimitusjohtaja tilaisuudessa esittämään Helsingin sataman merkitystä ja mahdollisuuksia liikenteen palveluksessa.

Laituripituus ja satamalaitteet. Laituripituus — veden syvyyden ollessa vähintään 2 m — oli kertomusvuoden päättyessä 5.745 km. Nostureita oli satamassa vuoden päättyessä 45. Makasiinien lattia-ala oli 129 521.5 m² ja satamaraiteen pituus 61 692 m.

Kertomusvuoden aikana täytettiin vesialueita 13 190 m². Vuoden päättyessä oli satamalautakunnan hallinnassa oleva maa-alue n. 125 ha ja vesialue n. 3 052 ha. Satama-alueella oli varastopaikkoja 375 890 m². Kirjallisilla sopimuksilla vuokrattuja varasto-alueita oli vuoden päättyessä 233 982 m², lukuunottamatta Helsingin makasiini oy:lle vuokrattuja alueita.

Satamaliikenne. Helsingin satamaan saapui kertomusvuoden aikana 3 351 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 102 319 rekisteritonnia, ja satamasta lähti 3 344 alusta, joiden nettovetomäärä oli 1 093 054 rekisteritonnia. Edellisenä vuonna saapui 1 703 alusta, joiden nettovetomäärä oli 461 537 rekisteritonnia ja lähti 1 675 alusta, joiden nettovetomäärä oli 441 128 rekisteritonnia. Kertomusvuoden aikana saapuneiden alusten lukumäärä lisääntyi 1 648 ja vetomäärä 640 782 nettorekisteritonnia eli 138.8 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 1 669 ja vetomäärä 651 926 nettorekisteritonnia eli 147.8 %.

Helsingin satamassa käyneiden alusten luku- ja vetomäärä eri kuukausina oli seuraava:

Kuukausi	Saapuneet alukset						Lähteneet alukset					
	Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä		Ulkomainen merenkulku		Rannikkoliikenne		Yhteensä	
	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia	Lukumäärä	Nettovetomäärä, rek. tonnia
Tammikuu	27	19 543	—	—	27	19 543	26	18 308	—	—	26	18 308
Helmikuu	11	9 408	—	—	11	9 408	4	3 123	—	—	4	3 123
Maaliskuu	1	407	—	—	1	407	4	2 441	—	—	4	2 441
Huhtikuu	5	4 858	—	—	5	4 858	1	277	—	—	1	277
Toukokuu	67	53 059	175	11 383	242	64 442	95	79 479	161	10 296	256	89 775
Kesäkuu	113	104 879	362	21 118	475	125 997	110	96 657	365	20 998	475	117 655
Heinäkuu	97	68 022	424	22 838	521	90 860	96	71 450	421	23 244	517	94 694
Elokuu	175	219 855	366	21 037	541	240 892	176	221 433	372	20 842	548	242 275
Syyskuu	128	145 580	422	22 063	550	167 643	127	133 353	411	21 877	538	155 230
Lokakuu	111	118 566	334	16 627	445	135 193	113	120 971	346	17 420	459	138 391
Marraskuu	116	92 204	234	12 376	350	104 580	109	89 196	234	12 112	343	101 308
Joulukuu	115	132 899	68	5 597	183	138 496	105	123 857	68	5 720	173	129 577
Yhteensä	966	969 280	2 385	133 039	3 351	1 102 319	966	960 545	2 378	132 509	3 344	1 093 054
Näistä H:stä kotoisin: kaikkiaan	395	286 547	210	17 788	605	304 335	401	290 845	208	17 496	609	308 341
%	40.9	29.6	8.8	13.4	18.1	27.6	41.5	30.3	8.7	13.2	18.2	28.2

Ulkomainen merenkulku. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 528 eli 120.5 % ja vetomäärä 560 207 nettorekisteritonnia eli 136.9 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 555 eli 135.0 % ja vetomäärä 571 812 nettorekisteritonnia eli 147.1 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Rannikkoliikenne. Saapuneiden alusten lukumäärä oli kertomusvuonna 1 120 eli 88.5 % ja vetomäärä 80 575 nettorekisteritonnia eli 153.6 % sekä lähteneiden alusten lukumäärä 1 114 eli 88.1 % ja vetomäärä 80 114 nettorekisteritonnia eli 152.9 % suurempi kuin edellisenä vuonna.

Ulkomainen tavaraliikenne. Helsingin sataman kautta saapui kertomusvuonna ulkomailta meritse tavaraa 793 338 painotonnia ja lähti ulkomaille 135 103 painotonnia; koko ulkomainen tavaraliikenne oli siis 928 441 painotonnia. Edellisenä vuonna olivat vastaavat luvut 504 837, 165 948 ja 670 785. Tuonti lisääntyi kertomusvuonna edelliseen vuoteen verraten 288 501 painotonnia eli 57.1 %, kun taas vienti väheni 30 845 painotonnia eli 18.6 %. Koko ulkomainen tavaraliikenne lisääntyi 257 656 painotonnia eli 38.4 %.

Tuontitavarat jakaantuivat v. 1942 ja v. 1941 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1942 Painotonnia	1941 Painotonnia
Kappaletavara	219 132	144 711
Vilja ja viljatuotteet	108 070	23 622
Kivihiili ja koksi	308 924	260 127
Öljyt	6 555	3 633
Lannoitusaineet	30 670	15 034
Metallit ja metalliteokset	45 756	12 294
Muu tavara	74 231	45 416
Yhteensä	793 338	504 837

Vientitavarat jakaantuivat v. 1942 ja v. 1941 seuraaviin pääryhmiin:

Tavaralaji	1942 Painotonnia	1941 Painotonnia
Kappaletavara	29 188	12 424
Malmit	100	360
Paperi	24 245	22 029
Pahvi ja kartonki	7 803	10 834
Puuhioke ja selluloosa	14 558	48 877
Vaneri	13 580	12 429
Sahattu puutavara	11 603	7 062
Muu puutavara	15 863	24 795
Muu tavara	18 163	27 138
Yhteensä	135 103	165 948

Sahattua puutavaraa vietiin 4 144 standerttia, edellisenä vuonna 2 522 standerttia. Muuta puutavaraa vietiin 31 385 m³, edellisen vuoden vastaava luku oli 50 656 m³.

Tuonti ja vienti jakaantuivat v:n 1942 aikana eri kuukausien kesken seuraavasti:

Kuukausi	Tuonti, painotonnia	Vienti, painotonnia	Yhteensä, painotonnia
Tammikuu	30 988	10 677	41 665
Helmikuu	12 828	1 185	14 013
Maaliskuu	525	440	965
Huhtikuu	8 359	—	8 359
Toukokuu	82 340	51 080	133 420
Kesäkuu	109 478	10 040	119 518
Heinäkuu	92 846	11 507	104 353
Elokuu	84 413	8 961	93 374
Syyskuu	92 608	9 123	101 731
Lokakuu	84 453	12 140	96 593
Marraskuu	82 815	9 424	92 239
Joulukuu	111 685	10 526	122 211
Yhteensä	793 338	135 103	928 441

Suomalaiset alukset toivat Helsinkiin ulkomailta tavaraa 610 069 painotonnia eli 76.9 % Helsingin tuonnista ja ulkomaiset alukset 183 269 painotonnia eli 23.1 %, suomalaiset alukset veivät Helsingistä 89 496 painotonnia eli 66.2 % ja ulkomaiset alukset 45 607 painotonnia eli 33.8 %. Koko Helsingin ulkomaan tavaraliikenteestä tuli suomalaisten alusten osalle 699 565 painotonnia eli 75.3 % ja ulkomaisten alusten osalle 228 876 painotonnia eli 24.7 %. Edellisenä vuonna tuotiin tavaraa suomalaisilla aluksilla 64.5 % ja ulkomaisilla 35.5 % ja vietiin suomalaisilla aluksilla 56.7 % ja ulkomaisilla 43.3 %, tullen koko tavaraliikenteestä suomalaisten alusten osalle 62.6 % ja ulkomaisten alusten osalle 37.4 %.

Kotimainen tavaraliikenne. Helsingin satamaan saapui kotimaasta vesitse tavaraa 196 690 painotonnia ja lähti 25 215 painotonnia. Koko kotimainen tavaraliikenne oli siis 221 905 painotonnia. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 83 520, 457 ja 83 987. Lisäys koko liikenteessä oli 137 918 painotonnia eli 164.2 %.

Tavaraa saapui seuraavasti:

Tavaralaji	1942 m³	1942 Painotonnia	1941 m³	1941 Painotonnia
Sahattu puutavara	4 597	2 758	2 857	1 715
Halot	57 599	34 560	19 251	11 551
Muu pyöreä puutavara	697	487	647	388
Hiekka	69 691	104 537	32 685	49 275
Tiilet	—	3 134	—	1 090
Kalkki ja sementti	—	22 209	—	8 298

Tavaralaji	1942 m³	1942 Painotonnia	1941 m³	1941 Painotonnia
Öljyt	—	22 987	—	—
Kasvikset	—	997	—	382
Vilja	—	70	—	40
Kalat	—	659	—	377
Paperi ja selluloosa	—	147	—	10 161
Muu tavara	—	4 145	—	253
Yhteensä	—	196 690	—	83 530

Tavaraa lähetettiin seuraavasti:

Tavaralaji	1942 Painotonnia	1941 Painotonnia
Kappaletavara	1 263	—
Kivihiili ja koksi	680	120
Öljyt	4,191	—
Puutavara	17 876	—
Muu tavara	1 205	337
Yhteensä	25 215	457

Rautatieliikenne. Helsingin satamien rautatieliikennettä valaisee seuraava taulukko:

Satama	Saapuneet vaunut		Lähteneet vaunut		Saapunut tavara		Lähetetty tavara	
	kuormattuina	tyhjinä	kuormattuina	tyhjinä	kaikkiaan	siitä täysinä vaunukuormina	kaikkiaan	siitä täysinä vaunukuormina
1942	kpl				painotonnia			
Länsisatama	33 654	6 146	29 163	10 637	359 381	353 691	300 006	298 632
Katajanokka	15 073	5 196	18 455	1 814	159 495	149 052	136 352	115 953
Sörnäisten satama	16 595	1 491	6 567	11 519	172 972	171 900	99 709	98 815
Vallilan asema	13 323	616	9 917	4 166	142 167	85 568	50 472	19 632
Herttoniemen satama	3 000	314	1 502	1 805	34 730	33 715	6 925	5 075
Yhteensä	*81 645*	*13 763*	*65 604*	*29 941*	*868 745*	*793 926*	*593 464*	*538 107*
1941	101 282	10 408	62 097	49 191	1 045 258	958 902	529 055	466 388

Saapuneita vaunuja oli 95 408 ja lähteneitä 95 545, edellisistä oli kuormattuina 85.6 % ja jälkimmäisistä 68.7 %.

Pikatavaraa saapui mainituille asemille kaikkiaan 2 408 tonnia ja lähetettiin yhteensä 2 433 tonnia.

Rautatielaitoksen veloitukset taulukossa mainituilla asemilla tapahtuvasta tavaraliikenteestä nousivat 52 211 663 mk:aan.

Ulkomaan matkustajaliikenne. Helsingin sataman kautta saapui ulkomailta meritse 427 matkustajaa ja lähti 544 matkustajaa. Edellisen vuoden vastaavat luvut olivat 264 ja 1 108.

Nosturit. Nosturien käyttötunteja oli kaikkiaan 18 933, ollen tuntimäärä 9 168 eli 93.9 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Eri kuukausien kesken käyttötunnit jakautuivat seuraavasti:

Vuosi ja kuukausi 1942	Makasiinirannan 25 tonnin nosturin käyttötunteja	Rahapajanrannan 2 1/2—5 tonnin nosturien käyttötunteja	Rahapajanrannan 2 1/2 tonnin nosturien käyttötunteja	Käyttötunteja yhteensä
Tammikuu	5	655	978	1 638
Helmikuu	—	203	292	495
Maaliskuu	2	198	158	358
Huhtikuu	3	70	49	122
Toukokuu	23	919	1 240	2 182
Kesäkuu	59	1 286	1 430	2 775
Heinäkuu	70	1 112	1 309	2 491
Elokuu	49	918	1 065	2 032
Syyskuu	50	644	1 006	1 700
Lokakuu	65	618	1 020	1 703
Marraskuu	33	665	804	1 502
Joulukuu	25	813	1 097	1 935
Yhteensä	384	8 101	10 448	[1])18 933
1941	133	4 401	5 231	[2]) 9 765

Satamavesipostit. Vesimittarien mukaan otettiin satamavesiposteista vettä 75 815 m³, josta 33 692 m³ myytiin aluksille, 1 470 m³ annettiin maksutta valtion jäänmurtajille, satamahinaaja Hercules käytti 1 595 m³ ja jäänsärkijä Otso 315 m³ ja 38 743 m³ oli hukkavettä, josta osan talvella pakkassäällä annettiin juosta johdoista johtojen jäätymisen ja halkeamisen ehkäisemiseksi. Vesiproomuja ei kertomusvuonna käytetty.

Jäänsärkijät. Kertomusvuonna oli jäänsärkijä Otso kulussa 386 tuntia, käyttäen vuoden aikana 276.6 tonnia polttoöljyä, 522 m³ halkoja ja 910 kg voiteluöljyä. Alus toimitti 250 hinausta ja vei vettä 16 alukselle yhteensä 889 m³. Hinauksesta ja muusta toiminnasta veloitettiin 224 250 mk. Satamahinaaja Hercules oli kulussa 626 tuntia ja käytti vuoden aikana 309 tonnia kivihiiliä, 126 m³ halkoja ja 635 kg voiteluöljyä. Hercules avusti kertomusvuonna 251 alusta sekä hinasi kaupungin mutaproomuja. Palohälytyksiä ei ollut. Herculeksen suorittamista hinauksista ja muusta toiminnasta veloitettiin kaikkiaan 501 794 mk.

Kompassien tarkistus. Kompassien tarkistusta varten oli 44 alusta kiinnitettynä tarkistuspoijuun ja 64 tarkistuspaalustoon.

Satamakannanta. Satamakannantaosasto veloitti satamatuloja kertomusvuoden aikana yhteensä 43 779 873: 35 mk, vastaavan määrän edellisenä vuonna ollessa 29 176 903: 10 mk. Lisäys oli siis 14 602 970: 25 mk eli 50.0 %.

Veloitettujen maksujen kokonaismäärä ylitti tahi alitti tuloarviossa arvioidun määrän, kuten selviää seuraavasta yhdistelmästä:

	Arvioidut tulot, mk	Todelliset tulot, mk	Ylijäämä (+) tai vajaus (—), mk
Tuulaaki kaupunkiin osoitetuista tavaroista	14 000 000: —	15 503 946: 40	+1 503 946: 40
Tuulaaki muihin kaupunkeihin osoitetuista tavaroista	600 000: —	676 510: 30	+ 76 510: 30
Liikennemaksut	11 000 000: —	15 095 583: 85	+4 095 583: 85
Makasiinivuokrat	300 000: —	638 630: 05	+ 338 630: 05
Satamamaksut	3 000 000: —	3 743 103: 20	+ 743 103: 20
Nosturimaksut	600 000: —	1 253 800: —	+ 653 800: —
Maksut aluksille annetusta vedestä	250 000: —	404 624: —	+ 154 624: —
Paikanvuokrat	4 000 000: —	4 671 823: 65	+ 671 823: 65
Venelaiturimaksut	100 000: —	94 683: —	— 5 317: —
Hinausmaksut	300 000: —	795 598: —	+ 495 598: —

[1]) Helsingin makasiini oy:n hallinnassa olevien Länsisataman nosturien käyttötunteja oli 34 727. — [2]) S:n 27 703.

	Arvioidut tulot, mk	Todelliset tulot, mk	Ylijäämä (+) tai vajaus (—), mk
Helsingin makasiini oy:n suoritettava korvaus satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta	246 768: —	276 464: —	+ 29 696: —
Lentokoneiden satamamaksut	30 000: —	30 000: —	—
Erinäiset huoneistovuokrat	610 920: —	589 165: —	— 21 755: —
Auttomaattipuhelimet	1 000: —	779: 90	— 220: 10
Sekalaiset tulot	5 000: —	5 162: —	+ 162: —
Yhteensä	35 043 688: —	43 779 873: 35	+8 736 185: 35

Kertomusvuoden tuloarvioon verraten veloitus osoitti 8 736 185: 35 mk:n eli 24.9 % lisäystä. Kun veloitetusta määrästä vähennetään palautukset, 572 904: 80 mk, jää veloitus 8 163 280: 55 mk eli 23.3 % tuloarvion määrää suuremmaksi.

Tuulaakimaksut kaupunkiin osoitetuista tavaroista nousivat 15 489 656: 15 mk:aan ja vientitavaroista 14 290: 25 mk:aan. Ulkomailta maahan tuotujen, yleisestä varastosta otettujen tavarain tuulaakimaksut nousivat 1 501 607: 50 mk:aan, mikä määrä sisältyy jo edellä mainittuun tuontitavaroista saatuun tuulaakimaksujen kokonaismäärään. Kaupunkiin osoitetusta tavarasta suoritettua tuulaakia palautettiin 127 500: 55 mk, joten nettoveloitukseksi jää 15 376 445: 85 mk, ollen summa 4 797 040: 80 mk eli 45.3 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi.

Tuulaakimaksut muihin kaupunkeihin osoitetusta tavarasta nousivat 676 510: 30 mk:aan ollen summa 238 870: 95 mk eli 54.6 % suurempi kuin edellisenä vuonna. Kyseiset tuulaakimaksut jakautuivat v. 1942 ja v. 1941 seuraavien kaupunkien kesken:

	1942 Mk	1941 Mk
Tampere	465 254: 85	255 350: 15
Lahti	178 116: 30	133 079: 30
Hämeenlinna	10 804: 05	18 104: 45
Jyväskylä	22 335: 10	31 105: 45
Yhteensä	676 510: 30	437 639: 35

Näitä tuulaakimaksuja palautettiin 1 098 mk, joten kertynyt nettomäärä oli 675 412: 30 mk.

Liikennemaksujen kokonaismäärä oli 15 095 583: 85 mk, josta ulkomailta tulleista tavaroista 13 998 349: 85 mk, maasta viedyistä tavaroista 793 641 mk ja oman maan paikkakunnilta saapuneista tavaroista 303 593 mk. Ulkomailta maahan tuotujen, yleisestä varastosta otettujen tavarain liikennemaksut nousivat 1 244 328: 50 mk:aan, sisältyen määrä jo edellä oleviin ulkomailta tuotujen tavarain liikennemaksuihin. Palautukset, 3 598 mk, ja muille kaupungeille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut, 432 616: 50 mk, huomioiden, jää nettoveloitukseksi 14 659 369: 35 mk, ollen määrä 5 986 918: 80 eli 69.0 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi.

30 %:n kauttakulkuliikennemaksuja suoritettiin alla mainituille kaupungeille:

	Mk		Mk
Turku	330 510: 20	Vaasa	4 227: 95
Pori	50 494: 35	Pietarsaari	2 162: 85
Hanko	38 746: 90	Kotka	188: 60
Rauma	6 264: 30	Viipuri	21: 35
		Yhteensä	432 616: 50

Seuraavat kaupungit suorittivat satamahallintotoimiston satamakannantaosastolle Helsingin kaupungille tulevat 30 %:n kauttakulkuliikennemaksut:

	Mk		Mk
Tampere	90 423: 70	Mikkeli	1 941: 35
Lahti	42 363: —	Joensuu	1 644: 05
Vaasa	29 643: 70	Savonlinna	1 562: 75
Turku	24 634: 55	Hämeenlinna	1 518: 60
Kotka	15 650: 90	Porvoo	1 206: 05
Pori	7 514: 85	Rauma	539: 75
Jyväskylä	5 515: 35	Iisalmi	137: 75
Viipuri	2 899: 20	Loviisa	30: 40
Pietarsaari	2 721: 75	Uusikaupunki	2: 90
Kokkola	2 128: 95	Yhteensä	232 079: 55

Tämä määrä sisältyy edellä mainittuun liikennemaksujen kokonaismäärään.

Satamamaksut nousivat 3 743 103: 20 mk:aan, josta peruutukset ja alennukset, 8 091: 75 mk, vähennettyinä, jää nettovelotukseksi 3 735 011: 45 mk, ollen se 2 535 193: 80 mk eli 211.3 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi. Satamamaksujen veloitus jakautui erilaista liikennettä harjoittavien alusten kesken seuraavasti:

		Mk
1)	Aluksista, jotka saapuivat suoraan ulkomailta tai lähtivät ulkomaille...	3 327 130: 95
2)	Aluksista, jotka ulkomaan liikenteessä poikkesivat toiseen Suomen satamaan purkamaan tai lastaamaan	104 773: 20
3)	Aluksista, jotka tullikamaripassilla kulkivat kotimaisessa liikenteessä	5 860: 50
4)	Aluksista, jotka ilman tullikamaripassia kulkivat kotimaisessa liikenteessä	153 832: 70
5)	Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat matkustajaliikennettä	12 758: 85
6)	Aluksista, jotka tullikamaripiirissä harjoittivat hinauksia ja pelastuksia	3 609: —
7)	Jäämaksuja	135 138: —
	Yhteensä	3 743 103: 20

Ulkomaista liikennettä harjoittavien alusten, ryhmien 1, 2 ja 7, satamamaksut jakautuivat edellisen jakoperusteen ja alusten kotipaikan mukaan seuraavasti:

Ryhmä	Helsinkiläiset alukset, mk	Muut suomalaiset alukset, mk	Ulkomaiset alukset, mk	Yhteensä, mk
1)	802 754: 80	348 568: 20	2 175 807: 95	3 327 130: 95
2)	52 978: 80	32 980: 50	18 813: 90	104 773: 20
7)	44 763: 75	21 588: 75	68 785: 50	135 138: —
Yhteensä	900 497: 35	403 137: 45	2 263 407: 35	3 567 042: 15

Satamamaksuista tuli helsinkiläisten alusten osalle 25.2 %, muille suomalaisille aluksille 11.3 % ja ulkomaisille aluksille 63.5 %.

Kotimaan liikenteessä kulkevien alusten satamamaksut nousivat 176 061: 05 mk:aan.

Makasiinivuokria saatiin 112.9 % enemmän kuin mitä kertomusvuoden talousarviossa oli arvioitu, ja olivat ne 333,816: 85 mk eli 109.5 % suuremmat kuin edellisenä vuonna. Eri tavaravajain kesken vuokrat jakautuivat seuraavasti:

	Mk		Mk		Mk
N:o 1	14 622: 40	N:o 7	54 829: 40	N:o 11	149 277: 20
» 2	16 859: 80	» 8	34 467: 85	» 12	131 363: 40
» 3	22 619: —	» 9	52 492: 80	Tullik. I, pakkahuone	35 642: 60
» 4	74 950: 80	» 10	51 504: 80	Yhteensä	638 630: 05

Paikanvuokrat ylittivät 16.8 %:lla tuloarviossa arvioidun määrän ollen 316 443: 40 mk eli 7.3 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suuremmat. Laitureille varastoidusta

tavarasta kertyi vuokria 705 765: 20 mk ja vuokratuista varastoalueista 3 966 058: 45 mk, ollen viimeksi mainitusta määrästä 746 978 mk eli 18.8 % Helsingin makasiini oy:n suorittamaa vuokraa.

Aluksille annetusta vedestä kertyi tuloja 61.8 % yli arvioidun määrän nousten määrä 404 624 mk:aan eli 49.1 % suuremmaksi kuin edellisenä vuonna.

Venelaiturimaksut alittivat 5.3 %:lla talousarviossa arvioidun määrän ja olivat 970 mk eli 1.0 % edellisen vuoden vastaavaa määrää pienemmät.

Lentokoneiden satamamaksujen veloitus oli sama kuin talousarviossa arvioitu määrä, 30 000 mk, ollen yhtä suuri kuin edellisen vuoden vastaava veloitus.

Nettoveloitus nousi kertomusvuonna 43 206 968: 55 mk:aan ollen 14 827 385: 60 mk eli 52.2 % edellisen vuoden vastaavaa määrää suurempi. Palautukset ja peruutukset olivat 572 904: 80 mk, edellisenä vuonna 797 320: 15 mk.

Veloitusilmoituskirjoja oli 116 514 eli 12 373, 11.9 %, enemmän kuin edellisenä vuonna. Keskimääräinen veloitettu määrä kutakin ilmoituskirjaa kohden selviää seuraavasta:

	Ilmoituskirjain koko lukumäärä	Veloitettu bruttomäärä, mk	Keskimääräinen veloitettu määrä, mk
Pääosasto	36 587	10 573 687: 25	289: —
Alaosasto	21 157	1 086 893: 90	51: 37
I haaraosasto	22 465	6 409 723: 85	285: 32
II » [1]	—	—	—
III »	14 152	11 843 884: 85	836: 91
IV »	19 777	11 352 995: 45	574: 05
V »	2 376	2 512 688: 05	1 057: 53
Yhteensä	116 514	43 779 873: 35	375: 75

Maksuista vapautettujen veloitusilmoituskirjojen lukumäärä oli 18 769, niistä 114 kauttakulkutavaroita varten.

Eri kuukausien kesken veloitus [2] v. 1942 ja v. 1941 jakautui seuraavasti:

Kuukausi	1942 Mk	1941 Mk
Tammikuu	3 253 851: 05	3 109 560: 65
Helmikuu	1 700 353: 35	904 162: 75
Maaliskuu	1 755 452: 15	1 283 436: 55
Huhtikuu	2 004 213: 80	3 177 929: 70
Toukokuu	3 726 279: 95	4 194 174: 40
Kesäkuu	6 312 200: 95	3 199 632: 35
Heinäkuu	5 550 972: 90	2 519 369: 55
Elokuu	3 948 551: 80	2 482 052: 35
Syyskuu	4 353 938: 05	1 502 151: 05
Lokakuu	4 359 561: 35	2 781 385: 40
Marraskuu	3 209 303: 90	1 653 414: 70
Joulukuu	3 328 730: 10	2 128 561: 65
Yhteensä	43 503 409: 35	28 935 831: 10

Saatavia edellisiltä vuosilta oli 428 672: 35 mk; kun summaan lisätään vuoden nettoveloitus, oli veloitettava määrä 43 635 640: 90 mk.

Kannanta. Kertomusvuoden veloituksia kertyi kassaan 42 833 684: 10 mk ja edellisen vuoden veloituksia 274 267: 75 mk eli yhteensä 43 107 951: 85 mk, ollen summa 98.8 % koko veloitettavasta määrästä. Rahatoimiston välityksellä kannettiin kertomusvuoden veloituksista 543 567: 50 mk ja edellisen vuoden veloituksista 142 762: 50 mk, yhteensä 686 330 mk. Poistoja kertymättömistä saatavista tehtiin 2 000 mk:n arvosta v:lta 1940.

[1] Suljettuna koko kertomusvuoden. — [2] Huomioon ottamatta Helsingin makasiini oy:n suoritettavaa korvausta satamakannantaosaston viranhaltijain palkkauksesta, 276 464 mk v. 1942 ja 241 072 mk v. 1941.

Palautukset kertomusvuoden veloituksista 572 904: 80 mk ja edellisen vuoden veloituksista 28 025: 75 mk eli yhteensä 600 930: 55 mk huomioiden, jäi nettokannannaksi 43 193 351: 30 mk ja saatavia seuraavaan vuoteen 412 263: 85 mk, josta 402 621: 75 mk kertomusvuodelta, 659: 05 mk edelliseltä vuodelta, 933: 60 mk v:lta 1940, 1 215: 35 mk v:lta 1939 ja 6 834: 10 mk v:lta 1938. Vararikoissa ei valvottu saatavia.

Helsingin makasiini oy:n kautta veloitettiin tuulaakia 7 158 694: 05 mk ja liikennemaksua 6 706 989: 45 mk eli yhteensä 13 865 683: 50 mk.

Tullipakkahuoneen ulkopuolella tapahtuva tavarain punnitseminen. Tullipakkahuoneen ulkopuolella suoritettiin tavarain punnitsemisia 17 eri liikkeelle, joiden laskuun punnittiin 86 431 tonnia erilaista tavaraa ja mitattiin 1 298 m^3 polttopuuta. Näihin toimituksiin käytettiin kaikkiaan 7 208 tuntia, ja vaakamestarit kantoivat niistä korvauksia 249 195:50 mk, mistä määrästä tuli heidän omiksi palkkioikseen 65 909: 05 mk, heidän 29 apulaisensa palkkioiksi 146 855: 25 mk ja muihin kustannuksiin 36 431: 20 mk.

Helsingin makasiini oy. varastoi kertomusvuonna tavaraa 14 360 tonnia; edellisenä vuonna vastaava määrä oli 20 875 tonnia. Varastosta annettiin tavaraa 14 759 tonnia; vastaava määrä edellisenä vuonna oli 24 280 tonnia.

Yhtiön laiturihuolto v. 1942 ja v. 1941 osoitti seuraavaa:

	1942	194
Aluksien lukumäärä	284	159
Tavaralähetysten lukumäärä	39 468	22 116
Siitä laiturihuollon kautta	38 112	21 022
Kokonaislastit, tonneja	313 034	161 625
Siitä laiturihuollon kautta, tonneja	191 796	94 493

26. Teurastamo

Teurastamon toimintakertomus [1]) v:lta 1942 oli seuraavan sisältöinen:

Teurastamolautakunta. *Kokoonpano ja kokoukset.* Kokouksessaan joulukuun 17 p:nä 1941 kaupunginvaltuusto valitsi teurastamolautakunnan puheenjohtajaksi varatuomari E. Tulenheimon sekä lautakunnan muiksi jäseniksi kaupungineläinlääkäri eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin, tarkastaja S. Koskisen, toimittaja A. E. Leinon ja pankintaloudenhoitaja A. E. Monnbergin. Kaupunginhallituksen edustajana lautakunnassa oli sosiaali- ja opetusasiain johtaja J. W. Keto. Lautakunnan varapuheenjohtajana toimi eläinlääketieteentohtori W. Ehrström ja sihteerinä kaupunginhallituksen kansliasihteeri A. Blomberg.

Teurastamolautakunta kokoontui v. 1942 13 kertaa ja sen käsittelemien asiain pykäläluku oli 152 sekä lähetettyjen kirjeiden luku 59.

Lausunnot y. m. Lautakunnan kertomusvuonna kaupunginhallitukselle antamista lausunnoista ja esityksistä mainittakoon seuraavat, jotka koskivat: ravintolan vuokran alentamista; vanhojen tuulettajamoottorien myyntiä; tuntipalkkalaisten pohjapalkan määräämistä; palkanmaksussa tapahtuneen erehdyksen korjaamista; jäähdytysosaston n:o 1 muuttamista syväjäädyttämöksi; eläinlääketieteentohtori W. Ehrströmin määräämistä hoitamaan v. t. toimitusjohtajan virkaa elokuun 1 p:stä lukien; höyrykattilan tulipesän muuttamista halkolämmitykseen sopivaksi; kalasataman hallinnon järjestämistä tarpeellisine muutoksineen teurastamolautakunnan ja teurastamontoimiston johtosääntöihin; neuvottelukunnan asettamista kalasatamaa varten; apulaisjohtaja J. Sjölundin määräämistä toimimaan oman toimensa ohella apulaiskaupungineläinlääkärinä; lihantukkumyyntihallin järjestyssääntöjen 2 §:n muuttamista; ketunlihan tarkastusta; jäähdyttämö maksujen määräämistä; kallioväestönsuojan käytäntöönottamista yleisenä väestönsuojana; kalasataman aluevuokran määräämistä; sekä alueiden varaamista kala- ja lihaliikkeitä varten kalasataman ja teurastamon läheisyydestä.

Teurastamon toiminta

Isänmaan vapauden puolesta uhrasivat henkensä seuraavat teurastamon palveluksessa toimineet henkilöt:

Halliapulainen Heikki Lindberg kaatui sodassa huhtikuun 12 p:nä 1942 ja teurastaja Arvi Nyman kaatui sodassa toukokuun 22 p:nä 1942.

Henkilökunta. Toimitusjohtaja H. Tallqvistin ollessa edelleen koko kertomusvuoden sotapalveluksessa hoiti toimitusjohtajan tehtäviä oman toimensa ohella tammikuun 1 p:stä heinäkuun 19 p:ään v. t. apulaisjohtaja O. K. Lönnmark ja heinäkuun 20 p:stä 30 p:ään apulaisjohtaja J. Sjölund sekä elokuun 1 p:stä lukien kaupungineläinlääkäri W. Ehrström tohtori Lönnmarkin jäädessä edelleen v. t. apulaisjohtajaksi. Tohtori Lönnmark oli sairaana heinäkuun 20 p:stä elokuun 14 p:ään. Apulaisjohtaja J. Sjölund oli lomautettuna armeijasta kesäkuun 1 p:stä heinäkuun 31 p:ään ja vapautettiin sotapalveluksesta lokakuun 28 p:nä. Vuosilomansa hän nautti kesäkuun 1 p:stä heinäkuun 19 p:ään, lokakuun 29 p:stä marraskuun 15 p:ään ja joulukuun 24 p:stä 31 p:ään. Tar-

[1]) Eräät kertomusta seuranneet taulukkotiedot, joita ei ole tähän merkitty, on julkaistu Helsingin kaupungin tilastollisessa vuosikirjassa v:lta 1942/43.

kastuseläinlääkärit B. O. Engdahl ja T. Troberg olivat koko kertomusvuoden sotapalveluksessa, ollen edellinen lomautettuna syyskuun 9 p:stä lokakuun 8 p:ään ja jälkimmäinen lomautettuna elokuun 1 p:stä syyskuun 30 p:ään, jona aikana he nauttivat vuosilomansa. Kirjanpitäjä O. V. Salmi oli niinikään koko kertomusvuoden sotapalveluksessa. Viransijaisina toimivat tammikuun 1 p:stä toukokuun 31 p:ään toimistoapulainen I. Heinonen ja kesäkuun 1 p:stä alkaen vaakaaja K. Carlander.

Henkilökuntaan kuuluivat lisäksi apulaiseläinlääkäri, kassanhoitaja, 2 nuorempaa toimistoapulaista, joista toinen oli sotapalveluksessa huhtikuun 25 p:stä lukien, vahtimestari, 2 trikiinintutkijaa, hallin ylimies, joka vapautui sotapalveluksesta huhtikuun 27 p:nä, 3 halliesimiestä, joiden toimista yksi oli avoinna, jäähdyttämön hoitaja, tarkastusapulainen, jonka toimi oli avoinna, leimaaja, joka oli sotapalveluksessa, tainnuttaja, näytteenottaja, 6 halliapulaista, joista yksi oli sotapalveluksessa ja yhden toimi oli avoinna huhtikuun 12 p:stä lukien, 7 vaakaajaa, joista yksi oli sotapalveluksessa koko vuoden ja kaksi vapautui sotapalveluksesta vastaavasti maaliskuun 24 p:nä ja huhtikuun 27 p:nä, käyttöpäällikkö, 2 koneenkäyttäjää, 3 lämmittäjää, portinvartija, 3 vartijaa, joista yksi oli sotapalveluksessa elokuun 15 p:stä lukien ja yksi oli virkavapaana joulukuun 1 p:stä lukien, navettamies ja 2 siivoojaa. Tilapäistä työvoimaa oli lisäksi tilapäinen toimistoapulainen, ylimääräinen toimistoapulainen tammikuun 1 p:stä lokakuun 31 p:ään, tilapäinen vuotienleimaaja, joka oli sotapalveluksessa huhtikuun 25 p:stä lukien, 2 korjausmiestä koneosastolla, tilapäinen siivooja, 7 apu- ja puhtaanapitomiestä, joista neljä oli sotapalveluksessa koko vuoden ja yksi heinäkuun 15 p:stä lukien, sekä 11 teurastajaa, joista neljä oli sotapalveluksessa.

Sairaslomaa nautti henkilökunnasta 17 henkilöä yhteensä 211 vuorokautta ja tapaturmien johdosta oli työhön kykenemättöminä 4 henkilöä yhteensä 157 vuorokautta.

Teurastusosastot. *Teurastusosastoilla* teurastettiin ja tarkastettiin v. 1938—42 seuraava määrä eläimiä:

	1938	1939	1940	1941	1942
Sonneja	4 439	5 007	4 677	381	182
Lehmiä	20 015	22 571	34 771	3 382	2 253
Hiehoja ja isoja vasikoita	17 294	18 946	22 538	1 493	548
Pikkuvasikoita	4 271	5 549	5 623	694	315
Lampaita ja vuohia	14 039	15 643	14 055	276	79
Sikoja	24 901	30 210	15 560	3 147	1 164
Porsaita	200	259	148	67	31
Hevosia	207	154	1 477	400	140
Poroja	1	—	—	—	—
Yhteensä	85 367	98 339	98 849	9 840	4 712

Edellä luetellut v:n 1942 ruhot vastasivat 476 504 kg lihaa, josta 72.4 % oli nautakarjan, 0.1 % lampaan, 20.3 % sian ja porsaan sekä 7.2 % hevosen lihaa.

Tarkastuksessa määrättiin erikoiskäsiteltäväksi 1 lehmä kun taas seuraava määrä hylättiin:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	1	6	6
Lehmiä	5	921	14	121	1 042
Hiehoja ja isoja vasikoita	—	—	—	—	—
Pikkuvasikoita	6	67	—	—	67
Sikoja	5	313	38	183	496
Hevosia	4	711	1	5	716
Yhteensä	20	2 012	54	315	2 327

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 5 114 kg elimiä, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 7 441 kg.

Teurastusosastoilla teurastetut eläimet oli tuotu kaupunkiin joko maanteitse tai rautateitse kuten alla olevasta yhdistelmästä lähemmin selviää:

	Maanteitse saapuneita	Rautateitse saapuneita	Kaikkiaan
Raavaita	2 165	1 133	3 298
Lampaita ja vuohia	42	37	79
Sikoja ja porsaita	1 076	119	1 195
Hevosia	79	61	140
Yhteensä	3 362	1 350	4 712

Karjatallien käyttö. Talleissa yötä olleiden eläinten määrä ilmenee seuraavista numeroista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita	51	97	130	95	138	109	205	28	67	339	328	524	2 111
Vasikoita	2	14	8	10	19	8	5	6	3	49	54	23	201
Lampaita	—	—	5	—	7	2	1	1	11	2	19	4	52
Sikoja	19	39	89	74	62	49	22	7	20	21	23	153	578
Porsaita	3	2	8	—	—	—	—	—	—	—	—	1	14
Hevosia	5	5	2	4	3	5	—	1	—	2	21	40	88
Yhteensä	80	157	242	183	229	173	233	43	101	413	445	745	3 044

Kaikista teuraseläimistä oli talleissa yli yön keskimäärin 64.6 %. Raavaista oli yli yön 70.1 %, lampaista 65.8 %, hevosista 62.9 % sekä sioista ja porsaista 49.5 %.

Rehuja myytiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Pahnoja	20	36	15	20	6	124	172	—	—	1 353	1 873	3 967	7 586

Suolipesimössä puhdistettiin eri kuukausina seuraavat määrät eri eläinten suolia ja mahoja:

	Tammik	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavasten, kpl	88	161	203	137	200	187	229	42	208	437	540	545	2 977
Sikojen ja hevosten, kpl	91	121	187	92	101	68	100	43	82	79	91	276	1 331
Pikkuvasikoiden, lampaiden ja porsaiden, kpl	28	27	22	22	36	39	8	14	25	49	91	39	400

Vuotien tarkastus. Teurastamossa teurastettujen eläinten vuotia tarkastettiin eri kuukausina seuraavat määrät:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu, kpl I lk.	II lk.	III lk.	Nylkyvikoja, kpl	%	Luonnonvikoja, kpl	%
Tammikuu	127	124	3	—	1	0.8	2	1.6
Helmikuu	192	189	3	—	—	—	3	1.6
Maaliskuu	226	212	14	—	—	—	14	6.2
Huhtikuu	169	151	17	1	—	—	18	10.7
Toukokuu	239	187	32	20	—	—	52	21.8
Kesäkuu	233	182	42	9	—	—	51	21.9
Heinäkuu	238	218	18	2	—	—	20	8.4
Elokuu	55	52	3	—	—	—	3	5.5
Syyskuu	229	222	7	—	—	—	7	3.1
Lokakuu	480	462	18	—	[1])10	[2])2.1	8	1.7
Marraskuu	625	604	20	1	—	—	21	3.4
Joulukuu	621	597	24	—	2	0.3	22	3.5
Yhteensä	3 434	3 200	201	33	[2])13	[2])0.4	221	6.4

Lisäksi tarkastettiin seuraavat määrät maalaisvuotia:

Kuukausi	Tarkastettu, kpl	Leimattu, I lk.	II lk.	III lk.
Tammikuu	703	472	187	44
Helmikuu	937	571	296	70
Maaliskuu	920	569	317	34
Huhtikuu	1 279	737	423	119
Toukokuu	613	321	239	53
Kesäkuu	493	209	225	59
Heinäkuu	715	382	284	49
Elokuu	388	231	112	45
Syyskuu	504	313	147	44
Lokakuu	849	552	233	64
Marraskuu	983	679	235	69
Joulukuu	880	595	238	47
Yhteensä	9 264	5 631	2 936	697

Siipikarjateurastamo. Kertomusvuonna oli siipikarjateurastamo vuokrattuna eräälle täällä toimivalle lihaliikkeelle.

Lihantarkastamossa tarkastettiin v:n 1942 kuluessa 553 068 kg lihaa keskipainojen mukaan laskettuna. Tarkastukset kohdistuivat 6 729.5 kg:aan paloiteltua lihaa sekä seuraavassa mainittuihin ruholajeihin; vertailun vuoksi julkaistaan myöskin v:n 1941 vastaavat luvut:

	1941 Koko ruhoja, kpl	1941 Puoli-ruhoja, kpl	1942 Koko ruhoja, kpl	1942 Puoli-ruhoja, kpl
Sonneja	159	—	49	—
Lehmiä	5 250	1	1 560	1
Hiehoja ja isoja vasikoita	5 430	3	1 483	—
Pikkuvasikoita	11 324	1	7 111	1
Lampaita ja vuohia	2 681	1	564	—
Sikoja	1 307	4	620	7
Porsaita	162	1	158	—
Hevosia	766	—	472	—
Yhteensä	27 079	11	12 017	9

[1]) Juutalaisten käyttämä teurastusmenetelmä. — [2]) Ks. edell. alav.

Lisäksi tarkastettiin v. 1942 337 ketun ruhoa.
Tarkastusten johdosta hylättiin seuraava määrä koko ruhoja ja ruhonosia:

	Hylättyjä koko ruhoja,		Hylättyjä ruhonosia,		Kaikkiaan,
	kpl	kg	kpl	kg	kg
Sonneja	—	—	1	76	76
Lehmiä	51	5 565	20	356	5 921
Hiehoja ja isoja vasikoita	9	256	13	142	398
Pikkuvasikoita	155	1 975	37	153	2 128
Lampaita ja vuohia	7	55	4	4	59
Sikoja	12	797	10	139	936
Hevosia	12	2 395	8	205	2 600
Yhteensä	246	11 043	93	1 075	12 118

Sitä paitsi hylättiin kaikkiaan 5 580 kg elimiä ja 83 kg paloiteltua lihaa, joten tällä osastolla hylätyn lihan kokonaismäärä oli 17 781 kg.

Tukkumyyntihallia, jäähdyttämöä ja syväjäädyttämöä käytettiin eri kuukausina seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Tukkumyyntihallissa myytiin:												
Raavaita ..... kpl	400	439	412	341	215	334	252	54	211	559	1 110	1 054	5 381
Isoja vasikoita . »	328	413	322	266	152	251	59	46	128	952	1 390	699	5 006
Pikkuvasikoita . »	1 001	979	974	915	402	279	188	67	101	68	1 459	1 119	7 552
Lampaita ..... »	88	100	98	35	18	31	7	5	21	166	625	428	1 622
Sikoja ..... »	413	546	425	187	157	110	52	53	53	113	163	202	2 474
Porsaita ..... »	10	2	3	1	8	—	1	3	—	1	—	10	39
Hevosia ..... »	80	78	63	32	24	25	14	15	8	55	328	254	976
Yhteensä, kpl	2 320	2 557	2 297	1 777	976	1 030	573	243	522	1 914	5 075	3 766	23 050
Muuta tavaraa, kg	12 949	10 770	5 092	2 829	10 946	654	570	1 780	722	12 020	15 569	8 458	82 359

Kilogrammoiksi muunnettuina muuttuvat edellä esitetyt numerot seuraaviksi:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	126 104	Toukokuu	70 989	Syyskuu	52 648
Helmikuu	138 236	Kesäkuu	76 126	Lokakuu	177 306
Maaliskuu	117 096	Heinäkuu	59 071	Marraskuu	344 431
Huhtikuu	87 104	Elokuu	21 647	Joulukuu	300 268
				Koko vuosi	1 571 026

Teurastamossa säilytettiin kertomusvuonna seuraavat määrät:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Jäähdyttämön riippuvien ruhojen osastoilla säilytettiin												
Raavaita ja isoja vasikoita ..... kpl	1 025	912	877	513	329	648	406	77	442	2 009	7 400	5 415	20 053
Pikkuvasikoita »	1 961	1 345	1 408	645	320	328	252	82	162	748	2 358	1 977	11 586
Lampaita ..... »	152	135	101	11	13	23	4	3	20	152	838	608	2 060
Sikoja ..... »	537	386	412	187	240	105	132	63	151	179	344	797	3 533
Porsaita ..... »	156	92	101	7	5	5	7	1	—	4	7	12	397
Hevosia ..... »	148	76	84	14	12	47	12	14	10	82	841	864	2 204
Hirviä ..... »	—	—	—	1	—	—	—	—	—	40	64	11	116
Kettuja ..... »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	84	84
Yhteensä, kpl	3 979	2 946	2 983	1 378	919	1 156	813	240	785	3 214	11 852	9 768	40 033
Muuta tavaraa, kg	4 848	4 750	4 970	797	10 975	642	1 343	2 250	16 757	18 102	2 220	92 506	160 160
	Syväjäädyttämössä säilytettiin:												
Metsänriistaa ..... kg	426	1 485	7 360	10 300	14 365	10 387	2 112	2 952	17 834	83 857	19 335	8 324	178 737
Kanoja y.m. siipikarjaa ..... »	958	665	1 754	2 011	96	697	1 375	2 658	4 049	12 004	11 753	1 092	39 112
Lihaa ..... »	18	34	694	476	2 156	688	2 523	221	12 863	10 533	20 487	31 873	82 566
Muuta tavaraa .. »	163	1 535	3 124	1 159	752	187	990	1 521	242	648	673	1 493	12 487
Metsästäjäkoppeja	—	—	—	—	—	—	—	—	19 000	—	—	—	19 000
Yhteensä, kg	1 565	3 719	12 932	13 946	17 369	11 959	7 000	7 352	53 988	107 042	52 248	42 782	331 902

Teurastusosastoilta ei vuoden kuluessa suoraan viety lihaa, jäähdyttämöstä vietiin marraskuussa 24 sikaa ja joulukuussa 10 sikaa, yhteensä 34 sikaa, sekä lihantarkastamosta yhteensä 1 825 ruhoa ja 447 kg paloiteltua lihaa, kuten seuraavasta taulukosta lähemmin selviää:

	Tammik.	Helmik	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Lihantarkastamosta suoraan vietiin:												
Raavaita ..... kpl	39	4	21	9	11	2	3	2	1	15	87	14	208
Isoja vasikoita »	10	6	45	12	21	4	7	2	2	41	138	21	309
Pikkuvasikoita »	43	70	213	191	103	51	28	2	40	103	211	71	1 126
Lampaita ..... »	1	1	7	—	1	—	—	1	—	—	48	—	59
Sikoja ..... »	10	5	16	16	5	2	5.5	—	2	2	11	—	74.5
Hevosia ..... »	2	2	4	1	4	1	1	—	5	3	25	—	48
Yhteensä, kpl	105	88	306	229	145	60	44.5	7	50	164	520	106	1 824.5
Paloiteltua lihaa, kg	—	—	5	125.5	—	—	277	39	—	—	—	—	446.5

Teurastamon juoksuratoja, sähkövintttureja y. m. laitteita käytettiin seuraavaa muualta tarkastettua lihamäärää varten:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Raavaita ..... kpl	53	110	105	141	39	158	12	7	18	240	571	241	1 695
Isoja vasikoita »	112	182	148	155	78	167	37	29	59	660	940	434	3 001
Pikkuvasikoita »	170	160	261	187	133	77	30	36	23	411	983	712	3 183
Lampaita ..... »	15	40	44	14	9	20	5	—	—	105	489	383	1 124
Sikoja ..... »	217	337	202	53	47	38	21	15	12	60	88	62	1 152
Porsaita ..... »	4	—	3	1	4	—	—	3	—	1	—	10	26
Hevosia ..... »	14	26	13	14	9	8	4	6	3	36	175	154	462
Yhteensä, kpl	585	855	776	565	319	468	109	96	115	1 513	3 246	1 996	10 643
Muuta tavaraa, kg	4 223	6 273	6 586	3 700	11 368	2 833	846	3 667	1 258	9 577	3 501	21 443	75 275

Edellä mainittu lihamäärä oli kiloissa laskettuna eri kuukausina seuraava:

	Kg		Kg		Kg
Tammikuu	29 417	Toukokuu	30 423	Syyskuu	8 593
Helmikuu	48 364	Kesäkuu	37 967	Lokakuu	94 841
Maaliskuu	39 957	Heinäkuu	6 710	Marraskuu	185 380
Huhtikuu	35 977	Elokuu	8 850	Joulukuu	126 735
				Koko vuosi	653 214

Punnitseminen. Seuraavat numerot valaisevat laitoksessa suoritettua muuta punnitsemista:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Vuotia ..... kpl	787	1 073	974	1 331	776	663	749	395	658	1 169	1 368	1 349	11 292
Elävää karjaa »	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Teurastusosastoilla:													
Hevosia, raavaita, sikoja ..... »	—	8	12	6	25	4	22	14	7	—	226	219	543
Vasikoita, lampaita, porsaita ..... »	—	11	44	94	—	19	—	—	—	7	30	27	232
Yhteensä, kpl	787	1 092	1 030	1 431	801	686	771	409	665	1 176	1 624	1 595	12 067
Muuta tavaraa, kg	837	—	—	—	—	—	178	—	—	111	106	75	1 307

Lihan hinnoittelussa noudatettiin kansanhuoltoministeriön määräämiä rajahintoja.

Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen sekä autoilla ja tuonti ulkomailta v. 1935—42 ilmenee taulukosta n:o I.

Laboratorio. Vuoden kuluessa tehtiin laboratoriossa 161 täydellistä bakteriologista tutkimusta keittokokeineen, 25 pienempää bakteriologista, bakterioskopista ja histologista tutkimusta, 22 keittokoetta ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta sekä 1978 sian ruhoa, 337 ketun ruhoa ja 2 156 kg paloiteltua sianlihaa koskevat trikiinikokeet.

Täydellisiä koko ruhoja koskevia bakteriologisia tutkimuksia valaisevat seuraavat yksityistiedot:

Ruhot olivat saapuneet			Ruholajit							Tutkimukset osoittivat ruhojen olevan				Tutkittuja koko ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Muualta	Raavaita	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Sikoja	Porsaita	Lampaita	Hevosia	Septikemisiä	Vahvasti bakteeripitoisia	Heikosti bakteeripitoisia	Bakteerivapaita	
15	146	—	71	58	10	5	—	1	16	2	31	107	21	161

Kaikista tutkituista ruhoista 1.2 % oli septikemisiä, 85.7 % bakteeripitoisia ja 13.1 % bakteerivapaita.

Septikemisistä ruhoista mainittakoon vielä seuraavaa:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit		Septikemian olivat aiheuttaneet				Septikemisiä ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Kolibakteerit	Streptokokit	Diplokokit	Anaerobabakteerit	
Absoluuttiset luvut								
—	2	—	2	2	—	—	—	2
% tutkituista ruhoista				% septikemisistä ruhoista				
—	1.4	—	20.0	100.0	—	—	—	100.0

Täydellisen bakteriologisen tutkimuksen yhteydessä tehtiin ruhoista keittokokeita ja todettiin 39 ruhossa vierasta hajua, tehden tämä 24.2 %. Haju oli 10 tapauksessa vahva ja 29 tapauksessa heikko.

Tutkimusten perusteella hylättiin ruhoista kokonaan 40 eli 24.8 %. Ainoastaan keittokokeen perusteella hylättiin ruhoista 3 eli 1.9 %.

Taulukko III valaisee näitä tutkimuksia yksityiskohtaisemmin.

Pienemmät bakteriologiset, bakterioskopiset ja histologiset tutkimukset jakautuivat seuraavasti: 10 pernaruttokoetta, 12 tuberkuloosikoetta.

Kaikki pernaruttokokeet olivat kielteisiä.

Tuberkuloositutkimuksia valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit		Diagnoosi					Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
				Myönteinen				Kielteinen	
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Raavaita	Sikoja	Raavaita	Sikoja	Mikroskoopin avulla	Marsun avulla		
12	—	3	9	1	6	7	—	5	12

Myönteisiä tuloksia tutkimuksista saatiin 58.3 % pelkästään mikroskoopilla. Marsuja ei ole istutettu. Myönteisesti reagoiva raavas oli ulkomailta tuotu.

Keittokokeita ilman samanaikaista bakteriologista tutkimusta valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Ruhot olivat saapuneet		Ruholajit									Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
		Sikoja			Sonneja	Lehmiä	Hiehoja ja isoja vasikoita	Pikkuvasikoita	Lampaita	Hevosia	
Teurastusosastoilta	Lihantarkastamosta	Salakarjuja	Karjuja tai myöhään salvettuja	Muita							
Tutkittuja ruhoja kaikkiaan											
5	17	7	—	—	—	7	—	5	—	3	22
Kokeessa myönteisen tuloksen antaneita ruhoja											
—	12	2	—	—	—	4	—	3	—	3	12
Kokeen perusteella hylättyjä ruhoja											
—	9	—	—	—	—	3	—	3	—	3	9
Hylättyjen prosenttiluvut											
—	52.9	—	—	—	—	42.9	—	60.0	—	100.0	40.9

Trikiinien varalta otettiin näytteet teurastushalleista yhteensä 1 195 siasta ja porsaasta ja lihantarkastamosta yhteensä 783 siasta ja porsaasta sekä 2 156 kg:sta paloiteltua sianlihaa ja 337 kettua. Trikiinejä ei todettu.

Sairasosasto. Sairasosastossa ei teurastettu tai obdusoitu kertomusvuonna.

Tarkastuseläinlääkärien toteamat taudit ja niistä johtuvat toimenpiteet käyvät selville taulukosta n:o IV.

Matorakkulataudin *(Cysticercus inermis)* ja nystyrätaudin *(Tuberculosis)* esiintymistä valaisevat seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

Matorakkula (Cysticercus inermis):

Tarkastuspaikka		Rakkuloiden luku		Rakkulat olivat		Rakkulat löytyivät			Ruhoja kaikkiaan
Teurastusosastot	Lihantarkastamo	Yksi	Useampia	Eläviä	Kuolleita	Ainoastaan päästä	Ainoastaan sydämestä	Useammista paikoista	
Absoluuttiset luvut									
1	—	1	—	1	—	1	—	—	1
Prosenttiluvut									
0.03	—	100.0	—	100.0	—	100.0	—	—	100.0

Nystyrätautia *(Tuberculosis)* todettiin vuoden aikana 380 nautaeläimessä, jotka olivat ulkomailta tuotuja. Sioissa olivat muutokset 3 tapauksessa huomattavissa ainoastaan nielurauhasissa ja 3 tapauksessa sekä nielu- että suolirauhasissa.

Matorakkula- *(Cysticercus inermis)* ja nystyrätaudin *(Tuberculosis)* esiintymiset v. 1934—42 ilmenevät alla olevasta yhdistelmästä:

	Cysticercus inermis		Tuberculosis			
Vuosi	Nautojen luku	%	Nautojen luku	%	Sikojen luku	%
1934	158	0.38	3	0.007	8	0.05
1935	140	0.36	12	0.03	30	0.15
1936	163	0.36	4	0.009	84	0.35
1937	165	0.32	1	0.002	119	0.45
1938	264	0.41	—	—	227	0.73
1939	273	0.41	1	0.0015	153	0.41
1940	70	0.08	—	—	11	0.05
1941	13	0.08	—	—	15	0.48
1942	1	0.02	[1])380	6.26	6	0.34

Käyttöosasto. *Konekeskus* käsitti konehallin, korjauspajan, jäätehtaan varastoineen sekä kellarikerroksessa olevat ainesten ja voiteluöljyn varastot. Jäähdytyshuoneiden jäähdyttämistä varten oli konehallissa kaksi turbojäähdytyskonetta à 240 000 ly/t —8°C +25°C, syväjäädytyshuoneiden jäähdyttämistä varten kaksi turbojäähdytyskonetta à 100 000 ly/t —18°C +25°C tarpeellisine apukoneineen sekä kirkkaan jään valmistuslaitos, jonka vuorokautinen valmistusmäärä oli 400 kpl 25 kg:n painoista jääkuutiota. Jäähdytyshuoneiden lämpötilojen ja ilman kosteuden tarkkailua varten oli konehalliin sijoitettu kaukolämpömittarit. Eri koneiden ja laitteiden käyttö selviää seuraavasta taulukosta:

[1]) Ulkomailta tuotuja eläimiä.

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
	Käyttöaika, tuntia ja minuuttia kaikkiaan												
Jäähdytyskoneet													
I	16.30	4.15	—	—	7.15	51.45	—	—	95.30	89.55	2.30	—	267.40
II	—	4.15	4.15	12.00	59.05	60.00	196.15	175.30	32.00	—	62.00	26.15	631.35
III	23.30	39.25	48.50	107.30	122.55	—	—	—	207.25	242.10	7.00	—	798.45
IV	32.45	—	—	—	10.00	177.40	220.05	179.25	66.45	—	224.10	147.30	1 058.20
Tyhjöpumput													
1	4.00	11.00	10.30	7.00	14.45	26.15	19.30	14.30	16.00	11.15	6.00	11.00	151.45
2	15.00	6.30	5.30	3.30	—	15.30	16.30	3.00	—	4.15	7.30	—	77.15
3	—	—	—	—	—	—	2.00	—	—	—	—	2.30	4.30
4	1.45	3.30	—	—	3.40	—	1.45	2.30	—	—	4.30	1.45	19.25
Suolaliuospumput jäähdyttämön													
1	—	5.45	4.15	12.20	68.15	112.30	197.55	180.10	127.30	89.55	2.30	—	801.05
2	16.45	3.00	—	—	—	—	—	—	—	—	62.00	51.15	133.00
syväjäädyttämön													
3	14.15	40.05	49.15	110.10	133.25	177.40	221.55	169.35	264.15	242.10	224.10	138.15	1 785.10
4	42.35	—	—	—	—	—	—	10.40	252.55	242.10	224.10	147.30	920.00
Jäähdytysveden kiertopumput													
5	46.05	—	—	—	6.15	—	—	—	—	—	—	—	52.20
6	15.55	44.20	50.10	119.55	129.40	—	—	—	—	—	—	163.10	523.10
7	—	—	—	—	23.35	189.45	231.50	192.55	275.05	256.20	233.50	—	1 403.20
Tuulettajat													
1	0.30	—	—	4.55	23.30	13.05	77.45	79.00	263.55	242.10	224.10	147.35	1 076.35
2	3.45	—	—	—	53.40	108.45	195.25	175.15	124.40	97.55	64.25	28.20	852.10
3	4.00	—	—	2.00	44.45	61.05	167.10	94.15	75.00	54.20	43.00	46.00	591.35
4	—	—	—	—	36.00	49.00	149.10	79.50	84.45	56.25	43.50	32.40	531.40
5	71.20	57.20	67.55	109.30	132.55	175.10	218.45	177.40	168.40	177.25	162.55	106.45	1 626.20
6	71.20	57.20	67.55	109.30	132.55	175.10	218.45	177.40	219.10	211.35	214.35	114.00	1 769.55
7	—	—	—	—	48.30	89.00	138.30	77.10	80.55	6.45	15.00	17.00	472.50
8	—	—	—	—	48.30	89.00	138.30	77.10	80.55	54.25	57.45	37.40	583.55
	Kilogrammaa												
Kloorikalsiumia käytetty													
S I	120	—	120	600	600	715	940	750	1 200	900	900	900	7 745
S II	—	110	—	225	—	—	2 140	1 950	900	300	600	—	6 225

Lämpökeskus. Eri rakennusten lämmittämistä ja tarvittavan lämpimän veden valmistamista varten on kaksi Babcock & Wilcox vesiputkikattilaa à 190 m², yhteensä 380 m² 10 kg:n työpaineella, varustettuna 160 m²:n suuruisella savukaasu-etulämmittäjällä sekä koneellisella hiilensyöttölaitteella (ketjuarinalla). Kertomusvuonna, jolloin oli pakko siirtyä puulämmitykseen, muutettiin yhden höyrykattilan tulipesä ja arinat puulämmitykseen sopiviksi. Toinen kattila oli edelleenkin varustettu kivihiililämmitykseen tarkoitetulla tulipesällä ja ketjuarinalla. Lämpökeskuksen käyttö kuukausittain selviää seuraavasta taulukosta:

Kuukausi	Höyrykattilat				Vettä kulutettu m³	Keskimääräinen käyttö vuorokaudessa			
	N:o I		N:o II			Lämmitetty, t. ja min.	Vettä kulutettu, m³	Kivihiiliä kulutettu, tonnia	Halkoja kulutettu, m³
	Lämmitetty, t. ja min.	Kivihiiliä kulutettu, tonnia	Lämmitetty, t. ja min.	Halkoja kulutettu, m³					
Tammikuu	462.10	113.15	—	—	107	14.55	3.452	3.650	—
Helmikuu	386.25	88.50	—	11	70	13.48	2.500	3.161	0.393
Maaliskuun	16.00	1.50	372.40	458	84	12.32	2.710	0.048	14.774
Huhtikuu	—	—	237.00	258	39	7.54	1.300	—	8.600
Toukokuu	—	—	132.30	132	22	4.16	0.710	—	4.258
Kesäkuu	—	—	41.30	46	14	1.03	0.467	—	1.533
Heinäkuu	—	—	34.30	46	2	1.07	0.065	—	1.484
Elokuu	—	—	25.30	36	4	0.49	0.129	—	1.161
Syyskuu	—	—	55.50	75	5	1.52	0.167	—	2.500
Lokakuu	—	—	105.30	153	20	3.24	0.645	—	4.935
Marraskuu	—	—	211.00	266	41	7.02	1.367	—	8.867
Joulukuu	—	—	299.00	388	56	9.39	1.806	—	12.516
Koko vuosi	864.35	203.15	1 515.00	1 869	464	6.31	1.271	0.557	5.121
Kattilat I + II yhteensä			2 379.35	—					

Vedenkulutus. Helsingin kaupungin vesijohtolaitokselta tulevan veden kulutus kuutiometreissä jakaantui eri osastoille kuukausittain seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lämpökeskus	107	70	84	39	22	14	2	4	5	20	41	56	464
Jäähdytyskoneet	4	11	4	54	132	195	287	299	173	108	71	35	1 373
Lämminvesisäiliö	656	528	611	410	434	376	408	292	432	598	582	633	5 960
Hallintorakennus	198	146	157	188	222	126	104	112	122	143	171	157	1 846
Ilmapumppu	—	—	1	—	—	1	3	—	2	1	—	—	8
Jäänvalmistus	—	—	16	1	2	—	—	—	—	—	—	—	19
Tukkumyyntihalli	34	18	17	34	69	105	72	32	11	13	21	19	445
Jäähdyttämöt	11	11	10	8	9	7	6	11	4	6	11	10	104
Sikateurastamo ja laboratorio	38	38	46	41	39	33	36	22	26	34	29	63	445
Suolipesimö	657	385	417	231	276	233	407	263	443	612	768	954	5 646
Mahojen tyhjennysosasto	885	926	1 444	974	896	888	1 396	606	1 785	1 740	2 824	3 086	17 450
Suurkarjan teurastamo	55	49	51	48	54	141	152	99	117	141	131	131	1 169
Lihantarkastamo	2	2	5	4	18	22	9	3	1	2	1	2	71
Saniteettiteurastamo	3	—	—	—	—	8	—	—	1	1	1	1	15
Suurkarjan talli	1	4	11	9	2	21	77	5	15	17	20	15	197
Pienen karjan talli	11	—	—	4	27	37	13	6	7	15	14	15	149
Lantala	50	34	4	6	15	17	9	10	13	13	12	20	203
Viemäriveden puhdistuslaitos	58	—	—	13	2	2	38	28	86	23	13	35	298
Lihavaunujen pesimö	3	—	1	2	7	3	2	1	1	18	8	2	48
Karjavaunujen pesimö	3	—	—	25	34	45	22	10	9	11	15	11	185
Kanateurastamo	32	27	34	28	36	37	25	21	45	50	33	30	398
Kesänavetta	—	—	—	—	—	—	—	—	28	10	27	20	85
Pihojen puhdistus	—	—	—	—	29	76	93	70	83	67	18	20	456
Kokonaiskulutus, m³	2 808	2 249	2 913	2 119	2 325	2 387	3 161	1 894	3 409	3 643	4 811	5 315	37 034

Rautatievaunupesimöt. Teurastamolle kuuluu sinne saapuvien liha- ja karjavaunujen puhdistus ja desinfioiminen. Eri kuukausina puhdistettiin rautatievaunuja seuraavasti:

	Tammik.	Helmik.	Maalisk.	Huhtik.	Toukok.	Kesäk.	Heinäk.	Elok.	Syysk.	Lokak.	Marrask.	Jouluk.	Koko vuosi
Lihavaunuja	9	—	2	7	4	10	6	2	3	23	33	6	105
Karjavaunuja	10	18	13	12	27	15	5	4	6	13	32	41	196
Yhteensä	19	18	15	19	31	25	11	6	9	36	65	47	301

Keskimääräinen vedenkulutus vaunua kohden oli 0.77 m³.

Sähkönkulutus. Laitoksen tarvitsema sähkövirta saadaan Helsingin kaupungin sähkölaitoksen muuntoasemalta pienjännitteisenä, suuria moottoreita varten 500 voltin ja pienempiä mottoreita varten 220/127 voltin jännitteellä. Eri jännitteisen sähkövirran kulutus kilovattitunneissa kuukausittain näkyy alla olevista numeroista:

	220/127 V:n valaistusvirta, kWh	220 V:n voimavirta, kWh	500 V:n voimavirta, kWh	Koko kulutus, kWh
Tammikuu	3 246	5 913	5 400	14 559
Helmikuu	1 995	3 459	3 100	8 554
Maaliskuu	1 433	3 082	3 500	8 015
Huhtikuu	1 369	4 286	7 900	13 555
Toukokuu	966	7 299	15 600	23 865
Kesäkuu	1 225	11 775	26 500	39 500
Heinäkuu	947	18 889	37 700	57 536
Elokuu	1 280	15 330	33 800	50 410
Syyskuu	1 287	17 448	33 300	52 035
Lokakuu	2 389	14 804	25 900	43 093
Marraskuu	3 518	15 088	20 400	39 006
Joulukuu	3 995	10 918	11 100	26 013
Koko vuosi	23 650	128 291	224 200	376 141

Teurastamon tulot ja menot. Talousarvion mukaan oli kertomusvuonna tuloja arvioitu kertyvän yhteensä 3 210 000 mk. Todellisuudessa tulot nousivat 3 261 157: 45 mk:aan, josta 924 744 mk saatiin halkovaraston myynnistä. Ilman tätä tuloerää, jota ei ollut talousarviossa edellytetty, olivat tulot 2 336 413: 45 mk, ollen siis 873 586: 55 mk eli 27.2 % arvioitua määrää pienemmät.

Eri tuloerät ilmenevät seuraavasta yhdistelmästä:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Ylitulot (+) tai vajaus (—), mk
Teurastusosastot	800 000: —	113 486: —	— 686 514: —
Lihantarkastusosasto	450 000: —	145 878: —	— 304 122: —
Tukkumyyntihalli	600 000: —	140 873: 05	— 459 126: 95
Kuljetusratojen y.m. käyttö	100 000: —	33 975: 95	— 66 024: 05
Jäähdyttämöt	600 000: —	1 263 140: 70	+ 663 140: 70
Suolipesimö	100 000: —	22 455: —	— 77 545: —
Navetta	50 000: —	22 275: 50	— 27 724: 50
Lihojen, vuotien y. m. punnitus	15 000: —	6 946: 50	— 8 053: 50
Konttorien, ravintolan y.m. vuokrat	125 000: —	250 530: 65	+ 125 530: 65
Rehut	40 000: —	12 682: 60	— 27 317: 40
Vaunujen puhdistus, hylkyliha, lanta y.m.	70 000: —	26 873: 40	— 43 126: 60
Vuotavaraston vuokrat ja ostoluvat	140 000: —	157 160: 50	+ 17 160: 50
Elävän karjan myyntimaksut	5 000: —	9: —	— 4 991: —
Kanateurastamo	35 000: —	45 441: 05	+ 10 441: 05
Erikseen mainitsemattomat tulot	15 158: —	[1])955 232: 05	+ 940 074: 05
Luontoisedut	64 842: —	64 197: 50	— 644: 50
Yhteensä	3 210 000: —	3 261 157: 45	+ 51 157: 45

Alla olevat luvut osoittavat miten kokonaistulot jakautuivat eri kuukausille:

	Mk		Mk
Tammikuu	187 938: 85	Heinäkuu	275 046: 25
Helmikuu	102 223: 55	Elokuu	108 974: 70
Maaliskuu	94 843: 85	Syyskuu	239 809: 05
Huhtikuu	164 504: 90	Lokakuu	452 991: 65
Toukokuu	122 263: 60	Marraskuu	237 784: 45
Kesäkuu	107 731: 10	Joulukuu	1 167 045: 50
		Yhteensä	3 261 157: 45

[1]) Tähän sisältyy tulot halkomyynnistä, 924 744 mk.

Kaupungin v:n 1942 talousarvioon merkittiin teurastamoa varten määrärahoja yhteensä 5 890 946 mk, johon kertomusvuoden kuluessa myönnettiin lisämäärärahoja yhteensä 25 242 mk. Kaikkiaan oli siis käytettävissä 5 916 188 mk, mistä käytettiin 5 527 416: 30 mk. Käytettyyn määrään sisältyy myös teurastamon tilitysvuokra, 1 178 460 mk. Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat seuraavasti:

	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk.	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	29 000: —	25 200: —	+ 3 800: —
Sääntöpalkkaiset virat[1])	1 649 136: —	2 119 116: —	— 469 980: —
Tilapäistä työvoimaa	114 720: —	100 374: 50	+ 14 345: 50
Kesälomasijaiset	65 000: —	14 382: —	+ 50 618: —
Vuokra	1 178 460: —	1 178 460: —	—
Lämpö	875 780: —	612 952: 95	+ [2])262 827: 05
Valaistus	75 000: —	32 122: 20	+ 42 877: 80
Siivoaminen	9 000: —	1 460: 20	+ 7 539: 80
Vedenkulutus	205 820: —	81 556: 10	+ 124 263: 90
Puhtaanapito	100 000: —	188 895: 50	— 88 895: 50
Painatus ja sidonta	60 000: —	10 283: 30	+ 49 716: 70
Tarverahat	95 000: —	32 105: 05	+ 62 894: 95
Vaatteiden pesu	10 000: —	3 561: 50	+ 6 438: 50
Koneiden ja työkalujen hankinta	56 000: —	9 498: 15	+ 46 501: 85
Yleisten laitteiden kunnossapito	220 000: —	167 068: 70	+ 52 931: 30
Tapaturmavakuutusmaksut	10 000: —	2 215: —	+ 7 785: —
Käyttövoima	576 250: —	304 551: 90	+ 271 698: 10
Rehut ja kuivikkeet	40 000: —	7 031: 75	+ 32 968: 25
Tarveaineet	143 742: —	128 815: 40	+ 14 926: 60
Korjaus- ja muutostyöt	200 000: —	320 810: 80	— 120 810: 80
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	203 280: —	186 955: 30	+ 16 324: 70
Yhteensä	5 916 188: —	5 527 416: 30	+ 388 771: 70

Sodan vaikutus teurastamon toimintaan. Lisäyksenä varsinaiseen teurastamon toimintakertomukseen tehdään tässä erinäisiä vertailuja normaalivuoden 1938 ja sotavuosien 1941 ja 1942 välillä samalla selvittäen tarkemmin teurastamon eri osastojen toimintaa sekä sota-ajan vaikutusta niihin.

Teurastus. Selvimmin esiintyy sodan vaikutus teurastuksen vähenemisessä. Jos otetaan vertauskohteeksi v. 1938, 1941 ja 1942, ilmenee kyseinen väheneminen seuraavalla tavalla:

	Kokonaismäärä, kpl			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Helsingissä teurastettu ..	131 669	22 065	13 449	83.2	89.8	39.0
Kaupungin teurastamossa teurastettu ...	85 367	9 840	4 712	88.5	94.5	52.1

Syitä tähän vähenemiseen etsiessämme on ensiksi muistettava v:n 1939—40 tilanteesta johtunut pakkoteurastus ja karjan menetys ja siitä aiheutuneet nykyään toimeenpannut pitokarjan lisäämistoimenpiteet. Suuresti vähentää myös teurastusta rehun puutteesta aiheutunut sikojen kasvatuksen huomattava väheneminen ja siirtyminen omaa tarvetta varten tarkoitettujen n.s. kotisikojen kasvatukseen sekä kuljetuskysymyksen aiheuttamat rajoitukset elävän karjan kuljetukselle. Vähenemiseen on myös syynsä laatuluokittelulla ja siitä johtuvalla laatumaksutavalla, sillä ymmärrettävistä syistä laatuluokittelu ei voi olla yhtenäinen kaikilla paikkakunnilla. Teurastus koetetaan mikäli mahdollista toimittaa kulutuspaikkakunnan teurastamossa, jotta teurastuksessa saatavat arvokkaat sivutuotteet jäisivät kulutuspaikkakunnalle, ja muutenkin tahdotaan ensijaisesti tyydyttää oman paikkakunnan tarve.

[1]) Tähän sisältyy vuoden kuluessa myönnettyjä lisämäärärahoja 25 242 mk — [2]) V:n 1942 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 274 905 mk.

Paitsi jo edellä mainittuja seikkoja vaikuttaa teurastuksen vähenemiseen kaupungin teurastamossa vielä lisäksi se, että kunnallinen teurastamo on yleishyödyllisenä laitoksena perustettu palvelemaan asiakkaitaan, jolloin nämä asiakkaat määräävät suurelta osalta laitoksen käyttöön vaikuttavista tekijöistä. Laitoksen asiakkailla ei liioin ole ollut tukenaan pääasiallisesti suuriin osuustoiminnallisiin teurastamoihin liittyneitä tuottajapiirejä. Valtion hankinnatkin on sijoitettu mieluimmin näille tuottajain yhteenliittymille, jotka keskitettyinä, yhtenäisen johdon alaisina toimivina ovat olleet paremmin varautuneita sodan poikkeuksellisiin oloihin, ja koska ymmärrettävistä syistä mainitunlaiset hankinnat säännöstelymääräysten valvonnankin kannalta halutaan keskittää mahdollisimman harvoihin käsiin.

V:n 1942 loppupuolella saivat kuitenkin teurastamossa toimivat liikkeet aikaan tarpeellisen toiminnan keskittymisen. Tämän vaikutuksesta ja neuvottelujen tuloksena, joihin myös teurastamon johto osallistui, on tämä yhtymä samoin kuin teurastamossa toimiva osuusliike saaneet toimittaakseen valtion hankintoja. Samoin saatiin loppupuolella vuotta kaupungin teurastamoon teurastettavaksi 600 kansanhuoltoministeriön Tanskasta hankkimaa Helsingin kulutukseen varattua raavasta. Loppupuoli vuotta näyttikin jo vähäistä nousua ja toivottavaa on, että kehitys jatkuisi suotuisaan suuntaan.

Lihantarkastamosta ja sen toiminnasta voidaan tehdä samanlainen prosenttilaskelma kuin teurastusosastoista:

	Tarkastettuja ruhoja, kpl			Vähennys (—), lisäännys (+), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Sonneja, lehmiä, hiehoja, isoja vasikoita ..	18 185	10 839	3 092	—40.4	—83.0	—71.5
Pikkuvasikoita	26 861	11 324	7 111	—57.8	—73.5	—37.2
Lampaita	15 788	2 681	564	—83.0	—96.4	—79.0
Sikoja, porsaita	6 718	1 469	778	—78.1	—88.4	—47.0
Hevosia	186	766	472	+311.8	+153.8	—38.4
Yhteensä	67 738	27 079	12 017	—60.0	—82.2	—55.6

Tässäkin kuvastuu selvä sodan luomien poikkeuksellisten olojen aiheuttama väheneminen lihan tuotannossa ja tuonnissa pääkaupunkiin.

Tukkumyyntihallista, jonka käyttö oleellisesti liittyy edellisiin, rajoitumme tekemään seuraavat vertailevat prosenttilaskelmat:

	Kokonaismäärä, kg			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Myyty liha	14 233 103	3 377 678	1 571 026	—76.3	—89.0	—53.5

Jäähdyttämö ja syväjäädyttämö. Jos edelleen vertaamme v. 1938, 1941 ja 1942 saamme varsinaisen jäähdyttämön käytöstä seuraavan kuvan:

	Kokonaisluku, kpl			Vähennys (—), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Säilytettyjä ruhoja	201 698	72 199	40 033	—64.2	—80.2	—44.6

Numerot kuvastavat jälleen teurastusosastoilla, lihantarkastamossa ja tukkumyyntihallissa tapahtunutta vähenemistä.

Sen sijaan muussa säilytyksessä on ollut huomattavaa nousua. Niinpä jäähdytysosastot n:ot 2, 3 ja 8 ovat toukokuun 15 p:stä 1942 lukien olleet vuokrattuina voin säilytykseen ja osasto n:o 6 sekä osa osastosta n:o 7 heinäkuun 15 p:stä 1942 alkaen Tanskasta tuotujen lihajalosteiden säilytykseen. Nämä vuokraukset ovatkin täysin korvanneet kappalesäilytyksessä tapahtuneen vähentymisen.

Osasto, jonka toiminta osoittaa huomattavaa nousua, on syväjäädyttämö, kuten seuraavista luvuista ilmenee:

	Kokonaismäärä, kg			Lisäännys (+), %		
	1938	1941	1942	1938/41	1938/42	1941/42
Säilytetty tavara	87 703	187 183	331 902	+113.4	+278.4	+77.3

Niinpä on ollutkin pakko laajentaa tätä osastoa. Tässä tarkoituksessa muutettiin lihakoppiosasto n:o 1 syväjäädyttämöksi. Osasto valmistui syväjäädyttämöksi syyskuun 1 p:nä 1942. Sinne sijoitettiin 42 säilytyskoppia à 3.4 m² sekä lisäksi 83 n.s. metsästäjäkoppia. Kaikki kopit vuokrattiin heti, eivätkä kaikki saaneet tilaamaansa koppimäärää. Metsästäjäkopeista oli niinikään vilkasta kysyntää, jota ei voitu tyydyttää.

Tulot. Tässä tehdään vertailuja v:n 1941 ja 1942 tulojen välillä sekä prosenttilaskelma, josta ilmenee v:n 1938, 1941 ja 1942 eri tuloryhmien osuus kokonaistuloihin:

Tuloerä	1941 Kokonaismäärä, mk	1942 Kokonaismäärä, mk	1938 %	1941 %	1942 %
Teurastusosastot	227 544: —	113 486: —	26.4	9.5	4.9
Lihantarkastamo	371 486: —	145 878: —	12.4	15.5	6.2
Tukkumyyntihalli	315 031: 15	140 873: 05	25.3	13.2	6.0
Kuljetusradat	59 628: 55	33 975: 95	5.4	2.5	1.5
Jäähdyttämöt	926 944: 40	1 263 140: 70	14.4	38.7	54.1
Luontoisetujen korvaukset	57 285: —	64 197: 50	0.8	2.4	2.7
Muut tulot	436 839: 35	[1])574 862: 25	15.3	18.2	[1])24.6
Yhteensä	2 394 758: 45	[1])2 336 413: 45	100.0	100.0	100.0

Muiden tuloryhmien kehitys onkin selostettu yksityiskohtaisesti edellä paitsi Muut tulot nimisen, josta lyhyesti voidaan mainita seuraavaa: Tulot nousivat erinäisten uusien vuokrausten ja vuokranperimisten johdosta, joista mainittakoon ravintolan vuokran nousu, tukkumyyntihallin ja noutohallin osittainen vuokraus, vuotatarkastushuoneiden vuokraus, alueen vuokraus säilytystilaksi sekä sähkölaitokselta ja elintarvikekeskukselta perityt vuokrat. Laskua tapahtui tämän momentin tuloissa suolipesimön, navetan, punnituksen ja vaunujen puhdistuksen osalta, joka taas johtui teurastuksen vähenemisestä.

Menot. V:n 1942 kokonaismenot nousivat 5 527 416: 30 mk:aan. Selvemmän kuvan saamiseksi menoerät on alla olevassa yhdistelmässä jaoiteltu muutamiin pääryhmiin ja vertailun vuoksi on niihin rinnastettu v:n 1941 tulot, minkä lisäksi v:n 1938, 1941 ja 1942 menoerien osuudesta kokonaismenoihin on tehty seuraava prosenttilaskelma:

Menoerä	1941 Kokonais-määrä, mk	1942 Kokonais-määrä, mk	1938 %	1941 %	1942 %
Palkkausmenot	2 400 583: 90	[2])2 634 923: 30	37.0	38.1	47.7
Palkkiot	27 100: —	25 200: —	0.6	0.4	0.5
Sääntöpalkkaiset virat	1 850 196: 75	2 119 116: —	28.5	29.4	38.3
Tilapäistä työvoimaa	115 354: 35	100 374: 50	6.0	1.8	1.8
Kesälomasijaiset	32 909: 20	14 382: —	0.8	0.5	0.3
Puhtaanapito	375 023: 60	188 895: 50	1.1	6.0	3.4
Teurastajien käyttäminen erinäisissä teurastamon töissä	—	186 955: 30	—	—	3.4
Vuokra	1 176 860: —	1 178 460: —	25.8	18.6	21.3
Käyttökustannukset	1 834 244: 15	1 159 998: 55	24.7	29.1	21.0
Lämpö	[3])1 168 595: 45	[4]) 612 952: 95	6.9	18.5	11.1
Valaistus	49 724: 20	32 122: 20	1.6	0.8	0.6
Vedenkulutus	117 544: 60	81 556: 10	5.6	1.9	1.5
Käyttövoima	364 923: 05	304 551: 90	7.8	5.8	5.5
Tarveaineet	133 456: 85	[4]) 128 815: 40	2.8	2.1	2.3

[1]) Lisäksi halkovaraston myynnistä saatu 924 744 mk, mikä määrä tässä on jätetty laskelman ulkopuolelle. — [2]) Nousun ovat aiheuttaneet suoritetut kalliinajanlisäykset, sotapalveluksessa olevien viranhaltijain palkat ja viransijaisten palkkiot. — [3]) V:n 1941 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 487 491 mk. — [4]) V:n 1942 päättyessä oli halkovaraston raha-arvo 274 905 mk ja kloorikalsiumivaraston raha-arvo 120 000 mk.

Menoerä	1941 Kokonaismäärä, mk	1942 Kokonaismäärä, mk	1938 %	1941 %	1942 %
Kunnossapitokustannukset	773 989: —	497 377: 65	7.9	12.3	9.0
Koneiden ja työkalujen hankinta	45 276: 50	9 498: 15	2.2	0.7	0.2
Yleisten laitteiden kunnossapito	217 750: 85	167 068: 70	5.7	3.5	3.0
Korjaus- ja muutostyöt	510 961: 65	[1] 320 810: 80	—	8.1	5.8
Muut kustannukset	120 171: 60	56 656: 80	4.6	1.9	1.0
Siivoaminen	7 569: 75	1 460: 20	0.1	0.1	0.0
Painatus ja sidonta	63 648: 65	10 283: 30	1.0	1.0	0.2
Tarverahat	38 807: 90	32 105: 05	2.5	0.6	0.6
Vaatteiden pesu	4 021: 50	3 561: 50	0.3	0.1	0.1
Tapaturmavakuutusmaksut	3 076: —	2 215: —	0.2	0.1	0.0
Rehut ja kuivikkeet	3 047: 80	7 031: 75	0.5	0.0	0.1
Menot yhteensä	6 305 848: 65	5 527 416: 30	100.0	100.0	100.0
Tulot yhteensä	2 394 758: 45	3 261 157: 45			
Vajaus	3 911 090: 20	2 266 258: 85			

Taulukkoliitteet

I. Lihantuonti Helsinkiin rautateitse muille asemille kuin teurastamon raiteeseen ja autoilla sekä meritse ulkomailta tuotu liha vuosina 1935—42

Vuosi ja kuukausi	Helsingin pikatavara-asema	Töölön tavara-asema	Vallilan asema	Muut purkauspaikat	Rautateitse yhteensä	Autoilla	Meritse ulkomailta	Kaiken kaikkiaan
	Kg							
1942								
Tammikuu	—	2 958	5 197	—	8 155	—	—	8 155
Helmikuu	1 302	402	10 890	—	12 594	—	—	12 594
Maaliskuu	914	—	18 483	—	19 397	—	—	19 397
Huhtikuu	832	—	8 615	—	9 447	—	—	9 447
Toukokuu	17	—	9 192	—	9 209	—	—	9 209
Kesäkuu	—	—	7 755	—	7 755	—	—	7 755
Heinäkuu	3 842	—	82	—	3 924	—	—	3 924
Elokuu	6 839	—	1 968	—	8 807	—	—	8 807
Syyskuu	6 623	—	5 914	—	12 537	—	—	12 537
Lokakuu	14 566	235	12 197	—	26 998	—	—	26 998
Marraskuu	47 307	1 419	74 326	—	123 052	—	—	123 052
Joulukuu	16 515	4 987	32 130	—	53 632	—	—	53 632
Koko vuosi	*98 757*	*10 001*	*186 749*	—	*295 507*	—	—	*295 507*
1941	66 787	4 871	144 085	28 535	244 278	4 499	1 196 778	1 445 555
1940	139 826	7 600	540 874	310 408	998 708	111 148	131 971	1 241 827
1939	75 786	8 034	198 538	—	282 358	•	322 093	604 451
1938	76 973	7 316	181 768	—	266 057	•	323 609	589 666
1937	66 760	8 640	203 463	—	278 863	•	479 176	758 039
1936	78 329	27 692	67 429	—	173 450	•	420 376	593 826
1935	100 905	25 864	45 941	—	[2]179 131	•	474 201	653 332

[1] Huomattavimpia korjaustöitä olivat jäähdytysosaston n:o 1 muuttaminen syväjäädyttämöksi ja toisen höyrykattilan arinan muuttaminen puulämmitykseen sopivaksi. — [2] Tähän sisältyy Sörnäisten aseman tuonti, 6 421 kg.

II. Ulkomailta tuotuun karjaan kohdistuvat hylkäämiset ryhmitettyinä niiden syyn ja kohteiden mukaan v. 1942

Hylkäämisen syy		Sonneja ja härkiä			Lehmiä		
		Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.
Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	—	8
Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	1	1
Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	9
Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	—	1
Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	1
Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	1
Distomatosis	Maksamadot	—	—	1	—	—	224
Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	—	—	11
Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	119
Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	1
Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	3
Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	1
—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspiratio	—	—	—	—	—	23
Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	4	1	—	375
Alii morbi	Muut taudit	—	—	—	—	—	10
	Yhteensä	—	—	5	1	1	788

III. Septikemian varalta laboratoriossa tutkitut ruhot

Tutkimuksen syy		Raavalta		Isoja vasik.		Pikkuvasik.		Lampaita		Sikoja		Porsaita		Hevosia		Tutkittuja ruhoja kaikkiaan
		Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	Septikemisiä	Ei sept.	
Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Bronchopneumonia	Yskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Colica	Ähky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Enteritis	Suolitulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Haemorrhagia	Verenvuodot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Hepatitis	Maksatulehdus	—	29	—	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	1	34
Hydraemia	Vesitauti	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Icterus	Keltatauti	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Lienitis	Pernatulehdus	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Lumphadenosis	Imusolmukekasvain	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Mastitis	Utaretulehdus	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Metritis	Kohtutulehdus	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Nephritis	Munuaistulehdus	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3
Oedema	Vesipöhö	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pericarditis traumatica	Traumaattinen sydänpussintulehdus	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6
Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Pneumonia	Keuhkokuume	—	6	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	10
Pyaemia	Märkämyrkytys	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Vaccin variol.	Istutusrokko	—	—	—	55	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55
—	Hätäteurastus	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	7
—	Punaiset rauhaset	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	3
—	Verenmyrkytykseen viittaavat muutokset	—	—	—	—	2	4	—	—	—	—	—	—	—	1	7
—	Vieras haju	—	7	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	4	12
—	Vieras väri	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
	Yhteensä	—	71	—	58	2	8	—	1	—	5	—	—	—	16	161

IV. Hylkäämiset[1]), ryhmitettyinä niihen syiden mukaan, joiden nojalla ne ovat tapahtuneet, sekä hylkäämisprosentit

Teurastus-

	Hylkäämisen syy		Sonneja ja härkiä			Lehmiä			Hiehoja ja isoja vasik.			Pikkuvasikoita		
			Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	4	17	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	1	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Colica	Ähky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—
9	Coryza contagiosa equorum	Hevosnuha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Dermatitis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Distomatosis	Maksamadot	—	—	—	—	—	77	—	—	—	—	—	—
14	Enteritis	Suolitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
15	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
17	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
21	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—	—	—
22	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3
24	Parseis puerperalis	Poikimahalvaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Pericarditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
27	—	Pilaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
28	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
29	Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
30	—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspiratio	—	—	1	—	—	7	—	—	3	—	—	—
31	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	—	Verenmyrkytykseen viittaavat muutokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
35	—	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—
36	Aliae invasiones	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
37	Alii morbi	Muut taudit	—	—	—	2	1	8	—	—	—	3	—	—
38	Vaccin variol.	Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39		Yhteensä	—	1	2	4	13	138	—	—	3	6	—	3

[1]) Lukuunottamatta ulkomailta tuotuun karjaan kohdistuvat; ks. taul. II.
Huom.: Taulukkosarakkeeseen Elimiä y.m. merkityt luvut eivät osoita eläinten lukua, vaan

den syyn ja kohteiden mukaan 1942

osastot																												
													Lihantarkastamo															
Lampaita			Sikoja			Porsaita			Hevosia			Sonneja ja härkiä			Lehmiä			Hiehoja ja isoja vasik.			Pikkuvasikoita						
Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja eliminneen	Ruhonosia eliminneen tai ilman	Elimiä y.m.				
—	—	—	—	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—				1
—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—				2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				3
—	—	—	—	5	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—				4
—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				5
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				6
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				7
—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	5	—	—	1	—	—	—	—				8
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				9
—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				10
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				11
—	—	—	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				12
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	—	—	—	—	—				13
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				14
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	8	—	—	—	—	—	—				15
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	12	1	18	1	—	—	1	—	3				16
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—				17
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—				18
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—				19
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	4	—	—	1	—	4	8				20
—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—				21
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—				22
—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	—	—	4	—	—				23
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				24
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				25
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—				26
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	5	2	12	8	109	31	74				27
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	1	—	—	4				28
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				29
—	—	—	—	—	122	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	3	—	—	1	—	—	—				30
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	1	—	—	10	—	—				31
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—				32
—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				34
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	11	1	1	1	—	—	4	1	5				35
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—				36
—	—	—	3	2	1	—	—	—	—	—	1	—	1	1	13	—	4	4	—	1	15	—	4				37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—				38
—	—	—	5	38	143	—	—	—	4	1	4	—	1	3	51	20	75	9	13	14	155	37	98				39

eläinten lukua, joista ne on hylätty.

Jatkoa

	Hylkäämisen syy		Lihantarkastamo												
			Lampaita			Sikoja			Porsaita			Hevosia			Palotettua lihaa, kg
			Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	Koko ruhoja elimineen	Ruhonosia elimineen tai ilman	Elimiä y.m.	
1	Abscessus	Märkäpesäkkeet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	Actinomycosis	Sädesienitauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Angiectasia hepatis	Pilkkumaksa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Arthritis, bursitis, gonitis	Nivel-, limapussin- tai polvitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
5	Bronchopneumonia catarrhalis chron. suum	Porsasyskä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	Cachexia	Nääntyminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Colica	Ähky	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
8	Contusiones, fracturae, haemorrhagia	Ruhjevammat, luunmurtumat, verenvuodot	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	—
9	Coryza contagiosa equorum	Hevosnuha	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	Cystae	Rakkokasvaimet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	Cysticercus inermis	Matorakkulat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	Dermatitis	Ihotulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
13	Distomatosis	Maksamadot	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Enteritis	Suolitulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	Gastritis et pericarditis traumatica	Traumaattinen maha- ja sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Hepatitis	Maksatulehdus	—	—	1	—	1	1	—	—	—	—	—	1	—
17	Icterus	Keltatauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
18	—	Kehittymättömyys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
19	Lienitis	Pernatulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
20	—	Likaantuminen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—
21	Mastitis	Utaretulehdus	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
22	Metritis	Kohtutulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
23	Nephritis	Munuaistulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
24	Paresis puerperalis	Poikimahalvaus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Pericaiditis	Sydänpussintulehdus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Peritonitis	Vatsakalvontulehdus	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
27	—	Pilaantuminen	1	4	—	5	6	9	—	—	—	3	2	2	83
28	Pneumonia	Keuhkokuume	—	—	2	—	—	1	—	—	—	—	—	2	—
29	Pyaemia	Märkämyrkytys	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	—	Rehu-, kalttausvesi-, veriaspiratio	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
31	Septicaemia	Verenmyrkytys	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
32	—	Verenmyrkytykseen viittaavat muutokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
33	Tuberculosis	Nystyrätauti	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
34	Tumores	Kasvannaiset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
35	—	Vieras haju, väri, maku	—	—	—	1	2	—	—	—	—	6	—	1	—
36	Aliae invasiones	Muut loistaudit	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
37	Alii morbi	Muut taudit	6	—	—	4	—	2	—	—	—	1	—	7	—
38	Vaccin variol.	Istutusrokko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
39		Yhteensä	7	4	4	12	10	15	—	—	—	12	8	17	83

Huom.: Ks. edell. siv. huomautusta.

27. Elintarvikekeskus

Elintarvikekeskuksen toiminnasta v. 1942 on sen toimitusjohtaja antanut seuraavan kertomuksen:

Yleiskatsaus elintarviketilanteeseen. Sotatila painoi jatkuvasti leimansa kertomusvuoteen 1942 ja sen aiheuttamat haitalliset vaikutukset tuntuivat miltei kaikilla elämän aloilla. Huomattavimpia sota-ajasta johtuvia ilmiöitä oli tarvikkeiden niukkuus ja työvoiman puute. Säännöstely oli pakko ulottaa yhä useammalle alalle, ja yhteiskunnan taholta puututtiin entistä enemmän talouselämän kulkuun.

Edellisen vuoden huono sato, samoin kuin talvella vallinneet ankarat pakkaset, aiheuttivat elintarvikehuollossa suuria vaikeuksia, joista kuitenkin ulkomaisen avun turvin selviydyttiin uuteen satoon asti, joka osoittautuikin kesän edullisten sääsuhteitten ansiosta verraten hyväksi. Työvoiman puutetta pyrittiin poistamaan vapaaehtoisen työpalvelun, talkootoiminnan sekä melko laajoihin piireihin ulottuvan työvelvollisuuden avulla. Hintataso, joka jo edellisenä vuonna oli osoittanut voimakasta nousua, kohosi edelleen kertomusvuoden alkupuoliskolla varsin jyrkästi, mutta valtiovallan useat hintatason vakauttamiseen pyrkivät toimenpiteet saivat sen nousun syksyllä pysähtymään. Samanaikaisesti määrättiin, että työpalkkoja saa korottaa vain 2/3 elinkustannusten noususta. Kertomusvuoden päättyessä oli elinkustannusindeksi noussut 181 pisteeseen ollen siis 20.7 % korkeampi kuin v:n 1941 päättyessä.

Säännöstelyn alaisiksi joutuivat kertomusvuonna peruna, eräät juurikasvit, kala, sipuli, sakariini, makeiset ja tupakkavalmisteet. Välttämättömyystavaroista jäivät enää vapaiksi vain suola ja tulitikut.

Varsinkin suurissa kulutuskeskuksissa, ensisijassa Helsingissä, elintarviketilanne huononi tuntuvasti kertomusvuoden kevätpuolella, jolloin pääkaupungissa ilmeni puutetta lähinnä perunasta ja juurikasveista, minkä lisäksi leipääkin oli ajoittain jonotettava. Tilanteen helpottamiseksi sovittiin kansanhuoltoministeriön ja kaupungin viranomaisten kesken erityisen joukkoruokinnan järjestämisestä pääkaupungin elintarviketilanteesta eniten kärsimään joutuneille, ja jätettiin tämä ruokinta elintarvikekeskuksen hoidettavaksi.

Varustautuakseen paremmin tulevia talvikulutuskausia varten kaupunki rakennutti kesällä 1942 Herttoniemeen suuren keskusperunavaraston, johon mahtuu tavaraa n. 3.5 milj. kg, ja jätettiin sen hallinta elintarvikekeskukselle.

Kertomusvuoden aikana elintarvikekeskuksen toiminta laajentui ja tuli monipuolisemmaksi. Sen aikanaan suorittamista erilaisten elintarvikkeiden riittävästä varastoinnista johtuen laitos kykeni tyydyttämään sieltä raaka-aineita hankkivien muiden kaupungin laitosten ja lukuisien yksityisten sosiaalisluontoisten yhdistysten tarpeet. Samoin voitiin laitoksen pitämissä ruokaloissa ja muussa muonituksessa noudattaa olosuhteisiin katsoen melko vaihtelevaa ruokavaliota.

Johtokunta. Elintarvikekeskuksen johtokuntaan kuuluivat v. 1942 seuraavat henkilöt: puheenjohtajana talousneuvos H. Gebhard ja varapuheenjohtajana lääketieteenlisensiaatti U. Tötterman sekä jäseninä rouvat A. Huotari ja M. Kulonen sekä arkkitehti S. Lagerborg-Stenius. Johtokunta kokoontui v. 1942 10 kertaa ja pöytäkirjain pykäläluku oli 108.

Johtokunnan kokouksissa toimitusjohtaja toimi esittelijänä esitellen niissä, paitsi varsinaisia käsiteltävänä olleita asioita, myös selostuksia laitoksen toiminnasta, myynnin kehityksestä ja tavaratilanteesta. Ennen kokousten alkua ja niiden jälkeen puheenjohtaja neuvotteli toimitusjohtajan kanssa käyden myös kokousten väliajoilla toimistossa neuvottelemassa laitoksen asioista.

Henkilökunta. Toimitusjohtajana ja johtokunnan sihteerinä toimi herra E. Sarkia. V. 1942 työskenteli elintarvikekeskuksen palveluksessa yhteensä 257 henkilöä, joista kuitenkin oli samanaikaisesti työssä enintään 150 henkilöä, näistä 41 sääntöpalkkaisia. Työvoiman puutteen vuoksi samoin kuin laitokselle annettujen uusien tehtävien takia joutui henkilökunta työskentelemään entistään tehostetummin sekä tekemään runsaasti ylitöitä.

Toimipaikat. V. 1942 oli elintarvikekeskuksella, paitsi toimitalossaan Helsinginkadun 24:ssä sijaitsevaa keskusvarastoa ja ruokatehdasta, seuraavat varastopaikat: peruna- ja marjavarasto Katariinankadun 2:ssa, kala- ja perunavarasto teurastamon pommisuojassa ja navettarakennuksessa, lihavarasto teurastamossa, perunavarastot Oulunkylässä ja Suvilahden kasarmissa sekä kertomusvuoden lopulla uusi keskusperunavarasto Herttoniemessä.

Ruoanjakelupaikkoja oli kaikkiaan 11, nimittäin ruokala Katariinankadun 2:ssa, virkamiesruokala Sofiankadun 1:ssä, Raitiotie ja omnibus oy:n ruokalat Hämeentien 84—86:ssä ja Mannerheimintien 74:ssä, rakennustoimiston konepajan ruokala Toukolassa, kaasutehtaan ruokala Sörnäisissä, sähkölaitoksen ruokala Pienen Roobertinkadun 1—3:ssä, Herttoniemen ruokala, Hietarannan kahvila, Uunisaaren kahvila ja Pallokentän kahvila. Uusia toimipaikkoja olivat sähkölaitoksen ruokala, joka avattiin toukokuun 4 p:nä, sekä Herttoniemen ruokala, joka avattiin lokakuun 1 p:nä.

Raaka-aineiden jakelu kaupungin laitoksille ja yksityisille. Elintarvikekeskuksen toimesta jaettiin kertomusvuoden aikana entiseen tapaan n.s. kuivaa muonaa huoltolautakunnan avunsaajille Helsinginkadun 24:ssä sijaitsevassa jakelupaikassa. Samoin toimitettiin kuten ennenkin ruoka-aineita, etupäässä lihaa, 4 sairaalalle, 9 opetuskeittiölle, 5 lastenkodille, 36 lastentarhalle ja 27 kesäsiirtolalle. Kaupunginhallituksen luvalla ulotettiin raaka-aineiden jakelu käsittämään seuraavat muut laitokset: poliisilaitos, sielullisesti sairaiden vastaanottoasema, Koteja kodittomille lapsille yhdistyksen laitokset, Kallion lastenkoti, Töölön lastenkoti, Tallbokoti, Pippingsköldin hoitola ja von Schantzin lastenseimi.

Ruoan valmistelu ja jakelu. Paitsi laitoksen hallinnassa olevia virkamies- ja työmaaruokaloita varten, valmistettiin ja jaettiin ruokaa edelleenkin kaupungin kansakouluille sekä kertomusvuonna myöskin oppikouluille. Lukuisien oppikoulujen taholta olikin käännytty elintarvikekeskuksen puoleen ja pyydetty niiden oppilaille samanlaisia keittoja kuin kansakouluihinkin oli jaettu, sen jälkeen kuin kansanhuoltoministeriö syksyllä 1942 oli laajentanut erinäisten elintarvikkeiden kortittoman luovutuksen käsittämään myös Helsingin oppikoululaiset.

Koulukeittoja jaettiin kertomusvuonna 23 kansakouluun kaikkiaan 1 434 890 annosta ja 29 oppikouluun 217 230 annosta.

Valmista ruokaa lähetettiin kertomusvuonna myöskin seuraaville laitoksille ja tehtaille: Ebeneserkodille, Maria-yhdistyksen vanhainkodille, Filadelfia seurakunnalle, Suomen palloliitolle, Suurtalkoot yhdistykselle, Nuorten talkootoimikunnalle, Arabia oy:lle, Helvar oy:lle, kaupungin vesijohtolaitokselle, Yhdistyneille villatehtaille, Itä-Karjalan sotilashallinnolle, Teollisuuspiirin esikunnalle sekä joukolle tilapäisluontoisia ruoanottajia.

Edellä mainittu joukkoruokinta suoritettiin toukokuun 13 p:n ja kesäkuun 16 p:n välisenä aikana, jolloin elintarviketilanne Helsingissä oli vaikeimmillaan. Raaka-aineet saatiin Ruotsista ja Tanskasta sekä osittain myös kotimaasta. Ruoka, joka tarjottiin muhennoksen muodossa, sisälsi lanttua, kuivattuja sekavihanneksia, ohrasuurimoita ja lihaa. Ruoan, joka valmistettiin yksinomaan laitoksen ruokatehtaassa, kuljetuksesta huolehti Helsingin suojeluskuntapiirin liikennetoimisto ja jakelusta kuluttajille osuusliikkeiden ja yksityisten lihamyymälät. Suurin päivittäinen ruokamäärä oli yli 20 000 annosta, ja kaikkiaan jaettiin ruokaa 633 308 puolenlitran annosta.

Kertomusvuoden aikana huolehti elintarvikekeskus pääkaupungin ilmasuojelujoukkojen sekä useiden Helsingin suojeluskuntapiirin alaisten yksikköjen muonituksesta. Sotilasmuonitukset käsittivät kaikkiaan 194 732 ruokintapäivää.

Keskusperunavarasto ja erinäisten tarvikkeiden varastointi. Sen jälkeen kuin kaupunginvaltuusto kesäkuussa oli myöntänyt varat uutta Herttoniemeen rakennettavaa keskusperunavarastoa varten ja kaupunginhallitus myöhemmin jättänyt sen elintarvikekeskuksen hallintaan, oli laitoksen johtokunnan ryhdyttävä valvomaan, että sanottu varastorakennus valmistuisi hyvissä ajoin ennen sadonkorjuuta sekä että sinne tarvittavat tekniliset laitteet, kuljetusvälineet y.m. saataisiin valmiiksi. Samoin oli ryhdyttävä hankkimaan varastoitavia tarvikkeita, ja tätä tarkoitusta varten kiinnitettiin toimitusjohtajan avuksi kaksi juurikasvien hankkijaa. Osa varastotilasta luovutettiin Osuusliike Elannolle ja Helsingin suojeluskuntapiirille.

Suurista hankinta-, kuljetus- ja ahtausvaikeuksista huolimatta täytettiin varasto siten, että Osuusliike Elanto sijoitti sinne 1 109 896 kg perunoita, puolustuslaitoksen elintarvikekeskusvarikko 1 231 060 kg perunoita sekä elintarvikekeskus 1 713 010 kg perunoita, 312 032 kg lanttua, 53 537 kg porkkanoita ja 48 141 kg kaalia.

Elintarvikekeskuksen Oulunkylässä, teurastamossa ja kaupungintalossa sijaitseviin varastoihin ahdattiin lisäksi yhteensä 717 501 kg perunaa.

Tärkeimpien tarvikkeiden hankintamäärät olivat seuraavat:

Tarvike	1941 Kg	1942 Kg	Tarvike	1941 Kg	1942 Kg
Jauhoja	89 766	90 574	Suolakalaa	6 910	50 606
Suurimoita ja hiutaleita	56 599	75 994	Tuoretta kalaa	20 225	32 479
Sokeria	41 983	39 620	Marjoja	14 898	25 442
Kahvinkorviketta ja -vastiketta	4 870	2 450	Suolasieniä	3 638	14 428
Lihaa	127 453	57 038	Kuivia vihanneksia	547	24 375
Voita ja muita ravintorasvoja	11 805	10 757	Perunaa	676 641	2 430 511
			Lanttua	47 310	660 901
			Porkkanaa	21 659	82 358
			Kaalia	24 804	66 928

Maitoa ja piimää hankittiin v. 1941 258 289 l ja v. 1942 373 849 l.

Tulot ja menot. Elintarvikekeskuksen tulot v. 1941 ja v. 1942 jakaantuivat seuraaviin eriin:

Tuloerä	1941 Mk	1942 Mk
Sairaalat	1 045 522: 70	377 112: 65
Huoltotoimi	1 606 756: —	1 470 135: 25
Lastensuojelu	322 747: 35	343 565: 30
Kansakoulut	2 362 617: 30	3 010 431: 10
Valmistavat ammattikoulut	121 324: 35	119 947: —
Opetuskeittiöt	32 848: 60	40 447: 45
Lastentarhat	448 982: 25	537 304: 35
Muut laitokset	261 937: 05	113 438: 50
Ruokalat	3 216 328: 85	5 102 594: 25
Kahvilat	154 250: 50	171 786: 70
Muu ruoanjakelu	6 003 136: 85	5 765 380: 60
Muu liikevaihto	143 316: 25	1 070 072: 30
Luontoisetujen korvaukset	278 516: 35	415 597: 85
Talousarvion ulkopuolella	11 000: —	
Yhteensä	16 009 284: 40	18 537 813: 30

V. 1942 oli tuloja raaka-aineiden myynnistä 3 089 537: 30 mk, ruoanvalmistelusta 15 032 298: 05 mk ja muusta liikevaihdosta 415 977: 95 mk. V. 1941 kertyi vastaavasti 3 705 398: 65 mk, 12 242 833: 85 mk ja 49 951: 90 mk.

Eri menoeriin määrärahat ja kustannukset jakautuivat v. 1942 seuraavasti:

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Palkkiot	12 000: —	9 100: —	+ 2 900: —
Sääntöpalkkaiset virat [1]	1 195 189: 70	1 170 470: 35	+ 24 719: 35
Tilapäistä työvoimaa [2]	986 691: 10	1 621 379: 85	— 634 688: 75
Vuokra	577 860: —	681 674: —	— 103 814: —
Vedenkulutus	41 600: —	48 378: 10	— 6 778: 10
Lämpö	403 886: —	434 976: 20	— 31 090: 20

Menoerä	Talousarvion mukaan, mk	Tilien mukaan, mk	Säästö (+) tai ylitys (—), mk
Valaistus	40 000: —	54 329: —	— 14 329: —
Kaluston hankinta	70 000: —	330 288: 70	— 260 288: 70
Kaluston kunnossapito	45 000: —	172 869: 25	— 127 869: 25
Tavaraostot	9 150 000: —	10 117 732: 40	— 967 732: 40
Käyttövarat	250 000: —	501 612: 95	— 251 612: 95
Korjaukset	20 000: —	20 000: —	—
Yhteensä	12 792 226: 80	15 162 810: 80	—2 370 584: —

Vertailun vuoksi mainittakoon, että menot v. 1941 nousivat 11 798 291: 65 mk:aan. Voittoa kertyi siis v. 1941 4 210 992: 75 mk ja v. 1942 3 375 002: 50 mk.

---

[1]) Tähän sisältyy vuoden kuluessa myönnettyjä lisämäärärahoja 301 408: 70 mk. — [2]) S:n 386 691: 10 mk.

HAKEMISTO

Sivu

Agros oy:n vuokrasopimuksen jatkaminen ... 12
Aistivialliset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut ... 128
Alaikäiset katuammattilaiset ... 134
» lainrikkojat ... 129
Albergan kartanon vuokraaminen ... 20
» tilan kalavesien kalastusoikeudet ... 24
Alkoholistihuolto ... 100, 114—116
Alppilan puhdistuslaitos ... 226
» ravintolan vuokramaksun takaaminen ... 27
Ammattioppilaskodin sisustustyöt ... 122
» toiminta ... 127, 142
Ammattioppilaslautakunnan vuosikertomus ... 201
Ampumatarvikkeiden varastointi ... 23
Arkadiankadun katukahvila ... 16
Arkisto, rakennustoimiston ja yleisten töiden lautakunnan, sen järjestely ... 217
Arkistojen, kaupungin, hoito ... 45
Arsenal, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Asemakaavakysymykset ... 24
Asuntorakennustoiminnan ohjaaminen ... 218
Asuntotontit ja -palstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat ... 7
» » » niitä koskevien vuokrasopimusten pidentäminen ... 11
Autohuoltoasemat, ks. Bensiininjakeluasemat.
Autot, kaupungin, kaasuttimien hankkiminen niihin ... 5, 26
Aviottomain lasten valvonta ... 134
Avunsaajat, köyhäinhoidolliset ... 80, 111

Bengtsårin koulukodin käyttö ... 121
» tilan lehmien sijoittaminen ... 122
» » viljelysmaiden hoito ... 121
Bensiininjakeluasemat ... 17, 248
Bethel lastenkodin avustaminen ... 147
Björkåsin huvilan vuokraaminen Pukinmäen kansakoulua varten ... 20

Caritas-kesäsiirtolan avustaminen ... 147

Eiran Kisa-Veikot yhdistyksen avustaminen ... 194
Elintarvikekeskuksen henkilökunta ... 280
» johtokunnan kokoonpano ... 279
» toimintakertomus ... 279
» uudisrakennus ... 230
Elintarvikekorttien jakelu ... 198
Elintarviketilannetta koskeva selostus ... 196, 279
Elintarvikkeiden, säännösteltyjen, kulutusta ja jakelua koskevan tilaston laatiminen ... 42
Eläintarha, Korkeasaaren ... 30, 36
» ruokailuparakin pitäminen siellä ... 13
Eläintarhan urheilukenttä ... 31, 36
Erottajan väestönsuoja ... 5, 228
Esitykset, kiinteistölautakunnan tekemät ... 5, 19, 24, 25, 29, 33
Eteläsatamassa suoritetut työt ... 222

Finanssitilaston täydentäminen ... 41
Ford oy:n tontilla suoritettavat työt ... 222

Gymnastikföreningen i Helsingfors yhdistyksen avustaminen ... 194

Haapaniemen urheilukenttä ... 193, 228
Halonhakkuutyöt ... 20

Halonkokkuutyöt ks. myös Mottitalkoot.
Hautausavut, kiinteistölautakunnan myöntämät ... 33
Heinänniitto-oikeuden myöntäminen ... 18
Helsingfors gymnastikklubb yhdistyksen avustaminen ... 194
» skridskoklubb yhdistyksen avustaminen ... 193
» svenska scoutdistrikt partiojärjestön avustaminen ... 194
Helsingin atleettiklubin avustaminen ... 194
» hiihtäjät yhdistyksen avustaminen ... 194
» jalkapalloklubin avustaminen ... 194
» Jousi yhdistyksen avustaminen ... 195
» kansanteatterin avustaminen ... 214
» kaupunkilähetyksen avustaminen ... 147
» Kisatoverit yhdistyksen avustaminen ... 194
» Kisaveikot yhdistyksen avustaminen ... 194
» kuuromykkäin voimistelu- ja urheiluseuran avustaminen ... 195
» luistelijat yhdistyksen avustaminen ... 193
» maatalouskerhoyhdistyksen oikeuttaminen pystyttämään kalustovajoja ... 23
» makasiini oy:n laiturihuoltotariffin korotus ... 249
» » » toimiluvan päättyminen ... 249
» » » toiminta ... 258
» naisurheilijat yhdistyksen avustaminen ... 194
» naisvoimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
» nuorten miesten kristillisen yhdistyksen avustaminen ... 147, 194
» » naisten kristillisen yhdistyksen avustaminen ... 147
» nyrkkeilyseuran avustaminen ... 194
» oppikoulujen urheiluliiton avustaminen ... 194
» painimiehet yhdistyksen avustaminen ... 194
» palloseuran avustaminen ... 194
» Pallo-Toverit yhdistyksen avustaminen ... 194
» poikakotiyhdistyksen avustaminen ... 147
» Ponnistus yhdistyksen avustaminen ... 194
» suojeluskuntapiiriltä velottava korvaus ... 32
» Tarmo yhdistyksen avustaminen ... 194
» Toverit yhdistyksen avustaminen ... 194
» työväen hiihtäjät yhdistyksen avustaminen ... 194
» » luistelijat yhdistyksen avustaminen ... 193, 194
» » naisvoimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
» » nyrkkeilijät yhdistyksen avustaminen ... 194
» työväenteatterin avustaminen ... 214
» vapaaehtoisen palokunnan toiminta ... 66
» vapaan huollon keskuksen avustaminen ... 78
» voimailijat yhdistyksen avustaminen ... 194
» voimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
Henkisen työn työnvälitys ... 166
Hernesaaressa Ford oy:n tontilla suoritettavat työt ... 222
Herttoniemi, kalustovajain pystyttäminen sinne ... 23
» maa-alueiden myynti sieltä ... 7
» sen keskusperunavarasto ... 281
» » radan liikennöimiskustannukset ... 221
» » rakennussuunnitelmat ... 25
» » rakennustyöt ... 222
» » tehdaskorttelin n:o 57 järjestely ... 7
Hietarannan pukusuojaan säilytettäväksi jätetyistä ja kadonneista tavaroista suoritettava korvaus ... 33
» vaatteiden säilytysmaksut ... 32
Hiihtomäet ... 228
Holhouslautakunnan vuosikertomus ... 67
Humallahden huvila-alueella n:o 56 b olevien rakennusten osto ... 5
» jaalasataman rakennustyöt ... 222
» uimalaitoksen vuokralleanto ... 31
Humalluodon paviljongin vuokra ... 27
Huoltolautakunnan alaiset huoltolaitokset, niiden ohjesääntöön tehtävä lisäys ... 77
» » työtuvat, niiden toimintakertomus ... 93
» » » » uudisrakennus ... 230
» » » niissä tapahtuneet väärinkäytökset ... 73
» kokoonpano ... 68
» kokoukset ... 71
» osastot ja jaostot ... 69
» tekemät päätökset ... 71
» vuosikertomus ... 67
Huoltomäärärahat ... 108
Huoltotoimen lahjoitusrahastot ... 94

Huoltotyöntekijäin harjoittelumahdollisuuksien järjestäminen ... 76
Huoltovirasto huoneisto ... 26
» kansliain toiminta ... 79, 118
» tilapäisten virkain vakinaistaminen ... 72
» viranhaltijat ... 79
Huoneistot, kiinteistölautakunnan vuokralle ottamat ... 26
» puolustuslaitokselle luovutetut, niiden vuokramaksut ... 27
Hyppyrimäet ... 35, 193
Hyvösen lastenkoti ... 148

Idrottsföreningen Kamraterna yhdistyksen avustaminen ... 193, 194
» Union yhdistyksen avustaminen ... 194
Idrottsklubben 32 yhdistyksen avustaminen ... 194
» Örnen yhdistyksen avustaminen ... 194
Ilmapommituksissa tuhoutuneita ja vahingoittuneita kaupungin kiinteistöjä koskeva tilasto ... 41
Ilmapommitusvauriot ... 30
Ilmoitukset, kiinteistölautakunnan, niiden julkaiseminen ... 1
Invaliidien sijoittaminen työhön ... 72
Invaliidikodin vuokralleanto ... 27
Irtolaishuolto ... 94, 112, 114
Istutukset ... 231—236

Jakokustannusten suorittaminen ... 5
Johtosääntö, kansanhuoltotoimiston ... 197
Joulukuusien ja joulukuusenjalkojen myyntipaikat ... 28
» pystyttäminen ... 5
Jukolan pojat yhdistyksen avustaminen ... 194
Julkisivupiirustusten tarkastustoimikunnan vuosikertomus ... 59
Juoksuaitojen ostaminen ... 32
Juopumuksesta pidätetyt henkilöt ... 105, 116, 117
Juurikasvien säilytyspaikkain vuokraaminen ... 27
Juurikasvikellarin rakentaminen Toivolan koulukotiin ... 121
Jälleenrakennuskustannuksia v. 1941 koskevat tiedot ... 41
Jään nostaminen Vantaanjoesta ... 24
Jäänsärkijät ... 254

Kaatopaikat ... 241
Kaatuneiden muiston kunnioittaminen ... 28
Kahvila Vedutan vuokralleanto ... 27
Kahvila-alueen vuokraaminen Arkadiankadun varrelta ... 16
Kaisaniemen verkkopallokentät ... 36
Kaivopuiston, Länt., huvilan n:o 6 vuokralleanto ... 27
Kalan tuonnin tehostaminen ... 196
Kalantukkumyyntipaikat ... 248
Kalastusoikeuksien myöntäminen ... 24
Kalliolan kannatusyhdistyksen avustaminen ... 147
Kallion naisvoimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
Kalustovajain pystyttäminen ... 23
Kamraterna urheiluseuran avustaminen ... 193, 194
Kansakoulu, Pukinmäen, huvilan vuokraaminen sitä varten ... 20
Kansaneläkevakuutusmaksujen maksuunpano ... 48
Kansanhuoltoa koskeva tilasto ... 42
Kansanhuoltohallinnon, Helsingin kaupungin, uudelleenjärjestelyä varten asetettu toimikunta ... 196
Kansanhuoltolautakunnan kokoonpano ... 196
» toimintakertomus ... 196
Kansanhuoltotoimiston henkilökunta ... 197
» huoneisto ... 26
» johtosääntö ... 197
Kansankonsertit ... 213
Kansanpuistot, niiden hallintaa koskeva vuosikertomus ... 36
» » huvilat ... 29
» » liikenne ... 30, 36
» » ravintolat ja kioskit ... 30
» niissä harjoitettu kauppa ... 30
Kasvattilapset, lastensuojelulautakunnan valvonnan alaiset ... 137, 138
Kasvatuslaitoksen perustaminen siveellisesti harhautuneita tyttöjä varten ... 122
Kasvihuoneen rakentaminen Toivolan koulukotiin ... 123
Katajaiset, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Katajanokan aallonmurtajan rakentaminen ... 222
» järjestyssuunnitelma ... 217
» satama-alueen eristäminen ... 223, 249
» uudisrakennustyöt ... 223
» vuota- ja öljyvarastorakennus ... 222

Katselmusten suorittaminen ... 19
Katuammattilaiset, alaikäiset ... 134
Katujen kunnossapito ... 226
Katukahvila, Arkadiankadun ... 16
Katukauppa ... 28
Katurakennusohjelma, v:n 1943 ... 18
Katutyöt ... 223, 225, 226, 228
Katuvalaistus ... 226
Kauppahallit ... 27, 29
Kauppakirjain allekirjoittaminen ... 6
Kauppatorin torikauppa ... 27
Kaupungingeodeetin toimintakertomus ... 33
Kaupunginhallituksen asiamiesosasto, huoneiston vuokraaminen sitä varten ... 26
Kaupunginkirjaston johtokunnan kokoonpano ... 205
» viranhaltijat ... 205
» vuosikertomus ... 205
Kaupunginmuseon johtokunnan kokoonpano ... 212
» vuosikertomus ... 212
Kaupunginorkesterin intendentin- ja kirjastonhoitajanvirat ... 215
» johtajanvirka ... 215
» kokoonpano ... 215
» luovuttaminen eri tarkoituksiin ... 216
» toiminta ... 213
» valtuuskunta ... 216
» vuokraustariffi ... 216
Kauttakulkutavaran purkaminen satamissa ... 250
Kelkkamäet ... 35, 193, 228
Kenraali Mannerheimin lastensuojeluliiton avustaminen ... 147
Kenttäurheilijat yhdistyksen avustaminen ... 194
Keskeneräisten asiain luettelo, kiinteistölautakunnan ... 5
Keskusperunavarasto, Herttoniemen ... 281
Kesälomakorvaukset, kiinteistölautakunnan myöntämät ... 33
Kesälomat, kiinteistötoimiston viranhaltijain ... 4
» rakennustoimiston työntekijäin ... 219
Kesämajojen pystyttäminen ... 27
Kesäsiirtolatoiminnan tukeminen ... 147
Kiinteistöjen puhtaanapito ... 239
Kiinteistölautakunnan kokoonpano ... 1
» kokoukset ja käsittelemät asiat ... 1
» vuosikertomus ... 1
Kiinteistötoimisto, kaasuttimien hankkiminen sen autoihin ... 5, 26
» sen asemakaavaosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 24
» » kansanpuisto-osaston toimialaan kuuluvat asiat ... 29
» » » » vuosikertomus ... 35
» » kansliaosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 1
» » kesäloma- ja sairaslomapalkkojen suorittaminen ... 26
» » maanmittaus- ja kartastotöiden osaston huoneisto ... 26
» » » » » toimialaan kuuluvat asiat ... 25
» » maatalousosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 19
» » mittamiehelle A. Malmille hankittava muistomitali ... 5
» » talo-osaston toimialaan kuuluvat asiat ... 26
» » tilapäisen työvoiman sijoittaminen palkkaluokkiin ... 4
» » tonttiosaston toimialaan kuuluvat asiat ... 6
» » työaika ... 1
» » viranhaltijat ... 1, 4, 28
Kilon tyttökodin avustaminen ... 147
Kilven urheilijat yhdistyksen avustaminen ... 195
Kioskit ... 17, 28, 30
Kiri-Veikot yhdistyksen avustaminen ... 195
Kirkollisverotus ... 54—56
Kivinokan kansanpuiston leiritoiminta ... 36
» » perunamaa ... 32
Koivuharjun huvilan vuokraaminen Pukinmäen kansakoulua varten ... 20
Kolmivuotiskatselmukset ... 19
Kompassien tarkistus ... 254
Konsertit, kaupunginorkesterin ... 213, 216
Koripallotelineiden pystyttäminen ... 193
Korkeasaaren eläintarhan siivoojalle myönnetty sairasavustus ja kesälomakorvaus ... 33
» » toiminta ... 30, 36
» ilmapommitusvauriot ... 30
» laivaliikenne ... 30, 36
» uimalaitoksen vuokralleanto ... 31

Korkeussuhteet, eräiden korttelien 25
Korson poikakodin avustaminen 147
Koteja kodittomille lapsille nimisen yhdistyksen avustaminen 121, 147
Kotiavustukset, köyhäinhoidolliset 91
Kotieläinten pitoa koskeva lupa 33
Kotitalouslautakunnan kokoonpano 202
» vuosikertomus 202
Kotkat, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen 194
Kottby privata svenska barnträdgård lastentarhan avustaminen 147
Koulukotien toimintakertomus ..... 127—130, 142
Kronohagens idrottsförening yhdistyksen avustaminen 194
Kukkien myyntipaikat, kiinteistölautakunnan luovuttamat 28
Kulkutautisairaala, lastenhoidonneuvolan perustaminen sinne 120
Kullatorpan lastenkodin toiminta 130, 142
Kullervo, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen 194
Kulosaaren ja Kuoresaaren välisen penkereen rakentaminen 223
Kunnalliset työväenasunnot, niiden hoitoa koskeva vuosikertomus 34
» » » isännöitsijän lisäpalkkio 5
» » » vuokrien kanto 28
» » » » korottaminen 27
Kunnalliskertomusten jakelu sodan aikana 44
» vanhain, hakemistojen laatiminen 45
Kunnalliskoti ja sen työlaitos, huoltokorvauksen arvon määrääminen niissä 78
» » » » niiden toimintakertomus 87, 111
» » » » » velanlyhennyspisteen arvon määrääminen 78
» sen tilapäisten virkain vakinaistaminen 72
Kunnallisverotus ..... 48, 54—56
Kuoresaaren ja Kulosaaren välisen penkereen rakentaminen 223
Kuulutukset, kiinteistölautakunnan, niiden julkaiseminen 1
Kyläsaaren puhdistuslaitos 226, 227
Käpylän Kunto, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen 194
» naisvoimistelijat yhdistyksen avustaminen 194
» ravirata 31, 36
» urheiluveikot, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen 194
Köyhäinhoidolliset avunsaajat 80, 111
Köyhäinhoidon antamisesta kertynyt korvaus 110
» valvontapiirit 69

Lahjatalot, Pirkkolan omakotialueen, niitä koskevat kysymykset 17, 27
Lahjoitusrahastot, lastensuojelutarkoituksiin käytettävät 147
» niiden korkovarojen käyttö 94
Laidunmaiden vuokralleanto 18
Lainrikkojat, alaikäiset 129
Laitoshoitoa nauttineet köyhäinhoidolliset henkilöt 85
Laiturihuoltotariffin korotus 249
Laituripituus 250
Laiturit 220, 221
Laivaliikenne kansanpuistoihin 30, 36
Lammassaaren vuokralleanto 16, 29
Laskujen hyväksyminen 4
Lasten sijoittaminen maaseudulle 120, 133
Lastenhoidonneuvolat 120, 138
Lastenhuoltolaitokset, lastensuojelulautakunnan alaiset ..... 121, 123, 127—130, 142—144
Lastenkodit, yksityiset, niiden avustaminen 147
Lastenlinnan neuvonta-aseman ylläpidon tukeminen 147
Lastenruokinnan järjestäminen 119, 121, 147
Lastenruokintakomitean avustaminen 123
Lastensuojelulautakunnan kokoonpano 119
» toimintakertomus 119
» vapaakirjeoikeus 122
Lastensuojelutoiminnan tukeminen 147
Lastensuojeluviraston huoneisto 123
» viranhaltijat 123
Lastentyökotiyhdistyksen avustaminen 147
Lastenvalvojan vapaakirjeoikeus 123
Lausunnot, kiinteistölautakunnan antamat 5, 19, 24, 25, 26, 29, 33
» satamalautakunnan antamat 246
» teurastamolautakunnan antamat 259
Lauttasaaren kesämajat 27
» leiritoiminta 17, 29, 36
» sillan kunnossapito 220
» virvoitusjuomakioskin vuokralleanto 30

Leikkikenttätoiminta 119, 134
Leiripaikan luovuttaminen Lauttasaaresta 17
Leiritoiminta kansanpuistoissa 29, 36
Lentokoneiden satamamaksut 257
Leppävaara, kalustovajain pystyttäminen sinne 23
Leppävaaran kartanon vuokraaminen 20
» tilan kalavesien kalastusoikeudet 24
Leski- ja orpokassan johtokunnan kokoonpano 50
» » » vuosikertomus 50
Lihantarkastamo 262
Lihantuonti Helsinkiin 265, 274
Liikenne oy:n vuokrasopimuksen jatkaminen 12
Liikennemaksut 248, 249, 255
Linja-autoaseman vuokralleanto 27
Luisteluseurojen avustaminen 193
Luistinradat 32, 35, 193, 194, 228
Lumenkaatopaikan luovuttaminen 18
Lykkäyksen myöntäminen eräiden maksujen suorituksessa 16
Lämmittelytupa, pelastusarmeijan, sen avustaminen 76
Lämpöteknikon vuosikertomus 231
Länsisataman uudisrakennustyöt 221
Länt. Kaivopuiston huvilan n:o 6 vuokralleanto 27

Maa-alueiden myynti 7
Maantienjatkeiden kunnossapito 225
Maataloudellisten valmennuskurssien järjestäminen työttömille naisille 154
Maataloudessa käytetty työvoima 154, 155, 189
Maatalousosasto, työnvälitystoimiston 184
Maataloustyöntekijäin palkankorotukset 19
Mainoslaitteiden pystyttämiseen myönnetty lupa 19
Mainostaminen, satamain 250
Maitopisarayhdistyksen avustaminen 147
Makasiini oy., ks. Helsingin makasiini oy.
Makasiinivuokrat 256
Maksunlykkäyksen myöntäminen 16
Malm, A., mittamies, muistomerkin hankkiminen hänelle 5
Malmin kaatopaikka ja korjauspaja 241
Matkahuolto oy., linja-autoaseman vuokraaminen sille 27
Matkustajaliikenne satamissa 253
Merenkulku 251
Merimiesten työnvälitys 180
Metsätyöt 20
Mottitalkoot, rakennustoimiston viranhaltijain osallistuminen niihin 218
Muistomerkin hankkiminen mittamies A. Malmille 5
Mukavuuslaitokset 228, 239
Munkkiniemen kalavesien kalastusoikeudet 24
Musiikkilautakunnan kokoonpano 213
» vuosikertomus 213
Mustasaaren laivaliikenne 30
Mustikkamaan huvilain vuokralleanto 30
» kesäteatterin avustaminen 214
» laivaliikenne 36
» uimalaitoksen vuokralleanto 31

Naisten työvalmiusliiton työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus 155
Naistyöttömyys, sen torjuminen 154
» sitä koskeva tutkimus 42
Naisvoimisteluseura Säkenet, sen avustaminen 194
Nikkilän sairaalan puhdistuslaitos 226
Nosturien kunnossapito 220
» käyttö 253
Nuohoustoimi 62
Nuorisonhuoltojaosto, lastensuojelulautakunnan 133
Nuoriso-osasto, työnvälitystoimiston 173
Nuorisotyön tukeminen 147
Nuorten miesten kristillisen yhdistyksen avustaminen 147, 194
» naisten kristillisen yhdistyksen avustaminen 147

Oikeusaputoimiston vuosikertomus 149
Omaisuudenluovutusverotus 56
Omakotialue, Pirkkolan 17, 27, 230

Omakotialueiden puutarhatoiminta 38
Omakotilainat 18
Osakehuoneistojen arviointi 27
Ostokorttien jakelu 198
Ottolapset, ks. Kasvattilapset.
Oulunkylän evankelisluterilaisen seurakunnan kellotapulialueen vuokrasopimuksen jatkaminen 12
» perunakellarin vuokralleanto 23
» siirtolapuutarha 32

Paikanvuokrat satamissa 248, 256
Palkankorotukset, maatilain työntekijäin 19
Palkkasoutajain taksan korottaminen 249
Pallokentän kioskin vuokra 30
» käyttö 36
» ottelumaksut 31
» sähkökulujen maksaminen 5
Palokalusto 61
Palokunnan rahastot 66
» sairaankuljetustoimi 65
» vapaaehtoisen, toiminta 66
« vedenottopaikat 223
Palolaitoksen viranhaltijat 61
» vuosikertomus 61
Palolautakunnan kokoonpano 61
Palopostit 62
Palotarkastukset 62
Palovahinkojen korvaaminen 65
Palovartiointi teattereissa 62
Partiojärjestöjen avustaminen 194
Pasilan lastenhuoltolan avustaminen 147
Pelastusarmeija, leiripaikan luovuttaminen sille 17
» sen avustaminen 76, 147
Pernasaaren kasvatuslaitoksen eristysosaston käyttö 121
Perunain säilytyspaikkain vuokraaminen 27
Perunakellarin, Oulunkylän, vuokralleanto 23
» rakentaminen Toivolan koulukotiin 121
Perunapalstojen paaluttaminen 5
» vuokralleanto 32
» vuokran määrääminen 32
Perunavarasto, Herttoniemen 281
Pihlajasaaren huvilain vuokralleanto 30
» laivaliikenne 36
» ravintolarakennuksen vuokralleanto 30
Piirustukset, kiinteistölautakunnan hyväksymät 18
» satamalautakunnan hyväksymät 247
Pika-asutuksessa Toivoniemen tilasta lohkaistujen alueiden palauttaminen takaisin 121, 123
Pikkulastenkoti, H. Kivimäen, sen avustaminen 147
Pirkkolan omakotialueen lahjataloja koskevat kysymykset 17, 27
» » rakennustyöt 230
Pitäjänmäki, maa-alueiden myynti sieltä 7
» sen teollisuusalueen rakennusjärjestys 5
» » » rakennussuunnitelma 25
Poikakotiyhdistys, Helsingin, sen avustaminen 147
Poikatyön avustaminen 147
Poliisilaitos, huoneiston vuokraaminen sitä varten 26
Polttoainetoimikunnan kokoonpano 197
Polttopuut, ks. Halot.
Polttoturpeen nosto 24
Pommitukset, ks. Ilmapommitukset.
Porsaiden pitämistä koskeva lupa 28, 33
Puhdistuslaitokset ..... 226—228
Puhtaanapitolaitoksen vuosikertomus 238
Puhtaanapitolautakunnan kokoonpano 238
Puistojen hoitoa koskeva vuosikertomus 231
» käyttöoikeudet 19
Pujotteluhiihtomäet 35
Pukinmäen kansakoulu, Björkåsin huvilan vuokraaminen sille 20
» tila, räjähdysaineiden varastointi siellä 23
Pukinmäki, maa-alueiden myynti sieltä 7
» polttoturpeen nostaminen siellä olevasta suosta 24
Punainen risti, ks. Suomen punainen risti.
Puodinkylä, räjähdysaineiden varastointi siellä 23

Puolustuslaitokselle luovutettujen huoneistojen vuokramaksut ... 27
Puu- ja puuhiilikaasuttimien hankkiminen kaupungin autoihin ... 5, 26

Raajarikkoiset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut ... 128
Raiteiden kunnossapito ... 221
Raitiotie ja omnibus oy., alueen vuokraaminen sille vaunuhallia varten ... 17
Raittiusyhdistys Koiton voimistelu- ja urheiluseura Visa, sen avustaminen ... 194
Rajasaaren puhdistuslaitos ... 226, 227
Rake oy:n räjähdysaineiden varastointi ... 23
Rakennusajan, tonttien, pidentäminen ... 6
Rakennusjärjestys, Pitäjänmäen teollisuusalueen ... 5
Rakennusluontoisten töiden suorittaminen ... 218
Rakennussuunnitelma, Herttoniemen ... 25
» Pitäjänmäen teollisuusalueen ... 25
Rakennustarkastuskonttorin vuosikertomus ... 58
Rakennusten purkaminen ... 19
Rakennustoimiston arkistokysymys ... 217
» kansliaosaston kokoonpano ... 219
» katurakennusosaston vuosikertomus ... 224
» puisto-osaston vuosikertomus ... 231
» satamarakennusosaston vuosikertomus ... 219
» talorakennusosaston vuosikertomus ... 229
» tilapäisten virkain vakinaistaminen ... 218
» tiliviraston vuosikertomus ... 237
» työntekijät ... 218
» varasto-osaston vuosikertomus ... 236
» viranhaltijain osallistuminen mottitalkoisiin ... 218
Rakennusvelvollisuuden, tontin, täyttäminen ... 6
Rannikkoliikenne ... 251
Ratsastushalli ... 31, 32, 35
Ratsastusradat ... 228
Rautateitse saapuvan kauttakulkutavaran purkaminen ... 250
Rautatieliikenne satamissa ... 253
Ravintolat kansanpuistoissa ... 30
Reijolan lastenkodin toiminta ... 130, 143, 144
Reserviläisten vuokravelka-asiain aiheuttamien tehtävien hoitaminen ... 72
Ruoan jakelu elintarvikekeskuksen toimesta ... 280
» » leikkikentillä askarteleville lapsille ... 119, 121, 123, 147
Ruoka-avustukset ... 78
Ruokailukojut satamissa ... 248
Ruokailuparakin pitäminen Eläintarhassa ... 13
Ruoppaus satamissa ... 221, 222
Ruotsalaisen teatterin avustaminen ... 214
Ruotsalaiset lahjatalot ... 18, 27
Ruskeasuon ratsastushalli, ks. Ratsastushalli.
» siirtolapuutarha-alueiden vuokralleanto ... 32
Ryttylän koulukodin kurinpidon tehostaminen ... 121
» » toiminta ... 127, 142
Räjähdysaineiden varastointi ... 23
Rälläkkäniemen vuokralleanto ... 29

Sairaanhoitajatarliitto, Suomen, sen työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 155
Sairaanhoitajataryhdistys, Suomen, sen työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 155
Sairaankuljetustoimi, palokunnan ... 65
Sairasavustukset, kiinteistölautakunnan myöntämät ... 5, 33
Salmisaaren tehdaskorttelin n:o 784 tasoittaminen ... 222
Sanomalehdistössä julkaistavat kiinteistölautakunnan kuulutukset ja ilmoitukset ... 1
Sanomalehtien myyntipaikat ... 28
Satamahallintotoimiston viranhaltijat ... 244, 246
Satamahinaaja-aluksen, uuden, hankinta ... 249
Satamakannanta ... 254
Satamalaitteet ... 250
Satamalautakunnan kokoonpano ... 244
» vuosikertomus ... 244
Satamaliikenne ... 251
Satamaliiton, Suomen, vuosimaksu ... 249
Satamamaksut ... 248, 249, 256
Satamaradan kunnossapito ... 221
Satamasaaren leiritoiminta ... 36
Satamat, niiden aitaaminen ... 249
» » alueiden vuokralleanto ... 247, 248
» » korjaus ja kunnossapito ... 220

Satamat, niiden mainostaminen ... 250
» » uudisrakennustyöt ... 221
» niihin saapuneet alukset ... 251
» niissä olevien huoneistojen vuokralleanto ... 248
» ruoppaustöiden suorittaminen niissä ... 221, 222
Satamavesipostit ... 254
Saurio, M., everstiluutnantti, hänen oikeuttamisensa varastoimaan räjähdysaineita ... 23
Savilan pumppuasema ... 226
Senaatintorin väestönsuoja ... 228
Seurasaari, laivaliikenne sinne ... 30
» sen ravintolan ja kioskien vuokralleanto ... 30
» » sillan korjaaminen ... 223
» » uimalaitoksen sisäänpääsymaksut ... 32
» ulkoilmajuhlan järjestäminen siellä ... 30
Siipikarjateurastamo ... 262
Siirtolapuutarhat ... 32, 38
Sinfoniakonsertit ... 213
Sodassa kaatuneiden muiston kunnioittaminen ... 28
Sofianlehdon pikkulastenkodin lastenhoitajan asunto-olojen parantaminen ... 122
» » toiminta ... 130, 143
Sophie Mannerheimin kodin ylläpidon tukeminen ... 147
Sotaleskien sijoittaminen työhön ... 72
Sotapalvelukseen kutsuttujen vuokravelka-asiain hoitaminen ... 72
Sotilastarkoituksiin luovutettujen huoneistojen vuokramaksut ... 27
Soutustadion ... 30, 36
Stockmann oy:n räjähdysaineiden varastointi ... 23
Suojeluskuntapiiri, Helsingin, siltä velottava korvaus ... 32
Suomalaisen naisvoimisteluseuran avustaminen ... 194
Suomen aseveljien liiton ja työnvälitystoimiston välinen yhteistyö ... 154
» elintarvetyöläisten liiton vapauttaminen velan suorituksesta ... 153
» lastenhoitoyhdistyksen avustaminen ... 147
» punainen risti, huvilan vuokraaminen sille invaliidikodiksi ... 27
» ravintoloitsijain liiton työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 155
» sairaanhoitajatarliiton työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 155
» sairaanhoitajataryhdistyksen työvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 155
» satamaliiton vuosimaksu ... 249
Suvilahdenkadun 4:stä vuokratut juurikasvien säilytyspaikat ... 27
Svenska kristliga föreningen av unga män i Helsingfors yhdistyksen avustaminen ... 147, 194
Svenskt förbund för fysisk fostran för Finlands kvinnor yhdistyksen avustaminen ... 194
Syöttömaiden vuokraaminen ... 18
Säkenet, naisvoimisteluseura, sen avustaminen ... 194
Säännöstelyn alaiset elintarvikkeet ... 196
» » » niiden kulutusta koskevan tilaston laatiminen ... 42

Takauksen hyväksyminen ... 27
Taksain, satamia koskevien, korottaminen ... 248
Talin laukkarata ... 32
Talousarvioehdotus, kiinteistölautakunnan ... 5
Talvisodan aikaisen työvelvollisuuslautakunnan vuosikertomus ... 154
Tapaturmat, tulipalojen yhteydessä sattuneet ... 64
» yleisissä töissä sattuneet ... 219
Tavaraliikenne satamissa ... 251—253
Tavaravajat satamissa ... 250
Tavolan koulukodin toiminta ... 128, 142
Teatterien avustaminen ... 214
» turvavartio ... 62
Tehdastontti, kiinteistölautakunnan myymät ... 7
» » vuokralle antamat ... 8
Teiden korjaus ... 225
Telttailu, ks. Leiritoiminta.
Teoston ja musiikkilautakunnan välinen sopimus ... 214
Tervalammen työlaitos, huoltokorvauksen arvon määrääminen siellä ... 78
» » irtolaisten sijoittaminen sinne ... 76
» » naispuolisten hoidokkien sijoittaminen sinne ... 76
» » sen päiväjärjestyksen muuttaminen ... 77
» » » toimintakertomus ... 90
» » » vartijakunnan järjestely ... 77
» » » velanlyhennyspisteen arvon määrääminen ... 78
» » » viljelysten sadonkorjuu ... 78
Teräs, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Teurastamolautakunnan kokoonpano ... 259
Teurastamon tulot ja menot ... 270

Teurastamon viranhaltijat ... 259
» vuosikertomus ... 259
Tilastotoimiston viranhaltijat ... 40
» vuosikertomus ... 40
Toimikunnan asettaminen suunnittelemaan Helsingin kaupungin kansanhuoltohallinnon uudelleenjärjestelyä ... 196
Toivolan koulukoti, kasvihuoneen rakentaminen sinne ... 123
» » peruna- ja juurikasvikellarin rakentaminen sinne ... 121
» » sen toiminta ... 128, 130, 143
» » » vedensaannin parantaminen ... 122
Toivoniemen koulukoti, Bengtsårin tilan lehmien sijoittaminen sinne ... 122
» » saunan rakentaminen sinne ... 122
» » sen pika-asutuksessa lohkottujen alueiden palauttaminen takaisin koulukodin omistukseen ... 121, 123
» » » toiminta ... 127, 142
Tontit, kiinteistölautakunnan myymät ... 6
» niiden kauppakirjain allekirjoittaminen ... 6
» » rakennusajan pidentäminen ... 6
Tonttijakokartat ... 25
Tonttijaonmuutokset ... 24
Torikauppa ... 27
Toukolan voimistelu- ja urheiluseura Teräs, sen avustaminen ... 194
Tulipalot ... 62
Tullikamarin aukioloajan pidentäminen ... 250
Tulo- ja omaisuusverotus ... 48, 54—57
Tuonti ... 251—252
Turpeen nosto ... 24
Tuulaakimaksut ... 255
Tuurholman huvilain vuokralleanto ... 30
» kahvilakioskin vuokralleanto ... 30
» kansanpuiston perunapalstat ... 32
» tilan vuokraaminen ... 20
Tyttötyön tukeminen ... 147
Työntekijät, maatilain, heidän palkankorotuksensa ... 19
» yleisissä töissä olleet ... 218
Työnvälityksen harjoittamisluvat ... 154
Työnvälityslautakunnan kokoonpano ... 153
Työnvälitystoimisto, sen henkisen työn osaston toiminta ... 166
» » maatalousosaston toiminta ... 184
» » menot ja tulot ... 190
» » merimiesosaston toiminta ... 180
» » nuoriso-osaston toiminta ... 173
» » viranhaltijat ... 156
» » vuosikertomus ... 153
» uusien virkojen perustaminen sinne ... 154
Työttömyyshuolto ... 106, 154
Työttömyyttä naisten keskuudessa koskeva tutkimus ... 42
Työtuvat, huoltolautakunnan alaiset, niiden toimintakertomus ... 93
» » » » uudisrakennus ... 230
» » » niissä tapahtuneet väärinkäytökset ... 73
Työvelvollisuuden käytännöllisen toimeenpanon uskominen työnvälitystoimistolle ... 154
Työvelvollisuuslautakunnan, talvisodan aikaisen, vuosikertomus ... 154
Työvelvollisuusviraston liittäminen työnvälitystoimistoon ... 154
» toiminta ... 188
Työvelvollisuuteen määrätyt rakennustoimiston työntekijät ... 218
Työvoimalautakunnan kokoonpano ja toiminta ... 155
Työvoimaosaston toiminta ... 188
Työvoimavirasto, huoneiston vuokraaminen sitä varten ... 26
Työväen mailapojat yhdistyksen avustaminen ... 194
» voimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
Työväentalon näyttämön avustaminen ... 214
Töölön naisvoimistelijat yhdistyksen avustaminen ... 194
» voimistelu- ja urheiluseura Vesa, sen avustaminen ... 194

Uimalaitokset ... 31, 36, 192
Uimastadion ... 31
Ulkoilmakokousten ja -juhlien järjestämiseen myönnetyt luvat ... 19, 30
Ulkoilmakonsertit ... 216
Ulkomainen matkustajaliikenne ... 253
» merenkulku ... 251
Ulosottolaitoksen vuosikertomus ... 54
Union urheiluyhdistyksen avustaminen ... 194

Urheilukentät ... 31, 36, 193, 228
Urheilukilpailujen järjestäminen ... 31
Urheilulautakunnan kokoonpano ... 192
» vuosikertomus ... 192
Urheiluseurain avustaminen ... 194
Urheilutoimintaa koskeva kiinteistötoimiston kansanpuisto-osaston vuosikertomus ... 35
Uudisrakennustyöt, rakennustoimiston talorakennusosaston suorittamat ... 230
Uunisaaren uimalaitoksen sisäänpääsymaksut ... 32
» » vuokralleanto ... 31

Vaakamestarin, pakkahuoneen ulkopuolella toimivan, taksan muuttaminen ... 248
Vajaamieliset lapset, lastensuojelulautakunnan huostaan otetut ... 128
Vallilan kerhokeskus, aikakauslehtien tilaaminen sille ... 28
» siirtolapuutarha ... 32
Valokuvauspaikat, kiinteistölautakunnan luovuttamat ... 28
Vanhankaupunginlahden vesialueen vuokralleanto ... 248
Vankeusyhdistyksen työnvälityksen harjoittamislupaa koskeva anomus ... 154
Vantaanjoki, jään nostaminen sieltä ... 24
Vapaaehtoinen palokunta, sen toiminta ... 66
Vapaakirjeoikeuden myöntäminen lastensuojelulautakunnalle ... 122
Vapaan huollon keskus, Helsingin, sen avustaminen ... 78
Varastoalueet ... 5, 17
Varsasaaren leiritoiminta ... 36
Vastaanotto- ja ammattioppilaskodin sisustustyöt ... 122
» » » toiminta ... 127, 142
Vauhti-Veikot, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Vaunuhallipaikan vuokraaminen ... 17
Vedenottopaikat, palokunnan ... 223
Vedensaanti, Toivolan koulukodin ... 122
Veduta nimisen kahvilan vuokralleanto ... 27
Velodromi ... 5, 31, 36
Venelaiturien kunnossapito ... 221
Venelaiturimaksut ... 257
Verkkopallokentät ... 36
Verkkosaaren pengerrystyöt ... 222
Verohuoltotoimiston toiminnan valaisemista koskevan tilaston laatiminen ... 42
Verojäämien pakkoperintä ... 54
Verotusvalmisteluviraston huoneisto ... 26
» tarkkailijain kertomus ... 49
» viranhaltijat ... 47
» vuosikertomus ... 47
Veroäyriltä maksettava veromäärä ... 48
Vesa, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Vesialueen vuokralleanto ... 248
Vesipostit ... 62, 254
Viemärityöt ... 226—228
Viemäriveden puhdistus- ja kunnossapitotyöt ... 220
Vienti ... 251—252
Wigg, K. A., oy:n vuokrasopimuksen pidentäminen ... 12
Viipurin reipas yhdistyksen naisosaston avustaminen ... 194
Viljelyspalstat, kiinteistölautakunnan vuokralle antamat ... 9, 21, 32
» niitä koskevien vuokrasopimusten pidentäminen ... 13, 23
Vintturikojun pystyttäminen ... 17
Virvoitusjuomakioskit ... 28
Visa, voimistelu- ja urheiluseura, sen avustaminen ... 194
Voimisteluseurain avustaminen ... 194
Vuokrakysymykset ... 7—17, 20—24, 26—32
Vuokralle annetut asuntotontit ja -palstat ... 7
» » tehdastontit ... 8
» » viljelyspalstat ... 9, 21, 32
» otetut huoneistot ... 26
Vuokramaksun alentaminen ... 16
Vuokraoikeudet, niiden pidentäminen ... 11, 12, 13, 23
» » siirto ... 14, 23
Vuokravelat, sotapalvelukseen kutsuttujen, niitä koskevien asiain hoitaminen ... 72
Vuokraveneiden, koneella kulkevien, taksan korotus ... 249
Väestönsuojat ... 5, 228, 229
Väestötilaston parantaminen ... 43

Yksityishoitoon sijoitetut köyhäinhoidolliset henkilöt ... 91
» » lapset ... 131
Yleishyödyllisiä rahastoja koskevat tiedot ... 41

Yleisten töiden lautakunnan arkiston järjestäminen 217
» » » kokoonpano 217
» » » vuosikertomus 217
Ylityökorvaukset 28
Yläneen tyttökodin perustaminen 122

Äitiysavustukset 138

Örnen urheiluyhdistyksen avustaminen 194

Julkaisujen luettelo

A. Helsingin kaupungin tilasto.
Ilmestyi aluksi erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, sittemmin kaksikielisinä painoksina suomen- ja ruotsinkielisin rinnakkaistekstein. V. 1933 ja myöhemmin ilmestyneissä julkaisuissa on yksinomaan suomenkielinen teksti, mutta taulukoissa on ruotsinkieliset sekä — sarjoissa I, II, III ja VI — ranskankieliset otsakkeet; sarjasta VI on kuitenkin myös erillinen ruotsinkielinen painos, joka lukuvuoteen 1936/37 saakka sisältää vain ruotsinkielisten opetuslaitosten toimintakertomukset, mutta siitä lähtien kaikki kyseiset kertomukset.

I. Terveyden- ja sairaanhoito. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—23. 1910—38.
24—27. 1939—42 (edellinen osa).

II. Ulkomaan kauppa. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—11. 1916—26.

III. Merenkulku. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—3. 1915—26.

II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—9. 1927—40.

IV. Helsingin kaupungin teknilliset laitokset. Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—29. 1916—44.

V. Kaupungin tilit ja tilinpäätös. Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema.
1—29. 1916—44.

VI. Opetuslaitokset. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—13. 1916/17—1941/42.

B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema. Taulukoissa on suomen- ja ruotsinkieliset otsakkeet; sisällysluettelo on laadittu myöskin ranskankielellä.
5—11. 1909—15.
12—34. 1919—42/43.

C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Aikaisemmin julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina, v:n 1932 kertomuksesta alkaen ainoastaan suomenkielisenä painoksena.
21—54. 1908—41.
55. 1942 (jälkimmäinen osa).
Vanhempi sarja. Kaupunginvaltuusto.
1—3. 1875—87.
Henkilöhakemisto 1875—1930.

D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—9. 1911—32.
10—18. 1934—45.

E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
Julkaistaan erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.
1—22. 1923—44.

F. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja.
Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema 1930.
Julkaistu erillisinä suomen- ja ruotsinkielisinä painoksina.